

МИ – ДАЛІВЦІ

Шановні читачі!

Ви тримаєте у руках книгу, яка певною мірою ілюструє тримувалий і непростий шлях розвитку та становлення нині загальноновизнаного, одного з найбільших та найавторитетніших навчальних закладів України — Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (студенти та викладачі з великою пошаною і повагою називають свою alma mater — «Далівський університет»), який у 2010 році святкує 90-річний ювілей.

Відлік існування університету розпочався 27 березня 1920 року, однак ґрунтовні історичні дослідження останніх років висвітлюють новий погляд на дату зародження навчального закладу. Історики вважають, що університет має значно більший вік і передумови його створення базуються на освітньо-науковому досвіді Луганщини, який пов'язаний із бурхливим розвитком промисловості у XVIII та XIX століттях. На той час Луганськ уособлював історичний центр промисловості України, тому для забезпечення інтенсивного економічного та промислового розвитку виникла необхідність започаткування та відкриття професійних технічних навчальних закладів.

Відомо, що у 1823 році на Луганщині з'явилися паростки майбутньої технічної освіти — у місті заснована гірнична школа, відкрита при ливарному заводі. Ця школа була першим професійно-технічним навчальним закладом не лише Донецького басейну, й усієї Південної України.

Наскільки ґрунтовно підходили в той час до організації підготовки технічних спеціалістів, засвідчують наступні архівні дані. Навесні 1827 року було зроблено запит гірничного начальника Луганського ливарного заводу до Департаменту гірничих та соляних справ на придбання книг на загальну суму 8000 карбованців. Більшість із них становила література технічного напрямку, а саме: «Курс чистої математики», «Подземная геометрия», «Рассуждения о минералогии», «Минералогический словарь», «Основание общей физики», «Лекция физико-химического курса», «Всеобщая химия», «Металлургия», «Описание паровой машины», «Наставление о строении всякого рода мельниц» та інші.

Перелік назв підручників і особливо розмір суми на їх придбання (достатньо сказати, що 1 пуд борошна у той час можна було купити за 0,26–0,3 карбованця) свідчать про велику увагу до, висловлюючись сучасною мовою, матеріально-технічного забезпечення навчального процесу. Свідченням особливої уваги до розвитку освіти є також перелік прізвищ спеціалістів і науковців, які перебували на той час у Луганську. Серед них такі відомі, як Іван Августович Тіме — один із засновників теорії різання металів і автор багатьох наукових праць із гідравліки та машинобудування, Аполлон Федорович Мевіус — автор багатьох наукових робіт та підручників, Іліодор Федорович Фелькнер — автор багатьох підручників та один із сімох (за всю історію) лауреатів Демідовської премії Академії наук, Євграф Петрович Ковалевський — почесний член Академії наук та ін.

До цього можна додати ще один цікавий факт: на одній із міжнародних конференцій до делегації нашого університету підійшов професор із Польщі та розповів, що про Луганськ йому відомо ще з дитинства. Виявилося, що наприкінці XIX — на початку XX століття його дід, професор технічного напрямку, кілька років працював у нашому місті.

Усі ці нові факти зараз успішно досліджуються істориками, тож побажаємо їм успіху у цій справі. Але сьогодні ми святкуємо 90-річчя нашої рідної alma mater, і мета цієї книги — розповісти про становлення університету за останні роки.

У перші десятиріччя із дня заснування навчального закладу його керівники змінювалися майже щороку, а архівні документи практично повністю знищено. З пошани до непростой долі керівників того часу (назва посади теж змінювалася в унісон із перипетіями історичного розвитку довоєнного періоду: від завідувача до ректора) доречно назвати їхні прізвища. У названі часи попередник нинішнього Далівського університету очолювали М. П. Мігулін, О. М. Треков, М. П. Кулаков, В. В. Афанасьєв, В. І. Токарев, Б. В. Краюшкін, С. Р. Волошин, М. М. Зайцев, О. С. Башлик, С. І. Ветошкін, А. Р. Карлін, Л. В. Зак.

У роки Другої світової війни Луганський машинобудівний інститут було евакуйовано з Луганська до міста Омськ (Росія). Там він пустив таке міцне коріння, що невдовзі було створено теперішній Омський державний технічний університет, який сьогодні, до речі, є найбільшим навчальним закладом у Сибіру (ми вдячні цьому нині дуже шанованому вищому навчальному закладу за повагу до засновника — Луганського машинобудівного інституту, засвідчену у меморіальній дошці на головному корпусі). У післявоєнні роки в Луганську наша alma mater відновлюється практично з нуля, бо вся матеріально-технічна база і більшість викладачів zostалися в Омську, та згодом розвивається до теперішнього Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Довгий та тернистий шлях становлення навчального закладу закарбувався у пам'яті людей, які крок за кроком працювали заради розвитку найбільшого освітнього центру Луганщини, яким сьогодні є університет. Спогади тих, хто будував великий Храм науки, покладено в основу циклу книг. Ініціатива видання спогадів випускників із самого початку належала професору Б. П. Румянцеву — колишньому ректорові машинобудівного інституту. В 2003 році Борис Павлович видав спогади випускників Луганського машинобудівного інституту. У цій найпершій книзі зібрано спогади тридцяти випускників 1960—1975 років, які успішно працюють у різних сферах.

Невдовзі у 2004 році вийшла у світ друга книга спогадів під назвою «Воспоминания выпускников Восточноукраинского национального университета имени Владимира Даля». В ній уміщено спогади колишніх випускників про вибір спеціальності, вступні іспити, навчання в інституті, названо імена улюблених викладачів і наставників, які зробили значний внесок у їх становлення як висококваліфікованих фахівців, учених, керівників і просто щиросердних людей. У другій книзі зібрано спогади вже тридцяти трьох випускників.

Третя книга — «Ми — далівці», присвячена 85-річчю із дня заснування університету, містить спогади вже не лише випускників, а й професорсько-викладацького складу університету та відображає історичний і науковий розвиток університету.

Концепцію спогадів закладено і в структуру четвертого видання «Ми — далівці», яку ви тримаєте в руках. Ця книга містить два ключові компоненти такого роду видань — історію розвитку навчального закладу та розповідь про сучасний стан університету. Крім того, обґрунтовується також спрямована на майбутнє ідеологія побудови Далівського університету з урахуванням світових тенденцій розвитку сучасної вищої школи.

Обираючи спосіб викладення інформації, ми уникали розміщення насичених цифрами складних історичних досліджень, що сприйнятливі тільки для спеціалістів, та аж ніяк не для широкого кола читачів. Тому, не відходячи від традиції, два головні компоненти викладено крізь призму спогадів та власного сприйняття тих, хто творив та творить історію цього величного навчального закладу, — тих, хто гордо іменує себе «далівець» і пов'язав своє життя на певному етапі з Далівським університетом. Іншими словами, за основу був прийнятий загальновідомий вислів: «Історія — це біографії».

Тож перед вами, шановні читачі, — життя найбільшого освітнього центру Луганщини — Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля!

З повагою від авторського колективу видання
О. Голубенко — ректор,
Ю. Осенін — проректор із наукової роботи,
Г. Щербак — редактор прес-центру

ЖИТТЯ МОЄ –
УНІВЕРСИТЕТ

ГОЛУБЕНКО Олександр Леонідович

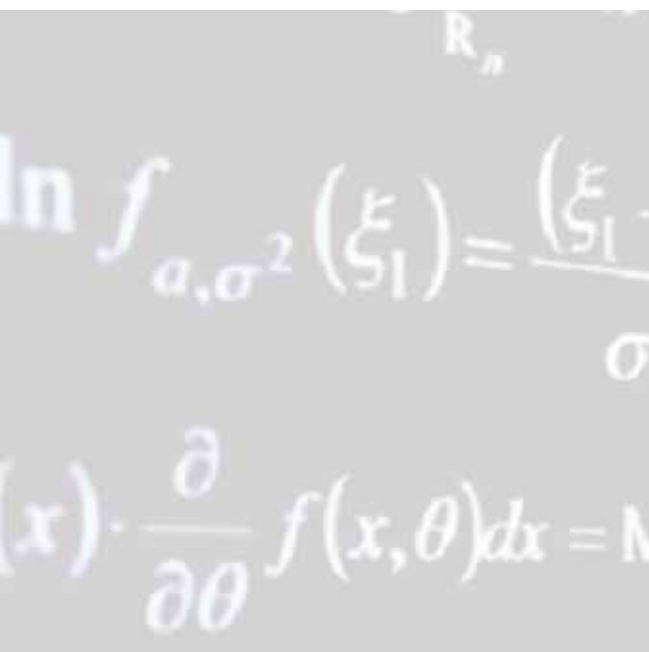
Ректор університету

Випускник Луганського машинобудівного технікуму та Луганського машинобудівного інституту за спеціальністю «Локомотивобудування». Закінчив також інститут патентознавства. Активну інженерну діяльність та науково-дослідну роботу розпочав у 1960 р. у відділі головного конструктора Луганського тепловозобудівного заводу.

У 1970 р. вступив до аспірантури своєї alma mater, яку достроково закінчив у 1973 р., захистивши кандидатську дисертацію в Харківському політехнічному інституті. У 1987 р. у Московському інституті інженерів залізничного транспорту захистив докторську дисертацію, з 1997 року — ректор Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Автор понад 400 книг і наукових праць, більш ніж 100 авторських свідоцтв, 14 закордонних патентів.

Член-кореспондент Академії педагогічних наук України, віце-президент Інженерної академії наук України. Має звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (1990), «Почесний залізничник України» (1997), «Почесний залізничник Російської Федерації» (1992), «Почесний громадянин міста Луганська» (2000). Нагороджений медаллю СРСР «За трудову доблесть» (1981), орденами України «За заслуги» III (2001), II (2004) та I (2007) ступенів, орденом Польської республіки (2005), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2002). Лауреат премії Мінвузу України (1988) і Державної премії України в галузі науки і техніки (2005).

*«Через діяння власні, повір,
ми стали тим, чим стали ми тепер»
Дж. Еліот «Міддмарч»*

ЗАМІСТЬ ВСТУПУ

Свій alma mater — Далівському університету — я віддав понад 50 років, а враховуючи те, що закінчив машинобудівний технікум, який нині входить до складу коледжу нашого університету, то — рівно 54, практично все свідоме життя — від студента до ректора. Воістину: життя моє — університет.

Звісно, про який би період роботи в цьому навчальному закладі зараз не згадувати, на ці спогади однаково накладатиметься нинішня моя посада ректора: багато знаєш, багато оцінюєш із погляду становлення й розвитку вузу та суспільства в цілому. Маючи велику інформацію, спираючись на логіку розвитку вищої школи й на фактичні матеріали з життя колективу, мимоволі прагнеш до узагальнень, пам'ятаючи про вирішення головних проблем і перспективних завдань.

Більшість випускників (наш вуз закінчило вже близько 150 тисяч осіб!) згадує про університет саме з погляду студентів. Я теж вирішив пригадати вуз таким, яким бачив його в студентські роки. Для мене це непросто, адже, як я вже зазначав, наш вуз — це моє друге життя й ретроспектива практично всього мого існування. І якщо мої думки про краще майбутнє позначатимуться на спогадах, якщо я вдамся до розширення тимчасових меж і узагальнень, вибачайте.

Ця книга присвячена 90-річчю від заснування нашого вищого навчального закладу. Аналіз його розвитку свідчить про високу життєздатність і продуктивність рідної alma mater. Справді, університет тричі переходив у нову якість. Вперше — коли став найбільшим у СРСР машинобудівним інститутом. Вдруге — коли у лихоліття війни його евакуювали до Омська й університет, як Фенікс, відродився з попелу і дав життя одному з найбільших нині вузів Росії — Омському

технічному університету. Втретє — коли за логікою розвитку був трансформований у класичний, і надалі — в національний університет, один із найбільших в Україні.

Ці три умовні етапи визначено за статусом вузу і його якісними характеристиками. Якщо 90 років із моменту заснування університету порівняти з поважним віком людини, то, зважаючи на те, що вузи «живуть» значно довше, період становлення нашого навчального закладу, який умовно припадає на передвоєнні роки, можна назвати дитинством.

Повоєнний період (до 1960 р.). Ми на власній базі створили вуз в Омську, а нинішній університет став філіалом у Луганську спочатку московського, а потім харківського інститутів. Зрештою, знову отримав назву Луганський машинобудівний інститут. Цей час був отрочеством нашого вузу. Період до отримання університетом статусу державного класичного в 1993 р. я умовно назвав би юністю. Подальші роки — це мужніння, активний розвиток або, за аналогією до людського життя, — період зрілості, який, згідно з мірками тривалості життя університетів, закінчиться ще не скоро. А взагалі, відсторонившись від порівняння з людським життям, сподіваюся, що цей період не закінчиться ніколи. Тоді етапи розвитку можна буде диференціювати за іншими параметрами.

Враховуючи, що моє життя тісно переплелось із життям університету після умовно названого періоду «отрочество» і що, як я вже зазначав, неможливо розділити власні спогади й аналіз діяльності університету, дозволю скористатися підзаголовками, які хронологічно відображають періоди розвитку нашого вищого навчального закладу.

ЮНІСТЬ

Незабутні студентські роки. Так склалося, що після закінчення машинобудівного технікуму, перш ніж вступати на денне відділення вузу, я повинен був відпрацю-

вати на виробництві три роки. Альтернативою цьому було навчання на вечірньому або заочному відділенні інституту, поєднане з роботою на виробництві. Тому, закінчивши технікум, у липні 1960 р. пішов працювати слюсарем-випробувачем на тепловозобудівний завод ім. Жовтневої революції і практично одночасно, в наступному місяці, успішно (хоча й не блискуче — з математики одержав «3», адже готуватися не було часу) склав вступні іспити і став студентом вечірнього відділення машинобудівного інституту. Затримали моє студентське життя і три роки служби в армії, розтягнувши його до дев'яти років замість встановлених шести — для студентів вечірнього відділення.

Звичайно, можна було б після армії поновитися на денному відділенні, але я не зробив цього з двох причин. Насамперед у мене склалися дуже хороші стосунки з колегами у тих колективах, де я працював. Пояснюю це (чого бажаю й студентам, і випускникам — молодим спеціалістам) моїм сумлінним ставленням до будь-якої дорученої справи й шануванням старших наставників, адже я завжди прислухався до їхніх порад (як не згадати слова з Нового Заповіту: «Якою мірою міряєте, такою ж відміряється й вам»). Це завжди приваблює, тому протягом усіх років роботи на заводі я практично щороку піднімався службовими сходами. У трудовій книжці після першого запису «Слюсар-випробувач» під час моєї роботи на заводі зафіксовано ще шість, останній із них — «Керівник групи дослідницького бюро відділу головного конструктора з локомотивобудування».

Не перевівся на денне відділення Луганського машинобудівного інституту й тому, що після армії вступив ще до Київського інституту народного господарства на спеціальність «Організація механізованої обробки економічної інформації», вже на денне відділення. Річ у тім, що з армії відпускали вступати до вузу лише на денне відділення — у липні; інакше довелося б служити до листопада. Але з початком занять, у вересні, перевівся на заочне для того, щоб одночасно вчитися у двох вузах: Луганському і Київському.

У мене вже був певний життєвий досвід, зважаючи на який, я зрозумів: («життя твоє — те, що з нього робиш сам») економічна освіта ніколи не завадить. Адже якщо до технікуму мені порадили вступити батьки і пізніше під впливом їхніх аргументацій я відмовився від наміру стати дипломатом, то економічний вуз («крутий» на той час, втім, як і зараз) обрав сам.

Випереджаючи розповідь, можу сказати, що після року одночасного навчання у двох названих вузах обрав машинобудівний інститут.

Із висоти прожитих років хотілося б зробити зі вступної частини два узагальнення, орієнтуючись на молодь, у якої ще немає життєвого досвіду і яка його набуває.

Перше узагальнення. Успіх у житті багато в чому залежить від тебе самого. Мені просуватися службовими сходами вдалося лише завдяки знанням, бажанню пізнавати нове й умінню застосовувати його на практиці, а також завдяки доброзичливому ставленню як до колег, так і до справи, яку робиш.

Заводські випробувачі: О. Голубенко та Л. Водінов на об'єкті випробувань — тепловозі 2ТЭ10Л

Мої батьки — звичайні службовці, навіть без вищої освіти. Вони не могли допомогти синові добре влаштуватися в житті. Родичів із високими посадами або знайомих, які могли б замовити за мене слівце, не було. Доводилося розраховувати лише на власні сили, знання, уміння ладнати з людьми.

Друге узагальнення. Обов'язково треба прислухатися до порад батьків: у них завжди є раціональне зерно, позаяк вони керуються безкорисливою любов'ю до своїх дітей, святою батьківською любов'ю.

Лише тепер повною мірою розумію, наскільки були праві батьки, наставляючи свого сина. Незважаючи на моє бажання продовжити навчання у школі, вони наполегливо рекомендували після 7-го класу вступати до машинобудівного технікуму з подальшою орієнтацією на продовження навчання в машинобудівному інституті, до якого я ставився з певною зневагою. У той час через свою молодість я був амбітним, мав про все свою думку, яка не завжди збігалася з думкою батьків.

Аналогічну батьківську негативну (і, головне, аргументовану!) оцінку, що скорегувала мій намір вступати до Московського інституту міжнародних відносин, одержав, коли мені було вже 22 роки. Слід зазначити, що я був одним із двох молодих людей, яким видав рекомендацію для вступу до цього інституту політвідділ найвідомішої в Радянському Союзі навчальної дивізії, де я проходив військову службу. На той час така рекомендація гарантувала вступ до цього вузу, що мав особливий статус. І ось зараз, через багато років, я вдячний своїм батькам за те, що вони вказали мені найкращий життєвий шлях.

Тепер безпосередні спогади про alma mater і мої студентські роки (1960-1969 рр.). Найяскравіше враження сорокарічної ретроспективи — дуже сильний викладацький колектив. Це було помітно вже на вступних іспитах (П. П. Шломан), далі — на заняттях першого курсу до армії: А. З. Корошенко (математика), Б. К. Калашников (нарисна геометрія). Дотепер вони в пам'яті, як і мої дуже кваліфіковані викладачі післяармійського періоду: з математики — М. І. Петрушова, хімії — Є. П. Траїліна, історії — Г. Я. Ємченко, механіки — Г. В. Колос, В. П. Макеев, гідравліки —

В. С. Седач, В. Й. Суліга, опору матеріалів — І. Г. Торговець, А. Г. Таращанський, деталей машин — В. І. Перевезенцев і багато інших.

Хороший викладач — це дуже важливо. У численних інтерв'ю нинішніх років на часте запитання «А чому Ви вважаєте свій вуз сильним?» — я завжди відповідаю: «Сильний вуз — це насамперед сильні викладачі. Погляньте, який у нас кваліфікований викладацький корпус університету: понад 170 докторів наук, професорів та 702 кандидати наук».

Дозволю собі сформулювати **третє узагальнення**: машинобудівний інститут (а зараз — Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля) своєю головною гордістю і перевагою вважає сильний викладацький склад.

Будь-який вуз може цим пишатися. Абитурієнтам, їхнім батькам, які бажають, щоб у дітей усе добре склалося в житті, цей фактор потрібно враховувати. Успіх у житті багато в чому залежить від знань, яких набуває студент у роки навчання. Хороші, міцні знання можуть дати лише висококваліфіковані викладачі, які постійно працюють над підвищенням свого професійного рівня.

При цьому хотілося б акцентувати увагу на моєму розумінні словосполучення «хороший (або сильний) викладач». Тут обов'язково треба мати на увазі, що викладач у будь-якому навчальному закладі — це не лише професіонал високого класу (звісно, це головне!), а ще й особистість, яку хочеться наслідувати. Інакше кажучи, це ще й вихователь. Для мене головний принцип виховання, засвоєний ще з армії, — «Роби, як я».

До цього слід додати, що досвідчений викладач вузу — обов'язково ще й учений, який постійно займається дослідницькою роботою (краще, щоб вона оплачувалася, але, на жаль, останнім часом це не завжди можливо) і, найголовніше, любить цю діяльність. Звичайно, є жартівливий вислів: «Учений — це людина, яка задовольняє свою допитливість за рахунок держави». Виходячи із принципу, що в кожному жарті є частка правди, я б цією складовою назвав зараз другу частину вислову, яка повною мірою без усяких жартів була характерною для колишнього Радянського Союзу і властива будь-якій сильній державі (незалежно від політичного ладу) нині. А щира правда, що позитивно характеризує вченого, — «задовольняти допитливість».

Відтак справжній (сильний) викладач вузу — це висококваліфікований професіонал, вихователь, учений. Ось саме такі якості мають більшість викладачів колишнього машинобудівного інституту і його спадкоємця — нинішнього Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Хочеться згадати добрими словами саме таких викладачів, які трапилися мені на моїх освітніх шляхах.

Школа. Викладач історії — І. Г. Лехцієв. Яскрава особистість, якій властиві три вищезгадані чинники хорошого викладача. І хоча він не був викладачем вузу, а вчителем школи, можу сказати, що він мав всі якості дослідника.

Ілля Георгійович, хоч і був дуже зайнятою людиною, але свій інтерес поза робочим часом поділяв

разом із нами, такими ж допитливими учнями. Ми приходили до нього додому ввечері або у вихідні дні і збирали різні радіосхеми. У той час це були детекторні радіоприймачі, потім, коли з'явилися у широкому продажі радіолампи, почали збирати лампові радіоприймачі, підсилювачі, світломузичні системи. Не дивно, що така яскрава особистість стала зрештою заступником голови Луганського облвиконкому і зробила дуже багато для розвитку Луганська і Луганської області.

Технікум. Механіку в машинобудівному технікумі викладав О. Ф. Плечков, професіонал високого рівня. Саме завдяки йому я й полюбив цей предмет. Олександр Федорович вирізнявся організованістю, охайністю, хорошим почуттям гумору. Мене, наприклад, як і кількох моїх однолітків, він захопив конструюванням і виготовленням навчальних стендів і моделей, що ілюструють ті чи інші закони механіки. Не пам'ятаю, скільки ми зробили стендів (можливо 5-7 одиниць), але дотепер дивуюся, як міг я у віці 15-16 років виготовляти і збирати цілком якісні діючі вироби!

Інститут. Схильність до наукової діяльності мені прищепили два викладачі кафедри локомотивобудування. Вони читали кілька спеціальних дисциплін, керували курсовим і дипломним проектуванням. Імена цих викладачів, кандидатів технічних наук, доцентів — Петро Іванович Гороневич і Володимир Андрійович Слащов. Перший був особливо сильний експериментальною спрямованістю наукової діяльності, другий — теоретичною.

Пригадую, коли я вже працював завідувачем кафедри локомотивобудування, у розмові зі мною головний конструктор тепловозобудівного заводу С. П. Філонов дивувався з неординарності П. І. Гороневича. Заводська бригада досліджувала тягово-динамічні параметри одного з нових тепловозів у шляхових випробуваннях. Шляхові (на залізничній магістралі) випробування проводилися десь у Росії, і дослідні дані цілий день записували на осцилографах спеціального вагона-лабораторії.

І от коли заводські інженери, втомлені великим обсягом випробувань і відпочили вночі у своїх купе, зібралися ранком у дослідницькому залі вагона-лабораторії, вони з подивом виявили, що на столах лежать оброблені у вигляді графіків результати осцилограм і вже є перші узагальнення проведених минулого дня

У випробувальному залі кафедри локомотивобудування

випробування. А все це зробив один учений з машинобудівного інституту, якого заводчани запросили на випробування, — Петро Іванович Горонович.

Я вже казав, що займатися наукою схоже на хобі, коли не помічаєш часу й не зважаєш на нього. Так приблизно відповів і П. І. Горонович на запитання заводчан: «Коли ж ти встиг це зробити?». «Мені було цікаво, а коли цікаво, часу не помічаєш», — ось відповідь Петра Івановича.

Така ж захоплена людина і Володимир Андрійович Слащов. Перші обчислювальні машини, що з'явилися в нашому інституті, аналогові (МН-10) і цифрові (Наірі, Мир), Володимир Андрійович освоював із великим захопленням. І основи математичного моделювання, якими я потім широко користувався в кандидатській і докторській дисертаціях, прищепив мені насамперед В. А. Слащов, за що я глибоко йому вдячний.

Наведу два приклади. Не буду називати зі зрозумілих причин прізвища викладачів, але вони в мене залишили, як штрих про студентське життя, теж яскраві враження.

Позаяк я навчався на вечірньому відділенні й лекції були в інтервалі 18:00-21:00, увечері на них прийшов один із доцентів, який (не знаю, яку подію він відзначив у день) міг стояти перед дошкою, хіба що тримаючись за край столу. І от другу годину, не відходячи від рятівного столу, він читав лекцію на такому високому професійному рівні, що просто дивно. Жодного зайвого слова, за суворого логікою, висококультурно, можна сказати, артистично був викладений матеріал лекції.

Другий приклад. Довелося мені з певних причин скласти достроково екзамен з однієї із суспільних дисциплін. Викладач був дуже ерудований, кваліфіковано читав лекції, і ми його поважали. І от, знаючи відповіді на запитання білета й узагалі впевнено відповідаючи, я одержую «4». Запитую: «Де я помилився?». Відповідає: «Ви сказали в такій-то фразі — Хрущов». Я йому: «А як треба?». «Треба було сказати: Микита Сергійович Хрущов. Адже це генеральний секретар ЦК КПРС!». Ось так...

Аспірантура й докторантура. Не всі розуміють, що аспірантура й докторантура — це не продовження нав-

чання, а насамперед робота дослідника, у якій потрібно застосувати знання, отримані у вищому навчальному закладі. Якщо аспірант або докторант не може самостійно сформулювати й вирішити дослідницького завдання, він не стане сучасним ученим.

Але все-таки підтримка, порада, допомога в організації роботи з боку досвідченого вченого тут необхідні. Статус такого вченого в аспірантурі — науковий керівник, а в докторантурі — науковий консультант.

На початку моєї наукової кар'єри мені допомагали наукові керівники й наукові консультанти — чотири видатні особистості, відомі вчені. Це — к. (пізніше — доктор) т. н. Олексій Миколайович Коняєв (на той час — головний конструктор тепловозобудівного заводу, а згодом — доцент кафедри локомотивобудування Луганського машинобудівного інституту); д. т. н., професор Сергій Митрофанович Куценко (завідувач кафедри локомотивобудування Харківського політехнічного інституту); д. т. н., професор Володимир Миколайович Іванов (завідувач кафедри «Тепловози й тепловозне господарство» Московського інституту інженерів залізничного транспорту) і д. т. н., професор Михайло Феліксівич Веріго (заступник директора Центрального науково-дослідного інституту Міністерства шляхів сполучення).

Про кожного з них можна сказати багато теплих слів. Це справжні Вчителі. На жаль, жанр спогадів не дозволяє цього зробити, але одну характерну рису вдачі, властиву всім названим ученим, я хотів би все-таки відзначити. Вони були не лише сильними викладачами й ученими, а й високодуховними Людьми з великої літери. Ці викладачі вирізнялися насамперед своєю людяністю.

Але найголовніший і найсвітліший спогад про інститут пов'язаний із моєю профільною кафедрою локомотивобудування. У мене в дипломі зазначено: «Інженер-механік з локомотивобудування». Саме цій справі я присвятив усе своє подальше життя.

Мені пощастило, що я прийшов на сильну кафедру. З кафедри локомотивобудування вийшли два ректори (О. М. Коняєв і я), п'ять проректорів (Ю. Г. Кирилов, Є. М. Нікітін, Ю. А. Куликов, Ю. І. Осенін, В. П. Ткаченко), учений секретар (П. І. Горонович), колишній начальник основного університетського управління (В. А. Слащов), декан факультету (В. І. Могила). На кафедрі за роки діяльності підготовлено 37 кандидатських дисертацій, 12 докторських. Пишаюся, що на першій із захищених співробітниками кафедри кандидатських дисертацій стояло моє прізвище і що був другим (після О. М. Коняєва) у списку тих, хто захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Перша рада із захисту дисертацій у нашому вузі створена також на кафедрі локомотивобудування, одними з перших — дві галузеві науково-дослідні лабораторії: тягових якостей і економічності локомотивів; тертя і змащення у приводах локомотивів. Перший у системі Мінвзу навчально-науковий центр із підготовки фахівців для галузей народного господарства також бере свій початок на кафедрі локомотивобудування.

Перед захистом дипломних проектів.
Староста О. Л. Голубенко та група Т131в

Завідувачем кафедри у той час, коли я прийшов на неї студентом, був Юрій Георгійович Кирилов, який багато років працював заступником головного конструктора на паровозобудівному заводі у відповідальний період переходу від виробництва паровозів до виробництва тепловозів. Пізніше він став проректором нашого вузу, секретарем парткому.

Кафедра локомотивобудування — це яскравий приклад того, якою у вузі має бути основна структурна ланка. Тут знають кожного студента своєї спеціальності, хвилюються за нього, докоряють, виховують, люблять по-доброму з урахуванням його життєвих колізій на інших кафедрах, одружують, радяться з батьками, як краще «зліпити» їхнє чадо для плавання життєвими морями. Тут — високий рівень усіх складових викладацької діяльності, потужна й плідна наука, зокрема й підготовка кадрів найвищої наукової кваліфікації.

Четверте узагальнення. Якщо кафедра сильна, можна говорити про кваліфіковану підготовку фахівця зі спеціальності, закріпленої за кафедрою. Це передова наука, якісна підготовка викладацьких і наукових кадрів: кандидатів, докторів наук, це — ініціативні випускники, які творчо мислять.

Умовам такого узагальнення в нашому університеті нині відповідає багато кафедр. Хочу назвати деякі. Найстаріша з них (з 1920 р.) кафедра фізики. Вже 35 років очолює кафедру і створену ним наукову школу з фізики високих щільностей енергії П. І. Голубничий — заслужений діяч науки і техніки України, доктор фізико-математичних наук, професор, член кількох міжнародних і національних академій і наукових товариств, відомий учений у галузі ядерної фізики, плазми, космофізики, астрофізики. На кафедрі відкрита аспірантура, було захищено чотири докторські та 17 кандидатських дисертацій, підготовлені до захисту ще одна докторська і п'ять кандидатських дисертацій. Продовжуючи своє сходження на Олімп науки, кафедра брала участь у масштабних міжнародних проектах зі спорудження нейтринного телескопа у глибинах Світового океану (проект ДЮМАНД), з обґрунтування можливості створення низькофонового підземного детектора типу установки «Колапс» Інституту ядерних досліджень РАН у соляній шахті під Артемівськом для реєстрації нейтринних потоків від гігантських зоряних катастроф (спалаху «наднових»), із досліджень первинних актів взаємодії космічних променів надвисоких енергій з речовиною на Тянь-Шанській високогірній науковій станції ФІАН, із льодовими масивами Антарктиди, Місячним реголітом. Для реалізації антарктичного та космічного проектів створена колаборація трьох провідних університетів МОН України та трьох Академічних інститутів НАН України. Роботи проводимуться за участю космічних та антарктичних агентств Росії, США і Китаю. Результати досліджень були опубліковані більш ніж у 350 наукових статтях, декількох монографіях і працях численних міжнародних конференцій. З 1995 р. кафедра є випускною. За минулий період вісім випускників отримали вчений ступінь кандидата фізико-математичних наук.

Професор П. І. Голубничий разом зі співробітниками кафедри у 1998 р. відкриває другу спеціальність — «Прикладна фізика», а через рік кафедра фізики розділилася на дві структурні одиниці — кафедру фізики і кафедру прикладної фізики. У 2008 р. на їх базі була створена кафедра мікро- і наноелектроніки з одночасним відкриттям однойменної спеціальності.

Другим прикладом є діяльність кафедри світової філософії та естетики, на базі якої у 2001 р. було створено перший у східному регіоні України філософський факультет і яка вже десять років плідно працює над підготовкою висококваліфікованих філософських кадрів для Луганщини, Донбасу й України в цілому. У складі кафедри, яку очолює декан факультету, доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Вікторія Костянтинівна Суханцева, — три доктори наук, професори та 12 доцентів. Цей потужний творчий колектив широко знаний в Україні своїми науковими досягненнями. За останні роки на кафедрі видано 15 монографій та понад 500 наукових статей, захищено одну докторську (професор Л. Б. Мізіна) та десять кандидатських дисертацій, а також подано до захисту дві докторські дисертації (доцент В. М. Москалюк та доц. В. М. Шелюто). На кафедрі створені всі умови для того, щоб майбутні філософи мали можливість підвищувати свій рівень із магістра філософії до доктора філософських наук. Це можливо тому, що на кафедрі вже сім років діє спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських і докторських дисертацій. Плідно функціонують аспірантура й докторантура за кількома філософськими спеціальностями. На кафедрі склалася відома в Україні, СНД та за його межами наукова школа з філософії музики та філософії культури. Її керівником є професор В. К. Суханцева. За напрямками цієї школи також творчо працюють професор Л. Б. Мізіна, доценти А. Ю. Лустенко, В. М. Москалюк, О. О. Капічіна, В. М. Шелюто та ін. Кафедра пишається своїми студентами та випускниками, які стають переможцями всеукраїнських олімпіад і активно залучаються до громадського життя університету.

У 2003 р. в нашому університеті було створено кафедру педагогіки, яку, на мій погляд, повинен мати кожен класичний університет, адже його випускники працюють не лише в різних галузях господарства, а й можуть бути викладачами та передавати наступним поколінням фахові знання. Пізніше при кафедрі були відкриті Науково-дослідний інститут духовного розвитку людини та (у травні 2009 р.) Міжнародна кафедра ЮНЕСКО «Духовно-культурні цінності виховання та освіти», яку очолює член-кореспондент АПН України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор педагогічних наук, професор Галина Павлівна Шевченко. На кафедрі сьогодні працюють шість докторів педагогічних наук, професорів, із них один академік і один член-кореспондент АПН України, дев'ять кандидатів наук, доцентів. На кафедрі діють аспірантура та докторантура із трьох спеціальностей. Під керівництвом професора Г. П. Шевченко створена потужна наукова школа, за результатами роботи якої підготовлено

Зустріч ректора з делегацією США

70 кандидатів та докторів педагогічних наук. Плідно працює спеціалізована вчена рада із захисту докторських та кандидатських дисертацій (з 2004 р. захищено три докторські та 74 кандидатські дисертації). За час існування кафедри випущено чотири монографії, словник-хрестоматію педагогічних понять — навчальний посібник для студентів, аспірантів, викладачів. З 2004 р. шість разів на рік видається збірник наукових праць «Духовність особистості: методологія, теорія і практика», внесений ВАК України до переліку фахових видань із педагогічних наук. Кафедрою у 2004-2009 рр. проведено чотири міжнародні наукові конференції.

Плідно працює Науково-дослідний інститут духовного розвитку людини. На його базі функціонують науково-дослідні лабораторії, експериментальні майданчики, очолювані визнаними науковцями в галузі педагогіки. Інститут є колективним членом Міжнародної слов'янської педагогічної академії освіти імені Яна Амоса Коменського, тісно співпрацює з багатьма провідними науковими й освітніми навчальними закладами близького і далекого зарубіжжя. Інститут — асоційований член Донецького клубу «Інтелігент». Міжнародна кафедра ЮНЕСКО розпочала співпрацю з кафедрами ЮНЕСКО Росії, Болгарії, Польщі, Франції та Данії.

П'яте узагальнення. Кожна кафедра повинна бути випускною. Тільки на основі інтегруючого професіоналізму можна говорити про самонастроювальне, саморегульоване і постійне (!!!) вдосконалення професійних знань кожним викладачем кафедри. Знання у викладачів не можуть бути кінцевими, вони повинні поповнюватися. І головний каталізатор — це справжній колектив професіоналів на кафедрі. Лише такий колектив викладачів, що займається інтенсивною науковою діяльністю або, як кажуть, працює над собою, може забезпечити активну наукову працю як аспірантів, науковців, так і студентів. Без цього неможлива вища школа. І тільки на такій кафедрі у студентів може формуватися здатність самостійно здобувати знання, причому не лише в роки навчання, а й у подальші роки. А це головне призначення вищої школи на сучасному етапі — навчити учитися.

Виходячи зі сказаного, ми прагнемо зробити все необхідне, аби більшість кафедр були випускними.

Наприклад, в університеті зараз діє 105 кафедр, із них випускних — 79. Загалом близько 88% усіх завідувачів кафедр мають наукові ступені та звання доктора наук, професора. І ми вже помітили, що на випускній кафедрі виникає сприятлива атмосфера виховання, формування знань і особистості в цілому. А для будь-якої школи, надто вищої, це першочергове завдання (про що скажу наприкінці).

І тільки коли більшість кафедр навчального закладу (краще всі!) будуть такими, в *alma mater* сформується творчий корпоративний дух. Тоді випускник такого університету зможе створити таку ж атмосферу роботи у колективах, де він згодом працюватиме.

«БАТЬКИ»

Дослівний переклад з латинської словосполучення «*alma mater*» звучить як «мати-годувальниця». Образно воно означає сутність вищого навчального закладу, де випускникам не лише даються знання, а й прищеплюються принципи духовності, вихованості. Власне, йдеться про викладацький колектив.

У попередньому розділі йдеться про важливість рівня його підготовки для забезпечення в цілому головного показника діяльності вищого навчального закладу — якісної освіти. Але це важливо і для власного розвитку вишу, адже і керівник самого вузу, вихований сильним викладацьким колективом як «Перший з рівних», здатний вести його до ще більших висот. При цьому треба сказати, що назва посади керівника вищого навчального закладу специфічна — ректор. (До речі, в Німеччині найвища шана до цієї посади висловлюється у зверненні «*Magnifizenz*». Такої високої міри пошани не має жодне інше звернення до будь-якої посадової особи). Коли ж у випускника університету є «мати, яка годує» («*alma mater*»), то чому б ректора не назвати також образно «батько, який годує». Ось чому цей розділ жартівливо названо «Батьки».

У новій історії нашого вузу, тобто в повоєнні роки, було два таких керівники, два ректори автономного Луганського вузу.

Борис Павлович Румянцев — ректор у 1960-1974 роках — власне й відродив із попелу Ворошиловградський машинобудівний інститут спочатку у статусі вечірнього вузу, потім — денного.

У минулому головний корпус машинобудівного вечірнього інституту. Нині — коледж університету

Що означає відтворити вуз? Це — принаймні виконати дві необхідні умови: створити колектив кваліфікованих викладачів та забезпечити потужну матеріально-технічну основу для повноцінного навчального процесу.

Можна сказати, що до 1974 р. ці дві необхідні умови були виконані: у колективі вузу працювали вже 163 кандидати наук і доценти (а в 1960 р. лише троє викладачів мали вчені ступені та звання), були запрошені досвідчені практики з підприємств — професор І. М. Карташов, доценти В. І. Іванов, Ю. Г. Кирилов, В. Д. Колесников, М. Л. Мариновський, М. І. Могильний та ін.

Особливо продуктивна й вражаюча сторона діяльності Б. П. Румянцева в той час — це творча робота з розширення навчальних площ вузу, наповнення лабораторій і кафедр устаткуванням. Яким би сильним не був викладач, але без просторих світлих аудиторій, їх матеріально-технічного оснащення не можна забезпечити якісний навчально-виховний процес, повноцінну наукову діяльність.

Борис Павлович це чудово розумів. Є люди, які розуміють, добре пояснюють, що потрібно зробити, й, разом з тим, аргументовано обґрунтовують, чому неможливо реалізувати потрібне сьогодні. Але є, на щастя, люди, які всупереч усім труднощам теоретичне розуміння необхідного реалізують на ділі. До таких людей належить і Б. П. Румянцев.

Будувати завжди складно. Не було періоду в житті нашої країни, коли робили це просто. Чи то приватний, чи громадський будинок. І завжди були потрібні творці й будівничі.

Навіть у важкі післявоєнні роки, коли всі прагнули лише вижити, коли про жодне будівництво житла не йшлося, були люди, які зводили собі й своїм близьким дах над головою. Нехай це був не комфортабельний у нинішньому розумінні цього слова особняк, але все-таки свій будинок.

Були також люди — вони будували й розвивали підприємства, які очолювали. Хай то був завод або колгосп, школа або вуз, театр або музей. Вони будували БУДИНОК, що дозволяє збільшити випуск продукції, поліпшити її якість.

Можна образно назвати наш нинішній університет, один із найбільших в Україні, де налічується 56 одиниць споруд і понад 34 тисячі студентів, БУДИНКОМ. Отже, «фундамент» цього післявоєнного БУДИНКУ (без чого, власне, неможливе зведення будь-якої споруди) заклав Борис Павлович Румянцев.

Його талант передбачення, властивий насамперед великим ученим, дозволив сформулювати й вирішити важливе завдання: у центрі міста, де перебували на певній віддалі один від одного три корпуси вечірнього машинобудівного інституту, неможливо забезпечити перспективний розвиток вузу, тому необхідний був новий будівельний майданчик для відтворення БУДИНКУ в новій якості. І от на околиці міста, у полі, закипіла робота. Це зараз вуз розташований аж ніяк не на околиці міста, навколо — житлові масиви з 200-тисячним населенням, а в 60-х роках це було поле.

РУМЯНЦЕВ

**Борис Павлович
(1928–2007).**

Ректор (1960–1974)

Заслужений працівник народної освіти України (1996), кандидат технічних наук (1956), професор кафедри підйомно-транспортних машин і устаткування (1972), заслужений професор Східноукраїнського державного університету (1997), академік Підйомно-транспортної академії наук (1998), Почесний громадянин міста Луганська (1998).

Нагороджений почесними грамотами Президії Верховної Ради УСРС, Кабінету Міністрів України, грамотами міністерств, орденами Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани», медалями «За перемогу над Німеччиною», «За доблесну працю в ознаменування 100-річчя з дня народження В. І. Леніна», «50-річчя перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ветеран праці.

Я, будучи студентом V і VI курсів, пам'ятаю ті заняття в новоспоруджених інститутських корпусах (нині I і II), коли ми доїжджали до кінцевої зупинки тролейбусом (зараз вона називається «квартал Молодіжний») і пішки ще з півкілометра йшли до навчального корпусу. Якщо накрапав дощ, знімали туфлі й взували чоботи, тому що багнюка була невилазна.

«Фундамент» БУДИНКУ Бориса Павловича Румянцева — це зведені під його керівництвом вісім нових споруд: нинішні 1, 2, 5, 6-й корпуси, механічні майстерні, гуртожитки (1, 2 і 3), початок будівництва санаторію-профілакторію. А розвиток вузу в цілому дозволив вирішити Б. П. Румянцеву разом із колективом головне завдання: змінити статус машинобудівного інституту з вечірнього на денний.

Ось як про цей період розвитку університету згадував сам Б. П. Румянцев:

«Наприкінці 50-х років у Луганській області машинобудівна промисловість, що швидко зростала, відчувала гостру нестачу дипломованих фахівців. Наявний на той час Луганський вечірній філіал Харківського політехнічного інституту не міг задовольнити попит підприємств. Справді, у 1959 р. було підготовлено всього мало, лише 118, інженерів. Зрозуміло, що значно збільшити число висококваліфікованих інженерних кадрів можна було за умови постанови самостійного профільного інституту.

Тому 19 травня 1960 р. на базі філіалу було створено Луганський вечірній машинобудівний інститут. Мене, 31-річного доцента, кандидата технічних наук, призначили його директором, а через два роки — ректором. Що на той час являв собою інститут? Кількість студентів становила 940, перший навчальний рік було розпочато на двох факультетах: механіко-технологічному і ливарного виробництва та локомотивобудування, у складі яких налічувалося лише чотири ка-

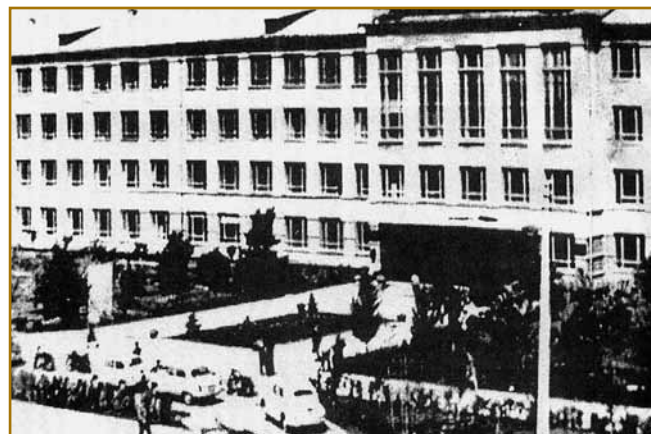
федри з 42 викладачами, тільки троє з яких мали науковий ступінь або вчене звання. Інститут розташовувався у трьох корпусах, розкиданих по місту, що ускладнювало керування та організацію навчального процесу, бібліотека налічувала близько 36 примірників навчальної та наукової літератури. Як-то кажуть, не густо.

Керівництво інституту розуміло, що стартуючи з таких позицій, для потужного розвитку вищого навчального закладу, високих темпів його становлення конче необхідно було переборювати серйозні труднощі в усіх напрямках та мобілізувати зусилля всього колективу на вирішення насамперед двох глобальних завдань: радикальне зміцнення викладацького складу науково-педагогічними кадрами вищої кваліфікації та створення матеріально-технічної бази.

Було розроблено перспективний план підготовки та захисту кандидатських дисертацій, багатьох викладачів направили на курси підвищення кваліфікації, в очну та заочну аспірантуру. Ставку робили насамперед на підготовку власних науково-педагогічних кадрів, створювали умови для їхньої успішної наукової роботи. З цією метою вже у 1961 р. відкрили аспірантуру, почали видавати щорічні наукові праці. Крім того, в інститут залучали значну кількість викладачів із науковими ступенями та вченими званнями, спеціалістів промислових підприємств та науково-дослідних інститутів. У результаті така кадрова політика дозволила суттєво підвищити професійний рівень викладацького складу. Так уже у 1968 р. в інституті працювало 352 викладачі, з яких 67 — доценти, кандидати наук.

Вечірній машинобудівний інститут почав швидко відновлюватися. У 1961 р. відкривається загально-технічний факультет. У зв'язку з тим, що в 1963 р. у вузі, крім вечірнього, почали діяти денне та заочне відділення, в інституті значно розширилися можливості підготовки інженерів різного профілю. Перед вищим навчальним закладом постали нові перспективи й завдання.

Із 1963 р. почалося кардинальне поліпшення матеріальної бази інституту: під будівництво інститутського містечка обрали майданчик на кварталі Молодіжному, де раніше гуляв вітер, що заносив у центр Луганська запах полину. За сприяння обласної та міської влади тут розпочалося будівництво першого об'єкта інституту — гуртожитку №2, який майже через рік гостинно прийняв студентів механічного факультету. Символічно, що першими мешканцями новобудови інституту стали саме студенти-механіки, оскільки механічний факультет також був одним із перших, коли у 1920 р. створювався наш вищий навчальний заклад. 28 вересня 1965 р. відчинилися двері величезного сучасного корпусу з великими світлими аудиторіями. Потім у новому гуртожитку № 3 розмістилися студенти факультетів автоматизації виробничих процесів та електромашинобудування. До 1969 р. вже збудували головний, лабораторний та спортивний корпуси. Територія інститутського містечка невпізнано змінилася: було закладено фруктовий сад, будувалися спортивні майданчики, розбивалися клумби. Знаменно,

Аудиторний корпус № 2

що все це робили своїми руками студенти та викладачі інституту.

У перші роки після створення стаціонарного вузу чимало було зроблено для організації теоретичного навчання викладачів. На кафедрах діяли теоретичні семінари для обговорення окремих актуальних наукових проблем. У масштабах інституту працював педагогічний семінар, на якому поширювався передовий досвід педагогічної майстерності, що включав у себе особливості викладання лекцій, місце й роль самостійної роботи студентів. Підвищенню рівня знань студентів сприяло застосування у навчальному процесі так званих контрольних точок. Це нововведення стало першим у країні, і саме його Міністерство вищої та середньої спеціальної освіти рекомендувало до впровадження у всіх вищих навчальних закладах під назвою «атестація студентів», що еквівалентно сьогодинньому модульному вивченню курсів. Однією з нових форм навчального процесу було використання програмованого навчання, що слід вважати нинішніми тестовими технологіями.

На початку існування самостійного інституту приділяли багато уваги створенню навчальних лабораторій та кабінетів, розширенню аудиторного фонду. У зміцненні навчально-лабораторної бази брали участь найбільші промислові підприємства Луганська, які не лише передавали інституту велику кількість обладнання, а й відчиняли для студентів двері заводських лабораторій. У результаті наполегливої праці протягом двох-трьох років в інституті відкрилися добре оснащені навчальні лабораторії, а саме: оптична лабораторія на кафедрі фізики, лабораторія спектрального та рентгеноструктурного аналізу на кафедрі хімії, тензометрична лабораторія на кафедрі опору матеріалів. Новітніми приладами та пристроями обладнали обчислювальну лабораторію на кафедрі вищої математики, лабораторії локомотивобудування, деталей машин, технології металів, гідравліки.

Оскільки раніше у філіалі майже не виконували науково-дослідницької роботи, сучасний технічний інститут без потужних наукових досліджень створити було неможливо. Тому пріоритетним завданням інституту стала необхідність піднесення наукової роботи на рівень передових вищих навчальних закладів країни. Зважаючи на важливість організаційного початку в цій

справі, у 1961 р. створюється науково-дослідний сектор на чолі з його начальником, а у 1964 р. вводиться посада проректора з наукової роботи. Починають створюватися наукові школи, перші з яких, природно, підключилися до досліджень зі спільної загальної проблеми — створення потужних локомотивів. Такий підхід не випадковий, адже наш інститут має тісний зв'язок із гігантом вітчизняного тепловозобудування — заводом ім. Жовтневої революції.

Багато уваги приділяв ректорат трудовому, естетичному, фізичному вихованню студентської молоді. Коли на кварталі Молодіжному почалося будівництво інститутського містечка, було створено студентський будівельний загін. Добру пам'ять залишили на цілих землях Казахстану студентські будівельні загони «Гренада» та «Горизонт». Радісною подією для студентів було відкриття на березі Сіверського Дінця табору праці та відпочинку, який згодом став спортивно-оздоровчим табором. Студенти не лише добре відпочивали, а й працювали на ланах радгоспу ім. 8 Березня. Їх навчали розуміти та любити музику, живопис, театр, літературу, прилучали до скарбів культури. В інституті працювали ізо-, кіно- та фотостудії, студентський клуб культури. Вуз успішно представляв свої колективи на обласних та республіканських фестивалях художньої самодіяльності. А це — танцювальні ансамблі народного та бального танцю, студентський хор, естрадний оркестр. Ректорат і громадські організації піклувалися про те, щоб у повсякденне життя студентства увійшли фізкультура та спорт. А спорт тут став справді масовим: студенти з великим задоволенням займалися у секціях, а найбільш підготовлені й талановиті вигравали змагання різного рівня, зокрема міжнародні.

Хотів би зазначити, що Луганський машинобудівний інститут за 1960-1974 рр. пройшов славетний шлях становлення та розвитку. Це були важкі роки, але

завдяки сумлінній, наполегливій праці колективу наш інститут, демонструючи високі темпи розвитку, став на той час найпотужнішим серед машинобудівних вузів країни.

Мені дуже поталанило, що саме я як керівник був удостоєний честі працювати з працездатними, патріотичними, ініціативними людьми, тому робив усе, що від мене залежало для подальшого вдосконалення нашої alma mater. Я пишаюся цим і жадав би, щоб кожний працівник і студент примножував славу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля».

Подальший успішний розвиток вузу пов'язаний з ім'ям О. М. Коняєва, який встановив рекорд місцевого значення: він очолював колектив 23 роки — з 1974 по 1997 рік. Вважаю, що в доступному для огляду майбутньому цей результат не перевершиться.

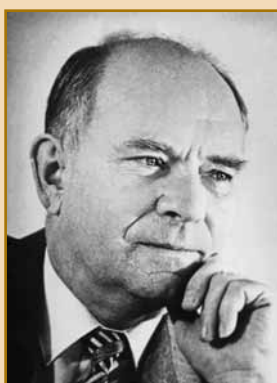
І тут, перш ніж згадати добрим словом діяльність О. М. Коняєва, хотілося б зробити ще одне узагальнення, яке базується на аналізі розвитку вищої школи в нашій країні, місті та в нашому вузі зокрема. Полягає воно в наступному.

Особливістю вищого навчального закладу є дві характерні риси, що докорінно відрізняють його від інших установ. По-перше, це певна автономність і незалежність від держави (під час святкування 100-річчя Київського політехнічного університету його ректор Михайло Захарович Згуровський розповідав мені про знайдений в архівах факт, коли на початку ХХ ст. міська влада просила в ректора дозвіл на введення на територію КПІ поліцейських, щоб упіймати злочинця). По-друге, неприйняття різких, можна сказати, революційних змін у структурі, кадровому складі, стилі роботи. Думаю, цей здоровий консерватизм і дозволив у роки перебудови, коли криза охопила багато галузей народного господарства, зберегти вітчизняну вищу школу як галузь господарювання на доволі пристойному рівні, досягнутому за останні 100-150 років. Нині наша вища школа високо поціновується в усьому світі.

Отож, названі характеристики дозволяють зробити **шосте узагальнення**: повільна змінюваність керівництва вузу, тривалі строки перебування на ректорській посаді діяльних людей сприяють розквіту вузу, досягненню дедалі більших висот, що в цілому спрацьовує на благо суспільства.

Як приклад можна згадати (це на моїх очах) періоди плідного розвитку вузів нашого міста: медичного, коли ректорами були І. І. Чайковська і В. Г. Ковешников, педагогічного (В. Г. Пічугін і Д. О. Жданов), аграрного (В. Г. Ткаченко), міліцейського (Є. О. Дидоренко), машинобудівного (Б. П. Румянцев, О. М. Коняєв). Усі названі особи очолювали свої заклади понад 10 років.

Дотримуючись обраного мною образного стилю розповіді про роботу Б. П. Румянцева, треба констатувати той факт, що О. М. Коняєв за роки свого ректорства не лише успішно продовжив зведення БУДИНКУ, а й особливо багато зробив для створення колективу кваліфікованих викладачів у периферійному місті країни (Луганськ з усіх обласних центрів найвідда-

КОНЯЄВ
Олексій Миколайович
(1926–1999)
Ректор (1974–1997)

Доктор технічних наук (1972), професор кафедри локомотивобудування (1974), заслужений працівник вищої школи Української РСР (1981), член-кореспондент Міжнародної інженерної академії (1990), академік Інженерної академії України

(1992), академік Академії транспорту Росії (1994). Почесний громадянин міста Луганська (1993), президент та заслужений професор Східноукраїнського державного університету (1997).

Нагороджений орденом Вітчизняної війни II ступеня (1985), орденом СРСР Трудового Червоного Прапора (1966, 1986), медаллю Республіки Болгарії, медаллю СРСР «40 років перемоги у Великій Вітчизняній війні» (1995), Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1975).

Будівництво першого корпусу

леніший від Києва, до того ж не має особливо привабливого природного шарму — моря, озера, ріки, лісу, гір абощо), сконцентрував їх в одному вузі. А це доволі складне завдання. О. М. Коняєв розумів, що звичайний інтенсивний шлях залучення до роботи у вузі достатньої кількості професорів і доцентів з інших регіонів для Луганського машинобудівного інституту не підходив.

І тоді Олексій Миколайович узявся (і в основному впорався із завданням!) за триваліший у часі шлях — підготувати докторів і кандидатів наук із «місцевого матеріалу». Цей шлях, що його на противагу першому, інтенсивному, можна назвати екстенсивним, зрештою дає кращі результати. По-перше, забезпечує більшу стабільність колективу, адже запрошені професори часто, вирішивши локальне завдання (наприклад, поліпшення життєвих умов для себе чи своїх дітей), знову повертаються на свою «малу батьківщину» або в привабливіші за якимись параметрами краї. По-друге, люди, що народилися, виросли й залишилися жити на суворій землі Донецького кряжу, як правило, є патріотами своєї «малої батьківщини», і це забезпечує кращий психологічний клімат у колективі та вищу якість виховної роботи.

У своїх спогадах у 1996 р. О. М. Коняєв так характеризував процес побудови університету:

«Найгострішою проблемою було комплектування кафедр інституту висококваліфікованими викладачами. Посприяття її вирішенню була покликана відкрита ще у 1961 р. аспірантура. Першими науковими керівниками її стали професор І. М. Карташов та доценти А. М. Ар'єв і Б. П. Румянцев. Надії на аспірантуру із часом справдилися. Лише за останні 25 років (1971–1996 рр.) завдяки аспірантурі було підготовлено 270 кандидатів наук. Загалом же за цей період 470 викладачів і співробітників здобули наукові ступені кандидатів наук.

Найбільшою результативністю в цьому плані вирізнялася кафедра локомотивобудування, очолювана професором О. Л. Голубенком. Також плідно працювали і зараз працюють у цьому напрямі кафедри деталей машин, приладобудування й електротехніки, менеджменту, технології машинобудування, фізики тощо.

Водночас кадровому складу бракувало провідної ланки — професури — як найповнішого втілення єдності навчання, науки та виховання. Тільки у 70-х роках з'явилися можливості для створення цієї основної ланки викладацького складу. Вже до того часу дещо побудували: і навчальні корпуси, і гуртожитки, й інші об'єкти, але не підготували жодного доктора наук. Ця робота виявилася складнішою за розвиток матеріально-технічної бази.

Зрештою, лише у 1972 р. викладач інституту захистив першу докторську дисертацію. В наступні роки їх захистили проректор доцент В. М. Севрюк, завідувач кафедри доцент В. М. Михайленко. Їхніми послідовниками стали й інші, зокрема наші випускники, нинішні професори О. Л. Голубенко, С. С. Єрошин, М. І. Могильний, В. А. Рач. Активний захист докторських дисертацій докорінно змінив стан інституту як самостійного вищого навчального закладу. В керівництво інститутом, факультетами і кафедрами приходило нове покоління вчених — доктори наук і професори. Головні напрямки діяльності — навчальний процес і наукові дослідження — очолили професори О. Л. Голубенко, М. В. Загірняк, Ю. А. Куликов, В. А. Рач.

Зараз більшість кафедр уже очолюють професори, доктори наук. Серед них — заслужені діячі науки і техніки України, професори Б. Ф. Брагин, О. Л. Голубенко, В. М. Гончаров, І. П. Житна, В. О. Звонов, Ю. А. Куликов, О. Г. Рибальченко; професори А. Ф. Бондарь, П. І. Голубничий, В. М. Грибанов, С. С. Єрошин, Є. У. Зарубицький, Л. І. Лазор, Ю. П. Коробецький, В. Ф. Литвиненко, Є. О. Павлов, Б. І. Тарельник, Г. Ю. Фрегер, В. П. Шишов, В. В. Яковенко та інші.

Крім докторів технічних наук, в університеті почали успішно працювати доктори історичних, економічних, педагогічних, соціологічних, фізико-математичних, філософських, юридичних наук.

В останні роки значно змінився й рівень кваліфікації викладачів кафедр. Це здебільшого кандидати і доктори наук. Відкрита у 1989 р. докторантура сприяла посиленню підготовки кадрів найвищої кваліфікації. Першими докторантами стали випускники інституту й аспірантури доценти Ю. І. Осенін і В. О. Вітренко, нинішні доктори технічних наук. Уже названі доктори наук почали працювати науковими консультантами, і справа зрушила з місця. Уже сьогодні маємо 21 докторанта. У 1989 р. на базі кафедри локомотивобудування було створено першу спеціалізовану вчену раду із захисту дисертацій за спеціальністю «Рухомий склад і тяга поїздів». Нині в університеті вже діє п'ять спеціалізованих учених рад, де захистили докторські дисертації доценти Ю. І. Осенін, О. І. Крайнюк, В. П. Шишов, М. Ф. Смирний. Отже, завдяки цій важливій і необхідній роботі в університеті у 90-х роках, почали формуватися наукові школи.

Лише за останні роки підготовлено 8 докторів і 122 кандидати наук. У складі наукових шкіл працює 63 аспіранти, 22 докторанти і 20 пошукувачів наукових ступенів. Опубліковано понад 1500 друкованих праць, створено понад 800 винаходів, отримано 120 патентів.

Виконано 30 фундаментальних і пошукових робіт, 160 прикладних досліджень. Високим технічним рівнем вирізнялися дослідження кафедр локомотивобудування на чолі з професором О. Л. Голубенком та управління перевозками на чолі з професором Б. Ф. Брагиним. Вони отримали міжнародне визнання і були продані у вигляді ліцензії у ФРН і Канаду. Завдяки цьому ми придбали цінне обладнання для навчального процесу і наукових досліджень. Наші розробки досягли світового рівня.

У 70-х роках завершився новий етап розвитку нашого вузу. Цьому сприяла велика допомога Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР та СРСР. З ініціативи тодішнього українського міністра Г. Г. Єфименка була започаткована практика виїзних колегій зі звітами вищих навчальних закладів за минулий рік. Також започаткували об'єднання інститутів за групами. Ми потрапили до вісімки машинобудівних і приладобудівних інститутів, у яких почергово проходили колегії, що стало хорошою практикою ознайомлення з позитивним досвідом. Уже на початку 80-х років інститут досяг лідерських позицій у своїй групі. Ми посіли перше місце за кількістю отриманих авторських свідоцтв і винаходів із розрахунку на 100 викладачів. У 1985 р. уряд колишнього СРСР доручив нашому інституту підготувати протягом XII п'ятирічки (1986–1990 рр.) 2900 фахівців для галузей систем автоматизованого проектування, гнучких виробничих систем, мікропроцесорної техніки та робототехніки. Нам доручили повністю задовольнити потреби народного господарства в наукових та інженерно-технічних кадрах. Колектив інституту успішно впорався із цим урядовим завданням. У зазначений період значно поліпшився навчально-виховний процес, розширилися наукові дослідження, ми поліпшили матеріально-технічну базу, відкрили нові спеціальності. Це стало новим потужним імпульсом для розвитку інституту.

Природно, що в ці роки з'являється нова форма інтеграції освіти у вигляді навчально-науково-виробничих комплексів. Один із перших таких центрів в Україні ми створили на виробничому об'єднанні «Луганськтепловоз». Досвід кафедри локомотивобудування в цьому напрямку підтримали ще понад десять кафедр. У цілому в 80-х і 90-х роках минулого століття завдяки комплексній навчально-науковій роботі значно поліпшився і навчально-методичний рівень діяльності кафедр інституту.

Уже тоді намітився перехід навчального процесу на ступеневу систему підготовки фахівців. Він припав на роки, коли в країні різко погіршився фінансовий стан. Але ми не зупиняли свого розвитку. У 1986 р. інститут отримав нову сучасну бібліотеку з книжковим фондом близько 1 млн. томів. У студентів і викладачів з'явилася можливість повноцінно готуватися до занять, іспитів, виконувати курсові й дипломні проекти.

На кінець 80-х років в інституті вже працювало 570 викладачів, зокрема 12 докторів наук, професорів і 310 кандидатів наук, доцентів. А напередодні атестації та акредитації їх було вже відповідно 37 і 335, що становило 61,0% від загальної кількості викладачів.

Інститут мав 11 факультетів, 40 кафедр, 20 із них — випускових. З'являлися нові спеціальності — економічні, електротехнічні, транспортні, правові та інші. Тому назва «машинобудівний інститут» втрачала свою колишню сутність.

У 1993 р. інститут звернувся до Міністерства освіти України із проханням провести нову атестацію на IV рівень акредитації. Атестаційна комісія ухвалила позитивне рішення, і 8 травня 1993 р. Кабінет Міністрів України прийняв постанову №339 «Про створення Східноукраїнського національного університету». Це була визначна віха в історії не лише університету, а й усієї Луганщини та сходу України. Разом із приєднаними інститутами чисельність студентів становила понад 17 тис. осіб, а кількість професорсько-викладацького складу — близько 1400.

Аудиторний корпус № 1

За 75 років свого існування університет підготував десятки тисяч висококваліфікованих фахівців. Загальне визнання здобули професорсько-викладацький склад і керівництво університету. Пишаюся, що працював у цей відповідальний час».

Наведу лише кілька цифр, що кількісно ілюструють у цілому багаторічну плідну ректорську діяльність О. М. Коняєва. Було зведено дев'ять нових будинків: навчально-лабораторні корпуси (3, 4 і 7), бібліотеку, їдальню, гуртожитки (4, 5, 6), добудовано санаторій-профілакторій. Можна констатувати, що на закладений Б. П. Румянцевим фундамент БУДИНКУ згодом змонтували всі несучі конструкції: стіни й дах.

Паралельно в часі був створений повноцінний викладацький колектив, що дозволило вирішувати завдання. Головне з них — змінити статус машинобудівного інституту на статус державного університету. Якщо до моменту вступу на посаду ректора О. М. Коняєва у вузі було три доктори і 163 кандидати наук, то у 1997 р., коли Олексій Миколайович пішов на заслужений відпочинок, викладацький колектив університету вже нараховував 53 доктори й 439 кандидатів наук.

Але найголовнішою заслугою О. М. Коняєва є те, що він не лише кількісно і якісно зміцнив викладацький колектив вузу й забезпечив такі високі якісні характеристики цього колективу, як творчий, товариський дух і здатність до системного поліпшення показників успішності, підготовки кадрів, колегіального

Ректор та його заступники. Зліва направо: Ю. І. Осенін, В. В. Дядичев, Г. П. Щедрова, П. Л. Носко, О. Л. Голубенко, І. Р. Бузько, Л. І. Білоусова, М. Ф. Смирний, Є. М. Шапран

вироблення рішень тощо. Зрозуміло, що кожен ректор займається вдосконаленням названих показників і діяльності вузу в цілому. Але в кожного свій стиль, обумовлений як історичною епохою (на сучасному етапі, приміром, дешевше не будувати нові будинки, а придбати й капітально ремонтувати старі. Думаю, читач погодиться з автором, що нинішні корпуси, наприклад, факультетів юридичного або природничих наук не поступаються корпусам механічного чи транспортно-факультетів), так і особистісними рисами характеру. Якщо у Б. П. Румянцева сильними рисами вдачі були наполегливість, сміливість у прийнятті рішень, певна авторитарність, то О. М. Коняєв віддавав перевагу більше обережному (але не менш ефективному), колегіальному стилю керівництва. Не можна сказати, що якийсь із цих стилів кращий. Для вирішення різних проблем потрібні різні підходи. У кожному разі, якщо говорити про автора цих рядків, то у своїй роботі він намагається запозичити в обох своїх попередників усе краще.

Дуже сильною стороною діяльності Олексія Миколайовича було й те, що він не боявся висувати на керівні посади молодих, але компетентних людей, уводив до свого оточення осіб із творчим, діяльним характером. Для досягнення поставлених цілей він міг використовувати в потрібному напрямку всі сильні сторони кожного зі своїх заступників, кожного керівника структурного підрозділу. Саме це у поєднанні з добротою, повагою до людей дозволило О. М. Коняєву створити у вузівському колективі особливу творчу атмосферу, що дуже непросто забезпечити при великому об'єднанні творчих людей у вузах, дослідних інститутах, художніх колективах тощо.

На завершення цієї частини хотів би сказати кілька слів про ще одного «батька» — в тому сенсі, як зазначено на початку розділу. Ім'я цього «батька» — «реktorат», куди входять: перший проректор, доктор технічних наук, професор Михайло Федорович Смир-

ний; кандидат економічних наук, головний бухгалтер університету Любов Іванівна Білоусова; проректори, професори: доктор економічних наук Ірина Романівна Бузько, доктор технічних наук Валерій Владиславович Дядичев, доктор технічних наук Павло Леонідович Носко, доктор технічних наук Юрій Іванович Осенін, кандидат технічних наук Євген Миколайович Шапран, доктор політичних наук Галина Петрівна Щедрова.

Щоб витримати загальну концептуальну ідею книги, надам слово кожному із проректорів. Більшість із них — наші випускники. Та спершу хочу відзначити, що

кожен із них повністю відповідає тим життєвим і професійним орієнтирам, які ми наслідуюмо від своїх старших «батьків» — Б. П. Румянцева та О. М. Коняєва. Усі члени ректорату — кваліфіковані фахівці та майже всі — доктори наук, професори. Отже, М. Ф. Смирний — про першочергову увагу до якості освіти в університеті:

«Основою формування Європейського простору вищої освіти є її якість. Законом України «Про вищу освіту» (стаття 1) визначено, що якість освітньої діяльності — це сукупність характеристик системи вищої освіти та її складових, яка визначає її здатність задовольняти встановлені й передбачені потреби окремої особи або/та суспільства.

Ще ніколи проблема якості вищої освіти в Україні не мала такого важливого ідеологічного, соціального та економічного значення, як нині. Висунення її на передній план зумовлене об'єктивними чинниками, а саме: від якості людських ресурсів залежить рівень розвитку країни та її глобальна економічна конкурентоспроможність.

Головним завданням побудови системи менеджменту якості підготовки фахівців університету є забезпечення гідного входження до Європейського простору вищої освіти та конкурентоспроможності випускників-далівців на внутрішньому та зовнішньому ринках праці. Вона має бути реалізована завдяки синергійному поєднанню високої якості насамперед організації і здійснення навчально-виховного процесу, а також забезпечувальних процесів, до яких належать: підготовка кадрів вищої кваліфікації, підвищення кваліфікації викладачів, наукові дослідження, методична робота, інформаційне забезпечення, міжнародні зв'язки, залучення громадян на навчання, виховна та соціальна робота, зв'язки з громадськістю, матеріальна база, фінансове забезпечення.

Освітня діяльність університету розвивається в руслі загальнонаціональних тенденцій, використовуючи країні

СМИРНИЙ
Михайло Федорович
Перший проректор
Східноукраїнського
національного універси-
тету імені Володимира
Даля, доктор технічних
наук (1996), професор,
заслужений винахідник
України (1996), завіду-
вач кафедри екології,
відмінник освіти
України

досягнення в системі вищої освіти. Значним поштовхом до підвищення якості підготовки фахівців стало підпи-
сання ректором університету О. Л. Голубенком 18 верес-
ня 2004 р. у м. Болонья (Італія) Великої хартії універси-
тетів (Magna Charta Universitatum). Практичними кро-
ками щодо втілення її положень було запровадження од-
ними з перших у країні кредитно-модульної системи ор-
ганізації навчального процесу. У рамках проведення
відповідного експерименту в університеті виконані такі
роботи:

- розроблено новий графік навчального процесу, де пе-
редбачено проведення протягом кожного семестру двох
модулів теоретичного навчання та двох модульних конт-
ролів із залікових кредитів. На підставі поточного та
модульного контролю студентів виставляється підсум-
кова оцінка семестрового контролю опанування ним
конкретної навчальної дисципліни (залік чи екзамен),
тобто екзаменаційні сесії як такі ліквідуються. Такий
підхід сприяє рівномірнішій самостійній роботі студента
у семестрі, суттєво зменшує пікові навантаження сту-
дентів при семестровому контролі, відповідає системі
ECTS;

- розроблено та апробовано «Тимчасове положення
про організацію навчального процесу в кредитно-
модульній системі підготовки фахівців»;

- розроблено «Методичні рекомендації щодо проведен-
ня контрольних заходів при кредитно-модульній системі
організації навчального процесу»;

- перероблено робочі навчальні плани напрямів та
спеціальностей;

- реалізовано порядок зарахування вступників на нав-
чання за освітньо-кваліфікаційними рівнями магістра та
спеціаліста;

- розроблено «Індивідуальний навчальний план студен-
та»;

- перероблено форми навчальної та звітної докумен-
тації стосовно впровадження кредитно-модульної сис-
теми організації навчального процесу в університеті;

- підготовлено пропозиції щодо нового додатку до
диплома та академічної довідки.

Окремо дискутувалося питання про використання
найоптимальнішої та найприйнятнішої системи оціню-
вання знань студентів. Як показав майже шестирічний
досвід, запропонована нами модифікована 12-бальна
шкала, що відрізняється від стандартної (шкільної)
12-бальної шкали лише запровадженням додаткової

оцінки «0» за межами діапазону позитивних оцінок, є ду-
же зручною. Ця шкала найбільш адаптована до шкали
ECTS. І принаймні ще у двох країнах (Данії та Уругвай)
використовуються шкали з тринадцятьма градаціями.

Виходячи з нагальної потреби створення системи
діяльності університету високого гатунку, кілька років
тому прийнято Концепцію забезпечення якості освіти
відповідно до стандартів та норм Європейського прос-
тору вищої освіти, що спрямована на виконання місії
університету «Формування конкурентоспроможних
фахівців-професіоналів і патріотів України», мети його
розвитку — «підвищення якості підготовки фахівців, які
будуть здатні успішно працювати в розбудові україн-
ського суспільства» — та спирається на дванадцять
відповідних принципів.

Із метою організації збирання та обробки інформації
про фактичну якість підготовки фахівців, безперервного
відстеження її стану, прогнозування та вироблення за-
ходів щодо підвищення якості навчально-виховного та
забезпечувальних процесів в університеті створено групу
моніторингу якості підготовки фахівців, а для аналізу
якості організації та проведення навчального процесу —
університетську групу аналізу навчального процесу та
аналогічні групи на факультетах.

Слід зазначити, що завдяки механізму контролю
якості організації та здійснення навчально-виховного
процесу, що діє в університеті, рівень підготовки
фахівців у цілому є достатньо високим. Про це свідчать
результати екзаменаційних сесій, які в цілому відповіда-
ють критеріям Державної акредитаційної комісії Ук-
раїни, що становлять 90% абсолютної успішності сту-
дентів та 50% якості навчання. Аналіз звітів Держав-
них екзаменаційних комісій свідчить, що за денною фор-
мою навчання майже половина випускників захищає дип-
ломні проекти (роботи) на «відмінно», дипломи з відзна-
кою отримує близько 40% магістрів, а також кожен
дев'ятий спеціаліст та шостий бакалавр. До впровад-
ження рекомендується третина дипломних проектів, за
тематикою інноваційного характеру та раціонального
природокористування, ресурсозбереження і охорони нав-
колишнього середовища виконується понад 30% диплом-
них розробок.

Студенти університету беруть активну участь у
всеукраїнських студентських олімпіадах, конкурсах дип-
ломних проектів (робіт); щороку отримують 50-70 дип-

Лекційна аудиторія юридичного факультету

ломів, грамот, подяк, а 20-25 далівців стають їх переможцями та призерами. Найбільшого успіху досягла студентка В. Коваленко, яка у складі збірної України посіла перше місце на міжнародній олімпіаді з дисципліни «Безпека життєдіяльності» та друге — в особистому заліку.

За підсумками міжнародних виставок навчальних закладів «Сучасна освіта України» в останні роки університет було нагороджено чотирма золотими, двома срібними та двома бронзовими медалями, чотири рази його відзначено дипломом «Лідер сучасної освіти».

Зусиллями випускових кафедр університету досягнуто майже граничних (96-97%) показників направлення на роботу випускників, які навчалися за держбюджетом. Тобто на випускників-далівців, як підтверджують зацікавлені підприємства, де розташовано близько 70 філій кафедр, та рекрутингові агенції, існує великий попит, хоча проблеми у цьому питанні з кожним роком нараджаються з різних причин. Однією з головних є те, що законодавство щодо працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, зокрема Постанова Кабінету Міністрів України №992 від 22.08.1996 р. «Про порядок працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, підготовка яких здійснюється за державним замовленням», і досі не приведено у відповідність до сучасних економічних інтересів держави. При цьому слід врахувати, що необхідно розподіляти випускників, підготовка яких здійснюється за державним замовленням, не лише до державних, а й до всіх організацій, установ і підприємств незалежно від форм власності, адже всі вони сплачують податки до бюджету України.

Із виходом на міжнародні освітні програми ми не лише маємо контролювати якість освіти, а й мусимо переходити до створення нової системи забезпечення якості вищої освіти, яка повинна розглядатися як ступінь відповідності реальних результатів освіти ринковій кон'юктурі, показник матеріально-технічної і ресурсної забезпеченості освітнього процесу, комплексний показник досконалості змісту, зокрема програм гуманітарного циклу дисциплін, технологій навчання і системи оцінки знань, показник інвестиційного рівня освіти. Такий підхід відповідає одному з головних принципів Болонських реформ, яким є доволі жорсткі державні вимоги до якості підготовки фахівців.

В університеті розроблено внутрішні комплексні критерії якості навчального процесу, ключові фактори та показники якості освіти. Вони містять вимоги до планування, організації та контролю за здійсненням навчально-виховного процесу з усіх видів навчання — аудиторного, практик, курсового та дипломного проектування, змісту освіти, науково-методичного та інформаційного забезпечення, самостійної роботи студентів, вимоги до викладачів та студентів, процедуру самообстеження та самоаналізу університету як підґрунтя системи забезпечення якості навчально-виховного процесу.

Унещодавно прийнятих в університеті критеріях оцінки роботи кафедри як базового підрозділу вищого навчального закладу також чільне місце посідають показники, що стосуються саме освітньої діяльності.

Успішна реалізація зазначених організаційних заходів із запровадження системи менеджменту якості

освітнього процесу відповідно до міжнародних стандартів серії ISO 9001:2001 сприятиме вирішенню одного з головних завдань колективу — атестації університету згідно з європейськими вимогами та дозволить отримати Сертифікат на систему управління якістю згідно з чинними в Україні нормативними документами. Це буде гідним кроком до підвищення ролі університету в розвитку європейських культурних цінностей, де університети розглядаються як носії європейської свідомості».

Перед тим, як надати слово проректору, доктору політичних наук професору Галині Петрівні Щедровій, хотів згадати два моменти, пов'язані з ім'ям цієї вченої. По-перше, з її приходом до ректорату в нашому університеті розпочалася ера успішної гендерної політики, бо раніше жінки у нас нарівні з чоловіками були представлені лише серед студентів та викладачів. Зараз — в усіх ланках університету та його структурних підрозділів. По-друге, нарешті успішно завершилися неодноразові спроби знайти кандидатуру на дуже відповідальну в навчальному закладі посаду керівника специфічного і складного напрямку діяльності — естетично-культурної та виховної роботи зі студентами.

«В університет я прийшла вже сформованою особистістю. За плечима був чималий досвід роботи з молоддю, керівниками підприємств, установ і організацій. Уся моя попередня діяльність мала публічний характер. Співпрацювала із професіоналами високого рівня, чудовими організаторами і просто хорошими людьми. У мене був реальний вибір подальшого місця роботи. Але я схотіла працювати в машинобудівному інституті, який славився у нашому місті своїми викладачами, добрими традиціями і демократизмом. А мої думки вже були налаштовані на науково-педагогічну роботу. Голова державної екзаменаційної комісії професор А. Гальчинський рекомендував мені зайнятися викладацькою діяльністю. Олексій Миколайович Конєв, тодішній ректор, радо прийняв мене, і ми часто довго розмовляли з ним про життя-буття та розвиток політології й політики в Україні. Він пишався тим, що перший кандидат політичних наук в Україні працює саме в очолюваному ним університеті.

Із перших днів роботи в університеті особливо тісно мені доводилося контактувати з професором, завідувачем кафедри соціально-політичних теорій А. Ф. Бондарем. Він багато зробив для мого становлення як викладача. Обіймаючи посаду старшого викладача кафедри, читала лекції з політології студентам вечірнього відділення економічного факультету. Перша лекція запам'яталася на все життя. Тільки-но почала викладати матеріал, як згасло світло, і так до кінця пари. Студенти залюбки слухали лекцію, хоча й не могли конспектувати. Цей приклад іноді наводжу молодим викладачам і раджу, аби конспект вони заучували напам'ять, а не залишали його на папірці.

Зі шкільних років я любила суспільні дисципліни. І це завдяки вчителю Вірі Олександрівні Тиші, якій я дуже вдячна, і пам'ять про неї назавжди залишиться в моєму серці. Тому другу вищу освіту здобула не випадково.

ЩЕДРОВА
Галина Петрівна
Проректор із науково-педагогічної роботи, доктор політичних наук, професор. Відмінник освіти України (2004). Її ім'я вміщено в біографічному енциклопедичному словнику «Жінки України» (2001). Нагороджена орденом княгині Ольги III ст. (2004)

Політологія як нова навчальна дисципліна й наука застала мене не знаєцька. Я дуже цікавилася нею і частково задовольнила свій інтерес, здобуваючи другу вищу освіту. Моїми викладачами були видатні вчені України: В. Д. Бабкін — один із президентів асоціації політологів, Д. Г. Видрін — відомий український політолог, І. А. Максименко — мій наставник у науці. А ще щаслива доля звела мене з академіками Ю. С. Шемшученком, І. Ф. Курасом та моїм добрим колегою — видатним українським політологом Ф. М. Рудичем. Вони і зараз — моє натхнення, мій берег поваги й любові. Ф. М. Рудич часто бував у нашому університеті, брав участь у конференціях, читав лекції, був опонентом під час захисту моїх аспірантів. Він приділив багато уваги моїм колегам, докторам політичних наук О. В. Новаковій і Ф. В. Барановському, коли вони працювали над докторськими дисертаціями і захищали їх в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. В. Кураса НАН України. Уже 15 років кафедра політології є філіалом цього Інституту. За цей час наш колектив здійснив численні дослідження, до яких залучаються й студенти. Їх результати — у монографіях, навчальних посібниках і перемогах на всеукраїнських олімпіадах і наукових конкурсах із політології. Студентки А. Третяк, Л. Павлова, О. Ба-

лацька — наш золотий фонд. Зокрема А. Третяк і Л. Павлова як переможниці Всеукраїнської олімпіади працюють на кафедрі.

Наполеглива робота з формування в університеті наукової школи з політичних наук дала хороші результати. У 2008 р. мені вдалося відкрити та очолити спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності 23.00.02 — політичні інститути та процеси. Це було непростю справою. Але той факт, що на кафедрі політології працює три доктори політичних наук, проводяться систематичні дослідження з актуальних політологічних проблем, написані численні монографії; маємо загальноукраїнське визнання (вже понад три роки МОН України визначає університет базовою установою для проведення II етапу Всеукраїнської олімпіади та II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із політології); чотири роки тому започатковано проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції з питань модернізації політичної системи України; маємо тісні професійні контакти з університетами України, в яких також здійснюють підготовку політологів, свідчать про високий потенціал професорсько-викладацького складу. За короткий період, відколи почала працювати спеціалізована вчена рада, захистили кандидатські дисертації викладачі й аспіранти кафедри О. Г. Михайловська, А. С. Третяк, О. В. Карчевська, а колеги О. Г. Мазур та Н. В. Пробийоголова здобули ступінь кандидата наук в інших установах і університетах. Тож розвиток наукової школи з політичних наук має велике значення для університету і всього нашого регіону. Адже понад 10 молодих науковців працюють над кандидатськими і докторськими дисертаціями, а їх захист дасть можливість залучити нові висококваліфіковані кадри для роботи в інших університетах, громадських організаціях і політичних партіях.

Формуванню громадянської культури молоді сприяє багаторічна робота студентського політичного клубу «Політика: ХХІ століття». За найактивнішої участі студентів спеціальності «Політологія» обговорювалися численні політичні проблеми. В цьому клубі молодь універ-

Університетський народний ансамбль народного танцю «Світоч»

ситету має можливість зустрічатися і спілкуватися з багатьма державними й політичними діячами та політологами України. В такий спосіб ми намагаємося формувати в університеті й навколо нас сучасне громадянське суспільство.

Свого часу я поставила перед собою завдання створити спеціалізовану вчену раду з історичних наук. Тоді я працювала деканом факультету історії та політології. Запросила на роботу в університет докторів історичних наук, професорів В. П. Михайлюка, Ю. Г. Сергієнка та організувала плідну співпрацю з ученими-істориками Донецького національного університету. Так почала свою роботу спецрада, яка працює й дотепер.

Із великою любов'ю я плекала гуманітарний, а згодом — факультет історії й політології. А до 80-ї річниці університету не лише на факультеті, а й першому поверсі другого корпусу було зроблено якісний ремонт. Вважала за свій обов'язок значно поліпшити вигляд цього приміщення. Були й інші плани щодо роботи зазначеного університетського підрозділу. На факультеті створили колектив народного танцю, який тепер став загальноуніверситетським і вже кілька разів здобував звання «народний». Подальшого розвитку набув інститут кураторів, хоча в його діяльності ще багато формалізму.

1 квітня 2002 р. вранці мені зателефонував ректор Олександр Леонідович Голубенко. Запросив до себе і запропонував обійняти посаду проректора з гуманітарної освіти і виховання. Моя відмова не переконала його, адже я зрозуміла, що Олександр Леонідович знав про мою схильність до організації виховної роботи студентів. Я не встояла, хоча довго переживала за факультет, за недороблене, недовиконане. Як можна було залишити улюблене дитя — магістратуру державного управління, адже від початку (і так п'ять років) це була звичайна робота з підготовки магістрів державного управління. А зважаючи на те, що по всій Україні було лише сім магістратур, підготовка кількох сотень нових держслужбовців коштувала мені багатьох сил і нервового напруження.

Мої колеги-проректори наголосили на тому, що я — перший проректор-жінка. Сприйняла це не лише як комплімент, а й як заявочку — «Ну, подивимось!». І подивились. Через рік ректор О. Л. Голубенко призначив на посаду проректорів ще двох жінок.

У царині ж гуманітарної освіти і виховання роботи — непочатий край. Були в мене певні напрацювання, концептуальне бачення цієї справи. Деяко доопрацювали, на щось подивилися по-новому і колективно виробили систему виховної роботи, втілення якої в життя стало кроком до поліпшення справи виховання студентів.

З любов'ю підійшли до формування певних складових виховання молоді. Звернули увагу на зовнішні аспекти цієї роботи й вирішили надати їй візуальності. Так виникла ідея проведення акції «Здравствуйте!». Усюди на інфор-

Щорічний театралізований супровід
Далівських читань

маційних стендах з'явилися малюнки з відповідними висловлюванням, як-от: «Вы можете не здороваться, так как сказать «Здравствуйте!» — привилегия интеллигентных людей», «Только джентльмен пропустит даму вперед», «Только настоящий мужчина снимет головной убор в помещении», «Курить не модно в лучших салонах Лондона и Парижа», «Бранные слова разрушают твое биополе» та ін. Ця робота дала свої результати. Неодноразово при зустрічі зі студентами зверталася до них, промовляючи першу частину фрази, в усіх випадках студенти волос продовжували її до кінця. Тобто вони були і є нашими однодумцями, далівцями-початківцями.

Треба було розвивати художню самодіяльність і заняття фізичною культурою та спортом. Подолали певні перешкоди і тепер маємо шість народних колективів, хорову капелу, оркестр народних інструментів, вокальні, бальні, хореографічні, драматичні й інші колективи, а також команди КВК. Немає жодного дня, щоб сцена актової зали пустувала. Знаходимо такі форми роботи, які напевне позитивно вплинуть на виховання студентів. Це — конкурси закоханих, на кращого студента року, куратора, посвята в першоккурсники... Радію, коли студенти аплодують своїм однокурсникам, як я їх з любов'ю називаю, «народним артистам» університету. Намагаюся, аби кожен студент, який виявляє хист, навчився співати, танцювати, робити компліменти й освідчуватися у коханні, вести здоровий спосіб життя, бути гуманним.

Пам'ятаю, як завершували оформлення Музею історії і досягнень, саджали дерева та планували університетський парк, відроджували рух студентських будівельних загонів, створювали Центр далезнавства, розмірковували про краще майбутнє студентського навчально-виховного центру «Україна і світ». Висновок один — уся ця жива, творча робота вимагала і вимагає одного — цілковито присвячувати своє життя улюбленій справі, студентам.

Робота з молоддю завжди вимагала й вимагає найщиріших слів і таких самих дій. Про те, щоб сфальшиви-

Свято Першого вересня

ти, не може бути й мови. Наші студентські ради стають активнішими, у студентів виникає багато цікавих ідей, вони виявляють себе у різних галузях. Важливо провести з ними і ректорську годину, і змістовні змагання, і виховати справжніх волонтерів. Скільки ж треба вкласти в це душі й серця!

Наші студенти — талановиті люди. Славу про свій університет вони поширюють далеко за його межі.

Ну скажіть, який колектив не буде пишатися студентом — чемпіоном світу! А якщо цей чемпіон — вродлива дівчина! Мені запам'яталися зустрічі Олександра Леонідовича з чемпіонкою світу з армреслінгу Оленою Скорик (юридичний факультет). І таких зустрічей відбувається багато. Напутні слова ректора окрилюють студентів і закликають до нових перемог. Як важливо, аби кожен куратор, завідувач кафедри, декан факультету приділяв більше уваги вихованню та й просто людському спілкуванню з молоддю, адже традиції, корпоративний дух — це те, що варте дорогого.

Наш університет динамічно розвивається, життя не стоїть на місці, вимагає новацій. На щастя, спільними зусиллями професорсько-викладацького складу, співробітників і студентів нашого більш як тридцятичотирьохтисячного колективу можна вирішувати великі завдання. Сьогодні вони лежать у площині Болонського процесу. Знаю, що за кожним кроком нашого улавленого вузу стежать усі його випускники й колишні наші колеги. Вони переживають за свою alma mater, адже не можна не залишити серце тут, в університеті, не можна не пронести крізь усе життя любов і повагу до своїх викладачів і щиро поклонитися їм за сподвижництво, науку на все життя!

За рік до 90-річчя університету розпочали активну підготовку до цієї славної дати. Творчо переглянули Концепцію виховної роботи, знайшли нові форми й підходи до виховання у студентів національної свідомості, патріотизму, гуманізму. Більше уваги приділяли позиціонуванню у виховній роботі прикладу життя і творчості Володимира Даля — Козака Луганського. Професорсько-викладацький колектив і студенти беруть активну участь у Міжнародних далівських читаннях, конкурсах із вивчення творчості В. Даля. А рішення ректора, вченої ради щодо спорудження пам'ятника Володимиру Далу на території університету стало високою ідеєю, що об'єднала весь колектив, який піднявся до розуміння необхідності віддати свій моральний борг нашому земляку, всесвітньовідомому українцю.

Уже багато років здійснюємо естетичне виховання завдяки творчості студентів — учасників колективів художньої самодіяльності, які мають звання «народний» і попри скрутний фінансовий стан у країні підтримують це своє звання на більш високому рівні. Наші колективи вже вирости і давно вийшли за межі університету,

міста, регіону. Особливо потужно розвивається колектив ансамблю народного танцю «Світоч» (керівник — заслужений працівник культури України Л. Бобкова). У 2009 р. він двічі посідав призові місця на Всеукраїнських конкурсах у Львові та Харкові, взяв участь у 50-му світовому фестивалі народного танцю у Франції (м. Монтрежо), виступав на сцені палацу «Україна».

Щорічно студенти привносять в університет нові форми роботи, активно розвивається волонтерський рух, десятки акцій, добрих справ... Суспільство потребує допомоги хворим людям... І в цьому наші студенти проявляють свою небайдужість. Щороку ми беремо участь у донорстві, дбаємо про ветеранів.

Навчально-виховний процес спрямований на формування у студентів сучасної системи знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних і громадянських якостей, що сприяє гуманітаризації підготовки фахівців. В університеті створені всі необхідні умови для творчого і фізичного розвитку особистості. Належну увагу виховному процесу постійно приділяють деканати факультетів, завідувачі кафедр, дирекція коледжу університету.

Водночас реалії сучасного життя вимагають подальшого вдосконалення виховної роботи. Особливу увагу треба звернути на взаємообмін духовними та культурними цінностями між

викладачами та студентами, на формування єдиного культурного простору далівців. З огляду на зростаючі вимоги та підготовку до 100-річчя університету необхідно підвищити рівень індивідуальної роботи, самовіддачі викладачів, кураторів, організаторської роботи деканатів, завідувачів кафедр, а також — відповідальності за виконання кожним викладачем своєї основної функції — навчання і виховання студентів».

Гадаю, всі знають, яким складним і невдячним є у вищому навчальному закладі напрям роботи, пов'язаний із господарською діяльністю. Але з ним успішно справляється проректор Євген Миколайович Шапран, хоча часто собі на шкоду. Адже виконуючи «гарячі справи» (а в нашій дійсності, на жаль, кожен день «гарячий»), він ніяк не знайде часу на захист своєї уже давно завершеної докторської дисертації.

«Минуло вже десять років відтоді, як я перейшов на роботу в Далівський університет. Я не випускник цього закладу, але завжди пишатимуся тим, що взяв активну участь у розвитку сучасного класичного університету разом із його багатотисячним колективом викладачів, співробітників і студентів. Може, це й не випадково, адже в 1963 р. я вступив до машинобудівного технікуму, який згодом став коледжем університету.

Жіноча софтбольна команда «Ніка» — 16-кратний чемпіон України та срібний призер Кубку європейських чемпіонів

Після того, як Олександр Леонідович Голубенко очолив університет, мені довелося обговорювати з ним концепцію розвитку вузу на найближчі п'ять років. Масштабність цих завдань вражала! Не вірилося, що все це можна зробити у наш час. Але він швидко переконав мене і довів, що в 1997-1998 рр. уже створений «кістяк класичного університету» на основі машинобудівного інституту. Назріла потреба вирішення соціальних завдань і якісного розвитку матеріально-технічної бази. Починаючи з 1998 р., були виконані значні обсяги ремонтно-будівельних робіт. Під час першої акредитації університету він розміщувався у 37 корпусах загальною площею 190 тис. кв. м, а тепер — у 55, площею 230 тис. кв. м. Тобто за ці роки площі збільшилися майже на 40 тис. кв. м. Особливо можна відзначити будівництво нового аудиторного корпусу загальною площею 2300 кв. м, який відповідає всім сучасним вимогам якісного навчання студентів.

Не викликає сумніву, що розвиток класичного університету багато в чому залежить від успішного вирішення соціальних питань. Це — забезпечення своєчасної виплати стипендії і заробітної плати, надання матеріальної допомоги, організація відпочинку й оздоровлення студентів, викладачів та співробітників. У 1999 р. університет провів значну підготовчу роботу з мерами Ялти, Євпаторії, Феодосії щодо концепції розвитку освіти в Криму. В її процесі було переконливо доведено, що в особі Східноукраїнського національного університету вони отримують надійного партнера. Це й зіграло основну роль у придбанні будівель за символічною на той час ціною. Адже не секрет, що програму вирішення соціальних питань вважали «популістською», поки вона не втілювалася в життя. Придбанням кількох будівель у Криму загальною площею 5,7 тис. кв. м із відведеними земельними ділянками не може похвалитися жоден вуз України. Ця проблема була вирішена на тривалу перспективу і з повним дотриманням чинного законодавства.

Із метою економії бюджетних коштів усі будівлі Кримського факультету використовуються комплексно: більшу частину року — для організації навчального процесу, а влітку для відпочинку. Слід зазначити, що розвиток матеріальної бази продовжується. Так, наприклад, рішенням міської ради м. Феодосії нам безоплатно передали частину приміщення середньої школи №12, де передбачається організувати літній відпочинок студентів. Постійно впорядковуються території Євпаторійського

Юридичний факультет університету

ШАПРАН

Євген Миколайович

Проректор з економіки та науково-технічного забезпечення, кандидат технічних наук. Член-кореспондент Міжнародної академії інформатизації, член-кореспондент Транспортної академії України, відмінник освіти України (2004), відмінник Українського товариства глухих (1999). Нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2001) і знаком «За розвиток регіону» (2008)

і Лівадійського відділень Кримського факультету. Тепер студенти, викладачі та співробітники університету можуть цілорічно відпочивати й лікуватися в одному з кращих курортів Криму.

Додатково хочу коротко зупинитися на роботі господарчого департаменту. Наразі при незначному штаті працівників виконуються такі обсяги ремонтно-будівельних робіт, яким можуть позаздрити деякі великі будівельні фірми. Наш технічний відділ здійснює експертизу проектів, розробляє кошториси, контролює обсяги виконаних ремонтно-будівельних робіт, готує тендерну документацію, розробляє екологічні, санітарні, протипожежні й енергоощадні заходи тощо. Підтвердження сказаному — будівництво нового аудиторного корпусу за півтора роки. Господарчий департамент обслуговує, проводить капітальний і поточний ремонт 56 навчальних корпусів і гуртожитків. Усі розуміють, що перспектива університету — це розвиток матеріальної бази на сучасному рівні. Тому працівники департаменту завжди підтримували ініціативу ректора щодо пошуку інвесторів для будівництва дефіцитних спортивних споруд, відновлення роботи їдалень і буфетів, приміщень для художньої самодіяльності. Не все вдається зробити, але ж однією критикою не можна змінити ситуацію, що склалася. Я думаю, настануть і кращі часи. Так, наприклад, надання території для будівництва закладу швидкого харчування «Макдональдз» сприяло поліпшенню якості приготування їжі в нашій їдальні і буфетах, цю територію частково впорядкували, з'явилися додаткові робочі місця для працевлаштування студентів.

Далівський університет має намір і надалі динамічно розвиватися, але для цього необхідно активно шукати джерела фінансування або скоротити витрати, адже лише для капітального ремонту теплових і енергетичних мереж гуртожитків та навчальних корпусів необхідно витратити близько 2,4 млн. грн. З метою економії бюджетних коштів у структурі господарчого департаменту створено навчально-науково-виробничий центр (ННВЦ), який займається проблемами енергозбереження, а також кожен рік виконує замовлень на 300-350 тис. грн за рахунок власного виробництва лабораторного обладнання, будівельних конструкцій, меблів тощо. Але ННВЦ не вирішує всіх нагальних проблем. Напрямок його діяльності необхідно розширювати. Тобто господарчий департамент має не лише виконувати свої прямі

обов'язки, але й реорганізуватися в сучасний госпрозрахунковий виробничий підрозділ, який дозволяв би отримувати додаткові кошти для розвитку матеріальної бази університету.

Слід зазначити, що наразі з метою подолання кризових явищ в економічному розвитку держави є всі передумови, які сприяють інтеграції фундаментальної науки і сучасного виробництва, прискоренню розробки новітніх нанотехнологій та швидкому їх впровадженню. Як відомо, наш університет уже понад 40 років проводить спільні науково-технічні дослідження в галузі електронного машинобудування з ТОВ «Машинобудівний завод — 100». Наукова фахова школа, яка вже сформувалася (п'ять докторів та шістнадцять кандидатів технічних наук з означеного наукового напрямку) і відповідна виробнича та дослідна база ТОВ «Машинобудівний завод — 100» закладають підґрунтя для подальшого прискорення розвитку техніко-економічного потенціалу. Але відомча роз'єднаність та громіздкий механізм координації спільної взаємодії стримують подальший розвиток наукових досліджень, розроб-

В університеті — як у храмі: все повинно бути красивим

ку нового сучасного технологічного обладнання та створення додаткових робочих місць. На сьогодні світова практика має добре апробований механізм подолання таких кризових явищ. Ним користуються майже всі провідні країни світу. Це добре відомі наукові парки. Головною їхньою метою є підтримка, зокрема державна, розробки, випуску й реалізації високотехнологічної продукції. Отже, існує реальна можливість створення в університеті наукового парку на базі підприємства ТОВ «Машинобудівний завод — 100», який сприяв би розширенню виробництва у Луганській області устаткування для випуску монокристалів та їх переробки.

Хорошу перспективу мають проекти енергозбереження та впровадження енергоощадного устаткування спільно з Луганським державним інститутом житлово-комунального господарства і будівництва. Багато наукоємних розробок є і в наших філіях. Так, наприклад, технологічним інститутом м. Северодонецьк запроваджуються у виробництво сучасні силікатні фарби, теплоізоляційні матеріали і вогнетривкі покриття. Антрацитівський факультет гірництва і транспорту розробляє сучасну технологію видобування газу з вугільних розрізів Луганської області. Всі ці пропозиції можуть стати не лише вагомими складовими наукового парку

та базою для отримання додаткових позабюджетних коштів, а й сприятимуть підвищенню якості освітньої діяльності, адже створюються сприятливі умови для залучення фахівців університету і студентів-старшокурсників до участі у розробці науково-технічних, дослідно-конструкторських та інших проектів.

Я впевнений, що спільними зусиллями висококваліфікованих учених, співробітників, студентів і випускників університету ми подолаємо будь-яку кризу, адже всі вболівають за його майбутнє. А наш ювілей має стати відправною точкою переходу на вищий рівень розвитку та стабілізації фінансово-господарської діяльності університету».

Сьоме узагальнення. Складові здорового колективу, що постійно вдосконалюється: системність в окресленні завдань розвитку і їх вирішенні, колегіальність у виробленні стратегічних рішень, творча атмосфера й доброзичливість відносин. Слід зазначити, що поєднати названі чинники у численних творчих колективах доволі непросто. Але колишньому машинобудівному інституту, а нинішньому Східноукраїнському національному університету імені Володимира Даля, це вдається. Ми розуміємо й цінуємо роботу нашого колективу, не дозволяємо руйнувати те краще, що напрацьовано роками, а навпаки — робимо все необхідне, аби зберігати кращі традиції, що сприяють якісному розвитку будь-якої спільності, а тим більше престижного вищого навчального закладу, що покликаний навчати й виховувати майбутні покоління висококваліфікованих фахівців та гармонійно розвинених особистостей.

«Батьки» багато зробили й роблять аби останнє, сьоме, узагальнення було реалізоване в нашому повсякденні. Значно допомагає в цьому вчена рада університету — колегіальний дорадчий орган «батьків». Ми пишаємося тим, що зазначений орган управління у нас дуже кваліфікований та компетентний. На підтвердження цього наведемо такі цифри: із 63 членів університетської вченої ради 42 особи (2/3 складу) мають найвищі для вузів учені ступені та звання — доктори наук, професори; практично всі мають інші учені звання та ступені (виняток — студенти, які відповідно до статуту університету мають у вченій раді квоту).

ЗРІЛІСТЬ

Думаю, читач уже зрозумів: якщо колектив здоровий, має усі названі складові, то йому під силу будь-яке завдання. Ось чому, коли на певному етапі розвитку машинобудівний інститут уже себе переріс, було вирішено надати йому статус спочатку державного, а згодом — національного університету. І нарешті вузу присвоїли ім'я нашого великого земляка — «Козака Луганського», Володимира Івановича Даля.

Можливо, дехто не зовсім розуміє значення останньої події, вважаючи, що багато установ носять чиєсь ім'я. Але, по-перше, їх небагато. По-друге, у певні історичні часи це було даниною моді, кон'юктурою (наприклад, при всій повазі до видатних особистостей історії не можна десяткам і сотням установ присвою-

**Обговорення із Президентом НАН України
Борисом Патеном напрямків наукової співпраці**

вати чиєсь одне ім'я). І нарешті, по-третє, присвоєння імені повинно не лише увічнити якусь відому історичну особистість, а й мати значення навантаження. Тому, користуючись нагодою, дозволю собі висловитися з цього приводу.

Щоб було зрозуміліше, повернуся ретроспективно до сучасних етапів розбудови нашого університету. Коли я прийняв кермо керівництва в Олексія Миколайовича Коняєва, то сформував основний напрямок розвитку нашого вищого навчального закладу на майбутні п'ять років. Цим напрямком (як я образно висловився на загальних зборах колективу) було створення кістяка університету. Адже не секрет, що з підписанням Постанови Кабінету Міністрів у 1993 р. не міг машинобудівний інститут уже на інший день стати класичним університетом. Цей статус не можна одержати посправжньому за рік і навіть за п'ять років.

Для втілення в життя поставленої мети визначили на найближчі п'ять років дев'ять завдань, які фактично виконали за 3–4 роки. Навіть такі (як багато хто вважає — популістські), як створення на Чорному морі власної бази відпочинку, на якій оздоровлювалися б наші викладачі, співробітники й студенти. Якщо кому цікаво, то про ці завдання та їх виконання можна прочитати в ювілейних працях університету до його 10-річчя.

Криза, що спіткала українську промисловість на початку 1990-х років і особливо гостро позначилася на луганських і донецьких підприємствах, зумовлювала прийняття здавалося б логічного рішення: згорнути підготовку інженерних кадрів, скоротити набір на технічні спеціальності і, скориставшись реорганізацією у класичний університет найбільшого в колишньому СРСР Луганського машинобудівного інституту, відмовитися від «технічного» минулого, щоб будь-яким шляхом увійти до освітньої кон'юнктури ринку, що на той час зароджувалася. Ми ж обрали інший шлях.

І тоді, перебуваючи на роздоріжжі, й нині, коли перед університетом стоять завдання зовсім іншого рівня, чітко усвідомлювали й усвідомлюємо: криза у розвитку підприємств завершиться так само, як відповідно до об'єктивних законів завершуються будь-які кризи. Справа в іншому: чи буде Україна євро-

пейською державою з могутнім технологічним потенціалом чи стане такою, що розгубила інженерно-конструкторську еліту, наукові школи та ідеї, перетворившись на типову країну «третього світу», яка постає у високорозвинене світове співтовариство дешеві та малокваліфіковані робочі ресурси?

Ось чому в нашому університеті, що став класичним, не закрили жодної технічної спеціальності, кафебри, лабораторії. Навпаки, відповідно до рівня сучасної технічної думки потенціал нарощується, профілі підготовки збільшуються та модернізуються з урахуванням майбутнього розвитку країни, відродження промисловості регіону.

Отже, технічну базу університету ми зберегли, і вона продовжує розвиватися. Але класичний університет — це передусім фундаментальні науки: гуманітарні (філософія, філологія, історія, право тощо) і природничі (фізика, математика, хімія та ін.). Як на основі суто технічного вузу створити такий могутній напрям роботи? Чи не є штучною сама ідея?

Про те, що такі завдання у багатьох європейських вищих навчальних закладах успішно реалізовується, автор знав не з чуток, адже працював в одному з таких університетів — у Рейнсько-Вестфальській вищій технічній школі (м. Аахен, ФРН). Сьогодні це один із найбільших і найпрестижніших класичних університетів Європи, а починав з інженерної школи.

У 1870 р., коли створювалася ця Вища школа в Аахені, студенти спочатку навчалися лише на технічних спеціальностях, кількість яких нарощувалася близько 90 років. Але вже з 1970 р. тут відкрили філософський та медичний факультети. А ще через 10 років до них додалися також педагогічний, економічний та інші факультети.

Пропорції розподілу студентів між технічними та гуманітарними факультетами в Аахені сформувалися на рівні приблизно 50/50%. (До речі, у Східноукраїнському національному університеті вже у 2000/01 навчальному році також досягнуто такого співвідношення). Ця принципова трансформація діючої до того суто технічної системи освіти з новим ухилом до філософсько-історичних, суспільних і політекономічних, а також медичних спеціальностей одержала в Європі назву «Аахенська модель». Завдяки їй вдалося втілити в життя головну мету реформ вищої освіти Німеччини — інтенсифікувати математичні, природничі, технічні та гуманітарні науки, що відповідає еталону становлення класичних університетів як потреби розвитку суспільства на сучасному етапі.

Зараз можна констатувати, що і в нас ці завдання вирішено. Як і в Аахені, в нашому вищому навчальному закладі технічного профілю були за короткий термін (приблизно 9 років) створені потужні факультети природничо-гуманітарних профілів, наприклад, філологічний, філософський, юридичний, масових комунікацій, математики й інформатики, природничих наук та ін. Наукова потужність цих факультетів підтверджується наявністю близько 30 визнаних світових наукових шкіл, у яких працюють близько 900 науковців з ученими ступенями та званнями. Університет попов-

нуються кадрами вчених — випускниками докторантури й аспірантури за 18 і 49 науковими спеціальностями відповідно. Щорічно в одинадцяти спеціалізованих учених радах захищається 5-7 докторських та 30-40 кандидатських дисертацій. (Для порівняння можна навести такі дані: 15 років тому працювала лише одна вчена рада із захисту докторських і кандидатських дисертацій технічного напрямку, а зараз поряд із технічними успішно працюють також учені ради з таких наукових напрямів, як філософія, історія, педагогіка, психологія, хімія, юриспруденція та ін.). Ми щороку видаємо доволі значну кількість підручників та монографій, що використовуються у навчальному процесі. За минулий навчальний рік видано 101 навчальний посібник та 31 монографію. У цілому загальна кількість опублікованих за рік робіт становила 3800. За кордоном (у 21 країні світу) опубліковано понад 200 робіт.

Головний вхід до університету

Сучасний університет створювався в чотири найважливіші етапи.

Перший (організаційний). На базі Луганського машинобудівного інституту та декількох вищих навчальних закладів Луганської області було створено Східноукраїнський державний університет класичного типу. Ця подія відбулася 8 травня 1993 р.

Оцінюючи цей етап, слід зазначити, що кількість спеціальностей III-IV рівнів акредитації у вищому навчальному закладі збільшилася стрибкоподібно — з 18 до 32, додалося 14 спеціальностей I-II рівня акредитації (за рахунок приєднання до колишнього машинобудівного інституту кількох інших вишів). На сьогодні в університеті навчаються за 130 спеціальностями.

Другий етап (приблизно до 1997 р.) характеризувався як період становлення університету, налагодження його міжструктурних зв'язків, вибору їх характеру (на принципах кооперації, коли виші, що входять до мультиверситету, зберігають самостійність, або на принципах інтеграції — створення єдиного навчального закладу з централізованою системою управління). Варто зазначити, що (як і в більшості країн світу, де кооперування розглядається як проміжний етап на шляху інтеграції вишів) у цьому процесі при створенні Далівського університету були реалізовані також принципи інтеграції. Цей процес більшою мірою відповідає міждисциплінарному підходу до освіти, якого потребує сучасний стан науково-технічного прогресу.

Так, наприклад, у цей період від Далівського університету відокремився Луганський педагогічний інститут, котрий перебував у його складі з правом юридичної особи, що не дозволяло ефективно керувати таким об'єднанням, яким став університет. Практично всі навчальні корпуси поєднані переходами.

Третій етап визначався досягненням кількісних змін у динамічному розвитку університету, що сприяло забезпеченню освітніх, наукових, культурних потреб населення регіону через розширення доступу громадян до здобуття вищої освіти, зокрема й за рахунок поступового нарощування обсягів державного замовлення; запровадження багатоканального фінансування університету; постійного оновлення спеціальностей і програм підготовки фахівців; інтегрування навчальних планів різних напрямів та рівнів акредитації; удосконалення структури університету шляхом створення відокремлених структурних підрозділів, діяльність яких наближає освітні послуги до місць мешкання потенційних абітурієнтів та інше.

Четвертий етап умовно розпочався 2002 р. (умовність часових меж названих етапів пов'язана з тим, що всі чотири етапи реалізувалися не один за одним, а в тісній взаємодії). Він пов'язаний з активнішою інтеграцією усієї системи вищої освіти України в цілому до світової, зокрема європейської освітньої спільноти, а також із підвищенням активності окремих університетів на міжнародній арені. У 2004 р. наш навчальний заклад підписав Болонську хартію університетів, що дало поштовх для подальшої активної інтеграції до загальноєвропейського освітнього простору.

Сьогодні можна лише коротко констатувати, що показники розвитку університету з моменту зміни його статусу, а особливо за останні роки, стабільно з високим рівнем динамічності поліпшуються і повністю відповідають наміченим стратегічним завданням.

Більшість показників за короткий час зросли удвічі й утричі (див. наведені нижче діаграми). Вони дають відповідь на питання, чому нашому університету надали Срібну Стелу якості в номінації «Якість третього тисячоліття», як вищому навчальному закладу, що розвивається найбільш динамічно.

Серед показників розвитку для прикладу можна назвати: розширення матеріальної бази університету до 56 корпусів, оснащення навчального процесу 3 тис. комп'ютерів, зростання кількості студентів більш ніж до 33 тис. (у 2007-2008 рр. було понад 36 тис.). Щорічний прийом до університету зріс майже втричі й досяг близько 8 тис. (на жаль, у минулому 2009 р. прийнято вдвічі менше абітурієнтів. Причинами стали кілька чинників: третя демографічна хвиля, зниження народжуваності, а також відсутність сертифікатів у абітурієнтів, які закінчили школу в минулі роки), а кількість спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців, зросла утричі й досягла 130.

Постійно підвищуються якісні показники професорсько-викладацького складу. Сьогодні в університеті

Святкування 80-річчя університету

працюють близько 170 докторів наук, професорів, понад 700 кандидатів наук, доцентів, 35 із них отримали звання заслужених діячів освіти, науки, техніки, спорту, а 85 — звання «Відмінник освіти України».

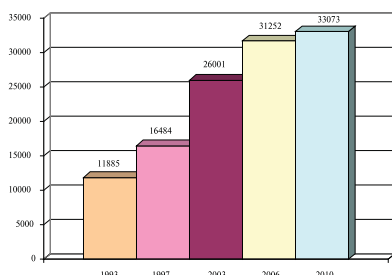
Слід зауважити, що ще з 1993 р. ми почали відпрацьовувати схему підготовки фахівців за скороченими термінами навчання, тобто: кращих випускників коледжу та технікуму університету приймали на другий — третій курс на споріднені спеціальності за інтегрованими планами. Такий підхід можна вважати прообразом ступеневої освіти, яку було прийнято постановою Кабінету Міністрів значно пізніше. Тобто нині молоді люди, які вступають до університету у віці 14 або 17 років, завдяки реалізації ступеневої системи підготовки фахівців мають можливість отримати дипломи молодшого спеціаліста, бакалавра, магістра

(спеціаліста), а найталановитіші та найнаполегливіші — кандидата наук, доктора наук, про що свідчить наведена структурна схема.

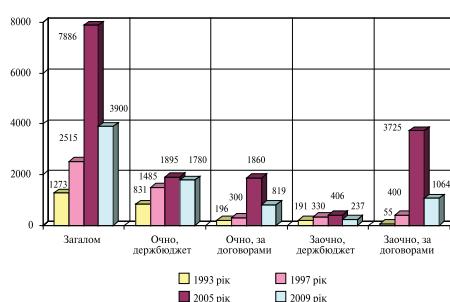
Ми вийшли на інший рівень підготовки науково-педагогічних кадрів і для себе (наприклад, у 2009 р. співробітники університету захистили 7 докторських і 42 кандидатські дисертації), і для інших колективів. Поряд із кількома спеціалізованими вченими радами із захисту дисертаційних робіт із технічних наук створено нові, серед яких — з філософії (небагато університетів в Україні, що мають докторську раду з філософії), історії, психології, права, педагогіки. Хіба можуть нині наші молоді здобувачі вчених ступенів уявити ті труднощі,

з якими зіштовхувалися багато років тому їхні старші колеги? Наприклад, мені довелося захищати кандидатську дисертацію в Харкові, а докторську — в Москві, бо в нашому вузі на той час спеціалізованих рад не було.

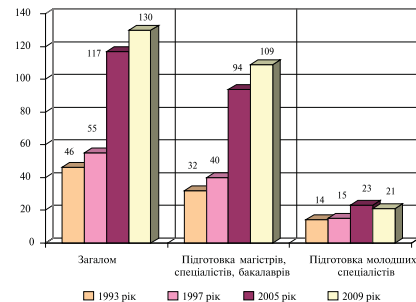
У 2001 р. на Міжнародному відкритому рейтингу популярності та якості «Золота Фортуна» університет нагородили Срібним дипломом та Стелою срібної якості в номінації «Якість третього тисячоліття» як вищий навчальний заклад, що найдинамічніше розвивається. Наш трудовий колектив одержав Почесну грамоту Кабінету Міністрів України. А Європейська асамблея бізнесу в 2002 р. нагородила університет медаллю і сертифікатом «За досягнення високої якості, що відповідає Європейському стандарту». Як уже зазначалося, у 2004 р. університет приєднався до

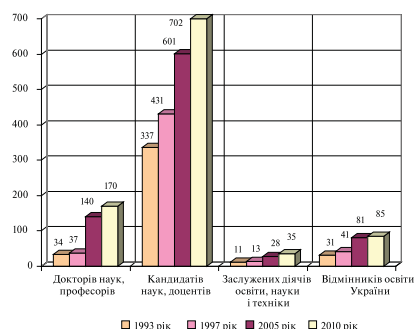
Кількість студентів і слухачів

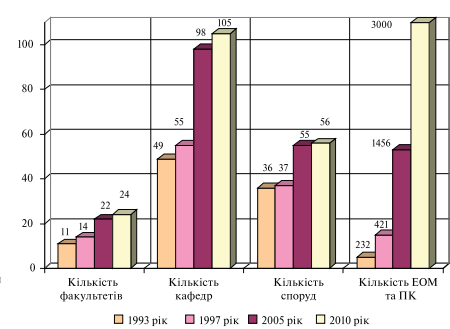
Прийом студентів на перший курс

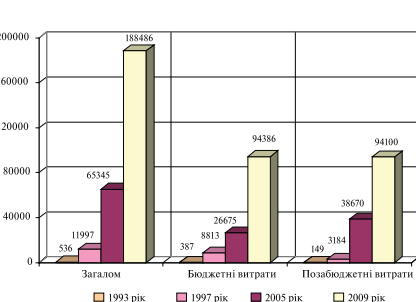
Кількість спеціальностей за фахом

Якісний склад викладачів

Організаційно-матеріальне забезпечення навчального процесу

Витрати на забезпечення діяльності (тис. грн)

Болонського процесу, підписавши у Болонії Велику хартію університетів.

За період 2004-2009 рр. на Міжнародних виставках «Сучасна освіта в Україні» наш вуз був нагороджений чотирма золотими та двома срібними медалями. Крім того, на цих виставках останні два роки університету присвоювали почесне звання «Лідер сучасної освіти». На II-IV (2006-2008 рр.) Міжнародних салонах винаходів нових технологій «Новий час» отримано три золоті медалі за наукову та інноваційну діяльність.

У 2008 р. за результатами незалежного рейтингу вищих навчальних закладів «Топ-200 Україна-2007» СХУ ім. В. Даля посів 12-те місце серед усіх вищих навчальних закладів України і 6-те — серед класичних ВНЗ. На Міжнародній спеціалізованій виставці «Освіта та кар'єра — 2009» у номінації «Видання підручників та навчальних посібників нового покоління» університет нагороджено дипломом I ст. та золотою медаллю.

Отож, створивши «кістяк», ми визначили новий основний напрямок діяльності вже національного університету (новий статус нашого вузу з 2000 р. формально засвідчив високий рівень діяльності колективу, так само, як і вручення Почесної грамоти Кабінету Міністрів України у 2001 р.). Цей напрямок пов'язувався з підвищенням якості підготовки випускників до рівня найвищих вітчизняних і міжнародних стандартів. Відповідно поставало завдання широкого виходу на міжнародну арену, аби нас могли помітити й оцінити, а ми самі могли зрівнятися з кращими університетами світу та інтегруватися в Європейський освітній простір.

Університет вступив до кількох міжнародних асоціацій: Великої хартії європейських університетів,

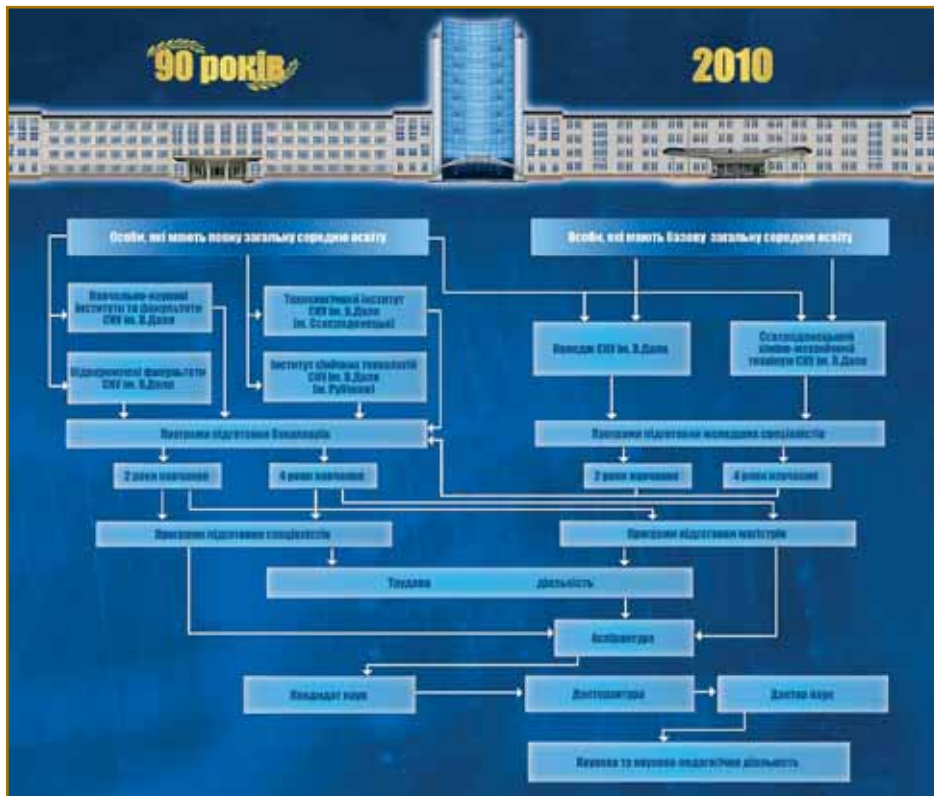
Відкриття навчального центру «Delcam»:
ректор О. Л. Голубенко, голова англійської фірми «Delcam» Х'ю Хемфріс, ректор Запорізького національного технічного університету С. Беліков

Міжнародної та всесвітньої асоціації університетів, Євразійської асоціації університетів, Альянсу університетів за демократію «AUDEM», Асоціації університетів Прикарпатського регіону; підписав Белгородську декларацію про відкритий доступ до наукових знань та культурної спадщини на університетському просторі прикордонних областей Республіки Білорусь, Російської Федерації та України, а це, у свою чергу, відкриває ширші інтеграційні можливості як перед університетом, його науковцями та викладачами, так і перед студентами, які можуть використовувати свою мобільність згідно з обраною ними спеціальністю, отримувати та поглиблювати свої знання у провідних університетах Європи та ставати

конкурентоспроможними на загальноєвропейському ринку праці.

Про зростання міжнародного авторитету нашого університету може свідчити той факт, що на сьогодні СХУ ім. В. Даля укладає близько 100 угод про міжнародне співпрацю із 24 країнами світу. Протягом лише цього навчального року наш вуз відвідало 38 закордонних делегацій загальною кількістю 114 осіб — із Польщі, Росії, Франції, Німеччини, Литви, США, Туреччини, Великобританії, Іспанії, Лівії, Чехії.

У цьому році за сприяння Британського посольства в Україні та компанії Delcam plc (м. Бірмінгем, Великобританія) в університеті було відкрито навчальний центр Delcam. Британська компанія для підвищення ефективності навчального процесу переда-

Структурна схема ступеневої підготовки фахівців

Відкриття Центру чеської мови та культури: ректор О. Голубенко та посол Чеської Республіки Я. Башта

ла нам програмне забезпечення вартістю 1,5 млн доларів.

Університет має можливість запропонувати своїм студентам і програму подвійного навчання із подальшим отриманням двох дипломів: Далівського університету й, наприклад, американських університетів у Сан-Франциско або Нью-Йорку, а також німецького Магдебурзького університету ім. Отто фон Гюріке.

Кожному досвідченому вузівському працівникові зрозуміло, що означає підвищення якості підготовки. Це величезна рутинна робота, яка складається з таких головних компонентів вузівської діяльності, як кадрове забезпечення, науково-дослідна, науково-методична, навчально-виховна робота. Якщо з першими трьома компонентами взагалі зрозуміло, як нарощувати потенціал, то з останнім — не так-то й просто на сучасному етапі. Раніше були піонерська організація, комсомол, партія, моральний кодекс будівника комунізму, інші ідеали й ідоли, налагоджений (наскільки ефективно — це інше питання) механізм виховної роботи.

І ось для успішної реалізації останнього компонента, крім загальнодержавної політики (національна ідея, нова система цінностей тощо), потрібна місцева родзинка, властива кожному колективу. Такою родзинкою для нас могла стати виховна робота, сфокусована навколо конкретного імені, що персоніфікує багато позитивних людських якостей.

Як читач уже здогадався, ми обрали ім'я В. І. Даля. І не лише тому, що він є нашим найзнаменитішим земляком, а ще й тому, що за основу виховної роботи серед студентів можна брати багато властивих йому якостей, зокрема широкий діапазон знань, який відповідає великій кількості напрямків підготовки в нашому університеті; багаторічну плідну діяльність Даля. Вважаю, що одним із діючих компонентів цієї роботи є зв'язок з «малою батьківщиною», умовами конкретної alma mater.

Можу зробити **восьме узагальнення**: для Луганщини в цілому і для нашого університету зокрема характерна така спрямованість виховної роботи, що ґрунтується на місцевому патріотизмі, використанні кращих досягнень людини й колективів (наприклад, стаханівський

рух, «Молода гвардія», високі досягнення у роботі чи спорті тощо). І це дає позитивні результати виховання у місцевих жителів кращих людських якостей. Принаймні багато хто з гостей за чесноту нашого регіону відзначає так званий «луганський характер».

Але повернімося до В. І. Даля. Справді, хто такий Володимир Іванович Даль?

Як видатний письменник, лексикограф, етнограф і вчений, «Козак Луганський» Володимир Іванович Даль належить до плеяди видатних представників світової культури, визнаний людиною енциклопедичного масштабу знань — від інженерії й медицини до лексикографії.

Даль пройшов капітальний курс наук у Петербурзькому морському кадетському корпусі, успішно за-своївши знання з математики, фізики, хімії, географії, геодезії, іноземних мов, теорії морського мистецтва, фортифікації, корабельної архітектури.

Найцікавіша сторінка життя В. І. Даля — навчання на медичному факультеті Дерптського імператорського університету. Тут його особливо зацікавили природничі науки. Підсумком навчання Даля на медичному факультеті стала наукова дисертація. У ній досліджено два наукові спостереження: «успішна трепанація черепа» і «прихована виразка нирок». Ця дисертація зберігається в Тартуській бібліотеці разом із дисертаціями К. М. Бера, П. Кюрі, М. Сеченова, Н. Бора, К. Коха й інших.

Під час війни Даль служив лікарем-ординатором у воєнно-польовому госпіталі 2-ої діючої армії. Є дані, що на війні Даль проявив себе як творчий інженер-конструктор. Свої інженерні знання він виявив, коли сконструював хірургічний пересувний стіл. У воєнно-польових умовах ця нова конструкція значно полегшила роботу хірурга.

Інженерні здібності Даля допомогли уникнути загибелі цілого бойового корпусу. Під час польської військової кампанії «Козак Луганський» у важких фронтових умовах зумів навести за допомогою підручних засобів понтонний міст (застосовані при цьому інженерні рішення можна вважати ноу-хау) через Віслу. Тим самим способом були врятовані сотні солдатів і поранених. За цей подвиг Даль був визнаний гідним нагороди Володимирським хрестом із бантом.

У 30-х роках XIX століття в медичних колах точилися гарячі суперечки про гомеопатію. Даль не лише був прихильником цього способу лікування і сміливо захищав його, а й проводив власні дослідження, що тривали близько п'яти років. Він поставив серію дослідів на хворих і на собі. Понад сто п'ятдесят років тому він перевіряв цінність ліків способом, що набув поширення в сучасній клінічній фармакології як «сліпа» методика.

Та найбільше Володимира Івановича цікавили природничі науки, і Даль-учений свого часу був не менш популярним, ніж Даль-письменник.

Під час служби в Оренбурзі за природничо-наукові праці його обрали членом-кореспондентом Петербурзької академії наук; почесним членом Академії він став у 1863 р. за відділенням природничих наук.

Із властивою йому скромністю Даль говорив про це мало, але результати наукової праці відносив до своїх найважливіших життєвих заслуг. Уже в похилому віці, складаючи список своїх звань, він писав:

«Сам злякався вченості своєї, переписавши всі пошани ці... Для чого вам усе це, справді не розумію... Судить СПРАВУ (виділене мною. — О. Г.), а особистість відкиньте, що вам до неї».

Крім Академії наук, В. І. Даль був членом «Товариства аматорів російської словесності», «Товариства стародавностей Російських», одним із 12 членів-засновників Російського географічного товариства. Спостереження і дослідження Даля-природознавця завершилися складанням підручників «Ботаніка» й «Зоологія». За свідченням сучасників, вони високо цінувалися педагогами.

Він був невтомним збирачем, колекціонував лубочні картинки й видання, записував народні перекази, обряди, пісні, казки, загадки. Вивчаючи й спостерігаючи життя народу, сам учився в нього добру й любові до своєї Батьківщини.

Життєвий шлях Володимира Івановича Даля — це майже 71 рік. Третину цього шляху він прожив в Україні. «Так, благословенна Україна», — мрійливо й захоплено писав Даль. Він чудово володів українською мовою, знав Україну, її побут, менталітет українців, звичаї, культуру й літературу. «Малоросія — немов батьківщина його», — говорив В. Белінський.

Видатний лексикограф і етнограф, В. І. Даль постійно збирав і записував малоросійські слова й фольклор. Зібрані матеріали він передав професорові А. Д. Редькіну, пізніше вони увійшли до «Словника української мови» за редакцією Б. Д. Грінченка.

Одночасно із копіткою роботою в багатьох сферах Даль працював над словником. Справою усього його життя є неперевершений «Толковий словарь живого великорусского языка», що містить понад 200 тис. слів. Це один із перших тлумачних словників у Європі. Монументальна праця, якою став словник Даля, втілює в собі цілий етап у російській і світовій лексикографічній науці. За його створення автор був нагороджений Ломоносівською премією, премією Геймбурґера і Золотою Костянтинівською медаллю. Думаю, що кожна культурна й інтелектуальна родина повинна мати у своїй бібліотеці цей великий твір.

Володимир Даль залишив нам, крім своїх видатних здобутків, вважаю, найголовніше — зразок побудови своїми руками і своєю волею власних біографії й долі, що є великим прикладом організації життя. Він і зараз є нашим сучасником, бо його кредо — безперервна освіта протягом усього життя — ЮНЕСКО визначила

Завершення пам'ятника Володимиру Далю

головною концепцією освітньої діяльності у XXI ст.

«Не вважатися, а бути!» — вислів, що став девізом життя Даля. Володимир Іванович був кришталеву чесною людиною, непідкупним, діяльним, доступним. Перебуваючи понад 25 років на службі держави, він об'їхав багато земель Російської імперії, вивчив побут народів і сформулював причини народних бунтів, шляхи полегшення економічного, соціального і правового стану громадян.

В. Даль гідний наслідування. Адже в нього було все — чин (на певному етапі він обіймав високу посаду при царському дворі, яка за сучасними поняттями відповідає посаді заступника міністра), Володимирський хрест і навіть тисяча десятин землі, якими він через свої

переконання не скористався. Даль не любив протекції, тому в Петербурзі про нього казали: «Неможливо чесний і правдивий».

«Ми повинні зректися неправих доходів, дармоїдського присвоєння собі чужої праці, самовладдя й сваволі; визначити взаємні права й обов'язки, правдиво узаконити їх», — пише Володимир Даль. Усе життя він вірив у здоровий глузд народу, його мудрість і кмітливість. Як важливо сьогодні виховати ці високі людські якості в молодих!

Іноді чесний В. Даль дуже квапився зі своїми «поліпшеннями», викликав невдоволення міністрів, сперечався з губернатором, мучився «тендентним діловодством, страждав, що папери пише, а справи справжньої не робить». Однак був несправедливий до себе. Справи у нього були, великі! Ось що, наприклад, писала газета «Голос»: «Петербург повинен бути вдячний Далю за те, що він багато зробив для лікарень і навчальних закладів столиці».

Виховуючи студентів, ми повинні прищеплювати кожному юнаку й дівчині аналогічні риси. Кожна сторінка життя й діяльності В. І. Даля — приклад для наслідування, прояв щирого патріотизму.

Отже, життєвий шлях Володимира Даля — взірць глибокого морального служіння науці, своєму народу й Батьківщині, зразок повної реалізації особистістю всіх закладених у ній природою здібностей і талантів: блискучий морський офіцер, військовий інженер, хірург, який увійшов в історію медицини, офтальмолог і гомеопат, державний діяч, учений-натураліст, що став членом-кореспондентом Російської академії наук за вивчення Оренбурзького краю. Він — етнограф, письменник і лексикограф, автор першої класифікації прислівників у російській мові і всесвітньо відомого «Тлумачного словника живої великоросійської мови», один із засновників Російського географічного товариства. Але й це ще не все.

Володимир Іванович, який був яскравим представником інтелектуальної еліти, високо цінував, поважав і підтримував талановитих, обдарованих людей. Так, щира дружба пов'язувала його з Т. Г. Шевченком, якому Даль простягнув руку допомоги у важкі роки заслання, наполегливо домагався, і врешті, незважаючи на жорстку протидію з боку російського царя Миколи I, домогся пом'якшення вироку опальному поетові.

В. Даль усіляко сприяв розвитку української культури, вів активне листування з українськими письменниками, був постійним учасником літературних вечорів Є. Гребінки у Петербурзі. Всіх цих видатних діячів поєднували щира любов до України, невтомне прагнення утверджувати загальнолюдські цінності, нести своєму народу освіту і культуру.

І тепер, виконуючи важливе державне завдання виховання Людини, громадянина України, ми маємо найширші можливості позиціювання образу Володимира Івановича Даля, найяскравіших прикладів з його життя й роботи у всіх без винятку царинах його багатогранної діяльності. І це справді не ідол, не заідеологізований образ, а реальна людина, професіонал, гуманіст і наш великий земляк.

Вивчаючи життєдіяльність В. Даля, ідучи шляхом нашого славного земляка і виховуючи еліту нашої держави, ми вдячні долі за великий подарунок — ім'я, слово, славу, неперевершений приклад для наслідування й виховання багатьох поколінь. Спасибі їй за це!

Дев'яте узагальнення. Як нагорода знаходить свого героя, так наш університет одержав у нагороду за свій діяльний розвиток і підготовку висококваліфікованих кадрів масштабне, не кон'юктурне в часі ім'я одвічного героя з місцевим корінням. Колективу університету, його випускникам є тепер на кого рівнятися, із ким порівнювати результати своєї діяльності, свої вчинки. Особливо цінним є те, що цей герой важливий як приклад для інтелігенції (але ж навчальний заклад і повинен «відтворювати» інтелігентних людей, однією із властивостей яких має бути висока освіченість), про яку в роки будівництва комунізму не те щоб забули, але відсували на другий план.

Вважаю, буде доречно цю частину заміток про В. Даля продовжити його словами, скомпонованим із висловів монологом — напуття нащадкам:

«Життя прожити — не поле перейти». Сім десятиліть і ще один без малого рік — це моє життя. Шлях не прямий, не по рівному тракту, шляхи-дороги часом несподівані, повороти іноді круті, але вони мене вели до мети, до великої справи. А справа має початок або корінь, спонування; за ним іде спосіб, засіб, а звершує справу кінець, мети досягнення її.

Із самого початку я засвоїв народну мудрість: «Учитися — завжди знадобиться», — і, вступивши до Дерптського університету, ґрунтовно узявся за навчання. І хочу з вами поділитися тією мудрістю, якої набув протягом життя і яка може послужити вам надалі.

Є в слов'янської людини три вороги, три супостати віковичних, які занапащають безліч людей; бійся їх і бережися.

Уберегтися від них можна всякому, тому що вони вічна-віч ні на кого не кидаються — немає в них на це ні сили, ні сміливості, а намагаються вони підстерегти і знищити нашого брата...

Три супостати ці — три рідні брати: один називається якість, інший — мабуть, а третій — як-небудь. Тільки піддайся їм, повір тільки тому, чого вони тебе вчать, і пропадеш, не дадуть і озирнутися.

От народ наш, якого звичай я ґрунтовно вивчив, казав: «Хто хоче багато знати, той повинен мало спати». Так що творить! Рухові вперед немає кінця, нові покоління продовжать справи минулих».

СЬОГОДЕННЯ

Окремо хотів би виділити дуже важливу складову сучасного періоду розвитку нашого університету. Йдеться про втілення в життя повноцінного інтегрування до Європейського освітнього простору. Як відомо, це є концептуальним завданням нашої держави (у травні 2005 р. підписана угода про вступ України до Болонського процесу).

Треба зазначити, що наш університет активно наближається до вирішення цього завдання і (поряд із кількома українськими провідними вузами) вже з 2004 року юридично увійшов до Болонської процедури. Всі ознаки нашого входження до Європейського освітнього простору особливо помітні в останні роки. В цілому розвиток університету за цей період позначений запровадженням у навчальний процес інноваційно-освітньої системи, основними елементами якої є :

- нова ідеологія освіти, що включає перехід до розвитку людських якостей особистості, активізації її творчої роботи, здатності індивіда до гнучкої, цілеспрямованої діяльності замість простої передачі знань від викладача до студента;

- кооперація та інтеграція вищих навчальних закладів різного рівня акредитації з метою створення спільного культурно-освітнього простору;

- розробка освітніх концепцій і програм відповідно до етнокультурних, культурно-історичних особливостей та об'єктивно заданої суспільної потреби в кадрах із урахуванням міждисциплінарної природи знань.

Перед тим, як назвати найважливіші кроки на шляху до перебудови діяльності нашого університету в напрямі євроінтеграції, реалізації принципів Болонської декларації і положень «Magna Charta Universitatum», хотів би пояснити читачам, у чому різниця між двома останніми документами, адже не всі це розуміють і про це часто запитують.

Предтечею Болонської декларації, котру вже підписують від імені європейських держав міністри освіти, був документ, підписаний у 1988 р. в Болоньї під час святкування 900-річчя місцевого університету ректорами провідних університетів Європи (у 2004 р. ми також його підписали). І ось через 11 років, тобто у 1999-му, також у Болоньї був підписаний новий документ, що дістав назву «Болонська декларація». У чому ж полягають основні особливості обох документів?

Велика хартія університетів практично не змінюється текстуально. Зміст цього документа наве-

дено нижче, і він, на думку професора Фабліо Роверзі-Монако, який довгий час був президентом Болонського колегіуму, — «підтверджує незалежність і автономію вузів як основу упевненості в тому, що системи вищої освіти і наукових досліджень будуть безперервно адаптуватися до нових потреб, запитів суспільства і до необхідності розвитку наукових знань».

Наводжу текст Хартії за документом, підписаним мною в Болоньї (нагадаю, що дата першого підписання цього документа 18 вересня 1988 р., а наш університет у момент підписання — 18 вересня 2004 р. — був уже в четвертій сотні підписантів; на сьогодні їх понад 600):

Велика хартія університетів (*Magna Charta Universitatum*)

Преамбула

Ректори європейських університетів, що підписалися нижче, ті, хто зібралися в Болоньї з нагоди дев'ятсотліття найстарішого в Європі університету за чотири роки до остаточного скасування кордонів між країнами Європейської Співдружності, висловлюючи надію на перспективу розширення співробітництва між усіма європейськими націями, переконані у тому, що народи і держави мають, як ніколи раніше, усвідомити роль, яку університети будуть покликані відігравати у суспільстві, що змінюється і стає усе більш інтернаціональним, вважають, що:

1. На завершальному етапі цього тисячоліття майбутнє людства значною мірою залежить від культурного, наукового і технічного розвитку, зосередженого в центрах культури, знань і досліджень, якими є справжні університети.

2. Завдання університетів щодо поширення знань серед нових поколінь передбачає, що в нинішньому світі вони також повинні служити суспільству в цілому і що культурне, соціальне й економічне його майбутнє вимагає зокрема значного внеску в подальшу освіту.

3. Університети повинні давати майбутнім поколінням освіту і виховання, що навчать їх, а через них — інших, поважати велику гармонію навколишнього середовища і самого життя.

Ректори європейських університетів, які підписалися нижче, проголошують перед усіма державами і перед совістю всіх націй основні принципи, які мають відтепер і завжди бути основоположними для університетів.

Основні принципи

1. Університет — це самостійна установа всередині суспільств із різною організацією, що є наслідком розходжень у географічній та історичній спадщині. Він створює, вивчає, оцінює і передає культуру за допомогою досліджень і навчання. Для задоволення потреб навколишнього соціуму його дослідницька і викладацька діяльність має бути морально й інтелектуально незалежною від будь-якої політичної й економічної влади.

2. Викладання і дослідницька робота в університетах повинні бути нероздільні для того, щоб навчання в них відповідало новим потребам, запитам суспільства і досягненням у науковому знанні.

Ректор Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля професор О. Л. Голубенко під час підписання *Magna Charta Universitatum* у Болоньї, 18 вересня 2004 р.

3. Свобода в дослідницькій і викладацькій діяльності є основним принципом університетського життя. Керівні органи й університети, кожен у рамках своєї компетентності, мають гарантувати дотримання цієї фундаментальної вимоги.

Відкидаючи нетерпимість до інакших поглядів і будучи завжди відкритим для діалогу, університет є ідеальним місцем зустрічі викладачів, які здатні передавати свої знання і володіють необхідними засобами для їх удосконалення за допомогою досліджень та інновацій, і студентів, які мають право, здібності і бажання збагатити свій розум цими знаннями.

4. Університет є хранителем традицій європейського гуманізму. У здійсненні свого покликання він постійно прагне до досягнення універсального знання, перетинає географічні і політичні кордони й утверджує нагальну потребу взаємного пізнання і взаємодії різних культур.

Способи

Для досягнення цих цілей у світлі вищевикладених принципів необхідні ефективні засоби, що відповідають умовам сьогодення.

1. Для забезпечення свободи в дослідженнях і викладанні всім членам університетського суспільства треба надати необхідні засоби для її реалізації.

2. Набір викладачів і визначення їх статусу повинні відбуватися відповідно до принципу невід'ємності дослідницької діяльності від викладацької.

3. Кожен університет, з урахуванням конкретних обставин має гарантувати своїм студентам дотримання свобод і умов, за яких вони могли б досягти своїх цілей у культурі й освіті.

4. Університети, особливо європейські, розглядають взаємний обмін інформацією і документацією, а також збільшення кількості спільних проектів для розвитку освіти як основні елементи постійного прогресу знань.

Тому, як і в ранні періоди своєї історії, вони стимулюють мобільність викладачів і студентів, а також розглядають загальну політику щодо рівного статусу, знань, іспитів (без упередженого ставлення до національних дипломів) і присудження стипендій як необхідний інструмент

для здійснення своєї місії в переважаючих на сьогоднішній день умовах.

Ректори, які підписали нижче, від імені своїх університетів беруть на себе зобов'язання зробити усе від них залежне для того, щоб кожна держава, а також зацікавлені наднаціональні організації формували свою політику, спираючись на положення цієї Великої Хартії, що виражає одностайне бажання університетів, вільно визначене і проголошене.

Болонья, 18 вересня 1988 р.

Тепер — про Болонську декларацію і Болонський процес. На відміну від Великої хартії, Болонська декларація, глобальною метою якої є формування до 2010 року єдиного європейського простору вищої освіти, навпаки, в процесі зустрічей міністрів освіти, що повторюються кожні 2 роки (1999 р. — Болонья, 2001 р. — Прага, 2003 р. — Берлін, 2005 р. — Берген, 2007 р. — Лондон, Льовен/Лувен ля Ньов — 2009), змінює свої окремі цілі, що є складовими загальної глобальної мети. Якщо спочатку було сформульовано шість завдань, то пізніше їх стало десять:

- прийняття системи зрозумілих і порівнювальних ступенів (реалізована в ухваленні Всеосяжної структури кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, в основу якої покладено Дублінські дескриптори);

- введення двоциклової структури вищої освіти (доповненої в подальшому скороченим циклом вищої освіти у межах першого циклу і третім циклом — докторантурою);

- застосування кредитної системи, аналогічної системі ECTS (пізніше було чітко підтверджено, що «національні й вишівські процедури забезпечення якості на основі європейських стандартів і принципів повинні передбачати використання ECTS на основі результатів навчання і навчального навантаження студентів», а також, що «точна реалізація ECTS є найважливішим інструментом для планування навчальних програм і підвищення якості й прозорості»);

- розширення мобільності студентів, викладачів, дослідників та управлінців;

- розвиток співпраці у сфері якості вищої освіти;

- посилення європейського виміру у вищій освіті (мається на увазі розвиток міжінституційної співпраці, схем мобільності й спільних програм навчання, практичної підготовки і проведення наукових досліджень);

- ставка на освіту впродовж усього життя як актуальну стратегію вишів країн-учасниць Болонського процесу;

- зростання ролі студентства у здійсненні болонських реформ;

- підвищення привабливості освітніх систем вищої освіти держав, що належать до «болонського клубу»;

- інтеграція обох просторів — вищої освіти та дослідницької діяльності.

У комюніке останньої Льовенської конференції (2009) ще раз підкреслюється: для подолання наслідків глобальної фінансової та економічної кризи, досягнення сталого економічного відродження і розвитку європейська вища освіта має спрямовувати всі зусилля

Переговори «Україна — НАТО». Брюссель, 2004 р.

на інновації, що зумовлено інтеграцією освіти і науки на усіх рівнях.

Та хай там як, незважаючи на певну динаміку цілей Болонського процесу і на реалізацію процесу інтеграції вищої школи одночасно в кількох рівнях, основним усе-таки є рівень університетів. Університети змушені йти назустріч студентам, які зацікавлені отримати освіту, котра визнавалася б одночасно в кількох країнах, адже так у випускників з'являється більше шансів влаштуватися на роботу.

Болонський процес змінив свої цілі насамперед у зв'язку з поверненням до соціальної, постринкової орієнтації в загальноосвітньому просторі на відміну від надмірно регіональної і ринкової спрямованості освіти. Вже у Празі освіту назвали суспільним благом, тобто її віднесли до категорії неринкового типу. В Берліні це конкретизували у напрямі соціального за хисту учасників освітньої діяльності, збереження європейського культурного багатства і мовної різноманітності, що ґрунтується на культурній спадщині різних традицій.

Крім того, незважаючи на значне фінансування вищої освіти у світі (наприклад, у США — це 10-20 млрд доларів на рік) все-таки нині при формуванні державної політики в галузі освіти пріоритетними є нееконімічні інтереси. Це зумовлено тим, що освіта відіграє важливу роль у втіленні в життя довгострокових цілей країн, регіонів і світу, тобто працює на краще майбутнє.

Так, говорячи про особливості Болонського процесу, потрібно відзначити, що і як впливає із смислового навантаження слова «процес», він не є чимось постійним, застиглим, що чітко можна визначити і сформулювати. Болонський процес — це насамперед рух у певному напрямі.

А обидва документи, про які йшлося, — Велика Хартія університетів і Болонська декларація — це основоположні фундаментальні складові цього процесу. Спільне для них те, що основою Болонського процесу є університети, а динамічна складова — це диверсифікація цілей, конкретизація їх і зміна пріоритетів з урахуванням змін, що відбуваються в суспільстві.

Так склалося, що протягом незначного відрізка часу (одного 2004 року) мені довелося спостерігати за змінами суспільних умов і дійти того ж висновку, про

який писав у попередньому абзаці. Допомогло зорієнтуватися у нових напрямках розвитку вищої освіти перебування у складі делегації Міністерства науки й освіти України в Індії (підписання угоди про науково-технічну співпрацю між двома країнами), Брюсселі (переговори «Україна — НАТО») і в Страсбурзі (слухання в Раді Європи питання про суспільну відповідальність за вищу освіту й дослідження). Думаю, усім відомо, що Індія — це не Новий і не Старий Світ, а зовсім інша частина планети. І мені було цікаво спостерігати за тенденціями розвитку вищої освіти в цій країні, де враховуються особливості як європейської, так і стародавньої індійської цивілізації. І було помітно, що з регіонального характеру Болонського процесу в Старому Світі, метою якого було забезпечити конкурентоспроможність європейської вищої освіти насамперед порівняно з Новим Світом, цей процес розширився до глобальних світових масштабів. Це по-перше.

Після підписання угоди «Україна — Індія». Індія, 2004 р.

По-друге, вищеназване слово «конкурентоспроможність» у значенні ринкової економіки поступово замінюється словосполученням «привабливість Європи як різноманіття культур». І первинними, як уже зазначалося, у формуванні державної політики в галузі освіти стають неекономічні інтереси. І це цілком виправдано для всіх, хто розуміє реальну роль цієї сфери діяльності людини в забезпеченні довгострокових інтересів країн і світу в цілому.

І, нарешті, по-третє, поняття «загальноєвропейський освітній простір» поступово замінюється поняттям «Європа знань». Так було на Берлінській нараді міністрів у 2003 р. і про це особливо багато йшлося на останніх слуханнях у Раді Європи у вересні 2004 р. Передусім ідеться про об'єднання викладацької та дослідницької роботи у вищих навчальних закладах.

А зараз перейдемо до перебудови діяльності нашого університету на нинішньому етапі розвитку в напрямі євроінтеграції. Найважливішими етапами цієї перебудови є:

1997 р. — запровадження системи організації навчального процесу, подібної до нинішньої кредитно-модульної системи, згідно з якою введено тижні самостійної роботи (3-4 за семестр), упродовж котрих проводяться атестації. За своєю суттю це і є складання

Засідання Ради Європи. Страсбург, 2004 р.

залікових модулів, тобто прототип модульної системи як стосовно побудови навчального процесу, так і щодо оцінювання знань студентів. Окремі студенти, які успішно працюють у семестрі, отримують оцінки з дисципліни, так звані «автомати», ще до початку екзаменаційної сесії.

2000 р. — початок регулярної роботи системи виробничих практик на провідних підприємствах Німеччини (Даймлер Крайслер, Фольксваген, Бременський сталеливарний комбінат, ArcelorMittal), а також цілеспрямоване інформування студентів про особливості навчального процесу в закладах освіти інших країн і підтримка ініціатив окремих студентів щодо паралельного навчання в університетах Європи.

2003 р. — з метою активізації процесу інтеграції України до європейського освітнього простору відповідно до завдань і принципів Болонської декларації створення факультету Європейських студій. Зосередивши увагу на мовній та країнознавчій підготовці студентів, департамент завоював авторитет як центр мовної підготовки не лише в нашому університеті, а й у східному регіоні України. Студенти університету регулярно беруть участь у програмах міжнародної академічної мобільності з провідними європейськими та американськими університетами, навчаються в університетах Німеччини, Австрії, Чехії, Словаччини, США, Франції, Польщі, залучаються до виконання міжнародних проектів із країнами Євросоюзу, регулярно проходять літню мовну практику в Австро-амери-

Переговори з генеральним секретарем Міжнародної асоціації університетів Євою Егрон Полак. 2008 р.

канському інституті у Відні, Університеті Отто фон Гюріке (м. Магдебург, Німеччина) та інших мовних центрах Європи. Викладачі університету, виборюючи гранти, підвищують кваліфікацію у міжнародних мовних школах, беруть участь у стажуваннях за проектами Європейського Союзу, проходять професійні тренінги, які організовують посольства провідних країн світу.

2004 р. — завершення переходу до кредитно-модульної системи організації навчального процесу за всіма спеціальностями університету та підвищення статусу наукової складової діяльності університету завдяки створенню у нашому вищому навчальному закладі 6 філій провідних науково-дослідних інститутів НАН України.

2006 р. — завершення розробки та повний перехід на 12-бальну модифіковану шкалу оцінювання знань, повністю кореговану з європейською шкалою ECTS.

Про останнє варто сказати докладніше. Річ у тім, що ми можемо повною мірою адаптуватися до Європейського освітнього простору лише за умови однакового підходу до оцінювання результатів навчання. Це стосується як рамок кваліфікацій (у цьому напрямку ми теж плідно працюємо), так і оцінювання знань.

Згідно з Болонською декларацією, у 2010 р. має завершитися створення європейського простору вищої освіти. Крім того, в Європі поряд із Болонським відбувається Копенгагенський процес. Різниця між ними в тому, що Болонський процес спрямовано на реформування вищої освіти, а Копенгагенський — на реформування професійно-технічної. Для кожного з них розроблено свої моделі універсальних описів результатів навчання, і Європарламент прийняв рішення, згідно з яким із 2012 р. всі сертифікати та дипломи випускників будь-яких освітніх закладів країн Євросоюзу мають містити інформацію про відповідність повному рівню рамки кваліфікацій Копенгагенського процесу.

2012 р. уже не за горами, тому актуальною залишається тема оцінювання успішності навчання українських студентів із погляду їх адаптації до європейського освітнього простору.

II Всесвітня конференція ЮНЕСКО з вищої освіти
«Нова динаміка вищої освіти та науки на службі
соціального прогресу і розвитку». Париж, 2009 р.

Які ж системи оцінювання або шкали оцінок успішності навчання студентів у нас є? На сьогодні в країні використовуються такі шкали: національна 5-бальна, стандартна (шкільна) 12-бальна, шкала ECTS (відповідно до Болонської декларації з 2010 р. в Україні має видаватися додаток до диплома міжнародного зразка з оцінками за цією шкалою), 100-бальні, шкала Українського центру оцінювання якості освіти (від 100 до 200). Але наявні шкали не дають можливості адекватно зіставляти оцінки. Крім того, різні системи оцінювання безпосередньо впливають на кількісні характеристики якості підготовки фахівців як результат діяльності вищих навчальних закладів.

Так національна 5-бальна та стандартна (шкільна) 12-бальна шкали, що кореспондуються між собою, не проектується на шкалу ECTS. У багатьох університетах використовують у різних варіантах 100-бальну шкалу. І якщо її й надалі застосовувати для оцінювання знань або як таку, що встановлює відповідність між наявними національною 5-бальною, стандартною (шкільною) 12-бальною шкалами та шкалою ECTS, то залишиться чотири шкали. А шкала Ук-

раїнського центру оцінювання якості освіти свідчить лише про відносне місце результату окремого учня (рейтинг учня) серед результатів інших учнів, тобто її методологія оцінювання кардинально відрізняється від стандартних критеріальних методологій і жодним чином не узгоджується із жодною зі шкал, за якими виставляється абсолютна оцінка з конкретних критеріїв.

Зібрання ректорів університетів-членів Magna Charta Universitatum. Болонья (Італія)

На жаль, в Україні через відсутність єдиної системи оцінок має місце певна плутанина як серед студентів та викладачів, так і серед керівників різних інституцій, зокрема й на державному рівні. Наочний приклад: частина студентів навчальних закладів I-II рівнів акредитації водночас вивчає дисципліни за програмами повної загальної середньої школи, оцінки за які виставляються за стандартною (шкільною) 12-бальною шкалою, і фахові дисципліни за програмами молодших спеціалістів, що оцінюються за національною 5-бальною шкалою.

Тому необхідно вже сьогодні визначитися із єдиною системою оцінок знань студентів, максимально адаптованою до шкали ECTS. Вона має бути також інструментом для визначення кількісних показників успішності навчання студентів вишів, які можна було б вважати оптимальними.

Проводячи педагогічний експеримент з кредитно-модульної системи організації навчального процесу, в нашому університеті прийняли модифіковану 12-бальну шкалу оцінок, що максимально наближена як до національної 5-бальної й стандартної (шкільної) 12-бальної, так і до шкали ECTS. Її застосовано ще й тому, що наш університет підписав у Болонії Велику хартію університетів і наближає стандарти навчання до європейського освітнього простору на практиці.

На наш погляд, запропонована модифікована 12-бальна шкала, що відрізняється від стандартної (шкільної) 12-бальної шкали лише запровадженням додаткової оцінки «0» за межами діапазону позитивних оцінок, дуже зручна з кількох позицій. По-перше, вона є більш «чутливою», адже дев'ять позитивних оцінок (4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) утричі більше, ніж три позитивні оцінки (3, 4, 5) 5-бальної шкали, і тому дозволяє точніше оцінювати рівень знань студентів. По-друге, 12-бальна шкала використовується в загальноосвітній середній школі й у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації та до неї вже і викладачі, і учні, і батьки за останні роки не без труднощів, але адаптувалися. По-третє, вона легко «монтується» у шкалу ECTS з масштабом практично 2:1. По-четверте, у країні може залишитися лише дві шкали: модифікована 12-бальна та шкала ECTS, які адаптовані щодо одна до одної.

Реалізація в Україні лише двох зрозумілих усім легітимних шкал оцінювання — 12-бальної, відповідно до чинного законодавства, і ECTS, відповідно до підписаних європейських угод, крім зазначених переваг, має прихованою метою підтримку поваги до традиційно консервативної (і шанованої суспільством) в усіх країнах освітньої галузі, до творчої і подвижницької праці людей, задіяних у процесі, який визначається

Національна 5-бальна шкала		Модифікована 12-бальна шкала	Шкала ECTS
Екзамен	Залік		Екзамен
5 «відмінно»	«зараховано»	12	А «відмінно»
		11	
		10	В «дуже добре»
9			
4 «добре»		8	С «добре»
		7	
3 «задовільно»		6	D «задовільно»
		5	
		4	Е «достатньо»
2 «незадовільно»	«не зараховано»	3	FX «незадовільно 1» — з можливістю повторного складання блоку змістових модулів
		2	
		1	
		0	F «незадовільно 0» — з обов'язковим повторним вивченням блоку змістових модулів

емним словосполученням «навчально-виховний». Врешті-решт, забезпечити повагу до виконання законодавства, що важливо як виховні дії щодо молодого покоління. (Мабуть, треба також підкреслити необхідність виховання такої самої поваги до документів про освіту: атестату зрілості або диплому, — бо це не лише єдині легітимно затверджені і нашим, і європейським законодавством документи про освіту, але й інтегральна оцінка 12-річної або 5-річної праці учня, студента, а також учителя та професора). До цього можна додати лише те, що, як доведено багаторічним досвідом використання модифікованої 12-бальної шкали у нашому університеті, жодних проблем щодо її еквівалентності, об'єктивності, зрозумілості в застосуванні не було.

Отже, ми запропонували (пропозиції передали в Міністерство освіти і науки України) відмовитися від національної 5-бальної шкали (це вже зроблено в середній школі) та запровадити як єдину модифіковану 12-бальну шкалу оцінювання знань студентів у вищих навчальних закладах усіх рівнів акредитації. Крім суто раціонального аспекту, втілення в життя забезпечує соціальну повагу та партнерство з багатомільйонною більшістю населення, яке спочатку змушують обговорювати проблеми свого буття (через школу проходять усі!) у категоріях 12-бальної системи оцінювання замість звичної 5-бальної, потім 100- або 200-бальної та ще й європейської універсальної ECTS.

Зроблені у напрямку Євроінтеграції кроки супроводжувались створенням відповідних умов для вивчення іноземних мов. В університеті успішно працюють

центри з вивчення польської, чеської, німецької, китайської, англійської. Крім того, активно залучаються до роботи викладачі вишів із Німеччини, Чехії, США, Китаю, Польщі та ін.

Одним із найважливіших завдань університету у рамках Болонського процесу є підвищення якості вищої освіти. Адже система, що утвердилася ще за часів Радянського Союзу, — «Від сесії до сесії живуть студенти весело» — не кращим чином стимулює активність студентів щодо оволодіння ними спеціальними знаннями.

Як відомо, видання навчальним закладам ліцензій на право освітньої діяльності підтверджує спроможність конкретного закладу впроваджувати якісну підготовку фахівців за певними напрямками та спеціальностями і базується на трьох основних критеріях: кадрове, методичне та матеріальне забезпечення навчального процесу. Але навіть повна відповідність названих критеріїв ліцензійним вимогам не гарантує високу якість навчання без зацікавленості студента у здобутті високого рівня знань. Відсутність структурованої мотивації студента до навчання є одним із головних чинників зниження якості набуті кваліфікації. Особливо гостро постає це питання у зв'язку зі збільшенням обсягів самостійної роботи сту-

Навчальний центр «Delcam»

дентів при введенні елементів дистанційного навчання. Більшість причин втрати зацікавленості зрозуміла: відсутність робочих місць на виробництві, неможливість працевлаштуватися за спеціальністю, низький рівень оплати праці на робочих місцях із вищою освітою тощо.

Тому частина реорганізацій, що відбуваються в університеті, спрямована саме на підвищення мотивації студента до навчання. Ми досягли близько 100% забезпеченості гарантованого направлення на роботу випускників. Перехід до європейської системи навчання, виховання у студентів почуття причетності до європейського освітнього простору підвищують інтерес до спеціальностей, які вони опановують, надають упевненості щодо перспектив своєї кар'єри.

На ставлення студентів до навчання позитивно впливають також демократизація навчального процесу, зміна взаємин між викладачем та студентом, а саме — перехід від принципу «викладач вчить, а студент

навчається» до принципу «викладач і студент — це рівноправні партнери». Підвищує мотивацію до навчання і бурхливе впровадження у навчальний процес новітніх інформаційних технологій: застосування комп'ютерної техніки, локальних інформаційних мереж та корпоративної навчальної мережі університету, Internet, аудіовізуальних засобів викладання тощо. І підтвердження цьому вже є: значно збільшився час на самостійну роботу студентів у комп'ютерних класах, інформаційному центрі.

Основою методичного забезпечення самостійної роботи студентів усіх форм навчання стали електронні навчально-методичні комплекси дистанційних курсів дисциплін (НМКДКД). В університеті створено їх понад 1400. Доступ до методичної бази НМКДКД можливий із будь-якого із 2900 комп'ютерів навчальної корпоративної мережі університету. Розробка мультимедійних презентацій, відеокomp'ютерних додатків, мультимедійних підручників, віртуальних лабораторних практикумів і практичних занять та використання їх на аудиторних заняттях стає для нас одним із головних завдань інформаційно-методичного забезпечення навчального процесу.

Працює сервер і програмне забезпечення для організації єдиного порталу методичного забезпечення університету, що надає викладачам можливість самостійно додавати, оновлювати й змінювати методичний матеріал із тих дисциплін, що вони викладають. А студенти, відповідно, мають змогу самостійно працювати із ресурсами порталу, де інформацію подано у чотирьох окремих розділах: аудіо- та відео матеріал, методичне забезпечення навчального процесу та електронна бібліотека.

Існує відокремлений інформаційний центр із 200 комп'ютерами, що працює цілодобово лише для студентів.

Сьогодні в університеті налічується понад 3000 одиниць комп'ютерних робочих місць. На факультетах працює 46 комп'ютерних, 18 мультимедійних класів та 7 переносних мультимедійних комплексів, які постійно використовуються в навчальному і науковому процесах. Усі факультети та кафедри підключені до корпоративної локальної мережі університету. Зокрема у навчальних корпусах створені умови для використання безпроводного (Wi-Fi) підключення до Інтернету. До того ж у гуртожитках для іноземних студентів створено локальну мережу із використанням Wi-Fi технології з виходом в Інтернет.

Розпочато проект із переходу університету на IP-телефонію. Удосконалюється і робота Наукової бібліотеки. Так лише за минулий навчальний рік в електронну базу даних читачів занесено 7800 осіб. Тобто майже у 50% користувачів оформлені електронні формуляри, за якими ведеться подальша робота із читачами. Продовжується й робота зі створення електронного каталогу книжкового фонду. До електронного реєстру вже потрапило більш ніж 12000 назв, що становить 400000 примірників, тобто 50% від загальної кількості книжок фонду бібліотеки.

Адже суспільство постійно розвивається, шукаючи нових форм самовираження, а інформатизація виступає одним із засобів самореалізації суспільства, ми не маємо жодного морального права відставати від світових тенденцій у розвитку інформаційних технологій, повинні рухатися вперед. Так до святкування 90-ої річниці від дня народження нашого університету ми ставимо перед собою цілком конкретні завдання, реалізація яких — лише питання часу та нашої наполегливості.

Одним із важливих чинників, що мобілізують молодшу людину на творчу працю, а також забезпечують умови для демократизації в частині термінів складання іспитів та графіку навчального процесу, є запровадження модульної організації навчального процесу із системою заліків (залікових кредитів). А це дуже необхідно, якщо враховувати, що багато студентів, навіть денної форми навчання, паралельно ще й працюють.

У цілому сьогодні Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля є справжнім університетським комплексом, до складу якого входять вищі навчальні заклади як III-IV, так і I-II рівнів акредитації. Вони інтегровані на основі концепції ступеневої освіти, що відповідає принципам Болонського процесу. Значно підвищено соціальний захист студентів і викладачів. Функціонування університету у форматі «середня освіта — вища освіта — наука — виробництво» сприяло вирішенню багатьох соціально-економічних проблем і збереженню державних коштів.

Але найголовніше — ми досягли рівня «справжнього» університету (це визначення взято з п. 1 Преамбули Великої хартії). Адже лише «справжні університети» допускаються для підписання Хартії.

Що ж вкладається в це поняття? Крім прямого значення, тобто «дійсний, істинний, непідробний» (див. «Тлумачний словник» В. І. Даля), у цьому ж пункті Преамбули Хартії розшифровується змістова значення словосполучення: «справжні університети як центри культури, знання і досліджень».

Справді, наш університет на нинішньому етапі його розвитку повною мірою відповідає істинному класичному університету і є центром культури, знань і досліджень. Це підтверджується і документально на офіційному рівні (атестації, акредитації), і по суті (небагато вузів, навіть класичних університетів, можуть похвалитися практично повним охопленням всіх галузей знань, що є в країні: 27 із 48, наявністю 24 факультетів, 105 кафедр і 130 спеціальностей) й іміджевими суспільними оцінками, про які згадується в попередньому розділі.

Але я хотів би звернути увагу й на інші особливості «справжніх університетів», яким ще не всі віддають належне в нашій країні і через які в Старому Світі (Європі) саме університети обрали як фундаментальну базу для об'єднання країн і побудови європейського співтовариства. Для цього прочитайте ще раз уважно Велику Хартію, де вказані основоположні принципи діяльності університетів. Дозволю ще раз їх коротко перерахувати:

Привітання Почесного доктора університету Л. Кучми

по-перше, університет має бути автономним і його діяльність — незалежною від будь-якої політичної й економічної влади;

по-друге, викладацька і дослідницька діяльність в університетах мають бути нерозривні;

по-третє, не повинна обмежуватися свобода у викладацькій і науковій діяльності;

по-четверте, університет має сповідувати традиції європейського гуманізму в набутті універсальних знань і у взаємодії різних культур незалежно від географічних і політичних меж.

У перелічених принципах якраз і зафіксовані ті особливості університетів, які визначили їх провідну роль у суспільстві, особливо в громадянському, побудованому вже у більшості країн Європи і до якого наближається нині Європа в цілому.

Таким чином для ефективного виконання своїх функцій університет повинен мати значну автономність у визначенні цілей та змісту свого розвитку, бути нейтральним щодо політичних процесів. Саме незаангажованість у політиці дозволяє науковим колективам університетів виробляти об'єктивний, поміркований погляд на суспільні події, виступати в ролі незалежного експерта й утримувати громадян від радикальних, деструктивних дій.

Багаторічне становлення університетів як могутнього і унікального соціокультурного явища є, по суті, історією становлення фундаментальних цінностей академічної свободи. Остання розуміється як квінтесенція інтернаціональної і міжкультурної значущості поняття «знання»: через саму свою специфіку знання покликані долати національні та державні межі й тим самим формувати планетарний простір цивілізації.

Підкреслимо — саме простір, адже знання, як історичне, так і сучасне, у прямому розумінні, долає відстані між державами й народами. З іншого боку, культурна функція університету полягає в культивуванні особової суб'єктивності, тобто внутрішньої свободи, чия відсутність не може компенсувати ніяка державна політика або підтримка. Університет звернений безпосередньо до особи; його стратегія, тактичні зусилля, освітні інтенції замкнуті на індивіді і його свободі. Звідси зрозуміло, що сам університет потребує автономії, адже будучи невилітним, він не здатний продукувати будь-чию свободу.

Парк «Університетський» та Храм Олександра Невського

Водночас становлення європейських університетів — це історія становлення їх автономії. В конкретні історичні епохи межі автономії були різними: університет залежав від релігійних, політичних, правових та інших інститутів. Проте в нинішньому столітті проблема автономії сучасного університету є такою ж актуальною, адже їх залежність від концернів або корпорацій відчувається не менше, ніж від інших владних інституцій.

Тому слід ще раз підкреслити, що Болонський процес і Велика хартія європейських університетів мають на увазі університетську автономію як початковий принцип. Можна сказати, що наявність або відсутність автономії є своєрідним тестом наявності або відсутності громадянського суспільства в конкретній країні. Університетське співтовариство має володіти практичною незалежністю від ідеологічних і політичних установок влади в насамперед тому, що всяка влада формує вузькоспрямоване соціальне замовлення. Безпосередня ж установка університету на виконання прямого соціального замовлення є безпомилково впізнаною рисою тоталітаризму.

Університет покликаний долати вузько-кон'юнктурні цілі на користь максимальної універсалізації знань. Але це аж ніяк не означає, що він здійснює своєрідну «втечу від реальності». Навпаки, це свідчення того, що університет формує справжнє академічне співтовариство, яке в своїх корпоративних цілях дотримується початкового принципу «автономії з відповідальністю».

Останню тезу слід конкретизувати. Відповідальність університету — це насамперед відповідальність етична, що полягає в чіткому усвідомленні масштабів власного впливу на долі соціокультури. Університет історично формує і відтворює інтелектуальну еліту; тим самим він формує і відтворює не просто знання як таке, а інтелектуально-етичний запас людства. Знання незалежно від конкретної наукової специфіки не буває нейтральним. Звідси — знання, не підкріплене етично, завжди має пряму або потенційну загрозу. Ось чому парною категорією свободи завжди була і залишається

необхідність, в даному разі — відповідальність.

Університет як носій академічної свободи має бути захищений від різних прямих дій. Він повинен мати право формувати змістовні й формальні параметри освітнього простору, його людських і матеріальних ресурсів. Інакше університет не виконує ту функцію, що була закладена в нього історично і яку крім нього не в змозі виконати будь-який інший соціальний інститут.

Сказане вище якраз і дає відповідь на запитання, чому саме університети обрали фундаментальною базою для побудови європейського громадянського співтовариства.

Але створення громадянського суспільства нині особливо актуальне і в нашій країні. З двох причин. Перша — тому що ми проходимо зараз через активний період розбудови правової держави, фундаментальними основами якої є ті ж одвічні поняття — порядність, чесність і людяність, котрі властиві й громадянському суспільству. Друга — ми вирішуємо зараз проблему входження до Європейського об'єднаного суспільства.

На мою думку, настав час термінологічно, за допомогою енциклопедії визначитися з поняттям «громадянське суспільство». Це суспільство громадян із високим рівнем економічної, соціальної, політичної, духовної і моральної культури, що разом із державою створює розвинені правові відносини; суспільство рівноправних громадян, що не залежить від держави, але взаємодіє з нею заради спільного блага. Становлення громадянського суспільства — невинний процес удосконалення громадянина, громади, влади, політики, права, що охоплює всі без винятку сфери життєдіяльності. А сутність громадянського суспільства є забезпечення законних прав людини. Таке суспільство існує за умови плюралізму будь-якої, зокрема соціально-політичної, діяльності, її матеріальних та ідейних основ. Сфера приватного життя також має бути закритою для будь-якого політичного владного втручання.

На закінчення цього розділу хотів би висловити надію, що кожен член нашого університетського колективу усвідомив ту велику місію, яку виконують європейські університети, зокрема й наш, кожен викладач і студент університету приймає на себе функції і відповідальність, визначені документом (*Magna Charta Universitatum*), який від їхнього імені підписав ректор на черговому етапі сучасного розвитку нашої *alma mater*.

Підбиваючи підсумок сучасного періоду розвитку нашого університету, можна зробити **десяте узагальнення**. Далівський університет, що має всі ознаки європейського класичного, відбувся як сучасний центр науки, культури і освіти та реально рухається у напрямі євроінтеграції, а також повністю усвідомлює свою роль у будівництві громадянського суспільства як у нашому

українському домі, так і в європейському, що окреслений певними умовами Болонського процесу.

І ще. Є такий крилатий вислів: «Велике бачиться на відстані». Можливо, не всі мої дорогі земляки помітили, що в нашому регіоні з'явилася визначна пам'ятка — «Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля» і якою луганчанам можна пишатися так, як ми пишаємося трудовими рекордами наших шахтарів, подвигами молодогвардійців, досягненнями одного з найбільших у світі тепловозобудівних заводів, перемогами чемпіонської футбольної «Зорі».

А на підтвердження цього ж вислову наведу уривок зі статті в журналі молодих радикалів «Торба» з далекої Львівщини, які в січні 2001 р. приїхали до Луганська, щоб підтримати київський наметовий рух, і яких ми розмістили в університетському профілакторії:

«Але все-таки ми кращі за американців. Бо допоки ці кляті янки лопали свої новорічні хот-доги, українці розбудовували демократичне суспільство. Бо ж у них президенту все-таки не зробили (себто імпічмент) за величезні плями на сукні якоїсь хвойди. А у нас проти віце-прем'єра Генпрокуратура порушує кримінальну справу. Як наслідок її посилають у відставку і в країні розпочинається вимкнення світла. Повна демократія. Що-що? Конституція? Закони? «Ми, Лео II, є Гарантом Вищої сили» і в Кольберах у Нас ходять люди, які в часи Мазаріні (див: «Історія Прокуратури УРСР») себе непогано зарекомендували. Геть усіляких Фуке! (див: «Двадцять років по тому» О. Дюма). І навіщо нам той газ? Ми і на торфі проживемо. Он беларуси ж живуть!

А в той час, коли нагорі глумилися, внизу вирішили робити щось для відродження Соборної України. Ось і наважилася ЛОО «Молода Просвіта» поїхати з вертепом на благодатний Схід. Точніше, в Луганськ. Класно там було. Автобусом всюди возили... Триразове харчування... Проживання в крутому профілакторії. Все просто «супер». А ще показували нам Східноукраїнський національний університет. Було на що подивитись. І тому, що там люди працюють на Alma mater, а вже потім на себе (порівняйте зі своїми навчальними закладами). Там професорсько-викладацький склад знає, що їхній матеріальний добробут прямо залежить від добробуту універу. А не навпаки. Вони насправді працюють. І їх можна визнати одними із найкращих у нашій Ненці. Бо вони не живуть одним днем. Бо вони амбітні і хочуть, щоб про них знав світ. І ректори не просять грошей в обласної влади чи в Кабміні. Вони самі їх заробляють. А тому й є змога будувати навчальні корпуси вартістю в кілька мільйонів.

Побачивши все це, мимоволі думаєш хто більший українець?»

У наведеному уривку статті вимір відстані — десь півтори тисячі кілометрів. Але є й інші виміри: від найближчого університетського міста Росії — Ростова (200 км) до далеких

університетів Сполучених Штатів, Китаю, Японії (понад 10000 км), не кажучи вже про багато університетів Європи, з більшістю країн котрої ми плідно контактуємо. Ці виміри є не лише в нашій «Книзі відгуків», але й у спільних наукових працях, у збільшенні з кожним роком кількості спільних проєктів для розвитку освіти як основного елементу постійного прогресу знань.

МАЙБУТНЄ

На закінчення своїх нотаток-спогадів хочу відтворити і свій власний монолог, співзвучний наведеному у третьому розділі монологу В. І. Даля і близький йому за основними ідеями. Як і попередній, він — із минулого (цей есе-монолог був написаний мною у 1999 р., напередодні нового століття, для «Золотої книги України — 2000»), але за змістом — у майбутньому. Він резюмує певним чином мої життєві спогади і водночас містить елементи прогнозу розвитку й нашого університету, й освіти у цілому, і нашого суспільства.

«Багато тих, хто вважає мене успішною людиною. Можливо, це справді так, якщо взяти до уваги, що все задумане мені вдається реалізувати. Звичайно, я маю на увазі найважливіші, визначальні завдання. Що це — вдача? Можливо. Тільки, на мій погляд, вдача супроводжує тих, хто звик до постійної, часом виснажливої роботи. Хто складності й перешкоди вважає невід'ємними складовими будь-якого руху, що відкриває нові обрії. І ще тих, хто постійно поповнює свої знання.

Скільки себе пам'ятаю, — мені завжди ніколи. Практично увесь час поглинається роботою і навчанням. При цьому сповідував і сповідаю конкретні якісні ознаки, якими можна характеризувати і працю, і навчання.

За мірило своєї праці беру дуже простий критерій (ним же користуюся, коли оцінюю людей, колектив, якими керую) — результат. Працювати не на результат — виходить, не працювати або працювати погано. І багатом, напевно, уже набридло моє висловлення про те, що робота оцінюється не її тривалістю, а результатом.

Посвята першокурсників у студенти

Після
підписання
угоди
з НАН
України.
Луганськ,
2005 р.

А якщо говорити про освіту, то тут критерій один — вона має бути постійною, адже інформація і знання постійно оновлюються. До цього я повернуся пізніше.

Праця й освіта! Ось два поняття, яким я віддавав свій вільний від сну час, якого постійно не вистачало. Мені дуже близький вислів улюбленого мною Джерома К. Джерома: «Мене обурює, що дорогоцінний час нашого життя, ці дивовижні миті, які ніколи не повернуться, безцінно витрачаються на сон». На мене наводять жах неупереджені цифри статистики, що в середньому людина 25 років життя витрачає на сон.

Деяким поколінням випало жити на рубежі тисячоліть. Моєму поколінню, мені — довелося. Грань століть, епох, тисячоліть — унікальний привід, щоб не тільки оглянутися й осмислити пройдене, але й спробувати зазирнути в майбутнє, загадати бажання.

Мені дуже хочеться, щоб моя країна, мій народ були більш цивілізованими, більш благополучними, тому що вони гідні цього. Але ще А. Пуанкаре помітив, що міцність цивілізації залежить від Науки й Мистецтва. І не потрібно на когось посилається, щоб проголосити аксіому про те, що й наука, і мистецтво, і благополуччя, і статок людей — похідні рівня освіти народу.

Освіта! Це той чуб, за який зрештою моя країна має бути витягнена в ряди кращих за якістю життя, як на те заслуговує правонаступниця наддержави Київської Русі, як на те заслуговує наш працьовитий народ.

Таке твердження не відкриття. Цьому є приклад повністю зруйнованих війною Німеччини, Японії. А досвід Південної Кореї, Тайваню, інших країн, де багато уваги приділяється розвитку освіти, й особливо спеціальної, вищої освіти! Наприклад, у Південній Кореї 72 % дорослого населення має вищу освіту. І вже зараз у багатьох країнах визначена межа — близько 100 %.

Мені здається, у нас не зовсім чітко розуміють те, що коротко визначив Наполеон I: «Навчання народу повинне бути першою метою уряду», — і що відображає досвід розвитку країн з високим рівнем добробуту.

Доречно згадати при цьому, що ООН вважає основними критеріями якості життя й рейтингу країн у

світовому співтоваристві два параметри: рівень освіченості нації й тривалість життя громадян.

Якою я бачу освіту XXI століття?

По-перше, це зміна самої її парадигми: від сентенції «Освіта на все життя» потрібний перехід до девізу, проголошеного ЮНЕСКО: «Освіта для всіх, освіта через все життя, освіта без меж». Це означає, що для кожної людини досягнення певного рівня освіти не повинне бути перешкодою для подальшого навчання. Тут доречно згадати висловлений ще в давнину афоризм мудреця Діогена: «Освіта дає юнакам розважливості, старим — розраду, бідним — багатство, багатим — прикраси».

По-друге, це перехід від класно-урочної системи навчання, що склалася ще в епоху середньовіччя, до системи навчання методиці самостійного добування знань. Інакше кажучи, це перехід від системи, основою якої є викладач, до системи, основу якої становить той, хто здобуває знання, тобто перехід від пасивних методів навчання до активних.

По-третє, це розвиток дистанційної освіти. При цьому зовсім іншу перспективу для людства відкривають нові освітні технології, які в своїй основі спираються на глобальні телекомунікаційні мережі й інтелектуальні комп'ютерні системи. Це уможливорює створення глобальної системи дистанційного навчання, що на основі нових інформаційних технологій дозволяє забезпечувати безпосереднє спілкування між викладачем і тим, хто одержує знання, що завжди було перевагою очного навчання.

А в цілому центром системи освіти повинна бути особистість. Для досягнення загальної освіченості необхідно гармонізувати відносини людини й природи через ознайомлення із сучасною науковою картиною світу й на цій основі вирішувати проблеми екології, науково-технічного прогресу.

Мені здається, що викладена освітня картина відображає потреби людської цивілізації на межі XXI століття. І тоді, перефразуючи Ф. М. Достоевського, можна сказати, що «освіта врятує світ».

Переконаний, що наш вуз — Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, простіше, Далівський університет — має всі передумо-

Закладка до фундаменту капсули з посланням до студентів 2020 року. Луганськ, 2002 р.

ви, щоб стати в один ряд із кращими вищими навчальними закладами світу. Всіма характерними рисами освітньої моделі XXI ст. він уже володіє. Їх потрібно поглибити й удосконалити. Університет вже має потужний «кістяк», що успішно обростає «м'язами». Я вірю, що настане час, коли ім'я «Далівський університет» стане таким же відомим, як Сорбонна, Кембридж або Оксфорд.

Як швидко це відбудеться, залежить від багатьох обставин, від волі Божої і, головне, від професорсько-викладацького колективу університету. Але якщо інтерполювати динаміку розвитку нашого вузу за різні періоди існування: за 90 років від дня народження, коли ми двічі відроджувалися з нуля; за ті 54 роки, які я безпосередньо міг спостерігати у своєму житті, пов'язаному з університетом, коли ми кілька разів підвищували статус вузу й досягли його найвищого для нашої країни рівня; за 12 років мого ректорства, коли практично всі показники, що характеризують вуз, подвоїлися й потроїлися, — то цей час не за горами.

Адже вже сьогодні в Далівському університеті на 24 факультетах за 130 спеціальностями готують майбутню еліту регіону й країни (а це одночасно понад 34 тисячі студентів) 170 докторів наук, професорів і більш ніж 700 кандидатів наук, доцентів, інших викладачів, рівень соціальної захищеності яких, у свою чергу, також у багато разів підвищився. Завтра ці показники стануть ще кращими, бо динаміка нашого розвитку дуже стрімка. І це головна запорука успіху!

Оскільки вже зараз Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля став помітним серед інших потужних університетів як України так і Європи, то приїзд видатних державних керівників нашої країни та іноземних гостей (тільки за 2009 рік Далівський університет відвідали 38 закордонних делегацій із 16 країн з чотирьох континентів) став для нас повсякденною подією. Але особливо приємно нашому величезному колективу приймати щирі поздоровлення та красиві букети від перших керівників нашої країни.

Сьогодні ми святкуємо 90-річчя нашої alma mater. Але думками ми вже у майбутньому. І там теж будуть ювілеї, а нам уже потрібно думати, якими досягненнями їх зустріти, щоб подарувати своєму рідному університету, щоб він став ще кращим.

Так ми робили у 80-річний ювілей, коли самі собі подарували новий аудиторний корпус, що прикрашає не лише наш університет, а й став найкращим подарунком місту. До речі, ми вже тоді, у 2002 р. почали готуватися до 100-літнього ювілею. В капсулі, яку ми заклали у фундамент красеня нового корпусу, лежить звернен-

Будівництво головного аудиторного корпусу. 2003 р.

ня до студентів і викладачів 2020 року. У тексті говориться:

«Ми віримо, що ви понесете естафету знань і труда далі. Ми передаємо вам на початку нового XXI століття неспокійну і прекрасну кулю нашої планети Земля, і врятувати її від тривоги, війни й руйнувань можуть лише розумні й освічені люди. Ми віримо, що розум, знання й енергія нових випускників нашого університету зроблять нашу країну процвітаючою, гідною нового століття.

Ми віримо вам, ми сподіваємося, що, зустрічаючи століття нашого університету, ви, із вдячністю озирнувшись назад, скажете новим поколінням студентів і викладачів, як ми говоримо вам сьогодні: йдіть далі, реалізуйте те, що в концепції ЮНЕСКО, у Національній концепції освіти України в XXI столітті названо інно-

ваційною творчою освітою. Багато поколінь студентів, викладачів, ректорів, уся країна з надією дивляться на вас. Ми передаємо вам наш спільний дім, наш університет — джерело знань, наш земний вогонь, справу нашого життя, яка зіткана з мужності й ніжності, краси й надії, з молодості й досвіду!»

У процесі підготовки до святкування 90-річчя, коли самі собі запропонували великий перелік завдань до цієї дати, ми також не забували про майбутній 100-літній ювілей. Саме цьому присвячена «Програма діяльності університету на 2006-2020 рр.», яку прийняла Вчена рада нашого Далівського університету. «Козак Луганський» Володимир Даль говорив, що «життя прожити — не поле перейти». Тож ми не зупиняємося на досягнутому. Невдовзі — 100 років із дня створення університету, відбудеться це у 2020 р. Хтось із далівців стане на 10 років старшим, хтось мудрішим, хтось більше посивілим. В. Даль також був сивим, мудрим і гордим. Горді й ми, що працюємо в університеті, який но-

Президент України Л. Д. Кучма вітає із Днем народження університету

сить його ім'я. Горді, що маємо розум, інтелект, хист і бажання працювати в ім'я прийдешніх поколінь. Хай буде щасливим майбутнє нашого університету! Ми цього хочемо і ми в це віримо!

ПІСЛЯМОВА

На початку книги обумовлена мета її створення — з урахуванням загальновідомого вислову «Історія — це біографії» розповісти про становлення Далівського університету крізь призму спогадів та власне сприйняття тих, хто творив і творить історію вищого навчального закладу. Один із «тих» (а це люди, які пов'язали частину свого життя з Далівським університетом та називають себе «далівець») — автор викладеної глави книги.

Перечитавши ще раз свої «спогади» за 54 роки, пов'язані з alma mater, зрозумів, що це зовсім не спогади, а інший жанр. Точніше, і спогади, й аналіз, і висновки, і прогнозування, і ... багато чого іншого. Але не важливо, як називається жанр, а важливо, щоб читач зрозумів, що я не хотів його лише вчити, виходячи з відомого вислову Б. Шоу: «Хто уміє, той сам робить, хто не уміє робити сам, той вчить інших, хто не уміє ні того, ні іншого, учить, як треба учить». Просто мені хотілося, як і іншим авторам цієї книги, зафіксувати досвід прожитого для його використання іншими.

А у викладеному вище матеріалі я мав на меті:

- для молодих читачів — допомогти полегшити їхній шлях до життєвих успіхів;
- для читачів дорослих — ознайомити з одним із наймогутніших вітчизняних університетів, що в своєму розвитку вже вийшов на європейську арену.

Для обох категорій читачів, які відзначаються уважністю й аналітичним складом розуму, у викладеному матеріалі неважко знайти ідеологію розвитку Далівського університету. Це також одна з неявно заданих автором цілей викладеного матеріалу. При цьому читачів не особливо перевантажено цифрами або методологією наукового трактату, як це зроблено, наприклад, у моїй публікації, на котру є посилення вище.

До речі, для людей, хобі яких — наукова діяльність і які люблять гімнастику для розуму, рекомендую прочитати один із таких трактатів, у якому, можу запевнити як автор, вирішується нез'ясована досі проблема (схематично ілюструю

Президент України В. Ф. Янукович вітає колектив університету

інтригу проблеми: коефіцієнт тертя сковзання стали по сталі може досягти розміру 0,2, коефіцієнт тертя кочення — 0,02, а коефіцієнт кочення зі сковзанням — його ще названо коефіцієнтом зчеплення — 0,4; парадокс у тому, що для третього виду тертя, яке, здавалося б, є проміжним перших двох, максимальне значення не проміжне, а вдвічі більше). Для вирішення проблеми вперше викладена математична теорія

для одного з трьох відомих видів тертя: кочення зі сковзанням. А якщо хто-небудь із читачів схоже зробити математичний опис інших видів тертя, він зробить неоцінену послугу людству. Адже без явища тертя у природі не здійснюється жоден процес).

І навіть якщо читач останньої категорії спробує створити теорію тертя або займеться іншою науковою діяльністю, бізнесом, будівництвом, конструюванням, чи мистецтвом, чи ... і т. ін. — це все одно краще, ніж нетямуще сидіти перед екраном телевізора. Але для цього потрібно читати. Багато! Зокрема і викладений у цій книзі матеріал.

Таку першу універсальну пораду дозволю собі дати молодому читачу

Головний аудиторний корпус — візитівка університету

безвідносно від його юних амбіцій і поставлених цілей у досягненні життєвого успіху.

На початку цих спогадів я вже відповів на одне із тих запитань, яке мені постійно ставлять на зустрічах: «А чому Ви вважаєте свій вуз сильним?» В епілозі хочу відповісти на інше запитання, яке мені також часто задає молодь: «Як стати ректором?» (розумію, що цим підкреслюється ставлення до однієї з найповажніших у світі посад: в розділі «Батьки» я вже говорив про високошановане в Німеччині звернення «Magnifizenz» до ректорів, а в деяких інших країнах, наприклад, без візування ректорами не виходять у світ навіть прийняті парламентами значущі законопроекти). На це запитання сьогодні відповів би так: «Роби, як я».

У цій відомій і не мною вигаданій пораді, під «я» мається на увазі кожен викладач Далівського університету, бо студент від викладача повинен отримувати найважливіші для успішного майбутнього речі: знання, душу і серце, які надихають на все подальше життя. Розуміючи це, ми намагаємося формувати колектив педагогів так, щоб компетентність і людяність кожного з них були визначальними рисами. Лише тоді ми виховаємо гідних студентів, які пишатимуться своєю alma mater і будуть успішними у житті.

Ці поради насамперед розраховані на тих, хто починає жити, шукаючих і амбітних, у хорошому розумінні цього слова, молодих людей. Поради, природно, дійсні і для вибору абітурієнтами або їх батьками свого університету (про це теж часто запитують).

Та головним у моїх спогадах про минуле, сьогодення і майбутнє є не ці універсальні та тривіальні дві поради, а квінтесенція з викладених вище узагальнень, пов'язаних із життям університету та з моїм особистим життям. І хотілося б, щоб сформульовані узагальнення певною мірою враховували наші молоді читачі, випу-

скники, майбутні керівники і члени нашого здорового, творчого професорсько-викладацького колективу. Інакше кажучи, хотілося б, щоб ці десять узагальнень, як і біблійні десять заповідей, були дороговказом для людей, котрі тільки починають шлях до життєвих успіхів. Особливо хай вони знадобляться тим випускникам і нашої, й інших

навчальних закладів, які, як і я, поєднують своє життя з Далівським університетом.

І ще хотілося б, щоб у нашому університеті і професори, і студенти мали почуття гордості, корпоративної взаємопідтримки, щоб, крім професійних знань, всіх далівців поєднувала корпоративна свідомість.

За визначенням філософів, корпоративна свідомість є екзистенційно-моральною структурою особистості, яка забезпечує високий рівень діяльної мотивації. Але можна сказати й інакше. Корпоративна свідомість — це виразне усвідомлення своєї долі як СПРАВИ, злиття цієї долі з долями тих, хто тебе оточує, коли мала батьківщина — університет, — як БУДИНОК, непомітно переростає в БАТЬКІВЩИНУ більшу. І ти відчуваєш себе не гвинтиком, а особистістю, що має право бути й творити себе. Ось такої корпоративності має прагнути Далівський університет, і це повинна бути одна з головних цілей його розвитку.

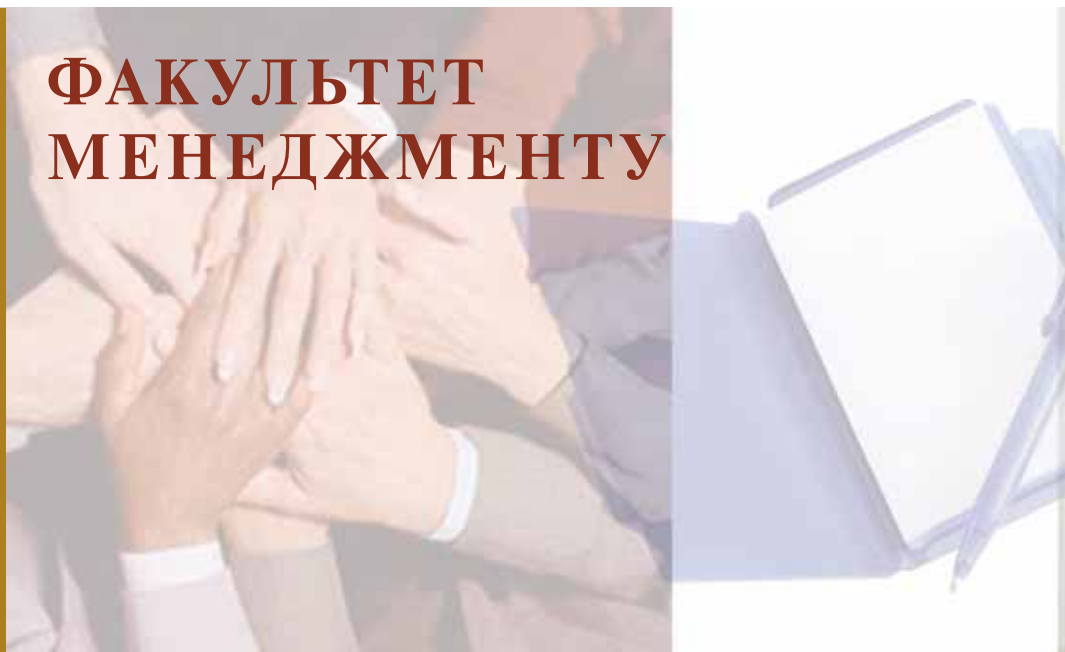
Якщо три виділені ключові слова — БУДИНОК (alma mater), СПРАВА, БАТЬКІВЩИНА — стануть для кожного випускника нашого університету, далівця, дороговказами й будуть святими, тоді він із найвищою ефективністю зможе використати одержані знання і трансформувати їх у колективах, де працюватиме, у свідомий дух творчості. І саме тоді, упевнений, супутниками наших випускників будуть успіх і удача. А успіх і удача наших вихованців — це основні складові щасливої долі й популярності Далівського університету.

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

ДАНІЧ Віталій Миколайович

Декан факультету
Доктор економічних
наук, професор

Народився 3 грудня 1947 р. в с. Йовсуг Біловодського району Луганської області. У 1965 р. закінчив середню школу в с. Литвинівка того ж району і вступив на механіко-математичний факультет (спеціальність — «Обчислювальна математика») Харківського державного університету ім. О. М. Горького.

Здобувши вищу освіту (паралельно — військову) у 1970 р. В. М. Даніч був призваний до лав Радянської армії, проходив службу командиром взводу, згодом — батареї військ протиповітряної оборони. Після демобілізації, з 1972 р., працює у Ворошиловградському машинобудівному інституті (згодом — Східноукраїнському національному університеті імені В. Даля) науковим співробітником, головою профспілкового комітету, доцентом кафедр технічної та економічної кібернетики, завідувачем кафедри інформатики, директором Технологічного інституту СНУ ім. В. Даля (м. Сєверодонецьк). З осені 2007 р. Віталій Миколайович очолює факультет менеджменту СНУ ім. В. Даля.

У 2001 р. здобув другу вищу освіту, закінчив Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля за спеціальністю «Фінанси».

В. М. Даніч — кандидат технічних наук (дисертацію «Ідентифікація швидких технологічних процесів» захистив у спеціалізованій вченій раді Харківського політехнічного інституту зі спеціальності 05.13.07 — «Автоматизація технологічних процесів та виробництв») та доктор економічних наук (дисертацію «Моделювання лавиноподібних процесів у соціально-економічних системах» захистив у спеціалізованій вченій раді Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана зі спеціальності 08.03.02 — «Економіко-математичне моделювання»).

Віталій Миколайович очолює науковий напрям, пов'язаний із дослідженнями швидких лавиноподібних процесів (панік та ажіотажу) у соціально-економічних системах, інформаційно-управлінських систем та технологій, моделювання та оптимізації в технічних та соціально-економічних системах. Веде підготовку аспірантів та докторантів.

Має понад 120 публікацій наукового та навчально-методичного характеру, із них чотири монографії.

Основні результати наукової діяльності опубліковані у багатьох монографіях.

До складу факультету входять кафедри: адміністрування, менеджменту, менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Напрямок підготовки: «Менеджмент».

На факультеті працюють 4 доктори і 27 кандидатів наук.

Аспірантура та докторантура за спеціальністю: 08.00.04 — Економіка і управління підприємствами.

Факультет менеджменту створено в 2007 році.

На факультеті навчається близько 800 студентів, половина — на денній, а інша половина — на вечірній і заочній формах навчання. Понад 200 із них — магістри. Напрямок підготовки — менеджмент. Магістерська підготовка здійснюється за чотирма спеціальностями: менеджмент організацій, менеджмент зовнішньоекономічної діяльності, адміністративний менеджмент, управління навчальними закладами.

Дослідження здійснюються в рамках кількох наукових шкіл і напрямів, більшість із яких — нові в Україні, їх керівники — відомі в нашій країні та за її межами вчені. Професор Г.В. Козаченко очолює роботи з дослідження генезису і функціонування надвеликих економічних систем, економічної безпеки, трансакційних витрат підприємств. За результатами досліджень опубліковано понад 200 наукових робіт, з них 10 монографій. Під її керівництвом захищено 15 кандидатських і дві докторські дисертації. Професор А.Е. Воронкова керує науковим напрямом

О. М. Антипов, к. е. н., доцент, зав. кафедри адміністрування.
Голова Луганської облдержадміністрації. Кавалер орденів «Знак Пошани», «За заслуги» III і II ступенів, володар почесного звання «Заслужений економіст України»

Г. В. Козаченко, д. е. н., професор, зав. кафедри менеджменту

А. Е. Воронкова, д. е. н., професор, зав. кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

«Стратегічне управління конкурентоспроможністю підприємств в умовах економіки знань». За результатами досліджень опубліковано близько 200 наукових робіт, з них 12 монографій, під її керівництвом захищено 15 кандидатських дисертацій. Професор В.М. Даніч — засновник і керівник нового наукового напрямку «Моделювання і управління лавиноподібними соціально-економічними процесами». Опублікував понад 100 наукових робіт, із них — 4 монографії. Кафедра адміністрування здійснює наукові роботи зі створення систем адміністрування під час управління об'єктами.

ДО ІСТОРІЇ ФАКУЛЬТЕТУ МЕНЕДЖМЕНТУ: ПРО ЧАС І ПРО СЕБЕ

А.Е. Воронкова, В.М. Даніч, Г.І. Дібніс, Г.В. Козаченко

Згадуються вірші Володимира Володимировича Маяковського з поеми «Хорошо»:

Другим странам по сто.

История — частью гроба.

*А моя страна — подросток, —
твори, выдумывай, пробуй!*

Ось і факультет менеджменту — яка там «пасть», навіть не підліток, дитина ще, вік тільки-тільки до трьох років наближається. Здається, і писати немає про що, окрім чергової агітки для абітурієнтів: такі-то кафедри, спеціальності, предмети. Стереотип.

Вирвемося з його пут. Організації, як і люди, мають передісторію, народжуються і живуть у різних іпостасях, формах. Об'єднують їх люди і події. Про них ця розповідь.

Передісторія факультету менеджменту довга. Ще в середині 60-х років ХХ століття у колишньому машинобудівному інституті при кафедрі технології машинобудування з'явилася економічна секція. Тут були зосереджені економісти й управлінці, читали вони свої дисципліни всьому інституту. У 1972 році був створений економічний факультет. Очолила його

Ніна Григорівна Курс — чудовий організатор, яскрава, цікава жінка. А завідувачем кафедри організації і планування виробництва на цьому факультеті в 1973 році був Валентин Миколайович Гончаров, молодий, але досвідчений виробничник і перспективний кандидат наук. Він же став і парторгом факультету.

В.М. Даніч. Я був на той час молодим співробітником обчислювального центру і входив до складу профспілкового комітету інституту (місцевому, як його називали), займався обліком тих, хто потребує житла, і спілкувався з цієї причини зі всіма факультетами і кафедрами. Це спілкування посилювалося, коли в 1978 році мене обрали головою місцевого. Доводилося часто бувати на факультетах, зокрема й економічному. Пам'ятна багатьом картинка: Гончаров і Курс ідуть коридором, Валентин Миколайович щось гаряче доводить Ніні Григорівні. І Курс, і Гончаров завжди обстоювали інтереси факультету на засіданнях ректорату і парткому: активно, навіть затято — Гончаров; стримано, але наполегливо й аргументовано — Курс.

Кандидатів наук, а надто докторів, в інституті було не так уже й багато, на економічному факультеті — і того менше. Ректор, професор Олексій Миколайович Коняєв, вів наполегливу роботу з нарощування кадрового потенціалу. Кандидатів запрошували зі сторони, давали їм квартири, але головну ставку зробили на підготовку своїх. Не всі завідувачі кафедр уміли «робити» кандидатів, давалися взнаки провінційність, відсутність зв'язків із провідними науковими центрами. Але посилати молодь до цільової аспірантури не всі наважувалися, багато завідувачів ставилися до цього ревниво. Викликає пошану позиція Валентина Миколайовича Гончарова, який сам прикріпився до Московського інституту управління (де ректором була Олімпіада Василівна Козлова, його і називали — інститут Козлової) для підготовки докторської дисертації і почав посилати туди багатьох випускників своєї кафедри. Цим «мостом» пройшли Алла Єженівна Воронкова, нині завідувачка кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, Костянтин Іванович Бабенко, доцент цієї кафедри, Тетяна Семенівна Максимова, завідувачка кафедри маркетингу, Віталій Володимирович Максимов, завідувач кафедри економіки підприємства Ігор Валентинович Ключ та багато інших.

Пам'ятаю, мені потрібно було з'їздити до Москви у своїх дисертаційних справах, а заразом і «отоваритися» в магазинах (адже це була середина 80-х, часи загального дефіциту). Час був літній, відпустковий, я вирішив узяти із собою дружину. А де жити? Ігор Ключ, мій давній товариш по чоловічому хору інституту (ми співали в тенорах, тільки Ігор був знаменитістю, лауреатом Всеукраїнського конкурсу, а я — звичайним аматором), запропонував зупинитися в гуртожитку МІУ, і ми поїхали. Згадую про це не заради побутових подробиць, хоча й вони інколи цікаві. У той приїзд Ігор дав мені важливий урок ефективної дисертаційної технології, на якій ґрунтувалася робота з аспірантами в МІУ. Дисертація —

Н. Г. Курс і В. М. Гончаров

це кваліфікаційна робота, нема чого над нею засиджуватися роками, а то й десятиліттями (що було властиво провінційним претендентам на вчений ступінь). Перший рік — робота з літературою, визначення завдань, формування методики дослідження, другий — дослідження конкретного об'єкта, третій — оформлення дисертації та її захист.

Цю технологію узяли на озброєння сам В.М. Гончаров, його вихованці й «цільовики», що повернулися в рідні пенати. Захисти посипалися, як з рогу достатку: В.В. Максимов, І.В. Ключ, І.Р. Бузько, Т.С. Максимова, Л.О. Дейнека, Г.І. Дібніс, Г.В. Козаченко, А.Е. Воронкова, К.І. Бабенко та інші. Я сам прихильник такого раціоналізму в підготовці наукових кадрів, прагну їх наслідувати в роботі зі своїми аспірантами.

Не хочу ідеалізувати Валентина Миколайовича, людина він яскрава, але не проста, науку сприймає значною мірою як організаційну діяльність, де найважливіше — азіотаж, натиск, швидкий ривок, хай і на шкоду фундаментальності. Не забуду, як набагато пізніше, працюючи в нього заступником декана вперше створеного факультету менеджменту (1998–1999 рр.), і займаючись докторською дисертацією вже з економічної кібернетики, почув: Віталій, я домовився про публікації в «Бізнес-інформі» (є такий науковий журнал, що видається в Харкові), терміново готуй статтю. Ось яскрава риса Валентина Миколайовича: воно йому треба, чуже горе, — стаття і дисертація тобто, але ж ні, турбується. Я приніс серйозну статтю, з масою математичних формул (моделі економічної динаміки; хто знає, той зрозуміє), показав йому і почув у відповідь український емоційний вигук: ти що, здурів? Викинь усі формули! Ти що, це все розумієш? Так, відповідаю, я все це сам робив. Гончаров: викинь зараз же! Стримуючи невдоволення, він все-таки узяв цю статтю, і вона стала початком моєї докторської дисертації.

У науці, як і в звичайному житті, бал править діалектика. Всі учні В.М. Гончарова виявилися «фундаменталістами». Я переконався в цьому, працюючи над докторською дисертацією, освоюючи економіку й менеджмент за підручниками і монографіями А.Е. Воронкової, Г.І. Дібніса, Г.В. Козаченко,

А.М. Колосова, обговорюючи з ними ті чи ті сторони економічної теорії й практики. Не раз я питав себе: де витоки такого фундаменталізму, чому з однієї кафедри вийшло так багато першокласних учених, просто професіоналів економіки й менеджменту? Доходжу висновку: головне — це невгамовність, активність лідера, високий інтелектуальний рівень студентського, а згодом і дослідницького середовища (аспірантів, співробітників), його пасіонарність. Адже в ті роки конкурс на економічний факультет був дуже високим, вступали на нього кращі школярі.

А. Е. Воронкова. У 1968 році я вступила до Луганського машинобудівного інституту на спеціальність — «Економіка і організація машинобудівної промисловості». Економічний факультет ще не створили, на цю спеціальність проводився набір абітурієнтів на вечірнє відділення. Оскільки студент-вечірник повинен мав працювати, я влаштувалася на роботу лаборантом кафедри «Організація і управління в машинобудівному виробництві». Я працюю в нашому університеті понад 40 років, і можу стверджувати, що становлення і розвиток Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля відбувалися і за моєї скромної участі.

Разом з університетом відбувалося і моє становлення як дослідника, я набувала наукового світогляду, пізнавала складні економічні процеси у промисловості.

Колектив нашого чималого кафедрального науково-дослідного сектора (НДС кафедри в різний час налічував до 30 співробітників) був молодий, повний ентузіазму і бажання проявити себе в науці.

Школи НДС'а пройшли багато моїх колег, нині добре відомі вчені та викладачі нашого університету: кандидати економічних наук, доценти Григорій Ілліч Дібніс, Андрій Миколайович Колосов, Галина Андріївна Дунь, Ігор Валентинович Ключ, Людмила Олександрівна Дейнека, Тетяна Іванівна Тітова та інші.

Але моєму професійному становленню сприяли не лише робота і спілкування з колегами. В нас була дуже сильна студентська група. Багато хто з моїх товаришів по навчанню стали згодом керівниками економічних відділів великих підприємств і наукових підрозділів. Цьому сприяли наші чудові викладачі: кандидати економічних наук, доценти Ніна Григорівна Курс (майбутній декан економічного факультету), Станіслав Йосипович Радомський, Неллі Євгенівна Гриньова, Людмила Михайлівна Гречка, Євгенія Михайлівна Кондратенко, Валентина Артемівна Литвак, Володимир Степанович Потапов та ін. Їхній педагогічний дар, здатність роз'яснювати складні економічні процеси допомогли нам у придбанні професійних знань.

Після захисту дипломного проекту й отримання кваліфікації інженера-економіста постало питання «що далі?». Природно, жодних сумнівів — лише наукова діяльність. Як писав М.А. Булгаков у одному зі своїх творів: «Во всяком хорошо поставленном учебном заведении можно стать дисциплинированным

человеком и приобрести навык, который пригодится в будущем, когда человек вне стен учебного заведения станет образовывать сам себя».

«Добре поставлений навчальний заклад» закінчений, навик придбано і залишилося сильне бажання створювати себе далі. Завідувач кафедри професор Валентин Миколайович Гончаров радив молодим співробітникам науково-дослідного сектора і викладачам кафедри продовжити освіту в столичній аспірантурі. Серед тих, кого інститут рекомендував для вступу до цільової очної аспірантури МДУ ім. С. Орджоникідзе, була і я.

Г. В. Козаченко: Я вступила до Ворошиловградського машинобудівного інституту у 1972 році. Цього року в інституті вперше здійснювався прийом на економічні спеціальності на денне відділення, і конкурс був божевільний (щось близько 17-ти осіб на місце). Сказати, що я мріяла бути економістом — сказати неправду. Просто спеціальність була нова, чим, власне, і зацікавила. Вступити змогла завдяки здобутим у школі знанням, адже закінчила її із золотою медаллю.

Економічний факультет тільки-но створювався завдяки значним зусиллям його декана, кандидата економічних наук, доцента Ніни Григорівни Курс і її заступника, тоді ще молодого Володимира Трохимовича Савченка. Вони доклали чимало зусиль і для становлення навчального процесу на факультеті, і для становлення колективу факультету, зокрема й студентського. Дуже багато для нашої групи зробила наш куратор, кандидат економічних наук, доцент Євгенія Михайлівна Кондратенко. Вона багато років уже не працює в нашому вузі, але її людяність, прагнення бачити в кожному вчорашньому школярі особистість, бажання допомогти, пояснити залишили незгладимий слід у моїй душі на багато років.

На нашому факультеті навчалось багато дівчат. Тоді професії економіста, бухгалтера вважалися жіночими, тому хлопців у наших групах можна було перерахувати на пальцях. Але це анітрохи не затьмарювало нам студентське життя. На факультеті працювали різні студентські організації. Так студентський деканат майже всі роки навчання в інституті очолював Гриша Дібніс, нині кандидат економічних наук, доцент, провідний викладач кафедри адміністрування університету, справжній професіонал своєї справи Григорій Ілліч Дібніс. Комітет комсомолу на факультеті практично беззмінно працював під керівництвом Віталіка Максимова, нині доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємства Віталій Володимирович Максимов. Напевно, той досвід, якого вони набули у студентські роки, і допоміг цим людям просуватися сходами професійного зростання. Серед моїх однокашників, тих, з ким сиділи на лекціях, складали іспити, де, чого гріха таїти, іноді й списували, ходили на танці, в кіно й у ледве чи не єдине у всьому місті кафе «Сніжинка», чудові люди: мій колега, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності нашого університету Костянтин

Іванович Бабенко, заступник губернатора нашої області Юрій Євгенович Ареф'єв, начальник планово-економічного відділу ВАТ «Завод гірничоріткової техніки «Горизонт» Надія Олександрівна Суродіна. Відтоді, як ми вчилися, минуло так багато часу, що вже діти моїх однокашників або вчать на нашій спеціальності, або вже отримали професію менеджера-економіста.

Заняття проводили в нас чудові викладачі: тоді ще кандидат економічних наук, доцент Валентин Миколайович Гончаров і кандидати економічних наук доценти Борис Терентійович Клияненко, Володимир Степанович Потапов, Станіслав Йосипович Радомський, Валентина Артемівна Литвак, Неллі Євгенівна Гриньова, Ганна Максимівна Воробйова, асистенти Лідія Дмитрівна Маринченко, Марк Анатолійович Таращанський, Віктор Миколайович Зубов і багато інших. Думаю, що характерною рисою мого студентського покоління було бажання вчитися, що й дозволяло нам вчитися без особливої напруги. І результати були просто блискучі: 13 моїх однокашників закінчили інститут із червоними дипломами. Ми в нашій групі поняття не мали, що таке «хвіст», не знали, як виглядає «хвостівка» і як вона оформлюється. Чудова освіта, яку здобула в інституті, дозволила мені після закінчення навчання приступити до роботи у виробничому об'єднанні «Ворошиловградтепловоз». Мені не треба було переучуватися або доучувати що-небудь на ходу. Я вважаю, що викладачі інституту, й особливо моєї випускної кафедри, дали мені всі необхідні знання й навички.

Напевно, саме чудові викладачі й «заразили» мене науковою працею. Навчалася з інтересом і із захопленням займалася науковою діяльністю, за результатами якої під керівництвом мого першого наукового керівника, кандидата економічних наук, доцента Сергія Івановича Поздєєва й опублікувала першу наукову працю «Учет, экономический анализ и комплексное планирование конечного продукта с учетом промежуточных звеньев производственного цикла методом внутриотраслевых производственных балансов». Саме в студентські роки сформувався перший напрям моїх наукових інтересів (балансовий метод, його розвиток і застосування у різних сферах економіки, дослідженню якого присвятила наступні роки наукової діяльності).

Стверджувати, що ми були зайняті лише навчанням, значить, погіршити перед істиною. Тоді в інституті було всього шість факультетів, і до кожної святкової дати один із них обов'язково готував святкову програму. Ці вечори були веселими, багатолюдними й відбувалися дуже цікаво. Але особливо всі прагнули потрапити на святковий вечір, якщо його готував факультет АВП автоматизації виробничих процесів, тому що саме на цьому факультеті був створений і набув небаченої популярності вокально-інструментальний ансамбль «Старий диліжанс». Такі вечори, поїздки щоосені «на картоплю», відпочинок у студентському таборі «Старт», заняття у спортивних секціях урізноманітнювали наше студентське життя,

робили його насиченим, цікавим. Студентські роки були нашим воістину «золотим часом». Саме тоді роки ми сформувалися як професіонали й багато в чому як особистості. Студентські роки навчили нас дружити, цінувати допомогу й допомагати іншим. І в тому, ким ми сьогодні стали, і як склалося наше життя (і моє зокрема) заслуга мого вузу, в якому я навчалася, а зараз працюю. Низький уклін викладачам, які нас учили, і найглибша вдячність їм за все зроблене.

Г.І. Дібіс: Усе моє життя пов'язане зі становленням і розвитком факультету менеджменту. У 1972 році я вступив на новостворений економічний факультет — на спеціальність «інженер-економіст». Так вийшло, що чотири кафедри економічного факультету стали в майбутньому основою реорганізації його в низку факультетів економіко-управлінського напрямку: кафедра організації й управління виробництвом стала основою факультету менеджменту, кафедра економіки машинобудування — економічного факультету, кафедра бухгалтерського обліку і АГД — фінансового факультету, кафедра матеріально-технічного постачання спільно з кафедрою економічної кібернетики — факультету управління в економіці.

Розвиток факультету відбувався на основі його випускників. Перші його керівники (ще економічного факультету) декан Н.Г. Курс, партторг і завідувач кафедрою В.М. Гончаров, завідувачі кафедрами І.П. Житна, О.А. Бурбело, А.Л. Правощинський узяли курс на підготовку кадрів зі своїх випускників і це виправдало себе. Зараз більшість завідувачів кафедр і провідних доцентів — колишні випускники. А це — вісім докторів, десятки кандидатів наук. Усім, хто хотів займатися науковою роботою, надавалася допомога і сприяння. Зараз ми, колишні випускники, а нині співробітники факультету менеджменту, пишаємося його і своїми досягненнями.

Сучасний етап розвитку факультету «Менеджменту» пов'язаний із роботою професорів Г.В. Козаченко, А.Е. Воронкової, відповідно завідувачок кафедр менеджменту, менеджменту ЗЕД, а також роботою доцентів І.Ю. Ладико, О.М. Ляшенко, А.М. Колосова, представників молодих учених і викладачів: доцентів П.В. Кривулі, Е.Н. Коренева, О.В. Родіонова, О.О. Ромахової та багатьох інших. Зусиллями колективів трьох кафедр і деканату факультет після чергової реорганізації не лише не послабив, а навпаки — підсилив свої позиції, зміцнив свою високу науково-педагогічну репутацію. Результати роботи — це серйозні монографії, підручники, збірки статей, регулярні захисти дисертацій, успішна підготовка магістрів, фахівців і бакалаврів (дипломи і нагороди на загальнонаціональних конкурсах), розвиток студентської науки, успішна робота аспірантури й докторантури та багато іншого.

Високі наукові досягнення факультету полягають не лише в наявності багатьох виданих монографій, а й у визнанні наукових шкіл із проблем конкурентоспроможності (професор А.Е. Воронкова), управління певними видами витрат (професор Г.В. Козаченко), управління малим бізнесом (професори

Молоді
Г.І. Дібніс та
М.М. Чурсін

Г.В. Козаченко, А.Е. Воронкова, доцент О.М. Ляшенко), фінансового менеджменту (професор Г.В. Козаченко, доцент О.М. Ляшенко), процесного підходу (доцент І.Ю. Лади́ко), адміністративного управління (доценти Г.І. Дібніс, О.А. Ромахова) і багатьох інших.

Пропрацювавши все життя на факультеті, я можу з упевненістю сказати, що його історія є не лише історією розвитку гідного навчального підрозділу, але й віддзеркаленням історії розвитку науки менеджменту, зміни ставлення до менеджменту в суспільстві, переходу від сприйняття фахівця із менеджменту як екзотики до розуміння, що це одна з наймасовіших і затребуваних професій.

Досягнення факультету, його викладачів і співробітників є основою оптимістичного сприйняття майбутнього навіть у сучасних непростих умовах.

В.М. Даніч: На формуванні економічного факультету, а згодом факультету менеджменту позначилися тонкі, але дуже резонансні взаємодія та взаємовплив міждисциплінарного середовища. Те, що зараз називається синергетичним ефектом. У кінці 60-х років у машинобудівному інституті організували один із перших обчислювальних центрів у Луганську. Очолив його молодий і дуже амбітний учений Михайло Порфирович Семесенко. Дуже швидко він зібрав навколо себе команду молодих співробітників, серед яких переважали математики і програмісти.

Я закінчував відділення обчислювальної математики механіко-математичного факультету Харківського державного університету ім. О.М. Горького (колишній ХГУ, а нині ХНУ ім. М. Каразіна). Після служби в Радянській армії офіцером-дворічником у вересні 1972 року приїхав до Луганська і влаштувався на роботу в обчислювальний центр. Тут обіцяли швидко дати квартиру, а я вже був одружений, народився син, і швидка перспектива отримання житла мене дуже спокусила. Крім того, батьки жили у Біловодському районі. Батьківщина, словом.

Таких, як я, на ОЦ було немало: Слава Горшков, випускник фізфаку ХГУ, в майбутньому доктор фізико-математичних наук, співробітник Інституту фізики НАН України, згодом професор нашого університету, нині співробітник Лос-Аламоської лабораторії в США, Володя Саранін, випускник фізфаку Пермського держуніверситету, в майбутньому доктор фізико-математичних наук, завідувач кафедри фізики Глазовського державного педагогічного інституту в Удмуртії, Боря Горбачов, випускник фізфаку МГУ, в майбутньому кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедр вищої математики, математичного

аналізу нашого університету. Всі ми ходили в пошитих з офіцерського сукна пальтах (речова пам'ять про армійську службу — чого добру пропадати!). А ще цілий «виводок» випускників мехмату Донецького держуніверситету: Володя Бурський, у майбутньому доктор фізико-математичних наук, провідний науковий співробітник Інституту прикладної математики і механіки (м. Донецьк), професор Донецького національного університету; Вася Шкуратько, Таня Чайка, Валя Гармачан. Співробітники ОЦ займалися математичним моделюванням технічних та економічних систем, створенням програмного забезпечення для так званих АСУ (автоматизованих систем управління). Створювали АСУ взуттєвої фабрики, управління пасажирських автоперевезень.

У 1973 році з Донецького університету прийшла нова команда математиків: Султан Рамазанов, Павло Єгоров. У майбутньому обидва вони стануть докторами наук: Єгоров — економічних, він очолить згодом економічний факультет Донецького національного університету, Рамазанов — технічних, а потім і економічних. Розповідь про двічі доктора Султана Курбановича Рамазанова ще попереду, він зіграє значну роль у становленні кібернетичної освіти й науки в нашому університеті, очолить кафедри технічної, потім економічної кібернетики, факультет управління, від якого безпосередньо відокремиться факультет менеджменту. А тоді це був дуже працездатний і по-людськи привабливий хлопець, що подавав надії.

У 1973 р. розгорнулися роботи з моделювання й управління хіміко-технологічними процесами. М.П. Семесенко уклав угоду із Северодонецьким ВО «Азот», а мене призначив відповідальним виконавцем. Із цих робіт згодом вималювалася моя кандидатська дисертація з управління швидкими процесами.

Але головним напрямом діяльності ОЦ і створеної у 1975 році кафедри технічної кібернетики і систем управління стала розробка систем стеження за космічними об'єктами. Михайло Порфирович зумів укласти величезні за обсягом угоди (мільйонні на ті гроші, а тоді карбованець був дорожчий за долар) з Міністерством загального машинобудування СРСР (воно займалося космосом) і Інститутом кібернетики ім. В.М. Глушкова.

Обчислювальний центр реорганізували в найпотужнішу наукову лабораторію (та він і почав називатися лабораторією обчислювальної техніки), тут з'явилися фахівці з систем цифрового автоматичного управління, почали розроблятися алгоритмічні мови і транслятори, були створені складні інформаційно-керуючі комплекси. Значний внесок у розвиток Обчислювального центру і кафедри ТКіСУ, окрім уже згаданих, зробили кандидати технічних наук, доценти Юхим Михайлович Болотінський, Віктор Олександрович Цигунов, Євгеній Миколайович Шапран (нині проректор університету, кандидат технічних наук, доцент, а скоро, напевне, доктор), Володимир Дмитрович Грибініченко, Борис Іванович Карпов, Микола Іванович Танченко і багато інших.

Згадую про них у контексті історії факультету менеджменту ось чому: ці люди формували сучасний кібернетичний підхід до дослідження складних систем, економічних зокрема, і в своєму середовищі, і в серед економістів (а менеджери тоді числилися управлінцями, організаторами виробництва і не відділялися від економістів). Завідувач кафедри ТКіСУ кандидат технічних наук, доцент М.П. Семесенко читав лекції з обчислювальної техніки у економістів, С.К. Рамазанов вів практичні заняття. Султан Курбанович одним із перших на кафедрі ТКіСУ захистив кандидатську дисертацію, причому в Києві, в Інституті кібернетики.

Одним із рушіїв наукового й освітнього прогресу в стінах машинституту було негласне (а нерідко і явне) змагання між кафедрами ТКіСУ (завідувач — кандидат економічних наук, доцент М.П. Семесенко) і прикладної математики (завідувач — доктор технічних наук, професор Е.Е. Рафалес-Ламарка, а згодом — Ю.С. Деордіца), зокрема і за право викладати на економічному факультеті. Певну своєрідність такому змагання додавав той факт, що М.П. Семесенко, В.О. Цигунов, Ю.М. Болотінський були, як і Е.Е. Рафалес-Ламарка, вихідцями з інституту «УкрНДІвуглезбагачення», мало того, працювали раніше у відділі Е.Е. Рафалеса. Кафедра прикладної математики також займалася створенням інформаційних систем, там були свої хороші математики і програмісти. Мені запам'ятався семінар із функціонального аналізу, організований Марком Тарашанським, співробітником, а згодом і викладачем кафедр вищої і прикладної математики. Марк закінчив Харківський авіаційний інститут, але завжди був відмінним математиком. Нині Марк Анатолійович — доцент кафедри математичного аналізу нашого університету.

Змагання за право викладати на економічному факультеті основи обчислювальної техніки (інформатики) виграла тоді кафедра прикладної математики, багато в чому завдяки Ю.С. Деордіці, що забезпечив оснащення кафедри сучасною обчислювальною технікою. Кафедра створила один із кращих в інституті навчальних дисплейних класів. Але це вже був кінець 80-х років.

А до цього, в 1985 році, кафедра ТКіСУ вирішила набагато важливіше завдання: розпочався прийом студентів на навчання за фахом «Робототехнічні системи і комплекси». Це був неймовірний успіх! Спеціальність входила до переліку привілейованих і так званих закритих. Студентам і викладачам оформляли спеціальний дозвіл (допуск) на проведення занять і наукових робіт. Величезну роль у відкритті такої спеціальності зіграла співпраця, наявність угод з Міністерством загального машинобудування СРСР.

У той час я вже працював викладачем кафедри, М.П. Семесенко доручив мені вести попередню співбесіду з абітурієнтами, які хочуть подати документи на цю спеціальність. Я цікавився мотивами їхнього вступу, ставив найпростіші питання з математики й фізики, прагнувши виявити людей випадкових,

охоплених ажіотажем. Адже спеціальність була дуже престижною. Запитую, наприклад, скільки буде, якщо додати $1/2$ до $1/3$? П'ять шостих, відповідають. А чому? Ось тим, хто пояснював «чому», я рекомендував здавати документи на цю спеціальність, іншим радив подумати про вибір іншої спеціальності. Добре це було чи ні, можна сперечатися, але слів з пісні не викинеш. Прискіпливий відбір майбутніх студентів давав свої плоди, років десять я практикував цю методу, і студенти-робототехніки були одними з найкращих. Звичайно, це лише мала складова успіху, основну роль відігравали потужна робота кафедри, популярність спеціальності.

Співпраця з економічним факультетом продовжувалася по лінії наукових, людських стосунків. Ось яскравий приклад: ще будучи студентом кафедри організації і планування виробництва, на кафедрі ТТіСУ прийшов Вася Іванов, нині солідний доцент кафедри менеджменту Василь Леонідович Іванов. Це була молода людина, що вирізнялася дивовижними здібностями з програмування, створення інформаційних систем. Він одразу став своїм у лабораторії обчислювальної техніки, почав займатися проектуванням системи підготовки виробництва для Сєвєродонецького приладобудівного заводу. Василь Леонідович до цього часу співпрацює з кафедрою економічної кібернетики, ефективно реалізуючи міждисциплінарний підхід у наукових дослідженнях і навчальному процесі.

Кафедра ТКіСУ і спеціальність РТС розвивалися. У 1988 році кафедру очолив кандидат технічних наук, доцент С.К. Рамазанов. Зробив він це в дуже нелегкі часи. Завершувалася перебудова, і хоча ми цього ще не розуміли, Радянський Союз наближався до свого кінця. Припинилося державне фінансування наукових досліджень, зруйнувалася система госпдоговірної науки, підприємствам не було чим оплачувати угоди. Співробітники лабораторії ОТ перейшли на «вольні хліби», почали переходити в інші, так звані госпрозрахункові (читай — комерційні) організації. Там більше платили, можна було займатися комерційною діяльністю.

Святкування 20-річчя кафедри ОПВ (викладачі і студенти кафедри перед входом в університет). 1993 р. Зліва направо, перший ряд: М. М. Колосов, О. О. Ромахова, А. Е. Воронкова, невідома, Г. М. Воробйова, В. М. Гончаров

Набрав широкого розмаху рух зі створення центрів НТТМ (науково-технічної творчості молоді). Цим центрам дозволили займатися комерційною діяльністю, вони стали осередками здібних і запев'язливих молодих людей. Відзначимо, що основну масу таких людей становили економісти-організатори (менеджери) і програмісти. Один з перших центрів НТТМ у Луганській області очолив молодий кандидат економічних наук, випускник кафедри організації і планування виробництва Костянтин Іванович Бабенко.

А.Е. Воронкова: У 1984 році, закінчивши аспірантуру й успішно захистивши дисертацію, я повернулася в університет на рідну кафедру.

Моє повернення додому збіглося за часом із початком перебудови. Потрібно було подивитися по-новому, в світлі раніше недоступної інформації на соціально-економічні процеси, що відбуваються у країні. З розпадом СРСР і проголошенням незалежності України постала потреба вивчення нових умов діяльності підприємств, розробки рекомендацій зі здійснення ринкових реформ. Науковими розробками викладачів нашої кафедри цікавилися підприємства великих промислових центрів, а найбільш новаторські були взяті на озброєння й успішно запроваджувалися підприємствами Києва, Москви, Гродно.

В.М. Даніч: Перші випуски спеціальності РТС припали якраз на ці роки, і працевлаштування випускників було нелегкою справою. «Роботи» були не затребуваними, підприємства руйнувалися, справжні роботи нерідко потрапляли в металобрухт. Багато випускників стали потрібні як бухгалтери, економісти, менеджери. Знання комп'ютерної техніки, вміння вирішувати складні інтелектуальні завдання, самостійно освоювати нові інформаційні технології й системи, якнайбільше стали в нагоді робото-технікам на нових теренах.

Кафедра технічної кібернетики усвідомлювала і відстежувала цей процес. Я тоді працював заступником декана факультету електромашинобудування (до якого входила кафедра ТКіСУ). Пам'ятаю, навесні 1992 року у мене відбулася розмова з доцентом Юхимом Михайловичем Болотінським (це була дуже мудра людина, ми всі часто радилися з ним із різних питань): наші студенти влаштовуються на роботу бухгалтерами, менеджерами, банківськими працівниками, може, варто відкрити спеціальність «Інформаційні системи в економіці»? Пішли з цією пропозицією до завідувача кафедри С.К. Рамазанова, він її підтримав.

Розробили навчальний план, Султан Курбанович «пробив» це питання в міністерстві, і при кафедрі ТКіСУ в 1993 році відкрили спеціальність «Інформаційні системи в менеджменті». Студентів набрали відразу на 2-й курс, із різних спеціальностей охочих поступити було багато. Мені доручили підготувати і згодом прочитати курс «Інформаційні системи в банківській справі». Із цього почалося освоєння мною професії економіста. Мало того, у процесі

Святкування 20-річчя кафедри ОПВ (викладачі кафедри на сцені в актовому залі). 1993 р. Зліва направо, перший-другий ряд: Г. О. Дун, В. М. Гончаров, Л. М. Гречка, Л. О. Дейнека, А. Е. Воронкова, Г. М. Воробйова

читання цього курсу я «намацав» основну думку своєї майбутньої докторської дисертації: курс валюти під час паніки можна прогнозувати, спираючись на моделі епідемій.

1993-й був роком створення Східноукраїнського державного університету. Виникали нові спеціальності, кафедри. Через два роки, у 1995-му, кафедра організації і планування виробництва змінила свою назву на кафедру менеджменту. За часів перебудови сам термін «менеджмент» фактично був легалізований, дозволений до використання, увійшов до повсякденного обігу. І така зміна назви була природною і своєчасною.

У 1997 році С.К. Рамазанов захистив докторську дисертацію з управління виробничо-транспортними комплексами у системі екологічного моніторингу. У цей же час він усвідомив, що назву спеціальності «Інформаційні системи в менеджменті» слід змінювати. В Україні дуже активно почало розвиватися економіко-математичне моделювання, особливо донецькою науковою школою Ю.Г. Лисенка і В.Л. Петренка, з якими С.К. Рамазанов був добре знайомий. І вже за рік кафедра техкібернетики розділилася на дві: кафедру економічної кібернетики й кафедру інтегрованих комп'ютерних систем.

Відбулося це в рамках реорганізації структури університету, розпочатої новим ректором професором О.Л. Голубенком. Визначалися абсолютно нові горизонти, перед університетом ставилися завдання зовсім іншого рівня. Чесно кажучи, зрозумів я це не відразу. Влітку 1998 року ректор університету професор О.Л. Голубенко ухвалив рішення про створення факультету менеджменту. Деканом вирішено було призначити професора В.М. Гончарова. Звичайно ж, ініціатором створення факультету виступила кафедра менеджменту, її завідувач В.М. Гончаров. До нового факультету увійшли кафедри менеджменту, фінансів, економічної теорії й економічної кібернетики.

У те літо я тяжко хворів, мені зробили операцію на хребті, і про зміни, що відбулися в університеті, дізнався пізніше. Проходячи реабілітацію вдома (а мені дозволено було або лежати, або ходити),

від нудьги я серйозно взявся за докторську дисертацію. Підбив мене на цей крок Олексій Миколайович Коняєв. Він зателефонував мені додому, розпитав про здоров'я і в своїй рішучій манері заявив: нема чого тобі відлежуватися, займися роботою. За мною заїхав його зять, Андрій Павлович Шведчиков, забрав до себе додому, і Олексій Миколайович у ґрунтовній бесіді переконав мене здійснити цей намір. Мало того, він залучив мене до роботи за завданням обласної державної адміністрації. Йшлося про обґрунтування відкриття вільних економічних зон, інформаційну інфраструктуру такої зони. Для мене це був серйозний крок у бік менеджменту й економічної науки.

До хвороби я працював заступником декана факультету електромашинобудування, і коли я повернувся на роботу, мені запропонували стати заступником декана нового факультету. У В.М. Гончарова було два заступники: я і доцент кафедри економічної теорії (раніше — політекономії) Анастасія Микитівна Моклякова. До цього часу я з теплотою і вдячністю згадую співпрацю з Анастасією Микитівною. Я відповідав за навчальний процес, вона — за виховний. Наш тандем працював злагоджено, конструктивно, швидко налагодилася навчально-організаційна діяльність нового факультету.

У кінці 1999 року я вирішив остаточно засісти за дисертацію і пішов з деканату. А незабаром, улітку 2000 року, факультет менеджменту реорганізували в факультет управління. Деканом його призначили професора С.К. Рамазанова, факультет перебрався у корпус колишнього промислово-економічного технікуму (нині 12-й корпус університету) і почався новий етап у його розвитку.

В.М. Даніч: Ще раз можна запитати: навіщо так багато слів сказано про обчислювальний центр, кафедру технічної кібернетики? Який вони мають стосунок до менеджменту? Я поставлю зустрічне питання: поясніть, чому ми разом? Чому математик Рамазанов прийшов у економіку, став завідувачем кафедри економічної кібернетики, деканом факультету управління? Чому математик Даніч став деканом факультету менеджменту? Чому талановитий учений в галузі композитних матеріалів В.А. Рач створив кафедру управління проектами й економічної статистики (а по суті — проектного менеджменту)? На мій погляд, не можна зрозуміти закономірності розвитку сучасної науки, особливо економічної, і багатьох організаційних структур, не враховуючи діалектичної єдності сучасного наукового та цивілізаційного процесів. З огляду на багато причин економіка стала найпривабливішим і найвдячнішим об'єктом застосування людського інтелекту, у багатьох випадках — єдино можливим. Є в цьому загроза «чистим» економістам?

Думаю, немає! Втім, тут багато «але». Я не вірю в ефективність такого взаємопроникнення і взаємовпливу без глибокого, сумлінного й відповідального вивчення об'єкту докладання наших зусиль — економіки і менеджменту, розуміння суті економічних та організаційних відносин. Математик

має проникнутися змістом реального економічного життя. Найкраще, якщо в нього буде практичний досвід роботи: банківської або біржової, управлінської чи виробничої, досвід аналізу причинно-наслідкових зв'язків і механізмів розвитку процесів або систем. Але так само економіст або менеджер, вихований навчально-методичним катехізисом радянського або західного зразка, що звик схоластично класифікувати явище замість того, щоб глибоко вивчити його, який не володіє формально-кількісними методами (читай — математикою), не може бути сучасним ученим. Втім, ці міркування виходять за рамки історіографії.

Повернімося до історії факультету. Її мейнстрім визначався, звичайно ж, діяльністю кафедри організації і планування виробництва, нині менеджменту. І ключовою складовою цієї діяльності став науково-кадровий «вибух», що стався на рубежі століть і ще раніше, фейсверк докторських дисертацій, які захистили спочатку В.М. Гончаров, згодом — Ірина Романівна Бузько, Ганна Володимирівна Козаченко, Віталій Володимирович Максимов, Алла Єженівна Воронкова, інші вихованці та викладачі цієї кафедри.

Найважливішою подією в історії економічної освіти в нашому університеті стало створення спеціалізованої ради із захисту економічних дисертацій. Але розповідь про ці події має звучати з вуст її безпосередніх учасників. Тому передаю слово Г.В. Козаченко

Г.В. Козаченко: Рада із захисту кандидатських дисертацій створена в нашому університеті в 1995 році. Першою на новоствореній раді захистила кандидатську дисертацію Ірина Михайлівна Труніна, нині — доцент кафедри міжнародної економіки.

Від тоді минуло майже 15 років. За ці роки нашу спеціалізовану раду реорганізували з кандидатської в докторську, нині вона майже повністю укомплектована докторами економічних наук, які працюють у нашому університеті. Рада досить авторитетна, на захист до нас подають дисертації претенденти не лише з нашого університету, а і з вузів інших міст — Харкова, Дніпропетровська, Одеси, Сімферополя, Дніпродзержинська, Донецька й Києва. За роки роботи ради на її засіданнях захищено 152 кандидатські і докторські дисертації.

В.М. Даніч: У 2002 році кафедра менеджменту дала путівку в життя новій кафедрі — менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, яку очолила доктор економічних наук, професор Алла Єженівна Воронкова.

А.Е. Воронкова: Величезні зміни відбулися в нашому університеті. Були створені нові кафедри, з'явилися нові спеціальності. Така реорганізація вимагала нових кадрових рішень, запрошення докторів наук з інших вузів, активізації роботи над докторськими дисертаціями наших університетських учених. Ініціатором і натхненником цих змін став ректор університету, доктор технічних наук, професор Олександр Леонідович Голубенко. З'явилося університетське видавництво наукової і навчальної літератури,

Кафедра МЗЕД, листопад 2007. Зліва направо: О. В. Родіонов, Н. Г. Калюжна, О. В. Свирідова (позаду), Н. Є. Гриньова, Ю. Ш. Каширіна, Ю. В. Шевченко, В. Г. Лежєпко, Е. Н. Корєсє, К. В. Кокура, Н. В. Рибак (позаду), Н. Тігова, І. В. Махоніч, А. Е. Воронкова (за столом), Ю. С. Погорєлов, Н. В. Королькова, К. І. Бабєнко

що дуже полегшило видання підручників і монографій. Розширилися міжнародні зв'язки університету. Учасником значних міжнародних проектів стала й наша кафедра. У виконанні цих проектів спільно з нами брали участь університети Росії, Ірландії, Німеччини, Греції. Проведені дослідження із проблем функціонування підприємств у ринкових умовах, управління їх конкурентоспроможністю стали основою багатьох монографій, навчальних посібників, дисертацій.

В.М. Даніч: Кафедри менеджменту і менеджменту ЗЕД з 2000 року йшов розвиток у складі факультету управління, очолюваного професором С.К. Рамазановим. Кафедри «переїхали» з 3-го корпусу у 12-й, облаштувалися, обжили його.

2000-ні роки стали часом стрімкого розвитку нашої Alma mater. Колишній машинобудівний інститут перетворювався на унікальний навчальний заклад, що поєднує в собі ознаки технічного й класичного університетів. Ректор О.Л. Голубенко поставив завдання вивести університет у лідери вищої освіти України. І кафедри факультету гідно відповіли на цей заклик. Зростає кількість студентів, починається підготовка магістрів, захищаються кандидатські й докторські дисертації. У 2007 році за допомогою кафедр менеджменту і менеджменту ЗЕД була створена ще одна кафедра — адміністрування, яку очолив кандидат економічних наук, доцент Олександр Миколайович Антіпов, голова Луганської обласної державної адміністрації.

Водночас створили й факультет менеджменту (шляхом розділення факультету управління) у його нинішньому складі: кафедри менеджменту, менеджменту ЗЕД, адміністрування. По суті, напрям підготовки «менеджмент» було виділено в окремий факультет. Він вийшов невеликим, але яскравим,

відомим в Україні завдяки своїм ученим, викладачам. Характерна риса факультету — гармонійне поєднання викладачів молодого і старшого віку, майже золота середина: «молоді» більше ніж «старих».

Студенти факультету — дуже активний, ерудований і креативний народ. Серед кращих студентів і випускників останніх років: Антон Гриньов, переможець всеукраїнської олімпіади магістерських робіт з менеджменту, нині аспірант кафедри менеджменту ЗЕД, Олександр Глушенко, переможець всеукраїнської олімпіади наукових робіт з менеджменту, нині співробітник обласної податкової адміністрації, Катя

Григорова, призер всеукраїнської олімпіади наукових робіт з менеджменту; Катя Шеховцова, староста групи УП-161, голова студради факультету, Оля Грицай, Катя Горгуракі, студентки групи УП-161 — організатори волонтерського руху допомоги дітям і ветеранам, Аня Піхельсон, студентка групи УП-151, координатор обласного відділення міжнародної молодіжної організації AIESEC; Даша Захарова, студентка групи УП-262, переможець університетського конкурсу «Студент року — 2009» і багато інших.

Студенти проводять новорічний ранок у дитячому будинку. Катя Шеховцова і Оля Грицай — у центрі

Завершуючи історичний екскурс, хочу відзначити, що всі ми були живими людьми, зі своїми позитивними рисами й недоліками, а реальне життя — сповнене драм і навіть трагедій. У цьому екскурсі ми прагнули пригадати головне, умовно зтерши з пам'яті випадкові події. Вдалося це чи ні — судити не нам.

ФАКУЛЬТЕТ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК

ЖАРІКОВ Едуард В'ячеславович

Декан факультету
Кандидат технічних наук,
доцент

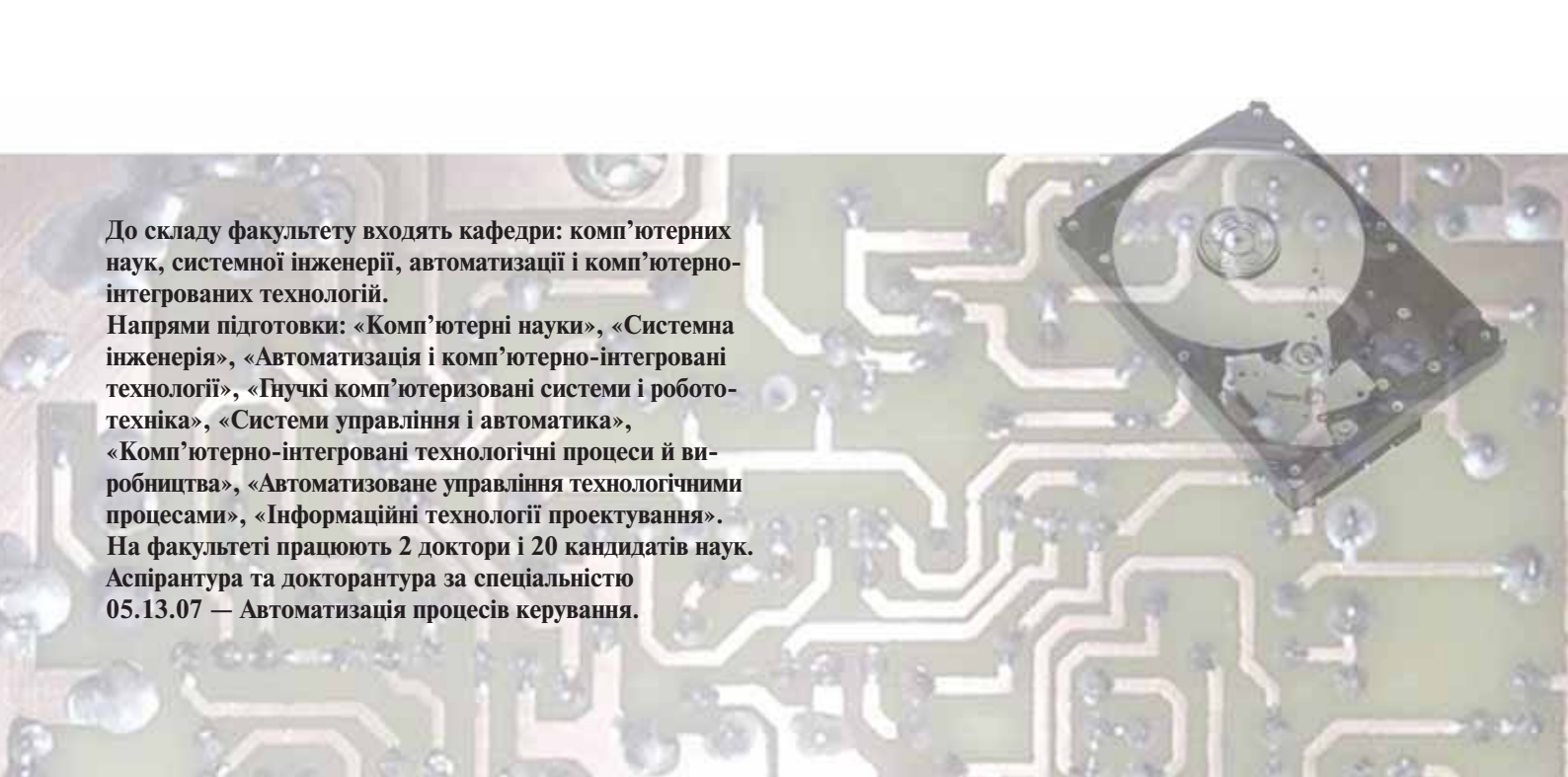
Народився у 1972 році у м. Лутугіне Луганської області.

Під час навчання у школі виявив здібності у вивченні математики та фізики, брав участь в олімпіадах, зокрема в тих, які проводились у машинобудівному інституті. У 1994 році закінчив електромашинобудівний факультет (спеціальність — «Робототехнічні системи і комплекси») Східноукраїнського державного університету і вступив до аспірантури рідного вузу. Під керівництвом професора В.О. Ульшина підготував та у 1998 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук зі спеціальності «Автоматизація технологічних процесів».

Сьогодні Е.В. Жаріков очолює факультет комп'ютерних систем СХУ ім. В. Даля. Основні напрями діяльності факультету: творення сучасних інформаційних керівних систем; методологія розробки програмних продуктів та великих програмних систем; основи проектування корпоративних комп'ютерних мереж, їх адміністрування та моніторинг; розробка алгоритмів і програмних засобів для управління та прийняття рішень у складних технічних і соціально-економічних системах на основі сучасних інформаційних технологій. Разом зі студентами Едуард В'ячеславович проектує та розробляє впроваджені на факультеті корпоративні системи, зокрема системи тестування та дистанційного навчання.

У 2002 році отримав звання доцента кафедри комп'ютеризованих систем, планово підвищує кваліфікацію в галузі інформаційних технологій в інших університетах України, готує студентів до участі в олімпіадах із програмування, протягом багатьох років бере участь у конкурсі-захисті робіт членів Малої академії наук України та їх рецензуванні. У 2009 році успішно склав екзамен та отримав статус МСТС, активно впроваджує інформаційні технології в навчальний процес на рівні факультету, має понад 40 публікацій наукового та методичного характеру.

Нагороджений грамотами університету та Жовтневої у м. Луганську ради (2003 р.).

До складу факультету входять кафедри: комп'ютерних наук, системної інженерії, автоматизації і комп'ютерно-інтегрованих технологій.

Напрями підготовки: «Комп'ютерні науки», «Системна інженерія», «Автоматизація і комп'ютерно-інтегровані технології», «Гнучкі комп'ютеризовані системи і робото-техніка», «Системи управління і автоматика», «Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси й виробництва», «Автоматизоване управління технологічними процесами», «Інформаційні технології проектування».

На факультеті працюють 2 доктори і 20 кандидатів наук.

Аспірантура та докторантура за спеціальністю

05.13.07 — Автоматизація процесів керування.

У 2010 р. факультет комп'ютерних наук відзначає своє перше десятиліття. Багато зусиль до його створення доклали перший декан факультету комп'ютерних технологій і автоматики доктор технічних наук, професор В. О. Ульшин. Перед ним стояли складні завдання: переїзд у новий корпус та підготовка аудиторій до навчального процесу, організація документообігу, призначення заступників та секретарів. Успішно впоравшись із ними, факультет отримав високу оцінку студентів, випускників, абітурієнтів та роботодавців, про що свідчать публікації у ЗМІ, відгуки роботодавців, географія працевлаштування випускників, значна кількість заяв абітурієнтів під час вступної кампанії. Серед кращих студентів факультету є й іноземці. Успішно завершивши навчання, вони працюють в ОАЕ, Сирії, Йорданії та європейських країнах. Інформацію про видатних випускників ми збираємо і публікуємо на нашому сайті. Студенти із задоволенням навчаються, абітурієнти обирають напрями та спеціальності, роботодавці задоволені рівнем підготовки випускників та їх кваліфікацією.

Ось кілька фактів з історії факультету. До його складу при створенні увійшли кафедри «Автоматика і системи управління» і «Комп'ютеризовані системи». У 2003 р. у складі факультету вже була кафедра «Обладнання електронної промисловості», на якій відкрили нову, близьку за профілем спеціальність — «Інформаційні технології проектування». У 2004 р. на факультеті створили кафедру «Комп'ютерно-інтегровані технології». Через рік деканом факультету обрали професора В. В. Дядичева. З 2006 р. факультет очолює доцент Е. В. Жаріков. У 2007 р. цей підрозділ університету отримав нову назву «Комп'ютерні науки» (<http://fcs.snu.edu.ua>).

Розвиток факультету тісно пов'язаний із розвитком комп'ютерної техніки та технологій програмування. Пригадую, як уперше написав алгоритм та

програму для комп'ютера ДВК у 1989 р. Отримавши задовільний результат роботи програми, зрозумів, що програмування — це творчість, яку можна порівнювати з художнім або музичним мистецтвом. На той час ДВК були найкращими і єдиними персональними комп'ютерами кафедри технічної кібернетики. Також ми працювали з міні-ЕОМ СМ-2М, яка є багатотермінальним комплексом промислового призначення із накопичувачами на магнітній стрічці та алфавітно-цифровим пристроєм друку, вивчали Assembler. На старших курсах ми могли працювати з першими IBM-сумісними персональними комп'ютерами. Це стало можливим завдяки зусиллям завідувача кафедри С. К. Рамазанова та заступника декана факультету В. М. Даніча. З подякою і повагою згадую своїх викладачів. Знання та вміння нам передавали С. К. Рамазанов, В. М. Даніч, В. К. Зайко, Є. М. Болотинський, Л. Ф. Істомін, С. С. Пономаренко, Т. В. Дубініна, С. М. Танченко, В. Я. Гальченко, Є. Й. Гіркін, Г. С. Калюжний, В. Г. Буряк та інші. На четвертому курсі мене включили до вченої ради електромашинобудівного факультету, а ще я обрав майбутню професію та спеціалізацію. Почав працювати зі своїм наставником і вчителем Віталієм Олександровичем Ульшиним, який залучив мене до наукової роботи, вміло і кваліфіковано консулював та допоміг у доволі складний для нашої країни період (1995–1998 рр.) підготувати кандидатську дисертацію. Після її захисту я продовжив роботу над впровадженням у навчальний процес інформаційних технологій. За період підготовки дисертації також опанував два спецкурси — «Комп'ютерні мережі» та «Комп'ютерна графіка». Пізніше, у різні періоди роботи на кафедрі технічної кібернетики, а згодом і на кафедрі комп'ютеризованих систем, засвоював і викладав інші спецкурси. У 1999 р. студент Олександр Йолкін підготував під моїм керівництвом дипломну роботу, що стала першим у нашому університеті

впровадженням проектом дистанційного навчання. У 2000 р. після апробації його успішно презентували. Далі під моїм керівництвом готуються дипломні проекти та магістерські роботи, пов'язані з дистанційним навчанням та автоматизацією навчального процесу. Вагомий внесок у розробку та впровадження в навчальний процес інформаційних технологій зробили на кафедрі дипломники Віталій Трубчанинов, Олександр Голдобін, Михайло Мулеса, Олексій Шмитко, Євген Данченко, Юрій Єрохін, Дмитро Синепольський. Студенти допомагали впроваджувати на кафедрі комп'ютеризованих систем багато інновацій, завдяки чому була забезпечена стабільна, якісна робота комп'ютерних класів, програмних систем навчання, сайту кафедри в Інтернеті та системи дистанційного навчання. З часу обрання мене деканом, у 2006 р., приділяю основну увагу автоматизації інформаційних процесів на факультеті, розвитку мережевої інфраструктури, використанню новітніх рішень у галузі управління навчальним процесом та дистанційним навчанням.

Розвитку інформатизації на факультеті приділяв увагу і заступник декана, а згодом і декан нашого факультету В. В. Дядичев. Одним із вагомих досягнень факультету стало створення студентської науково-дослідної лабораторії «Interstudent», ідея щодо якої належить В. В. Дядичеву. Співробітники лабораторії розробили комплексну систему керування вищим навчальним закладом «ІТ-ВУЗ», створили сайти університету, факультетів і кафедр, підготували матеріали для щорічної виставки «Сучасна освіта в Україні».

За 10 років роботи факультету виконано багато завдань із наукової, методичної та виховної роботи. Зокрема розроблені навчально-методичні матеріали, упорядкована документація, розроблені та впроваджені системи дистанційного навчання, які використовуються під час самостійної роботи студентів. У системі дистанційного навчання розміщені необхідні навчально-методичні матеріали: навчальні посібники, конспекти лекцій, методичні вказівки з виконання практичних і лабораторних робіт, контрольні питання, тести, навчальні програми та ін.

Одним із пріоритетних напрямків діяльності факультету є підготовка науково-педагогічних кадрів. Значна увага приділяється науково-дослідній роботі. Для реалізації цього напрямку сформовані наукові школи, визначені наукові напрямки досліджень, за результатами яких здійснюється підготовка докторів і кандидатів наук. Результати досліджень використовуються також у навчальній роботі при вивченні профільних дисциплін, у курсовому та дипломному проектуванні. Завдяки вдало обраній політиці нашої діяльності факультету вдалося підвищити ефективність аспірантури, залучити до наукової праці молодих випускників, у результаті чого постійно зростає кількість здобувачів ученого ступеня доктора наук. Викладачі факультету захистили 4 докторських і 7 кандидатських дисертацій, 6 здобувачів працюють над докторськими і понад 20 осіб —

над кандидатськими дисертаціями. Нині на факультеті здійснюють навчальний процес 3 професори та 20 кандидатів наук. Активно формується резерв майбутніх науковців. Кожного року дедалі більше осіб беруть участь у всеукраїнських конкурсах наукових робіт студентів.

Зросла чисельність студентів факультету. Якщо у 2000 р. на денному відділенні навчалося менше 350 осіб, а на заочному — 240, то станом на 01.10.2009 р. кількість студентів денної форми навчання становить 956 осіб, заочної — 404. Розвивалася й матеріально-технічна база факультету: нині функціонують 9 комп'ютерних класів та 3 мультимедійні аудиторії, створено бездротову мережу з покриттям у всіх аудиторіях, впроваджується проект ІР-телефонії, на першому поверсі встановлено студентський термінал, на другому — інформаційний екран, створено лабораторії мережевих комунікацій та мікропроцесорних систем. Студенти забезпечені доступом до сучасного програмного забезпечення компанії Microsoft у рамках програми MSDN AA, а також мають можливість працювати в єдиному інформаційному просторі Live@Edu. Факультет багато років співпрацює з Малою академією наук України. Наші викладачі виступають керівниками секцій, рецензентами, членами журі. Кращі студенти користуються можливістю і проходять влітку практику в США та Туреччині. На сайті факультету вони публікують свої спогади та враження від перебування за кордоном.

Деканат, керівники кафедр та куратори приділяють багато уваги виховному процесу, роботі зі студентами в гуртожитку, підтримують зв'язок із батьками, залучають студентів до громадського життя університету. Активно впроваджується підтримка навчально-виховного процесу в мережі Інтернет, постійно оновлюється сайт факультету, впроваджуються у навчальний процес новітні досягнення ІТ-індустрії. Комп'ютерний навчально-науковий центр, що функціонує при факультеті, дозволяє студентам і школярам оволодівати сучасними знаннями в галузі інформаційних технологій, проводить науково-дослідну й методичну роботу.

Кафедра комп'ютерних наук

Спочатку кафедра називалася комп'ютерно-інтегрованих технологій (КІТ). Вона була створена 30 червня 2004 р. шляхом розділення кафедри комп'ютеризованих систем, на якій готували спеціалістів із «Гнучких комп'ютерних систем та робототехніки» й «Комп'ютерно-інтегрованих технологічних процесів». Кафедрі КІТ фактично передали підготовку фахівців зі спеціальності «Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва». Завідувачем кафедри призначили професора, доктора технічних наук В. В. Дядичева. З вересня того ж року кафедра розпочала підготовку бакалаврів, спеціалістів та магістрів, узявшись паралельно до коригування навчальних планів, ретельно вивчаючи навчальні плани аналогічних спеціальностей провідних університетів Сполучених Штатів та Великобританії задля того, щоб скоригувати свої навчальні плани відповідно до сучасних тенденцій розвитку в цій галузі.

Основою викладацького складу кафедри стали викладачі, що перейшли з кафедри автоматизації і систем управління: професор, кандидат технічних наук Б. М. Локотш; доцент, кандидат технічних наук Л. В. Капуста; асистент А. В. Колесніков (з 2004 р. — старший викладач кафедри); кафедри комп'ютеризованих систем — доцент, кандидат технічних наук О. О. Погорелов, Т. М. Терещенко. Через кілька років захистив кандидатську дисертацію А. В. Колесніков, який надалі продовжував працювати на посаді доцента. Трохи згодом здобула ступінь кандидата наук Т. М. Терещенко і також продовжила роботу на посаді доцента. І нині кращі випускники кафедри залишаються працювати в університеті й на кафедрі (наприклад, Д. М. Верьовка, начальник відділу інформаційних технологій). Багато викладачів кафедри паралельно працюють у різних структурних підрозділах університету: газеті «Університетський вісник» (О. О. Кільдейчик, О. А. Пугачова), приймальній комісії (доцент А. В. Колесніков), відділі інформаційних технологій (начальник відділу — С. Г. Гладкова), бухгалтерії університету, матеріальному відділі та ін. Отже, на кафедрі сформувався дуже сильний та згуртований колектив як науковців, так і фахівців-практиків, що, безперечно, є запорукою ефективності роботи самої кафедри. За весь час існування кафедри комп'ютерних наук її співробітники опублікували понад 600 матеріалів науково-методичного характеру: статті у фахових виданнях всеукраїнського й міжнародного рівня, видали монографії, навчальні посібники, комплекси НМКДКД та інші науково-методичні матеріали. На даному етапі свого розвитку кафедра комп'ютерних наук активно долучається до наукової діяльності університету на міжнародному рівні: встановлює і розвиває зв'язки з аналогічними кафедрами й факультетами провідних європейських університетів, плідно співпрацює з вищими навчальними закладами Німеччини, Польщі, Швеції, Норвегії та Данії за такими напрямками, як спільні

наукові розробки та проекти і їх подальша реалізація, публікації, участь у конференціях, підготовка спільних статей та навчальних посібників, обміни студентами.

Крім того, кафедра, незважаючи на те, що була створена лише у 2004 р., за результатами щорічного університетського конкурсу на кращу кафедру вже у 2005 р. посіла перше місце в університеті (серед 74-х кафедр). За всіма показниками (навчальний процес, методична документація, технічне оснащення, наукова робота, викладацький склад, підготовка аспірантів, кандидатів, зовнішній вигляд навчальних приміщень) кафедра зайняла в університеті високі позиції, які зберігає й дотепер. За якісну підготовку до нового 2006—2007 навчального року наприкінці 2006 р. колектив кафедри нагороджено грамотою; у тому ж році — почесною грамотою за активну участь у IX Міжнародній виставці «Сучасна освіта в Україні-2006». У 2007 р. колектив кафедри отримав грамоту за активну участь у підготовці конкурсних матеріалів до X Міжнародної виставки навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні-2007». Отже, починаючи з 2006 р., уже чотири роки поспіль кафедра комп'ютерних наук бере участь у цій виставці, щоразу виборюючи почесні грамоти за активність та інноваційність.

На сьогодні кафедра комп'ютерних наук випускає бакалаврів за напрямом «Комп'ютерні науки» та магістрів за спеціальністю «Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва». В 2009 р. була акредитована друга спеціальність — «Інформаційні технології проектування» напряму підготовки «Комп'ютерні науки» освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». Наразі ліцензовано новий напрям підготовки — «Професійне навчання. Комп'ютерні системи в управлінні та навчанні», який започатковано разом із кафедрою педагогіки (завідувач — Г. П. Шевченко) на базі науково-дослідного інституту духовного розвитку людини та кафедри ЮНЕСКО. Цей напрям діяльності є дуже перспективним, адже дозволяє студентам здобувати професійні знання й навички роботи у галузі комп'ютерно-інформаційних технологій, що дуже необхідно для підготовки справжніх фахівців у наш час швидких технологічних та інформаційних змін. Сайт кафедри в мережі Інтернет — <http://kn.snu.edu.ua>.

Кафедра системної інженерії

У 1969 р. у колишньому машинобудівному інституті було створено обчислювальний центр, який очолював доктор технічних наук, професор Е. Рафалес-Ламарка. Вже через рік його реорганізували в науково-дослідну лабораторію, яка обслуговувала заявки кафедри при вирішенні складних завдань і під час обробки результатів експериментальних досліджень із використанням обчислювальної техніки і математичних методів. У 1973 р. при лабораторії відкрили аспірантуру за фахом «Технічна кібернетика, теорія інформації і організації обчислювальних структур в ЕОМ і в обчислювальних комплексах і системах».

У процесі наукових досліджень співробітники лабораторії освоїли методи інформаційних і комп'ютерних технологій і вже готові були здійснювати навчання студентів. Це було необхідною умовою реорганізації лабораторії в кафедру, що і відбулося в 1975 р. Саме цей рік вважається часом створення кафедри технічної кібернетики і систем управління. Очолював цей підрозділ факультету доцент М. П. Семесенко, який доклав багато зусиль до подальшого розвитку кафедри. При цьому в складі кафедри продовжувала функціонувати лабораторія обчислювальної техніки, що сприяло підвищенню науково-методичного рівня викладачів і співробітників лабораторії, чисельність яких досягла 38 осіб.

Основну роботу щодо забезпечення навчального процесу і методичної бази кафедри виконали доценти М. П. Семесенко, С. К. Рамазанов, В. М. Даніч, Є. М. Болотинський, Н. М. Худяков, С. С. Пономаренко та інші.

На той час кафедра не була випускною, а вела фундаментальні й загальнотехнічні дисципліни: «Обчислювальна техніка і програмування на ЕОМ», «АСУ підприємствами», «Обчислювальна математика і програмування» для студентів усіх спеціальностей.

У 1988 р. кафедру очолював С. К. Рамазанов, який продовжував і розвивав складні напрями наукової і науково-методичної роботи. Заслугою С. К. Рамазанова за час його роботи на посаді завідувача кафедри є відкриття спеціальності «Робототехнічні системи і комплекси», а згодом — «Інформаційні системи в менеджменті». Кафедра почала здійснювати підготовку фахівців із цих спеціальностей.

У 1992 р. на кафедру прийшов професор, доктор технічних наук В. О. Ульшин, який понад 33 роки

працював у науково-дослідному інституті. Він мав практичний досвід розробки і впровадження інтегрованих автоматизованих систем управління вугле-збагачувальними фабриками, а також створення технічних засобів автоматизації складних технологічних процесів і виробництв у вугільній промисловості з використанням оптимальних і адаптивних методів синтезу автоматичних систем.

Під час роботи С. К. Рамазанова над докторською дисертацією (1995–1997 рр.) кафедру технічної кібернетики очолював В. О. Ульшин. У цей час на кафедрі почали готувати докторів наук. Після успішного захисту С. К. Рамазановим докторської дисертації у 1998 р., кафедру технічної кібернетики реорганізували, внаслідок чого було створено кафедру економічної кібернетики під керівництвом С. К. Рамазанова і кафедру комп'ютеризованих систем на чолі з В. О. Ульшиним.

Кафедра комп'ютеризованих систем почала здійснювати підготовку випускників за фахом «Гнучкі комп'ютеризовані системи і робототехніка». Того ж року на кафедрі комп'ютеризованих систем відкрили заочну форму навчання, а через рік почали здійснювати підготовку фахівців за другою спеціальністю — «Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва». У 2000 р. почали готувати фахівців за цією спеціальністю на заочній формі навчання. Вже через кілька років кількість студентів кафедри перевищувала 600 осіб. Тому на базі цієї кафедри було створено ще один підрозділ — кафедру комп'ютерно-інтегрованих технологій і виробництв. Її очолював В. В. Дядичев, який на той час захистив докторську дисертацію. У зв'язку зі зміною та уточненням найменувань напрямів підготовки бакалаврів у 2007 р. кафедру було перейменовано й вона отримала відповідну назву — «Системна інженерія».

Головною метою роботи кафедри стала підготовка науково-педагогічних кадрів. Із цією метою відкрили докторантуру. Перший докторант кафедри, доцент В. В. Акименко підготував та успішно захистив дисертацію у спеціалізованій вченій раді інституту космічних досліджень НАН України. У спеціалізованій

вченій раді при Харківському технічному університеті «ХПІ» захистив докторську дисертацію доцент кафедри В. Я. Гальченко. На час створення кафедри вчений ступінь кандидата наук мали лише доценти В. Я. Гальченко і С. С. Пономаренко.

Пріоритетним напрямом подальшого розвитку кафедри залишається підготовка науково-педагогічних кадрів. Тому залучають до наукової роботи, запрошують вступати до аспірантури найобдарованіших її випускників. Серед них слід відзначити Е. В. Жарікова, який після закінчення аспірантури, в 1998 р., успішно захистив кандидатську дисертацію у спеціалізованій вченій раді Донецького технічного університету. В цей час у тій самій раді захистив кандидатську дисертацію аспірант кафедри Д. А. Зубов, а вже в 2005 р. він здобув ступінь доктора наук. У 2004 р. захистив кандидатську дисертацію аспірант М. Ю. Харламов, а в 2005 р. — аспірант О. Л. Лехцієр.

На кафедрі працюють також інші кандидати наук, зокрема доцент О. І. Горбунов, який підготував і захистив кандидатську дисертацію під час роботи на посаді головного енергетика шахти. Доцент кафедри системної інженерії В. В. Леванічев захистив дисертацію після закінчення аспірантури на кафедрі автоматики і систем управління. У 1999 р. запросили на роботу кандидата наук О. О. Погорелова, який тривалий час працював у науково-дослідному інституті.

Проте кількість викладачів кафедри з ученими ступенями і званнями поки що не відповідає нормативам. Тому в цьому підрозділі продовжують здійснювати підготовку докторів і кандидатів наук. Нині на кафедрі працюють над дослідженнями 3 докторанти, 5 аспірантів і 4 пошукачі вчених ступенів доктора і кандидата наук. Серед них доценти О. І. Горбунов, М. І. Спірягин, Н. С. Фесенко, В. Н. Смолій, аспіранти і пошукачі, випускники кафедри С. О. Климчук, Д. Ю. Харламов, А. Л. Данченко, С. К. Шулгин, випускники інших кафедр Давідовського університету — В. В. Карлов, Є. В. Карлов, О. В. Грачев, О. В. Письменський, С. А. Ключев. Крім того, кафедра допомагає готувати науково-педагогічні кадри іншим університетам і науково-дослідним інститутам. Так у 2009 р. захистили кандидатські дисертації пошукач кафедри М. В. Дубровкіна — співробітниця НДПКІ «Іскра», аспіранти ДонДТУ В. А. Зотов, А. В. Хмельова, Н. С. Фесенко.

На кафедрі працюють кваліфіковані старші викладачі О. І. Бибко, Н. А. Спінєєва, Д. О. Синєпольський, асистенти С. І. Андросова, О. В. Килимник, О. В. Кушнарєв, О. М. Ромашова.

Колектив, у складі якого працюють висококваліфіковані фахівці з великим трудовим стажем і молодь, яка прагне всього нового, успішно справляється з поставленими завданнями у царині навчально-методичної, науково-дослідної і виховної роботи.

Сайт кафедри в мережі Інтернет — <http://ccs.snu.edu.ua>.

Кафедра автоматизації і комп'ютерно-інтегрованих технологій

Історія кафедри починається у 1961 р., коли було відкрито денне відділення Ворошиловградського машинобудівного інституту, а вже у 1963 р. вперше оголошується прийом студентів на спеціальність «Автоматизація і комплексна механізація виробничих процесів» — АВП.

У той час прийняли на навчання лише одну групу студентів, проте попит на спеціальність був настільки високий, що наступного року план прийому збільшили втричі, а незабаром кафедра почала здійснювати підготовку фахівців і на вечірній формі навчання.

У перші роки свого існування кафедра готує фахівців із кваліфікацією «інженер-механік», а з 1976 р. перебудовує навчальний процес і розпочинає підготовку інженерів-електромеханіків. У 1986 р. спеціальність АВП трансформують в «Автоматизацію технологічних процесів і виробництв у машинобудуванні» із спеціалізацією «Автоматичні маніпулятори і робототехнічні комплекси». У 1994 р. кафедра відкриває другу спеціальність — «Системи управління і автоматики», а також починає трирівневу підготовку випускників: «бакалавр», «спеціаліст», «магістр». Усі ці нововведення є результатом напруженої і копіткої праці колективу викладачів, співробітників наукового сектора, інженерно-технічного, лаборантського складу, студентів.

Кафедра займається цікавими прикладними науковими дослідженнями, виконує господарчі угоди, розширюючи зв'язки з промисловими підприємствами: Луганським заводом верстатобудування ім. Леніна, заводом «XX років Жовтня», Лутугінським заводом прокатних валків, Краматорським машинобудівним заводом та ін. Намічаються і плідно розвиваються основні наукові напрями кафедри: неруйнівні методи дефектоскопії, зокрема електромагнітної, САК режими різання металорізальних верстатів, САК режими роботи гірничих машин.

Розуміючи велике значення обчислювальної техніки, як у навчальному процесі, так і в наукових дослідженнях, на всіх етапах свого розвитку колектив кафедри піклується про її освоєння і впровадження, починаючи з перших мікропроцесорних комплектів і мікроконтролерів, що керують мікро- і міні-ЕОМ, і мікропроцесорних пристроїв числового програмного управління. Зараз на кафедрі облаштовано три комп'ютерні класи і дві мультимедійні аудиторії, комп'ютерний інформаційний термінал для студентів.

У 1987 р. на кафедрі відкривають спеціалізацію «Автоматичні роторні й роторно-конвеєрні лінії», створюють філіал кафедри в конструкторському бюро «Ротор», забезпечивши вперше в інституті модульний принцип підготовки фахівців за участю п'яти випускових кафедр.

Кафедру очолювали видатні особистості: П. С. Стехін (1962–1964 рр.), професор Б. М. Локотош (1964–1970 рр., 1987–1993 рр.), доцент В. Л. Рясков (1970–1972 рр.), професор Ю. П. Коробецький (1972–1985 рр., 1993–2002 рр.), професор М. Ф. Смирний (1985–1987 рр.), професор Ю. Г. Войлов (2002–2005 рр.).

Бурхливий розвиток комп'ютерних технологій і їх взаємопроникнення із технологіями сучасного виробництва потребував відповідних коректив у пріоритетах розвитку кафедри. Кафедру АВП реорганізували у кафедру автоматизації і комп'ютерно-інтегрованих технологій, що відповідає духові часу й особливостям процесів автоматизації сучасного виробництва.

У 2006 р. кафедру очолює доцент О. В. Малахов. Під його керівництвом продовжують модернізувати лабораторну базу: створена лабораторія мікропроцесорів Silicon Labs, поліпшуються умови праці співробітників і студентів. Зміцнюються зв'язки з виробництвом, організовується філіал кафедри на Луганському електроапаратному заводі, повертаються традиції взаємозв'язку навчального процесу й виробництва. Наукові дослідження здійснюються на кафедрі за кількома напрямками: «Розробка методів магнітометричного контролю з використанням сучасної мікропроцесорної техніки для вирішення актуальних завдань діагностики технічного стану об'єктів транспортного призначення», «Розробка автоматизованих систем управління технологічними процесами з використанням сучасних програмованих контролерів і промислових мереж передачі даних». Наукова робота на кафедрі тісно пов'язана з творчими інтересами студентів, багато хто з них стає її активними учасниками з молодших курсів. Для практичної реалізації студентських розробок функціонує науково-навчальна лабораторія фізичного моделювання і макетування.

Сильний і досвідчений колектив професіоналів кафедри працює у здоровій творчій атмосфері. За роки свого існування кафедра підготувала для народного господарства близько 3,5 тис. висококваліфікованих фахівців. Багато її випускників досягли значних успіхів у трудовій діяльності, обіймають провідні

посади на заводах, фірмах, конструкторських бюро й інститутах не лише в Україні, а й за кордоном. Випускникам кафедри притаманні висока професійна підготовка, прагнення поновлювати свої знання, уміння працювати з людьми, адаптуватися до умов ринкової економіки, що динамічно розвивається, активна життєва позиція.

Сайт кафедри — <http://www.akit.lg.ua>

УЛЬШИН
Віталій Олександрович —
перший декан факультету
комп'ютерних технологій
і автоматики.
Завідувач кафедри
системної інженерії,
доктор технічних наук,
професор

ДАЛІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ — ШЛЯХ ДО ПРОСВІТЛЕННЯ СВІДОМОСТІ

Вступ. Для того, щоб об'єктивно оцінити сприятливий вплив університету на всі аспекти життя і творчості людини, треба із чимось порівнювати. Я маю з чим порівнювати, тому що до переходу на роботу я протягом 33 років працював у науково-дослідному інституті. Проте в університеті з'являється можливість не лише систематизувати свої знання, а й задуматися про фундаментальні основи життя, призначення і роль людини в суспільстві й багато про що інше. Адже лише в університеті відбувається не тільки становлення фахівця, а й виховання людини з відповідним світоглядом. Тому багаторазово підвищується відповідальність за результати своєї праці. Адже від того, з якими знаннями й моральними якостями випускається спеціаліст, залежить майбутнє держави.

Із повсякденного життя ми знаємо, які негативні процеси відбуваються нині в усьому світі. Це залежить від людей, як правило, освічених, але без моральних принципів. Отже, «не все гаразд у нашому королівстві», виходить, ми випускаємо брак, і щось треба змінювати в системі виховання. Імовірно, над цією проблемою багато хто замислюється, і коли приходить розуміння справжніх причин, стає сумно від безвиході, від того, що нічого не можна зробити. Проте розуміння причин такого становища вселяє надію на позитивні зміни в майбутньому, і цей оптимізм викликаний тим, що від нас, викладачів, усе-таки теж багато що залежить.

Поступово я дещо зрозумів і усвідомив, що всі лиха походять від неправильного світогляду, нав'язаного нам у минулому. Це матеріалістичний світогляд, що не визнає існування невидимого світу, світу багатовимірного простору. У математиці ми постійно використовуємо поняття багатовимірності, оперуючи

гіперпростором, за допомогою якого вирішується багато практичних завдань. Виявляється, такий простір реально існує, але в це мало хто вірить. Здавалося б, яке це має значення? Виявляється, навіть не велике, а визначальне для майбутнього людства. Адже якщо освічена людина не вірить в існування багатовимірного простору, вона ніколи не повірить в існування Бога, тому що його особистий досвід пов'язаний тільки з фізичним світом трьох вимірів.

У чому ж причина такого поширеного світогляду? Проблема доволі багатогранна і пов'язана не лише зі сприйняттям дійсності, а й багато в чому із тиском знань, отриманих людством у минулому. Наприклад, А. Ейнштейн створив геніальну теорію відносності, завдяки якій порушено стереотипне розуміння часу й простору. Звичайно, при розробці теорії доводиться вдаватися до постулатів, які не можуть бути доведені, а впливають із повсякденного досвіду або логічних посилань. За такий постулат Ейнштейн прийняв обмеження швидкості взаємодій у природі, що дорівнює швидкості поширення світла в порожнечі. Ця аксіома потім обмежила мислення наступних поколінь учених, які не наслідувалися відійти від постулату генія, що надовго затримало розвиток теорії інформаційних взаємодій. Тому, наприклад Г. І. Шипов, один із творців теорії фізичного вакууму, що досліджував закономірності взаємодій торсійних зарядів, дійшов висновку про практично миттєве поширення торсійних хвиль без загасання на будь-якій відстані. За такі «крамольні» твердження він дотепер зазнає найжорстокішої критики. Як він посмів поправити самого Ейнштейна?

Із метою збереження «чистоти» науки Російської академії наук був створений спеціальний відділ із боротьби із лженаукою, очолюваний нещодавно померлим нобелівським лауреатом В. Гінзбургом. Сам він сповідував войовничий атеїзм, тому не міг погодитися з новим світоглядом, що пояснює «місце перебування» Бога. Така ортодоксальність породжується абсолютизацією отриманих у минулому знань. Із дитинства нам вселяють упевненість у непорушності існуючих теорій, вбиваючи у свідомість «залізобетонні стовпи» догматизму, замість розвивати розуміння відносності будь-яких наукових знань і обмеженої ділянки їх застосування. Дотепер наука вивчає лише фізичні явища виявленого матеріального світу, як краплю води, не помічаючи океану.

Однак зараз такі обмеження вже стали каменем спотикання при дослідженні явищ мікросвіту, коли стає неможливим пояснення деяких явищ у рамках існуючих теорій тривимірного простору. Зарозумілість науки зовсім безпідставна: вона не розуміє суті магнетизму й гравітації, будови атома, простору й часу, причин старіння клітин організму, ясновидіння і багато іншого. Водночас у численних ученнях даються натяки про напрямки пошуків, однак учені зовсім їх ігнорують, вважаючи містикою. Людям ніколи не дадуть готові знання, лише підказки, у якому напрямку шукати.

Але щоб що-небудь змінити, треба змінитися самому, адже сприйняття реальності залежить від нашого ставлення до неї, тобто є відображенням нашої свідомості. Усвідомлення цього і є революцією у зміні моєї свідомості. Так довелося відмовитися від гніту філософії атеїзму й матеріалізму. Потім стає прикро, що неспроможність матеріалістичного світогляду не було усвідомлено раніше, хоча для цього багато було ознак. Але краще пізно, ніж ніколи — блудного сина завжди приймуть. Не можна засуджувати людей, що дотримуються старих матеріалістичних переконань, просто не настав їхній час. Змінити себе — це велика праця, це ламання стереотипів мислення, терпиме ставлення до іншої думки.

Мені неодноразово доводилося спостерігати, коли розумні освічені люди через «залізобетонні» переконання, вкладені в них у дитячому і юнацькому віці, заперечують очевидні факти появи багатовимірності, навіть не намагаючись чути їхнє пояснення. Це властиво як науці, так і релігії. Особливо дивно поведуться освічені люди, які добре ознайомлені з філософією, що на практиці не використовують ці знання. Адже навіть при вивченні матеріалістичної діалектики студентів ознайомлюють із законами діалектики.

Наприклад, закон мінливості говорить, що у світі немає нічого статичного: усе змінюється, змінюються наші поняття про навколишній світ. Але ще у студентські роки ми, студенти, часто ставили запитання викладачам: чому абсолютизували положення марксизму, хоча минуло багато часу? З одного боку, стверджуєте, що вчення марксизму-ленізму — вічно живе, а на практиці за більш ніж сто років нічого в цьому вченні не змінилося. Чому це вчення заморожене й не розвивається? Причина та сама — бояться зазіхнути на авторитет класиків. Відтоді минуло понад сто років, уже доволі великий досвід практичного застосування цього вчення, однак, незважаючи на негативний результат, догмати залишаються непорушними.

Так само чинить і релігія. Адже знання, закладені в духовних навчаннях, отримані або шляхом одкровення, або ченелінгів (диктувань), що постійно передаються через підготовлених для цієї місії людей. Чому абсолютизовані були знання, отримані близько двох тисяч років тому. Адже знання, закладені в Біблії, незважаючи на допущені свідомо або несвідомо під час перекладів і переписувань перекручування, містять величезну інформацію, невичерпні й не змінюються, а лише мірою розвитку інтелекту і духовності людини уточнюються й заглиблюються їхній зміст. Заморожене на століття їх тлумачення, догматизм науки й релігії став однією із причин виникнення матеріалізму й атеїзму.

Зміні моєї свідомості, природно, сприяла робота в університеті. Коли людина потрапляє в нові умови, вона неминуче починає порівнювати їх із колишнім досвідом. І це теж породжує власне бачення проблем, про які раніше уявлення не мав. Тривалий час професійно займаючись науковими дослідженнями,

мимоволі задаєшся питанням про значення й місце науки в житті суспільства. Моє бачення проблем науки й освіти частково викладене у ювілейній статті у книзі «Ми — далівці», що вийшла друком до 85-річчя Далівського університету в 2005 р.

Відтоді непомітно пролетіли п'ять років. Здавалося б, п'ять років — невеликий строк у житті людини, однак останнім часом відбулося багато змін. У цій статті зроблена спроба осмислити суть змін, що сталися у свідомості, і розвинути деякі раніше розглянуті положення.

Про організацію наукових досліджень. Із часу мого переходу з науково-дослідного інституту з автоматизації вугільної промисловості в Далівський університет минуло понад 17 років. Цього часу достатньо, щоб проаналізувати зміни, що сталися у власному світогляді й оцінити переваги й недоліки в організації університетської і галузевої науки й системи освіти в цілому.

Робота в науково-дослідному інституті більше наближена до виробництва, адже основне завдання його — створення нової техніки, що включає розробку теорії, створення експериментальних і дослідних зразків, їх державне випробування, а також разом із заводом-виробником доведення й освоєння серійного виробництва. Як правило, на наукові дослідження приділяється близько 10% часу всього циклу. Тому при створенні нової техніки виникають труднощі, пов'язані з можливостями використання сучасних досягнень теорії. Завжди існує розрив між фундаментальною і прикладною наукою, що призводить до затримки реалізації нових ідей на практиці. Недоліки теоретичних знань інженери зазвичай компенсують дорогими експериментами й інтуїцією.

Із розвитком обчислювальної техніки з'явилася можливість замість дорогих експериментальних досліджень виконати математичне моделювання, однак при цьому потрібно забезпечити адекватність моделей реальним процесам, що вимагає глибших знань теорії. У зв'язку з постійним ускладненням виробництва зростають вимоги до якості його управління, однак галузева наука не завжди справляється із цим завданням, адже рівень знань фахівців технічних спеціальностей не відповідає вимогам, що зростають. На жаль, наразі цей розрив продовжує збільшуватися.

Крім того, у галузевих НДІ, як правило, не заохочують роботу над дисертаціями, тому що існує тенденція перетікання наукових кадрів у вузи. У таких умовах важко забезпечити високий рівень розробок, тим більше, що не завжди є можливість глибокого наукового опрацювання. Адже існує замовлення й жорсткі терміни строки його виконання, зрив яких призводить до відповідних санкцій.

У вузах же створені ідеальні умови для теоретичних, однак обмежені можливості експериментальних досліджень безпосередньо у виробничих умовах і практичному застосуванні результатів. Впровадження, як правило, обмежується одиничним зразком, виготовленим кустарним способом. А від випробування

одиничного зразка до широкого використання — величезна дистанція. Друга проблема — труднощі вирішення комплексних проблем, тому що в цьому відсутня зацікавленість учених через страх втрати «суверенітету». Тому наукові школи звичайно формуються в межах однієї кафедри.

Така проблема теж існує в галузевих НДІ, і якщо вдається її вирішити, то з використанням адміністративного ресурсу. Мені вдалося не без зусиль об'єднати більшу частину відділів і лабораторій НДІ для системного вирішення проблеми автоматизованого управління вуглезбагачувальними фабриками, результатом чого була розробка інтегрованої автоматизованої системи керування, що включає чотири ієрархічні рівні: автоматизацію окремих функцій, технологічних процесів, виробництва в цілому й організаційно-економічної діяльності.

Розв'язання системних проблем не обходиться без фундаментальних досліджень, бо найчастіше академічна наука значно спрощує завдання з метою її «гарного» аналітичного вирішення. У таких випадках інженерові доводиться більше керуватися інтуїцією і здоровим глуздом.

Отже, існує необхідність інтеграції фундаментальних і прикладних досліджень для вирішення комплексних проблем. Наразі раніше сформована система створення нової техніки й технологій зруйнована, її відтворення не лише неможливе, а й не раціональне. Виходом із цього становища може бути створення НДІ при університетах, однак це повинно бути не суто механічне злиття із залишками галузевих НДІ, а органічна їх інтеграція в єдину систему.

Зараз існує велика різниця в оплаті праці науковців НДІ й викладачів вузів, тому вектор переваг учених спрямований у бік вузів. Варто вирівняти вчених не лише в оплаті праці, а й в інших соціальних питаннях. Тоді вчені будуть займатися тією роботою, яка їм до душі. Адже не секрет, що не кожен учений має здібності до навчально-виховної роботи і навпаки — не кожен викладач із ученим ступенем може успішно професійно працювати в науці. Така диференціація цілком виправдана, адже до викладача висуваються додаткові вимоги морального характеру й здатності роботи з учнями. Водночас варто залучати вчених НДІ до лекційної роботи й викладачів вузів — до роботи НДІ.

Така система досліджень дозволяє поєднати теоретичну підготовку студентів і практичне освоєння дисциплін не на моделях або застарілому обладнанні, а в конкретних умовах виробництва. При підготовці випускних робіт теж можна вирішувати окремі завдання виробництва. Так ефективніше вирішується також і питання підготовки наукових кадрів, адже результати досліджень можна оперативно використовувати на практиці, і вченим не доведеться при підготовці дисертацій користуватися «старими запасами».

Однак при цьому варто розв'язати іншу не менш важливу проблему підвищення теоретичного рівня підготовки фахівців. За радянських часів

університетська освіта відрізнялася від освіти, здобутої в інституті, саме поглибленим вивченням фундаментальних наук. Після реформи освіти навіть у класичних університетах рівень теоретичної підготовки кадрів не відрізняється від їх підготовки в технічних університетах. Зміна назв вузів по суті не змінила змісту освітнього процесу, а рівень підготовки спеціалістів продовжує знижуватися.

Також не можна повторювати помилок минулого, коли запозичуються або реалізуються лише окремі фрагменти системної проблеми чи не враховуються конкретні умови їх використання. Тому треба розробити таку концепцію, в якій були б враховані всі аспекти системної проблеми освіти, щоб це не було реформування заради реформування.

Соціальні проблеми. Стабільність і розвиток держави базується на духовному й інтелектуальному потенціалі його народу. Щоб позбавити країну перспективи розвитку, досить підірвати моральні основи суспільства і зруйнувати систему освіти. Тому держава має піклуватися про те, щоб виховувати всебічно освічених фахівців, у яких інтелект гармонійно поєднувався б із моральними, етичними й естетичними якостями.

На жаль, сучасне людство втратило моральні орієнтири, захопившись задоволенням матеріальних потреб, що безупинно зростають, а також поринуло в розваги, де егоїзм є нормою життя. Метою державної політики різних країн стало споживацьке суспільство, а критерієм оцінки якості життя є кількісні показники споживання їжі та інші матеріальні блага. Все це досягається нещадною експлуатацією земних надр, для чого в свою чергу потрібно дедалі більше енергоносіїв, які отримують шляхом спалювання вуглеводного палива, що призводить до безпрецедентного забруднення навколишнього середовища.

У гонитві за енергоресурсами, ринками збуту економично розвинені країни насамперед нарощують економічний і військовий потенціали, для чого не гребують ніякими брудними засобами, зважаються навіть на вбивства, розв'язуючи агресивні війни. І все це заради зростання економічних показників. При цьому ігноруються духовні цінності. Однак так не може тривати завжди.

Світова криза зачепила практично всі країни світу й усі аспекти життя людей, тому наразі постало питання необхідності глобальних змін на планеті. Головною причиною кризи є духовна деградація суспільства. Тому традиційні шляхи виходу з неї не можуть дати тривалих результатів. Це означає, що необхідні фундаментальні зміни в організації суспільних відносин. Так званий капіталізм вичерпав свої можливості, результатом його панування стала деградація моральності, зведення людських потреб до задоволення їх тваринних інстинктів.

Соціалізм у відомій нам формі нагадує державний капіталізм, пріоритети якого також передбачають по суті лише економічні цілі, спрямовані на задоволення матеріальних потреб людей, що постійно зростають.

Отже, обидві формації вичерпали себе, бо за основу філософії буття взято матеріалістичний світогляд, і як наслідок, — атеїзм. А без віри у Вищі Сили будь-яка система деградує і неодмінно руйнується.

Нове сучасне суспільство можна побудувати лише на принципах справедливості, що неможливо без зміни свідомості людей на користь духовності. Тому для нашого сьогодення властиві саме процеси усвідомлення неминучості майбутнього постання нового світу, побудованого на принципах духовності. Ознаками перетворень, що почалися, є передбачувана зміна клімату, збільшення частоти й руйнівних наслідків природних катаклізмів (землетрусів, цунамі, ураганів, тайфунів), зростання випадків техногенних катастроф.

Сучасна наука неспроможна дати пояснення явищам, що відбуваються, адже послуговується фізичним тривимірним світом. Більшість учених є матеріалістами, тому відкидають наявність простору, що має понад три виміри. Саме в багатовимірному просторі перебувають сутності, що керують еволюцією на планеті. Світ улаштований так, що людина менше знає, ніж вірить. Натомість, якщо людина в що-небудь не вірить, то ніколи про це не довідається. При цьому вище «я» людини знає все, отже, фізичній сутності людини варто навчитися лише згадати те, що закладено в її підсвідомості, й пережити його.

За основу прийдешнього суспільства треба взяти принципи духовних учень, пріоритетом яких є розвиток моральних, етичних і естетичних норм. При цьому має бути гармонія з розвитком інтелекту, позаяк випереджальний його розвиток призводить до порушень моральності й моралі, коли люди здатні чинити злочини: убивство, зрадництво, шахрайство, злодійство, перелюбство, обман, лжесвідчення й багато інших. Це можливо лише за наявності фундаментальних змін у сфері освіти, науки й виховання.

Криза. У результаті панування матеріалістичного світогляду фундаментальні науки почали розглядати мету життя людини з погляду матеріальних, а не духовних цінностей. Науково-технічний прогрес є продуктом розуму людства, що розвивається, а рівень моральності — ступеня розвитку свідомості. Отже, матеріалізувавши цілі своєї діяльності, людство дійшло до високої імовірності самознищення. Насправді ж усі процеси на планеті спрямовані на розвиток духовності людства, зокрема в соціальних, політичних та економічних галузях. Тому матеріалістична теорія Маркса про джерела розвитку людського суспільства — класової боротьби — є не лише помилковою, а й небезпечною.

Людина творить у сфері наслідку, не відаючи справжніх причин розвитку. Це сталося в результаті порушення основного принципу первинності духовного начала над матеріальними проявами, відсутності системного світогляду. Причиною процесів, що відбуваються у природі, є циклічний рух думки — від загального до окремого, що називається диференціацією, а потім — від окремого до загального, тобто інтеграція. Аналогічно ми пізнаємо й

універсальні закономірності — від загального до окремого, а створення нового життя — від окремого до загального. У природі не існує випадковості: всі явища і процеси підпорядковуються закону причинно-наслідкових відносин. Незнання справжніх причин ми називаємо випадковістю. Система життя має розглядатися як єдність причини й наслідку.

Енергетична криза є найнебезпечнішою. Для подальшого розвитку техногенної цивілізації потрібно дедалі більше енергії, яку отримують шляхом спалювання вуглеводного палива й розщеплення радіоактивних матеріалів. При спалюванні палива викиди забруднюють природне середовище. Атомна енергетика навіть небезпечніша, бо накопичені радіоактивні відходи створили проблему їх поховання; наслідки цього непередбачувані. Це спричинило екологічну кризу й боротьбу за енергетичні джерела. Безпрецедентне забруднення навколишнього середовища призвело до зниження тривалості життя людей і нових хвороб, а боротьба за джерела енергії — до війн.

Здавалося б, що наука має знайти альтернативні джерела отримання енергії, однак цього не відбувається. Чому ця проблема не вирішується, адже енергія Космосу — невичерпна? А тому, що якби це сталося, людина насамперед використовувала б нові знання для створення зброї масового знищення людей, як це було з відкриттям розщеплення атомного ядра. Адже очевидно, що скидати другу атомну бомбу на Японію не було потреби. Не варто думати, що людина своїм розумом самостійно робить нові відкриття. Це твердження є помилковим. Насправді нам дозволяють їх робити в міру розвитку.

Отже, причину варто шукати в людській свідомості. Учені досліджують матерію та її прояви у тривимірному фізичному світі. Вони не вірять в існування багатовимірної реальності, що безпосередньо впливає на процеси фізичного світу, що відбуваються. А від матеріалізму — найближчий шлях до атеїзму. Божественний світ — багатовимірний, але досліджувати його можна за умови, що вчений вірить у його існування.

Незважаючи на ортодоксальність науки в цілому, все-таки знаходяться вчені, які, ігноруючи визнані авторитети, розробляють нові теорії, засновані на духовних принципах. Уже доведено, що думка поширюється миттєво за допомогою торсійних хвиль. На основі цієї теорії створюють прилади, однак ортодокси ці очевидні факти вважають випадковими збігами обставин.

У науковій, як і в будь-якій іншій творчості, величезне значення має інтуїція, осяяння. Багато відкриттів відбулися саме з її допомогою. Уже після цього вчені пропонують гіпотези, після експериментального багаторазового підтвердження названі теоріями, які згодом виявляються неточними, і так без кінця і краю. Це зумовлено відносністю істин, які відкриває наука. На відміну від релігійних істин, які людство отримує шляхом одкровень або через контактерів (вісників) як абсолютні істини, наукові істини ніколи не можуть бути такими, тому наука

не може претендувати на лідерство в пізнанні світу. Якісні знання надає людству релігія, а завдання науки — досліджувати закономірності й використовувати результати досліджень для загального блага.

Знання людям відкриваються дозовано, мірою духовного й інтелектуального розвитку. Позаяк нині інтелект значно випереджає духовність, то задля «вирівнювання» становища, на землян «звалилася» світова криза. Це означає, що потрібно змінювати модель суспільного устрою і взаємини людей на планеті. Бо — суспільство, засноване на егоїзмі окремих людей і цілих країн, вичерпало себе.

Третє тисячоліття характеризується процесами інтеграції, що супроводжуються змінами клімату, природними катаклізмами й великими техногенними катастрофами. Ці процеси вимагають наукового аналізу й пояснення, адже боротися з ними неможливо, треба знати справжні причини й не створювати їх, тому що причини ці породжує негативне мислення. Чи може сучасна наука здійснити такі дослідження? Звісно, не може, тому що перебуває в лещатах догм і традицій. Зараз багато вчених досліджують різні так звані паранормальні явища, які не можна науково пояснити. Коли заявляють про наявність нескінченного тонкого багатовимірного світу, багато хто крутить пальцем біля скроні, мовляв, «дах поїхав». Це відбувається тому, що вчені звикли до суворих доказів, які виключають віру. Однак без віри, підкріпленої здоровим глуздом і повсякденними життєвими реаліями, неможливо довести навіть теорему Піфагора, бо під час її доведення послуговуються аксіомами метричного простору. А хіба аксіома — це не віра? Тим більше, що, як довели Лобачевський, Риман та інші математики, евклідова геометрія не застосовна в масштабах космосу. Але якщо йдеться про багатовимірний простір, який пов'язують із Богом, то це вважається містикою.

Отже, знання, якими послуговується наука, є завжди відносними, що також слід враховувати під час реформування системи наукових досліджень.

Освіта. Як відомо, освіта базується на науці, тому їх варто розглядати в тісному взаємозв'язку як єдину систему. Справді, якщо наука має комплекс догматизму, то чи можна готувати творчих випускників? Адже вони весь час озиратимуться на авторитет учених минулого які нібито, встановили вічні істини.

Мені згадався випадок, коли великий математик Гаусс приймав вступні іспити в аспірантуру. Всім претендентам він давав одне й те саме завдання, знаючи, що вирішити його неможливо. Робив він це для того, щоб випробувати можливості вступників, як-то кажуть, до «дна». І раптом один вступник до аспірантури, що складав цей іспит, на прізвище Максвелл вирішив це «нерозв'язне» завдання, що стало відомим як розподіл Максвелла. Коли його розпитували, як же йому вдалося вирішити це завдання, той відповів, що не знав про те, що воно нерозв'язне.

Системності потрібно дотримувати не лише в організації науки, а й у методах навчання, починаючи з дитячого віку. Така система існувала за радянських

часів, коли з дитячого садка й до закінчення навчання дітям втовмачували певні догми, не намагаючись навчити їх самостійно і критично сприймати дійсність. Адже по суті ми вважаємо, що роль, мета й функція освіти полягає в тому, щоб передавати знання. Але освіта дуже віддалено стосується знань, вона пов'язана з мудрістю. Мудрість — це застосоване знання. При цьому не можна зневажати знання на догоду мудрості, а з іншого боку, не можна зневажати мудрість на догоду знанням. Це губить освіту, що зараз уже й відбувається.

Людство придумало систему освіти, в основу якої поклало розвиток пам'яті дітей, а не їхніх здібностей. Ми навчаємо дітей, що думати, замість навчати їх, як думати. Треба їм самим дати можливість дійти власної правди. Певний обсяг знань має передаватися від одного покоління до іншого, однак треба створити можливість, щоб дитина зрозуміла ці знання сама.

До чого це призводить, можна продемонструвати на прикладі історії. Історія в основному пишеться, зважаючи на погляди лише частини суспільства, якій вигідне саме таке тлумачення подій, що відбулися. Але завжди існує й протилежна думка, думка іншої частини людей. Виходить, що ми вчимо не історію, а політику. В одному із тверджень сказано: «Історія має бути точним і докладним аналізом того, що відбулося насправді. Політика ніколи не пов'язана з тим, що трапилося в дійсності. Політика — це завжди лише чиясь думка з приводу того, що відбувається. Історія розкриває факти — політика судить. Історія викриває, фіксує події об'єктивно. Політика ж приховує об'єктивну реальність, акцентує увагу лише на одному боці подій. Політика ненавидить правдиво написану історію. У будь-якій правдиво написаній історії політики характеризуються не з кращого боку».

Як бачимо, з освітою в нас теж не все добре. На сьогодні у галузі освіти спостерігається стійка тенденція до деградації — насамперед зниження рівня підготовки випускників шкіл. Входження національної системи освіти до європейського простору є неминучою складовою інтеграційних процесів, що відбуваються у світі. Однак при цьому важливо не сліпо копіювати досвід європейських країн, використовуючи його окремі фрагменти, а розробити власну концепцію освіти з урахуванням передового досвіду інших країн і конкретних умов. При переході на європейську систему освітнього процесу нині варто враховувати такі його особливості:

- у зв'язку з економічною кризою зниження мотивації до самостійного навчання й отримання глибоких знань. У цих умовах домінує низька ймовірність працевлаштування випускників за фахом, а відсутність відповідних вимог з боку потенційних замовників не стимулює підвищення рівня знань;

- відсутня чітка система державного й регіонального замовлень на випускників вузів і їх працевлаштування. Замовлення існує формально у вигляді планової кількості бюджетних місць. За працевлаштування відповідає ректор університету, однак цю функцію

він не може реалізувати повною мірою із причин, що він нього не залежать, зокрема через відсутність відповідного законодавства. Фактично випускники вузів знаходять роботу самостійно;

- відсутність фінансування вузів у повному обсязі змушує їх приймати абітурієнтів на навчання за угодами-контрактами. Через необхідність виживання вузи стали заручниками зазначених контрактів, що призвело до зниження рівня вимог при оцінці знань студентів, зокрема й тих, що навчаються на бюджетній основі;

- матеріальна база вузів фізично зношена, морально застаріла і відновлення її практично не фінансується;

- планування показників успішності студентів і якості навчання не може стимулювати об'єктивну оцінку знань, тому ці нормативи варто визнати помилковими. Практика свідчить, що це призводить до зворотного ефекту — зниження рівня знань;

- недостатня самостійність вузів не дозволяє проводити експерименти з урахуванням місцевих умов і потреб ринку праці.

Запровадження системи ESTS, здавалося б, має стимулювати самостійну роботу студентів, систематичніше засвоєння матеріалу за рахунок проміжного контролю. Однак у процесі практичної роботи при модульному контролі виявлені такі недоліки системи тестування:

- при тестуванні практично відсутній безпосередній контакт студента з викладачем, немає діалогу, що активізує його вплив на свідомість студента й його роль як вихователя;

- використання тестів не сприяє розвитку творчого ставлення до досліджуваного матеріалу, а, навпаки, стимулює механічне завчання, сприяючи розвитку догматичного мислення;

- відсутність доказів при тестуванні не сприяє розвитку логіки мови й переконливої аргументації;

- тестування стимулює «накачування» формальних знань без їх глибокого осмислення і розуміння.

Студенти розповідали мені, що при тестуванні траплялися випадки, коли слабкий учень одержував більш вищу, ніж здібніший, тому що навіть методом «тику» ймовірно можна вгадати правильну відповідь. Цей недолік можна усунути шляхом значного збільшення кількості тестів, однак неможливо ініціювати творчість. Такий метод нагадує оперативну пам'ять комп'ютера, коли знання через певний час «стираються». Але якщо учень зрозумів матеріал, то результати «заносяться» у довгострокову пам'ять назавжди.

Тенденція збільшення обсягу матеріалу для самостійної роботи не викликає заперечень, адже змушує студента глибше осмислювати досліджуваний предмет. Однак у наявних умовах це практично не працює через загальне зниження мотивації й неможливість забезпечити належний рівень вимог.

Без серйозної реформи освіти й науки не може бути й мови про конкуренцію з іншими країнами. Низька зарплатня та відсутність сучасної матеріальної бази для наукових досліджень і практичних

занять студентів призводить до «витоку мізків» — еміграції найбільш підготовлених випускників до інших країн. Імовірно, Болонська система освіти без серйозного вдосконалення не може дати позитивних результатів, тому що існує небезпека підготовки вузькопрофільних фахівців. Це звужує їхній світогляд і творчий потенціал, тому такі фахівці нагадували біологічних роботів, що добре виконують лише певну роботу. Щоправда, все залежить від мети. Якщо нам не потрібні талановиті фахівці, то ми йдемо правильним курсом. Адже що вужчий світогляд людини, то легше нею керувати.

Процес освіти має бути системним і безперервним протягом усього життя людини. Але особливо велике значення має освіта молоді з дитячих років і до закінчення навчального закладу. Її метою є не лише оволодіння професійними знаннями, а й набуття гуманітарних цінностей, широкого світогляду і всебічний розвиток. Мається на увазі насамперед зміна свідомості, виховання сучасного світогляду на ідеях гуманізму, принципах любові, допомоги й милосердя, гідності й честі, повернення до справжніх цінностей, відновлення моральних орієнтирів. Завдання освіти — надати людям знання про мету існування планети, людства й кожної людини, призначення і місце людини у Всесвіті. Людина має позбутися влади грошей, вульгарності, низьких тваринних інстинктів.

Необхідно створити систему безкоштовної освіти для дітей допитливих розумом і здатних навчатися. Освіта має бути всебічною, загальногуманітарною, з обов'язковим вивченням історії мистецтв, всесвітньої історії, історії релігії, сучасних засобів комунікації, із широким підходом до вивчення кращих зразків творчості в науці й мистецтві, які має людство на даному етапі і які отримало у спадщину від попередніх поколінь. Лише так можна позбутися від наукових і релігійних догм, від почуття безвиході.

Особливу увагу потрібно приділити освіті в галузі релігії. Ніколи не слід утверджувати у свідомості дитини основи будь-якої релігії, що вже існує на Землі. Але варто дати їй знання й розуміння основ Віри. Людина, яка здобула повноцінну освіту й віру в Божественні Закони, не підпаде під вплив церковних догм і знайде загальне Джерело всіх вірувань і релігій. Воно слугуватиме основою, фундаментом, на якому можна звести будинок майбутньої Нової Епохи, що приходить на зміну старої. Така людина позбудеться обмежень свідомості, нав'язаних догм і правил, вона не належатиме до жодного з наявних вірувань, але візьме з них усе краще, передове.

Проблему освіти дітей за своєю актуальністю не можна порівняти з будь-яким іншим завданням, що стоїть перед людством. Країна, що не піклується про це, не має майбутнього. Адже для розвалу держави достатньо позбавити людей духовних основ і знищити освіту, а без належної освіти зачахне й наука. Ці процеси ми зараз спостерігаємо. Тому проблема виховання моральності має першорядне значення.

Виховання. Сучасний моральний і культурний рівень молоді не відповідає вимогам часу. Отримана свобода застала нас зненацька, суспільство не було готове протидіяти пропаганді егоїзму, уседозволеності, насильства, розпусти, що обрушувалися через засоби масової інформації на наші незміцнілі душі. Особливо небезпечні для стану свідомості непрямі методи впливу. Одним з основних таких методів є музика. Людство має зразки високодуховної, класичної музики, створеної найбільшими геніями, однак нині її мало хто розуміє. Бо відбулася підміна справжньої музики її сурогатами.

У проповідях Ісуса, опублікованих у «Книзі Ісуса», зокрема йдеться про рок-музику: «Я міг би назвати подібні рок-збіговиська по-іншому. Це — один з найпотворніших способів висловлення крайнього презирства до людської благопристойності, який будь-коли з'являвся. Чуєте? Я кажу про рок! Про той диявольський шум, що окремі люди наважуються називати музикою. Цей рок став куди серйознішою причиною викривлення свідомості мільйонів ваших дітей до глибин пекла, ніж наркотики й надмірне споживання алкоголю. Це найстрашніша кара для нашого молодого покоління».

Справді, японський учений Масару Емото експериментально довів руйнівний вплив рок-музики на психіку людини. Він заморожував воду з допомогою музики й слів. У випадку звучання класичної музики зі словами позитивного змісту сніжинки, що утворюються при заморожуванні води, мали винятково правильну, гарну геометричну форму без порушень. Якщо ж при цьому звучали лайка й особливо рок-музика, сніжинки мали неправильну форму.

Багато хто ототожнює свободу з демократією, не розуміючи, що без самообмеження така свобода є руйнівною для моральності й моралі, що свобода індивіда обмежена свободою інших людей. Демократія — це не вседозволеність, а суворе дотримання законів без подвійних стандартів, доброзичливість і справедливість, об'єктивність і милосердя, терпимість до іншої думки й допустимість тлумачення істини, відмінного від усталеного. Головним критерієм демократії є свобода вибору, чого нині немає.

В одному з послань людству з Космосу про свободу йдеться: «Свобода щодо людини означає свободу в задоволенні ваших бажань, і якщо закони вашого суспільства примусово не обмежуватимуть свободи окремих членів суспільства, то неприборкані бажання окремих членів суспільства можуть зашкодити людству планети. Спочатку ви повинні добровільно у своїй свідомості відмовитися від вашого плотського розуму й пов'язаних із ним ваших плотських бажань і потреб. Після цього ви розвинете в собі ще більшу волю, що дасть вам змогу мати пізнати вищі енергетичні й інформаційні рівні нашого буття».

Щоб утримати людей від аморальних вчинків до тепер послуговувалися залякуваннями покараннями. У духовній сфері — це страх Божої кари, у повсякденному житті — це страх втратити свободу, майно, роботу й т. ін. Життя довело неспроможність цієї

парадигми, тому що люди навіть під страхом страти або довічного ув'язнення чинять злочини. Суспільство уражене виразкою корупції, шахрайства, злочинства та ін. Держава реагує на зростання злочинності однозначно — посиленням міри покарання. Однак проблема нікуди не зникає, а залишається й навіть набуває ще більшої гостроти. Для того, щоб розв'язати проблему злочинності, варто знати справжні її причини. А справжня причина — це неправильне виховання, бездуховність суспільства. Всі людські вчинки мотивуються на глибинному рівні одним із двох почуттів — страхом або любов'ю. Найбільший ворог людини — страх.

Сучасні методи виховання страхом ніколи не дадуть бажаного результату. Покарання не має бути помстою. Треба виховувати любов'ю, а для цього варто змінити систему виховання.

У виховній роботі студентів зараз широко послугуються залученням їх у різні гуртки, спортивні секції, музичні ансамблі, однак ідеться лише про небагатьох студентів. Цей метод дієвий тільки для цієї категорії студентів. Тому проблема залишається невирешеною. Як же виховати гармонійно розвинену особистість? Шляхом формування в неї сучасного сприйняття навколишнього світу, ролі в ньому людини й людства.

У сфері духовного виховання — це дати особі необхідний мінімум знань про існування духовного світу, частиною якого є кожна людина, а її фізичне тіло — тимчасова оболонка для короткочасного існування безсмертної душі з метою напрацювання певних якостей, необхідних для нескінченної творчості. Кожна людина має розуміти, що Бог любить однаково всіх своїх дітей і нікого не карає. Людина карає себе сама, порушуючи встановлені космічні закони. Якщо людина знатиме, що кожна її думка, кожне слово й дія навічно вписуються в інформаційне поле й що за негідні вчинки рано чи пізно доведеться розплачуватися, то перш ніж вчинити протиправну дію, вона замислиться, чи варто ризикувати. Адже покарання, як і заохочення, багаторазово підсилюється: за добро — добром, за зло — злом. При цьому треба знати, що гріхи Всевишній може нам відпустити за умови щирого каяття й неповторення їх надалі. У випадку ж повторення гріхів наслідки будуть значно важчими, з урахуванням попередніх порушень законів Усесвіту, адже записи про наші вчинки зберігаються вічно.

Світогляд має бути системний і базуватися на духовних і наукових знаннях. При цьому всім треба конкретно роз'яснити мету життя людства і кожної людини на планеті зокрема, а полягає вона у служінні людям і Всесвіту для досягнення цілей еволюції. Мета еволюції свідомості людини — гармонійний розвиток духовних, моральних і етичних якостей у поєднанні з рівнем розвитку інтелекту. Цілі ці — несумісні з егоїзмом як проявом тваринного начала в людях, що полягає у прагненні до нагромадження матеріальних багатств, властолюбстві, задоволеннях тощо.

Матеріальні блага мають велике значення у житті кожної людини, але здобувати їх треба залежно від

рівня духовного розвитку й віддачі кожної людини. Кожна людина випромінює у простір інформацію про свою щирі сутність, що відображається в її аурі, а всі наміри, дії та думки навічно записуються в інформаційному полі людини, планети і Всесвіту. Кожна людина отримує матеріальні блага відповідно до якості і кількості затраченої на благо людства енергії («що посієш, те й пожнеш»).

Тому варто уникати негативних думок, адже вони можуть матеріалізуватися. Людство й планета — єдине ціле, тому стан земної кори залежить від інтегральної свідомості людей. В інформації, яку отримала із Всесвіту 26 червня 2005 р. контактер Т. Мікушина, про це сказано так: «Зв'язок між станом земної кори й рівнем свідомості людства дуже тісний, і за кількістю підземних поштовхів і землетрусів, за їх силою й частотою ви можете судити про ту напругу тонкого плану, близького до Землі, що існує. Земля дуже чутлива до всього, що відбувається у свідомості конкретної людини і людства загалом.

Землю можна розглядати як материнське тіло, спільне для всіх еволюцій, що населяють планету Земля. І як мати завжди відчуває навіть на великій відстані будь-які небезпечні ситуації, у яких перебувають її діти, точно так і Земля реагує на небезпечні стани свідомості, пов'язані з її дітьми. Щоб аналогія була повною і закінченою, можете собі уявити, як Мати-Земля починає переживати, коли її нерозумні діти у своїй свідомості допускають дуже великі перекручування у вигляді недосконалих думок і почуттів. Як і будь-яка мати, Мати-Земля починає хвилюватися й переживати за своїх дітей, і це виражається у збільшенні підземної активності. Тому що більше людей зберігатиме високий рівень свідомості й посылатиме свою Любов і подяку Матері-Землі, то спокійніше змінюватимуться обриси материків і океанів, хоча ці зміни є неминучими.

Кожна нова раса, що приходить на Землю, має отримати для свого розвитку й процвітання новий материк. І ви повинні зрозуміти, що настає епоха, коли реально постає нова, шоста, корінна земна раса. Поки що ця раса перебуває на теперішніх материках, але надалі, коли вона посяде чільне місце за впливом на еволюцію Землі, матиме свій материк, що постане на місці нинішнього океану. Відповідно старі материки, такі як Європа, частина Азії й обидві Америки, поступово підуть під воду разом із містами й людьми, що їх населяють. І цей процес може відбуватися поступово й безболісно протягом тисяч і десятків тисяч років, а може відбутися майже миттєво, так, як пішов під воду материк Атлантида із залишками Четвертої Корінної Раси, поведінка якої призвела до глобальної катастрофи. І практично увесь материк за лічені дні. За цей визначений природою час неможливо було врятуватися, навіть з допомогою кораблів і літальних апаратів.

Врятуватися можна лише з допомогою підвищення рівня вашої свідомості. І якщо ваша свідомість має достатньо високий рівень для зв'язку з Вознесеними Сонмами, то вас заздалегідь попередять про

прийдешні катастрофи і ви матимете можливість побудувати ковчег або заздалегідь перейти на нові землі. Тому, якщо рівень масової свідомості людства найближчим часом зможе піднятися на вищий щабель, то неминучі катаклізми відбуватимуться поступово й безболісно і розтягнуться на значний проміжок часу. Якщо ж людство й надалі продовжуватиме експериментувати зі своєю вільною волею й не почує голосу Божественного розуму, то катаклізм набуде різкішого й руйнівного характеру.

Для Землі, що «розгнівалася» на своїх дітей, не важко занурити весь такий материк, як Європа, під воду за одну добу. Я розумію, що вам важко повірити в небезпеку, яка загрожує, тому що протягом свого життя ви не відчували нічого подібного. І пам'ять людства зберігає легенди про занурення Атлантиди разом із сотнями тисяч людей, що населяли її, як щось доволі фантастичне, щоб у це можна було повірити. Однак коли ви досягнете вищого рівня свідомості, то зможете усвідомити реальність цих легенд і навіть зможете пригадати свої втілення в колишньому житті. І якщо ви потонули разом із Атлантидою, то й у своєму нинішньому житті відчуватимете страх і неусвідомлене занепокоєння за будь-яких землетрусів, які переживатимете. І якщо ви в часи Атлантиди опинилися серед людей, які повірили голосу пророків і заздалегідь залишили затоплені землі, то ви й тепер дуже уважно будете прислухатися до голосів усіх пророків і намагатиметесь враховувати отримані від них попередження у вашому житті.

Якщо вам сказати наперед, що може відбутися на планеті Земля найближчим часом, то це викличе паніку серед тих людей, які дуже добре пам'ятають, що пророцтва іноді збуваються. Однак будь-яка паніка є проявом небожественним і призведе до ще більшого «хвилювання» Землі. Тому ніколи в пророцтвах, які оголошуються на широку аудиторію, не говориться нічого конкретного про місце й масштаб катастрофи, що має бути. Однак є люди, які навіть у дуже слабкому натяку здатні впізнати серйозне попередження і почати проводити свою молитовну роботу з нейтралізації негативних згустків енергії думок і почуттів людства Землі, що досягли загрозливої концентрації. Також ці люди намагаються заспокоїти Матір-Землю, Любов'ю, яку вони посилають зі свого серця прямо в її серце. І дуже часто зусиль цих людей буває досить, аби запобігти катаклізму зовсім або зменшити його наслідки до мінімальних проявів.

До сказаного я можу додати лише те, що кожен із вас впливає на ситуацію на Землі. Ви можете навіть не молитися, а просто у своїй свідомості зупинити потік негативної енергії. Позбуватися негативних думок, емоцій і перетворювати їх Любов'ю свого серця на пелюстки троянд. Ви постійно протягом дня спостерігаєте за тими ситуаціями, які змушують хвилюватися Матір-Землю. Подумки побажайте взяти цю ситуацію у своє серце і трансформувати її наслідки. Не засуджуйте тих людей, які створюють навколо себе негативні прояви й беруть участь у них. Їхня свідомість перебуває у затьмареному стані, і вони

не здатні поки що усвідомити ту шкоду, якої завдають Землі й насамперед собі. Дозвольте Богові й Космічному Закону навчити цих людей підкорятися Божественному Закону.

Ваше завдання, якщо ви стали свідком негативної, руйнівної ситуації — спробувати взяти на себе негативну енергію, яка осідає на фізичному, астральному й ментальному тілі через неправильні дії інших людей і перетворити її на позитивну. Ці люди не відають, що чинять, але ви знаєте. Тому не додавайте до загального брудного потоку своїм осудом додаткової негативної енергії. Не підживлюйте своєю енергією недосконалість. Просто вилучайте всю негативну енергію з недосконалості і намагайтеся за допомогою ваших чакр або молитов перетворити її на позитивну. Повірте, так ви досягнете набагато кращого результату, ніж якщо будете наставляти некероване дитя Землі, що розбешкетувалося. Пророцтво вимовлене, і дай Боже, щоб воно не збулося».

У цей час можна бути впевненим, що катастрофи не буде, адже свідомість людей стрімко набуває вищого рівня. Про рівень інтегральної свідомості планети судять за частотою її випромінювань. Якщо протягом століть ця частота становила приблизно 7,2 Герц, то у 1987 р. вона зросла до 11,4 Герц, а в цей час уже перевищує 21 Герц.

Свідомість єдності. Єднання входить до програми еволюції свідомості — об'єднання всього людства. Це є закономірністю, відповідно до якої дезінтеграція відбувається лише у тривимірному фізичному світі, де кожна людина є відособленою істотою. У тонкому світі — світі високих вимірів простору — всі люди є одним цілим. Тому програмою еволюції передбачається в міру розвитку свідомості поступова інтеграція людства в єдину родину.

Для вирішення глобальних проблем людства, крім цього, необхідно взаєморозуміння і співробітництво існуючих на Землі релігійних конфесій, а також співробітництво науки й релігії, подолання догматизму й марновіств. Наука теж має перебороти матеріалістичний світогляд, атеїзм і догматизм. Лише спільними зусиллями релігії і науки можна побудувати суспільство на основах любові й справедливості.

На жаль, сучасна релігія повною мірою не виконує своєї місії духовного вихователя людей, адже добровільно ізолювалася від інформаційного поля планети й Усесвіту замість підтримувати безпосередній зв'язок із Богом і навчати людей. Дотепер релігія залякує людей покаранням Божим, не усвідомлюючи, що виховувати треба не страхом, а любов'ю. У Всесвіті не існує статичних станів, усе тече й змінюється. Цим законам підпорядковуються абсолютно всі явища, зокрема й процес пізнання. Уявлення про світ постійно уточнюється і вдосконалюється мірою духовного й інтелектуального розвитку людства.

Із метою підвищення рівня розвитку духовності людей варто використовувати досягнення науки, бо наукове пояснення всіх явищ природи неминуче

сприяє зміцненню віри, без чого неможливий подальший розвиток людства. У зв'язку із цим будь-які відкриття й нові ідеї в галузі фізики, хімії, біології, філософії тощо працюють на новий світогляд і зрештою — на порятунок людства від самознищення.

Як відомо, основною причиною більшості природних катастроф на Землі є не згармонізована із природними процесами інтегральна планетарна свідомість людства. У результаті негативного мислення і згубної для Природи діяльності людей зросла кількість землетрусів, тайфунів, ураганів і техногенних аварій із катастрофічними наслідками. Отже, головною проблемою сучасності є виховання моральності, свідомої творчості й відповідальності.

Звичайними мотивами старанного навчання студентів є поліпшення матеріальних умов їхнього життя, задоволення амбіцій щодо свого становища в соціумі, прагнення до влади й інших суто матеріальних потреб. Всі перераховані цілі є помилковими, адже щирою метою життя людини у фізичному тілі є розвиток рівня своєї свідомості, усвідомлення єдності всіх людей, постійне самовдосконалення, що означає служіння суспільству. Багато хто з людей все своє життя присвячує накопиченню грошей та інших матеріальних благ. Такі люди витрачають дорогоцінний час, відпущений їм на життя, проживають його даремно. У цей час гроші правлять світом, однак усе коли-небудь закінчується.

Тож наводжу фрагмент послання Саната Кумари від 9 липня 2006 року про гроші: «Питання взаємин із грошима є дуже складним. Усе в цьому світі побудовано на обміні енергією. І будь-який застій енергії призводить до нестачі грошової енергії. Тоді, коли ви маєте гроші, ви повинні продумати, куди ви маєте їх витратити. Будь-яке накопичення грошової енергії не корисне й виявляє ознаки карми неправильного ставлення до грошей.

Подумайте, як ви маєте розпорядитися наявними у вас грошима. Якщо ви витратите ці гроші на те, щоб отримати якесь задоволення, то наступного разу ви не матимете енергії, заповненої грошима. Навпаки, якщо ви витрачаєте ваші грошові заощадження на добрі справи, то потік грошової енергії буде посилений, навіть незалежно від того, скільки ви будете докладати зусиль для заробляння грошей. Ви отримуєте спадщину або хтось дасть вам грошей під яким-небудь приводом. Правильно розпоряджайтеся грошовою енергією.

Що більше ви безкорисливо віддаєте, то більше отримуєте. Однак ви завжди повинні пам'ятати, що відповідаєте за те, кому й скільки грошей даєте. Тому що в тому випадку, якщо гроші, які ви даєте, не використовують на добрі справи, то карма неправильного використання грошової енергії ляже на вас. Та якщо ви пожертвуєте ваші гроші на добрі справи, то добра карма від правильного використання ваших грошей дасть вам можливість розпорядитися цією доброю кармою на свій розсуд».

Виховання системного мислення допомагає людині усвідомити свою єдність із усім людством і

Всесвітом. Розуміючи, що еволюція у Всесвіті й на планеті не відбувається стихійно, а керується космічними законами, людина може добровільно обрати напрямок служіння суспільству й усвідомлено домагатися досягнення власної мети. Знання космічних законів, що керуються еволюцією, дозволить їй позбутися егоїзму як прояву тваринних інстинктів. Це допоможе сформувати в людини терпимість до іншої людини, альтернативних думок, чесність, справедливість, об'єктивність, співчуття, доброзичливість, милосердя та ін.

Розуміння того, що лише братня любов, незалежно від національності, расової приналежності, статі, майнового й соціального становища в суспільстві, може виховати почуття взаєморозуміння і взаємодопомоги. Тільки служіння суспільству здатне забезпечити підвищення інтелектуального, морального й етичного рівня розвитку душі, що є необхідною умовою щасливого, не даремно прожитого життя. При цьому матеріальні потреби задовольнятимуться відповідно до віддачі кожної людини й не на шкоду розвитку душі. Все, що відбувається з людиною, залежить лише від самої людини. Отже, змінивши свій світогляд і об'єднавшись, люди можуть вплинути на долю планети, досягти миру й гармонії.

Виховання сучасного світогляду. Для того, щоб вирішити проблему збереження цивілізації на планеті, припинити страждання людей і зробити їхнє життя гідним, необхідно змінити свідомість суспільства. Це можна за умови відмови від панівного нині матеріалістичного світогляду людства, створення принципово нової системи виховання й освіти. Доти, доки до влади не прийдуть люди з відповідним світоглядом, щоб служити суспільству, а не задля задоволення владних амбіцій і матеріального збагачення, нічого не зміниться. Але таких людей треба виховувати, для чого потрібні відповідні вчителі. Тому найважливішим нашим завданням є реформування освіти, ретельний відбір кандидатів для навчально-виховної роботи за критеріями моральності й професійності.

Виховання нового світогляду можливе лише за умови, що суспільство чітко уявлятиме мету еволюції людства, місце в ній кожної людини, закони, за якими розвивається Всесвіт. Тоді відомі положення духовних учень сприйматимуться зовсім по-іншому, і людина буде мати можливість усвідомити наслідки своїх намірів, думок і вчинків.

Для виконання місії вихователя вирішальне значення мають духовні й ділові якості викладачів. Підбір кандидатур на роль справжнього викладача — вихователя молодого покоління — доволі відповідальний і складний. Для цього ще не вироблені моральні й етичні критерії, немає відповідних тестів. Не кожен фахівець, що захистив дисертацію, може керувати колективом і визначати зміст виховної роботи, тому що кожна людина впливає на інших людей навіть без формального спілкування з ними, впливаючи на їхню підсвідомість. Тому при відборі кандидатур для навчання в аспірантурі й

докторантурі враховують зазвичай рівень знань та твердий намір вступників навчатися. І як наслідок — трапляються випадки, коли викладачі не лише не подають приклад студентам, а й самі є носіями пороків, з якими вони покликані боротися під час виховної роботи зі студентами.

Наприклад, чи може викладач, що палить, переконати студентів відмовитися від цієї шкідливої звички? Чи може студент повірити викладачеві, що алкоголь шкідливий, якщо викладач сам ним зловживає, якщо цей викладач не є об'єктивним і справедливим? Імовірно, такий викладач не зважиться вести пропаганду проти шкідливих звичок, якщо сам їх має.

На жаль, немає належної наукової пропаганди шкоди вживання наркотиків і алкоголю, тютюнопаління, навпаки — ці шкідливі звички рекламуються ЗМІ. Наслідки такого способу життя жахливі. Через значне зниження тривалості життя людина не встигає виконати завдання, для вирішення якого вона прибула на планету. У результаті тютюнопаління і вживання алкоголю знижується імунітет людини, ушкоджується її генетичний код, внаслідок чого збільшується кількість неповноцінних нащадків вироджується людство. Чому немає розумної пропаганди здорового способу життя? Мабуть, тому, що ми не бажемо цього робити, не віримо в позитивні наслідки, а, причина бездіяльності криється також у нецтві людей чи в переслідуванні ними комерційних інтересів, адже підприємці отримують значний прибуток від продажу цигарок, горілки, не кажучи вже про наркотики.

На жаль, пропагуючи здоровий спосіб життя, ми маємо на увазі лише фізичне тіло людини. Але ж шкідливий вплив тютюнопаління й алкоголю на тонкі тіла — жахливий. Ці звички негативно впливають також і на духовні якості людини (егоїзм, втрата совісті, правопорушення тощо.).

У виховній діяльності можна виділити стратегічні напрямки, що вимагають тривалої й цілеспрямованої виховної роботи й оперативності як початку перетворення суспільства. До першого напрямку належить осмислення космічного призначення планетних цивілізацій, принципів управління їх розвитком, сутності людини і її призначення як космічної істоти в загальній програмі еволюції та ін. Не менш важливі такі поняття, як воля, демократія та інші категорії, які також взаємозалежні з рівнем свідомості суспільства й керуються відповідними космічними законами.

Насамперед варто нагадати про системність світу і єдності всіх його компонентів, із чого логічно випливають два висновки: 1) будь-яка планета є невід'ємною частиною системи, що називається Всесвітом; 2) кожна планета системи виконує цілком певну функцію.

Як відомо, будь-яка система не може довгостроково існувати без керування, адже в ній зростає ентропія (хаос), і система неминуче руйнується. Отже, все у Всесвіті, зокрема й людина, створені Вищим

Розумом і ним же або через ієрархію посередників і керується. Людство в цілому і кожний індивід також є невід'ємною частиною системи, що називається планетою Земля. У силу закону єдності всі люди в багатовимірному Всесвіті є єдиним цілим, але на фізичному рівні кожна людина існує в дуальності: незначна частина її сутності перебуває в тривимірному просторі в розумі фізичного тіла, а інша, більша, — у духовному світі.

Для того, щоб хаос не поглинув упорядкований простір, він постійно розширюється і змінюється, що відображає відомий у філософії закон мінливості. Відповідно до цього закону в Космосі немає нічого статичного — абсолютно все або розвивається в напрямку мети еволюції, або деградує. Про це дуже важливо пам'ятати, тому що це стосується і процесів пізнання й нашого розуміння істини. Імовірно, ми ніколи не пізнаємо остаточну істину, і це втішно, інакше життя було б нецікаве. На жаль, організована церква абсолютизувала древні уявлення про Бога, що й є однією з основних причин її ортодоксальності і, як наслідок, — невдачі в релігійному вихованні людей.

Для того, щоб осмислити мету життя людства й кожної людини, варто знати рушійну силу еволюції суспільства. Наприклад, марксизм рушійною силою історії вважає класову боротьбу. Однак це помилкова думка, бо суспільна взаємодія людей залежить від рівня розвитку свідомості суспільства, тому метою людства є розширення свідомості як необхідної умови духовного й морального розвитку людей у разі дотримання гармонії відповідно до рівня інтелектуального розвитку. Сучасна духовна деградація суспільства породжена певною мірою випередженням інтелектуального розвитку порівняно з духовним, чим найчастіше можна пояснити тваринну поведінку людей.

Тому кожен індивід має сприяти еволюції свідомості планети шляхом удосконалення свого духовного, морального, естетичного й етичного рівнів у гармонії з розвитком інтелекту. Закономірне питання: навіщо людині розвивати свою свідомість, навіщо обмежувати себе в матеріальних благах, розвагах та інших речах? Адже багато хто дотримується правила: «Живемо лише раз, тож треба використовувати кожен хвилину життя на повну!»

Ця трагічна помилка також є наслідком помилкового світогляду сучасного суспільства. Насправді людина безсмертна, смертне лише її фізичне тіло — оболонка для тимчасового перебування частини її сутності. На планеті космічна сутність на короткий час втілюється у вигляді людини для набуття нею досвіду взаємодії з іншими людьми, виховання відповідальності, милосердя, які необхідні їй для нескінченної творчості в тонкому світі — справжньому її будинку. Смерті не існує, а є лише перехід з одного стану буття в інший.

Багато людей запитують: чому Бог допустив на нашій планеті такий негативний розвиток подій? Відповідь проста: справа в тому, що людина наділена вільною свободою, свободою вибору, їй потрібні не

маріонетки, що сліпо виконують указівки, а творці, які з доброї волі здатні брати участь в еволюції Всесвіту. Кожна людина має свободу вибору, позбавити якої її не може навіть сам Бог.

Причини війн — нецтво людей і недостатній духовний розвиток суспільства. Головна омана людини — переконаність у винятковості своєї національності, раси, перевага приналежності до тієї чи іншої релігійної конфесії. Націоналізм, расизм і релігійні забобони, жага матеріального збагачення — справжні причини всіх війн. Насправді людина має великий позитивний потенціал, але щоб скористатися ним, необхідно розширити свій світогляд. Сучасне суспільство нагадує людину, яка перебуває у воді й гине від спраги.

Щоб позбутися оманливих поглядів, люди мають зрозуміти основну істину: фізичний світ створений думкою, всі матеріальні об'єкти — це перетворена енергія, що може набувати будь-якої заданої форми. Енергія Космосу практично невичерпна й тільки чекає, коли людина дозріє духовно, щоб нею скористатися. Мало того, матерія — це ілюзія, продукт думки, хоча для людини вона — реальність. Живучи в ілюзії, людина повинна розуміти це й користуватися могутністю думки для блага всіх людей і еволюції планети.

Духовне відродження суспільства неможливе без належного виховання й освіти людей із раннього дитячого віку й протягом усього життя. Дітям варто читати казки, які містять усі необхідні моральні норми життя. Як приклад можна навести казки О. С. Пушкіна, у яких наочно продемонстровано, до чого призводять жадібність і корисливість, не порядність і обман, невиконання обіцянок і багато чого іншого. Порушення моральних принципів завжди закінчується «розбитим коритом».

Особливу увагу варто приділяти вихованню й освіті учнів навчальних закладів. Майбутнім фахівцям незалежно від обраної ними спеціальності необхідно дати й гуманітарну освіту. Особливо це важливо для випускників вузів, з яких у майбутньому формується еліта суспільства. Завдання освіти — навчити учнів творчо мислити, виховати їх духовно багатими, чесними, об'єктивними, справедливими, сумлінними фахівцями.

Звідси випливає, що наявна система освіти вимагає кардинального реформування. Особливо важливе місце має посісти духовне виховання. Звісно, з цією метою до програми підготовки фахівців включають вивчення релігійних джерел — Біблії, Корану та ін. Наприклад, у дореволюційній Росії у рамках православного християнського навчання в школах викладали Закон Божий. У наш час це питання також найчастіше обговорюється духовництвом. До програм вузів України ввели релігієзнавство. Але це не дало бажаних результатів, як не бачили ми їх і в минулому. А все через відсутність системності в освіті й вихованні, справжніх знань, догматизм і марновірство, ігнорування наукових знань при взаємодії з релігійним досвідом.

Церкві не вдалося вирішити проблему духовного виховання народу з багатьох причин, основними з яких є зарозумілість і нецтво, ортодоксальність, догматизм, свідоме або неусвідомлене перекручування істини. Жага влади, багатства, розкоші й інших матеріальних благ, а також боротьба з наукою стали трагічною помилкою церкви.

Про основні помилки організованої церкви Ісус повідав світові у згадуваній уже — «Книзі Ісуса», яку він продиктував через свого вісника Б. Кулена. Відповідно до вчення Ісуса люди мають керуватися кількома правилами.

1. Золоте Правило. Необхідно безкорисливо робити щось для іншого так, якби ви робили це для себе: «Чітко засвойте, що коли ви щось комусь даєте, не думайте про віддачу, а лише радійте від того, що ви подарували іншій людині благословення й полегшення».

2. Доброта. «Існують такі чудові людські риси, як Турбота, Доброта, Ніжність, а також ще й Лагідність. Лагідність не означає, що ви дозволяєте іншим витирати об вас ноги. Лагідність досягається запереченням особистого «я» так, щоб ви не виставляли напоказ вашу працю для інших; робіть вашу роботу потай. І коли ви її виконаєте, ваш Небесний Батько, як уже зазначалося, побачить це і винагородить вас сторицею».

3. «Тактовність» — одна з проявів Уважності... Любов незбагненна для тих людей, життя яких було аморальним. Любов не може бути предметом торгівлі. Бог — є лише Любов! Йдеться про прояв цієї Любові. Бог є вищим утіленням досконалості у всіх добрих проявах. Нічого, крім добра, не може дати Божественна Сутність, така могутня, така велика, така нескінченно досконала й водночас, така лагідна й така скромна».

4. «Спокій і Мир» — це дві чудові властивості Любові, і вони можуть оселитися в розумі і серці людей, коли Мене стануть зображувати у справжньому світі».

Єдність науки й релігії. Однак успіху у вихованні неможливо досягти без союзу релігії з наукою. Наука теж не менш консервативна, ніж релігія. Учені в переважній більшості дотримуються матеріалістичного світогляду. Тому часто послуговуються методом пошуку істини шляхом підтвердження наукових гіпотез експериментом, тобто наука вивчає фізичний матеріальний світ. Однак мірою заглиблення в матерію наука найчастіше зіштовхується з непоясненими явищами, коли результати експериментів не повторюються. У таких випадках можуть бути зроблені помилкові висновки про відсутність відповідних закономірностей. Це відбувається в тому випадку, коли досліджуване явище переходить із тривимірного простору у простір вищої вимірності, що недоступна фізичному зору.

Всі духовні сутності, зокрема й людина після смерті фізичного тіла, перебувають у світі Духа — у понад тривимірному просторі. Тому можливості наукового пізнання світу обмежені. Для подальшого

прогресу в пізнанні істини науці варто визнати існування духовного світу й вивчати його. Це неминуче відбудеться, якщо вчені розвинуть здатності ясно-видіння, ясночуття й почуттєзнання.

Однак наука також не може розвиватися без релігії, інакше вона шукатиме істину наосліп. Наприклад, дотепер астрономи намагаються вирішити проблему виявлення населених планет у Всесвіті шляхом зондування простору в пошуках радіосигналів від позаземних цивілізацій. Або здійснюється пошук планет, подібних до Землі, з використанням телескопів. У той же час із послань, які безупинно надходять із Космосу, відомо, що існуючі цивілізації значно перевершують за своїм розвитком земну цивілізацію і спілкуються між собою на рівні думок. Причому форми прояву життя дуже різні, у Всесвіті в цьому напрямку постійно проводяться наукові експерименти.

Швидкість поширення інформації у просторі практично нескінченна, тоді як швидкість електромагнітних хвиль обмежена, а їх інтенсивність падає пропорційно квадрату відстані від джерела випромінювання. Імовірність виявлення позаземних цивілізацій такими примітивними методами дорівнює нулю. Деякі вчені вже працюють над вирішенням проблеми передачі інформації на основі торсіонних взаємодій і мають отримали результати. Тому позаземні цивілізації знають абсолютно все про землян за їх випромінюванням, що містить інформацію про думки, емоційний стан і здоров'я кожної людини й нашої цивілізації в цілому.

Як другий приклад можна навести дискусію про андронний коллайдер. Деякі вчені попереджають про можливу катастрофу, якщо його запустять. За допомогою коллайдера вчені сподіваються вивчити фізичний механізм так званого Великого вибуху, в результаті якого нібито утворився Всесвіт. Насправді ж уже давно відомо, що Великого вибуху не було, тому що Всесвіт твориться безупинно протягом вічності. Ставилася також інша мета: розгадати таємницю «чорних дір». Із послань також відомо, що кожна галактика має «чорні діри», які виконують функції космічних сміттярів, котрі поглинають мертві зірки й планети. Досягнувши критичних меж маси й щільності, вони вибухають, у результаті чого утворюються туманності й нові космічні тіла. Цей процес відбувається безупинно. Названі приклади можна продовжити. Таких підказок, на які вчені ніяк не реагують, — маса.

Звідси випливає, що без релігії наука теж не може розвиватися. Наявний розподіл умовний й, імовірно, у недалекому майбутньому таке співробітництво буде повсякденним явищем. Це відбудеться, коли рівень морального розвитку вчених дозволить бачити їм духовний світ. Якщо вчені визнають наявність багатомірного духовного світу, вони зможуть його спостерігати й вивчати, завдяки чому зникнуть суперечності між наукою і релігією. Тоді прийде розуміння того, що подальший прогрес у пізнанні істини можливий, лише коли об'єднуються зусилля науки

й релігії, за провідної ролі релігії й філософського узагальнення загального досвіду.

Свідомість єдності. Нині відбувається перехід планети в Нову Еру, Еру духовного відродження людства. Про це свідчать процеси духовного пробудження людей, темпи процесів інтеграції, що наростають. Це передбачено програмою еволюції свідомості планети й зумовлено циклічним розвитком будь-якого явища. Циклічний характер явищ спостерігається у зміні дня й ночі, пір року, тобто в русі небесних тіл. Точно так само рух сонячної системи навколо центру ваги сузір'я Стрільця по еліптичній орбіті із тривалістю циклу 25 920 земних років зумовлює зміну епох. Кількість епох, що циклічно змінюються, відповідає кількості знаків Зодіаку. Кожен із них шляхом інформаційних взаємодій Сонця й Землі через ДНК людини впливає на її підсвідомість. У результаті цього впливу людство змінює свою свідомість відповідно до мети еволюції. Так проявляє свою дію космічний закон циклічності.

Кожен цикл починається з диференціації — поділу, а закінчується інтеграцією — єдністю. Стосовно людської спільноти диференціація означає розмаїття, наприклад, розмаїття рас, національностей, культур, релігійних конфесій, що сприяє взаємозбагаченню і прискоренню еволюції свідомості. Це відображає так званий закон зростання складності систем, що еволюціонують. Якщо якась група людей самоізолюється, це призведе до її виродження. Це відбувається тому, що планом еволюції передбачене постійне вирівнювання рівня розвитку людей шляхом постійного їх перемішування. На Землі цей процес поки що відбувається дуже повільно.

Наприкінці ХХ ст. Сонячна система ввійшла в епоху Водолія — епоху співробітництва і єдності, і почав проявлятися закон інтеграції, що стимулювало на планеті інтеграційні процеси. Прикладом може слугувати Євросоюз — добровільне об'єднання держав Європи. У подібних об'єднаннях, хоча повільно й нерівномірно, але відбувається процес перемішування представників різних культур, рас, національностей і релігійних конфесій. Завдяки цьому люди стали терпиміше ставитися одне до одного, до альтернативної думки, іншої національності й культури. Однак при цьому вирішальне значення має мета інтеграції. На жаль, сучасні союзи переслідують економічні, політичні й військові цілі, далекі від духовних. Створюються оборонні альянси, які частіше приховують свої справжні наміри, несумісні з метою еволюції свідомості, і тому не мають перспектив тривалого існування.

Позаяк егоїзм людей не дозволяє їм добровільно відмовитися від такої політики, виникає ситуація, що змушує людей приймати правильні рішення. Світова криза, що настала, і є такою підказкою, тому для подолання кризи традиційні шляхи не вже не підходять — необхідно відмовитися від застарілої моделі суспільного устрою, що базується на егоїзмі і називається капіталізмом. Егоїзм є основ-

ною перешкодою на шляху до духовного розвитку людини, а націоналізм — головною причиною конфліктів і війн.

Отже, процес виховання й освіти має включати розвиток світогляду єдності й співробітництва. Для цього необхідно до програми навчальних закладів увести курси дисциплін, що відображають цілі еволюції свідомості й виховують духовно та інтелектуально розвинених індивідів. Природно, навчання варто проводити в єдності релігійного і наукового вивчення дійсності за умови очищення релігії від перекручень і марновірства, а обох напрямків — від догматизму й нетерпимості. Філософське узагальнення досягнень науки та релігії може створити цілісне сприйняття дійсності й виховати світогляд єдності.

При цьому варто звертати увагу на те, чому не можна порушувати об'єктивні закони Всесвіту. Наприклад, протягом тисячоліть існують так звані заповіді, якими треба керуватися в житті, однак на практиці їх ніхто не дотримується. Чому люди, які вважають, що вони вірять у Бога, убивають, займаються шахрайством, зраджують, крадуть, обманюють? Багато хто з них сповідається, кається у гріхах, а потім продовжує грішити. Це відбувається тому, що ці люди не розуміють дії космічних законів.

Кожна людина приймає й випромінює у простір інформацію та енергію. При цьому має дотримуватися баланс, інакше вступає в дію відповідний закон, що забезпечує рівновагу. Наприклад, людина шляхом шахрайства одержала матеріальні блага в будь-якій формі. Згодом вона може їх утратити, але, що найгірше, ця людина може втратити не лише незаконно отримані блага, а й своє майно, гроші, здоров'я, у неї можуть бути неприємності в родині або на роботі тощо. Відновлення рівноваги може відбутися в порівняно короткий строк або у дальшому майбутньому. Але погасити «борг» все одно доведеться. Все відбувається за правилом бумеранга: людина пожинає те, що посіяла, тобто за добро їй відплачується добром, за зло — злом.

Як інший приклад розглянемо вбивство. Як відомо, це вважається найтяжчим гріхом, однак дотепер масово вбивають людей під час війн. Чому не можна вбивати? Тому що в багатовимірному просторі,

в духовному світі всі люди є цілим, і, вбиваючи іншу людину, по суті вбиваєш частину себе. Крім того, переривається запланована програма життя індивіда на планеті. Якщо люди зрозуміють причини, чому не можна порушувати космічні закони, вони перестануть це робити. Треба твердо засвоїти, що у всьому, що відбувається з людиною, ніхто не винен, а винна вона сама. І ще — хай що відбувалося із людиною, все спрямовано розвиток її душі. Спостерігаючи за зовнішнім світом, людина бачить своє відображення: якщо це негативні явища, то це означає, що такі властивості є й у неї. Те саме стосується й позитивних моментів у житті людини.

Для чого все це написано? Зовсім не для того, щоб переконати когось у правильності свого бачення істини, а навпаки — щоб не приймали на віру чийсь твердження і, замислившись над усіма порушеними питаннями, і відповідь на них шукали самостійно. Адже істина одна, а шляхів її пізнання дуже багато. Головне — шукати. Роль університету в цих процесах неможливо переоцінити.

Висновки

1. На планеті відбуваються глобальні зміни, пов'язані з початком нової епохи переходу людства на новий рівень буття.

2. Характер перехідних процесів прямо залежить від мислення людей. Що менше людство буде генерувати негативних думок, то менше буде стихійних лих.

3. Найважливіша проблема, яку має вирішити людство, — виховати новий світогляд, який базується на духовних принципах, відмовившись від матеріалізму й атеїзму.

4. Необхідно створити систему виховання й освіти дітей у єдності з досягненнями науки і всіх релігійних учень.

5. Мета освіти — навчити творчо мислити, навчати не того, що треба знати, а того, як треба знати. Освіта повинна мати гуманітарний всебічний характер.

6. Вирішити проблему освіти й виховання неможливо без реформування наявної системи, для чого необхідно розробити концепцію, що передбачає єдність і наступність усіх її рівнів на всіх етапах — від дитячого садка до університету.

ФАКУЛЬТЕТ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИХ СИСТЕМ

ЗАХАРЧУК Олександр Сидорович

Декан факультету
Доктор технічних
наук, професор

Захарчук Олександр Сидорович народився 16 жовтня 1947 р. Після закінчення школи у 1965 р. вступив до Луганського машинобудівного інституту на спеціальність «Електричні машини і апарати».

Після закінчення інституту у 1970 р. працював на Луганському тепловозобудівному заводі інженером-конструктором до 1976 р., після цього підприємством був направлений на навчання в цільову аспірантуру Ленінградського інституту інженерів залізничного транспорту.

Тематика наукової діяльності — дослідження та розробка спеціальних електричних машин для рухомого складу поїздів. У 1978 р. достроково захистив кандидатську дисертацію у спеціалізованій вченій раді Московського інституту інженерів залізничного транспорту.

Після захисту дисертації повернувся до Луганського машинобудівного інституту, де працював доцентом на кафедрі електромеханіки, яку очолив у 2002 р. після захисту докторської дисертації.

З 2006 р. працює деканом і водночас завідувачем нової кафедри електротехнічних систем електроспоживання. Активний прихильник впровадження комп'ютерних технологій у навчальний процес на факультеті. За останні три роки створив міжфакультетський комп'ютерний центр і факультетський лабораторний корпус, де сучасні навчальні лабораторні електротехнічні стенди об'єднані з комп'ютерними системами (120 комп'ютерів вмонтовано в експериментальні лабораторні стенди), що дозволяє викладачам проводити цікаві заняття зі студентами на високому рівні.

До складу факультету входять кафедри: електромеханіки, приладів, електротехнічних систем електроспоживання.

Напрями підготовки: «Електромеханіка», «Прилади», «Електротехніка та електротехнології».

На факультеті працюють 5 докторів та 24 кандидати наук.

Аспірантура та докторантура за спеціальностями:

05.09.01 — Електричні машини й апарати,

05.13.05 — Комп'ютерні системи та компоненти,

05.11.13 — Прилади і методи контролю та визначення складу речовин

Факультет електротехнічних систем (раніше «Електротехнічний») є одним із перших факультетів Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Заснований у 1920 р., як вечірній робітничий технікум, на якому було лише два факультети: механічний та електротехнічний.

Декан факультету — доктор технічних наук, професор Олександр Сидорович Захарчук. Із перших днів перебування на цій відповідальній посаді він насамперед серйозно займається поліпшенням матеріально-технічної бази цього підрозділу університету, а також організовує навчальний процес, виховну роботу серед студентів, що позитивно впливає на розвиток факультету.

На факультеті працює 5 докторів і 24 кандидати технічних наук, створено наукову лабораторію технічної електродинаміки. Навчається 1136 студентів, із них — 424 за денною і 712 — за заочною формами навчання.

Датою другого народження факультету електротехнічних систем вважається 1964 р., адже саме тоді він отримав назву — «Електромашинобудівний». Першим деканом у 1964 р. вчена рада обрала доцента, кандидата технічних наук Леоніда Федоровича Бисова. Згодом цю посаду обійняв доцент, кандидат технічних наук Дмитро Іванович Добрунов. Вони обидва багато зробили для становлення й розвитку факультету.

Засновником і першим завідувачем провідної кафедри загальної електротехніки був неабиякий учений і чудовий лектор, кандидат технічних наук, професор Йосип Антонович Дідоренко. Він доклав чимало зусиль для створення кафедри, її лабораторій, методичного забезпечення підбору викладачів.

З ініціативи Й.А. Дідоренка у 1964 році кафедра починає набирати студентів за спеціальністю «Електричні машини», а вже через 3 роки відкривається однойменна кафедра.

Із перших днів заснування факультету у його складі була кафедра «Напівпровідники та електровакуумне

В.В. Яковенко,
завідувач кафедри
«Електромеханіка»,
д. т. н., професор

В.В. Мірошников,
завідувач кафедри
«Прилади»,
д. т. н., професор

машинобудування», якою завідував Е. С. Риндіна також — кафедра «Електротермічні установки». Крім того, до складу факультету входили кафедри «Марксистсько-ленінська філософія», «Іноземні мови», «Фізичне виховання», «Автоматизація виробничих процесів», «Теоретична механіка», «Технічна кібернетика і системи управління», «Комп'ютеризовані системи».

У зв'язку з бурхливим розвитком інституту часто змінювалася назва факультету: з 1993 р. — факультет автоматики й електромеханіки, згодом (1998 р.) — електротехнічний факультет, і нарешті з 28 серпня 2009 р. — факультет електротехнічних систем.

У різні роки деканами ЕТФ були: А. К. Колісниченко; кандидат технічних наук, доцент О. Г. Черних, доцент С. С. Єрошин; кандидат технічних наук, доцент В. Г. Буряк; кандидат технічних наук, доцент Е. Х. Шуле; кандидат технічних наук, доцент В. І. Фадєєв; доктор технічних наук, професор В. В. Яковенко, з 2006 р. — доктор технічних наук, професор О. С. Захарчук.

Так само швидко змінювалися і назви кафедр:

Протягом 1946–1963 рр. найстаріша кафедра факультету, — **кафедра загальної електротехніки** входила до складу кафедри загальної фізики й електротехніки, її очолював професор С. М. Холодилін. У вересні 1963 р. було створено **кафедру «Загальна і теоретична електротехніка»**, завідувачем якої став кандидат технічних наук, доцент Й. А. Дідоренко. У 1967 р. кафедра розділилася на дві. Утворилися самостійні кафедри: «загальна і

У лабораторії електричних машин

теоретична електротехніка та **«Електричні машини»**. Першу очолив доцент Д. І. Добрунов. За час його роботи на цій посаді було створено лабораторії загальної і теоретичної основ електротехніки, технічний зміст яких і досі не застарів.

Упродовж 1975–1981 рр. кафедрою завідує кандидат технічних наук, доцент В. В. Яковенко. Разом з ним прийшли працювати на кафедру кандидати наук, доценти М. Ф. Смирний, А. І. Силков, захищає дисертацію один із найстаріших викладачів кафедри — А. П. Нестеренко. Кафедра розширює ділові й наукові зв'язки, проводить значну роботу зі створення інформаційної системи управління стендами КБ Морозова заводу ім. Малишева (м. Харків). Здійснюються науково-дослідні роботи з дефектоскопії, контролю намагніченості феромагнітних виробів.

У 1981 р. кафедру «Загальна і теоретична електротехніка» очолює кандидат технічних наук, доцент Г. А. Бобровський, саме він створює лабораторію промислової електроніки.

У період, коли кафедрою завідували кандидат технічних наук, доцент А. П. Нестеренко, а згодом — доцент В. О. Карташян, активно розвивається наукова тематика електромагнітної сепарації. Засновником наукової школи електромагнітної сепарації по праву вважається В. О. Карташян.

У 1993 р. завідувачем кафедри електротехніки призначають доктора технічних наук, професора В. В. Яковенка. Він підготував п'ятнадцять кандидатів і двох докторів технічних наук. При кафедрі було відкрито аспірантуру й докторантуру, а також лабораторію «Технічна електродинаміка», яка розробила і впровадила на кількох промислових підприємствах демагнізатори і прилади для контролю якості розмагнічування феромагнітних виробів, на українських трамваях розроблений і встановлений прилад контролю швидкості, розробляються і виготовляються засоби магнітної та електромагнітної дефектоскопії.

У 1995 р. кафедра стає випускною та перейменовується в кафедру **«Приладобудування й електротехніка»**.

Вона є однією із провідних в університеті з налагодження навчального процесу. Професор В. В. Яковенко, доценти С. В. Бубличенко, В. О. Карташян, Н. А. Малишевич, В. М. Антонюк, К. В. Филимоненко та інші активно здійснювали

підготовку методичного забезпечення розрахунково-графічних робіт.

У 2000 р. кафедру «Приладобудування й електротехніка» було розділено на дві: загальнотехнічну **«Електротехніка»** і **«Прилади»** з випускними спеціальностями «Прилади і системи неруйнівного контролю» і «Наукові, аналітичні та екологічні прилади і системи» із науково-дослідної лабораторією «Технічна електродинаміка». Її завідувач — молодий та енергійний випускник електротехнічного факультету, нині — доктор технічних наук, професор В. В. Мірошников.

На кафедрі «Прилади» навчальний процес здійснюють 9 викладачів, 5 із них — кандидати технічних наук, доценти, 1 — професор, завідувач кафедри. Середній вік співробітників кафедри — 47 років, що свідчить про високий потенціал, уміння й бажання працювати в сучасних умовах.

Кафедра має у своєму розпорядженні комп'ютерний клас, лабораторії електроніки і мікропроцесорної техніки, приладів неруйнівного контролю і медичної діагностики.

Дипломні проекти, які виконують студенти кафедри, мають прикладний характер. Розроблені за участю студентів прилади успішно працюють на підприємствах Росії, України, Білорусії.

Співробітники кафедри постійно проводять науково-дослідну роботу, в результаті якої укладаються угоди на розробку і постачання сучасних засобів технічної діагностики й контролю. Базовим науковим підрозділом кафедри є науково-дослідна лабораторія «Технічна електродинаміка» Її науковий керівник, доктор технічних наук, професор В. В. Мірошников, і очолюваний ним колектив займаються дослідженнями в царині магнітної та електромагнітної діагностики і контролю матеріалів, виробів і середовища і за досягнутими результатами посідають провідні позиції в Україні.

Якщо взяти до уваги стійкі тенденції поліпшення якості продукції, що випускається на профільних підприємствах, захист навколишнього середовища від техногенних катастроф, загальний облік і контроль споживаних ресурсів, можна зробити висновок на користь спеціальностей кафедри, що мають життєво важливий характер і забезпечують випускникам надійне майбутнє.

Від теорії — до практики

У 2007 р. на кафедрі відкрито спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю 05.11.13 — «Прилади і методи контролю та визнання складу речовин».

Студенти кафедри «Прилади» щорічно займають призові місця у Всеукраїнських конкурсах наукових робіт студентів за напрямком приладобудування.

З 1967 р. випускна кафедра «Електричні машини» (з 2000 р. — кафедра **«Електромеханіка»**) готує спеціалістів у галузі виробництва та експлуатації електричних машин, але кафедра започаткувала свою діяльність ще в 1921 році. Тоді це був електротехнічний факультет (згодом перейменований на енергетичний) робітничого технікуму з вечірньою формою навчання. До складу факультету входила й кафедра загальної електротехніки, яка забезпечувала загальний курс і здійснювала підготовку інженерів-електромеханіків за спеціальним дозволом Наркому освіти РСФСР.

У 1964 р. у вузі вперше прийняли студентів в спеціальність «Електричні машини та апарати». 12 травня 1967 року створено кафедру «Електричні машини». Цей весняний день вважається днем народження кафедри. Її засновником був чудовий учений і лектор, кандидат технічних наук, доцент Йосип Антонович Дідоренко, який завідував кафедрою до 1970 року. Перший випуск інженерів-електромеханіків (27 спеціалістів) відбувся у 1969 р.

Йосипа Антоновича вперше на кафедрі на професорську посаду обирала вчена рада вузу. Він залишив у спадщину своїм наступникам колектив із прекрасними традиціями доброзичливості, сумлінного ставлення до роботи, інтелігентності, взаємодопомоги, поваги до студентів.

Протягом 1970–1971 рр. виконувачем обов'язки завідувача кафедри був доцент Михайло Іванович Голубєв.

Найдовше очолював кафедру доцент Вагінак Оникович Карташян (1971–1983). Упродовж 1983–1994 рр. нею керував доцент Ельмут Христіанович Шуле.

У цей період активно розвивалася лабораторна база, поліпшилося естетичне оформлення кафедри, що свідчило про особистість Гельмута Христіановича як про вимогливу до себе людину, що дотримується внутрішнього порядку. Він буквально заряджав своєю працездатністю викладачів і співробітників.

Упродовж 1994–2003 рр. кафедрою керував професор Михайло Васильович Загірняк. За цей час очолюваний ним колектив досяг значних результатів у міжнародній діяльності. Було зроблено шість доповідей на всесвітніх конгресах у Польщі та Італії, понад 20 доповідей на міжнародних закордонних симпозиумах, встановлено довготривале співробітництво з Технічним університетом у м. Познані (Польща).

За плідну освітню й наукову діяльність у 2003 р. професора М. В. Загірняка було призначено ректором

Лабораторні заняття на кафедрі
«Електротехнічні системи електроспоживання»

Кременчуцького політехнічного університету, і кафедру «Електромеханіка» очолив доктор технічних наук, професор О. С. Захарчук.

У 2007 р. дві кафедри, «Електротехніка» і «Електромеханіка», було об'єднано в одну — **«Електромеханіка»**. Мета об'єднання — зробити всі кафедри факультету випускними, що дасть змогу підвищити якість навчального процесу.

У зв'язку із сучасними потребами у підготовці фахівців у галузі електропостачання у 2007 р. на факультеті відкрили нову спеціальність — «Електротехнічні системи електроспоживання» і створили нову кафедру — **«Електротехнічні системи електроспоживання»**, яку очо-

лив декан факультету, професор О. С. Захарчук. На ній почали працювати наймолодші перспективні викладачі кафедри електромеханіки. Молода кафедра насамперед продовжила найкращі традиції своїх попередників, зокрема взялася за створення сучасної матеріальної бази.

До 90-річчя університету, за 3 роки існування кафедри, було модернізовано 4 лабораторії в першому корпусі і створено міжфакультетський комп'ютерний центр на 120 комп'ютерів

у двоповерховому будинку загальною площиною 600 кв.м. На тій же площі створено лабораторний корпус факультету, в якому лабораторні роботи будуть виконувати фронтальним способом, що значно поліпшить навчальний процес із професійних дисциплін.

Усі ми користуємося електричною енергією, але надійність електропостачання залежить насамперед від професійного рівня фахівців, які обслуговують системи електропостачання. Тож аби готувати висококваліфікованих спеціалістів, нашому факультету потрібна передусім потужна матеріальна база. А це — сучасні навчальні лабораторії, комп'ютерна техніка. Тому основною концепцією нашої діяльності є підвищення професійного рівня викладачів і створення на факультеті сучасної матеріальної-технічної бази.

Практичне заняття в лабораторії

ФАКУЛЬТЕТ СИСТЕМ АВТОМОБІЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

КРАВЧЕНКО Олександр Петрович

Декан факультету
Доктор технічних наук,
професор, «Почесний
автотранспортник України»

Народився 20 червня 1947 р. у м. Алчевськ Луганської області у сім'ї гірника. Після закінчення школи вступив до Комунарського гірнично-металургійного інституту. У 1968 р. перевівся до Луганського машинобудівного інституту, який закінчив у 1973 р. за спеціальністю «Інженер-механік автомобільного транспорту».

Трудову діяльність почав у 1965 р. Працював слюсарем-ремонтником паровозів вантажно-транспортного управління тресту Комунарськвугілля. Там же працював інструктором-методистом виробничої фізкультури. Потім — на Комунарському металургійному заводі помічником машиніста паровоза та слюсарем вагових майстерень.

Після того, як змінив місце проживання, працював інструктором колективу фізкультури Луганської обласної ради «Динамо», тренером ДСТ «Спартак», автослюсарем автоколони 2205.

З 1973 р. працює у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля: інженер кафедри автомобільного транспорту, завідувач лабораторій, асистент, старший науковий співробітник, старший викладач, доцент кафедри автомобілів, заступник декана транспортного факультету. З 2007 р. — декан факультету систем автомобільних комунікацій, за сумісництвом завідувач кафедри організації перевезень і управління на автомобільному транспорті.

Протягом 1979–1983 рр. навчався в аспірантурі (заочно). У 1985 р. захистив кандидатську дисертацію «Розробка методів та засобів діагностування рульового управління автомобілями (на прикладі автомобіля КамАЗ)» у Харківському автомобільно-дорожньому інституті; у 2007 р. на спеціалізованій раді Харківського національного автомобільно-дорожнього університету захистив докторську дисертацію «Наукові основи управління ефективністю експлуатації автомобільних поїздів». Член спеціалізованої вченої ради Д 26.059.03 із захисту кандидатських і докторських дисертацій Національного транспортного університету (м. Київ).

Дружина — Кравченко Людмила Федорівна, працює на ВАТ «ХК «Луганськ-тепловоз», син — Кравченко Костянтин Олександрович — підприємець, донька — Кравченко Катерина Олександрівна — асистент кафедри рейкового транспорту СНУ ім. В. Даля.

Факультет організований 2007 р.

До складу факультету входять кафедри: автомобілів, будівництва, організації перевезень і управління на автомобільному транспорті, теоретичної і прикладної механіки.

На факультеті навчається 1200 студентів, працюють сім докторів наук і 36 кандидатів наук.

Напрями підготовки: автомобільний транспорт, транспортні технології, будівництво.

Тематика наукових досліджень — «Підвищення ефективності експлуатації транспортної техніки.»

Аспірантура і докторантура за спеціальностями: автомобілі і трактори, експлуатація і ремонт транспортних засобів, процеси механічної обробки.

БЕЗМЕЖНИЙ ДОСВІД ЗНАНЬ, СЛОВА І НАУКИ

Все почалося з наказу ректора Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля О. Л. Голубенка № 6 від 25 червня 2007 р. — тоді був створений факультет автомобільного транспорту піділом інституту транспортних технологій. Це цілком справедливо, що у промислово розвиненій Луганській області, яка має потужну автомобільну інфраструктуру і перебуває на транспортному коридорі Європа-Азія, з'явився факультет для підготовки висококваліфікованих спеціалістів автотранспортної галузі. Внаслідок необхідного вдосконалення системи вищої освіти й інтеграції в європейський простір, а також підвищення якості фундаментальної підготовки спеціалістів відбулося перейменування факультету (наказ № 14 від 28 серпня 2009 р.) на факультет систем автомобільних комунікацій.

Питання забезпечення працездатності автомобільної техніки в експлуатації, організації системи автосервісу, управління перевізним процесом, забезпечення безпеки дорожнього руху є дуже актуальними під час розвитку і розширення автомобільної інфраструктури.

Зараз до складу факультету входять три випускні кафедри і одна — фундаментальної підготовки. На факультеті на денній і заочній формах навчаються 1200 студентів. Колектив співробітників факультету включає 61 особу, із них — 43 викладачі, з яких — сім докторів наук, 34 — кандидата наук.

Структуру факультету складають:

— кафедра автомобілів, яка веде підготовку за фахом «Автомобілі і автомобільне господарство» (завідувач — доктор технічних наук, професор В. М. Старченко); кафедра будівництва, яка веде підготовку за фахом «Міське будівництво і господарство» (завідувачка — доктор технічних наук, професор Н. М. Руденко); кафедра організації перевезень і управління на автомобільному транспорті, яка веде

підготовку за фахом «Організація перевезень і управління на автомобільному транспорті» (доктор технічних наук, професор О. П. Кравченко; кафедра «Теоретична і прикладна механіка, яка веде фундаментальну підготовку (доктор технічних наук, професор В. О. Вітренко);

— філіали кафедр: автомобілів — на підприємствах ТОВ «Луганськ-Лада», загін пожежної охорони технічної служби; будівництва — на науково-виробничому об'єднанні «Луганськзалізобетон», навчально-науковий комплекс «Високоєфективні будівельні технології»; організації перевезень і управління на автомобільному транспорті — на автотранспортних підприємствах: Міжнародне транспортне підприємство ТОВ «ЛАА Транс», підприємство пасажирських перевезень ТОВ ТП «Флагман», підприємство міжнародних перевезень ТОВ «Едикт».

Тематика наукових досліджень кафедр факультету спрямована на підвищення ефективності автотранспортних засобів. На всіх кафедрах функціонує аспірантура за спеціальностями «Автомобілі і трактори», «Експлуатація і ремонт транспортних засобів», «Процеси механічної обробки». Багато докторів наук факультету є членами спеціалізованих учених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій.

Враховуючи те, що факультет створений нещодавно йому необхідно рости і розвивати свій кадровий потенціал шляхом збільшення викладачів зі ступенями кандидата і доктора наук за спеціальною підготовкою автомобільного напрямку, працювати над навчально-методичним забезпеченням, розвивати власну лабораторну і матеріально-технічну базу, відкривати нові спеціальності.

При цьому хотілося б особливо відзначити той науково-педагогічний персонал і професіоналів-практиків, які закладали фундамент якісної підготовки багатьох спеціалістів, що стали видними організаторами й керівниками багатьох виробничих

підприємств. Ці люди і сьогодні є яскравим зразком безмежного досвіду знань, слова і науки.

Таким був доцент, кандидат технічних наук Леонід Іванович Коротков. Особисто для мене Леонід Іванович став кращим лектором у методичному плані, що викладав на кафедрі автомобільного транспорту наприкінці 60-х — початку 70-х років минулого сторіччя. Володіючи високими особовими якостями і педагогічною майстерністю, завжди підтягнутий і акуратний, він, неквапливо і доступно імпровізував матеріал лекцій із теорії і конструювання автомобілів. Його було цікаво слухати, легко вести з ним діалог і писати конспект, а далі використовувати все це в підготовці до іспитів.

Креативність і творчий підхід до справи в Леоніда Івановича завжди поєднувалися із новаторством. Запропоновану ним тему дипломної роботи «Проект спортивного легкового автомобіля» я із задоволенням прийняв. Та тема виявилася не лише новою, але і нестандартною, тому довелося по допомогу звертатися в Харківський автомобільно-дорожній інститут (ХАДІ) і до виробничників, які мали досвід. Захист проекту на «відмінно» став результатом того, що мені запропонували працювати на кафедрі.

При виконанні мною дипломного проекту з великою вдячністю пригадую консультації і поради професора кафедри ДВС Леопольда Вікторовича Станіславського. Науковий підхід, ділові відносини, індивідуальний стиль в роботі виділяли його з викладацького колективу. Він багато в чому став для мене зразком висококваліфікованого викладача вузу.

Напевно, в кожній людині у пам'яті назавжди залишається образ шанованої людини — вчителя. Таким у моїй пам'яті і житті залишився Анатолій Володимирович Гогайзель. Почесне місце в становленні спеціальності «Автомобілі і автомобільне господарство» має посідати цей учений. Кандидат технічних наук, вихованець знаменитої в Радянському Союзі наукової школи Миколи Яковича Говорущенка. Працюючи завідувачем кафедри з 1971 р., Анатолій Володимирович визначив її науковий напрям — діагностика автомобілів, вивів кафедру на співробітництво із провідними науковими школами країни (МАДІ, ХАДІ, КАДІ) і науково-дослідними інститутами (НДІАТ, НАМІ, ДержавтотрансНДІпроект).

Протягом п'ятнадцяти років кафедрою були виконані дуже серйозні наукові розробки і впровадженні в містах Омськ, Куйбишев, Петрозаводськ, Одеса, Псков. Наукові господарські угоди були включені в найважливішу тематику Держкомітету з науки і техніки СРСР. Дослідження виконувалися за замовленням Камського об'єднання з виробництва великовантажних автомобілів. Результати наукових робіт представлялися на ВДНГ України і СРСР, були нагороджені медалями і дипломами. Цікавою, справді творчою і напруженою науковою роботою позначений той час.

Анатолій Володимирович віддавався улюбленій справі, всіх запалював вогником творчості і новими ідеями, був цікавою і всебічно розвиненою людиною.

Кому хоча б раз довелося спілкуватися з Анатолієм Володимировичем, завжди відзначали його унікальність. Великий педагог, визначний учений, поет, художник, артист, справжній автомобіліст, багатогранна творча особистість — лише так можна охарактеризувати цю людину. Його любов до природи, до навколишньої краси, що витікала з його серця, залишала свій пам'ятний слід на акварельних малюнках. Багато хто з випускників кафедри запам'ятав надовго його яскраві, змістовні, глибокі наукові лекції. Атмосфера плідної, напруженої і цікавої роботи, яку він створював на заняттях у студентській аудиторії, мудра вимогливість, щира доброзичливість і об'єктивність в оцінці знань свідчать про високу педагогічну майстерність і унікальність цієї людини. Для мене він став кращим наставником у науці й мистецтві, зразки цілеспрямованості, ввів у світ учених-автомобілістів. Енергія, великодушність, інтелігентність, культура, доброта, уважність, щирість, чесність, порядність, володіння чудовими ораторськими якостями і вміння вести за собою колектив говорить про великий накопичений досвід. Мало приділяючи часу собі, він присвячував його тим, хто мав потребу і вимагав уваги.

Навіть ставши професором без захисту докторської дисертації, він продовжував з великою турботою допомагати всім, хто до нього звертався. Поправити статтю або проглянути книгу — його поради були чіткими і повними, спрямованими на вирішення поставлених завдань.

Дуже мало, на превеликий жаль, мені довелося працювати з Олексієм Миколайовичем Коняєвим. Два роки роботи секретарем приймальної комісії і спілкування з ним дозволили мені дійти певних життєвих висновків. Наші бесіди виходили за межі буденних і робочих моментів. Ці короткі зустрічі багато в чому вплинули на моє бачення і ставлення до життя. «Проблем — як він казав, — узагалі не повинно бути. Їх потрібно обминати і від них потрібно йти». Він умів давати поради, які надалі мені згодилися в житті. Я вважаю великим везінням ті короткі хвилини спілкування з цим талановитим ученим і доброю людиною.

Послідовником О.М. Коняєва став Олександр Леонідович Голубенко, який очолює університет з 1997 року. Дуже важко говорити про талановиту людину, яка може не лише згуртувати довкола себе колектив однодумців, а й забезпечити якісні характеристики цього колективу — творчість, взаєморозуміння, підтримку і велику відповідальність за спільні результати праці. Нелегка і відповідальна ця праця — бути керівником такого великого навчального закладу. Завжди зібрана, уважна, добросердечна, відкрита людина. До нього можна прийти з будь-яким питанням і одержати повну вичерпну відповідь. Перед захистом дисертації він мене підбадьорив і вселив упевненість у власних силах.

Взірцем професіоналізму і компетентності став для мене Геннадій Васильович Д'яченко. Знайомство наше відбулося під час його роботи на посаді головного

Г.В. Дяченко у Москві з мікроавтобусом «Старт»

інженера вантажного автоуправління Луганської області. Перебуваючи на відповідальному посаді з таким напруженим графіком робочого дня (автомобільний транспорт тоді «кипів» від обсягів перевезень), Геннадій Васильович розпочав працювати над кандидатською дисертацією. Ставлення до досвіду, свого і чужого, з'явилося передумовою до актуальності теми його роботи і подальшого захисту дисертації в НДІАТі. Неодноразово присутній на його виступах, я дивувався, з якою легкістю він, виробничник, вирішує складні наукові задачі. У цьому разі знаходить своє підтвердження відомий постулат — теорія без практики мертва. Саме з ним я набував першого практичного виробничого досвіду, уміння і професіоналізму.

У Геннадія Васильовича, який довго працював на виробництві, виникла потреба поділитися своїми професійними знаннями, так він прийшов до нас на кафедру, щоб навчати лояльності, активності, здатності впоратися із завданнями в неідеальних умовах, високій відповідальності студентів автомобільної спеціальності. У його виробничій діяльності було багато готових рішень і поставлених завдань: розробка автобуса «Старт» із пластмасовим кузовом, впровадження технології відновлення автомобільних шин, створення сервісного центру для автомобільного гіганта «Камське об'єднання з виробництва великовантажних автомобілів».

Ще один виробничник, який є для мене прикладом і помічником в науці, — Аркадій Олексійович Леснічевський, генеральний директор Міжнародних транспортних підприємств, випускник кафедри автомобільного транспорту, почесний доктор СХУ імені Володимира Даля, надзвичайно душевна людина, академік Транспортної академії України, Лауреат Міжнародного конкурсу «Людина року на транспорті — 99», Заслужений працівник транспорту України, нагороджений дипломом і золотим значком Міжнародної асоціації автомобільних перевізників», має сертифікат «FISITA», що дає право на міжнародні перевезення у будь-якій країні світу, керівник найбільшого на території колишнього Радянського Союзу визнаного в Європі, шанованого Volvo і Mercedes'ом, SCHMITZ'ом, KOGEL'ем і KRONE'ом,

що уміє домовитися з будь-яким західним постачальником і споживачем.

У задачах виробничого характеру Аркадій Олексійович уміло виділяє технологічну складову в готових спрацьованих вирішеннях — із тим, щоб це знання і розв'язання використовувати надалі. А коли зрозуміла суть — потрібне розуміння принципів, технології і методики, а не окремі випадки цих методик, втілені у вигляді конкретних готових розв'язань. Цей керівник завжди шукає і розробляє рішення самостійно і не заперечує, що в цьому велика заслуга викладачів вищої школи.

Кажучи про професіоналізм, ми маємо на увазі рівень майстерності і його професійної мотивації. Розуміючи ці глобальні завдання, що стоять перед вищою школою, Аркадій Олексійович дав нам можливість відкрити на своєму підприємстві філію кафедри. Тут є чому повчитися: і високим технологіям, і виробничим показникам, і професійній відповідальності, і сенсу праці для майбутнього фахівця. Тут — найостанніші моделі автомобільної техніки, краще у світі обладнання з обслуговування, ремонту і діагностики фірм. Все це унікальні енергоощадні технології, що активно впроваджуються.

Багато випускників нашого університету, пропрацювавши на підприємствах А.О. Леснічевського, відкривають свої успішні підприємства, розробляють бізнес-проекти. І все це завдяки великій практичній школі, запропонованій і створеній цією неординарною людиною, виробничником. За великий внесок у наш заклад Аркадія Олексійовича відзначено Почесним доктором СХУ ім. В. Даля.

Хочу сказати кілька слів про вчителя, з яким нас об'єднали спорт і мистецтво. Це заслужений діяч науки і техніки, професор, доктор технічних наук, керівник Луганського відділення Транспортної академії України — Юрій Андрійович Куликів. Мені пригадується науковий семінар, який він організував для заслуховування моєї докторської дисертації. Всі ми пам'ятаємо і знаємо, які тривожні такі моменти нашої наукової діяльності. Юрій Андрійович надав дуже велику моральну підтримку і взяв участь у захисті моєї роботи.

Трохи зупинюся на підготовці і написанні своєї докторської дисертації. Першим помітив мої

Цех реставрації автомобільних шин, підготовка шини

Міжнародна конференція

навчальні посібники і запропонував їх наукове завершення завідувач кафедри, талановитий учений і керівник, професор Валерій Миколайович Старченко. Саме після цього у мене з'явилися перші вмістові матеріали і нотатки до майбутньої роботи. У 2002 році я вирішив упритул взятися за докторську дисертацію.

Важлива роль в успішному захисті докторської дисертації належить моїм колегам і друзям. Це проректор з наукової роботи, д.т.н. Юрій Іванович Осенін, декани факультетів нашого університету, професори В.І. Могила, М.Д. Аптекарь, С.К. Рамазанов, В.М. Даніч, доктори наук, професори М.І. Горбунов, В.П. Ткаченко — талановиті і професійні колеги. Їхня моральна підтримка, напутливі слова і висловлені наукові зауваження на семінарі попереднього захисту вселили в мене сили і впевненість. Їх цілеспрямованість, наполегливість, самовідданість і успіхи в науці являються для мене кращим зірцем в науковій діяльності.

Не можу, звичайно, не сказати, що важливу роль у моїй долі зіграли наукові школи ХНАДУ (м. Харків) і НТУ (м. Київ). Це заслужений діяч науки України Микола Якович Говорущенко і вихованці його наукової школи доктори наук, професори В.М. Варфоломєєв, А.М. Юрченко, В.В. Баранов, М.Д. Мосієнко (ХНАДУ).

Із моїм науковим консультантом професором Володимиром Миколайовичем Варфоломєєвим уперше зустрілися ще в 1979 р. на науковій конференції у Севастополі. Різнобічні інтереси цього вченого не переставали мене дивувати. Володимир Миколайович говорив про «озонову діру» в оболонці земної

кулі і про особливості автомобільного транспорту Франції. Окрім автомобільної науки він захоплювався поезією, прозою і драматургією. Усі ці розробки лягли в основу книжок, а деякі було втілено на сцені ХНАДУ і не тільки... Прочитавши останній варіант моєї доопрацьованої дисертації, він визначив стисло: «Крапка...».

Валентин Васильович Баранов свого часу поїхав до Москви, там незабаром захистив докторську дисертацію, став заступником директора Центру досліджень стійкості і нелінійної динаміки Російської академії наук. Увесь цей час він займався своєю улюбленою справою — живописом. Кижі і Самарканд, Полтава і Красноярськ, Крим і Підмосков'я, Прибалтика і Чукотка художніми образами лягли на його полотна. І все це паралельно з наукою. Закінчивши ХАДІ, він очолив крайове районне відділення ДАІ на Чукотці, викладав у Харківському університеті. Від нього я перейняв навички спортивного водіння автомобіля, а також поради в баченні основних законів, принципів і творчого підходу в збагненні мистецтва акварельного малюнка.

Доктори технічних наук, професори Олексій Васильович Бажінов, Володимир Петрович Волков, Михайло Абович Подригало. З Олексієм Васильовичем ми давно вирішили видати монографію про теорію надійності автомобільних поїздів. Ініціатором був професор А.В. Гогайзель. У 2009 році книга була видана. А у співавторстві з Володимиром Петровичем і Михайлом Абовичем ми видали декілька навчальних посібників з автомобільної тематики. Наше знайомство відбулося ще у 80 роках, коли я, приїжджаючи в ХАДІ з питань кандидатської дисертації,

не забував брати з собою спортивну форму для відвідування спортзалу. Там і зійшлися наші спортивні і наукові інтереси.

Коли у 2004 році я звернувся до доктора технічних наук, професора Національного транспортного університету (м. Київ) Володимира Прохоровича Сахно по допомогу у проведенні експерименту, він призначив доцента кафедри «Автомобілі» Полякова Віктора Михайловича як основного консультанта з експериментальної моделі автопоїзда. З дозволу проректора по науковій роботі НТУ М.М. Дмитрієва ми в кілька прийомів провели випробування, і мені залишалося виконати обробку отриманих даних. Відтоді у нас із Володимиром Прохоровичем склалися міцні наукові стосунки. Зараз ми разом у спеціалізованій вченій раді із захисту докторських і кандидатських дисертацій, спільно проводимо Міжнародну науково-технічну конференцію, беремо участь в нарадах.

А з Віктором Михайловичем ми стали друзями не лише по науковій лінії, а й за нотами душі. Продовжуємо обговорювати проблеми теорії автомобільних поїздів, публікувати статті з виконаних досліджень, у вільний час вивчаємо значення фотографії і акварелі в житті вчених.

Великим багатством у моєму науковому, творчому і громадському житті стала можливість спілкуватися і працювати з великим колом визначних учених-автомобілістів. Це професіонали своєї справи, професори, доктори наук М.І. Міщенко (ДонНТУ), В.М. Міщенко (КУЕТУ), Г.С. Гудз («Львівська політехніка»), В.Г. Вербицький (ДААТ), У.А. Абдулгизис (КНТУ), Г.Ф. Бабушкін (ЗНТУ), В.М. Торлін (СевНТУ), В.Б. Самородов (НТУ «ХПІ»), С.А. Горжанкін (ДонНАБА), О.П. Левківський (НТУ), О.В. Ларин (УГЗУ МНС), В.П. Матейчик (НТУ), І.К. Шаша (ХНУВД), О.М. Пилипенко (ЧДТУ), В.К. Доля (ХНАМГ), Е.В. Нагорний (ХНАДУ), М.Н. Бедняк (НТУ), Ю.Ф. Гутаревич (НТУ), В.О. Богомолів (ХНАДУ) і ін.

Багато хто з них для мене і зараз є зразком досконалості, креативними особистостями, які передають свій величезний досвід, професіоналізм, знання і вміння. Це справді багатющий інтелектуальний фонд нашої галузі.

Отже, автомобіль — це не лише засіб пересування, а й найзручніший вид транспорту, він є предметом і ціллю життя для отримання задоволення, це засіб розкоші і, він нарешті, витвір мистецтва.

Автомобільний транспорт — це важлива і значуща галузь. Тому за нашим факультетом систем автомобільних комунікацій Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля — велике майбутнє.

Виступ на конференції

Наразі ж триває процес становлення факультету. Ми прагнемо підвищити якість викладацького складу, створюємо філіали кафедр на кращих автотранспортних підприємствах, розвиваємо зв'язки з усіма спорідненими вузами України. Розвиваємо міжнародні зв'язки з Росією — Академією наук РФ (м. Москва), Сибірським федеральним університетом (м. Красноярськ), Володимирським політехнічним університетом (м. Володимир), Пензенським державним університетом архітектури і будівництва (м. Пенза); з Республікою Білорусь — Білоруським національним технічним університетом (м. Мінськ); із Болгарією — Транспортним університетом (м. Варна); з Польщею — Сілезьким технологічним університетом (м. Катовіце), Люблінським відділенням Польської академії наук.

Мабуть, єдиним критерієм професіоналізму будь-якого майстра є його роботи. Опубліковані нами наукові статті, навчальні посібники і монографії передають величезний досвід і приваблюють студентів до наукової творчості з участю в різних наукових конференціях, олімпіадах і конкурсах наукових робіт, розвивають творчий потенціал молодого покоління, зачіпаючи всі грані душі.

За два роки на факультеті захищено дві докторські і дев'ять кандидатських дисертацій, опубліковано близько 250 наукових статей, видано 7 навчальних посібників (із них з грифом МОН — 3), 7 монографій, одержано більше 25 патентів, 8 дипломів і грамот на всеукраїнських студентських конкурсах і олімпіадах.

Кафедра — визначальна ланка; з активної участі кожного члена кафедри складається спільний успіх факультету. Велике значення у керівництві кафедрою і факультетом має посідати лідер. Його особистий приклад і внесок у загальні показники факультету і кафедри породжуватимуть ентузіазм і велике бажання всього колективу працювати на вирішення задач, які стоять перед університетською наукою і автотранспортною галуззю.

ФАКУЛЬТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК

КРИВОНОСОВ Сергій Дмитрович

Декан факультету
Кандидат технічних
наук, доцент

Сергій Дмитрович Кривоносів народився 24 липня 1952 р. у м. Ровеньки Луганської області. У 1959–1969 рр. навчався у середній школі № 12.

У 1969 р. вступив до Харківського національного університету на фізико-технічний факультет, який закінчив у лютому 1975 р.

З квітня 1975 р. по квітень 1994 рр. працював у Сухумському фізико-технічному інституті на посадах старшого лаборанта, інженера, наукового співробітника, начальника науково-виробничого відділу.

У 1986 р. захистив кандидатську дисертацію.

Із травня 1994 р. працює у Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля: спочатку на посаді старшого викладача, потім — доцента кафедри фізики, завідувача кафедри прикладної фізики.

Зараз С.Д. Кривоносів — декан факультету природничих наук.

До складу факультету входять кафедри: фізики, хімії, екології, прикладної фізики, гідрометеорології, мікро- і наноелектроніки. Напрями підготовки: «Фізика», «Екологія, охорона навколишнього середовища і збалансоване природокористування», «Прикладна фізика», «Гідрометеорологія», «Мікро- і наноелектроніка». На факультеті працюють 6 докторів і 28 кандидатів наук. Аспірантура та докторантура за спеціальностями: 01.04.16 — Фізика атомного ядра, елементарних часток і високих енергій, 21.06.01 — Екологічна безпека.

У лабораторному журналі Майкла Фарадея у 1822 році з'явився запис: «Перетворити магнетизм в електрику». До цього часу вже було відомо, що навколо провідника зі струмом виникає магнітне поле. А відомий фізик і хімік, у цьому разі більше фізик, задумав вирішити зворотнє завдання. Побачивши цей запис, молода леді запитала у Фарадея: «Яка користь буде від дитини?» — «Що користі від немовляти?! Давайте наберемося терпіння і почекаємо його повноліття», — відповів Майкл Фарадей.

Факультет природничих наук ще не досяг повноліття, бо створений він 21 липня 1999 року. Однак якщо вважати часом постановня зазначеного підрозділу університету 5 лютого 1993 року, коли було прийняте історичне рішення вченої ради машинобудівного інституту, оформлене наказом № 3 від 05 лютого 1993 року, про створення природничо-математичного факультету (перший декан — доктор фізико-математичних наук, професор П.І. Голубничий, 1993–1997рр.), то цього року факультету було б шістнадцять років. Цікаво, як же росла й розвивалася ця допитлива дитина — факультет природничих наук.

Викладачі природничого факультету.
Зліва направо: к. т. н. Б. Т. Харьковський, зав. кафедри хімії А. О. Григор'єва, ректор університету О. М. Коняєв, зав. кафедри екології, професор В. О. Звонов

Вивчаючи генеалогічне древо факультету, варто починати з історії університету. Перші інженери тієї освітньої установи, що виросла до статусу Східно-українського національного університету імені Володимира Даля, знали фізику, хімію, математику не гірше, ніж спеціальні інженерні дисципліни. Але наше завдання — подати історію факультету природничих наук, який можна порівняти з десятилітньою дитиною, яка засвоїла науку своїх батьків.

Найстаршим із батьків факультету природничих наук є кафедра фізики. Як самостійна структурна одиниця вона існує з серпня 1957 року. Першим завідувачем кафедри був професор С.М. Холодильн — луганець, випускник Московського імператорського університету.

Упродовж 1960–1974 рр. кафедру очолював А.М. Ар'єв. Під його керівництвом кафедра інтенсивно розвивалася, оснащувалася новими приладами й устаткуванням. Наукове коло інтересів кафедри фізики на той час — фізика і технологія полімерів. Уперше на кафедрі не лише викладали фізику інженерним кадрам, а й відкрили аспірантуру, розвивали госпдогвірну науку. І як результат — М.М. Заславський та А.В. Сотников перші захистили дисертації.

З 1974 р. і до сьогодні, ось уже 35 років, очолює кафедру і створену ним наукову школу фізики високих щільностей енергії П.І. Голубничий — заслужений діяч науки і техніки України, доктор фізико-математичних наук, професор, член кількох міжнародних і національних академій і наукових товариств, відомий учений у галузі ядерної фізики, плазми, космофізики, астрофізики. Після закінчення Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова він продовжив свою дослідницьку і науково-педагогічну діяльність у таких відомих колективах, як: Фізичний інститут ім. П.М. Лебедева РАН, Інститут ядерної фізики Сибірського відділення РАН, Новосибірський державний університет,

Уфимський науковий центр РАН. Саме в Новосибірському академістечку в ІЯФ СВ РАН Петро Голубничий долучився до «Великої Науки»: він — учасник першої в світі серії робіт (1965–1967 рр.) з експериментів на зустрічних електронних ($e^- + e^-$) пучках (т. зв. електронний Коллайдер) — прообразі експериментів, що готуються, у Церні (Швейцарія) із протонними пучками ($p + p$ — Коллайдер).

Колектив кафедри збільшився з 25 осіб у 1974 році до 55 — у 1978 році. У 1975 р. на кафедрі відкрили аспірантуру за фахом 01.04.16 — Фізика атомного ядра, елементарних часток і високих енергій. До 2005 року співробітники кафедри захистили 4 докторські і 17 кандидатських дисертацій, підготували до захисту ще 1 докторську і 5 кандидатських дисертацій.

Високий рівень робіт дозволив успішно захистити дисертації Г.С. Калюжному, В.Г. Кудленку — у ФІАНі ім. П.М. Лебедева; А.Д. Філоненку — в Інституті прикладної фізики АН СРСР; С.Д. Корчикову — в Харківському університеті ім. О.Горького, Є.І. Марченку — в Інституті напівпровідників СВ АН СРСР; А.Б. Прогнімаку — в інституті теоретичної фізики АН УРСР; А.Ф. Чебанову — в Московському державному педагогічному інституті ім. Н.К. Крупської; М.Г. Черникову, В.А. Півень, В.А. Куракіну, В.С. Хлевнюку — в Ленінградському університеті.

Помітний внесок у становлення і розвиток кафедри на різних етапах зробили кандидати наук, доценти Ю.І. Лисіков, А.П. Марголіна, С.М. Олесневич, М.В. Комаров, Л.Г. Ковшова, І.Н. Кувичка, В.П. Войтенко, В.С. Хлевнюк, Г.М. Кожемякін, М.А. Кутищев, А.Д. Філоненко (останні троє вже доктори наук); старші викладачі Є.А. Попов, Л.О. Єфіменко, А.Г. Федоров, В.В. Мерзляков, Р.Т. Савченко, В.О. Сачков, асистенти Н.П. Семенова, А.А. Царик, О.С. Громенко, завідувач лабораторій П.М. Єрохін і старші інженери А.А. Павлович, В.В. Тішевський.

Продовжуючи своє сходження на Олімп науки, кафедра брала участь у масштабних міжнародних проектах зі спорудження нейтринного телескопа у глибинах Світового океану (проект ДЮМАНД), з обґрунтування можливості створення низькофонового підземного детектора типу установки «Колапс» Інституту ядерних досліджень РАН у соляній шахті під Артемівськом для реєстрації нейтринних потоків від гігантських зоряних катастроф (спалаху «наднових» і та ін.), з дослідження первинних актів взаємодії космічних променів надвисоких енергій з речовиною на Тянь-Шанській високогірній науковій станції ФІАН, з льодовими масивами Антарктиди, Місячним реголітом, у глибинах Світового океану. Тим більше, що нейтринно-галактичний аспект роботи глибинних акустичних детекторів (нейтринний телескоп) був лише «вершиною айсберга» у низці прикладних проблем з акустики Світового океану. Продовжуються також роботи з глобальної енергетики (ядерний геореактор), з проблеми кульової блискавки, кавітаційного «термомяду»...

Отже, наукова школа з фізики високих щільностей енергії, створена професором П.І. Голубничим,

Студенти природничого факультету
на виробничій практиці

і сьогодні перебуває на вершині наукової діяльності. У 2004 році на базі кафедри фізики СХУ ім. В. Даля відкрили філію Інституту фізики НАНУ (м. Київ) і Радіоастрономічного інституту НАНУ (м. Харків). Слід відзначити, що професор П.І. Голубничий за період 1997–2003 років, перебуваючи на посаді проректора з наукової роботи університету, в рамках діяльності Луганської обласної науково-координаційної ради (як заступник голови ЛОНКР) за дорученням його голови — професора О.Л. Голубенка (ректора СХУ ім. В. Даля) був також куратором створення мережі академічних підрозділів при вишах МОН України у Луганській області. Результати досліджень опубліковані більш ніж у 350 статтях провідних наукових журналів різних країн, декількох монографіях і працях численних міжнародних конференцій.

Нині на кафедрі фізики працюють 20 осіб: професори — завідувач кафедри, доктор фізико-математичних наук П.І. Голубничий, доктор фізико-математичних наук А.Д. Філоненко, доценти — кандидат фізико-математичних наук О.В. Ромащенко, кандидат технічних наук С.Д. Кривоносов, кандидат фізико-математичних наук Г.М. Хорошун, кандидат хімічних наук В.С. Хлевнюк, старші викладачі В.В. Мерзляков, Є.В. Нікітін, Р.Т. Савченко, В.А. Сачков, асистент О.П. Сніжко, наукові співробітники — старші наукові співробітники В.М. Громенко, Ю.М. Крутов, науковий співробітник Д.В. Решетняк, завідувач лабораторій — Л.І. Мангов, інженер Ю.А. Кириченко, аспіранти А.Т. Надобних, А.В. Алборов, С.О. Каменєв, О.М. Цимбалюк.

Давня мрія завідувача кафедри фізики, та й усього колективу — зробити кафедру випускною — здійснилася в 1995 році. Завдяки активній творчій взаємодії вчених-фізиків Далівського університету з підрозділами НАН України і низки закордонних наукових центрів та університетів наші випускники мають широкі можливості зробити хорошу наукову кар'єру. На сьогодні 24 випускники спеціальності «Фізика» навчалися і навчаються в аспірантурах Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля: О.В. Овчинніков, Д.В. Решетняк,

С.В. Дзьобак, Т.М. Слепінко, О.В. Заболотний, А.Т. Надобних, А.В. Алборов, С.О. Каменєв, А.М. Цимбалюк (кафедра фізики), О.П. Голубничий (кафедра інформатики), В.В. Баланов (кафедра філософії), О.В. Калайдо (Рубіжанська філія СНУ ім. В.Даля, кафедра фізико-математичних наук); Медичного університету (м. Луганськ): О.М. Якимов; Фізико-технічного інституту НАН України (м. Донецьк): Г.Г. Сільчева; Інститутів НАН України (м. Київ): Г.Ю. Лаванов, Н.В. Котова, С.С. Погуляй, О.Ю. Волков, Л.В. Д'яченко, В.В. Поневчинський, О.В. Петренко, Є.В. Столяров; Clarkson University (USA): Д.О. Волков, І.В. Севонькаєв; Universitet Hamburg (Germany): О.О. Циганок. За минулий період вісім випускників захистили дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата фізико-математичних наук у вчених радах Інституту фізики Національної академії наук України (м. Київ): О. Завалов, Г. Калюжна, Ю. Чех, С. Якунін, Т. Орлова, Р. Єгоров, Г. Хорошун, Д. Левко. Наші випускники очолюють раду молодих учених і фахівців Інституту фізики НАН України: Сергій Погуляй — голова ради, молодший науковий співробітник відділу газової електроніки; заступник голови ради — Юрій Чех, кандидат фізико-математичних наук, науковий співробітник відділу газової електроніки. Випускники успішно працюють і на міжнародному науковому Олімпі як співробітники з науковими ступенями: С.В. Якунін (Університет ім. Й. Кеплера, Австрія), Ю.М. Чех (Universite Libre de Bruxelles, Belgium) і аспіранти О.О. Циганок (Universitet Hamburg, Germany), Д.О. Волков та І.В. Севонькаєв (Clarkson University, USA).

Другим за віком із батьків факультету є кафедра хімії, заснована у 1962 році у складі факультету локомотивобудування і ливарного виробництва. Першою завідувачкою кафедри хімії була кандидат хімічних наук, доцент О.П. Траїліна. Фізика й хімія завжди по-дружньому змагаються, хто з них головніший. Значною мірою, якщо Нобелівський Комітет дає премію з хімії вченим, більш відомим у фізиці (згадаємо 1908 рік — Ернест Резерфорд, 1911 рік — Марія Кюрі, 1944 рік — Отто Ганн), то не так важливо, фізик ти чи хімік, важливо, що наше дитя одержало чудову підготовку з фундаментальної науки. Якби Нобелівський Комітет існував за життя Майкла Фарадея, невідомо — з фізики чи з хімії він її одержав би, тому що Фарадей був і фізик, і хімік, і фізико-хімік.

Науковий напрямок, що розвивається на кафедрі, — «Дослідження процесів комплексоутворення і сольватації в розчинах». До 1974 року успішно захищають кандидатські дисертації старші викладачі кафедри А.О. Григор'єва і Л.В. Супіна та випускники аспірантури кафедри С.С. Ляпіна, М.Д. Аптекара (нині декан Краснодонського відокремленого факультету інженерії та менеджменту, і Л.П. Бондар (Шамайка).

Унаслідок кадрових змін, що відбулися в інституті влітку 1974 року, ректор О.М. Коняєв приймає рішення про призначення завідувачем кафедри

А.О. Григор'євої. І сьогодні кандидат хімічних наук, доцент, заслужений працівник народної освіти України А.О. Григор'єва перебуває на бойовому посту, відпрацювавши 35 років завідувачем кафедри і загалом 45 років — в університеті, залишаючись зразком людини й науковця для всіх викладачів. Також Алла Олександрівна — перший декан факультету природничих наук із моменту його заснування до 2005 року.

Нині на кафедрі працює 11 співробітників: доктор хімічних наук С.Г. Кривоколіско, доценти, кандидати хімічних наук А.О. Григор'єва, В.Л. Абраменко, І.А. Хоружа, старші викладачі, кандидати хімічних наук С.С. Лосєв і С.П. Бугрим, старший науковий співробітник, кандидат хімічних наук В.В. Доценко, науковий співробітник К.А. Фролов, завідувач лабораторії Т.А. Шульгіна, старші лаборанти Н.В. Олейник і О.Д. Гундар. За останні роки було захищено докторську і 3 кандидатські дисертації. Після створення факультету природничих наук на початку 1999/2000 навчального року при кафедрі починає свою наукову діяльність лабораторія «Хімекс» (завідувач — В.Л. Абраменко). Її науковим керівником є талановитий молодий учений, доктор хімічних наук С.Г. Кривоколіско. Лабораторія діє в рамках програм синтетичних досліджень і розробок у галузі хімії гетероциклічних сполук і комплексних сполук молібдену і вольфраму спільно з науково-дослідними підрозділами Російської і Національної академії наук і деякими фармацевтичними й агрохімічними корпораціями США. Отримано близько 15 000 сполук, серед яких є такі, що виявляють високу біологічну активність. Цей напрямок не має аналогів у світі. Результати досліджень, опубліковано в 250 статтях спеціалізованих видавництва США, ЄС, Росії, України й узагальнені в монографії «Хімія тієнопіридинів і споріднених систем» (автори — В.П. Литвинов, В.В. Доценко, Г.С. Кривоколіско).

З метою поліпшення якості навчання на кафедрі здійснюється науково-дослідна робота з напрямку «Якість навчання хімії у світлі вимог Болонського процесу» (А.О. Григор'єва, І.А. Хоружа, С.П. Бугрим). Розроблені новітні технології використовуються у навчальному процесі.

У лабораторії кафедри хімії

Практичні заняття в лабораторії кафедри екології

Щороку курс хімії вивчають понад 1700 студентів. Викладають дисципліни: «Хімія» — для всіх інженерних спеціальностей, «Фізична хімія» — для фізиків і матеріалознавців, «Загальна і колоїдна хімія» — для гідрометіорологів, «Хімія з елементами біогеохімії» — для екологів і «Основи неорганічної, органічної і біоорганічної хімії» — для валеологів. Викладання здійснюється відповідно до принципів кредитно-модульної системи навчання й оцінки знань. Викладачі кафедри приділяють значну увагу науково-дослідницькій роботі студентів, що беруть участь у всеукраїнських наукових конференціях і хімічних олімпіадах. Працює секція Малої академії наук.

Кафедра хімії сьогодні — це злагоджений колектив професіоналів, діяльність яких дозволяє розвивати у студента хімічне мислення, що допоможе йому глибше вивчити природні явища, сформувати його науковий світогляд і стати висококваліфікованим фахівцем.

У реальному житті дитина, що підрастає, не лише пізнає світ, а й має потребу у здоровому навколишньому середовищі. Таку атмосферу створюють співробітники кафедри екології, що почала свою діяльність у березні 1992 року. Професорсько-викладацький і науковий колектив кафедри був сформований на базі кафедр «Двигуни внутрішнього згорання», «Охорона праці і навколишнього середовища» й «Автоматизація виробництва». Протягом багатьох років на них проводилися дослідження в галузі інженерної і промислової екології: зі зниження токсичності ДВЗ, уловлення твердих часток під час роботи дизелів (науковий керівник — професор В.О. Звонов), зі зменшення викидів забруднювальних речовин в атмосферу підприємствами машинобудування, металургії, розробки систем очищення повітря від пилу і шкідливих газів (науковий керівник — доцент Б.Т. Харківський), утилізації полімерних відходів і розробки мікропроцесорної техніки для систем екологічного моніторингу (науковий керівник — професор М.Ф. Смирний).

Першим завідувачем кафедри був доктор технічних наук, професор В.О. Звонов, а ядром кафедри стали учасники досліджень доценти Л.С. Заїграєв, Ю.Г. Ушаков, В.І. Черних. Першими на кафедрі захистили кандидатські дисертації

В.О. Баранов, О.В. Козлов, А.П. Полівянчук, трохи пізніше — А.В. Деменко, Н.С. Головка. Докторські дисертації захистили Л.Г. Зубова, О.В. Козлов. У 1996 році на кафедрі почали навчати магістрів з екології. Магістратуру кафедри екології закінчили: В.В. Плющев — перший заступник начальника Дер-жуправління захисту навколишнього середовища в Луганській області, А.М. Бережної — завідувач Управління екологічної безпеки Луганського міськ-виконкому, В.А. Попович, Т.І. Анісімова, Н.Д. Уша-кова, О.К. Чернишова, О.Н. Осадча, Т.В. Свистун, Ю.І. Шеховцов, В.В. Макогон, Т.В. Грубич — викла-дачі вузів. І. Бабич, О. Федорович, В. Савченко, Г. Заїграєва закінчили або навчаються в аспірантурах різних вузів, П. Ткач уже захистив кандидатську ди-сертацію. З квітня 1998 року кафедру очолює доктор технічних наук, професор, заслужений винахідник України М.Ф. Смирний.

Розуміючи, що в класичному університеті має бу-ти не лише кафедра фізики, а й хоча б один факультет фізичного напрямку, професор П.І. Голубничий разом зі співробітниками кафедри в 1998 році відкриває другу спеціальність — «Прикладна фізи-ка», а через рік кафедра фізики розділяється на дві структурні одиниці — кафедру фізики і кафедру прикладної фізики. Так разом із народженням фа-культету народилася й кафедра прикладної фізики.

Першим завідувачем кафедри став доцент, канди-дат технічних наук С.Д. Кривоносов — нині батько нашої дитини, декан факультету природничих наук. Співробітниками кафедри на момент її створення були: кандидат технічних наук доцент К.А. Корсу-нов, старші викладачі В.М. Громенко, В.І. Усенко, Є.А. Попов, асистенти А.А. Царик, Н.П. Семенкова, О.П. Сніжко, завідувач лабораторій С.Г. Воробйов, інженер М.В. Лупач.

3 грудня 2001 р. кафедру очолив доктор фізико-математичних наук, провідний науковий спів-робітник Інституту фізики НАНУ, професор В.М. Горшков. Професорсько-викладацький склад кафедри підсилили кандидати фізико-математичних наук Г.С. Калюжний, В.Г. Кудленко, О.В. Ромашенко, Є.І. Харченко.

3 листопада 2006 року кафедру очолює доктор технічних наук, професор Ю.А. Бранспіз.

У 2002 році відбувся перший випуск бакалаврів за фахом «Прикладна фізика» в кількості 14 осіб, а в 2003 році випуск бакалаврів становив уже 18 осіб. Перший випуск фахівців (14 осіб) відбувся у 2003 р.; у 2004 році було випущено 16 фахівців, а в 2005 — 11. У 2005 році кафедра одержала ліцензію МОН Ук-раїни на підготовку магістрів спеціальності «При-кладна фізика». Навесні 2006 року кафедра успішно пройшла акредитацію на підготовку магістрів. Перший випуск відбувся у 2006 р.

Основні дисципліни, що викладаються на ка-федрі «Прикладна фізика», пов'язані з підготовкою фахівців у галузі експериментальної ядерної фізики, фізики плазми й обчислювальної фізики: експери-ментальні методи ядерної фізики, ядерна спектро-

метрія, взаємодія випромінювань з речовиною, ядерні реакції, ядерна електроніка, фізика космічних променів, фізика і техніка низькотемпературної плазми, комп'ютерне моделювання процесів і систем, квантова електроніка. На кафедрі створені навчально-дослідницькі лабораторії: радіоелектроніки, спектрального аналізу, а також «Мюона обсерваторія».

Дитина росте, але, як завжди, виникають проблеми, й університет знову і знову підставляє батьківське плече для їх вирішення.

Учені вважають, що найкоштовнішим продуктом XXI ст. буде питна вода. Уже сьогодні 1 млрд. населення планети потерпає від нестачі прісної води, а понад 1,5 млрд. використовує воду низької якості.

Україна теж належить до маловодних держав із погіршеною якістю питної води. Стан здоров'я населення України критичний, тому забезпечення людей якісною питною водою є дуже важливою і необхідною умовою існування.

У зв'язку з гострою потребою у фахівцях в галузі гідрології і гідрохімії і з метою підготовки таких фахівців у 2005 році в нашому університеті відкрили спеціальність «Гідрологія і гідрохімія», а наказом ректора О.Л. Голубенка створили кафедру «Гідрометеорологія».

Навчальний процес кафедра почала невеликим колективом викладачів, які з ентузіазмом взялися за нову справу: завідувач кафедри доктор сільськогосподарських наук, професор О.Р. Зубов; викладачі: доктор технічних наук, професор Л.Г. Зубова; старший викладач В.О. Гречка. Нині на кафедрі працюють 12 викладачів, які активно займаються науковою діяльністю. За матеріалами власних досліджень за 5 років вони опублікували 170 наукових праць, 3 монографії, 2 навчальні посібники.

За час існування кафедри під керівництвом професорів підготовлені і пройшли попередній захист у спецрадах 4 кандидатські дисертації. Ще 8 аспірантів і здобувачів працюють над дисертаціями.

Кафедра працює з Українським науково-дослідним гідрометеорологічним інститутом НАН України, з лабораторією захисту ґрунтів від водної

ерозії Інституту ґрунтознавства й агрохімії ім. О.М. Соколовського УААН (Харків), з відділом боротьби з водною ерозією ґрунтів Всеросійського НДІ агролісомеліорації (Волгоград).

Доброю традицією майбутніх фахівців і керівних кадрів Державної гідрометеорологічної служби України, Держводхозу, МНС та інших установ, пов'язаних із водними ресурсами, є святкування 22–23 березня Всесвітнього дня води і Всесвітнього метеорологічного дня разом з викладачами кафедри на базі відпочинку нашого університету «Старт», коли першокурсників посвячують у гідрологи. Проводяться різноманітні конкурси і змагання, переможці яких одержують перехідні титули «Містер Water» і «Міс Aqua».

Тільки десять років минуло, а вже починаєш думати про майбутнє нашого чада.

І вже щоб зовсім легко і комфортно жилося нашому паливоді в сучасному наносвіті, на факультеті в 2008 році була створена кафедра мікро- і наноелектроніки.

В останнє десятиліття у багатьох високорозвинених країнах, а також в Україні інтенсивно розвивається нова галузь знань — нанотехнології. У зв'язку з необхідністю підготовки фахівців для цієї галузі 1 вересня 2008 р. у нашому університеті була створена кафедра мікро- і наноелектроніки, викладачами якої є фахівці в галузі електроніки.

Співробітники кафедри мають багаторічний досвід викладацької та наукової роботи в різних напрямках електроніки. Наукові інтереси колективу кафедри доволі різноманітні і належать до розробок технологій одержання монокристалів напівпровідникових матеріалів, нанокристалів і наноструктур; аналогових і цифрових пристроїв стійких до дії дестабілізуючих факторів (радіаційного випромінювання, температури та ін.); пристроїв фільтрації, збору й обробки інформаційних сигналів; методів і систем діагностики рухомого складу залізниць; електронних теплових насосів і систем опалення зі зниженим енергоспоживанням.

На кафедрі розробляють сучасні датчики і системи діагностики рухомого складу залізниць на основі сучасних досягнень мікроелектроніки і теорії вимірів, спрямованих на попередження відмови у роботі екіпажної частини і зниження аварійності.

У складі кафедри є лабораторія росту кристалів, співробітники якої мають 26-річний досвід роботи в галузі вирощування монокристалів напівпровідників. У лабораторії росту кристалів розроблено 14 принципово нових технологічних процесів вирощування монокристалів напівпровідників і одержання наноструктур.

Колектив кафедри завдяки своїм науковим досягненням завоював авторитет і популярність в Україні, країнах пострадянського простору і міжнародних наукових товариств. Співробітники лабораторії виконували спільні проекти з росту кристалів напівпровідникових матеріалів з Інститутом електроніки університету Шизуока й Інститутом космосу і космічних наук Японії, у результаті чого були

Студенти кафедри «Гідрометеорологія» з старшим викладачем Н. Д. Ушаковою

розроблені три нових технологічних процеси вирощування монокристалів і епітаксціальних прошарків. Кафедра підтримує плідні наукові зв'язки з Ренселер політехнічним інститутом і Принстонським університетом (США), Гренобльським політехнічним інститутом (Франція), Інститутом росту кристалів (Німеччина), російськими — Інститутом металургії і матеріалознавства ім. А.А. Байкова РАН, Інститутом кристалографії ім. А.В. Шубнікова РАН, Московським державним університетом ім. М.В. Ломоносова, Московською державною академією тонкої хімічної технології ім. М.В. Ломоносова, Центром наноструктурних матеріалів і нанотехнологій Білгородського державного університету.

Співробітники кафедри опублікували понад 400 наукових праць, із них 5 підручників із мікроелектроніки, більш ніж 70 патентів і авторських свідоцтв, 19 статей в англомовних міжнародних журналах із високим імпаکت-фактором і одну монографію, що видана у США.

На базі лабораторії росту кристалів захищено п'ять кандидатських дисертацій і одна докторська. Один із дипломників лабораторії, А. Чурилов, навчався в аспірантурі Ренселер політехнічного інституту в США і захистив там же докторську дисертацію. П'ять дипломників навчаються в аспірантурі Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України.

А що ж попереду? Хотілося б бачити як доросла дитина, як це завжди відбувається в житті, створила свою родину й у неї також з'явилися діти. І вже до століття нашого вузу класифікація університету відбувалася б проторованим шляхом. Сьогодні для цього є всі передумови: площі, кадри, студенти фізико-технічного (на базі кафедр: фізики, прикладної фізики, мікро- і наноелектроніки, обладнання електронної промисловості, прикладного матеріалознавства, приладів) й екологічного факультету (на базі кафедр: екології, хімії, гідрометеорології, охорони праці і безпеки життєдіяльності), з подальшими перспективами створення хімічного і біологічного факультетів.

Побажаємо, щоб демографічна ситуація в університеті завжди мала позитивну похідну.

САГА ПРО ВИПУСКНИКІВ КАФЕДРИ ФІЗИКИ ДАЛІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Доцент Г.М. Хорошун

Наші 135 випускників-фізиків провели у стінах Physical alma mater п'ять років і залишили глибокий слід у серцях своїх викладачів. Абітурієнт, студент, випускник — цей нелегкий шлях допоміг їм не лише здобути знання і вміння в різних галузях фізики, розвинути науковий стиль мислення, а й зустріти у стінах рідного навчального закладу друзів та однодумців.

Працюючи над дипломними роботами бакалавра, спеціаліста й магістра, а також навчаючись в аспірантурі ЧНУ ім. В. Даля, інститутів НАН України чи Clarkson University, студенти набували справжнього

наукового досвіду і навичок. Завдяки цьому зростала їхня віра у власні сили й розкривався творчий потенціал.

Перспективність фундаментальної фізичної освіти не викликає сумніву навіть у скептично налаштованих людей. Успішність будь-якої справи залежить насамперед від компетенції фахівця. Саме тому декан факультету природничих наук доцент С.Д. Кривоносів і завідувач кафедри фізики, професор П.І. Голубничий збирають і накопичують інформацію про те, як випускники застосували здобуті знання і вміння на практиці, в своєму повсякденному житті.

Наші випускники беруть найактивнішу участь у своєму працевлаштуванні. Випускники спеціальності «Фізика», підтримуйте зворотний зв'язок! Зробивши кар'єру, станьте роботодавцями для молодих кадрів.

Ми пишаємося всіма випускниками, яким передали свій досвід, знання, часточку душі, й отримали відповідну віддачу. Щиро бажаємо нашим абітурієнтам, студентам і випускникам — тим, хто шукає своє місце в житті, талановитим, що мають мету і мрію, успіхів і повної реалізації усіх своїх задумів у різних сферах людської діяльності!

Шлях у велику науку лежить через аспірантуру. Саме завдяки зусиллям завідувача кафедри фізики доктора фізико-математичних наук, професора Петра Івановича Голубничого, який організував аспірантуру за фахом «Фізика ядра, елементарних частинок і високих енергій», на кафедрі «Фізика» готують висококваліфіковані викладацькі й наукові кадри.

Нашим випускникам доступний широкий спектр шляхів досягнення оптимальної наукової кар'єри, що стало можливим завдяки активній творчій взаємодії учених-фізиків Далівського університету з підрозділами НАН України та багатьох закордонних наукових центрів й університетів. Підкреслимо, що лише при кафедрі фізики ЧНУ ім. В. Даля функціонує два підрозділи Національної академії наук України (філія Інституту фізики НАНУ, м. Київ і філія Радіоастрономічного інституту НАНУ, м. Харків).

Не можна не відзначити блискучу роль у цій творчій взаємодії нашого земляка — доктора фізико-математичних наук, професора В'ячеслава Миколайовича Горшкова, який працював у ЧНУ ім. В. Даля, Інституті фізики НАН України й Clarkson University, Los-Alamos National Laboratory, USA. Досить згадати, що його стаття на честь 85-річчя далівського університету, яку він надіслав із відрядження в США, називалася «Юстас, Центру... З ядерного черева Сполучених Штатів, з Лос-Аламоса...».

24 випускники спеціальності «Фізика» навчалися і навчаються в аспірантурах Східноукраїнського національного університету: О.В. Овчинников, Д.В. Решетняк, С.В. Дзьобак, Т.М. Слепичко, О.В. Заболотний, А.Т. Надобних, А.В. Алборов, С.О. Каменев, О.М. Цимбалюк (кафедра фізики), О.В. Калайдо (Рубіжанська філія ЧНУ, кафедра фіз.-мат.), О.П. Голубничий (кафедра інформатики),

В.В. Баланов (кафедра філософії); Медичного університету, м. Луганськ: О.М. Якимов; Фізико-технічного інституту НАН України, м. Донецьк: А.Г. Сільчева; Інститутів НАН України, м. Київ: Г.Ю. Лаванов, Н.В. Котова, С.С. Погуляй, О.Ю. Волков, Л.В. Д'яченко, В.В. Поневчинський, О.В. Петренко, Є.В. Столяров; Clarkson University, USA: Д.О. Волков, І.В. Севонькаєв; Universitet Hamburg, Germany: О.О. Циганок.

Наш перший випуск відбувся в 2000 році, але нам уже є КИМ пишатися.

За минулий період у вчених радах Інституту фізики Національної академії наук України (м. Київ) в результаті успішного навчання в аспірантурах Інституту фізики й Фізико-технічного навчально-наукового центру НАН України 8 нашим випускникам присвоєно ступінь кандидата фізико-математичних наук:

Р.І. Єгоров — «Топологічна структура світлових полів з поляризаційними сингулярностями» (спеціальність 01.04.05 — Оптика, лазерна фізика, 2007).

Місце роботи й посада: науковий співробітник Інституту фізики НАН України.

Галузь досліджень: оптика анізотропних середовищ, у вигляді рідких кристалів (РК) з різними орієнтаційними фокусами. Теоретичні й експериментальні дослідження локально одноосьових кристалів, типу холестериків з дефектами.

Перспективи наукового напрямку: використання РК у якості фотонних кристалів і голографічних ґраток, низькопорогова генерація на межах заборонених зон у ХЗК.

О.М. Завалов — «Лінзи з об'ємним зарядом для фокусування пучків позитивних і негативних іонів» (спеціальність 01.04.04 — Фізична електроніка, 2004).

Г.Г. Калюжна — «Особливості плазмової кінетики в тліючому розряді в багатокомпонентних газових сумішах» (спеціальність 01.04.04 — Фізична електроніка, 2006).

Д.С. Левко — «Плазмова кінетика в електричному розряді в суміші повітря з парами етанолу й води» (спеціальність 01.04.04 — Фізична електроніка, 2009).

Т.М. Орлова — «Оптичні й спектральні властивості рідких кристалів із фоточутливою хіральною стероїдною добавкою» (спеціальність 01.04.15 — Фізика молекулярних і рідких кристалів, 2007).

Місце роботи й посада: науковий співробітник Інституту фізики НАН України.

Галузь досліджень: фотохімічні реакції, фізика рідких кристалів, частково фізика полімерів і нанофізика.

Перспективи наукового напрямку: вивчення впливу реакційного середовища на механізми й ефективність фотоперетворень примісних молекул, дослідження впливу фотоперетворень добавок на оптичні й спектральні властивості середовища. Із практичного погляду, діяльність важлива для розробки нових матеріалів із заданими оптичними властивостями,

знаходить застосування в екології й медицині.

Г.М. Хорошун — «Аналіз фазових сингулярностей у дифрагованому світловому полі» (01.04.05 — Оптика, лазерна фізика, 2007).

Місце роботи й посада: доцент кафедри фізики Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля.

Галузь досліджень: сингулярна оптика скалярного світлового поля. Методи синтезу й десинтезу оптичних вихрів у світловому пучку. Вимірювання параметрів системи за допомогою вихрового інтерферометра зсуву.

Перспективи наукового напрямку: структура ОБ дуже стійка до флуктуацій інтенсивності й фази, що дозволяє використовувати їх для передачі інформації крізь турбулентну атмосферу, як надточні детектори зміни термодинамічних параметрів системи, захоплення й маніпулювання мікрочастинками. Результати досліджень перспективні для впровадження в хіміко-біологічну, теплофізичну й інформаційну галузі, а також у навчальний процес ВНЗ.

Ю.М. Чех — «Статичні й динамічні характеристики широкоапертурних плазмових лінз зі стаціонарним магнітним полем» (спеціальність 01.04.04 — Фізична електроніка, 2007).

Місце роботи й посада: науковий співробітник Інституту фізики НАН України.

Галузь досліджень: фізична хімія взаємодії плазми з поверхнею, модифікація поверхневих властивостей матеріалів.

Перспективи наукового напрямку: створення функціональних покриттів із заздалегідь заданими властивостями, зокрема самоочисних поверхонь, напилювання плівок із фотокаталітичними властивостями та ін.

С.В. Якунін — «Нелінійно-оптичний відгук системи рідкий кристал з домішкою органічного барвника» (01.04.05 — Оптика, лазерна фізика, 2006).

Місце роботи й посада: науковий співробітник Інституту прикладної фізики, Університет ім. Й. Кеплера, м. Лінц Австрія. (Postdoctoral Fellow at the Institute of Applied Physics, Johannes-Kepler-University Linz, Austria.)

Галузь досліджень: застосування ближньопольового лазерного впливу для спектрального аналізу матеріалів із субмікронною просторовою роздільною здатністю. Розробка методів нано- і мікророзмірного полірування елементів на основі оптичних волокон. Лазерна літографія наноструктур на поверхні полімерів для контролю властивостей біопоеднання (топографією й напрямком росту живих клітин).

Перспективи наукового напрямку: розвиток цих напрямків дозволить створити відносно дешеві й конкурентні на технологічному рівні методи аналізу й керування властивостями матеріалів на нанорозмірному масштабі.

Наші випускники прокладають собі дорогу й на міжнародний науковий Олімп як співробітники, що мають наукові ступені, — С.В. Якунін (Університет ім. Й. Кеплера, Австрія), Ю.М. Чех (Universite Libre

de Bruxelles, Belgium) й аспіранти — О.О. Циганок (Universitet Hamburg, Germany), Д.О. Волков та І.В. Севонькаєв (Clarson University, USA).

Пропонуємо читачам з метою визначення свого життєвого шляху ознайомитися з тезами промови Стіва Джобса (одного із творців ПК) перед випускниками Стенфорда:

«Мрія однієї людини може перетворити цілий світ.

Не втрачайте віри. Я переконаний: єдине, що допомогло мені продовжувати справу, це любов до неї. Вам треба знайти те, що ви любите. Це стосується як роботи, так і особистих стосунків. Ваша робота заповнить більшу частину життя, і єдиний спосіб бути повністю задоволеним — робити те, що, на вашу думку, є великою справою. І єдиний спосіб робити великі справи — любити те, що ви робите. Якщо ви ще не знайшли своєї справи, шукайте. Не зупиняйтеся. Як це буває з усіма справами серця, ви довідаєтеся, коли знайдете свою справу. І, як будь-які добрі стосунки, вони поліпшуються й поліпшуються з роками. Тому шукайте, поки не знайдете. Не зупиняйтеся.

Коли мені було 17, я прочитав цитату — щось на зразок: «Якщо ви живете щодня так, ніби цей день останній, коли-небудь з'ясується, що ви праві». Цитата справила на мене враження, і з того часу, ось уже 33 роки, я щодня дивлюся в дзеркало й запитую себе: «Якби сьогоднішній день був останнім у моєму житті, чи захотів би я робити те, що збираюся зробити сьогодні?». І коли відповідь була «Ні» протягом кількох днів підряд, я розумів, що треба щось змінювати.

Пам'ятати про смерть — кращий спосіб уникнути думок про те, що ви маєте що втрачати. Ви вже роздягнуті. У вас більше немає причин не йти на поклик свого серця. Ваш час обмежений, тому не витрачайте його на те, щоб жити чийось чужим життям. Не потрапляйте в пастку догми, що наказує вам жити думками інших людей. Не дозволяйте чужим думкам перебити ваш внутрішній голос. І найголовніше — майте сміливість йти на поклик свого серця й інтуїції. Вони вже знають те, ким ви хочете стати насправді. Все інше — другорядне».

Створено асоціацію випускників кафедри фізики, які успішно закінчили навчання за спеціальністю «Фізика» в 2000–2009 рр. Інформацію про них розміщена на сайті університету.

2000 рік, група ПН-151, куратор — доцент С.Д. Кривоносов, 12 спеціалістів-фізиків, дипломи з відзнакою отримали О.О. Кондратов та С.В. Якунін.

2001 рік, група ПН-161, куратор — доцент Г.С. Калюжний, 22 студенти (12 спеціалістів і 10 магістрів), дипломи магістрів з відзнакою отримали О.П. Голубничий, С.В. Дзьобак, Г.Г. Калюжна, Т.М. Слепичко, Ю.М. Чех.

2002 рік, група ПН-171, куратор — доцент В.Г. Кудленко, 17 студентів (12 спеціалістів і 5 магістрів), дипломи магістрів з відзнакою отримали Т.М. Орлова, А.Г. Сільчева (Вернигора), Г.М. Хорошун (Кононенко), дипломи спеціалістів із відзнакою — В.В. Баланов, М.Ю. Горбачов і Р.І. Єгоров.

2003 рік, група ПН-181, куратор — доцент В.С. Хлевнюк, 17 студентів (13 спеціалістів і 4 магістри), дипломи магістрів з відзнакою отримало 3 чоловік: О.М. Діденко, В.С. Ковальова, І.В. Сивонькаєв.

2004 рік, група ПН-191, куратор — старший викладач В.В. Мерзляков, 12 студентів (8 спеціалістів і 4 магістри), дипломи магістрів із відзнакою отримали К.В. Лямзенко, У.В. Медведєва, О.М. Якимов, а диплом спеціаліста з відзнакою — О.І. Бордюгова.

2005 рік, група ПН-101, куратор — доцент Ю.І. Лисиков, 6 студентів (5 спеціалістів і 1 магістр), диплом магістра з відзнакою отримав О.Ю. Волков.

2006 рік, група ПН-111, куратор — старший викладач Р.Т. Савченко, 13 студентів (10 спеціалістів, 3 маістри денного відділення і 5 магістрів — заочно), дипломи магістрів з відзнакою отримали С.О. Каменєв, Д.С. Левко.

2007 рік, група ПН-121, куратор — старший викладач О.С. Громенко, 11 студентів (8 спеціалістів і 3 маістри), дипломи магістрів з відзнакою отримали: З.А. Іжбердєєва, В.В. Поневчинський, О.М. Цимбалюк.

2008 рік, група ПН-131, куратор — старший викладач Є.В. Нікітін, 12 студентів (6 спеціалістів, 4 маістри денного відділення і 4 маістри заочного, 1 маістр ІПДО).

2009 рік, група ПН-141, куратор — доцент О.В. Ромашенко, 13 студентів (9 спеціалістів, 3 маістри денного відділення і 3 маістри заочного), диплом магістра з відзнакою отримав Є.В. Столяров.

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ

Мельник Марина Анатоліївна народилася 11 квітня 1962 р. в сім'ї службовців у м. Луганську.

У 1979 р. закінчила середню школу з золотою медаллю і вступила до Ворошиловградського машинобудівного інституту на економічний факультет. У 1983 р. закінчила цей вуз із червоним дипломом за спеціальністю «Бухгалтерський облік та аналіз господарської діяльності».

Уся трудова діяльність Мельник М.А. пов'язана з університетом. З 1983 р. працює на кафедрі «Облік і аналіз господарської діяльності Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Обіймала посади стажиста-дослідника, асистента, доцента. З 1998 р. виконувала обов'язки заступника декана фінансово-економічного факультету СНУ ім. В. Даля, а з 2008 р. працює деканом факультету управління економікою.

У 1989 р. у спеціалізованій раді Вільнюського державного університету захистила кандидатську дисертацію на тему «Аналіз організаційно-технічного рівня машинобудівного виробництва» за спеціальністю 08.06.04. — бухгалтерський облік, аналіз і аудит.

У 1993 р. Мельник М.А. було присвоєно вчене звання доцента.

Основні проблеми, які входять до кола її наукових інтересів, — організація і методика економічного аналізу діяльності підприємства, організаційно-економічний механізм реструктуризації підприємств.

За результатами досліджень опубліковано більш ніж 40 наукових праць. Зараз працює над докторською дисертацією.

На вибір життєвого шляху вплинули батьки та знайомство із завідувачкою кафедри «Бухгалтерський облік» Житною І. П., яка так переконливо змалювала майбутні перспективи економічної освіти, що неможливо було обрати інший варіант.

Заміжня, мати двох дорослих синів.

Улюблений вислів Марини Анатоліївни: «Все, що мене не вбиває, робить мене сильнішим». (Ф. Ніцше).

МЕЛЬНИК Марина Анатоліївна

Декан факультету
Кандидат економічних
наук, доцент

До складу факультету входять кафедри: міжнародної економіки, економіки підприємства, обліку і аналізу господарської діяльності, контролю і аудиту.

Напрями підготовки: «Міжнародна економіка», «Економіка підприємства», «Облік і аудит».

На факультеті працюють 6 докторів та 33 кандидати наук.

Аспірантура та докторантура за спеціальностями: 08.00.04 — Економіка та управління підприємствами, 08.00.09 — Бухгалтерський облік, аналіз та аудит.

Функціонує спеціалізована вчена рада за спеціальністю 08.00.04 — Економіка та управління підприємствами.

Народна мудрість свідчить, що щасливе життя і успіхи людини багато в чому залежать від трьох речей: де народився, де навчався і з ким одружився. І якщо перша обставина від людини не залежить, то інші — це її вибір.

Необхідність такого вибору місця навчання виникла і в мене тридцять років тому. Явних пріоритетів не мала. Школу закінчила з золотою медаллю і всі предмети мені давалися однаково легко. Чи випадково обрала Ворошиловградський машинобудівний інститут? Та ще не дуже тоді популярну спеціальність «Бухгалтерський облік»? Мабуть, нічого в житті не буває випадковим. Усе закономірно! Чому обрала машинобудівний інститут? Мабуть, зіграли роль поради батька, який навчався у цьому інституті, авторитетна думка знайомих про якість професійної підготовки тут і про перспективність економічної освіти.

Перший екзаме́н із математики склала на «відмінно» і стала студенткою економічного факультету.

Люди, яких я зустріла в інституті, — це справжні ентузіасти. Їм усе під силу: цікава лекція, пізнавальний семінар, громадське життя, збирання урожаю в колгоспі. Все підпорядковано короткому і місткому слову «треба». Так жила вся країна.

Як важливо отримати путівку в життя з таких турботливих і сильних рук, як у Ніни Григорівни Курс, Володимира Трохимовича Савченка, Інни Павлівни Житної, Анастасії Трохимівни Пінчук, Валерія Яніславовича Запсельського, Лідії Андріївни Костирко, Надії Анатоліївни Рудецької, Лариси Володимирівни Харківської, Галини Олександрівни Гурової та багатьох інших. Ці викладачі, а згодом і мої колеги, навчили мене відповідально ставитися до дорученої справи, не здаватися перед життєвими труднощами, завжди бути чесною і сміливою.

Мені дуже пощастило в житті з вибором навчального закладу. Тут можна реалізувати себе і втілити

свої ідеї і цілі в життя, отримати знання і досвід, необхідні для майбутньої професії.

Історія створення і розвитку факультету у 70-х роках минулого століття нерозривно пов'язана з економічними перетвореннями у виробничій сфері країни, динамічними змінами в галузі економічних наук, особливостями формування майбутніх спеціалістів. Створенню економічного факультету сприяла потреба величезного регіону в кадрах, спроможних енергійно й послідовно нарощувати економічний потенціал багатьох галузей промисловості.

Відбулося це у 1972 році. Згідно з наказом № 585 від 8 вересня 1972 р. у Ворошиловградському машинобудівному інституті створили економічний факультет. До його складу увійшли кафедри бухгалтерського обліку і статистики, організації і планування виробництва, економіки матеріально-технічного постачання, прикладної математики, економіки промисловості, охорони праці і техніки безпеки, політичної економії. На факультеті почали навчатися і 387 студентів денного і вечірнього відділень, яких перевели сюди з Кадіївської філії Комунарського металургійного інституту.

Першим деканом економічного факультету була Ніна Григорівна Курс.

З 1963 року разом із першими викладачами кафедри технології машинобудування вона здійснювала економічну підготовку студентів інженерних спеціальностей. Ніна Григорівна прийшла працювати в інститут з Челябінського тракторного заводу, де обіймала посаду старшого інженера-економіста. Закінчивши заочно аспірантуру, у 1972 році захистила дисертацію на здобуття ступеня кандидата економічних наук. Н.Г. Курс нагородили орденом Дружби народів, грамотами Міністерства освіти СРСР і УРСР. Численні публікації і навчальні посібники — підтвердження її плідної наукової діяльності, невичерпного бажання внести нове і прогресивне в систему

економічних знань, підготовку молодих спеціалістів. Багато сил віддала Ніна Григорівна розвитку факультету, формуванню його науково-педагогічних кадрів. Її професійне становлення — від асистента, старшого викладача, доцента до декана факультету — стало орієнтиром для тих, хто тільки починав свою трудову діяльність.

Першим заступником декана факультету в 1972 році призначили випускника нашого інституту Володимира Трохимовича Савченка. До цього він працював на механічному факультеті, згодом — старшим викладачем, доцентом на кафедрі економіки і планування матеріально-технічного постачання, захистив кандидатську дисертацію. У 1984 році Володимира Трохимовича обрали деканом економічного факультету. Упродовж 1986—1990 рр. він був секретарем партійного комітету інституту, а обов'язки декана виконував Микола Сергійович Півнєв.

У 1990 році Володимир Трохимович знов очолив економічний факультет і перебував на цій посаді до 2007 року. Високий професіоналізм, його особисті якості дозволили примножити успіхи факультету, створити спокійну, ділову й плідну обстановку для вирішення основного завдання — підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

Із нелегкими обов'язками заступників декана з денного та заочного відділення факультету в різні роки, але однаково успішно, справлялися Іван Григорович Ішук, Зорій Федорович Ляпін, Василь Микитович Скоробутов, Віталій Володимирович Максимов, Ірина Романівна Бузько, Валентина Давидівна Войшвілло, Валентин Павлович Касков, Ганна Андріївна Плахута.

Окрема подяка і вічна пам'ять Анатолію Митрофановичу Нескребі та Миколі Сергійовичу Півнєву. Їхня відданість роботі й організаторський талент незабутні.

Першим завідувачем кафедри прикладної математики, що входила до складу економічного факультету, був доктор технічних наук, професор Ернесто Рафалес Ламарко. Він прийшов до інституту з УКРНДІвуглезбагачення, де завідував лабораторією. Професор Рафалес очолював кафедру з 1970 по 1977 роки, і був одним із тих, хто стояв біля витоків застосування в інституті малої обчислювальної техніки. Під його керівництвом була створена перша студентська лабораторія електронних обчислювальних машин, відкрита аспірантура на кафедрі. Ернесто Рафалес Ламарко очолив оригінальний науковий напрям із планування експерименту в наукових дослідженнях.

Значний внесок у становлення та розвиток факультету зробив Валентин Миколайович Гончаров, який у 1974 році після закінчення аспірантури та захисту кандидатської дисертації очолив кафедру організації та управління у машинобудуванні. Валентин Миколайович — відомий фахівець у сфері економіки і підприємництва. Під час роботи на факультеті він був керівником багатьох наукових досліджень теоретичних і прикладних проблем,

Професор Л.Е. Рафалес, доцент Н. Г. Курс, професор Ю. С. Деордиця

науковим консультантом і керівником багатьох докторських і кандидатських дисертацій. За його сприяння створена і розвивається наукова школа з питань адаптації промислових підприємств до впливу науково-технічних нововведень, яка здобула міжнародне визнання.

Роки навчання в інституті не розчарували мене. Економічні професії стали дуже популярними й затребуваними. У 1983 році я закінчила інститут із відзнакою і з рекомендацією продовжити дослідницьку роботу, якою захопилася під час навчання. Мене прийняли на посаду стажиста-дослідника кафедри бухгалтерського обліку і статистики.

У цей період професійної діяльності великий вплив на мене мала Інна Павлівна Житна. Свої перші наукові дослідження виконувала під її керівництвом. Саме Інна Павлівна навчила мене не лякатися труднощів і впевнено йти до поставленої мети. Інна Павлівна стала науковим керівником моєї кандидатської дисертації та і зараз є авторитетним для мене вченим та колегою, поруч із якою я пройшла шлях від асистента до декана факультету.

З переходом економіки на ринкові відносини у 1990-ті роки економічний факультет, як і університет у цілому, здійснив якісно новий виток свого розвитку. В ці роки на факультеті були відкриті нові спеціальності: міжнародна економіка (1993 р.), фінанси (1995 р.), управління трудовими ресурсами (1995 р.), економіка підприємства (1998 р.). На базі кафедр економічного факультету створили факультет менеджменту (1998 р.), фінансовий факультет (1999 р.), факультет управління (2000 р.) та цілу низку нових кафедр.

Факультет не раз змінював свою назву. У 2001 році на базі фінансового та економічного було створено фінансово-економічний факультет, у 2007 році на базі фінансово-економічного створено економічний і фінансовий факультети, а у 2009 році економічний перейменовано на факультет управління економікою.

Традиції економічної освіти, наукових досліджень у галузі економіки продовжуються і зараз.

Сьогодні підготовка студентів здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр»,

«спеціаліст» та «магістр» за напрямом підготовки «Міжнародна економіка», «Облік і аудит», «Економіка підприємства». Всі напрями (спеціальності) економічного факультету ліцензовані та акредитовані за вищим, четвертим, рівнем.

На факультеті діє навчальний комплекс «коледж — вуз», який готує бакалаврів на базі «молодшого спеціаліста» за скороченим терміном.

Загальна чисельність студентів на денній та заочної формах навчання становить близько 1800 осіб. Підготовку студентів здійснюють чотири випускні кафедри: «Міжнародна економіка» (завідувач — професор І.Р. Бузько), «Економіка підприємства» (завідувач — професор В.В. Максимов), «Облік і аналіз господарської діяльності» (завідувач — професор І.П. Житна), «Контроль і аудит» (завідувач — доцент В.І. Чиж).

Підготовка фахівців за напрямом «Міжнародна економіка» здійснюється з 1993 року. Рівень підготовки доволі високий, про що свідчать відгуки підприємств та установ, де працюють випускники спеціальності. Завідувач кафедри — Ірина Романівна Бузько — заслужений діяч науки і техніки України, проректор із науково-педагогічної роботи, доктор економічних наук, професор. Ірина Романівна доклала багато зусиль для становлення та зміцнення авторитету економічного факультету і кафедри. Під її керівництвом працює спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських і докторських дисертацій.

Кафедра забезпечує:

- поглиблене вивчення іноземної мови, практику англійського навчання;
- використання сучасних методик та мультимедійних технологій у процесі навчання;
- підвищення наукової кваліфікації кадрового складу через аспірантуру, докторантуру і стажування у зарубіжних навчальних закладах;
- можливість участі у міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях, програмах обміну студентів;
- цікаве студентське життя.

Випускники кафедри «Міжнародна економіка» обіймають керівні посади на підприємствах усіх форм власності, підприємствах, які займаються

зовнішньоекономічною діяльністю, спільних підприємствах, організаціях і установах державного управління, міжнародних громадських організаціях, торгових палатах, митницях, біржах і банках.

Економістів за фахом «Облік і аудит» готують із 1972 року. За цей час підготовлено багато фахівців широкого функціонально-управлінського профілю, які володіють принципами організації обліково-аналітичної роботи. Нині до фахівців із бухгалтерського обліку — особливі вимоги. Їх цінність визначається не так точним дотриманням інструкцій і положень, як вмінням швидко і безпомилково орієнтуватися в господарській ситуації, розуміти ринкову ситуацію та її тенденції, своєчасно пропонувати керівництву продумані рекомендації для ухвалення управлінських рішень. Формування такого світогляду фахівців здійснюють кафедри «Облік і аналіз господарської діяльності» та «Контроль і аудит».

Завідувач кафедри «Облік і аналіз господарської діяльності» — Інна Павлівна Житна — заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії інженерних наук України, доктор економічних наук, професор, почесний громадянин м. Луганська. Інна Павлівна — відомий учений, науковий керівник аспірантів і докторантів, автор багатьох наукових праць з економічної тематики.

Завідувач кафедри «Контроль і аудит» — Віра Іванівна Чиж — доктор економічних наук, професор, дійсний член Міжнародної академії науки і практики організації виробництва, викладач бізнес-освітніх програм підвищення кваліфікації і сертифікації бухгалтерів та аудиторів. Віра Іванівна має почесну грамоту і медаль «За заслуги перед Луганщиною».

Випускники спеціальності «Облік і аудит» можуть працювати головними бухгалтерами виробничого або торговельного підприємства, очолювати бухгалтерію або фінансову службу комерційного банку чи іншої фінансової установи, зробити кар'єру в органах Державної податкової адміністрації, органах Контрольно-ревізійного управління, Державного казначейства України, стати керівниками підприємства або розпочати власну справу.

Підготовка фахівців із напрямку «Економіка підприємства» здійснюється з 1998 року. Кафедра функціонує з 1964 року і багато років її викладачі здійснювали економічну підготовку студентів інженерних спеціальностей. Завідувач кафедри «Економіка підприємства» — Віталій Володимирович Максимов — доктор економічних наук, професор, відомий учений, науковий керівник аспірантів і докторантів. Основним напрямком його наукової діяльності є проблеми соціально-економічного розвитку регіонів.

Випускники спеціальності «Економіка підприємства» підготовлені до діяльності, пов'язаної з економічними розрахунками і прогнозуванням, проектним аналізом та бізнес-плануванням, оцінюванням кредитоспроможності та надійності юридичних чи фізичних осіб, організацією оплати і стимулювання праці, дослідженням та аналізом ринків, збутом і організацією продажів, матеріально-

Під час лекції

Викладачі факультету управління економікою

технічним забезпеченням підприємства і його підрозділів, керуванням підприємствами, державним управлінням.

Гарантом якості навчального процесу на факультеті є високопрофесійні науково-педагогічні кадри. Високий рівень фахової підготовки забезпечують 6 професорів, 34 доценти, кандидати наук, інші висококваліфіковані працівники з великим досвідом практичної роботи в науковій, виробничій та фінансовій сферах.

Усі кафедри факультету мають у своєму розпорядженні достатню матеріально-технічну базу, навчальний процес здійснюється в технічно обладнаних аудиторіях, сучасних комп'ютерних класах.

Підготовка фахівців високого рівня супроводжується постійною актуалізацією навчальних планів з урахуванням потреб життя і розвитку науки, а також вимог Болонського процесу, підготовкою підручників нового покоління, викладанням спеціальних дисциплін іноземними мовами, запровадженням у навчальний процес інтерактивних технологій, а також інтеграцією освіти із практикою на підприємствах, в установах і організаціях. Використовуються сучасна модульно-рейтингова система оцінки знань студентів та ефективні технології, спрямовані на активізацію та підвищення якості самостійної роботи студентів.

Викладачі і студенти — постійні учасники багатьох національних і зарубіжних науково-практичних конференцій з економічних проблем. Переможці студентських олімпіад і конкурсів науково-дослідних робіт публікують результати своїх досліджень у наукових збірниках. Політика розширення міжнародної співпраці факультету покликана полегшити доступ співробітникам і студентам до світових досягнень економічної науки і практики.

Перебування у стінах факультету не зводиться лише до навчальних занять. Культурне і спортивне життя студентів-економістів славне своїми досягненнями і розмаїттям.

Тісні зв'язки підтримують кафедри факультету з підприємствами і організаціями міста й області. Майбутні економісти проходять там виробничу практику, виконують на їх замовлення дипломні роботи на актуальні теми. Нині більшість економістів, що працюють на підприємствах області, — випускники нашого факультету.

За роки існування і розвитку на факультеті управління економікою склалися такі головні принципи:

- підготовка сучасного фахівця-професіонала можлива лише на основі формування розвинутої особистості;
- навчальний процес спрямований на одночасне формування рис майбутнього фахівця: знання, уміння та навички у майбутній професії, володіння технологіями та інструментами теоретичних та практичних досліджень, а також особистий професійний досвід;
- максимальний розвиток творчого потенціалу студентів, адже головною перевагою фахівця в умовах швидких змін економічної ситуації є його творчі здібності, можливість нестандартно мислити і здобувати нові знання;
- підготовка досвідчених користувачів комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, здатних опановувати нововведення цієї галузі;
- створення необхідних умов для вивчення іноземних мов. Інтеграція у світовий освітній простір — це закономірний шлях розвитку освітньої установи й обов'язкові умови підготовки досвідчених фахівців.

Ось уже дев'яносто років до нашого навчального закладу приходять студенти і здобувають знання, добрі та чисті. Віриться, що 27 березня стрепенеться серце у багатьох людей, які відчувають свою причетність до університету, до його свята, до його славного минулого і відповідальність за його сьогоднішнє та майбутнє.

Добробу, щастя, здоров'я, натхненної праці й навчання, нових звершень та успіхів, здійснення найзаповітніших мрій бажаємо усім: і тим, хто сьогодні є членом нашої університетської сім'ї даліvcів, і тим, хто свого часу був його працівником або студентом, і тим, хто переймається справами університету. Пишаймося нашим навчальним закладом, високо несімо його честь!

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КРСЕК Ольга Євгенівна

Декан факультету
Кандидат педагогічних
наук, доцент

Народилась 19 жовтня 1958 р. у м. Ленінграді, СРСР. Вищу педагогічну освіту здобула в Київському державному педагогічному інституті іноземних мов на факультеті англійської мови у 1980 р. Після закінчення інституту працювала вчителем англійської мови в середніх школах м. Білої Церкви Київської області та Луганська.

У 1995–2005 рр. викладала англійську мову на кафедрі іноземних мов у Луганському державному медичному університеті.

У 2006 р. здобула ступінь кандидата педагогічних наук, захистивши дисертацію за спеціальністю 13.00.07 — теорія і методика виховання «Формування професійної мовленнєвої культури у студентів медичних університетів як компонента їх духовності». У тому ж році посіла посаду доцента кафедри практики іноземних мов Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля, а з 2009 р. виконує обов'язки декана філологічного факультету.

Автор 36 наукових публікацій, які є результатом постійних досліджень на предмет моральних цінностей спілкування, соціальних ролей та рольової (мовленнєвої) поведінки людини, парамовленнєвих засобів спілкування.

Більше 30 років присвятила навчанню молоді англійської мови. Громадська діяльність О. Є. Крсек спрямована на створення умов для навчання дітей зі спеціальними потребами. На базі Луганської обласної спеціальної загально-освітньої школи-інтернату для глухих дітей. Ольга. Євгенівна створила експериментальну групу для вивчення англійської мови.

Заміжня, має двох дорослих доньок.

Життєве кредо Ольги Крсек — вислів Г. Келлера: «Якщо ви бажаєте не помилитися в майбутньому, то створіть його тут і тепер».

До складу факультету входять кафедри: педагогіки, англійської мови, іноземних мов, практики іноземних мов, української мови та літератури; теорії і практики перекладу германських та романських мов.

Напрями підготовки: «Філологія», «Професійна освіта».

На факультеті працюють 8 докторів та 27 кандидатів наук.

Аспірантура та докторантура за спеціальностями:

13.00.01 — Загальна педагогіка та історія педагогіки,

13.00.04 — Теорія і методика професійної освіти,

13.00.07 — Теорія і методика виховання,

13.00.02 — Теорія і методика навчання української мови.

Функціонує спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності

13.00.07 — Теорія і методика виховання.

Із кожним роком підприємства, організації, навчальні заклади регіону відчували потребу в кваліфікованих кадрах-філологах. Тому в липні 2006 року у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля було створено філологічний факультет. Його першим деканом призначили доктора педагогічних наук, професора В.І. Бадера.

Факультет здійснює підготовку за 4-ма спеціальностями: «Українська мова та література», «Прикладна лінгвістика», «Переклад», «Професійне навчання», має достатній кадровий потенціал для підготовки висококваліфікованих фахівців. Загальна кількість професорсько-викладацького складу філологічного факультету становить 130 осіб. Форми навчання: денна і заочна. Фінансування: бюджетне й контрактне.

З 2004 року при кафедрі педагогіки працює докторантура за спеціальністю 13.00.01 — загальна педагогіка та історія педагогіки й аспірантура за спеціальностями 13.00.01 — загальна педагогіка та історія педагогіки; 13.00.04 — теорія і методика професійної освіти; 13.00.07 — теорія і методика виховання. У лютому того ж року було відкрито спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності 13.00.07 — теорія і методика виховання. Науковий керівник — член-кореспондент Академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор педагогічних наук, професор Галина Павлівна Шевченко. З 1 вересня 2004 року працює магістратура «Педагогіка вищої школи».

Одним із найважливіших аспектів діяльності факультету є навчально-методична робота. Ми прагнемо насамперед забезпечувати навчальний процес підручниками, посібниками, програмами, авторство яких належало б факультетським викладачам. Усі навчальні дисципліни мають методичні розробки (зокрема рекомендації до виконання самостійних,

практичних, контрольних і дипломних робіт) тести, конспекти лекцій.

Викладачі і студенти — постійні учасники багатьох національних і зарубіжних науково-практичних конференцій. Переможці студентських олімпіад і конкурсів науково-дослідних робіт публікують результати своїх досліджень у наукових збірниках. Студенти факультету проходять стажування в Німеччині, Франції, Туреччині. Політика розширення міжнародної співпраці, яку проводить факультет, покликана полегшити доступ співробітникам і студентам до світових досягнень філологічних наук.

З 2003 року у структурі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля функціонує Інститут духовного розвитку людини. Його було відкрито на громадських засадах Донецьким науковим центром НАН України 13 жовтня 1999 року. Підґрунтям для створення Інституту стали здобутки наукової школи «Формування духовної культури учнівської молоді», започаткованої членом-кореспондентом АПН України, заслуженим діячем науки

Професор Г.П. Шевченко приймає нагороду на VII Міжнародній виставці «Сучасна освіта в Україні — 2004» у номінації «Інформаційні педагогічні технології у навчальному процесі»

Працює спеціалізована вчена рада
із захисту докторських дисертацій

і техніки України, доктором педагогічних наук, професором Г.П. Шевченко та провідними ученими Донбасу різних галузей людинознавчих і природознавчих наук. Інститут покликаний здійснювати фундаментальні та прикладні наукові дослідження із проблем духовного розвитку людини, координації та організації наукових досліджень у Донецькому регіоні з проблем духовного розвитку особистості; сприяти підвищенню духовно-інтелектуального, духовно-морального, духовно-естетичного та творчого потенціалу учнівської молоді та населення, науково консультувати органи державної влади та місцевого самоврядування з організаційних та методичних питань духовного розвитку особистості та суспільства; готувати та видавати наукову та науково-методичну літературу за наслідками проведених наукових досліджень; започатковувати фахові наукові видання, проводити міжнародні та всеукраїнські симпозиуми, конгреси, конференції наради та семінари.

Створення філологічного факультету в університеті імені талановитого письменника, знавця словесності, етнографа, діалектолога, лексиколога, лексикографа — великого Володимира Даля — символічно та закономірно. Мова — це найбільше надбання людства, умова його виживання і розвитку, спосіб пізнання навколишнього світу, дзеркало, скарбниця і знаряддя культури як способу життя і світогляду людей. А володіти Словом — це вміти мислити, висловлювати свої думки, передавати їх, впливати на інших... Мистецтво володіння словом є виразною ознакою Розуму та Освіченості.

Саме зараз, коли під впливом різних чинників стають дедалі відчутнішими процеси знедуховлення і декультуризації суспільства, виникає потреба у свідомо організованій контрверсії — якісній філологічній освіті з її потужним гуманістичним потенціалом.

Відомий французький учений Клод Леві-Строс висловив думку, яка більшості сучасних інтелектуалів видається дещо епатажною: «XXI століття має бути століттям філологічної науки, або ж його взагалі не буде». Слово «філологія» буквально означає «любов до слова». А саме любов до слова об'єднує викладачів та дослідників мов і літератур у їх сучасному стані та історичному розвитку, а також перекладачів,

дипломатів, працівників засобів масової інформації, книговидавців, письменників, поетів.

Бурхливий науково-технічний прогрес сприяв формуванню у суспільстві гіпертрофованого уявлення про абсолютний пріоритет технологічних і технічних досягнень та матеріального багатства. У різних соціальних сферах на першому плані постає критерій доцільності, ефективності. Саме освіта почала розглядатися як засіб набуття знань, навичок, умінь, необхідних для освоєння технологій і техніки, виконання вузькопрофесійних функцій. Сьогодні одним зі стратегічних завдань розвитку освіти в Україні є створення мовного прориву в освіті. Отже, мовленнєвий розвиток активно поєднується із пізнанням образно відтвореного світу, інтенсивним етико-естетичним формуванням особистості. Філологічна освіта є для людства винятково ефективним засобом мовленнєвого та духовно-культурного розвитку, що сповнює людство позитивною, гуманістично-забарвленою енергією. Вона має чітко виражені пріоритети в таких засадничих для людини освітньо-виховних напрямках, як національна ідентифікація, патріотизм, духовно-культурне виховання. Крім того, необхідно враховувати ще й історіо-знавчу, народознавчу та людинознавчу функції філологічної освіти.

Студенти факультету не лише відвідують навчальні заняття, а й мають змогу займатися в мистецьких студіях, брати участь у роботі наукових гуртків, реалізовувати свої організаційні здібності в університетських громадських об'єднаннях, відвідувати різноманітні спортивні секції. Органічно поєднуючи навчання із творчими ініціативами, студенти факультету щорічно здобувають призові місця у різних студентських конкурсах. Культурне і спортивне життя філологів вирізняється своїми досягненнями. Студенти філологічного факультету із задоволенням займаються в університетському ансамблі сучасного танцю «Олімп і Я», ансамблі народного танцю «Світоч», музичному ансамблі «Світанок України», хоровій капелі. Також на факультеті створено танцювальні колективи «Фентезі» та «Пульс», які є не лише окрасою університетських свят, але й бажаними гостями за

Із представниками мерії м. Рош ля Мольєр (Франція)

Ансамбль народного танцю «Світоч»

кордоном (Туреччина). Акторські таланти мають змогу реалізуватися у «СтудДальтеатрі», вистави якого збирають великі аудиторії глядачів.

А кмітливі та веселі завжди збираються у славнозвісній університетській команді КВК «Это Здорово!», жоден виступ якої не відбувається без участі студентів філологічного факультету.

Доброю практикою для студентів-філологів є видання власної газети «Мир (молодь і реальність)», у якій вони публікують різні за жанрами твори (нарис, статті, оповідання, поезії), а також мають змогу випробувати себе не лише як автори, а і як редактори, ілюстратори тощо.

Із метою всебічного оволодіння іноземними мовами та набуття полікультурних знань на факультеті постійно працюють клуби аматорів французької мови «Рапогата», любителів німецької мови «Fur Dich», клуб англійської мови «Ні». Здавна славною традицією в роботі цих клубів стали зустрічі із представниками Німеччини, Франції, США.

Слід наголосити, що навчання студентів у аудиторії, їх участь у багатьох заходах поза нею мають не лише фаховий та естетичний аспекти, а й патріотичний, що зумовлено необхідністю виховання національно свідомого громадянина України. А це — один із безумовних пріоритетів діяльності філологічного факультету.

Сьогодні філологічний факультет — це потужна освітня й наукова структура Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, високопрофесійний колектив якої готує кадри філологів для України та інших країн, розкриває перед нашою талановитою молоддю надбання української і світової науки та культури.

Кафедра української мови та літератури

У 1973 році було створено кафедру російської філології як іноземної. На кафедрі вивчали російську мову студенти Алжиру, В'єтнаму, Болгарії, Польщі, країн Латинської Америки, Африки та ін.

При кафедрі працював клуб інтернаціональної дружби, гуртки, ансамбль інтернаціональної пісні. Святкували й Дні слов'янської писемності. Викладачі кафедри працювали в Афганістані, Австрії, Шрі-Ланці, Камбоджі, Фінляндії та на Кубі.

З 1992 року у зв'язку із проголошенням незалежності України, прийняттям закону «Про мови в Україні», наданням українській мові статусу державної і введенням у навчальний процес дисципліни «Українська мова» почала працювати кафедра філологічних наук. У 1997 році вона називалася «Кафедра журналістики і філології», з 1999 року — кафедра української та російської філології, з вересня 2000 року — кафедра філології.

У різні часи кафедру очолювали: Є.П. Петров, С.В. Талишкіна, Т.М. Зінченко, В.М. Володимиров, Н.В. Ільїна, В.І. Бадер, Л.О. Кутенко. У січні 2001 року з кафедри філології виокремилася кафедра української мови та літератури. Її завідувачем призначили професора, доктора педагогічних наук В.І. Бадера.

Колектив кафедри береже традиції своєї alma mater і намагається створити свої власні. З вересня 2001 року готує фахівців за напрямом «Філологія» і спеціальностями «Українська мова та література» і «Прикладна лінгвістика». Напрям і спеціальності проліцензовані й акредитовані. Від 26 грудня 2006

року кафедра одержала право готувати магістрів філології.

На сьогодні кафедра має висококваліфікований професорсько-викладацький склад. Тут працюють два доктори наук, професори: В.І. Бадер, П.О. Будівський; шість кандидатів наук, доцентів: В.Ю. Пустовіт, І.В. Магрицька, В.О. Шевцова, Р.І. Пашук, Л.О. Кутенко, Г.П. Бондаренко; п'ять старших викладачів: І.В. Сушина, Н.П. Прасолова, Н.С. Бугоркова, О.І. Шумейко,

О.А. Карловас; асистент М.В. Макарова, викладач-стажист О.С. Тарапат.

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри В.О. Шевцова нагороджена медалями: «За доблестний труд» (1970 р.), нагрудними знаками «Відмінник народної освіти» (1987 р.), «Відмінник освіти України» (2005 р.). Кандидат філологічних наук, доцент І.В. Магрицька — орденом Княгині Ольги III ступеня «За вагомий особистий внесок у розвиток національної

В.І. Бадер,
завідувач кафедри
д. п. н., професор

Фото на пам'ять перед поїздкою до Франції

освіти, багаторічну сумлінну працю і високий професіоналізм» (2007 р.).

Навчально-виховна робота та її науково-методичне забезпечення є головними пріоритетами всієї діяльності кафедри, яка готує фахівців за напрямом підготовки 6.020303 — «Філологія» та двома спеціальностями.

Спеціальність «Українська мова і література», кваліфікаційні рівні — спеціаліст, магістр.

Випускники за спеціальністю «Українська мова і література» можуть обіймати первинні посади викладача української мови у вищих навчальних закладах, спеціаліста муніципальної сфери, референта з питань інформації тощо та готуються до вирішення системи задач діяльності, а саме: забезпечення усної і письмової комунікації та інформації в різних галузях господарства, освіти, науки та культури, обробка текстової інформації, прогнозування навчально-виховного процесу, розробка технологій навчання мови.

Спеціальність «Прикладна лінгвістика», кваліфікаційний рівень — спеціаліст.

Випускники за спеціальністю «Прикладна лінгвістика» можуть обіймати первинні посади викладача української мови у вищих навчальних закладах, керівника групи інформаційного забезпечення роботи в державних і комерційних установах, керівника проєкту дослідної групи, лабораторії, що працюють над створенням автоматизованих систем, баз даних, автоматизованих робочих місць філолога та готуються до вирішення системи завдань діяльності, а саме: розробка автоматизованих інтелектуальних систем на базі нових лінгвістичних технологій, створення автоматизованих лінгвістичних технологій, автоматизованих робочих місць філолога.

Колектив кафедри сприяє зростанню духовних і культурних потреб студентів, формує в них корпоративний дух. На це спрямований весь потенціал виховного процесу.

Невід'ємною складовою діяльності кафедри є її науково-методичне забезпечення. Підготовлені й сертифіковані навчально-методичні комплекси дисциплін, розробляються і сертифікуються комп'ютерні навчальні програми та методичні матеріали

Студенти групи ФФ-281 на лекції з давньої української літератури

Студенти групи ФФ-271 разом із улюбленим куратором

щодо їх використання. Створена й поповнюється електронна бібліотека кафедри. Добрими помічниками на цій царині роботи є наші молодші колеги — студенти: деякі примірники електронних версій зроблені ними самостійно. Студенти беруть активну участь у роботі конференцій, гуртків, семінарів, круглих столів, науково-дослідних груп, як-от: «Інтелектуальний і національний творчий потенціал сучасної української літератури», «Технології аудіювання», «Художня й регіональна ономастика», «Мультимедійні технології навчання української мови», «Луганщина, її говірки» тощо, підвищуючи в такий спосіб якість підготовки до своєї фахової діяльності. Підручниками й навчальними посібниками з дисциплін спеціальностей кафедри студенти мають змогу користуватися у Луганській обласній бібліотеці ім. М. Горького, науковій бібліотеці Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, електронній бібліотеці кафедри та у власних бібліотеках викладачів.

Наступним пріоритетом роботи кафедри є наукова робота. У цій царині плідно працює її професорсько-викладацький склад. Наукові результати проходять апробацію на конференціях різних рівнів, обговорюються на засіданнях кафедри, семінарах, рецензуються. Лише після цього наукові доробки (монографії, словники, статті, посібники) виходять друком і впроваджуються у навчальний процес. Молоді викладачі, до речі, наші випускники, також переймаються науковими проблемами кафедри і працюють над кандидатськими дисертаціями. Основна проблематика наукової роботи кафедри — методичні шляхи вдосконалення процесу навчання української мови учнів і студентів; проблеми становлення і розвитку української комп'ютерної лінгводидактики; дослідження антропонімії й топонімії східноукраїнського ареалу; актуальні питання художньої ономастики; дослідження фразеології Луганщини; ареальне дослідження говірок Луганщини; проблеми поетики в новітній літературі; аналіз мовностилістичних особливостей. На кафедрі працює аспірантура за спеціальністю 13.00.02 — теорія і методика навчання

української мови. Науковий керівник — доктор педагогічних наук, професор В.І. Бадер.

Профорієнтаційна робота з майбутніми абітурієнтами проводиться у формі «Школи юного філолога», яка безкоштовно працює для всіх школярів Луганська. Щорічно її відвідує близько 30–50 осіб.

Кафедра англійської мови

Про минуле, сучасне та майбутнє

Становлення та розвиток кафедри тісно пов'язані з історією розвитку університету. Після реорганізації філіалу Харківського політехнічного інституту у вечірній машинобудівний у ньому створюють нові підрозділи. Наказом ректора від 27 лютого 1967 року було створено кафедру іноземних мов, яку очолила Н.В. Гетко. Перші викладачі кафедри: А.М. Дулепо, Є.В.Маркін, І.Г.Нерон, А.Є. Решетникова. Після Н.В. Гетко завідувачем кафедри став Є.В. Маркін. Це був час, коли вуз одержав статус стаціонарного, створювалися нові факультети, збільшувалась кількість студентів. Кафедра поповнилася новими викладачами, які вели практичні заняття з англійської та німецької мов зі студентами всіх спеціальностей.

У перші роки діяльності кафедри відчувалася гостра нестача навчально-методичної літератури. У зв'язку з цим провідні викладачі в допомогу студентам готували методичні вказівки і збірники вправ до практичних занять. У 1969 році видавництво Львівського університету видало підручник з англійської мови «Двигуни внутрішнього згоряння», який підготувала старший викладач М.М. Седач.

У 1973 році кафедру очолила Є.С. Самохвал. Тут почало працювати більше співробітників, молоді викладачі набували досвіду роботи, відвідуючи заняття старших викладачів. Вивчається досвід провідних вузів країни на курсах ФПК у Львові, Києві, Харкові, Москві, Ленінграді.

Особливо підвищився кваліфікаційний рівень викладачів, коли у 1979 році кафедру очолила Е.М. Чижевська. З метою набуття передового досвіду викладання іноземних мов викладачі кафедри відвідують курси підвищення кваліфікації не лише у провідних вузах країни, а й в Англії та Німеччині. Значну допомогу в цій справі надавав нам проректор із міжнародних зв'язків Володимир Костянтинівич Варецький. Викладачі Є.С.Самохвал, Р.М.Гетьман, З.П. Кравченко, Т.В. Мрихіна, М.Ф. Беленьков, Г.В. Віряльченков підвищили свою кваліфікацію в університеті міста Лейпцига (Німеччина), а Е.М.Чижевська і Е.Г. Міквабія — в університеті міста Оксфорд (Англія).

Для більшого зацікавлення студентів вивченням іноземних мов, щороку проводяться вузівські й міжвузівські студентські олімпіади, науково-методичні конференції. Студенти брали участь у багатьох республіканських олімпіадах іноземних мов і неодноразово посідали призові місця.

У 1986 році кафедру очолив кандидат педагогічних наук, доцент Е.Г. Міквабія. Відтоді для активізації навчального процесу в практику викладання

Е.Г. Міквабія,
завідувач кафедри
к. п. н., доцент

іноземних мов починають впроваджуватися нові педагогічні прийоми. Група викладачів під керівництвом О.С. Клименка розробляє методику використання в навчанні телебачення. Викладачі О.Г. Парієва, Ю.В. Івченко, І.Ю. Гусленко, О.Д. Шевчук, І.І. Мазур створили навчальні фільми з усіх усних тем.

У зв'язку з розвитком інституту, реорганізацією його в університет з'явилося багато нових спеціальностей, які вимагали поглибленого вивчення іноземних мов. Тому 21 липня 1999 р. з кафедри іноземних мов виділилася кафедра англійської мови, яку очолив доцент Е.Г. Міквабія.

За цей час створено творчий викладацький колектив, який об'єднав висококваліфікованих і досвідчених педагогів-викладачів, таких як доцент Л.В. Віннікова, старші викладачі І.П. Вітренко, І.Д. Гарус, О.О. Дегтяренко, Л.Б. Мальоткіна, О.М. Новікова, Е.М. Чижевська та молодих викладачів — І.Ю. Афоніну, Н.О. Бреславець, Т.Ю. Віноградову, О.В. Висоцьку, Т.Г. Гуковську, К.В. Кузь, Д.В. Мірошніченко, О.Л. Фоменко, О.В. Хижняк,

Засідання методичної ради кафедри

Л.В. Чибіс. Водночас створюються умови для вдосконалення навчально-виховної роботи. Здійснюється активна робота з розробки НМКДКД спеціальностей. На сучасному етапі такі комплекси розроблено практично з усіх спеціальностей. Тут слід відзначити викладачів І.Ю. Афоніну, Н.О. Бреславець, Т.Ю. Віноградову, І.П. Вітренко, І.Д. Гарус, Т.Г. Гуковську, Л.Б. Мальоткіну, Л.М. Маталігіну, М.І. Михайлюк, О.М. Новікову, О.С. Павлову, Т.Г. Солопову, Л.П. Щолокову. У навчальному процесі викладачі використовують інтенсивні методи навчання та педагогічну технологію.

На кафедрі проводять роботу зі створення електронних та альтернативних навчальних посібників, курсів дистанційного навчання. Авторськими колективами вже видано два електронних посібники: доценти Е.Г. Міквабія, В.А. Слашов та старші викладачі І.П. Вітренко, О.О. Дегтяренко, О.М. Новікова (англійська мова для студентів II курсу напряму

підготовки «Залізничний транспорт», «Електронний навчальний посібник для студентів I курсу економічного напрямку підготовки»).

Загалом викладачі кафедри видали понад 250 навчальних посібників, методичних вказівок для студентів усіх спеціальностей і форм навчання. Науково-дослідницька діяльність є важливим показником якості організації навчального процесу кафедри. Тому викладачі здійснюють науково-дослідницьку й виховну роботу, беруть активну участь у міжнародних, республіканських та міжвузівських науково-практичних конференціях. Тези їхніх доповідей та статті надруковано в різних вузівських збірниках Луганська, Алчевська, Донецька, Львова, Маріуполя, Ялти, Києва, Москви та інших міст. Зараз на кафедрі працюють два кандидати наук — Л.В. Віннікова, Е.Г. Міквабія. П'ять викладачів навчаються в аспірантурі: Т.Ю. Віноградова, О.В. Висоцька, Г.В. Дворцева, І.В. Форостюк, Л.В. Чибіс.

Два викладачі Т.Г. Гуковська, О.В. Хижняк закінчили навчання в аспірантурі і готують роботи до захисту, два вступили на денне відділення аспірантури на кафедру педагогіки. На кафедрі панує позитивний морально-психологічний клімат, і ми впевнено крокуємо в майбутнє.

Кафедра теорії і практики перекладу германських і романських мов

Кафедру теорії і практики перекладу германських і романських мов було створено у 2000 році на базі кафедри професійної мовної підготовки.

Кафедра готує професійних перекладачів широкого профілю за напрямом «Філологія» і трьома спеціалізаціями: Переклад. Англійська, французька, німецька мова та друга іноземна мова. Випускники отримують також кваліфікацію викладачів іноземних мов і перекладу в середніх та вищих навчальних закладах.

Гордістю кафедри є висококваліфікований перекладацький персонал. Кандидати філологічних наук, які досліджують проблеми перекладознавства й іноземної філології, викладають дисципліни, що становлять базу теоретичної підготовки перекладача. Досвідчені викладачі ведуть практичні курси основної, другої та третьої іноземних мов і перекладу.

Кафедру очолює О.С. Клименко, кандидат філологічних наук, доцент, автор понад 30 публікацій.

О.С. Клименко,
завідувач кафедри
к. філ. н., доцент

О.С. Клименко є докторантом кафедри французької філології Інституту філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Він підготував докторську дисертацію «Динаміка французької літературної норми і нормалізація мови в сучасній Франції».

Старші викладачі І.П. Твердохлебова, М.Ю. Вознюк, доцент М.М. Літвінова є провідними спеціалістами з перекладу

Круглий стіл «Втілення Болонського процесу у СНУ ім. В. Даля»

відповідно англійської, французької і німецької мов. Старший викладач С.М. Барилко — заступник декана філологічного факультету, нещодавно захистила кандидатську дисертацію «Формування духовно-творчої особистості студента засобами сучасної літератури Англії і США». Вона викладає літературу англійських країн і є координатором студентського конкурсу художнього перекладу. Заслужений авторитет серед студентів здобули доцент Н.В. Хомяк, старші викладачі О.П. Пивоварова, Н.І. Климова, І.Ю. Смирнова, викладач Я.В. Вжещ.

З 2005 р. кафедра щороку проводить Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Мова в контексті культури і міжкультурної комунікації» за такими напрямками: лінгвокультурний підхід до вивчення іноземних мов; історико-типологічні особливості національних мов; проблеми когнітивної семантики; переклад як процес міжкультурної комунікації; культурна адаптація при перекладі; прагматико-комунікативні принципи навчання іноземних мов; інтерактивні методи навчання мовного етикету; застосування мультимедійних засобів у викладанні лінгвокраїнознавства.

Конференція стала помітною подією в науковому житті університету. З кожним роком розширюється географія поданих доповідей, яка сьогодні охоплює практично всі регіони України. Кафедра має необхідне програмно-методичне забезпечення на рівні державних вимог, навчально-методичні комплекси дисциплін та дистанційних курсів дисциплін. Застосовуються інноваційні педагогіко-методичні технології: НМКДКД інтерактивного типу доповнені гіперпосиланнями (з додатковою інформацією навчального чи пізнавального характеру, портретами персоналій, картами); аудіо-відеоконспекти і модульно-блочні конструкції до дисциплін; неориторичні технології «мовних портфелів», що забезпечують перехід від суто мовної компетенції до реального використання мови; віртуальні екскурсії і чати; мнотехнічні технології, що полегшують запам'ятовування інформації на заняттях із перекладу; супутникове телебачення на заняттях із практики іноземних мов і перекладу.

Кафедра має методичний кабінет з багатим фондом оригінальної навчально-методичної літератури

з іноземних мов та перекладу — підручники, посібники, словники, довідкова література — усього понад 3000 примірників.

Хоча й неможливо підготувати перекладача художньої літератури, якщо людина не є літературно обдарованою, наші студенти, які пишуть вірші українською, російською, іноземними мовами, перекладають іншомовну поезію на рідні мови, засвоюють навички художнього перекладу. Викладається спеціальний курс основ художнього перекладу та його редагування. Доброю традицією на кафедрі став конкурс студентського художнього перекладу, що має дві номінації: прозаїчні твори і поезія. Вийшли друком дві збірки поетичних перекладів майбутніх філологів «Творчість молоді — наша гордість».

На кафедрі діє клуб аматорів англійської мови «НІ», роботу якого координує старший викладач Н.І. Климова. Регулярно збираються секції клубу: «За чашкою чаю», «Джаз як стиль життя», відео-секція, де переглядається й обговорюється мистецьке кіно. Клуб постійно реалізовує колективні студентські проекти — тематичні творчі вечори. Останнім часом доробком клубу стали заходи: «Висоцький — навіки серед нас», «Як справи, старий Сем?» (до 40-річчя з дня смерті Е. Хемінгуей), вечір «Хай ліра в серці відгукнеться», присвячений Всесвітньому дню поезії, постановка п'єси Моріса Меттерлінка «Синій птах», літературно-музична композиція «Вогонь шевченківського слова народам іншим передати» (до якої увійшли переклади поезій Тараса Шевченка іноземними мовами, зокрема зроблені нашими студентами), пісенний вечір «На хвилях моєї пам'яті», поетично-драматичний вечір до 445-річчя від дня народження Вільяма Шекспіра.

Ми пишаємося нашими випускниками різних років, почуття яких передають такі слова Альони Тихомирової з нашого першого випуску (2005 р.): «Чудові викладачі кафедри змогли створити середовище, в якому було цікаво навчатися, працювати й відпочивати. Завдяки високому професіоналізму й безцінному досвіду викладачів студенти отримали необхідну базу знань і мотивацію до подальшого їх удосконалення». За рекомендацією кафедри А. Тихомірову прийняли до проекту Міністерства

Робоча група конференції «Мова в контексті культури і міжкультурної комунікації»

Великобританії з питань міжнародного розвитку (DFJD) на посаду перекладача й асистента керівника проекту. Олена Синча, випускниця 2006 року, нині викладає французьку мову на кафедрі практики іноземних мов СНУ ім. В. Даля. Олена Лісовцова, випускниця 2007 року, викладач нашої кафедри, тепер — аспірантка кафедри теорії і практики перекладу германських мов Інституту філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Дар'я Климова, випускниця 2008 року, є переможницею конкурсу на стажування в компанії «Майкрософт Україна». Вона працювала у проектах впровадження нових продуктів фірми «Майкрософт», протягом 2007—2008 рр. — у компанії «CISCO Systems», що є світовим лідером у галузі інформаційних технологій. Зараз виконує обов'язки асистента директора з розвитку бізнесу Донецької паливно-енергетичної компанії в центральному офісі (м. Київ). Ганна Кудінова, випускниця 2009 року, яка брала участь у багатьох національних та міжнародних конференціях, що проводилися в університетах України, Польщі (Валг) та Франції (Сент-Етьєн), у міжнародних проектах стажування та обміну студентів із Францією та Польщею. Тетяна Черноморцева, випускниця 2009 року, протягом навчання була лідером студентського самоврядування, у 2007 році брала участь у міжнародній конференції в університеті імені Костянтина Філософа в місті Нітра (Словаччина), у 2008 році — у Міжнародній студентській науковій конференції у місті Валч (Польща). Артем Кузнецов, випускник 2009 року, — виконавець авторської пісні, соліст народного ансамблю сучасної естрадної пісні «Світанок України», танцюрист ансамблю спортивного танцю «Пулс». Він блискуче захистив дипломну роботу «Особливості перекладу англійських текстів пісенного жанру» і зараз є аспірантом кафедри перекладу германських мов Інституту філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Кафедра іноземних мов

Наказом ректора СНУ професора О.Л. Голубенка від 25 червня 2001 (13) з метою ефективного управління навчальним процесом на базі кафедри перекладу германських і романських мов була створена кафедра іноземних мов. Її завідувачем призначили кандидата педагогічних наук, доцента Володимира Едуардовича Краснопольського.

Кафедра іноземних мов займає в Україні провідні позиції в царині комп'ютеризованого навчання.

У створених аудіовізуальних лабораторіях використовуються новітні засоби ТЗН. Використання комп'ютерних програм дозволило ефективно організувати аудиторні й позааудиторні заняття для студентів денного та заочного відділень, зменшити аудиторне навантаження за рахунок інтенсифікації навчального процесу, індивідуалізувати навчальну діяльність студентів, підвищити мотивацію занять з іноземних мов, стимулювати спільну наукову діяльність студентів і викладачів.

В.Е. Краснопольський,
завідувач кафедри
к. п. н., доцент

Для студентів заочного відділення створені пакети навчальних матеріалів в електронному вигляді. Розробляється методика використання ресурсів Internet у навчальному процесі. Викладачі В.Е. Краснопольський, З.П. Кравченко, Л.Г. Васильєва, О.В. Ігнатова, Т.М. Міщенко, О.Д. Шевчук створили мультимедійні навчальні комп'ютерні програми.

В.Е. Краснопольський, З.П. Кравченко, А.А. Жолтецький розробили і втілили в життя мультимедійний проект «Великі німці». У його рамках було проведено відеоконференції з університетами Бремена й Магдебурга, створено мультимедійну хрестоматію.

На кафедрі іноземних мов упроваджується дистанційна форма навчання з використанням телеконференцій, організований віртуальний консультаційний пункт для студентів Кримського факультету.

З моменту створення колектив кафедри активно долучився до міжнародної діяльності. У рамках наукової роботи встановлені тісні ділові контакти з викладачами Варшавського та Люблінського університетів університету (Польща), університету 'Stefan cel Mare' (Румунія), Мельбурнського і Сіднейського університетів (Австралія), Носамбрійського університету (Великобританія), Університету штату Огайо (США), Санкт-Петербурзьким державним університетом (Росія), Академією МНС, Нижньогородським університетом іноземних мов, Белгородським державним університетом, Мічурінським державним університетом (Росія). Викладачі й професори названих університетів беруть активну участь у щорічних міжнародних конференціях «Сучасні тенденції в комп'ютеризації навчання іноземних мов», що проводяться на базі кафедри.

Щороку студенти групи старшого викладача З.П. Кравченко складають сертифікаційні іспити в Гете-інституті і проходять виробничу практику на сталеливарному комбінаті міста Бремен (Німеччина). Спільно з керівником проекту Міністерства

освіти й культури Австрії паном Берт Хертом і відділом міжнародних зв'язків СНУ на базі кафедри був організований семінар-тренінг «Німецька мова для туризму». Розпочато роботу за спільним проектом із дослідження німецького й австрійського варіантів німецької мови.

Викладачі кафедри Н.В. Подгорнова та О.Д. Шевчук виграли грант для навчання на мовних курсах у місті Саламанка (Іспанія). Н.В. Подгорнову запросили на семінар-тренінг, що проводиться Посольством Іспанії в Україні. У результаті запропонованого проекту планується відкриття Центру для підготовки та прийому міжнародних екзаменів з іспанської мови. Викладач І.А. Веретеннікова пройшла стажування в університеті міста Пітсбург (штат Пенсільванія, США).

На базі кафедри щорічно проходять міські науково-практичні семінари з проблем методики викладання іноземних мов (спільно з British Council, представниками видавництв Macmillan і Oxford University Press). Доцент В.Е. Краснопольський разом із методистами видавництва Macmillan брав участь у створенні підручника Business English Upper — Intermediate.

Викладачі В.Е. Краснопольський, З.П. Кравченко, Л.Г. Васильєва, Т.О. Калуга у серпні 2006 року взяли участь у конференції, присвяченій проблемам викладання іноземних мов (університет ім. філософа Костянтина, м. Нітра, Словаччина).

Кафедра іноземних мов разом з колегами з Белгородського державного університету, Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна та Мозирського державного педагогічного університету ім. І.П. Шамякіна (Білорусь), організувала і провела міжнародні «Лінгвістичні та методичні аспекти викладання іноземних мов» (2007, 2009 рр.) (Белгород, Росія).

У рамках угоди між Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля і Носамбрійським університетом (Ньюкасл, Великобританія), з ініціативи та за активною участю колективу кафедри вперше в Україні був організований спецкурс із проблем світової економіки в режимі on-line для студентів економічних спеціальностей. В.Е. Краснопольський проводить методичні семінари в режимі on-line із Белгородським державним університетом (Росія). Розроблена методика використання комп'ютерної техніки у викладанні іноземних мов. Авторські комп'ютерні навчальні програми відзначені бронзовою медаллю IV Міжнародної виставки вищих навчальних закладів «Сучасна освіта України — 2003» у номінації «Сучасні методи викладання іноземних мов», грамотами ректорату університету, Почесним дипломом Президії Національної академії наук України, дипломами VI—X Міжнародної виставки вищих навчальних закладів «Сучасна освіта України». Старші викладачі Т.М. Міщенко та Т.Я. Ряннелєв проводять велику позааудиторну роботу зі студентами-іноземцями. На кафедрі іноземних мов здійснюється робота

Проведення онлайн-методсеминару із Белгородським державним університетом

Завідувач кафедри іноземних мов В.Е. Краснопольський у складі делегації СНУ ім. В. Даля на виставці «Сучасна освіта»

з обдарованою молоддю. Слухачі секції англійської філології МАНУ під керівництвом старшого викладача Л.О. Бекрешевої неодноразово нагороджувалися дипломами I ступеня на міжнародних конференціях.

Кафедра практики іноземних мов Реалії професійного життя та перспективи розвитку

Кафедра практики іноземних мов була створена у вересні 2006 року. Спочатку вона перебувала у складі факультету журналістики, соціології і мовознавства, але з фундацією на її основі двох самостійних факультетів — масових комунікацій та філологічного — увійшла до складу філологічного факультету. Головною функцією кафедри є забезпечення навчально-виховного процесу студентів 1 і 2 курсів, майбутніх перекладачів із трьох європейських мов: англійської, німецької та французької. Ці мови вивчаються паралельно в поєднанні англійська — німецька, німецька — англійська, французька-англійська або в іншій комбінації мов.

Студенти-першокурсники починають вивчати іноземні мови на професійному рівні з першого дня перебування в університеті (в осінньому семестрі вони опановують основну іноземну мову, а у весінньому додається друга іноземна мова, яку студенти обирають за власним бажанням). Протягом двох років навчання кафедра забезпечує ґрунтовні знання з іноземних мов, що вивчаються

В.Е. Червонецький, завідувач кафедри д. п. н., професор

студентами, і готує їх до наступного навчання на старших курсах (з третього по п'ятий): слуханню лекцій, участі в семінарських та практичних заняттях з аспектів дисциплін основної іноземної мови (теоретичної граматики, теоретичної фонетики, лексикології, теорії перекладу тощо). Студентами третього-п'ятого років навчання опікується кафедра теорії і практики перекладу германських і романських мов, яка забезпечує

подальше поглиблення та розширення отриманих знань і умінь з іноземних мов, готує їх до активної професійної діяльності перекладача.

На кафедрі працюють добре підготовлені, висококваліфіковані викладачі. Очолює кафедру доктор педагогічних наук, професор В.В. Червонецький. У складі викладачів кафедри — чотири кандидати наук. Троє закінчили аспірантуру й готують до захисту виконані ними кандидатські дисертації. Це — М.І. Тихоновська, О. Л. Платонов, В.В. Авдєєва. У жовтні 2009 року успішно захистила кандидатську дисертацію викладач кафедри С.С. Червоненька. На кафедрі працюють викладачі, які мають значний стаж роботи у вищому навчальному закладі, зарекомендували себе як висококласні перекладачі, яких запрошують для забезпечення перекладу в солідні організації та установи, а також при виїзді за кордон різних офіційних делегацій м. Луганська та Луганської області. Серед таких слід відзначити старшого викладача М.Є. Шабінського, викладача В.О. Белова, доцентів О.І. Литвинова, Л.А. Дзюбуг. Фактично всі викладачі кафедри працювали або підвищували

Круглий стіл із французьким бізнесменом Патріком Гравелясом

кваліфікацію за кордоном. Міцні країнознавчі знання, професійне володіння іноземними мовами сприяли розвитку міжнародного співробітництва кафедри, яка на сьогодні має тривалі контакти з вищими навчальними закладами зарубіжних країн. Зокрема, хороші партнерські стосунки склалися з університетом міста Сент-Етьєн (Франція). Представники цього навчального закладу, як студенти, так і викладачі неодноразово відвідували Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. У свою чергу студенти і викладачі Далівського університету підвищували свою кваліфікацію в університеті м. Сент-Етьєн. Очолює міжнародну діяльність кафедри старший викладач М.Є. Шабінський.

На кафедрі практики іноземних мов працюють іноземні спеціалісти-філологи, насамперед носії мов за профілем роботи кафедри. Безпосередньо в 2009-2010 навчальному році у складі викладачів кафедри працює Сьюзан Беддес (США). Вона є членом волонтерської організації цієї країни.

Кафедра сприяє організації тривалих стажувань студентів у країну, мова якої вивчається. Великою

Засідання методичної ради кафедри

популярністю користується американська програма «Робота і подорож», яка надає студентам можливість протягом чотирьох місяців заринутися у мовне середовище, відшліфувати здобуті знання й уміння з англійської мови, ознайомитися з умовами життя і традиціями американців у реальному оточенні. Існує й багато інших програм і можливостей для студентів відвідати країну, мова якої вивчається.

Викладацький склад кафедри приділяє велику увагу залученню студентів до різних конкурсних змагань з обраної спеціальності: олімпіади, участь у конкурсах на отримання грантів для поїздки на навчання за кордон або подорожі в країну, котра їх пропонує. Наші студенти багато разів були переможцями таких конкурсів, демонстрували на них високі результати.

Навчання в сучасному вищому навчальному закладі не можна уявити без участі студентів у дослідній діяльності. На кафедрі традиційно працюють наукові гуртки і проблемні групи, які допомагають студентам орієнтуватися в сучасному потоці наукової інформації за профілем науково-дослідницької роботи провідних вчених кафедри. Щорічно за підсумками наукової роботи студентів у квітні проводяться наукові конференції. Кращі доповіді та повідомлення публікуються у науковому студентському збірнику. За три роки існування кафедри видано три збірники студентських робіт, підготовлених англійською, німецькою, французькою, українською та російською мовами. Випуск такого збірника планується і в поточному 2009-2010 навчальному році.

До 90-річчя Далівського університету на кафедрі заплановано відкриття двох наукових лабораторій — «Прикладна лексикографія» та «Школа і охорона природи за кордоном». Ці науково-дослідні підрозділи покликані активізувати наукову роботу викладачів кафедри і студентів за важливими напрямками сучасних знань, сформувати вміння до їх самостійного поновлення і здобуття, прищепити молоді інтерес до пошуково-творчої діяльності.

Незважаючи на свій юний вік, кафедра іноземних мов ставить перед собою серйозні завдання щодо її подальшого розвитку та вдосконалення, приведення у відповідність до сучасних вимог і запитів часу змісту всіх видів роботи. Викладачі кафедри впевнено

дивляться у майбутнє, повні творчих задумів і бажання їх здійснювати.

Кафедра педагогіки

Шлях у майбуття, осяяний світлом духовності 2003 рік... У Східноукраїнському класичному національному університеті відкрито відділення педагогіки, куди увійшли кафедра педагогіки та Інститут духовного розвитку людини.

Кафедра педагогіки була створена із провідних фахівців кафедри педагогіки ЛНПУ імені Тараса Шевченка, високопрофесійних спеціалістів зі значним науково-педагогічним досвідом роботи. Серед них доценти С.Б.Шаргородська, О.С.Белих, Є.А.Зеленов, Н.В.Фунтікова, аспіранти Т.Г.Гуковська, Ю.А.Пастухова, О.Л.Платонов, докторант В.В.Червонецький. А очолила кафедру член-кореспондент АПН України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор педагогічних наук, професор Галина Павлівна Шевченко.

Цього ж року при кафедрі відкрили аспірантуру зі спеціальностей 13.00.01 — загальна педагогіка та історія педагогіки; 13.00.04 — теорія та методика професійної освіти; 13.00.07 — теорія та методика виховання та докторантуру із цих же спеціальностей.

На початку 2004 р. кафедра педагогіки та Інститут духовного розвитку людини плідно займалися підготовкою матеріалів для Всеукраїнської виставки «Освіта-2004», на якій університет нагородили Золотою медаллю, а членів кафедри відзначили почесними грамотами.

У лютому 2004 р. була відкрита спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності 13.00.07 — теорія та методика виховання, започатковано фаховий (ВАКівський) збірник наукових праць «Духовність особистості: методологія, теорія і практика» з періодичністю видань 6 разів на рік. Цей збірник добре відомий не лише в Україні, а й далеко за її межами.

У травні 2004 р. була проведена I Міжнародна конференція «Духовність особистості, методологія,

Г.П. Шевченко,
завідувач кафедри
д. п. н., професор

Зустріч аспірантів із заслуженим художником України
Ф. Стергереску

теорія і практика», в якій брали участь депутати Верховної Ради, академіки і члени-кореспонденти АПН і НАН України, педагогічна спільнота, вчені України, Росії, Угорщини, Польщі. Проведення цієї конференції стало традицією. IV Міжнародна конференція відбулася у жовтні 2009 року на тему «Духовно-культурні цінності освіти та виховання». У ній брали участь вчені України, Росії, Білорусі, Польщі, Болгарії, Франції, Німеччини.

Сьогодні на кафедрі працюють 6 докторів педагогічних наук, професорів (М.Б. Євтух, Л.Ц. Ваховський, Н.Є.Миропольська, Т.П.Танько, О.Н. Чиж, Г.П. Шевченко), із них — 1 академік і 1 член-кореспондент АПН України (М.Б. Євтух, Г.П. Шевченко), 9 кандидатів наук, доцентів (Т.Л.Антоненко, О.С. Белих, І.П. Булах, Є.А. Зеленов, С.Ф. Рашидов, С.С. Рашидова, Н.В. Фунтікова, І.В. Чеботарьова,

Перед відкриттям IV Міжнародної науково-практичної конференції «Духовно-культурні цінності освіти та виховання» (14 жовтня 2009 р.)

Ю.А.Пастухова) та 2 старших викладачі без наукового ступеня, чії дисертації подані до обговорення (О.О. Шайкіна, Н.В. Сергеева), асистент О.В. Вербовський (прийшов на кафедру з підготовленою дисертацією, захист якої заплановано на квітень 2010 року); асистент А.В. Геоцентов (навчається в очній аспірантурі); в докторантурі навчаються доценти С.Ф. Рашидов, Н.В. Фунтікова та Т.Л. Антоненко. Доцент Є.А. Зеленов підготував докторську дисертацію, захист якої заплановано на січень 2010 року. На кафедрі плідно працюють завідувач лабораторії Т.В. Белих та старший лаборант Т.Е. Герантія.

Зусиллями кафедри відкрито напрям підготовки «Професійна освіта» денної та заочної форм навчання. Кафедра здійснює підготовку фахівців у магістратурі «Педагогіка вищої школи» денної, заочної та вечірньої форм навчання.

Кафедра плідно працює над колективною темою «Духовний розвиток учнівської молоді засобами мистецтва». Тематика дисертаційних робіт аспірантів і пошукачів присвячена розробці цієї наукової проблеми. На кафедрі навчаються в докторантурі: С.Ф.Рашидов, Т.В.Гринько (Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов), Н.В.Фунтікова, 23 аспіранти та 20 пошукачів. Під керівництвом професора Г.П.Шевченко створена потужна наукова

Відкриття виставки «Храми Луганщини»

школа, яка підготувала 70 кандидатів та докторів педагогічних наук. За час відкриття спеціалізованої вченої ради, яка нині стала докторською радою, захищено 80 дисертаційних робіт з усіх куточків України, працівниками університету — 10. З моменту існування кафедри випущено 4 монографії, з них — «Естетичне виховання у вищих навчальних закладах України у сучасний період» (Г.П.Шевченко, Х.Джабер); колективна монографія «Формування духовної культури учнівської молоді засобами мистецтва» — 2006 р. (Г.П.Шевченко, О.С.Белих, Є.А.Зеленов, Т.Л.Антоненко, Н.В.Фунтікова); монографії «Теоретичні основи планетарного виховання студентської молоді» — 2008 р., «Планетарне виховання студентської молоді в умовах глобалізаційних процесів» — 2009 р. (Є.А.Зеленов).

Випущено Словник-хрестоматію педагогічних понять: навчальний посібник для студентів, аспірантів, викладачів. — 2004 (Г.П.Шевченко, О.С.Белих, Є.А.Зеленов, Т.Л.Антоненко, Н.В.Фунтікова).

Кафедра всебічно займається проблемами втілення в навчальний процес інноваційних технологій засобами мистецтва. У розвитку цього напрямку слід відзначити плідну співпрацю викладачів, аспірантів і студентів кафедри. Вони спільно з художниками, поетами, фотографами, танцювальними колективами Луганщини організовують творчі проекти, виставки, презентації, які представлені до розгляду всієї наукової

Міністр освіти і науки України В. Кремень на кафедрі педагогіки

Зустріч магістрантів із заслуженим художником України К. Шевердіним

та студентської спільноти університету в навчальних аудиторіях кафедри педагогіки. Результатом цієї роботи є поштовх до подальшого розвитку естетичного середовища і духовних якостей викладачів і студентства. Головною метою цього розвитку стає всебічно розвинена особистість і конкурентоспроможний фахівець, який зможе втілити знання, отримані на кафедрі, у подальше життя й майбутні наукові досягнення.

Своєрідним епіграфом організації життя кафедри стали вірші Євгена Зеленова — талановитого вченого, прекрасного викладача, чудової людини і витонченого поета:

*Над глибоким оврагом
Я прищипрю коня,
Мне не жить в жизни шагом,
Это не для меня!
Нет мне жизни в окопе,
Мне бы — где высота...!*

Плідно працює Інститут духовного розвитку людини, який був започаткований і відкритий на громадських засадах 13 жовтня 1999 року рішенням бюро Донецького наукового центру НАН України.

З 2003 року Інститут як структурний підрозділ увійшов до складу Східноукраїнського національного університету, а з 2006 року відповідно до наказу Міністра освіти і науки України набув статусу Науково-дослідного інституту у складі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Підґрунтям для створення Інституту стали вагомі здобутки наукової школи «Духовний розвиток учнівської молоді засобами мистецтва», засновником і керівником якої є член-кореспондент Академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри педагогіки Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, академік Міжнародної слов'янської педагогічної академії освіти імені Яна Амоса Коменського Галина Павлівна Шевченко. За значні результати і вагомий внесок у розвиток духовності сучасної людини і суспільства Г.П.Шевченко нагороджена орденом Княгині Ольги III ступеня і багатьма почесними грамотами Верховної Ради та інших державних установ

України. Ідею створення Інституту підтримали провідні науковці Донбасу.

В Інститут прийшли талановиті фахівці — заслужений художник України, відомий в Україні і поза її межами К.М. Шевердін, кандидат медичних наук, поетеса О.А. Марусенко, І.В.Чеботарьова, яка, працюючи в Інституті, захистила кандидатську дисертацію в нашій спеціалізованій вченій раді, кандидат психологічних наук І.П. Булах, старший науковий співробітник О.О. Шайкіна, завлабораторією, магістр педагогіки вищої школи М.С. Бриндак.

На базі Інституту функціонують науково-дослідні лабораторії, експериментальні майданчики: «Духовний розвиток майбутнього соціального працівника» (м. Луганськ, керівник лабораторії — кандидат педагогічних наук, доцент О.П. Омельченко); «Взаємодія фізичного та естетичного виховання особистості і культура здоров'я» (м. Луганськ, доктор педагогічних наук, професор Т.Т. Ротерс); «Полікультурна освіта і виховання в умовах глобалізації сучасної цивілізації» (м. Краматорськ, доктор педагогічних наук, професор В.В. Борисов); «Художньо-естетичне виховання учнівської молоді» (м. Київ, доктор педагогічних наук, професор Н.Є. Миропольська); «Художньо-інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах та загально-освітній середній школі» (м. Дніпропетровськ, керівники лабораторії — пошукувачі кафедри педагогіки СНУ імені Володимира Даля В.В. Сизов та М.І. Бабков); «Духовне виховання засобами мистецтва» (м. Тернопіль, доктор педагогічних наук, професор Л.А. Кондрацька); «Формування духовних цінностей студентської молоді» (м. Львів, кандидат педагогічних наук Л.Л. Шумра); «Виховання естетичних якостей фахівців гуманітарно-економічного профілю» (м. Краматорськ, кандидат педагогічних наук, доцент Ю.О. Бурцева); «Моделі духовного розвитку молоді на засадах історико-культурної спадщини» (м. Острог, Острозька академія, керівник лабораторії — кандидат педагогічних наук, доцент К.В. Дубич); «Творчий розвиток особистості» (м. Донецьк, доктор педагогічних наук, професор В.М. Алфімов); «Екологія життя» (м. Горлівка, кандидат педагогічних наук, доцент, докторант Т.В. Гринько); «Духовні основи інтелектуально-

Робочі моменти конференції

фізичної реабілітації і трудової адаптації молоді з обмеженими фізичними можливостями» (м. Краматорськ, кандидат педагогічних наук, доцент, докторант М.В. Роганова) та інші.

Інститут є колективним членом Міжнародної слов'янської педагогічної академії освіти імені Яна Амоса Коменського, тісно співпрацює з багатьма провідними науковими й освітніми навчальними закладами близького і дальнього зарубіжжя (Росія, Білорусь, Болгарія, Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія, Австрія, Франція).

Інститут є асоційованим членом Донецького клубу «Інтелігент». Ним розроблені та здійснені такі соціокультурні та психолого-педагогічні наукові проекти: «Кваліметрія духовності та психолого-педагогічні моделі духовного розвитку студентської молоді (держбюджетне фінансування)»; «Моніторинг духовного розвитку учнівської молоді в культурно-освітньому просторі регіону»; «Теоретико-методологічні основи виховання духовної особистості у вищій школі в умовах глобалізації сучасного суспільства»; «Розробка системи методів формування духовних потреб та духовних цінностей учнівської молоді в умовах трансформації інформаційної сфери» та інші.

Інститут здійснює реалізацію довготривалих науково-культурологічних проектів «Єдність культур слов'янських народів», «Єдність культур народів світу», започаткованих у 2004 році.

У квітні 2009 року Генеральний директор ЮНЕСКО пан К. Мацуура і ректор Східноукраїн-

ського національного університету імені Володимира Даля професор О. Голубенко підписали угоду про створення в Науково-дослідному інституті духовного розвитку людини Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Міжнародної кафедри ЮНЕСКО «Духовно-культурні цінності виховання та освіти». Керівником кафедри є Г.П. Шевченко.

Вид діяльності кафедри: наукові дослідження; підготовка аспірантів і докторантів; запрошення провідних учених для різних форм співробітництва; проведення міжнародних конгресів із проблем духовно-культурних цінностей освіти та виховання; проведення тренінгів, семінарів, майстер-класів, творчих зустрічей з науковцями й освітянами європейських країн; проведення науково-культурологічних, культурно-мистецьких виставок, конкурсів, фестивалів; створення науково-дослідних лабораторій (регіональні, міжрегіональні, міжнародні); базовий розвиток (інформаційні, методичні та консультативні послуги, наукові лабораторії, авторські майстерні).

Кафедра ЮНЕСКО тісно співпрацює з багатьма провідними науковими установами й освітніми навчальними закладами Росії, Білорусі, Болгарії, Польщі, Словаччини, Угорщини, Чехії, Австрії, Франції.

Цільовий контингент — студенти, аспіранти, фахівці, викладачі, вчені України та країн-партнерів.

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЛАЗОР Лідія Іванівна

Декан факультету

Доктор юридичних наук,
професор, заслужений юрист
України, заслужений діяч науки
і техніки, генерал-лейтенант
Міжнародного комітету
захисту прав людини

Народилася 7 квітня 1941 р. в с. Чинчуріне Тетюшського району Татарської АРСР у селянській сім'ї. Її батько, Уханов Іван Михайлович, загинув під час Великої Вітчизняної війни, тому мати, Ганна Михайлівна, одна виховувала сімох дітей: п'ятьох дочок та двох синів. У 1957 р., закінчивши 8 класів, переїхала разом із родиною до Кіровська Донецької обл., де й почалася її трудова діяльність. 1958—1961 рр. — працює помічником кухаря в міській лікарні. Завдяки непереборному бажанню вчитися закінчує вечірню школу робітничої молоді, ПТУ і вступила на заочне відділення Харківського юридичного інституту, водночас працюючи токарем на заводі ім. Леніна в м. Луганську. У 1974 р. Л. І. Лазор закінчила інститут, уже маючи досвід роботи юрисконсультантом та правовим інспектором.

Для втілення в життя своїх наукових ідей була прикріплена здобувачем кафедри «Трудове право» Харківського юридичного інституту. А у вересні 1979 р. ректор Луганського машинобудівного інституту А. М. Коняєв запросив її очолити секцію «Радянське право», яка надалі була реорганізована в кафедру.

У 1985 р. успішно захистила кандидатську дисертацію «Правове регулювання атестації робітників». У травні 1988 р. стала доцентом, а за рік — завідувачем кафедри. У 1991 р. успішно захистила докторську дисертацію.

З 1995 р. Лідія Іванівна очолює юридичний факультет Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля.

Лідія Іванівна — академік Міжнародної академії інформатизації, академік Міжнародної академії наук екології та безпеки життєдіяльності, академік Вищої школи України, член-кореспондент Академії правових наук, заслужений діяч науки і техніки, комісар II-го рангу, генерал-лейтенант Міжнародного комітету захисту прав людини. У 1998 р. була визнана жінкою-вченим року. Автор майже 200 наукових робіт, посібників, монографій, голова спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій, керує аспірантурою. Член Міжнародного товариства письменницьких спілок, член Спілки письменників Росії. Написала і видала 24 книги — поетичні збірки, романи у віршах, прозові твори і твори богословського спрямування.

За вклад у розвиток науки і літератури нагороджена ювілейним орденом «Різдво Христове», орденом княгині Ольги, дипломом «Лауреат літературної премії імені Володимира Даля», орденами «За патріотизм», орденом Преподобного Нестора Літописця, орденом «Зірка Пошани», орденом Пресвятої Покрови Богородиці, орденом «За віру і вірність», вищим ступенем відзнаки «Золота Зірка» за захист прав і свобод людини, орденом Святої Варвари, а також вісьмома медалями.

Ім'я Л. І. Лазор внесене до Великого енциклопедичного юридичного словника за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемишченка, до біографічного видання «Імена України 2007», а також у багато інших видань. Про адміністративну, організаційну, наукову та літературну діяльність Л. І. Лазор написано в газетах та журналах України і Росії майже 150 статей.

До складу факультету входять кафедри: правознавства, історії України, всесвітньої історії, історії держави і права, господарського права, архівознавства.

Напрями підготовки: «Право», «Історія».

На факультеті працюють 18 докторів та 43 кандидати наук.

Аспірантура та докторантура за спеціальностями: 12.00.05 — Трудове право, право соціального забезпечення, 07.00.01 — Історія України, 12.00.04 — Господарське право, господарсько-процесуальне право.

На факультеті функціонують спеціалізовані вчені ради за спеціальностями: 12.00.05 — Трудове право, право соціального забезпечення, 07.00.01 — Історія України, 07.00.02 — Всесвітня історія.

Юридичний факультет СНУ ім. В. Даля — це сучасний освітній комплекс із елементами ступеневої освіти. Професорсько-викладацький склад факультету — висококваліфіковані фахівці, які володіють ефективними педагогічними та інноваційними технологіями. Здійснюється підготовка юридичних кадрів не лише для Луганська й області, а й для всієї України, ближнього і далекого зарубіжжя — для роботи у державних органах і органах місцевого самоврядування, в юридичних службах підприємств, установ, організаціях усіх форм власності.

Навчальна діяльність здійснюється на підставі професійно-освітніх програм з підготовки бакалаврів, фахівців, а з 2003 року — магістрів.

За роки існування юридичного факультету випущено близько 3000 юристів. Випускники цього вузу успішно працюють у судах, прокуратурі, податковій міліції і податковій інспекції, в СБУ, митниці, органах внутрішніх справ, адвокатурі, нотаріаті, юстиції. Найвідоміші серед них — голова Жовтневої районної в місті Луганську ради В.О. Антіпов, генерал-полковник В.С. Отрежко, кандидат педагогічних наук, заслужений юрист України, перший заступник Луганського міського голови А.Г. Кузьменко, начальник Управління податкової міліції ДПА в Луганській області Є.М. Польської, начальник управління ОВС міста Одеси, генерал-майор Я.Р. Мамедов, генерал-майор В.Я. Рязанцев, заступник начальника УБОЗ УМВС України в Луганській області, полковник міліції О.М. Григор'єв, суддя Ленінського місцевого суду Луганська Запороженко, судді Женеску Ж.І., Рябуха Ю.В., Снегирьов В.О. Депутатську діяльність у Луганській області активно веде депутат обласної ради 5-го скликання Польської Є.М., який нагороджений Державними нагородами та почесними знаками МВС і ДПА України.

Не лише в Луганську, а й в області і за її межами успішно працюють на благо рідної України випускники

юридичного факультету СНУ ім. В. Даля. Так, Соловйов В.Б. — прокурор Білокуракінського району в Луганській області, Говоруха М.В. — прокурор міста Лисичанська в Луганській області. У Києві успішно очолює банк Зарубін К.О. Депутатом Верховної Ради України 4-го скликання є Гапочка М.М. Депутатом Верховної Ради України VI скликання був обраний випускник юридичного факультету Портнов А.В., кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних фінансів Київського національного економічного університету, заслужений юрист України.

Багато випускників стали викладачами. Цікавим є процес становлення як викладача і вченого доцента І. І. Шамшиної, котра почала працювати на кафедрі правознавства, маючи освіту інженера-електрика. Заочно закінчила юридичний факультет, стала аспіранткою професора Л. І. Лазор і під її керівництвом у 2002 році захистила кандидатську дисертацію на тему: «Правове регулювання правовідносин у сфері охорони праці в сучасних умовах». Сьогодні доцент І. І. Шамшина викладає дисципліни «Трудове право», «Правове регулювання процесуальних правовідносин у трудовому праві», займається науково-дослідною роботою, є вченим секретарем спеціалізованої вченої ради.

Закінчив цей факультет і професор, доктор юридичних наук Лазор Валерій Васильович, який зараз передає свої знання студентам факультету. Валерій Васильович багато працює, пише наукові статті та методичні посібники, є одним з авторів підготовленого до видання першого та єдиного підручника в Україні «Канонічне право».

Студенткою факультету другого набору стала О.Г. Чутчева, яка відзначилася особливою старанністю в навчанні, активною участю у студентському науковому товаристві. Як одна з найкращих після закінчення університету вступила в аспірантуру до

професора Л.І. Лазор і О.Г. Чутчева обрала темою свого дослідження проблеми правового регулювання соціального захисту громадян України. У 2003 році захистила дисертацію і стала кандидатом юридичних наук.

Успішно захистили кандидатські дисертації та займаються викладацькою і науковою діяльністю випускники юридичного факультету СХУ ім. В. Даля — Ю. Ю. Івчук, Л. В. Котова, Н. А. Плахотіна, Г. А. Капліна та ін.

Багато випускників пам'ятають свій рідний факультет, свою alma mater, вони відвідують викладачів, надають факультету необхідну допомогу та просто зустрічаються тут, щоб поспілкуватися.

Факультет активно співпрацює з міжнародним фондом «Відродження». У результаті цього організована робота юридичної клініки «PRO BONO», що створена для зміцнення і розвитку зв'язку теорії права і юридичної практики, виховання у студентів професійно значущих рис, участі у вирішенні соціальних проблем суспільства шляхом надання безкоштовної юридичної допомоги молоді й малозабезпеченим верствам населення. Ця юридична клініка бере участь у програмі «Юридичні клініки України» відповідно до проекту № 2506231 «Розробка навчально-методичного комплексу дисципліни «Основи юридичної клінічної практики» для вищих навчальних закладів, адаптованих до Болонського процесу», є членом Асоціації юридичних клінік України.

Студенти факультету мають можливість користуватися як науковою бібліотекою університету, фонд якої становить близько 1 млн екземплярів вітчизняних і зарубіжних літературних джерел, і сучасними комп'ютерними базами з виходом в Інтернет. Також вони беруть активну участь у Всеукраїнських, регіональних та університетських наукових конференціях, олімпіадах, конкурсах студентських робіт із проблем юриспруденції. Ці студентські роботи з основоположних галузей права постійно займають призові місця серед юридичних вузів України.

На факультеті діє студентське самоврядування, студентська рада вирішує безліч важливих питань, які стосуються життя молоді. Більшість студентів беруть участь в університетських спортивних змаганнях, оглядах художньої самодіяльності, КВК і стають призерами.

Організатором і незмінним керівником юридичного факультету є Лідія Іванівна Лазор — доктор юридичних наук, професор, відомий вчений у галузі трудового права, автор більш як 200 наукових робіт, засновник школи трудового права в Луганському регіоні. Лідія Іванівна завжди в центрі подій — організатор і подвижниця всіх досягнень та перемог факультету. Адже вона багато і плідно працює в науковій сфері, ділиться досвідом із викладачами й студентами. Л. І. Лазор є головою науково-методичної комісії з правових питань Луганської області, членом науково-методичної комісії з правових питань Міністерства освіти і науки України, членом Ради Луганської асоціації соціальних і політичних

досліджень. Її ім'я включене у довідник «Вчені-юристи України» Інституту законодавства Верховної Ради України (1998 р.), а також у біографічний енциклопедичний довідник «Жінки України» (1999 р.). У 1998 році Лідія Іванівна Лазор стала «Жінкою року» Луганської області в номінації «Жінка-учений». Її ім'я внесене до енциклопедії Міжнародної академії інформатизації «Еліта інформаціологів світу».

Багатогранна діяльність Лідії Іванівни Лазор не обмежується науковою, педагогічною й адміністративною діяльністю. Адже Лідія Іванівна — ще й оригінальний талановитий поет і письменник, член Міжнародного співтовариства письменницьких союзів, член Союзу письменників Росії, член Міжрегіонального Союзу письменників України, автор 25 поетичних, прозаїчних і музичних збірок.

За внесок у духовне виховання молодого покоління, у розвиток науки і літератури Л.І. Лазор нагороджена орденами княгині Ольги, орденом «За патріотизм», ювілейним орденом «Різдво Христове 2000», орденом Преподобного Нестора Літописця, орденом Пресвятої Богородиці Покрови, орденом «За віру і вірність», вищим ступенем відмінності «Золота Зірка» за захист прав і свобод людини, дипломом «Лауреат літературної премії імені Володимира Даля» та ін.

Сьогодні декану юридичного факультету, завідувачці кафедри «Правознавство» Л.І. Лазор є чим пишатися: ростуть і розвиваються, набирають темпів, з кожним роком стають престижнішими факультет і кафедра. Адже спеціальність «Правознавство» і юридичний факультет користуються популярністю не лише на сході України, а й в Автономній Республіці Крим, Херсонській області і навіть за кордоном.

Визначним досягненням факультету та його декана є вихід у світ нового сучасного підручника «Право соціального забезпечення в Україні» за загальною редакцією д.ю.н. Л.І. Лазор, д.ю.н. С.М. Прилипка, а також д.ю.н. О.М. Ярошенко. Одним із авторів цього видання стала Л.І. Лазор. Така допомога необхідна студентам, викладачам і юристам-практикам. Також підготовлено до видання підручник «Канонічне право», авторами якого є д.ю.н. В.В. Лазор, д.ю.н. Л.І. Лазор, к.ю.н. І.І. Шамшина.

Плідно працюють усі викладачі та асистенти юридичного факультету. Їхні наукові статті регулярно видаються у збірниках наукових праць. Зокрема статті Л.І. Лазор, В.В. Лазор, Ю.Ю. Івчук, О.О. Мезері, Г.А. Капліної, І.І. Шамшиної, Н.А. Плахотіної, Л.В. Котової, О.Г. Чутчевої, О.С. Арсентьєвої, Г.В. Татаренко, Б.Г. Розовського, А.І. Фоміна, С.М. Санжарова, І.В. Довжука, О.В. Шаповалової, В.М. Бодрухіна, В.П. Михайлюка і багатьох інших.

До факультетських видань належать: збірник наукових праць «Актуальні проблеми права: теорія і практика», спеціалізований науковий збірник «Історичні записки», спеціалізований університетський журнал «Вісник СХУ ім. В.Даля. Історичні науки».

На початку нового навчального 2009 року, завдяки зусиллям декана юридичного факультету, були

Корпус юридичного факультету

відкриті 4 нових юридичних спеціалізації: судово-прокурорська, прокурорсько-слідча, цивільної і господарської юстиції України, міжнародно-правових відносин. А це значно розширило можливості вибору майбутніми юристами їхнього роду діяльності після закінчення вузу.

До структури факультету входять кафедри правознавства, історії України, всесвітньої історії, історії держави і права, архівознавства, господарського права.

Кафедра «Правознавство» є випусковою кафедрою на юридичному факультеті. Упродовж усіх років існування її очолює Л.І. Лазор, котра була ініціатором її створення, витратила багато зусиль та енергії для підготовки студентів за новою спеціальністю. Сьогодні на кафедрі плідно працюють, віддаючи свої знання і науковий досвід, 7 професорів, 15 доцентів та 10 старших викладачів і асистентів. Серед них доктори юридичних наук — професори В.В. Лазор, Б.Г. Розовський, С.М. Прилипко, В.С. Гуславський, М.І. Іншин, О.М. Ярошенко; кандидати юридичних наук — доценти Б.С. Політюк, А.О. Церковная, М.М. Клемпарський, О.О. Мезеря, І.І. Шамшина, О.Г. Чутчева, О.О. Кузнецов, В.В. Гостєв, Ю.Ю. Івчук, Ю.М. Сидоренко, І.Г. Запорожець, М.П. Запорожець, Г.А. Капліна, Л.В. Котова, Н.А. Плахотіна; старші викладачі й асистенти — Л.А. Времб'як, А.Є. Стрекалов, О.А. Старокожев, Т.В. Усенко, Т.В. Омельченко, І.В. Лазор, І.Н. Коява, Н.Є. Цело-

вальніченко, О.С. Гальченко, О.С. Арсентьєва. Допомогають викладачам і студентам старші лаборанти кафедри Ю.В. Могиленко, І.В. Подгорна, Т.В. Хархордина, працівники деканату С.В. Целовальніченко, Л.В. Старостенко.

Кафедра правознавства забезпечує вивчення фундаментальних юридичних і професійно орієнтованих дисциплін. У навчальному процесі використовуються сучасні педагогічні технології та інформаційно-правові системи.

Успішно проводиться науково-дослідна робота. Співробітники кафедри опублікували близько 500 робіт різної тематики. У наукових працях розглядаються актуальні проблеми трудового права і права соціального забезпечення, теорії держави і права, цивільного і сімейного права, кримінального права.

На кафедрі діє аспірантура, в якій з 1995 року, готуються і захищаються дисертації на здобуття ступеня кандидата юридичних наук. З 2009 року відкрита спеціалізована вчена рада.

У сфері науки та юридичної освіти кафедра постійно розширює творчу співпрацю з навчальними закладами Луганська та інших міст і районів.

Кафедра «Всесвітня історія» як самостійний підрозділ СЛУ ім. В.Даля існує з 2003 року. А з 2006 року входить до складу юридичного факультету. Її очолює доктор історичних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої освіти України, координатор напрямку «Історія» у СЛУ ім. В. Даля,

голова спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю «Історія України» і «Всесвітня історія» Віталій Павлович Михайлюк. Він є автором близько 200 наукових публікацій і монографій. Керує підготовкою аспірантів і докторантів. В.П. Михайлюк — завідувач філіалу загального відділу історії техніки Центру досліджень науково-технічного потенціалу і історії науки ім. Г.М.Доброва НАН України і СНУ ім. В. Даля МОН України. При кафедрі діє філіал цього відділу.

Усі викладачі кафедри мають наукові ступені. Із 39 викладачів — 4 доктори наук і 5 кандидатів наук.

Викладачі і студенти беруть участь у міжнародних, всеукраїнських, регіональних та міжвузівських наукових конференціях. Уже стало традицією щороку на базі кафедри всесвітньої історії проводити Міжнародну наукову конференцію «Актуальні питання вітчизняної, світової історії і історії науки: пошуки, роздуми, знахідки», Всеукраїнську наукову конференцію «Білі плями» в історії України у контексті світового розвитку», методологічний науковий семінар «Історія науки і техніки» та ін. У 1999 році відкрита аспірантура за спеціальністю «Історія України», а в 2005 році — докторантура за цією ж спеціальністю.

Викладачі кафедри і студенти проводять археологічні дослідження.

Кафедра «Господарське право» організована у 1996 році. Її першим завідувачем був професор В.А. Козубенко. Сьогодні кафедру очолює професор О.В. Шаповалова. У складі кафедри плідно працюють 1 професор, 4 доценти, 10 старших викладачів і асистентів, із них 1 доктор та 6 кандидатів юридичних наук.

Кафедра забезпечує навчальний процес і наукову діяльність із таких дисциплін: господарське законодавство, фінансове право, корпоративне право, інформаційне право, біржове право, митне право, господарський процес, податкове право та ін.

Співробітники кафедри — проф. О.В. Шаповаловою, ст.викл. Г.В. Татаренко, доц. Л.М. Чуніхиною, доц. В.Л. Шпонькою, доц. О.А. Воловік — видають монографії, статті і методичні вказівки у збірниках наукових праць та інших виданнях.

Над дисертаційними роботами на кафедрі працюють 3 здобувачі і 4 аспіранти.

Матеріально-технічна база кафедри на сьогодні відповідає сучасним вимогам, адже оснащена комп'ютерною технікою і має окремий комп'ютерний клас.

Кафедра «Історія держави і права» створена у 1997 році. Від початку її очолює доктор історичних наук, професор Анатолій Іванович Фомін.

Сьогодні на кафедрі історії держави і права працюють 7 викладачів, які мають учені ступені і звання. Це 2 доктори наук, професори А.І. Фомін і С.М. Санжаров, 5 кандидатів наук, доценти Г.О. Денисенко, С.Г. Качурін, І.А. Шликова, С.О. Жданов, В.І. Киянко.

Колектив кафедри проводить заняття із 16 навчальних дисциплін, науково-дослідну роботу із проблем конституційного права України і зарубіжних країн, історії держави і права, криміналістики, вітчизняної і світової історії, міжнародного права та ін. Всього колективом кафедри опубліковано 12 монографій, 23 навчальних посібники, 54 методичних посібники, 188 статей. Викладачі кафедри були учасниками і доповідачами на 30 всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях.

На кафедрі було захищено 2 дисертації: у 2005 році — кандидатська дисертація С.Г. Качуріна, в 2006 році — докторська С.М. Санжарова.

Великий внесок у вивчення історії України зробила археологічна науково-дослідна лабораторія «Спадщина» СНУ ім. В. Даля, яку створив і очолює професор С.М. Санжаров.

Кращі роботи студентів з історії беруть участь у всеукраїнських конкурсах. У 2006 році студенти А. Бортнюк та В. Вінюков стали переможцями Всеукраїнського конкурсу на кращу наукову роботу серед студентів і аспірантів вузів, а їх науковий керівник професор А.І. Фомін нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України.

У 2009 році студенти подали на щорічні університетські студентські наукові конференції, що проводяться в рамках днів науки, 67 доповідей.

Професори А.І. Фомін і С.М. Санжаров є позаштатними радниками голови Луганської обласної ради. А викладачі кафедри беруть активну участь у громадському житті міста і області.

Кафедра «Архівознавство» була створена наказом ректора СНУ ім. В. Даля № 17 від 12.07.2001 року і до складу юридичного факультету входить із 2006 року.

Для підготовки висококваліфікованих фахівців архівознавства кафедра має достатні можливості. Тут працюють провідні викладачі університету та фахівці Державного архіву Луганської області, де розташований філіал кафедри.

Завідує кафедрою доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Української академії історичних наук, завідувач філіалу відділення історії України XIX — поч. XX сторіччя Інституту історії України НАН України Ігор Володимирович Довжук.

На кафедрі архівознавства працюють 7 викладачів: 1 доктор наук і 6 кандидатів наук.

Випускники спеціальності беруть активну участь у конкурсах на заміщення вакантних посад державних службовців державних архівних установ, архівних відділів органів державної влади і міського самоврядування, працюють за фахом в архівних підрозділах наукових установ, музеїв, бібліотек, підприємств, установ і організацій різних форм власності, у приватних архівах. Вони також можуть продовжити навчання в аспірантурі і захистити кандидатську дисертацію у спеціалізованій раді, яка діє на факультеті.

Колектив кафедри професійно та якісно викладає такі дисципліни: «Історія культури України»

(проф. І.В. Довжук), «Спеціальні історичні дисципліни» (доц. В.А. Крот), «Археографія» (В.О. Сиволапов), «Джерелознавство», «Історична бібліографія» (доц. В.І. Абакумова), «Письмові джерела з історії України» (проф. І.В. Довжук). Ці професійно-орієнтовані дисципліни викладаються студентам спеціальностей «Архівознавство» та «Історія».

У 2002 році при Державному архіві Луганської області був відкритий філіал кафедри, де студенти проходять переддипломну практику і працюють із фондами архіву для написання курсових, дипломних і наукових робіт.

У червні 2005 року на базі кафедри відкритий філіал історії України XIX — поч. XX сторіччя Інституту історії України НАН України. Проводяться консультації магістрів і дисертантів, аспірантів та здобувачів.

Спільно з кафедрами всесвітньої історії та історії України видається збірник наукових робіт «Історичні записки».

Кафедра постійно готує і видає науково-методичні матеріали — «Історія культури України», «Основи музеєзнавства» (автор — професор І.В. Довжук) та ін. Всього за останні 3 роки було видано більше 100 публікацій.

Кафедра «Історія України» починає свою історію з 1963 року. Тоді ця кафедра називалася «Історія КПСР». Її першим керівником був доктор історичних наук Володимир Іванович Калашников. У 90-х роках у житті кафедри, як і в суспільстві загалом, відбулися значні зміни. На її основі утворювалися нові наукові підрозділи, кілька разів змінювалася

назва. Тривалий час вона називалася «Кафедра історії і українознавства».

З вересня 2007 року кафедру очолює доктор історичних наук, професор В.М. Бодрухін. Тут злагоджено працюють висококваліфіковані викладачі різних поколінь. Із них 3 професори, 6 доцентів, 1 старший викладач і 1 асистент.

Для подальшого підвищення наукового рівня у 2000 році була відкрита аспірантура. Тоді ж було створено і комп'ютерну базу, яка значно полегшила методичне забезпечення навчального процесу, підготовку наукових видань та посібників. Із часом була відкрита і магістратура.

Сьогодні підготовку до захисту кандидатських і докторських дисертацій під керівництвом професорів В.М. Бодрухіна, В.Ф. Литвиненка і Ю.Г. Сергієнка проходять 1 докторант, 7 аспірантів та 2 здобувачі.

До спеціалізованих дисциплін, які викладає колектив кафедри, належать: стародавня історія України, нова історія України, новітня історія України, етапи державності України, історіографія історії України, історичне краєзнавство, історія українського козацтва, українська етнографія.

За 2008-2009 навчальний рік кафедра підготувала 73 публікації, з них дві колективні монографії і один навчальний посібник.

Викладачі кафедри плідно працюють з викладачами кафедри всесвітньої історії (випускова кафедра з 2003 року) над підготовкою фахівців-істориків. Викладачі і студенти беруть активну участь у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях і методологічних семінарах.

ФАКУЛЬТЕТ МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

МИРОНОВА Тетяна Анатоліївна

Декан факультету
Кандидат філологічних
наук, доцент

Ще у шкільні роки захоплювалася лінгвістикою, тому вступила на філологічний факультет Ворошиловградського державного педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка, який закінчила у 1985 р., отримавши диплом із відзнакою.

Три роки працювала асистентом на кафедрі загального мовознавства рідного вузу. У 1988 р. вступила до аспірантури науково-дослідного Інституту російської мови АН СРСР (м. Москва), в 1992 р. захистила дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата філологічних наук. Працювала викладачем у Луганському педагогічному інституті. У 2000 р. перейшла на роботу до Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля, де обіймала посади доцента кафедри журналістики, завідувача кафедри видавничої справи та редагування. Сьогодні очолює факультет масових комунікацій.

З 2008 р. є членом Національної спілки журналістів України.

Робота в університеті дає Т. А. Мироновій можливість спілкуватися із цікавими людьми, інтелектуально зростати, постійно відкривати для себе все нове, незвідане, займатися дослідницькою діяльністю та передавати свої знання і здобутки студентам. Тетяна Анатоліївна — небайдужа людина, яка прагне сягнути вершин професійної майстерності. Тому в 2007 році із справжнім зацікавленням взяла участь в освітній програмі Держдепартаменту США та відвідала провідні університети Америки, де навчають майбутніх журналістів.

Захоплюється вивченням іноземних мов, спортом, танцями, подорожами. Основні риси характеру Т. А. Миронової — відповідальність, цілеспрямованість, життєлюбність, оптимізм, уміння дорожити дружбою. Тетяна Анатоліївна — яскрава, творча особистість, яка надихає на нові звершення всіх, хто працює поруч із нею. Її шанують колеги та обожнюють студенти. Т. А. Миронова завжди пам'ятає, що кожна людина — це сонце, треба лише не заважати йому світити.

Життєве кредо Тетяни Анатоліївни: «Поступай хорошо — и пусть говорят, что хотят.»

До складу факультету входять кафедри: журналістики, політології, соціології, фізичного виховання.
Напрями підготовки: «Журналістика», «Видавнича справа та редагування», «Політологія», «Соціологія».
На факультеті працюють 6 докторів та 26 кандидатів наук.
Аспірантура за спеціальностями: 27.00.04 — Теорія та історія журналістики, 23.00.02 — Політичні інститути та процеси.
Функціонує спеціалізована Вчена рада із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук: 23.00.02 — Політичні інститути та процеси.

Аура вищого навчального закладу, те, що називають університетським духом, формується роками, десятиліттями та діяльністю, досвідом кількох поколінь. Тому не випадково найбільшу довіру і визнання викликають не ті навчальні заклади, що створюються сьогодні, а ті, що мають свою історію, довгий шлях становлення. Цей шлях знаменується ідеями, досягненнями, іноді помилками, пошуками та впливом особистостей, що працювали і працюють, навчалися та навчаються в цьому університеті. Саме таким вузом із багатим минулим, насиченим сьогоденням і впевненим поглядом у майбутнє є наш університет. Відчувати себе часткою такої історії надзвичайно відповідально, почесно, хвилююче. З 2000 р. університет імені Володимира Даля щасливо увійшов у моє життя і наповнив його новим змістом. Мій робочий тиждень сьогодні — це тиждень університету, вони схожі різні водночас. Час стрімко перегортає щотижневик, і тут, як у дзеркалі, відображається життя — університету та моє разом із ним. З окремих записів та коментарів з ділового тижневика складається, як мозаїка, уявлення про те, які сьогодні ми — факультет, викладачі, студенти.

Понеділок. Про цей день уже стільки сказано! Народ дав однозначну оцінку першому дню тижня у вичерпних прислів'ях. Так, він тяжкий, як і кожен початок чогось нового та невідомого. Понеділком починається насичений робочий тиждень усього університету. В кожного декана багато клопотів — простих і складних, великих і маленьких, університетських і факультетських, викладацьких і студентських... Вони такі ж різноманітні, як і саме життя. Сьогоднішній понеділок починається з незапланованого ранкового дзвінка Харківського видавництва «Прапор», з яким факультет має старі творчі відносини. Намагаюся пояснити кур'єрові, як привезти нові книжки на факультет. Як тільки він дізнається, що ми поруч із висотним синім корпусом, у відповідь лунає: «Знаю! Це одна з найкрасивіших споруд міста».

Справді, вже кілька років саме цей корпус є окрасою і символом не лише університету, а й всього міста.

Непомітна на перший погляд щоденна робота кожного з нас складається в те, що потім назвуть історією. Без перебільшення, Далівський університет у XXI-му столітті є центром науки, освіти і культури. Символічне поєднання в архітектурі його споруд нових стилів із давніми є віддзеркаленням і самої суті університету, в якому органічно переплелися надбання минулого з відповідями на вимоги сучасності. Тут, як ніде, розуміють, що завжди найголовніший капітал — це людський інтелект. Наш університет був і залишається тим закладом, де навчають сприйняттю всього нового, сучасного, прогресивного, де вчать такій необхідній у сьогоднішньому складному світі толерантності.

Вівторок. Два важливі записи на сьогодні: засідання ректорату та засідання деканату.

О десятиї традиційно збереться адміністрація університету на планове обговорення найближчих та перспективних завдань. Сучасний університет — це потужний механізм, що потребує грамотного та досконалого управління. Багатовекторною діяльністю університету керує досвідчений професійний колектив проректорів на чолі з ректором, професором О. Л. Голубенком. До речі, саме його вміння бачити на кілька кроків уперед та його стратегічне мислення сприяли утворенню свого часу факультету з такою сучасною назвою і затребуваними спеціальностями.

Наш факультет є невід'ємною частиною злагодженого механізму. Саме вівторок для мене найскладніший, але й найпродуктивніший день, до якого я готуюся особливо ретельно, адже мені належить обговорювати питання діяльності факультету та кафедр з інтелектуальною елітою нашого факультету — завідувачами кафедр. Кожен із них — особистість у науці та житті. О дванадцятій у деканаті збираються доктори наук, професори, які очолюють кафедри. Вони відповідальні та небайдужі до імені факультету.

Борис Григорович Нагорний — людина, відома в університеті та за його межами. Саме він був першим деканом нашого факультету і разом із Тамарою Яківною Ряннелю та Світлоною Миколаївною Барилко, які зараз уже працюють на інших факультетах, заклав ті традиції, демократичний та творчий дух факультету, який ми зберігаємо і продовжуємо й сьогодні. Борис Григорович Нагорний захистив першу не лише в Луганській області, а й у Донбасі докторську дисертацію на здобуття ступеня доктора соціологічних наук. У 1999 р. створив та очолив кафедру соціології у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля. Під його керівництвом регулярно виконуються соціологічні дослідження з вивчення громадської думки жителів Луганської області. Крім того, кафедра соціології, яку очолює Б. Г. Нагорний, бере участь у спільних дослідженнях із провідними соціологічними центрами України, реалізовує угоду про творчу співдружність із соціологічними факультетами МДУ імені М. В. Ломоносова та Санкт-Петербурзьким університетом.

Галина Петрівна Щедрова — доктор політичних наук, член-кореспондент Української академії політичних наук, завідувач кафедри політології. Галина Петрівна — перша жінка в Україні, яка захистила докторську дисертацію з політичних наук. Її ім'я як відомої жінки-діячки внесено до книги «Жінки України», яка видана у 2001 році Спілкою жінок України спільно з Інститутом гуманітарних досліджень. Завдяки Галині Петрівні, з самого початку кафедра уклала угоду з Інститутом політичних й етнопольтичних досліджень НАН України, що сприяло швидкому становленню і розвитку кафедри. Галина Петрівна починала роботу на кафедрі соціально-політичних теорій разом з Борисом Григоровичем Нагорним та ініціювала створення кафедри політології, відкриття нової спеціальності і здійснила перший набір студентів у 1998 році на спеціальність «Політологія». Завдяки цілеспрямованій роботі завідувача кафедри і професорсько-викладацького складу з 2004 р. виконано госпрозрахункові роботи з актуальних політологічних проблем. За десять років роботи кафедри під її керівництвом видано десять монографій, кафедральний навчальний посібник та одноосібні монографії професорів Г. П. Щедрової, О. В. Новакової, Ф. В. Барановського.

Жіноча софтбольна команда «Ніка — Далівський університет»

Юрій Павлович Фесенко — професор, доктор філологічних наук, очолює кафедру журналістики, керувати якою — велика відповідальність, адже імена студентів-журналістів вже під час навчання з'являються в титрах на екранах телебачення, у періодичних виданнях, на радіо. Прихід Ю. П. Фесенка до університету — не випадковість: знаного дослідника творчості В. І. Даля, відомого далеко за межами України, в Росії, Польщі, Німеччині, доля звела з університетом, що носить ім'я відомого земляка. Професор Ю. П. Фесенко у спілкуванні зі студентами та колегами намагається відтворити той високий академічний дух, засвоєні Уроки, які він увібрав у часи наукового становлення в Ленінградській філологічній школі, головою якої була визначна особистість світової культури — академік Д. С. Лихачов.

Валентин Петрович Ляпін — професор, доктор біологічних наук, керівник кафедри, яка відрізняється тим, що працює зі студентами всього університету. Це накладає певний відбиток на його діяльність: адже він дбає про здоров'я викладачів та студентів усього університету притаманними цій галузі методами. Це є найбільша кафедра фізичного виховання серед вузів Луганського регіону. Тут працюють понад 20 майстрів спорту, два заслужених тренери України, один тренер міжнародного класу. Кафедра була заснована у 1962 р. і досі є осередком фізичної культури та оздоровчої роботи серед студентів та викладачів. Кафедра фізичного виховання, очолювана Валентином Петровичем, — одна з найдавніших в університеті і на якій тут склалися певні традиції, і завідувач постійно докладає зусиль для їх підтримки та розвитку. Багато значних і помітних подій у студентському житті відбувається саме завдяки цій кафедрі.

Яскравою зіркою всього університету, безперечно, є жіноча софтбольна команда «Ніка — Далівський університет», яку створили саме на цій кафедрі. Дівчата цієї команди — 16-кратні чемпіони і 11-кратні володарі Кубка України із софтболю, брали участь у чемпіонаті світу в Канаді та чемпіонатах Європи в Чехії, Бельгії, Італії, Хорватії й інших міжнародних турнірах. Спортивно-масова та оздоровча робота, яка є логічним продовженням навчального процесу, дала плідні результати. І за останні роки у вузі підготовлено близько 40 майстрів спорту України, багато кандидатів у майстри спорту та спортсменів масових розрядів.

Саме під час засідань щовівторка в атмосфері інтелектуальної дискусії, у процесі демократичного обговорення, погоджуючись і сперечаючись, ми знаходимо найоптимальніші рішення, що сприяють зміцненню кафедр і факультету. А це стає можливим лише завдяки злагодженій роботі команди з відомих професорів.

Серед. Призначено традиційну зустріч із переможцями та учасниками конкурсів наукових студентських робіт та Всеукраїнських олімпіад.

У моїх очікуваннях це завжди цікава, часом непередбачувана, безпосередня розмова зі студентами — молоддю науковою зміною. Ми не вперше зберемося разом, і я із задоволенням буду слухати розповідь про враження від інших вузів та міст України, порівняння нас з іншими студентами і викладачами. Такі розмови дуже

корисні, адже завжди отримуєш новий погляд на те, що робиш кожного дня.

Цього разу на чай до декана були запрошені Олена Петренко, переможниця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт у галузі «Соціологічні науки» на базі Київського національного університету імені Тараса Шевченка, учасники II-го туру олімпіади із соціології у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна Альона Улезько та Валерія Пасічник; Ольга Пересипкіна, учасниця студентської наукової конференції у Тернопільському національному педагогічному університеті; Олександр Никаноров та Анастасія Мустафа, учасники конференції з політології в Івано-Франківську; Альона Косова та Олексій Лебедєв, учасники Всеукраїнської олімпіади з політології в Острозькій академії; Катерина Ярмошевич, Валерія Селіна, призери Всеукраїнського конкурсу наукових робіт із видавничої справи та редагування, що проводиться в Українській академії друкарства у Львові.

Звісно, не всі, хто займається студентською науковою роботою, пов'яжуть із нею своє подальше життя. Але маючи навички аналізу, володіючи методикою досліджень, уміючи концептуально викласти свою думку й аргументовано захистити її, студенти в будь-якій майбутній професійній роботі зможуть головне — мислити.

Усі викладачі факультету послідовно залучають до науково-дослідної роботи велику кількість студентів. Кафедра соціології проводить свято першої наукової роботи, кафедра політології вже може створити окрему полицю з опублікованих студентських наукових робіт. Кафедра журналістики творчо звітувала напередодні великого свята — 90-річчя університету — збірником студентських досліджень «Проба — 2009», який вийшов у світ завдяки ентузіазму та піклуванню про продовження наукових традицій професора Ю. П. Фесенка.

Переглядаючи записи середи, відзначаю ще одну важливу зустріч на сьогодні: як завжди, тримаючи безліч паперів та книжок, прийде обговорити нові ідеї та проекти, як і домовлялися, студентка V курсу спеціальності «Соціальна робота» Людмила Петрухан. Її небайдужість до університетського життя завжди надихає. Ця дівчина відома всьому нашому факультету, тому що вона кожного року ініціює і проводить тренінги з адаптації для наших першокурсників. А ще вона та студрада започаткували традицію зустрічей студентів з видатними професорами нашого університету і відомими луганчанами, які досягли успіхів у професійній діяльності. Такі «професорські години» проходять неформально, в невимушеній, дружній атмосфері. Студенти можуть поставити не лише фахові запитання, а й питання до гостя як особистості. Це дозволяє студентам долучитися до великої науки, зростати інтелектуально та духовно. До речі, сама Людмила крок за кроком йшла до того, щоб стати стипендіаткою Всеукраїнської програми В. Пінчука «Завтра.ua». Студентка — одна з шести таких у нашому університеті.

Ця середа принесла нові записи до тижневика. А саме: про організацію гуртка з риторики — мрію ректорів, про конкурсні роботи журналістів на обласні

Професор Б.Г. Нагорний вітає п'ятикурсників з успішним закінченням університету

змагання «Проба пера», про поїздку студентів-соціологів до дитячого будинку, про чергове засідання політологів у клубі «Політика: XXI сторіччя», яке вони планують провести разом зі школярами. Студентка V-го курсу Світлана Барикіна забігла до деканату зі свіжим номером газети «Клас!», головним редактором якої вона є. Ця газета для школярів області — яскрава, змістовна, динамічна. Нагородою за суспільну діяльність Світлани, відмінне навчання, створення газети «Клас!» стала присуджена їй стипендія імені В'ячеслава Чорновола для студентів-журналістів України.

Ця середа підтвердила те, в чому я була переконана завжди: наші студенти творчі, небайдужі, активні. Партнерські відносини, які традиційно склалися на факультеті, доводять, що головна місія університету XXI-го століття — це не лише дати суму конкретних професійних знань, а й сформувати морально-ціннісну картину світу в наших вихованців.

Четвер. Цей день завжди заповнений культурними подіями на факультеті. Наші студенти співають, танцюють, грають спектаклі в університетських колективах «Світанок України», «Вольниця», «СтудДаль Театр». На факультеті вже склалися добрі традиції проводити посвяту першокурсників у студенти, де вчорашні абітурієнти виявляють свої таланти, змагаючись зі студентами старших курсів. Відоме свято День студента перетворюється на день самоврядування, коли всі повноваження надаються студентам, а викладачі можуть знову посидіти за партами. Цей день сповнений розваг, конкурсів і, звичайно ж, призів! А надпис на величезному святковому торті «Улюбленим студентам від викладачів» — не лише солодкі слова, а щира правда.

Зі студрадою обговорюємо план знакових для життя факультету подій: свято студентів третього курсу «Екватор», «Останній дзвоник», День соціального робітника, День журналіста. Характерна риса студентів факультету масових комунікацій відома всім в університеті — вони хочуть брати участь в усьому, що діється тут, їм все цікаво, і вони постійно пропонують щось нове та креативне.

Уже є й потребує обговорення саме сьогодні новий сценарій поетичної вистави у невтомної Іди Володимирівни Абрамець, доцента кафедри журналістики. Вкотре нас очікує чарівний дотик до світу поезії, насолода

Професори та керівництво факультету вітають студентів із Днем знань

від майстерно дібраних літературних творів, музики, декорацій, професійного читання з учасниками поетичного клубу «Ліра», як це було, коли ми дивились «Федота-стрельца», «В шумном залі ресторана», «Еще раз про любовь», «Вірші не про кохання» та інші вечори.

Сьогодні треба встигнути на робоче засідання творчої групи, яка готує чергову Інтернет-конференцію на факультеті. Вже декілька років поспіль ця форма спілкування та обговорення актуальних питань професійної підготовки, навчання, студентського життя, перспектив кар'єрного росту є виправданою та успішною. До цього заходу особливу увагу та цікавість завжди виявляють запрошені гості та просто користувачі Інтернету, які можуть отримати відповіді на свої питання на сайті нашого університету. Найближча Інтернет-конференція планується до 90-річчя університету, і до участі запрошуються наші випускники, які стали відомими та досягли неабияких успіхів у кар'єрі.

А на столі чекають дві газети: «Гривна-плюс» і черговий номер «Нашої газети». Творчу співпрацю з цими авторитетними виданнями важко переоцінити: адже нашим студентам тут надана реальна можливість публікуватися й самостійно готувати цілі шпальти — «Встречная полоса» та «Новий формат». Я завжди уважно читаю ці номери, тому що творчість наших студентів, їх перемоги і невдачі, інколи помилки — це шлях зростання, а майбутнім журналістам важлива думка про їхні перші спроби, перші кроки у професійній діяльності. Вони обов'язково зайдуть поцікавитися моєю думкою.

П'ятниця. Головний запис на сьогодні — засідання вченої ради університету. Наш університет — це справжня високоінтелектуальна корпорація, готова дати відповідь на будь-який запит часу. Я із захватом думаю про те, що блискучі вчені, які збираються в залі засідань щомісяця, знають все про головне, знають, як відшукати все інше, якщо знадобиться. Саме ця риса характеризує справжній університет, і нашому університету вона притаманна повною мірою. Науковий капітал університету — це історія досліджень, відкриттів, що згодом складаються в наукові школи.

У палітрі наукових напрямків університету об'єктивно помітні науковці, які працюють на нашому факультеті.

Професор Б. Г. Нагорний є автором понад 200 досліджень, зокрема й надрукованих за кордоном. З його ініціативи було створене спеціалізоване видання

«Соціологічні дослідження», в якому публікуються поряд зі статтями українських спеціалістів роботи закордонних фахівців, наприклад, професора Д. Джонсона з Аризонського університету США, польських учених з Інституту соціології Гданського університету. Професор Нагорний є членом спеціалізованої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій із соціології у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Б. Г. Нагорний протягом багатьох років очолює Луганське відділення Соціологічної асоціації України, є членом її правління. Борис Григорович постійно опікується молодією наукою. Показовим прикладом цього є наш викладач, випускник 2005 р. Андрій Сергійович Мельников. Ще студентом він обрав малодосліджену проблему — екзистенційні аспекти у працях видатного американського соціолога Едварда Терікяна. Дослідження продовжено у дисертаційній роботі, а визнання дослідницьких ідей А. С. Мельникова підтверджено вже двічі — у 2007 та у 2009 роках — на конференціях Американської соціологічної асоціації у Нью-Йорку та Сан-Франциско.

Двом ювілеям одразу — 70-річчю професора Б. Г. Нагорного і 90-річчю рідного університету — присвятила свою конференцію у червні 2009 р. кафедра соціології. Проблематику «Університетська освіта та формування управлінської еліти» було обговорено українськими колегами з багатьох міст країни на чолі з президентом Соціологічної асоціації України, ректором Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна професором В. С. Бакіровим.

Під керівництвом професора Г. П. Щедрової на кафедрі політології створена наукова школа з теорії громадянського суспільства та проблем його інституціоналізації в Україні. Наполеглива праця колективу кафедри гідно оцінена в Україні. З 2007 р. кафедра, першою в університеті, приймає учасників II етапу Всеукраїнської олімпіади з політології та переможців II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із політології. Також розвивається плідна співпраця колективу кафедри з аналогічними кафедрами Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, Прикарпатського національного університету

Учасники II туру Всеукраїнської студентської олімпіади з політології з завідувачем кафедри проф. Г. П. Щедровою

імені Василя Стефаника, Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України та ін.

З 2007 року на кафедрі започаткована Всеукраїнська науково-практична конференція «Модернізація політичної системи України: стан та перспективи розвитку».

На кафедрі політології діє аспірантура, а в 2008 р. відкрито спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності 23.00.02 —

Політичні інститути та процеси. Рада активно працює, і вже відбулися успішні захисти дисертацій.

Професор кафедри журналістики Ю. П. Фесенко є віце-президентом Української академії русистики, членом Східноукраїнської письменницької організації імені В. І. Даля. Він неодноразово підкреслював, що через розгалуженість сучасних комунікативних технологій медійний простір відіграє важливу роль у забезпеченні демократичного розвитку країни. Тому й працювати в мас-медіа повинні освічені фахівці, здатні самостійно мислити. Всі інші варіанти ведуть до порушення внутрішньодержавного конструктивного діалогу. Саме тому кафедра журналістики таку велику увагу приділяє участі викладачів і студентів у семінарах провідних іноземних та вітчизняних фахівців з журналістики, зокрема «Світові стандарти журналістики» Герхарда Гнаука та Хайке Дерренбехер з Німеччини, «Підвищення обізнаності громадськості з питань європейської інтеграції через засоби масової інформації» (Чехія), «Програма підтримки етичних стандартів журналістів» (США) та ін. Кафедра започаткувала і проводить кожні два роки у співпраці з Академією української преси міжнародні науково-практичні конференції «Комунікативні аспекти журналістики та книговидавництва регіону: теорія та практика». За підсумками цих конференцій друкується збірник наукових праць «Курсив — Луганськ». Із 2007 р. на кафедрі діє аспірантура за спеціальністю 10.01.08 — Журналістика, яка дозволить готувати висококваліфікованих спеціалістів для університету та регіону.

Відколи кафедру фізичного виховання очолив професор В. П. Ляпін, значно активізувалася науково-дослідницька робота викладачів. Зараз на кафедрі виконуються дві докторські і чотири кандидатські дисертації, за останні роки співробітники кафедри опублікували чотири монографії, два навчальних посібники, понад 40 методичних вказівок, понад 150 наукових статей з актуальних проблем теорії та методики фізичного виховання, спортивної медицини,

Професор Ю. П. Фесенко вручає магістерський диплом головному редактору газети «Жизнь Луганска» Олегові Трачку

лікувальної фізкультури та ін. Енергія й ентузіазм професора В. П. Ляпіна не дають можливості зупинитися на досягнутому. Адже сам завкафедри є членом ради із захисту дисертацій Луганського державного медичного університету, членом редакційної колегії журналів «Загальна патологія та патологічна фізіологія» Луганського державного медичного університету і «Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка», членом Луганського обласного відділення Олімпійської академії України.

Коли спілкуєшся з таким сузір'ям інтелектів, розумієш, що університет, у якому органічно та взаємовигідно поєднуються інженерно-технічні й гуманітарні, теоретичні і прикладні дослідження, спроможний бути джерелом сили, натхнення та ідей для розвитку сучасного суспільства.

Субота. Особливий день у тижневику декана. Небагато записів у цей день, але якщо призначено зустріч зі студентами заочного відділення, то це висока відповідальність. Студенти, які поєднують роботу та навчання, є безперечно цінними для нас, одже мають багатий практичний досвід, принесений із підприємств та організацій. Робота зі студентами-заочниками — це зовсім інший рівень спілкування. Під час занять хто, наприклад, як не Анна Роговська, яка працює на Донецькому обласному телебаченні, чи Ольга Маймескул, редактор корпоративного видання «Харцизький трубник», може поділитися практичними здобутками, професійними секретами, які залишаються за палітурками підручників. А тим часом кожен викладач на кафедрах факультету намагається створити такі умови і працювати так, щоб за короткий час допомогти, вказати шлях в оволодінні теоретичними дисциплінами. Наші заочники відчують це піклування, вдячні за нього, тому навчальні та наукові досягнення студентів заочного відділення набагато цінніші. На факультеті досі згадують виставки художньої фотографії «Студентський погляд» і «Мандри Іспанією» студентів-журналістів заочного відділення, блискучі захисти дипломних та магістерських робіт соціологів.

Добіг кінця тиждень... Із таких відрізків часу складаються місяці, роки, епохи. І кожен тиждень, дні якого щільно заповнені справами, значними або непомітними, закладає підвалини майбутнього. Сподіваюся, що минулі тижні й наступні зроблять свій внесок в історію освіти, науки і культури Давідовського університету. Майбутнє створюється тут.

ФАКУЛЬТЕТ СИСТЕМ РЕЙКОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

МОГИЛА Валентин Іванович

Декан факультету
Кандидат технічних
наук, доцент
Заслужений винахідник
України

Народився 26 червня 1946 року у Луганську (тоді — Ворошиловград).
У 1962 році розпочав свій трудовий шлях слюсарем організації п/с 100,
паралельно навчався у Ворошиловградській середній школі робітничої молоді
№13, яку закінчив у 1964 році.

У вересні 1965 року В.І. Могила призвали до лав Радянської армії. Служив
у групі радянських військ у Німеччині механіком-водієм середнього танка,
сержантом. Демобілізувавшись у 1968 році, працював слюсарем на заводі
електронного машинобудування м. Ворошиловграда. Того ж року вступив
на вечірнє відділення Ворошиловградського машинобудівного інституту
(спеціальність — «Локомотивобудування»).

У березні 1972 року В. І. Могила влаштувався на роботу на кафедру
локомотивобудування інституту, в якому навчався. Обіймав посади
старшого механіка, інженера, молодшого наукового співробітника, старшого
наукового співробітника, завідувача галузевої науково-дослідної лабораторії
«Тягові якості у приводах локомотивів».

У 1981 році вступив до заочної аспірантури Ворошиловградського
машинобудівного інституту і через два роки захистив кандидатську
дисертацію.

З 1985 року працював на кафедрі локомотивобудування
Ворошиловградського машинобудівного інституту (зараз — кафедра
залізничного транспорту Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля) — старшим викладачем, доцентом (1989 р.),
заступником директора навчально-наукового інституту рейкового
транспорту (2001 р.), директором цього інституту (2002 р.), деканом
факультету залізничного транспорту (2007 р.).

Сьогодні обіймає посади декана факультету систем рейкових комунікацій
і професора кафедри залізничного транспорту Східноукраїнського
національного університету імені Володимира Даля.

В.І. Могила — автор і співавтор понад 350 наукових праць, зокрема
більш ніж 170 авторських свідоцтв та патентів.

У 2001 р. Валентині Івановичу присвоєно звання «Заслужений
винахідник України». Нагороджений медаллю «Петро Могила» (2005 р.).

До складу факультету входять кафедри: залізничний транспорт, організація перевезень і управління на залізничному транспорті, метрологія, двигуни внутрішнього згорання, гідрогазодинаміка.
Напрями підготовки: «Інженерна механіка», «Машинобудування», «Механіка», «Залізничний транспорт», «Транспортні технології», «Метрологія та інформаційно-вимірювальні технології», «Якість, стандартизація і сертифікація».
На факультеті працюють 15 докторів і 43 кандидати наук.
Аспірантура та докторантура за спеціальностями:
05.22.07 — Рухомий склад залізниць і тяга поїздів,
05.05.03 — Двигуни та енергетичні установки,
05.05.17 — Гідравлічні машини та гідропневмоагрегати.
Працює спеціалізована вчена рада за спеціальністю 05.22.07 — «Рухомий склад залізниць і тяга поїздів».

Тепер про головний етап мого життя. От уже понад сорок років воно тісно пов'язане з університетом. А почалося все з мого вступу на вечірнє відділення Ворошиловградського машинобудівного інституту. На той час я вже чотири роки працював на виробництві і три — служив у лавах Радянської армії механіком, водієм середнього танка. У березні 1972 р. я звільнився з роботи на заводі електронного машинобудування і влаштувався працювати на кафедрі локомотивобудування Ворошиловградського машинобудівного інституту. Обійняв посаду старшого механіка в науковій групі гідного і мудрого — Олексія Миколайовича Коняєва. Кафедру в ті роки очолював Юрій Георгійович Кирилов, який був дуже щирою, хорошою людиною. У нашому науковому колективі також працювали Олег Дубінін, Євгенія Шарко, Ольга Полякова (Фаліна), аспіранти Віктор Теремільников, Олександр Голубенко, Валерій Новиков, Віктор Турчин, Наталя Золотарьова. Це був чудовий колектив розумних, творчих і добрих людей, з якими я прожив і пропрацював не один десяток років і яким вдячний за науку, дружнє людське спілкування та творчий підхід до вирішення будь-яких питань і проблем. Крім нашої, на кафедрі були наукові групи, які очолювали доценти Ю. Г. Кирилов, П. І. Гороневич і М. А. Кутищев. Вони мали окреме фінансування і в їх складі також працювали викладачі, аспіранти й навчально-допоміжний персонал.

Улітку 1972 р. кафедра локомотивобудування переїхала з першого корпусу, що розташований на вулиці Фрунзе, до п'ятого. Протягом перших кількох років здійснювалася робота з її облаштування та оформлення стендами лабораторного залу.

Олексій Миколайович Коняєв у 1973 р. захистив докторську дисертацію, а в 1974 р. його призначили ректором Ворошиловградського машинобудівного інституту.

У 1975 р. кафедру локомотивобудування очолив молодий, талановитий, ініціативний та енергійний доцент Олександр Леонідович Голубенко. Він і досі, ось уже понад 35 років, завідує цим підрозділом університету. Із призначенням на посаду нового завідувача, реформатора і творчої людини, змінилася внутрішня структура кафедри — окремі князівства, тобто наукові групи, злилися в єдиний колектив, що викликало невдоволення не лише наукових керівників, а й нас, рядових членів кафедри. І тільки згодом усі змогли оцінити розумний підхід О. Л. Голубенка до підвищення індивідуальної та колективної активності членів кафедри. Завдяки такій реорганізації кафедра зайняла і утримує провідні позиції серед кафедр машинобудівного інституту, та 105 кафедр університету.

Працюючи на кафедрі та навчаючись в інституті на спеціальності «Локомотивобудування» і після його закінчення, я отримував уроки мудрості й нетрадиційного творчого підходу до вирішення як технічних, так і життєвих проблем від мого вчителя — Олексія Миколайовича Коняєва, за що йому дуже вдячний. Вічна йому пам'ять.

Колектив кафедри виявляв винахідницьку активність, що вирізняло цей підрозділ університету з-поміж інших. Винахідницькі здібності проявляли й молоді аспіранти Сергій Жданов, Олександр Андреев, Микола Крамар, Віктор Ткаченко, Миколи Горбунов, Юрій Осенін. У результаті колективної наукової діяльності, яку спрямовували в потрібне русло наші керівники О. М. Конєв та О. Л. Голубенка народжувалися десятки унікальних технічних ідей, згодом захищених авторськими свідоцтвами й патентами, від чого ми отримували колосальне задоволення і певну матеріальну підтримку, адже до розвалу Союзу авторів за кожен винахід винагороджували 200 карбованцями.

Одним із вагомих досягнень кафедри й особисто Олександра Леонідовича Голубенка була організація і створення навчально-наукового центру з підготовки спеціалістів для галузі локомотивобудування на базі виробничого об'єднання «Ворошиловградтепловоз», що сприяло підвищенню професійного рівня знань випускників кафедри.

Кафедра міцнішала й неухильно розвивалася, адже її викладачі, співробітники й аспіранти постійно захищали дисертаційні роботи; удосконалювався навчальний процес, впроваджувались у виробництво сучасні інноваційні технології; розширювалися міжнародні зв'язки. Працівники кафедри брали участь у міжнародних проєктах і грантах; збільшилася кількість пропонувананих нами високоефективних технічних рішень агрегатів і систем для рейкового транспорту; поліпшувалися побутові умови роботи викладачів і співробітників кафедри.

Кафедра локомотивобудування входила до складу транспортного факультету. За час моєї роботи на кафедрі його деканами були Юрій Анатолійович Тревятський, Віталій Дмитрович Несвіт, Борис Федорович Брагін, Борис Іванович Лесной та Валерій Миколайович Старченко.

Якісно новий етап у розвитку університету й кафедри настав, коли на посаду ректора університету призначили доктора технічних наук, професора, проректора з навчальної роботи, завідувача кафедри локомотивобудування О. Л. Голубенка. І хай пробачать мене інші претенденти на цю посаду, але вони, на мою думку, за своїм даними набагато поступалися Олександрові Леонідовичу.

Новий ректор спочатку блискуче виконав три повномасштабних заходи — домігся стійкого фінансування університету, розробив і представив багаторічну програму розвитку вузу й провів початкову його реструктуризацію.

Однією зі змін структури університету була організація на базі транспортного факультету двох навчально-наукових інститутів — рейкового транспорту і транспортних технологій. Директором першого став професор О. Л. Голубенко, а другого — професор Г. І. Нечаєв. Мене щиро здивувала і спочатку викликала негативну реакцію пропозиція Олександра Леонідовича обійняти посаду заступника директора з навчальної роботи, адже до цього я не працював на керівних посадах і адміністративна робота мене не приваблювала. Але Олександр Леонідович пере-

Машинний зал кафедри залізничного транспорту

Виконання практичного завдання на стенді

конав мене погодитися, і з цього моменту почався новий етап мого життя, що триває вже дев'ять років.

Початкові моменти перебування на керівній посаді завжди найскладніші, адже пов'язані з вирішенням багатьох організаційних питань. А вирішувати їх краще не одному, а командою однодумців. Тому до складу директорату інституту я запросив свого друга юності доцента Валентина Івановича Реміня, а секретарями стали співробітники кафедри залізничного транспорту (раніше — локомотивобудування) Любов Слюсарєва та Галина Тихонюк. Згодом прийшли працювати в директорат Наталя Кузьменко, Неля Подобра, Людмила Барабанова, Катерина Татаренко. Штат директорату було повністю укомплектовано, коли посаду заступника директора з виховної роботи обійняв доцент Віталій Юрійович Баранова — чудовий педагог, порядна й відповідальна людина. В такому складі ми працюємо й нині, чітко виконуючи свої посадові інструкції, вимогливо ставлячись до вирішення будь-яких завдань, а головне — в атмосфері взаємоповаги і дружнього ставлення як один до одного так і до всіх викладачів, співробітників і студентів інституту.

До складу навчально-наукового інституту рейкового транспорту, крім кафедри залізничного транспорту, увійшли також потужні кафедри двигунів внутрішнього згорання та гідрогазодинаміки, очолювані докторами наук, професорами Олександром Івановичем Крайнюком та Юрієм Івановичем Осеніним. Обоє завідувачів є професіоналами високого класу в своїх галузях знань, людьми, що мають індивідуальні здібності й таланти, користуються заслуженою повагою серед співробітників вузу. З огляду на те, що Олександр Іванович багато років був експертом ВАКУ, а Юрій Іванович ще й проректор університету з наукової роботи, працювати з такими людьми дуже цікаво й корисно, адже вони можуть поділитися з молодшими колегами набутими знаннями і приємні у спілкуванні.

Через рік після створення інституту Олександр Леонідович запропонував мені стати його директором, на що я погодився без особливої радості, тому що вже отримував від О. Л. Голубенка зауваження щодо некоректної поведінки під час засідань ректорату. Кілька слів про ректорат. Беручи участь у його

засіданнях, розумієш наскільки вагомою є ця школа пізнання, як багато важить колективний підхід до вирішення будь-яких проблем із найвищою відповідальністю кожного за свою справу й за вимогливого та мудрого керівництва ректора.

Усі три кафедри у складі інституту займали провідні позиції в навчально-методичній та науковій роботі завдяки професійному професорсько-викладацькому складу, умілій роботі навчально-допоміжного персоналу, якісному підбору молодих наукових кадрів і, що не менш важливо, наявності здорового морально-психологічного клімату в їх колективах.

Важливим надбанням інституту є наші студенти. Я вважаю, що вони — найкращі, і з початку створення інституту сповідував девіз: «Навчати ставитися до студентів як до своїх рідних дітей». Велику допомогу директорату у всі роки надавала студентська рада, яку очолювала чудова, творчо активна молодь (студенти). Це — Аня Аліпатова, Ігор Охріменко та Маша Мірошнікова.

Я щиро вдячний нашим студента і насамперед студентському активу за те, що дух позитивного лідерства вселився і в них. Адже наші студенти активно готувалися і брали участь у конкурсах та фестивалях художньої самодіяльності, спортивних змаганнях, студентських олімпіадах і конкурсах наукових праць зі спеціальностей, їхню роботу в цьому напрямку майже завжди оцінювали позитивно. При цьому хотілося б відзначити, що журі конкурсів особливо вимогливо ставилося до наших студентів, траплялися навіть випадки явного підтасовування результатів не на нашу користь, що справедливо обурювало студентів.

За час роботи інституту колективи кафедр досягли вагомих результатів наукової діяльності під час виконання низки держбюджетних і господарських угод. Ці роботи згодом були захищені як кандидатські та докторські дисертації, за їх результатами опублікували сотні наукових статей, одержали патенти, нові лабораторні й стендові установки, розробили теоретичні додатки і комп'ютерні програми. Результати досліджень доповідалися на різного рівня конференціях і симпозіумах, представлялися на багатьох виставках.

Розширилися міжнародні зв'язки інституту з ученими й фахівцями Польщі, Німеччини, Болгарії, Чехії, Японії, Китаю, США, Канади, Росії, Естонії, Латвії, Білорусі, Грузії, Ізраїлю, В'єтнаму й інших країн. Це стало можливим завдяки спільній участі наших та закордонних учених у міжнародних науково-технічних конференціях і нарадах, виконанню міжнародних проектів і грантів, навчанню наших кращих випускників в аспірантурі за кордоном, проведенні практики й стажування студентів у вузах закордонних країн.

У результаті подальшої реструктуризації університету, навчально-науковий інститут рейкового транспорту трансформувався у факультет залізничного транспорту, який нині перейменовано на факультет систем рейкових комунікацій. При цьому на базі

кафедри залізничного транспорту було створено ще дві випускні кафедри — «Організація перевезень і управління на залізничному транспорті» і «Метрологія». Очолили їх доктори технічних наук, професори Наталя Борисівна Чернецька та Ірина Олексіївна Кириченко. Ця перебудова відбувалася із певними труднощами та стихійними конфліктами, пов'язаними з виділенням службових приміщень, кадровим складом, перерозподілом навантажень викладачам, поділом матеріальної бази. Але протягом першого року роботи факультету в новому складі, всі виниклі проблеми вирішили, й цей підрозділ університету запрацював на повну потужність, останні два роки він посідає перше місце в університеті з науково-методичної роботи.

Машинний зал кафедри двигунів внутрішнього згоряння

У зв'язку зі створенням двох нових кафедр кількісно і якісно змінився професорсько-викладацький склад факультету. Кількість викладачів, враховуючи сумісників, зросла до 76 осіб, серед яких — 15 докторів наук, професорів і 43 кандидати наук, доценти, середній вік — 46 років.

Збільшився також контингент студентів (до 1 680), зокрема 801 — денної, 23 — вечірньої і 856 — заочної форми навчання.

На кафедрах факультету навчаються 19 аспірантів і 3 докторанти.

У складі структури факультету працює 6 філій кафедр на галузевих виробництвах, філія Інституту гідромеханіки НАН України, Луганське відділення Державного науково-дослідного центру залізничного транспорту і дві галузеві науково-дослідні лабораторії — «Тягові якості та економічність локомотивів» і «Тертя та змащення в приводах локомотивів».

Повертаючись до своєї рідної кафедри залізничного транспорту, хочеться згадати, що на пропозицію Олександра Леонідовича Голубенка з 1981 р. на базі Ворошиловградського машинобудівного інституту й ВО «Ворошиловградтепловоз» було організовано й проведено I Всесоюзну науково-технічну конференцію «Створення локомотивів великої потужності й підвищення їх технічного рівня», що привернула увагу вчених і спеціалістів у галузі локомотивобудування всього Радянського Союзу. Конференція

відбулася на високому організаційно-науковому рівні, в її рішеннях внесли пропозицію щодо регулярного проведення цього заходу. Тому II і III конференції проводилися в 1986 р. і 1990 р., але вже мали вже іншу назву — «Проблеми розвитку локомотивобудування».

У 1993 р. Олександр Леонідович порадив мені взяти на себе відповідальність за організацію і проведення наступної, IV конференції, але вже міжнародного масштабу, на території однієї зі здравниць південного берега Криму з метою залучення до участі в ній ширшого кола вітчизняних і закордонних фахівців, створення умов не лише для плідної роботи делегатів, а й для їх оздоровлення. Із цього часу й ведеться відлік міжнародних науково-технічних конференцій із новою назвою — «Проблеми розвитку рейкового транспорту», які проводить кафедра залізничного транспорту під керівництвом професора О. Л. Голубенка на базі кращих здравниць Криму, зокрема «Фрунзенське», «Дубна», «Кичкине», «Київ», «Дружба», «Прибрежний», «Ай-Петрі», «Жемчужина», «Парус» та ін.

У наших конференціях взяли участь понад 3000 делегатів із 15 країн світу, було виголошено більш ніж тисячу доповідей, повідомлені матеріали понад 150 докторських і більш ніж 400 кандидатських дисертацій, укладено угоди, встановлені ділові контакти й комерційні зв'язки. Не менш важливо й те, що конференції сприяли створенню відомих подружніх пар, наприклад професора Ю. М. Іньова і доцента О. В. Каблукової, професора Ю. В. Дьоміна і доцента Г. Ю. Черняк та ін.

Конференції завжди відбувалися на високому організаційному, науковому й діловому рівнях завдяки злагодженій роботі кафедральної команди організаторів, зокрема Наталі Креспо, Олега Ігнат'єва, Олександра Луценка, Миколи Кліпакова та ін. За що наші кафедру й університет знають і поважають учені багатьох країн світу.

Планується ювілейну XX Міжнародну науково-технічну конференцію «Проблеми розвитку рейкового транспорту», присвячену 90-річчю створення Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля й 50-річчю кафедри

Президія Міжнародної конференції
«Проблеми розвитку рейкового транспорту»

Презентація нового тепловоза ХК «Лугансктепловоз»

залізничного транспорту, провести у вересні 2010 р. у кримському санаторії «Парус».

І ще про одну унікальність кафедри залізничного транспорту: професори О. Л. Голубенко, М. І. Горбунов та я в сумі маємо більше авторських свідоцтв і патентів, ніж окремі технічні вузи України. В цьому я переконаний, тому що був членом комісії з акредитації спеціальностей деяких вузів.

Про славні досягнення нашого факультету у всіх напрямках його діяльності, починаючи зі створення інституту в 2001 р., можна багато розповідати. Але краще обмежитися стислою статистикою конкретних справ. Я не виділятиму заслуги кожної кафедри, адже все позитивне, чого ми досягли, є внеском у спільну скарбничку нашої творчої, дружньої родини — факультету систем рейкових комунікацій.

За ці роки випускниками денного й заочного відділення стали відповідно 890 і 632 бакалаврів, 753 і 526 спеціалістів, 137 і 106 магістрів, серед них із відзнакою закінчили вуз 257 бакалаврів, 102 спеціалісти й 151 магістр.

Співробітники факультету захистили 6 докторських і 19 кандидатських дисертацій. Наші випускники, Павло Карпов, Сергій Корнєєв, Олександр Михеев, закінчили аспірантуру в Японському університеті, захистили дисертації й отримали дипломи доктора філософії.

Виконано науково-дослідні роботи обсягом 2 087,587 тис. грн.

За результатами проведених досліджень учені факультету опублікували 819 робіт, 71 із них — спільно зі студентами, видали за кордоном 94 статті, 50 монографій, отримали 317 патентів, зокрема 151 — спільно зі студентами.

Разом із болгарськими вченими проведено дослідження в рамках міжнародного гранту з удосконалення охолоджувального пристрою тепловоза (науковий керівник — професор О. Л. Голубенко).

Розроблений і поданий у комісію Євросоюзу проект «Локомотив із розсувними колісними парами для країн Східної і Західної Європи» (координатори — професори О. Л. Голубенко, В. І. Могила).

До унікальних розробок учених факультету варто віднести: пружну колісну пару, яка зменшує рівень

динамічного впливу на шлях і підвищує швидкість руху; опорно-повертальний пристрій, ресорне підвищення, буксовий вузол і керований гаситель коливань для швидкісного локомотива; оригінальний гребнезмащувач; піскова система з регульованим подаванням піску; високоефективні теплообмінники та кондиціонери; системи паливо- й повітропостачання дизелів; системи рекуперації непридатної енергії електродинамічного гальмування з отриманням озону й водню для їх використання в дизельних установках; надувальні апарати і теплові компресори каскадного обміну тиском; технологія отримання й використання біодизельного палива; беззрешувальна система транспортування водовугільного палива; безконтактні засоби керування потоками поточних середовищ; компактні сонячні батареї; система утилізації гумо-мастильних відходів з отриманням нових видів палива й багато інших.

Наші викладачі: професори О. Л. Голубенко, Г. Г. Басов і старший викладач Н. М. Найш стали лауреатами Державної премії в галузі науки і техніки України.

Професор О. Л. Голубенко нагороджений орденами України «За заслуги» I, II, III ст., орденом Польської республіки, медаллю «Петро Могила».

Професор Ю. І. Осенін відзначений знаком «Відмінник освіти» і медаллю «За наукові досягнення».

Мені присвоєно звання «Заслужений винахідник України», нагороджений медаллю «Петро Могила», став переможцем Всеукраїнського проекту «Україна транспортна» у номінації «Лідер транспортної галузі України».

Професор М. І. Горбунов і я стали дійсними членами Транспортної академії України, а професори Ю. І. Осенін та Н. Б. Чернецька одержали статус дійсних членів Інженерної академії України.

Особливою гордістю нашого факультету є наші чудові студенти, серед яких хочу відзначити переможців щорічних конкурсів «Студент року» Олену Кібалову, Катерину Кравченко, Олену Ноженко, Дмитра Авраменка, Ігоря Охріменка, Олександра

Ковтуна, Єлизавету Гусенцову; переможців олімпіад і конкурсів Дениса Капустіна, Олександра Опенкіна, Олену Кібалову, Аліну Івочкіну, Людмилу Скороход, Ганну Бурову, Марину Лобанову, Марію Мірошникову, Романа Голубева; наших прославлених спортсменів — майстрів спорту міжнародного класу: чемпіона світу і Європи з пауерліфтингу Дмитра Семененка і бронзового призера чемпіонату світу з тайського боксу Сергія Фролова.

Я зустрів справжніх університетських друзів, яких вважаю одним із головних надбань у житті. Це чудові, талановиті люди — Микола Горбунов, Віктор Ткаченко, Олександр Кравченко, Михайло Аптекар, Султана Рамазанов, Віталій Даніч, Тетяна Миронова, Юрій Тищенко, Людмила Бояршина, Віктор Рябичев, Алла Віннік, Григорій Нечаєв, Олександр Валих, Алла Григор'єва, Людмила Коробчук, Ігор Стороженко та Владлен Бондарев.

У музеї університету

Я пишаюся, що в нас склалися хороші ділові, партнерські й дружні стосунки з керівництвом холдингу «Луганськтепловоз», зокрема Віктором Бикадоровим, Геннадієм Басовим, Наумом Найшем, Сергієм Михеєвим, В'ячеславом Маловим, Віктором Гладких, Петром Карповим і Юрієм Вінніком, а також директором навчально-наукового центру Геннадієм Бугайовим.

Я вдячний за цей період мого життя Богові, Долі, нашому університету й усім моїм друзям.

ФАКУЛЬТЕТ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ І КІБЕРНЕТИКИ

```
(i=0; i<N; i++)  
for (j=0; j<N; j++)  
for (k=0; k<N; k++)  
a[i, j+1, k] = a[i, j, k];  
b[i+1, j, k] = b[i, j, k];  
z[i, j, k] = a[i, j, k] * b[i, j, k];  
c[i, j, k+1] = c[i, j, k] + z[i, j, k];
```


РАМАЗАНОВ Султан Курбанович

Декан факультету
Доктор технічних наук,
доктор економічних наук,
професор

Народився у 1949 р. у маленькому високогірному аулі Хрюг Ахтинського району Дагестанської АРСР (РФ) у багатодітній родині колгоспників. У 1968 р. з медаллю закінчив середню школу і вступив на математичний факультет Донецького державного університету.

У студентські роки на вибір наукового шляху і становлення С. К. Рамазанові як ученого значний вплив мали провідні викладачі та науковці — академік АН УРСР Я. Б. Лопатинський, декан математичного факультету А. І. Бородин, член-кореспонденти АН УРСР І. І. Гіхман, А. І. Данилюк, доценти В. П. Шевченко (нині ректор ДонНУ, академік НАН України), П. М. Величко, Р. М. Тригуб та ін. Проходячи практику в інституті прикладної математики і механіки, Султан Рамазанов написав і на відмінно захистив дипломну роботу — «Регулярність і теореми існування нерівномірно еліптичних квазілінійних рівнянь» (під керівництвом академіка АН УРСР І. В. Скрипника, що очолював інститут ІПММ НАН України, м. Донецьк).

Після закінчення навчання і здобуття кваліфікації «Математика», у 1973 р. Султан Курбанович як відмінник отримав направлення на роботу в обчислювальний центр Ворошиловградського машинобудівного інституту, де розпочав свій трудовий шлях молодшим науковим співробітником. Згодом С. К. Рамазанов — асистент, старший викладач і доцент кафедри технічної кібернетики і систем керування, створеної у 1975 році на базі ОЦ за його безпосередньої участі. У 1989 р. Султана Курбановича обрали завідувачем кафедри технічної кібернетики і систем керування, а упродовж 1998—2009 рр. він очолював кафедру економічної кібернетики СХУ ім. В. Даля. З 2001 р. С.К. Рамазанов — декан факультету управління, що згодом був перейменований на факультет інноваційної економіки й кібернетики.

У 1982 р. в Інституті кібернетики АН України (м. Київ) С. К. Рамазанов захистив кандидатську дисертацію за фахом «Технічна кібернетика й теорія інформації». У 1998 р. — докторську за двома спеціальностями — «Інженерна екологія» і «Промисловий транспорт», через десять років — другу докторську дисертацію «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці».

Опублікував 12 монографій, близько 250 наукових праць, а також понад 40 навчально-методичних видань, зокрема 8 навчальних посібників.

До складу факультету входять кафедри:
управління персоналом та економіки праці,
управління проектами та прикладної статистики,
маркетингу, економічної кібернетики.
Напрями підготовки: «Економічна кібернетика»,
«Маркетинг», «Управління персоналом та
економіка праці», «Прикладна статистика».
На факультеті працюють 10 докторів
та 46 кандидатів наук.
Аспірантура та докторантура за спеціальностями:
05.13.03 — Системи та процеси керування,
08.00.04 — Економіка та управління
підприємствами.

*«Я почувствовав необхідність
в основательном учении, в образовании,
дабы быть на свете полезным человеком»
Володимир Даль*

Вступ. Шановний читачу! Матеріал цієї статті був частково опублікований п'ять років тому в книзі «Ми — Далівці». Однак я сподіваюся, що ми з вами за ці роки збагатилися знаннями, добротою і життєвим досвідом! Якщо ні, то ми «пташки-дятли», що довбалися, а розуму так і не напрацювали. Нові знання, культура і духовність — це ті якості й постулати, яких нам сьогодні бракує. Про це говорять багато і часто філософи та політики, але всі в реальності грішать перед Богом! Напевно, вони думають, а я не знаю, про що вони можуть взагалі серйозно думати, крім живота свого! А може, їх взагалі не вчили, а може, вони не хочуть думати про патріотизм, не можуть аналізувати і бути Людиною?

Ми з вами стоїмо на порозі духовно-культурної й освітньої катастрофи! Найстрашніше, чого я в найближчому майбутньому боюся найбільше, так це — низький рівень розвитку окремих людей на тлі нинішніх економічного матеріалізму, споживання і втрати моральних і духовно-культурних цінностей. І, можливо, мої морально-духовні погляди комусь допоможуть обрати свій шлях у житті.

Тож я хотів би розповісти про себе, кафедру, факультет і про рідний Далівський університет, що є для мене фортецею і джерелом життя, становлення й розвитку. При цьому я вирішив матеріал попередньої схожої статті лише виправити і доповнити новими подіями.

Особливо відзначу, що 2008 рік для мене був знаменним і багаторазово ювілейним — це 40 років, як я став українцем, 35 років, як працюю в нашому університеті, 20 років, як завідую кафедрою і майже 10 років, як я — декан факультету, а 2009 рік — ще два ювілеї — 35 років кафедрі кібернетики і моє 60-ліття. Отже, все по черзі.

Небагато, а може, багато про себе. «Горцы — вечные путники. Одни направляются в путь за богатством, другие — за славой, третьи — за правдой. И вот те, что вышли за богатством, вернулись, добыв его, и теперь наслаждаются результатами своего похода. И вот те, что вышли за славой, добыли ее и теперь живут, по-няв, что она ничего не стоит и что, напрасно были употреблены такие усилия. Но у тех, кто вышел за правдой, оказалась самая длинная, бесконечная дорога». (Р. Гамзатов. «Мой Дагестан»).

Я, на щастя, обрав третій шлях. Приймаючи рішення про місце подальшого навчання, зробив свій вибір із таких міркувань. По-перше, це Україна, що була на той час однією з провідних республік Союзу і уявлялась мені (за моїми шкільними знаннями), як прекрасний край із великим народом, красивою природою, блакитним небом (як у Дагестані) і — багатою землею. Я не помилився! По-друге, після закінчення школи про продовження мого навчання не йшлося (на думку батька, який один утримував усю родину), однак керівництво школи й аул підтримали мої наміри здобути освіту. Але для того, щоб навчатися в Дагестані, потрібні були великі кошти. Тому тих 120 карбованців, які батько все-таки мені дав, мало б вислати мені на дорогу до Донецька (благо, був майже прямий потяг) і назад. Хотілося здобути фах інженера. Звання «інженер» звучало для мене дуже серйозно. Тому вирішив вступати в Донецький політехнічний інститут. Однак цей вуз справив на мене дуже неприємне перше враження (нехай простять нинішні мої колеги й друзі з цього інституту, де я був згодом навіть експертом з ліцензування й акредитації). Так я став студентом Донецького державного університету. Я просто закохався в цей вуз, у місто Донецьк,

його людей. Звичайно, дуже важко було долати мовний бар'єр, звичаї і традиції. Слід відзначити, що хоча навчався я у глухому аулі, моєї шкільної підготовки з математики та інших фундаментальних і природничих наук було достатньо, щоб вступити в Донецький університет, і, мало того, серед студентів я був серед перших. Мабуть, допомогло ще й те, що в школі, незважаючи на щоденні доручення батька по господарству, у 8 і 9 класах я паралельно навчався в Дагестанській філії фізико-математичної школи МДУ (довідався про це в журналі для школярів «Математика в школі», що потрапив до мене випадково). Отак я став математиком. Але головне, що саме в ці чудові студентські роки я знайшов багато друзів. Зустрівся з ними і під час навчання, і працюючи в будівельних загонах, і розвантажуючи вагони на базах, щоб заробити додатково гроші на прожиття, і в експериментальному інституті та ін. Отут мене навчили «усього». Хотів би відзначити, що я «ласий» на друзів. Їх у мене по всій Україні — безліч. Якщо назвати всі міста, де живуть мої друзі — це буде вся географія України (тобто знаю Україну від териконів Донбасу до скель Довбуша). Думаю, що моя любов до людей взаємна! Наприклад, відзначу, що мене на о. Хортиця посвятили в козаки, про що маю відповідну грамоту. І цим я також пишаюся.

Виникнення кафедр, спеціальностей із кібернетичної та інноваційної науки. Інноваційна економіка й кібернетика — це економіка, що базується на знаннях і нових технологіях управління. Суспільство, економіка базуються на знаннях (Knowledge society — К-суспільство, Knowledge economics — К-економіка), нестримно завойовує світ. Масове виробництво і поширення знань обіцяють за історично короткий відрізок часу змінити його. Ймовірно, це станеться протягом життя декількох поколінь. Бурхливий розвиток інноваційних та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) як потужних інструментів для роботи з інформацією і знаннями суттєво прискорює такі зміни.

У стратегічній перспективі певна група країн відчутно посилить свою роль у світових процесах за рахунок пріоритетного виробництва і використання новітніх знань, підвищивши тим самим якість і безпеку життя своїх громадян. Решта країн, що не опанували ці знання й інструменти, стануть ще більш залежними від першої групи і розраховуватиметься з нею за блага цивілізації дешевою робочою силою, природними ресурсами, екологічними квотами й іншими складовими своєї національної безпеки. Тому на ранніх стадіях становлення К-суспільства і — економіки украй важливо сформулювати правильне бачення місця і ролі України в глобалізованому суспільстві, заснованому на знаннях і новітніх технологіях, для досягнення намічених цілей в найближчій і довгостроковій перспективі. Економіка такого типу отримала назву інноваційної й інформаційної, головним виміром якої стало технологічне й управлінське суспільство. Воно характеризувалося масовим виробленням інформації

Міжнародна наукова конференція

і знань типу «як діяти» в межах так званої «економіки знань». Головна мета цієї економіки полягала у використанні знань і ІКТ для створення нових технологічних інновацій, конвертації їх у нові товари і послуги і в підвищення їх додаткової вартості на всьому економічному ланцюжку — «від ідей до товару або послуги». Це суспільство почало забезпечувати високий економічний розвиток окремих країн і транснаціональних компаній, але не гарантувало якість і безпеку життя своїх членів. Розвинені країни світу і великі транснаціональні компанії узяли на озброєння потужніші продуктивні сили, якими стали інформація і знання типу «як діяти» з метою свого подальшого збагачення.

Інноваційній економіці потрібні нові професіонали управління і IT-фахівці.

Розвиток науково-технічного прогресу і зміст соціального замовлення на сучасних фахівців для індустріального регіону, яким є Луганська область, багато в чому визначається масштабом застосування нових інформаційно-комп'ютерних технологій і результатів кібернетики та інформатики. З огляду на це, в 1968 р. у Луганському машинобудівному інституті було створено Лабораторію обчислювальної техніки, яку очолив доктор технічних наук, професор Е. Е. Рафалес Ламарка. Він зробив значний внесок у розвиток обчислювальної техніки в ЛМСІ (ЕОМ «Промінь», «Мир-1» та ін.), а також запросив до ЛОТ багатьох кваліфікованих фахівців галузі, зокрема кандидата технічних наук, старшого наукового співробітника М. П. Семесенка та ін. У зв'язку з переходом у 1970 р. професора Е. Е. Рафалеса на кафедру прикладної математики завідувачем ЛОТ ЛМСІ став доцент М. П. Семесенко. Він суттєво поліпшив матеріально-технічне і кадрове забезпечення ЛОТ, запросив на роботу на кафедру з різних НДІ і вузів фахівців у комп'ютерно-інформаційних технологіях, кібернетики і математики.

У 1975 р. на базі Лабораторії обчислювальної техніки в ЛМСІ було створено кафедру технічної кібернетики і систем керування (наказ Мінвузу № 72 від 17.02.1975 р.). Створення кафедри здійснювалося під безпосереднім керівництвом доцента М. П. Семесенка, що і став першим її завідувачем.

Лабораторія обчислювальної техніки до 1989 р. входила до складу кафедри, і кількість усіх співробітників на той період становила 38 осіб, із них — 2 кандидати наук. У подальшому для роботи на кафедрі запрошували молодих фахівців з різних вузів країни.

Технічною базою створення кафедри були ЕОМ типу «Промінь», «Мир-1», «Мир-2», «Наїри», «Мінськ-22», «БЭСМ-4М» та ін., придбані під безпосереднім керівництвом колишнього ректора інституту професора Б. П. Румянцева, а науковою — господарські угоди з багатьма підприємствами області і країни з різних науково-технічних напрямків.

Біля витоків становлення кафедри стояли нинішній її завідувач доцент С. К. Рамазанов, а також В. М. Даніч, В. А. Цигунов, В. К. Варецький, Е. М. Болотінський, Н. М. Худяков, наукові співробітники Б. І. Карпов, М. І. Танченко, В. Л. Іванов, В. Д. Ковальов, В. К. Зайко, Е. Й. Гіркін, С. М. Танченко, Е. І. Бібко, Т. В. Дубиніна, Н. О. Рязанцева та багато інших.

З 1975 по 1978 р. — це важкий час адаптації наукових напрямків і дисциплін із технічної кібернетики і систем керування в інституті й регіоні. Відбувалася підготовка матеріально-технічної бази і викладацьких кадрів. У ці роки на кафедрі викладали фундаментальні й загально технічні дисципліни: «Обчислювальна техніка і програмування на ЕОМ», «АСУ підприємствами», «Обчислювальна математика і програмування» для студентів майже всіх спеціальностей. За цей період співробітники кафедри виконали і впровадили у виробництво 7 госпдоговірних робіт із загальним обсягом 570 тис. руб. (за тими цінами).

Важливою подією для кафедри було відкриття на ній у 1978 р. Галузевої науково-дослідної лабораторії (ГНДЛ) Міністерства загального машинобудування і СКТБ «Алмаз». Основним науковим напрямком ГНДЛ була розробка спеціального математичного і програмного забезпечення неоднорідних багатомашинних комплексів для об'єктів оборонного й космічного призначення.

Низку важливих науково-технічних робіт кафедра виконувала на замовлення Інституту кібернетики АН України, підприємств і організацій колишнього Союзу.

Захист робіт та вручення дипломів

У цей період при кафедрі відкрили аспірантуру для підготовки своїх викладацьких і наукових кадрів.

На основі напрацьованого потенціалу і за замовленням МОМ СРСР у 1985 р. на кафедрі було відкрито спеціальність «Робототехнічні системи», яку згодом перейменували на «Комп'ютеризовані інтегровані системи і робототехніка», а далі — на «Гнучкі комп'ютеризовані системи і робототехніка». Зважаючи на потреби регіону у фахівцях із сучасних комп'ютерно-інформаційних технологій у менеджменті й економіці в цілому, у 1992 р. на кафедрі відкрили ще одну нову спеціальність — «Інформаційні системи в менеджменті».

У 1988 р. при кафедрі було відкрито НДІ інформаційних і керівних систем. Значно зросла лабораторна база кафедри.

За час свого існування, тобто з 1990 р. по 2009 рр., кафедра кібернетики здійснила підготовку понад 1000 фахівців нового покоління із кваліфікаціями інженер-електромеханік, інженер-системотехнік, системний аналітик, менеджер інформаційних систем, економіст-математик та ін.

Рівень працевлаштування випускників щорічно становить в середньому 97%, причому робочими місцями наших випускників є як великі, так і малі фірми й підприємства, банки й акціонерні товариства та багато інших організацій і економічних структур, де здійснюються автоматизація, комп'ютеризація, інформатизація й розробка та використання систем прийняття різних управлінських і економічних рішень.

У 1982 р. в Інституті кібернетики АН України (м. Київ) я захистив кандидатську дисертацію «Оцінка й ідентифікація стохастичних мультиплікативно-аддитивних сумішей» за фахом «Технічна кібернетика і теорія інформації». Результати цієї роботи використовуються при розробці автоматичних систем наукового експерименту й автоматизованих систем керування технологічними процесами різних виробництв. Розроблені методи й алгоритми застосовуються в системі математичного забезпечення статистичної обробки результатів експериментів на базі багатомашинних комплексів, у процесах вуглезабагачення і ін. У ці роки я був відповідальним виконавцем багатьох науково-дослідних робіт за господарськими угодами.

З великою вдячністю і повагою згадую наказ тодішнього ректора професора О. М. Коняєва, який доручив мені проведення інститутського науково-методичного семінару (протягом 7 років з усіма викладачами і співробітниками інституту з виконанням випускної роботи!) з прикладних проблем реалізації й автоматизації наукових експериментів на математико-комп'ютерній основі.

У 1988 р. мене призначили виконувачем обов'язків завідувача кафедри технічної кібернетики і систем керування, а в наступному році вже обрали на посаду завідувача цієї кафедри, а з червня 1998 р. — кафедри економічної кібернетики Східноукраїнського національного університету.

У 1997 р. успішно захистив докторську дисертацію «Автоматизація управління виробничо-

транспортним комплексом в системі екологічного моніторингу» з двох спеціальностей: «Інженерна екологія» і «Промисловий транспорт». У 2008 р. — другу докторську дисертацію за фахом «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці» «Моделі и информационные технологии эколого-экономического управления производственной системой в нестабильной среде». Відзначу, що сьогодні я маю 4 спеціальності ВАК Союзу й України (причому 3 з них — докторські ступені).

Наукова школа і коло інтересів — «Інтелектуальні і нелінійні методи моделювання і керування складними системами», тобто інтелектуалізація моделювання, управління й прийняття рішень у соціально-економічних і екологічних системах; нелінійні технології і процеси в складних системах; інтелектуальні системи і технології моделювання, прогнозування, управління й прийняття рішень для екологічного й економічного моніторингу; математичне комп'ютерне моделювання еколого-економічних, медико-біологічних і технологічних процесів і систем.

Основні етапи моєї наукової і педагогічної діяльності минули в рідному Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля.

Відзначу, що я стояв біля витоків створення не лише кафедри технічної кібернетики і систем керування, а також відкриття на кафедрі першої спеціальності «Робототехнічні системи» (1985 р.), перейменованої згодом у «Гнучкі комп'ютеризовані системи і робототехніка». На її основі була створена ще одна нова кафедра «Комп'ютеризовані системи» (1998 р.). Із колективом кафедри також відкрив багато нових спеціальностей для підготовки фахівців із нових напрямків і технологій для регіону і країни, а саме: «Інформаційні системи в економіці», «Економічна кібернетика», «Інформаційні керівні системи і технології».

Керую підготовкою бакалаврів, фахівців і магістрів зі спеціальностей «Інформаційні системи в менеджменті», «Економічна кібернетика» й «Інформаційні керуючі системи і технології». При цьому веду спецкурси «Математичні методи і моделювання», «Математичне програмування і дослідження операцій», «Методи і системи прийняття рішень», «Комп'ютеризоване проектування складних систем», «Економічна динаміка і синергетика», «Нелінійні моделі й аналіз складних систем», «Аналіз, моделювання і управління економічними ризиками», «Електронна комерція» та ін.

Під моїм керівництвом виконані і впроваджені у виробництво 16 госпдоговірних НДОКР обсягом понад 5 млн. руб. (до 1993 р.) і 8 держбюджетних НДР в обсязі більш ніж 800 тис. грн. (1992–2008 рр.).

Результати розробок впроваджені в різні виробництва й отримано значний соціально-економічний і екологічний ефект, а саме в НПП МОМ СРСР (розробка спеціального математичного і програмного забезпечення АСУ вимірювальними комплексами оборонного і космічного призначення); ПЗ «Краснодонвугілля» (принципи і методи побудови інтегрованих інтелектуальних підсистем ІАСУ збагачувальними

Диплом магістра СНУ за спеціальностями «Прикладна статистика», «Інтелектуальна власність», «Управління проектами» — гарантія професійного успіху

фабриками (ЗФ) для створення системи локального екологічного моніторингу ЗФ і шахт; узагальнені еколого-економічні критерії планування; управління і прийняття рішень для збагачувальних фабрик з урахуванням маркетингових досліджень; програмне забезпечення АРМів для мережевого екологічного моніторингу і менеджменту вуглезбагачувальних фабрик і зокрема АРМ інженера-еколога ЗФ; моделі й програмне забезпечення планування підсистеми «Транспорт» ЗФ); ЦЗФ « Комендантська «ПЗ «Антрацитвугілля» (комплексні технологіко-екологічні й економічні критерії управління і прийняття рішень; моделювання роботи головного збагачувального цеху, водно-шламової схеми, схеми регенерації і сировинної бази; програмне забезпечення АРМів організаційно-економічного й екологічного обліку, планування й управління ЦЗФ в умовах систем екологічного моніторингу); ПЗ «Луганськвуглезбагачення» ЗФ «Самсонівська» (програмне забезпечення АРМів організаційно-економічного й екологічного обліку, планування і управління ЗФ для інтеграції систем моніторингу ОС у зоні ЗФ); Інститутом «НІПІУвуглеавтоматизація» (комплексні технологіко-еколого-економічні критерії управління і прийняття рішень для збагачувальних фабрик; методи, алгоритми і програмне забезпечення гібридних інтелектуальних регуляторів, заснованих на нечіткій базі знань для автоматизованого керування окремими технологічними процесами і збагачувальними об'єктами; інтегральну екологічну модель вуглезбагачувальної фабрики і її технологічних процесів; алгоритми і програмні засоби контролю і діагностування об'єктів вуглезбагачувальної технології на основі сучасних інформаційних технологій; програмне забезпечення АРМів для мережевого екологічного моніторингу і менеджменту вуглезбагачувальних фабрик); Єнакіївський металургійний комбінат (розробка програмного забезпечення для автоматизації обліку й контролю роботи залізничного транспорту); ПО «Луганськвугілля» (деякі підсистеми АСУ шахтою «Луганська-1»), мерія м. Свердловська (інформаційно-аналітична система підтримки прийняття управлінських рішень) та ін.

Керуючи науково-організаційною роботою кафедри, підготував і випустив 6-х кандидатів наук і 1 доктора наук. Нині керую підготовкою магістрів, 5 аспірантів, одного докторанта, а також багатьох здобувачів. Є членом спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій — Д18.02.02 (технічні науки) при Східно-українському національному університеті імені Володимира Даля, членом редколегії журналів «Вісник СНУ ім. В. Даля», «Управління проектами і розвиток підприємств», «Екологія», «Маркетинг» та ін.

Одружений, маю двох дітей, які здобули освіту в нашому університеті і ростуть дві внучки, що сподіваюся будуть також далівцями.

Факультет інноваційної економіки й кібернетики

Створений у серпні 2009 р. в результаті перейменування факультету управління економікою, який у свою чергу, був створений у липні 2007 р. шляхом поділу факультету управління, до складу якого входили провідні кафедри економічного й фінансового факультетів, що понад 30 років готували спеціалістів у галузі управління економікою. Очолює факультет доктор технічних наук, доктор економічних наук професор С. К. Рамазанов.

Факультет має могутній науково-педагогічний і матеріально-технічний потенціал для здійснення підготовки фахівців, які володіють методами управління економічними процесами, маркетингу, управління проектами та трудовими ресурсами.

За роки існування цього підрозділу університету (з 2001 р.) як факультету управління, факультету управління економікою (з 2007 р.) та факультету інноваційної економіки й кібернетики (з 2009 р.) підготовлено більш ніж 4 000 фахівців із перспективних та сучасних напрямків перехідної, ринкової та інноваційної економіки.

На факультеті працює понад 70 викладачів, серед них 15% мають ступень докторів наук, та 67% — кандидатів наук. Більшість кафедр очолюють доктори наук, професори, провідні спеціалісти у відповідних галузях. Фахівці та студенти факультету проводять наукові дослідження з проблем: інтелектуальні системи та технології моделювання, прогнозування, управління та прийняття рішень у процесі екологічного та економічного моніторингу; комп'ютерне та математичне моделювання еколого-економічних, медико-біологічних та технологічних процесів і систем; нелінійне моделювання в соціально-економічних та екологічних системах; управління регіональними системами освіти (професор

С. К. Рамазанов); управління проектами в перехідних економіках, підготовка нової генерації державних службовців в Україні (професор В. А. Рач); формування, використання та розвиток управлінського потенціалу, тенденції розвитку регіонального ринку праці (доцент В. Г. Сумцов); теоретичні й методичні аспекти підвищення ефективності маркетингової діяльності підприємств (професор Т. С. Максимова).

Викладачі та студенти проходять стажування за кордоном, публікують наукові статті у фахових збірниках, беруть участь у спільних проектах з ученими провідних університетів Росії, Греції, Німеччини, Іспанії, Франції, Польщі. На факультеті працює аспірантура й докторантура, видаються збірки наукових праць за напрямками досліджень. Періодично проводиться науково-практична конференція «Методи, моделі та інформаційні технології в сучасній економіці». Щороку, починаючи із 2003 року, співробітники факультету інноваційної економіки й кібернетики займають призові місця на виставці «Сучасна освіта України».

Студенти факультету інноваційної економіки й кібернетики мають змогу займатися в мистецьких студіях, брати участь у роботі наукових гуртків, реалізовувати свої організаційні здібності в університетських громадських об'єднаннях, відвідувати різні спортивні секції. Щорічно проводиться наукова конференція студентів, аспірантів та молодих учених «Проблеми глобалізації та моделі стійкого розвитку економіки». Органічне поєднання навчання із творчими ініціативами дозволяє здобувати призові місця в різноманітних студентських конкурсах.

Перспектива розвитку факультету пов'язана з подальшим втіленням у життя принципу вільної творчої освіти, удосконаленням наявних бакалаврських та відкриттям нових магістерських програм, розширенням міжнародного співробітництва.

Основним напрямком діяльності факультету є організація навчально-виховного процесу підготовки

Участь викладачів кафедри у Міжнародному майстер-класі президента Японської асоціації управління проектами професора Хіроши Танака

фахівців за денною, заочною та прискореною формами навчання, різними освітньо-кваліфікаційними рівнями (бакалавр, спеціаліст, магістр) за наступними спеціальностями: 8.030502 — Економічна кібернетика; 8.030507 — Маркетинг; 8.030505 — Управління персоналом та економіка праці; 8.050110 — Прикладна статистика; 8.080401 — Інформаційні управляючі системи і технології; 8.000002 — Інтелектуальна власність; 8.000003 — Проектний менеджмент.

Усі спеціальності мають IV рівень акредитації.

Кафедра «Управління персоналом і економічної теорії»
(завідувач кафедри — доцент В. Г. Сумцов).

Функціонування і розвиток кафедри ми поєднували з чітко вибраною стратегією, що визначає її напрямки і механізм реалізації. Лише в цьому випадку можна говорити про будь-яке явище як про живий організм.

Перша проблема, що стояла перед кафедрою, це забезпечення підготовки спеціалістів в царині формування економічного мислення через дисципліни, які ми викладаємо. Для цього потрібні насамперед висококваліфіковані спеціалісти. За достатньо короткий термін захистили кандидатські дисертації 10 викладачів і докторські — 3.

З 1995 р. починається підготовка спеціалістів за новітньою спеціальністю «Управління трудовими ресурсами», а згодом — «Управління персоналом і економіка праці». За клопотанням кафедри вперше у вузі починають викладати на технічних факультетах дисципліну «Маркетинг». Тобто вже ці два фактори свідчать про те, що кафедра не лише бачить перспективи загального розвитку, а й активно бере участь у їх реалізації.

У плані активізації наукової діяльності, починаючи з 2000 р., кафедра регулярно проводить міжнародні наукові конференції і за їхніми результатами видає тези доповідей і «Вісник Східноукраїнського національного університету».

Із переходом України до ринкової економіки Кабінет Міністрів поставив перед вузами нове завдання забезпечити перепідготовку управлінських кадрів і в такий спосіб накопичити критичну масу керівників, здатних господарювати в нових ринкових умовах.

Проведення тренінгу слухачів центру

Під час лекції

За підсумками конкурсів вузів із забезпечення перепідготовки, університет вийшов у число призерів 9 вузів України, яким довірили реалізацію програми «Українська ініціатива». З цією метою було створено «Центр із перепідготовки управлінських кадрів для сфери підприємництва».

Тут також здійснюється значна робота за різними напрямками: підвищення кваліфікації викладацького складу, що постійно проводилось іноземними представниками через систему семінарів; організація навчального процесу з використанням новітніх технологій, що значно підвищує імідж вузу.

На даний період часу перепідготовлено більш ніж 1 000 управлінців. Реалізація міжнародних зв'язків проводиться через спільну діяльність з університетом МакГіл Канада. Виконується спільний «Проект регіонального навчання і розвитку консультативних можливостей в Україні».

Кафедра успішно співпрацює з Вищою школою менеджменту і консалтинговою фірмою Варшави (Польща).

Одним із досягнень колективу є підготовка навчальних посібників. З 2001 р. видано 12 навчальних посібників, з яких 4 — із грифом МОН України.

Кафедра «Управління проектами та прикладна статистика»

(завідувач кафедрою — професор В. А. Рач). Час — це поняття відносне. Його швидкість вимірюються подіями, у певний, визначений всіма, проміжок часу. Кафедра управління проектами та прикладної статистики за цим «відрізком часу» доволі юна — їй усього 13 років. Але за цей час відбулося дуже багато подій.

Кафедру було створено 2 квітня 1996 року. Причиною постанови цього підрозділу університету була не дуже сильна практична математична підготовка економістів. За задумом тодішнього ректора О. М. Коняєва для підсилення такої підготовки доцільно було б усі дисципліни математичного циклу практичної спрямованості зосередити на одній кафедрі. Спочатку кафедра називалася «Економетрія і соціально-економічна статистика». І перші результати не змусили себе чекати. Було відтворено логіку вивчення дисциплін математичного циклу практичної спрямованості, ліквідовано дубляж викладення матеріалу з різних дисциплін, встановлено контакт із провідними математичними школами України прикладної

математичної спрямованості. Але це зруйнувало багаторічні традиції (і не тільки нашого університету) відносно того, хто і що повинен викладати. Тому багато що повернулося на круги своя. За кафедрою закріпили лише дві дисципліни «Статистика» та «Економетрія». На тлі цих подій кафедрі вдалося зберегти науковий потенціал, який було сформовано попередньо в науково-дослідному колективі — «Створення виробів з композиційних матеріалів». У 1996 році цей колектив отримав сертифікат Національного космічного агентства на право здійснювати, розробляти та створювати космічну техніку. Маючи потужний кадровий потенціал, кафедра прийняла рішення з обслуговуючої стати випускною, і не просто, а за декількома спеціальностями, які тільки з'являлися в Україні. У 1998 р. першою в нашій країні кафедра отримала ліцензію на право підготовки фахівців за магістерськими програмами з — «Якості, стандартизації та сертифікації», «Інтелектуальної власності» та «Управління проектами». Першу спеціальність за рішенням ректорату передали іншій кафедрі. У цьому ж році кафедра отримала нову назву — «Проектний менеджмент та економетрія». Але на цьому вона не зупинилася і з 2000 року почала здійснювати підготовку фахівців за спеціальністю «Економічна статистика» за програмами магістра та спеціаліста та змінила назву на — «Управління проектами та економічна статистика».

А в 2005 р. кафедра почала називатися «Управління проектами та прикладна статистика» та почала готувати спеціалістів та магістрів з прикладної статистики.

Усе це лише віхові події, а між ними — 2 міжнародних конгреси; відкриття у 2000 р. фахового збірника (поки що єдиного в Україні за спеціальністю «Управління проектами та програмами»); захист докторської та 5-ти кандидатських дисертацій, видання 3-х навчальних посібників із грифом МОН України; формування наукових шкіл з нових напрямків; облаштування кафедри і багато — багато чого іншого. За 13 років опубліковано більш ніж 500 статей, взято участь у 87-ми конференціях, 6-ти міжнародних симпозиумах, отримано 163 патенти на об'єкти інтелектуальної власності, з яких 34- спільно зі студентами.

Співробітники кафедри розробили 6 програмних продуктів, які зареєстровано в Державному департаменті інтелектуальної власності. Наші студенти є постійними учасниками та призерами студентських конференцій, конкурсів олімпіад.

Сьогодні кафедра розвивається згідно зі своєю стратегією, яка базується на системній методології та

Колектив викладачів та співробітників кафедри маркетингу

є суттю і джерелом вагомих переваг нашої команди викладачів, співробітників, студентів і випускників.

Кафедра «Маркетинг» (завідувач — професор Т. С. Максимова). Кафедра маркетингу створена наказом ректора Луганського машинобудівного інституту від 8 вересня 1972 р. № 585 і називалася на той час «Кафедра економіки і планування матеріально-технічного постачання». У 1993 р. її було перейменовано на «Кафедру маркетингу».

Головне завдання, що стоїть перед кафедрою, — максимальне наближення змісту і можливостей сучасної освіти до потреб сьогодення на підставі активного використання у навчальному процесі інноваційних методів та технологій.

Наукова діяльність кафедри є невід'ємною складовою підвищення якості підготовки спеціалістів із вищою освітою та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

На кафедрі результативно функціонує наукова школа «Методологія діагностування та прогнозування розвитку маркетингової діяльності економічних систем», яку очолює доктор економічних наук, професор Тетяна Семенівна Максимова.

За результатами наукових досліджень на кафедрі щорічно видають монографії, публікують статті у фахових збірниках наукових праць, впроваджують науково-методичні розробки на промислових підприємствах м. Луганська та Луганської області.

Результати наукових досліджень використовуються у навчальному процесі та при організації науково-дослідної роботи студентів.

На кафедрі працює студентський науковий гурток. Студенти спеціальності «Маркетинг» постійно беруть участь у науково-практичних конференціях студентів, конкурсах студентських робіт, олімпіадах, залучаються до виконання НДР.

Розвиток усіх напрямків діяльності кафедри здійснюється під керівництвом завідувача. Цілеспрямованість, відчуття відповідальності за справу та колектив кафедри, вимогливість до себе та співробітників — це далеко неповний перелік особистісних

З 1997 р. кафедра видає збірник наукових праць «Маркетинг: теорія і практика», занесений до переліку фахових видань ВАК України

якостей сучасного керівника кафедри «Маркетинг» доктора економічних наук, професор Тетяни Семенівни Максимової.

Під її керівництвом на кафедрі створена та результативно функціонує наукова школа, здійснюється підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації (кандидатів і докторів економічних наук), налагоджено обмін науково-педагогічним досвідом зі спорідненими кафедрами провідних вузів України. Особисто Тетяна Семенівна має понад 130 наукових публікацій, у яких розглядаються теоретико-методологічні підходи до розв'язання організаційно-економічних проблем в управлінні маркетинговою діяльністю сучасних суб'єктів господарювання.

Кафедра економічної кібернетики (завідувач — професор С. К. Рамазанов). В Україні спеціальність економічна кібернетика з'явилася у 1965 р. спочатку в трьох університетах. Враховуючи її актуальність, у 1968 році у Луганському машинобудівному інституті було створено лабораторію обчислювальної техніки яку очолив доктор технічних наук, професор Е. Е. Рафалес-Ламарка. Внесок його в розвиток інформатизації інституту — величезний. У 1970 р. завідувачем лабораторії став доцент М. П. Семесенко, який зробив значний внесок у розвиток матеріально-технічного та кадрового забезпечення лабораторії обчислювальної техніки, запрошуючи з різних науково-дослідних інститутів і вузів спеціалістів з комп'ютерних технологій, кібернетики, математики. Одним із них був молодий випускник Донецького державного університету С. К. Рамазанов.

У 1975 р. (Наказ Мінвузу № 22 від 17.02.1975 р.) на базі Лабораторії обчислювального центру Луганського машинобудівного інституту було створено кафедру технічної кібернетики та систем управління,

Випускники кафедри ЕК у музеї університету після вручення дипломів

Міжнародна науково-практична конференція кафедри ЕК

першим завідувачем якої став М. П. Семесенко. Технічною базою кафедри були ЕОМ «Промінь», «Мир-1», «Наири», «Мінськ-22», «БЕСМ-4М» та інші. Біля витоків створення кафедри стояли нинішній завідувач кафедрою «Економічна кібернетика» проф. С. К. Рамазанов, а також нинішній декан факультету «Менеджмент» професор В. М. Даніч, та доценти В. А. Цигунов, В. К. Варецький, Й. М. Болотінський, Н. М. Худяков та інші. Важливою подією було відкриття на базі кафедри, у 1978 р., галузевої науково-дослідної лабораторії Міністерства загального машинобудування в СКТБ «Алмаз». Основним науковим напрямком лабораторії була розробка спеціального математичного й програмного забезпечення неоднорідних багатомашинних комплексів для об'єктів оборонного і космічного призначення. Низку важливих науково-технічних робіт кафедра виконувала на замовлення Інституту кібернетики АН України, підприємств і організацій колишнього Союзу. Вона займала провідні позиції в галузі розробок інструментальних засобів прикладного та загальносистемного програмного забезпечення.

Уже на той час кафедра технічної кібернетики була однією з провідних кафедр інституту за напрямом створення систем автоматизованого проектування конструкторської та технічної документації, автоматизованих систем управління вимірювальними комплексами, крос-систем та емуляторів. Успішне поєднання науково-дослідної та викладацької роботи надало можливість відкрити на кафедрі, у 1985 р., спеціальність «Робототехнічні системи та комплекси». Перший випуск за цією спеціальністю відбувся у 1990 році.

З 1988 року кафедру очолює С. К. Рамазанов.

Розвиток ринкової й економічної кібернетики у 90-х роках ХХ — століття зумовив великий попит на спеціалістів у галузі інформаційних технологій в економіці, що надало можливість відкрити у 1993 р. ще одну спеціальність — «Інформаційні системи в менеджменті», яку в 1998 році було замінено на наявну нині спеціальність «Економічна кібернетика».

Із розвитком держави попит на спеціалістів у галузі інформаційних технологій зростає, тому в 2000 р. на кафедрі відкрито спеціальність «Інформаційні керуючі системи та технології».

З 2007 р. кафедра економічної кібернетики здійснює набір студентів на бакалаврську програму за напрямом 6.030502 — «Економічна кібернетика».

За роки роботи кафедра підготувала понад 1300 фахівців, 15 із яких здобули науковий ступінь кандидатів наук та одного доктора наук.

З 2010 р. планується прийом на магістерську програму за спеціальністю 8.03050201 — «Економічна кібернетика» із спеціалізаціями: 8.0305020101 — Моделювання економічних процесів, 8.0305020102 — Електронна комерція, 8.0305020103 — Прогнозування соціально-економічних процесів.

Нині на кафедрі навчається близько 400 студентів денної та заочної форм навчання у містах Луганськ, Красnodон, Свердловськ, Євпаторія, Складовськ. Наявність кількох наукових шкіл дає можливість здійснювати підготовку аспірантів (кандидатів технічних або економічних наук) та докторантів (докторів технічних або економічних наук).

Вручення дипломів випускникам кафедри

На кафедрі працює студентська наукова спілка «Фенікс», яка проводить щорічну всеукраїнську наукову конференцію студентів з питань функціонування економіки в умовах глобалізації.

Крім навчальної роботи, колектив кафедри проводить активну наукову роботу в галузі еколого-економічного моделювання, управління регіональними освітніми системами, дистанційного навчання, інтелектуальних систем підтримки прийняття рішень, моделювання технологічних та економічних процесів, дослідження демографічної ситуації та її впливу на економіку регіону. Раз на два роки кафедра проводить Міжнародну науково-практичну конференцію «Методи, моделі та

Застосування знань на практиці

інформаційні технології в сучасній економіці». Викладачі кафедри беруть участь у Міжнародній виставці «Сучасна освіта України ХХІ століття» та мають у своєму арсеналі повний комплект медалей цієї виставки.

Міжнародні зв'язки кафедри економічної кібернетики з навчальними закладами та установами інших країн характеризуються за двома напрямками: підготовка спеціалістів для закордонних країн та співробітництво із закордонними ВНЗ-партнерами.

Кафедра економічної кібернетики має достатньо розвинені міжнародні зв'язки. За спеціальностями кафедри навчаються зокрема студенти з Росії. У рамках міжнародного обміну між Україною та Німеччиною на кафедрі проводиться підготовка студентів для навчання в Ессенському університеті. В межах урядової угоди між Україною та В'єтнамом випускники кафедри економічної кібернетики у 2003 р. було направлено до аспірантури в університет В'єтнаму. У 2009 р. кафедра брала участь у Міжнародній конференції «Перспективи розвитку діяльності польських та українських підприємств» у місті Варшава (Польща), за результатами якої було видано збірник наукових праць та підготовлено до друку спільну монографію.

Кафедра досить активно співпрацює із закордонними ВНЗ-партнерами за головними напрямками науково-дослідної та навчальної роботи. Так за програмою російсько-українського співробітництва виконується робота «Розробка інформаційно-аналітичної системи підтримки прийняття рішень у регіональній системі освіти». Партнер проекту з російського боку — Московський державний інститут ділового адміністрування при уряді Москви. Керівник проекту — професор С. К. Рамазанов.

У висновку хочу висловити велику подяку всьому колективу мого рідного Давілівського університету, особливо колективу факультету і моєї кафедри, де я пропрацював і живу багато років. Бажаю всім вам добробуту, стабільності в розвитку і процвітання.

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ

РОЗМИСЛОВ Олександр Миколайович

Декан факультету
Кандидат економічних наук,
доцент

Розмислов Олександр Миколайович народився 5 листопада 1971 р. у Ворошиловграді в сім'ї робітників. У 1979–1989 рр. навчався в середній школі № 52 м. Ворошиловграда. У 1989 р. вступив до Ворошиловградського машинобудівельного інституту на спеціальність «Облік і аудит», який закінчив із відзнакою у 1997 р.

З 1 січня 1997 р. був прийнятий на посаду економіста Центру післядипломної освіти Східноукраїнського державного університету. З 1 вересня 1997 р. був переведений на посаду асистента кафедри базових дисциплін та комп'ютерних технологій Центру післядипломної освіти Східноукраїнського державного університету. У 2002 р. був переведений на посаду старшого викладача кафедри обліку і аудиту Східноукраїнського національного університету. Протягом 2002–2005 рр. займався педагогічною роботою та написанням кандидатської дисертації як здобувач кафедри «Банківська справа». У 2005 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 29.051.01 Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 08.06.04 — бухгалтерський облік, аналіз і аудит.

З 2004 р. за сумісництвом обіймав посаду заступника декана фінансово-економічного факультету. З 1 лютого 2006 р. був переведений на посаду доцента кафедри обліку й аналізу господарської діяльності, а з 1 вересня 2007 р. — на посаду доцента кафедри контролю і аудиту. У грудні 2006 р. на засіданні вченої ради СХУ ім. В. Даля була затверджена тема докторської дисертації, а в листопаді 2007 р. було розглянуто і затверджено подання на звання доцента кафедри контролю і аудиту.

У зв'язку з поділом фінансово-економічного факультету на фінансовий і економічний з 2 липня 2007 р. виконував обов'язки заступника декана фінансового факультету з тимчасовим виконанням функцій декана цього факультету.

З 21 квітня 2008 р. очолює факультет фінансового управління на посаді декана.

Одружений, виховує двох доньок.

08.00.09 — Бухгалтерський облік, аналіз та аудит.

Керівництво факультету проводить нараду. Зліва направо: зав. каф. оподаткування — проф. Т. В. Калінеску, зав. каф. фінансів, проф. Л. А. Костирко, зав. каф. банківської справи, проф. П. Є. Житний, заступник декана, доц. А. А. Мартинов, декан факультету, доц. О. М. Розмислов, заступник декана, доц. Л. Ф. Ларікова

Керівником дисертації був Павло Євгенович Житний — ще одна людина, яка підтримала мене і дала можливість утвердитися як ученому. Робота над дисертацією тривала чотири роки, завдяки цьому я познайомився з багатьма відомими вченими в галузі бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту, побував у багатьох містах України на конференціях і семінарах. У 2004 р. у мене відбулися дві знакові для мене події: народження дисертації і другої дочки Мілени. У цьому ж році Володимир Трохимович зробив пропозицію очолити на факультеті виховну роботу. В мене були сумніви і побоювання щодо змін долі, але «команда», яка сформувалася на той момент у деканаті, дала змогу повірити в свої сили і можливості.

Так до педагогічної і наукової діяльності додалися адміністративні обов'язки. Робота справді складна і дуже відповідальна. Якщо на лекції або семінарі відповідаєш лише за себе, то тут — за цілий колектив викладачів і студентів, а їх на фінансово-економічному факультеті було більше п'яти тисяч чоловік. Хоча робота загалом вдавалася. Крім того, в 2005 р. успішний захист кандидатської дисертації і подальше підтвердження статусу доцента кафедри контролю і аудиту були мені надійною опорою на шляху професійного зростання.

У 2007 році в університеті, який на той момент уже отримав статус національного з присвоєнням імені Володимира Даля, відбулися структурні зміни: факультет був поділений на два структурні підрозділи — економічний і фінансовий факультети. Один із них очолила Марина Анатоліївна Мельник, а другий я — Олександр Миколайович Розмислов.

Після розподілу контингент факультету склав майже дві тисячі осіб, півсотні викладачів, із них — три доктори

і п'ятнадцять кандидатів наук. Тобто до структури факультету увійшли три випускні кафедри: кафедра фінансів, кафедра банківської справи і кафедра оподаткування.

Фінанси є основою формування і дії економічного та соціального механізму, тобто механізму функціонування виробництва та соціального розвитку.

Економіка, складовими частинами якої є трудовий, науковий і техніко-виробничий та природно-ресурсний потенціал, формується як єдиний господарський механізм здебільшого фінансовою системою.

Позаяк фінанси формують основу фінансової системи, кафедра фінансів є основою у формуванні факультету фінансового управління.

Кафедру «Фінанси» створено

2 квітня 1996 р. з метою підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно керувати фінансами як на рівні держави, так і на рівні окремого суб'єкта господарювання. Потреба у кваліфікованих спеціалістах у сфері фінансів обумовлена необхідністю підготовки фахівців нового зразка, які оперативного реагують на фінансово-економічну ситуацію, котра динамічно змінюється за сучасних умов, що підтверджується постійним зростанням обсягу прийому студентів за напрямом «Фінанси і кредит». Нині кафедра входить до складу факультету фінансового управління СНУ ім. В. Даля.

Незмінною завідувачкою кафедри є доктор економічних наук, професор Лідія Андріївна Костирко, під керівництвом якої кваліфікований колектив кафедри на високому рівні провадить навчально-методичну роботу, спрямовану на безперервне розширення методичної бази кафедри, всебічне використання новітніх методів навчання, а також наукові дослідження за актуальними питаннями фінансової науки.

Професорсько-викладацький склад кафедри фінансів під керівництвом проф. Л. А. Костирко

Фінансові та кредитні ресурси — це дві взаємопов'язані категорії, які поєднані і у структурі факультету. Відтак логічним продовженням розвитку, на той час ще фінансово-економічного факультету, стало утворення у 2000 р. **кафедри «Банківська справа»**.

Банківська система України за роки незалежності набула вагомого розвитку і наразі складається з великої мережі комерційних банків, які забезпечують грошовий обіг країни. Перехід економіки на ринковий шлях розвитку виявив велику потребу суб'єктів господарювання у банківських послугах і, відповідно, в адекватній підготовці кваліфікованих кадрів. Це вимагало нових підходів до організації підготовки спеціалістів та кардинального оновлення змісту банківської освіти загалом. У нашому регіоні виникла нагальна потреба кваліфікованих кадрів для роботи в Національному банку України, державних і комерційних банках, інвестиційних фондах, страхових компаніях, біржах, аудиторських фірмах, казначействах, тобто спеціалістів, здатних аналізувати, а також активно керувати фінансовими ресурсами банку або ж підприємств усіх форм власності. За наказом ректора Східноукраїнського державного університету в липні 2000 року було створено кафедру «Банківська справа», яку очолив доцент Павло Євгенович Житний, нині — доктор економічних наук.

Студенти, які навчаються за спеціальністю «Банківська справа», набувають теоретичних знань і практичних навичок в області стратегічного планування, обліку і фінансового аналізу банківської діяльності, управління й організації діяльності банків, вирішення фінансово-економічних проблем як на рівні господарюючих суб'єктів, так і на рівні держави, а також можуть працювати у банківських структурах, так і на підприємствах, фондовому ринку та на ринку цінних паперів, у небанківських фінансово-кредитних інститутах і виконувати на практиці банківські операції.

У загальній стратегії економічних реформ, які проводяться в Україні, особливе місце належить системі оподаткування. Тому відкриття у 2003 р. **кафедри «Оподаткування»**, а згодом, у 2005 р. і спеціальності «Оподаткування» — було життєво необхідним. Така кафедра залишається поки що єдиною в Донбасі, і тут навчаються студенти з різних регіонів України.

Головним напрямом роботи кафедри є підготовка висококваліфікованих фахівців із метою забезпечення

освітніх і професійних потреб регіону, надання населенню можливостей для підвищення свого освітнього та професійного рівня. Підготовка сучасних фахівців з оподаткування зорієнтована на розширення професійної підготовки і використання випускників університету не лише у виробництві, а й у сфері соціального захисту, що включає державні підприємства, комерційні фірми, акціонерні товариства, товариства інших форм власності, корпорації, концерни, об'єднання, спільні підприємства всіх форм власності, різні фонди служби зайнятості, соціального і пенсійного страхування і т. ін.

Перший випуск бакалаврів зі спеціальності «Оподаткування»

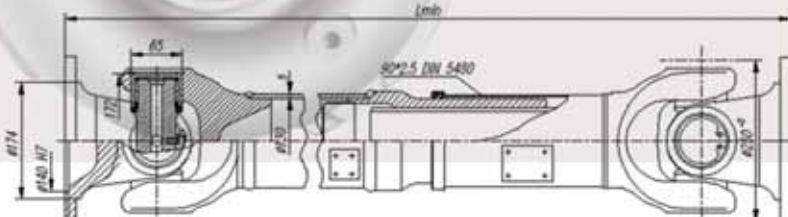
Стимулює творчу активність кафедри «Оподаткування» її керівник — доктор економічних наук, професор Тетяна Василівна Калінеску (автор більш ніж 155 наукових праць загальним обсягом понад 212 друк. арк.), під керівництвом якої колектив кафедри проводить наукову і педагогічну роботу, спрямовану на безперервне розширення методичної бази, всебічне використання прогресивних методів навчання та наукові дослідження з актуальних питань економічної науки.

Загалом за час існування факультету було захищено одну докторську і вісім кандидатських дисертацій. Видано шість навчальних посібників, зокрема 4 із грифом МОН, 11 монографій та опубліковано 154 статті у фахових виданнях. Все це робота не однієї особи, а згуртованого колективу, який очолює декан і завідувачі кафедр.

На сьогодні моя історія як декана факультету більш ніж скромна, але, на мою думку, головне для будь-якої людини, яка пов'язала свою долю з Далівським університетом, — це не посада, яку вона обіймає, а її місце в колективі, який називається «Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля».

ФАКУЛЬТЕТ ПРИКЛАДНОЇ МЕХАНІКИ І МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА

СОКОЛОВ Володимир Ілліч

Декан факультету
Доктор технічних наук,
професор

Соколов Володимир Ілліч народився у 1962 р. у с. Ольховому Станічно-Луганського району Луганської області. Навчався в середній школі № 2 м. Луганська. У 1979 р. вступив до Ворошиловградського машинобудівного інституту, а в 1984 р. закінчив його з відзнакою за спеціальністю «Гідравлічні машини та засоби гідропневмоавтоматики» та одержав кваліфікацію інженер-механіка.

Після закінчення інституту і після проходження служби у лавах Радянської армії працював інженером-конструктором на Луганському верстатобудівному заводі ім. Леніна у відділі головного конструктора та займався проектуванням автоматичних приводів металорізальних верстатів.

У 1986 р. переведений на роботу до Луганського машинобудівного інституту на посаду інженера кафедри гідравліки та гідромашин. З 1987 по 1990 рр. навчався в аспірантурі інституту (науковий керівник — кандидат технічних наук, доцент М. В. Славотинський). У 1991 р. захистив кандидатську дисертацію, присвячену розробці прецизійних приводів спеціального технологічного обладнання з програмним управлінням у Московському державному технічному університеті ім. М. Е. Баумана. З 1990 р. працює асистентом, потім — старшим викладачем, доцентом кафедри гідрогазодинаміки.

У 1998 р. вступив у докторантуру Східноукраїнського національного університету, де підготував дисертацію про безпеку енергоблоків атомних електричних станцій (науковий консультант — доктор технічних наук, професор О. Л. Голубенко). У 2001 р. достроково захистив докторську дисертацію в Донбаській національній академії будівництва й архітектури і відтоді займає посади професора, начальника департаменту інформаційного забезпечення науково-освітньої діяльності та вченого секретаря університету.

У 2002 р. був переведений на роботу до Луганської обласної державної адміністрації, де працював начальником відділу науки.

З 1 вересня 2005 р. обраний деканом механічного факультету університету, а у 2009 р. також призначений завідувачем кафедри металорізальних верстатів та інструментів.

Автор 200 наукових і навчально-методичних праць, зокрема 14 монографій, 20 навчальних посібників із грифом Міністерства освіти і науки України, 50 авторських свідоцтв та патентів і майже 100 статей у наукових виданнях. Підготував трьох кандидатів та доктора технічних наук.

До складу факультету входять кафедри: технології машинобудування, металорізальних верстатів та інструментів, прикладного матеріалознавства, промислового та художнього литва, обробки металів тиском і зварювання, легкої і харчової промисловості, обладнання електронної промисловості, машинознавства, нарисної геометрії та графіки.

Напрями підготовки: «Інженерна механіка», «Машинобудування», «Зварювання», «Ливарне виробництво», «Інженерне матеріалознавство», «Технологія виробів легкої промисловості».

На факультеті працюють 20 докторів та 80 кандидатів наук.

Докторантура й аспірантура за спеціальностями:

05.02.02 — Машинознавство; 01.02.04 — Механіка

деформівного твердого тіла; 05.03.01 — Процеси механічної обробки, верстати та інструменти;

05.03.05 — Процеси та машини обробки тиском;

05.02.08 — Технологія машинобудування; 05.16.04 —

Ливарне виробництво; 05.02.01 — Матеріалознавство;

05.16.06 — Порошкова металургія та композиційні

матеріали; 05.27.06 — Технологія, обладнання та виробництво електронної техніки.

Функціонують спеціалізовані вчені ради за

спеціальностями: 05.03.05 — Процеси та машини

обробки тиском; 05.02.02 — Машинознавство,

05.26.01 — Охорона праці.

Факультет прикладної механіки і матеріалознавства, який було створено ще в 1920 р., став колискою колишнього Ворошиловградського машинобудівного інституту, згодом реорганізованого у Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. У ті часи студентам загальноосвітніх технічних курсів присвоювали звання майстра, а після закінчення четвертого року навчання, на якому вивчали спеціальний курс, — інженера вузької спеціальності зі спеціалізацією «Металургійні верстати та холодна обробка металів».

Перша назва факультету — «Механічний». Протягом 1947–1956 рр. у структурі навчального закладу було апробовано лише два факультети: «Механічний» та «Гарячої обробки». Керував ними безпосередньо ректор. Кафедр не лише на факультеті, а й в університеті не було, методичне керівництво здійснювали дев'ять навчально-методичних секцій. Секцією спеціальних дисциплін технологічного профілю керував І. Т. Єнакієв. Згодом, у наступному 1956–1957 навчальному році, на громадських засадах було створено сім кафедр, а наприкінці 1957 р. Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти СРСР затвердило перші шість кафедр.

У 1963 р. у результаті розділення механічного факультету з'явилися два нові підрозділи вузу — механіко-технологічний та факультет автоматизації виробничих процесів. До складу механіко-технологічного факультету входили кафедри: «Технологія машинобудування» (виконував обов'язки завідувача кафедри кандидат технічних наук, доцент

І. М. Карташов), «Металорізальні верстати та інструменти» (завідувач кафедри — кандидат технічних наук, доцент М. І. Могильний), «Графіка» (старший викладач В. А. Мельник), «Вища математика» (кандидат технічних наук, доцент А. Л. Корощенко), «Охорона праці» (кандидат технічних наук, доцент В. В. Севриков), «Економіка» (кандидат технічних наук, доцент В. М. Нікулін).

Першим деканом механіко-технологічного факультету став кандидат технічних наук, доцент А. Л. Корощенко. Він розпочав свою роботу зі створення матеріально-технічної бази кафедр, формування педагогічного колективу та досяг у цьому чималих успіхів. Керівники промислових підприємств міста Луганська та області, до яких він звернувся по допомогу, охоче відгукнулися на прохання декана, і факультет став поповнюватися обладнанням. На кафедрі металорізальних верстатів та інструментів невдовзі було створено механічні майстерні, організовано лабораторії обробки металів. Найвагоміший внесок у створення матеріально-технічної бази факультету зробили колективи кафедр «Технологія машинобудування», «Металорізальні верстати та інструменти».

Позаяк власних педагогічних кадрів не вистачало, запрошували кваліфікованих спеціалістів із промислових підприємств та інших вищих навчальних закладів. Саме в той час із заводів Луганська та області прийшли працювати в інститут І. М. Карташов, М. І. Капцев, М. Ю. Шайнський, С. І. Стоянченко, З. І. Комісарова, В. Ф. Осипенко, П. П. Аулов, Б. Л. Рябошапко та інші, хто взяв на себе основну частину навчального навантаження. Зміцнювалася й аспірантура. Серед перших аспірантів були І. М. Ретивцев, О. Г. Ігнатенко, Ю. М. Сурнін, В. О. Власов та ін.

Упродовж 1968–1971 рр. факультет очолював кандидат технічних наук, доцент М. І. Капцев, а згодом деканом став кандидат технічних наук доцент

У машинному залі кафедри металорізальних верстатів та інструментів

В. В. Севриков, який вважав своїм основним завданням підвищення виконавчої дисципліни в колективі та посилення політико-виховної роботи серед студентів.

Початок розквіту факультету припадає на період, коли з 1973 р., його очолила кандидат технічних наук, доцент З. І. Комісарова. У цей час розробляється багато методичних вказівок, активно працюють науково-методичні та педагогіко-психологічні семінари, збільшується кількість відкритих лекцій. У результаті, на факультеті зростає кількість викладачів зі ступенями та званнями: на початок 1975 р. тут працювали 21 кандидат наук та один доктор технічних наук. Надходить обчислювальна техніка, починає працювати нова кафедра прикладної математики, яку очолив доктор технічних наук, професор Ернест Рафалес-Ламарка. Саме тут пізніше було запроваджено автоматизовані системи у вищій школі.

У 1975 р. деканом факультету призначили кандидата технічних наук, доцента Н. П. Гнедова. У цей рік на факультеті різко збільшилася кількість студентів. Так за двома спеціальностями на денному відділенні навчалось понад 800 осіб і близько 400 — на вечірньому та заочному відділеннях. Збільшився також штат викладачів та допоміжного складу.

У 1978 р. деканом факультету було обрано кандидата технічних наук, доцента О. Г. Ігнатенка. У лютому цього року розпочалося будівництво навчального корпусу № 4, в якому мали розташовуватися кафедри і деканат факультету. О. Г. Ігнатенко очолив штаб цього будмайданчика, до роботи залучили студентський будівельний загін «Механік». Наставниками загону були старший викладач кафедри металорізальних верстатів та інструментів А. П. Конський та інженер кафедри технології машинобудування А. Г. Макухін (зараз — заступник декана факультету). Вміло організована робота та інтенсивна праця студентів дали змогу здати навчальний корпус в експлуатацію 31 грудня 1979 року.

За роки управління факультетом О. Г. Ігнатенка з'являються перші комп'ютерні класи, розширюється перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців. Студенти отримують можливість проходити практику в Європі. Факультетом

на чолі з деканом багато зроблено для будівництва приміщення університетської бібліотеки.

У 1988 р. вперше на факультеті захистили докторські дисертації М. І. Могильний і Є. У. Зарубицький, а трохи пізніше — В. П. Шишов і В. О. Вітренко. У 1991 р. при факультеті відкрито спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських, а з 2001 р. — докторських дисертацій за спеціальністю 05.03.05 — «Процеси та машини обробки тиском».

У 2005 р. на посаду декана факультету обрано доктора технічних наук, професора В. І. Соколова.

У 2009 р. механічний факультет було перейменовано. Остаточну назву факультету прикладної механіки і матеріалознавства закріплено наказом ректора від 28.08.2009 р. № 14. Згодом до складу факультету прикладної механіки і матеріалознавства входить 9 кафедр: машинознавство (завідувач кафедри — професор, доктор технічних наук П. Л. Носко); металорізальні верстати та інструменти (професор, доктор технічних наук В. І. Соколов); обробка металів тиском і зварювання (професор, доктор технічних наук Р. І. Рей); прикладне матеріалознавство (професор, доктор технічних наук Л. О. Рябичева); промислове та художнє литво (професор, доктор технічних наук Ю. І. Гутько); нарисна геометрія та графіка (професор, доктор технічних наук І. В. Малков); технологія машинобудування (професор, доктор технічних наук В. Л. Дзюба); обладнання електронної промисловості (професор, доктор технічних наук С. С. Єрошин); легка і харчова промисловість (доцент, кандидат технічних наук І. Г. Дейнека).

На факультеті здійснюється підготовка спеціалістів і магістрів за 15 спеціальностями (перелік-97): технологія машинобудування; обробка матеріалів за спецтехнологіями; металорізальні верстати та системи; інструментальне виробництво; обладнання ливарного виробництва; обладнання для обробки металів тиском; обладнання електронної промисловості; обладнання переробних і харчових виробництв; обладнання легкої промисловості та побутового обслуговування; технологія та устаткування зварювання; технологія і устаткування відновлення та підвищення зносостійкості машин і конструкцій; прикладне

Заступник декана А. Г. Макухін з учасницями ансамблю козацької пісні «Вольниця»

У лабораторії
факультету

матеріалознавство; композиційні та порошкові матеріали, покриття; ливарне виробництво чорних та кольорових металів; швейні вироби; обладнання електронної промисловості. З 2007 р. здійснюється набір для підготовки бакалаврів за 6 напрямми (перелік-2006): інженерна механіка, машинобудування, зварювання, ливарне виробництво, інженерне матеріалознавство, технологія виготовлення виробів легкої промисловості.

Студенти факультету проходять переддипломну практику на підприємствах Європи, мають можливість продовжити освіту або здобути другу в європейських університетах за умови вивчення мови. Випускники факультету за свої фахом — універсали. Вони озброєні глибокими знаннями з механіки, здатні вирішувати математичні й економічні завдання, використовуючи нові комп'ютерні технології, виконують складні інженерні розрахунки, будують моделі, оптимізують процеси й конструкції. На факультеті працюють 20 докторів і 80 кандидатів наук.

У складі цього підрозділу університету — мультимедійна аудиторія, три комп'ютерні класи, комп'ютерний клуб з інженерним напрямком діяльності, навчальні та наукові лабораторії, парк сучасного устаткування, аспірантура, докторантура.

На факультеті діють команди КВК, спортивні секції, колектив авторської пісні, клуб аматорів поезії, клуб аматорів шахів та іноземних мов, ансамбль козацької пісні «Вольниця», науково-практичний гурток «Школа ресторанної справи», творчий центр «Студентський будинок моделей» та інші колективи.

Кафедра «Технологія машинобудування» створена як окремий підрозділ у 1957 р. згідно з наказом № 880 від 26.08.1957 р. Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти СРСР. За роки існування кафедри змінилися масштаби розвитку машинобудування, з'явилися нові матеріали та сучасні методи обробки. Важливою частиною нашої культури стали персональні комп'ютери. У сучасних умовах

традиційна інженерна освіта за фахом «Технологія машинобудування» потребує поглиблених спеціальних знань про сучасні системи проектування й управління. Тому студенти кафедри навчаються з 2000 року за фахом «Обробка матеріалів за спецтехнологіями» і з 2001 р. — за фахом «Технологія машинобудування» зі спеціалізацією «Комп'ютерні технології в машинобудуванні». Викладачі та аспіранти кафедри беруть участь у щорічних міжнародних науково-технічних конференціях. Основні наукові напрями: «Обробка матеріалів вільними абразивами», «Обробка матеріалів концентрованими потоками енергії». За свої наукові розробки співробітники кафедри отримали 250 авторських свідоцтв. За їх результатами опубліковано 560 наукових статей, 5 монографій і 25 дисертацій. Цим підтверджується пріоритет кафедри у відповідних наукових напрямках. За досягнення в навчальній, методичній та науковій діяльності її колектив неодноразово був серед призерів як із-поміж кафедр університету, так і серед кафедр інших ВНЗ.

З 2001 р. завідувачем кафедри є доктор технічних наук, професор В'ячеслав Леонідович Дзюба.

Кафедра «Металорізальні верстати та інструменти» організована у 1963 р. Її перший завідувач — кандидат технічних наук, доцент Микола Іванович Могильний. До складу кафедри увійшли: лабораторія металорізальних верстатів і кабінет із наочними посібниками з теорії різання металів, різального інструменту і металорізальних верстатів.

У 1964 р. кафедра випускає перших інженерів-механіків, які навчалися на денному відділенні, у 1965 році — на заочному й вечірньому відділеннях. За розвиток науково-дослідної роботи у 1967 році колектив кафедри відзначений дипломом ВДНГ СРСР.

На початку 70-х років на кафедру прийшли висококваліфіковані спеціалісти-виробничники: кандидати технічних наук, доценти Є. У. Зарубицький, З. І. Комісарова, В. М. Кисельов, М. П. Гнедов,

С. І. Стоянченко. У 1971 р. кафедра розташувалася в двоповерховій споруді. Придбали сучасні верстати, прилади, пристосування та інструменти, що дало можливість створити нові лабораторії для налагодження повноцінного навчального процесу. Невдовзі з'явилися верстати з ЧПУ і перші ЕОМ. Саме на 1970-ті роки припадає початок розквіту науково-дослідної роботи на кафедрі.

Протягом 1975–1985 рр. кафедру очолював кандидат технічних наук, доцент В. М. Кисельов. У ці роки наукові досягнення кафедри набувають визнання та впроваджуються у виробництво. У 1983 р. за розробку нових моделей автоматизованих токарно-давильних верстатів інженер І. В. Кочетов нагороджений золотою медаллю ВДНГ СРСР, доцент М. І. Могильний — срібною медаллю, інженер Ю. Л. Фрегер та доцент В. М. Моїсєєв — бронзовими медалями. На ВДНГ демонструвався створений на кафедрі в лабораторії «Важкооброблювальні метали» верстат для термофрикційної обробки. Науковий керівник цієї розробки доцент Є. У. Зарубицький нагороджений срібною медаллю, а група інженерів і викладачів — бронзовими. Загалом же кафедра металорізальних верстатів та інструментів 8 разів брала участь у ВДНГ СРСР.

За результати науково-дослідних розробок викладачі та співробітники кафедри нагороджені 26 золотими, срібними та бронзовими медалями ВДНГ СРСР.

У ці роки викладачі кафедри разом зі студентами будували навчальні корпуси, їдальню, спортивний комплекс, бібліотеку. Талановитим організатором студентських будівельних загонів був старший викладач А. П. Конський, відзначений державними нагородами.

Упродовж 1985–1990 рр. кафедрою завідував кандидат технічних наук, доцент Г. Л. Хмеловський. Розробки кафедри, а саме верстати для токарно-давильної та термофрикційної обробки, з 1987 р. починають регулярно демонструватися на міжнародних виставках та ярмарках. Багато з них відзначено

грамотами та заохочувальними преміями. У 1988 році вперше на факультеті захистили докторські дисертації М. І. Могильний і Є. У. Зарубицький.

Протягом 1990–2000 рр. кафедру очолював доктор технічних наук, професор Є. У. Зарубицький. Він приділяв значну увагу науково-дослідній роботі студентської молоді й аспірантів, розвитку та вдосконаленню матеріальної бази кафедри, поліпшенню педагогічної майстерності викладачів. У цей час захищають дисертації викладачі кафедри В. А. Плaxотник, Т. П. Костіна, О. С. Кроль, Л. Д. Мелконов, М. І. Покинтелиця, І. Г. Дейнека. За успіхи у педагогічній і науковій роботі доктору технічних наук, професору Є. У. Зарубицькому присвоєно звання «Почесний професор Східноукраїнського державного університету».

Упродовж 2000–2009 рр. кафедрою керував кандидат технічних наук, доцент М. І. Покинтелиця. Крім спеціальностей «Металорізальні верстати та системи» та «Інструментальне виробництво», за якими здійснювалася підготовка фахівців, у 2000 р. на кафедрі відкрили спеціальність «Обладнання переробних та харчових виробництв, а в 2001 р. — «Обладнання легкої промисловості та побутового обслуговування», що стало підґрунтям для створення на факультеті у 2002 р., нової кафедри — «Легка і харчова промисловість», яку очолила кандидат технічних наук, доцент кафедри металорізальних верстатів та інструментів І. Г. Дейнека.

У 2005 р. кафедра уклала угоду про науково-технічну співпрацю з Російським центром АПМ WinMachine — провідним розробником інтегрованих систем автоматизованого проектування (САПР) та запровадила комплексне використання САПР у навчальному процесі під час виконання курсових та дипломних проектів, проведення наукових досліджень. За редакцією кандидата технічних наук, доцента О. С. Кроля видано навчальні посібники з проектування металорізальних верстатів та систем із застосуванням програмного комплексу «WinMachine».

У 2009 р. на посаду завідувача кафедри призначили доктора технічних наук, професора Володимира Ілліча Соколова.

За роки свого існування кафедра підготувала понад 3000 інженерів, її випускники обіймають керівні посади на різних підприємствах і установах, працюють викладачами вузів і коледжів. Колектив кафедри опублікував понад 1000 наукових статей у різних журналах та наукових збірниках, видав 100 монографій і навчальних посібників із грифом МОН України, отримав близько 200 авторських свідоцтв і патентів. З року в рік студенти кафедри посідають призові місця на республіканських олімпіадах та в конкурсах студентських

Викладачі та студенти факультету
на науково-практичній конференції

наукових робіт вузів України. Серед студентів кафедри — представники багатьох країн світу, зокрема Росії, Білорусі, Лівії, Іраку, Нігерії, Індії та ін.

Кафедра «Прикладне матеріалознавство» створена у 1962 р. Першим завідувачем її був Володимир Іванович Іванов, який перейшов працювати до вузу з посади головного металурга тепловозобудівного заводу імені Жовтневої революції.

Володимира Івановича знали як одного з найвидатніших спеціалістів у галузі технології металів і заводські металурги, і вчені-металурги, і металознавці. Враховуючи його численні наукові праці, досвід виробничої та викладацької діяльності, вища атестаційна комісія СРСР присвоїла йому вчений ступінь доцента.

Викладацький склад кафедри формувався із кваліфікованих працівників тепловозобудівного заводу. З-поміж них: М. О. Мариновський — начальник ковальсько-пресового цеху, В. Е. Відішев — старший майстер сталеливарного цеху. Із центральної заводської лабораторії прийшли на роботу на кафедру досвідчені спеціалісти в галузі матеріалознавства Г. П. Масляникова, Г. П. Винниченко, Л. І. Карташова. За короткий час було організовано та облаштовано необхідним обладнанням металографічні та термічні лабораторії, лабораторію з технології металів з різноманітними діючими макетами.

Викладачів та співробітників кафедри залучали до науково-дослідної діяльності. Для роботи на конкурсній основі було обрано кандидатів технічних наук О. І. Рогова, О. І. Юдицького, які до цього працювали в Луганському науково-дослідному інституті УкрНДІ «Гідровугілля».

Упродовж 1970–1975 рр. кафедру очолював кандидат технічних наук, доцент Пилип Іванович Гречишкін, а наступні п'ять років — кандидат технічних наук, доцент Олександр Ісаєвич Юдицький.

У 1980 р. на посаду завідувача кафедри було обрано кандидата технічних наук, доцента Людмилу Іванівну Карташову. Кафедру поповнюють кандидати технічних наук, доценти О. Г. Черних, Ю. О. Харламов, В. І. Коротков. Із їх приходом на роботу значно поліпшилась якість навчального процесу, розширились наукові дослідження.

У 1989 р. наказом Міністерства освіти України кафедру «Матеріалознавство і технологія металів» визнано провідною у Ворошиловградському вузівському центрі, у зв'язку з чим її колектив під керівництвом Л. І. Карташової починає інтенсивно займатися методичною, науково-дослідною роботою за темою «Розробка і впровадження в навчальний процес нових форм і методів навчання за курсами матеріалознавства і технології металів». Написано два навчальних посібники для самостійної роботи студентів, у яких пов'язано навчальний матеріал із питаннями майбутньої професійної діяльності.

У 1999 р. на кафедрі відкрито новий напрямок підготовки спеціалістів — «Інженерне матеріалознавство» і здійснено перший набір студентів на спеціальність «Прикладне матеріалознавство», у 2001 році —

на спеціальність «Композиційні та порошкові матеріали, покриття».

У 1999 р. завідувачем кафедри обрали доктора технічних наук, професора Людмилу Олександрівну Рябичеву. На кафедрі створено лабораторії порошкових матеріалів, дослідження механічних і фізичних властивостей та науково-дослідну лабораторію «Випробування та дослідження матеріалів», яка займається дослідженнями структури та властивостей матеріалів і причин їх руйнування. Випускники кафедри працюють у Японії (кандидат технічних наук Ю. В. Орлова) та Німеччині (Т. Василенко, А. Яковина).

Наукові роботи здійснюються за напрямком «Створення нових матеріалів зі спеціальними властивостями та технологій виготовлення деталей із них». За результатами науково-дослідних робіт захищено сім кандидатських дисертацій із проблем технології виготовлення виробів із порошкових матеріалів зі спеціальними властивостями. Розвивається науковий напрямок з отримання матеріалів із відходів промисловості та наноматеріалів. Співробітниками кафедри одержали 25 патентів, опублікували понад 300 статей, розробили навчальні посібники «Інструментальні матеріали», «Виготовлення матеріалів із відходів промисловості», «Фізичні методи дослідження матеріалів», «Проектування цехів порошкової металургії».

Кафедра постійно працює з підприємствами. Відкриті її філіали на ХК «Луганськтепловоз» та ВАТ «Горизонт».

Нині навчальний процес здійснюють 6 викладачів кафедри, які мають учені ступені й звання: кандидати технічних наук, доценти А. Т. Циркін, В. М. Дубасов, О. П. Могильна, О. В. Шевченко, Ю. М. Нікітін, Д. А. Усатюк.

Кафедра «Обробка металів тиском і зварювання» створена на механічному факультеті 27 червня 2006 р. на базі кафедр «Обладнання для обробки металів тиском» (створена в 1965 р.) і «Зварювання» (створена в 1969 р.). Завідувач кафедри — доктор технічних наук, професор Роман Іванович Рей.

Кафедри «Обладнання для обробки металів тиском» та «Зварювання» мають спільну історію їх створення. Ще у червні 1969 р. зі складу кафедри «Обробка металів тиском» тодішнього металургійного факультету виділилася та стала функціонувати як самостійна одиниця кафедри «Машини та технологія зварювального виробництва». Відтоді ці дві кафедри розвивалися самостійно.

У 1961 р. провели перший набір студентів на вечірню форму навчання зі спеціальності «Машини і технологія обробки металів тиском», що й поклало початок створення кафедри «Обладнання для обробки металів тиском». Очолити кафедру запросили начальника ковальсько-пресового цеху Луганського тепловозобудівного заводу доцента Н. А. Мариновського, а з 1974 р. кафедрою завідує доцент Р. І. Рей.

У 1978 р. організовано першу в історії інституту галузеву науково-дослідну лабораторію «Економічні

профілі для тепловозобудування», а в 1987 р. — галузеву науково-дослідну лабораторію «Перспективні ковальсько-пресові машини» (науковий керівник — доцент Р. І. Рей). Після 1988 р. докторські дисертації захистили В. М. Ліщинський, В. І. Дорошко, Р. І. Рей, Л. О. Рябичева, Ю. І. Гутько.

Датою створення кафедри зварювання є червень 1969 р. Але перший набір студентів (25 осіб — на денне відділення і 25 — на вечірнє) на спеціальність «Обладнання та технологія зварювального виробництва» здійснено ще в 1965 р. У подальшому план набору збільшили вдвічі.

Першим завідувачем кафедри «Машини і технологія зварювального виробництва» був доцент Віктор Данилович Колесніков, який до приходу в Луганський машинобудівний інститут працював на Луганському тепловозобудівному заводі головним зварювальником.

У 1974 р. кафедру «Машини і технологія зварювального виробництва» очолив доцент Анатолій Іванович Гедрович. На цій посаді він працював до 1985 р., упродовж 1990—1996 і 2004—2006 рр.

З 1973 р. кафедра розпочала підготовку спеціалістів для закордонних країн. Підготовлено понад 140 спеціалістів для зарубіжних країн, із них — 3 кандидати технічних наук. Крім цього, в інших навчальних закладах закінчили аспірантуру і захистилися ще 3 випускники-іноземці нашої кафедри.

Кафедра обробки металів тиском і зварювання готує фахівців за очною та заочною формами навчання, за кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста та магістра та за напрямками підготовки: інженерна механіка, спеціальність «Обладнання для обробки металів тиском»; зварювання, спеціальність «Технологія та устаткування зварювання», спеціальність «Технологія і устаткування відновлення та підвищення зносостійкості машин і конструкцій».

При кафедрі функціонує аспірантура й докторантура. У 1991 р. було створено спеціалізовану вчену раду з правом проведення захисту кандидатських дисертацій. Наказом ВАК України № 282 від 09.06.2006 р. у СХУ ім. В. Даля створено спеціалізовану вчену раду Д 29.051.02 із правом проведення захисту докторських дисертацій за спеціальностями: 05.03.05 — Процеси та машини обробки тиском; 05.26.01 — Охорона праці. Радю очолює професор Р. І. Рей, учений секретар — професор Ю. І. Гутько. За цей час було захищено 3 докторських та 42 кандидатських дисертації.

Кафедра «Промислове та художнє литво». Історія розвитку цивілізації свідчить як про безперервне виникнення, так і про таке ж безперервне зниження попиту на багато видів професійної діяльності людства.

Однією із дуже суттєвих ознак будь-якої професії є її історична живучість, затребуваність на різних етапах розвитку науки і техніки. Із цього погляду одні професії можуть бути найновішими та найсучаснішими, але водночас такими, що швидко зникають. Інші, навпаки, є старими, класичними, але завжди

потрібними у повсякденній діяльності людини.

До останніх належить і професія ливарника. Будучи не лише старою, а навіть давньою, вона одночасно завжди залишається молодого, сучасного і потрібною людству.

Без продукції ливарного виробництва неможливо уявити собі розвиток як класичних галузей машинобудування, так і сучасної авіації, ракетобудування, атомної енергетики, військової техніки. У рамках цієї професії створено не один десяток художніх творів образотворчого мистецтва, якими пишається людство.

На урочистому засіданні з нагоди 50-річчя кафедри промислового та художнього литва

У контексті з вище сказаним видається цілком закономірною підготовка в місті Луганську інженерів ливарного профілю. Адже саме постановня нашого міста у 1795 р. є наслідком створення в Донецькому регіоні казенного ливарного заводу. Це зумовило появу професії ливарника, зокрема й інженерного рівня, а відповідно (в 1957 р.) й кафедри ливарного виробництва.

Разом із п'ятьма іншими кафедрами була створена та критична маса, що забезпечила появу самостійного вищого навчального закладу під назвою Луганський машинобудівний інститут.

Але підготовка інженерів ливарного профілю розпочалася в нашому місті значно — з 1920 р. у вечірньому робочому технікумі. Її тимчасово призупинили в роки війни, а згодом знову поновили у 1948 р. До 1957 року було випущено 60 інженерів за спеціальністю ливарного виробництва, а за період існування кафедри підготовлено близько 2000 спеціалістів.

Кафедра, яка в різні роки називалася «Машини і технологія ливарного виробництва», «Автоматизація ливарного виробництва», «Промислове та художнє литво», зробила гідний внесок у становлення та розвиток кадрового й наукового потенціалу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, його міжнародного співробітництва та підготовку кваліфікованих кадрів для багатьох країн світу.

Основні досягненнями кафедри на нинішньому етапі:

— підготовлено перший міжнародний підручник СНУ ім. В. Даля — Магдебурзький університет імені Отто-фон-Гюріке «Виробництво виливків» (автори О. Л. Голубенко, А. М. Голофаєв, Бер Рюдігер, Інгольф Бем, Ю. І. Гутько, М. Р. Рей), який МОН України ухвалило до видання з грифом «Затверджено Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів вищих навчальних закладів» (№ 1.4/18-Г-2696);

— розширилися зв'язки з міжнародного співробітництва між СНУ ім. В. Даля (кафедра «Промислове та художнє литво») та Магдебурзьким університетом імені Отто-фон-Гюріке (кафедра «Литво та ОМТ»). Проблематикою співпраці стали питання вдосконалення підготовки нашими університетами інженерних та науково-педагогічних кадрів, узгодження навчальних планів, підготовки спільних навчальних посібників, проведення спільних наукових досліджень колективами ливарних лабораторій обох вузів, їх оснащення сучасним обладнанням. Німецька сторона має великі можливості в цьому плані та згодна надавати допомогу. Нині силами обох колективів підготовлений пакет документів на проведення спільної науково-дослідної роботи в галузі ливарного металознавства, що рекомендована відповідними державними структурами Німеччини та України і перебуває на стадії узгодження;

— продовжено дію ліцензії, наданої ESI Group S. A. (Франція) щодо використання комп'ютерної програми ProCAST (вартість 65 тис. у. о. на рік). Програма використовується при спільних міжнародних наукових дослідженнях із ливарної технології (СНУ ім. В. Даля — Магдебурзький університет імені Отто-фон-Гюріке);

— досягнута домовленість між компанією «Berger Consult» (м. Штутгарт, Німеччина) та кафедрою щодо можливості співпраці в галузі проведення наукових досліджень електромагнітного литва, а також навчання співробітників компанії на кафедрі «Промислового та художнього литва» за напрямком «Ливарне виробництво чорних та кольорових металів»;

— у 2009 р. вперше у Західній Європі випускник нашого університету кафедри «Промислового та художнього литва» С. Сидоренко захистив кандидатську дисертацію в Магдебурзькому університеті імені Отто-фон-Гюріке. В наступному році планується захист дисертацій наших випускників О. Полянської та Н. Тучкової (наукові керівники — професори Р. Бер та Ю. І. Гутько).

Кафедра «Машинознавство» створена в 1996 р. До її складу увійшли дві найстаріші кафедри університету — «Теорія механізмів і машин» і «Деталі машин».

Кафедра «Теорія механізмів і машин» була створена у 1963 р. Першим завідувачем її був кандидат технічних наук, доцент О. О. Хлус, проректор із навчальної роботи.

У різні роки кафедру очолювали досвідчені керівники: доцент П. В. Сергєєв, професор А. П. Павленко, доцент А. М. Ахтямов.

За роки існування кафедри було розроблено методичне забезпечення навчального процесу, відкриті

навчальні лабораторії, здійснювалася активна наукова й винахідницька діяльність.

У 80-х роках викладачі й співробітники кафедри неодноразово ставали переможцями всесоюзних конкурсів, лауреатами наукових розробок України.

Кафедра «Деталі машин» створена в 1962 р. Перший завідувач кафедри — кандидат технічних наук, доцент Д. Г. Станько. У різні роки кафедру очолювали: професори В. М. Севрюк, В. П. Шишов, доцент С. В. Шевченко. У 80-ті роки тут було створено потужну лабораторну базу, сучасні технічні засоби навчання, склалися наукові напрямки та школи з теоретико-експериментального дослідження та розробки нових видів передач зчепленням.

З 2001 р. кафедру «Машинознавство» очолює доктор технічних наук, професор, член експертної ради ВАК, наукової ради МОН України, оргкомітету міжнародних науково-технічних конференцій, наукового комітету MOTROL при Люблінському відділенні Польської академії наук, академік Підйомно-транспортної академії України, член-кореспондент Інженерної академії України П. Л. Носко.

Кафедра підготувала понад 40 тис. студентів, які опанували сучасні методи розрахунку й конструювання механізмів і деталей машин. Аспірантуру й докторантуру кафедри закінчили понад 35 кандидатів і 7 докторів технічних наук. Опубліковано понад 900 статей і 30 монографій, видано 49 навчальних посібників і 149 методичних вказівок, отримано 160 авторських свідоцтв СРСР і патентів України на винаходи. Були виконані госпдоговірні роботи обсягом понад 4,5 млн грн з економічним ефектом більш ніж 10 млн грн.

Нині на кафедрі «Машинознавство» працюють 4 доктори технічних наук, професори, 12 кандидатів наук, доцентів, 2 асистенти; функціонує 8 спеціалізованих аудиторій, комп'ютерний клас, 2 навчально-наукові лабораторії, музей інноваційних розробок, наукові школи з багатопараметричного синтезу передач зчепленням (професори В. П. Шишов, М. Л. Утутув), надійності й довговічності технологічних машин і механізмів (професори П. Л. Носко, В. О. Белодєдов). На кафедрі працює науковий семінар із захисту кандидатських і докторських дисертацій на спеціалізованій раді «Машинознавство» — 05.02.02.

Кафедра підтримує і розвиває міжнародні зв'язки з навчальними й науковими центрами: Токійський державний університет (Токіо, Японія), Каліфорнійський університет (Мерсед, США), університет ім. А. Насера (Конакрі, Гвінея), Національний університет легкої промисловості (Бумердес, Алжир). Викладачі кафедри: доктор технічних наук, професор В. О. Белодєдов, кандидати технічних наук, доценти В. Є. Брешев, В. В. Бурко, М. І. Величко, О. М. Каплун, О. П. Коропів, асистент В. М. Мальків, кандидат технічних наук, доцент О. А. Муховатий, професор П. Л. Носко, кандидати технічних наук, доценти С. Ю. Сапронова, В. В. Ставицький, П. М. Ткач,

М. Л. Утутов, П. В. Філь, асистент Л. М. Чокнадій, кандидат технічних наук, доцент С. В. Шевченко, доктор технічних наук, професор В. П. Шишов, кандидат технічних наук, доцент В. Ю. Шисман беруть участь у спільних міжнародних науково-практичних конференціях і симпозіумах (Україна, Чехія, Польща, США, Алжир, Японія).

Кафедра «Нарисна геометрія та графіка»

як самостійна структурна одиниця створена у серпні 1960 року. Першим її завідувачем був випускник Луганського вечірнього машинобудівного інституту Б. К. Калашников. З січня 1961 р. по серпень 1962 р. кафедрою керував М. С. Сталевський. А через рік завідувачем кафедри став В. А. Мельник. Із того часу почали готувати методичний матеріал у вигляді світлокопій для виконання графічних завдань з дисциплін.

У 1965 р. кафедру перевели в нове приміщення. Спеціалізовані аудиторії оформили інформаційним матеріалом, один кабінет обладнали комплектом просторових моделей із нарисної геометрії.

Упродовж 1969–1985 рр. кафедру очолював доцент, кандидат технічних наук М. Я. Бельчиков — випускник Харківського гірничого інституту, учасник Великої Вітчизняної війни і Параду Перемоги на Червоній площі в Москві. Під його керівництвом оновили методичне забезпечення кафедри, створили комплекти спеціалізованих деталей складальних одиниць і моделей для виконання індивідуальних завдань, придбали клас програмованого навчання і контролю АК-28М.

Робота кафедри активізувалася із приходом на неї кандидатів наук: В. І. Ковальова — головного конструктора проекту «Луганської філії Дондипровуглемаш» (1976 р.); В. П. Щербенка — завідувача сектора устаткування УкрНДІвуглезбагачення (1979 р.); Л. Р. Лехциєра — завідувача сектора лабораторії автоматичного управління техпроцесами збагачення УкрНДІвуглезбагачення (1979 р.); Г. Я. Шаповалової — старшого наукового співробітника кафедри «Технологія машинобудування» ЛМСІ. У цей період були розроблені індивідуальні завдання із дисциплін з урахуванням спеціалізації і наближення до реального проектування; комплекти методичних карт, а також тести-карти контролю знань. Зусиллями студентського КБ розроблені автоматизовані стенди для навчання і контролю знань «Істок-1» — «Істок-3».

У 1985 р. посаду завідувача кафедри обійняв кандидат технічних наук, доцент В. І. Ковальов. Зміна концепції вищої освіти, комп'ютеризація технологічних процесів у виробництві потребувала розширення традиційних завдань кафедри графіки, а саме — навчання студентів геометричному моделюванню, здобуття навиків роботи на персональному комп'ютері з поширеними пакетами прикладних програм та виконання на їх основі необхідних графічних побудов. Для цього клас АК — 28М переобладнали в дисплейний — програмованого контролю знань із 7 персональними комп'ютерами.

Під керівництвом доцента Л. Р. Лехциєра здійснювалися науково-дослідницькі роботи з удосконалення

математичного апарату, що дає змогу одержати просторові моделі стандартних зображень. Результати універсального методу, який дозволяє формувати структури даних для побудови та візуалізації складних просторових об'єктів, дали можливість успішно завершити комплексну роботу, виконану на замовлення Київського політехнічного інституту: «Розробка математичного та програмного забезпечення систем графічної індикації динамічних об'єктів». До найважливіших НІР слід віднести: дослідження процесу газоочищення при знежирюванні стічних вод у каталітичному генераторі тепла і розробка конструкції промислової установки для розділу магнітних і немагнітних частин (керівник — доцент В. П. Щербенко); підвищення терміну служби деталей технологічними методами (керівник — доцент Г. Я. Шаповалова).

Для підвищення рівня освітньої професійної підготовки кафедра передбачає найбільш поширене введення у навчальний процес активних методів навчання, засобів машинної графіки, переорієнтацію робіт на процес, наближений до реального проектування.

Протягом 1999–2006 рр. кафедрою керував професор В. П. Ткаченко. У навчальний процес активно почали впроваджувати комп'ютерну графіку, на кафедрі було створено комп'ютерний клас.

З 2006 р. кафедру очолює професор І. В. Малков. На кафедрі розгорнено активну наукову діяльність: у 2008 р. вона посіла друге місце в університеті за обсягом господарських угод. Крім того, виконуються роботи за держбюджетною тематикою. З 2007 р. професор І. В. Малков входить до складу спеціалізованої вченої ради із захисту докторських та кандидатських дисертацій Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». У 2009 р. спільно з кафедрою «Металорізальні верстати та інструменти» створено науково-дослідну лабораторію «Композит», яка займається графічним, комп'ютерним та фізичним моделюванням конструкцій складної геометричної форми з композиційних матеріалів.

З 2007 р. на кафедрі викладають курс «Нарисна геометрія і графіка» англійською мовою для іноземних студентів (доцент Л. Р. Лехциєр). Кафедра здійснює підготовку до відкриття спеціальності «Промисловий дизайн».

Щороку кафедра проводить олімпіади з нарисної геометрії, результати студентської науково-дослідницької роботи заслуховуються на студентських науково-технічних конференціях. Більшість студентських доповідей відзначена дипломами та почесними грамотами міжнародних та всеукраїнських конкурсів.

На кафедрі розроблено кілька навчальних посібників (зокрема з грифом МОН), понад 320 методичних вказівок та контрольних завдань. Навчальний процес на кафедрі ведуть 16 викладачів, із них — 1 професор, 8 кандидатів технічних наук, 1 кандидат педагогічних наук, 10 доцентів, 1 старший викладач та 4 асистенти.

Навчальний корпус № 4 факультету прикладної механіки і матеріалознавства

Кафедра активно співпрацює із зарубіжними вищими навчальними закладами та науковими організаціями з основних напрямків науково-дослідної і навчальної роботи, зокрема підготовка наукових кадрів, проведення спільних наукових досліджень із зарубіжними науковими і виробничим організаціями, участь викладачів і наукових співробітників кафедри в міжнародних наукових і науково-методичних конференціях, спільна публікація статей, монографій, тез доповідей.

У 2006 р. Російська академія наук видала Енциклопедію «Машинобудування» (у 40 томах), одним зі співавторів якої є професор І. В. Малков. У листопаді та грудні 2006 р. кандидат технічних наук В. О. Колесников перебував у Федеративній Республіці Німеччина в університеті Отто-фон-Гюріке (м. Магдебург), де ознайомився з новітніми комп'ютерними програмами та технологіями, що застосовуються у навчальному процесі.

У червні 2007 р. було укладено Угоду про співпрацю в науковій сфері з Тамбовським державним технічним університетом (Росія) та в жовтні 2007 р. співробітники кафедри брали участь у роботі VI Міжнародної теплофізичної школи «Теплофізика в енергозбереженні та управлінні якістю» (м. Тамбов, Росія).

У жовтні 2009 р. укладено Угоду з Російською інженерною академією (PIA) про співпрацю в науковій сфері.

Професор І. В. Малков є членом Міжнародного товариства прогресивних матеріалів і технологій (SAMPE). У рамках цієї організації та Національного інституту авіаційних технологій (м. Москва, Росія). З 2001 р. він бере участь у роботі Московської міжнародної конференції «Теорія та практика технології виробництва виробів з композиційних матеріалів і нових металевих сплавів», яка проводиться раз у два роки в Московському державному університеті ім. М. В. Ломоносова.

Кафедра «Обладнання електронної промисловості» створена 25 вересня 1962 р. відповідно до однойменної спеціальності. Її створенню сприяв бурхливий розвиток електронної промисловості у СРСР, зокрема її машинобудівної бази — електронного машинобудування, наймолодшої і наукомісткої гілки машинобудування.

Двома роками раніше відповідно до термінів, обумовлених Міністерством електронної промисловості, у Ворошиловграді завершили будівництво заводу електронного машинобудування, оснащеного сучасним обладнанням. Для підготовки інженерних кадрів цього підприємства і було відкрито при Ворошиловградському машинобудівному інституті кафедру напівпровідникового та електровакуумного машинобудування.

Її укомплектували випускниками Львівського, Одеського і Новочеркаського політехнічних інститутів.

Першим завідувачем кафедри став молодий і талановитий інженер заводу електронного машинобудування А. Г. Пеліпейченко.

Зусиллями колективу, за підтримки ректора та заводу лабораторії кафедри швидко оснащують необхідним сучасним обладнанням та приладами, розширюють навчальні та лабораторні площі. Молодий колектив кафедри підключається до навчально-дослідної роботи. Укладаються перші господарчі угоди з прецизійної ультразвукової обробки виробів із кераміки (асистент Т. В. Слободянюк), механічної обробки напівпровідникових монокристалів алмазним інструментом (О. М. Теслів), що стало на довгі роки основним напрямом навчальних досліджень кафедри.

У 1964 р. кафедру очолив Е. С. Риндін. У ці роки успішно освоюються численні бази практики на провідних підприємствах галузі в Москві, Києві, Нальчику, Херсоні, Мінську, Паневежесі та ін.

У 1965 р. відбувся перший випуск кафедри «Напівпровідникове та електровакуумне машинобудування», який став також першим випуском денного відділення Ворошиловградського машинобудівного інституту.

Наприкінці 60-х років кафедру поповнюють кращі її випускники: О. М. Теслів, Є. Ф. Корнєєв, С. С. Єрошин, М. П. Логунов, А. Н. Стрикогов, В. В. Бурко. Із приходом на кафедру молодих викладачів постало злободенне питання підвищення кваліфікації як викладацького складу, так і працівників навчально-дослідницького сектора.

Починаючи з 1966 р., кафедра систематично здійснює підготовку спеціалістів високої кваліфікації через аспірантури провідних вузів країни: до Київського інституту фізики направляють М. М. Пишного, до Львівського та Ленінградського політехнічних інститутів — Г. Г. Стратиневського, Є. Ф. Корнєєва, в Московський інститут електронної техніки — С. С. Єрошина, М. П. Логунова, О. І. Мальцева, а в Московський інститут електронного машинобудування — В. Н. Вислоух. Усі вони успішно закінчили аспірантури, захистивши дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук.

Із приходом на кафедру в 1971 р. кандидатів технічних наук А. Н. Кривошликова і Я. П. Цара активізувалася науково-дослідна робота, встановилися наукові зв'язки з підприємствами Харкова, Новосибірська й Мінська. Були отримані перші авторські свідоцтва, зросла кількість публікацій і доповідей на наукових конференціях.

У 1974 р. кафедру очолював її випускник, кандидат технічних наук Е. Ф. Корнєєв, а протягом 1975–1978 рр. — О. К. Колісниченко.

За цей час кафедра значно розширила свою матеріально-технічну базу, наповнилися обладнанням лабораторії вакуумної техніки, фізичних основ електронної техніки та радіоелектроніки, технології електронного машинобудування. Розширилася площа навчально-дослідного сектора.

Після повернення з московських аспірантур її випускників, молодих кандидатів технічних наук

С. С. Єрошина, І. Л. Глемба, М. П. Логунова та з приходом на кафедру кандидата технічних наук В. В. Стригалова активізувалася навчально-методична робота кафедри, значно розширилася також тематика науково-дослідних робіт, їх географія та ефективність.

Прилади та пристрої серії НЕМ для прецизійних подач і балансування верстатів різання напівпровідникових монокристалів на пластини, усунення радіального биття від різних кругів та їх натягнення і багато іншого було широко впроваджено на підприємствах електронної промисловості.

У 1977 р., очоливши кафедру, доктор технічних наук, професор, доктор технічних наук академік Міжнародної академії інформатизації Сергій Сергійович Єрошин енергійно взявся за розвиток усіх видів діяльності кафедри і насамперед за науково-дослідну роботу.

Протягом майже 15-ти років спільно з Московським НДІМВ і ПО «Елма», а також Луганським ПО «Донець» здійснювалися НДР та ОКР вартістю 300–500 тис. руб.

Спільним наказом Міністерства електронної промисловості СРСР та Мінвузу УРСР № 513-дсп/369 дсп від 23.08 і 30.09.1983 р. при кафедрі створюють галузеву навчально-дослідницьку лабораторію, навчальне керівництво якої покладено на С. С. Єрошина. Основним завданням ГНДЛ стало проведення НДР та ОКР галузевого масштабу у сфері механічної обробки твердих та крихких матеріалів алмазним інструментом. Роботи почали включатися до найважливіших всесоюзних, республіканських та планів АН УРСР. Вартість ГНДЛ робіт, які виконувала ГНДЛ, сягнула 1200 тис. руб.

У 1978 р. на кафедрі формують студентське конструкторсько-технологічне бюро (СКТБ), в якому найкращі студенти спеціальності під керівництвом доцентів С. С. Єрошина, І. Л. Глемба та наукових співробітників почали виконувати окремі госпдоговірні та держбюджетні НДР на 60–140 тис. руб. щорічно з економічним ефектом 2–4 руб. на один рубль витрат.

Цього ж року було відкрито аспірантуру, а у 1984 році — філіал кафедри на ВО «Донець».

У 1986 р. ГНДЛ, СКТБ, кафедра та її філіал утворили єдиний навчально-науково-виробничий комплекс (ННВК), завдяки якому вдалося долучити до навчального процесу багато провідних спеціалістів підприємства, різко зросли ступінь наблизеності до реалізації курсових та дипломних проектів, результативність студентських та кафедральних НДР.

Багаторічний досвід наукових досліджень, які проводив професор С. С. Єрошин, дозволили визначити новий науковий напрям кафедри — «Збільшення технічного рівня машин». Нині на кафедрі здійснюється розробка безконтактного приводу обертового руху для спеціального технологічного обладнання, що не має аналогів як в Україні, так і за кордоном. У його основі лежать наукові

напрацювання професора С. С. Єрошина. Новизна розробок підтверджена авторськими свідоцтвами. За цим напрямком кафедра веде переговори з НДР та МОН України щодо отримання державного замовлення на здійснення робіт.

У сформованій за ці роки науковій школі успішно проходять підготовку молоді магістри, аспіранти та працівники освіти.

Капіталом кафедри є численні патенти, авторські свідоцтва, яких на сьогоднішні налічуються відповідно (5, 130), монографії та публікації (4, 347), нагороди на всесоюзних та республіканських конференціях (18) та виставках (5), міжнародні наукові зв'язки з Францією, Індією, США, але все-таки головним своїм досягненням колектив кафедри вважає своїх випускників. Кафедра за 47 років забезпечила глибоку та, що особливо важливо в сучасних умовах, всебічну підготовку майже 2400 спеціалістів. Не дивно, що випускників кафедри можна зустріти не лише на підприємствах та НДІ електронної та споріднених із нею галузей промисловості, а і в багатьох державних установах, приватних підприємствах та банках. Серед її випускників — понад десять докторів та 50 кандидатів наук, директори та головні спеціалісти підприємств, провідні громадські та політичні діячі. Кафедра може пишатися такими випускниками, як директори Луганського заводу «Ремпобуттехніка» (Н. Парінов), Лисичанського нафтопереробного заводу (В. Лобач), Алчевського заводу «Кратон» (В. Дюжев), Антрацитівських заводів «Титан» (В. Огир), «Еталон» (В. Сугак) та «Кристал» (А. Бурлаченко), головні інженери Московського НДІ «Механіка» (В. Запорожський), Воронежського ГДІНМ (В. Мороз) і Вінницького заводу електронних приладів (В. Ласкорунський) та багато інших.

Випускники кафедри завжди високо цінувалися в університеті, тому багато кого було залишено для роботи на інших кафедрах та підрозділах, де вони досягли значних успіхів: професор, доктор технічних наук В. А. Рач, завідувач кафедри, професор, доктор технічних наук, доценти, кандидати технічних наук Б. П. Ігнат'єв, О. Є. Трет'як, А. П. Нестеренко, Е. В. Харченко, В. І. Фадєєв, О. С. Кроль, В. В. Бурко, Н. Н. Чурсін, Н. І. Величко, А. М. Каплун, І. С. Подройко та багато інших.

Ці досягнення свідчать про кращі традиції та значний творчий потенціал колективу кафедри і дозволяють сподіватися на подальшу успішну його працю на всіх напрямках.

Кафедра «Легка і харчова промисловість». Фахівці підприємств легкої і харчової промисловості неодноразово зверталися до ректора СХУ ім. В. Даля О. Л. Голубенка із проханнями про підготовку студентів за спеціальностями

«Обладнання легкої промисловості і побутового обслуговування», «Швейні вироби» й «Обладнання харчових і переробних виробництв».

Наказом ректора 27 серпня 2002 р. на базі кафедр «Технологія машинобудування» та «Металорізальні верстати і системи» механічного факультету було відкрито нову випускну кафедру легкої і харчової промисловості. Її завідувачем було призначено Інну Григорівну Дейнеку, кандидата технічних наук, доцента.

Отже, саме життя продиктувало вимоги створити кафедру легкої і харчової промисловості, що вже 7 років працює у тісному співробітництві наукової школи університету з колективами підприємств.

Склад кафедри має високий науковий потенціал: 5 професорів, докторів технічних наук, 10 доцентів, кандидатів технічних наук, 3 старші викладачі й один асистент.

Кафедра має у своєму розпорядженні спеціалізовану базу, що дозволяє здійснювати навчання із використанням сучасних педагогічних та інформаційних технологій. Це — лабораторії технології і конструювання швейних виробів, обладнання легкої промисловості, обладнання переробних виробництв, процесів та апаратів харчових виробництв, лабораторія САПРу одягу, науково-дослідна лабораторія матеріалознавства швейних виробів, науково-навчально-виробничий центр кафедри — дільниця швейних виробів у складі техноцентру університету.

На кафедрі легкої і харчової промисловості багато уваги приділяється розвитку партнерства з підприємствами, удосконаленню практичної підготовки студентів, що сприяє ефективному працевлаштуванню випускників і є невід'ємною складовою підвищення якості освіти.

Велику роль відіграють філії кафедри на підприємствах: АТЗТ «Луганський лікєро-горілчаний завод «Луга-Нова», ВАТ «Луганський пивзавод», ВАТ «Луганськмлин», ВАТ «Коровай», ВАТ «Луганськхолод», АТЗТ «Луганськм'ясопром», АТЗТ «Агротон»,

В лабораторії швейних виробів кафедри легкої і харчової промисловості

«ЗПТ «КАРС», ЗАТ «Луганська швейна фірма «Глорія-Джинс», ЗАТ «Фірма «Грація».

Із багатьма підприємствами кафедра працює на підставі угод, продовжує пошук нових потенційних роботодавців.

На кафедрі діє система організації робіт зі сприяння працевлаштуванню студентів. Починається вона з відстежування ринку праці й ведеться у двох напрямках. Перший — довгостроковий, розрахований на зацікавленість підприємств у спеціалістах нанайближчі десять років. У цьому випадку прораховується перспективність розвитку галузі й вік керівного складу. Другий напрямок — дослідження ринку праці та збір даних щодо потреби у спеціалістах на поточний рік. У цьому напрямі роботи ми маємо напрацювання, певний досвід та успішні результати.

Впроваджується системний підхід взаємодії «студент — роботодавець», що полягає у проведенні збиранні даних про потребу в спеціалістах, формується комплекс виробничих проблем, які могли б вирішити студенти, надається «наскрізний» характер проходження виробничих практик конкретним студентом, тобто на одному підприємстві, виконання курсових проектів і науково-дослідних робіт тематики цього підприємства, індивідуальна, цільова спеціалізація для конкретного виробництва з подальшим виходом на реальні теми дипломних проектів, захисти звітів з практики, курсових і дипломних робіт на підприємствах, участь фахівців у розробці навчальних програм, залучення їх до читання спецкурсів.

Паралельно з теоретичними знаннями на практиці студенти мають змогу оволодіти сучасними способами роботи на підприємствах та набути навички ухвалення самостійних рішень у реальних умовах практичної роботи, усвідомити необхідність систематичного оновлення знань і творчого їх використання.

Із метою узагальнення досягнутих результатів і постановки нових завдань було розроблено і

затверджено ректором університету Концепцію діяльності кафедри легкої і харчової промисловості СНУ ім. В. Даля щодо практичної підготовки і працевлаштування випускників.

Для ознайомлення студентів із процесом працевлаштування, широкого інформування про можливості професійного зростання, уміння складати документи, резюме, вести бесіду з роботодавцями, проведення самопрезентації і т. ін. на кафедрі створено «Студентський центр кар'єри». Саме студенти можуть чітко виокремити проблемні, на їхню думку, питання.

Кафедра налагодила і поглиблює тісні стосунки з органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, функціональними управліннями й відомствами щодо працевлаштування випускників.

Наш девіз: «Інновації в освіті — перспективні ідеї в науці і практиці — професіоналізм випускників».

Викладачі кафедри розробили 5 навчальних посібників із грифом МОН до основних курсів дисциплін, курсового та дипломного проектування та 2 наукові монографії.

Наукова діяльність кафедри здійснюється із таких напрямків: «Удосконалення та розробка методологічних основ вивчення захисних властивостей спеціальних матеріалів та надійності виробів із них від впливу небезпечних та шкідливих факторів підприємств» (науковий керівник — професор А. А. Мичко), «Дослідження впливу високих і низьких температур способом обґрунтування вибору і конструювання термозахисних пакетів із метою поліпшення рівня охорони праці та її умов на підприємствах» (доцент І. Г. Дейнека), «Науково-технічні основи розробки малогабаритного мобільного, гнучкого агрегату для переробки харчових та кормових продуктів» (професор В. І. Шаповалов), «Дослідження моделей процесів у традиційному й інноваційному технологічному обладнанні як основи освітньої технологізації при переданні знань технічних наук» (доцент О. В. Бранспіз).

Господарчі угоди кафедри: визначення універ-

сальної послідовності розрахункового алгоритму для вибору компонентів систем охолодження з безпосереднім використанням навколишнього повітря — з ТОВ «Сучасні енергозберігаючі технології», Розробка спеціального одягу для пожежників — з НЦП «Індекс».

Лише за 2008 рік викладачі кафедри опублікували 71 наукову працю, зокрема 12 — зі студентами. Отримано 7 патентів на винаходи.

Професор В. І. Шаповалов та аспірант Я. І. Нежинський здобули перемогу на Всеукраїнському конкурсі «Винахід-2008» у номінації «Кращий винахід 2008 року в Луганській області» за патент № 34479 «Електросоковижималка».

Заступники декана (зліва О. П. Могильна, А. Г. Макухін) та співробітники деканату

Колектив
кафедри
легкої і
харчової
промисловості

А у 2009 р. професор В. І. Шаповалов на V Міжнародному салоні винаходів і нових технологій «Новий Час» у Севастополі отримав срібну медаль за розробку гнучкого малогабаритного пересувного агрегату для переробки харчових і кормових продуктів ІУФ-1М.

Щорічно, починаючи з 2005 р., з ініціативи кафедри проводяться міжнародні науково-практичні конференції «Сучасні проблеми розвитку легкої і харчової промисловості». За матеріалами конференцій видається Вісник СХУ ім. В. Даля.

Студенти кафедри з 2005 р. є постійними учасниками всеукраїнських олімпіад за професійним спрямуванням та наукових студентських конференцій, де здобувають призові місця.

Наприклад, студент О. Гриньов отримав диплом I ст. за кращу доповідь та активну участь у Всеукраїнській науковій конференції студентів (15.04.2009 рік) на базі Харківського державного університету харчування та торгівлі, студент С. Проїчев — диплом I ст. у I Міжнародній науково-практичній студентській конференції (22.10.2009 р.) на базі Донецького національного університету економіки та торгівлі ім. М. Туган-Барановського.

Інноваційна форма практичної підготовки студентів — створення на кафедрі клубів за інтересами.

Творчий центр кафедри «Студентський будинок моделей» є постійним учасником міжнародних конкурсів. Нещодавно студентки Г. Заєць та С. Святошенко здобули високі оцінки журі у фіналі Міжнародного фестивалю молодих дизайнерів одягу «Губернський стиль-2009», що відбувся у Воронежі (Росія). Учасниці СБМ за 5 років його існування вперше брали участь у цьому конкурсі, але у членів

журі — В'ячеслава Зайцева, Олександра Хилькевича й Миколи Сапелкіна — вже склалася висока думка про таланти молодих модельєрів університету.

Також на кафедрі діє науково-практичний гурток «Школа ресторанної справи», який є членом Асоціації кулінарів України (свідоцтво № 101 від 07.11.2008 р.). Учасник Школи Д. Мар'єнко двічі брав участь у міжнародних фестивалях кулінарного мистецтва України та займав призові місця.

Кафедра має широкі міжнародні зв'язки. Її студенти проходять стажування у Туреччині. Щорічно розробляються міжнародні комплексні дипломні проекти спільно зі студентами Південноросійського університету економіки і сервісу (м. Шахти, Росія), а також філії Московської державної технологічної академії у м. Ростові-на-Дону.

Декого зі студентів одразу після закінчення університету призначили на відповідальні посади. Наприклад, випускник 2006 р. С. О. Черенков обійняв посаду головного механіка корпорації АТЗТ «Луганськм'ясопром», випускник того ж року А. В. Васильков — заступника директора АТЗТ «Агро-тон», випускник 2008 р. І. І. Карась — головного механіка заводу продовольчих товарів «КАРЕ», випускник 2008 р. О. Г. Морозкін — директора швейної фабрики «Стиль-Мода» (м. Рубіжне).

Численні нагороди, грамоти й подяки є свідченням того, що кафедра легкової і харчової промисловості Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля правильно обрала інноваційний шлях у системі освіти. Завідувача ж кафедри нагороджено «Знаком пошани» Міністерства агропромислової політики України.

ФАКУЛЬТЕТ МАТЕМАТИКИ ТА ІНФОРМАТИКИ

СТАТИВКА Юрій Іванович

Декан факультету
Кандидат технічних
наук, доцент

Народився 2 серпня 1961 р. у с. Завбдянка Білокуракинського району Луганської обл. Після закінчення Заводянської восьмирічної школи продовжив навчання у спеціалізованому математичному класі середньої школи № 17 Луганська.

У 1978 р. вступив і в 1983 р. закінчив Ворошиловградський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка за спеціальністю «Фізика і математика». Студентські наукові інтереси — математичне моделювання аномальних хромосферних спалахів у спектральних лініях серії Бальмера в межах дослідницьких програм Астрономічної обсерваторії Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка.

Педагогічну діяльність розпочав у 1983 р. в середній школі № 42 м. Луганська, викладав фізику, а з 1986 р., з запровадженням у загально-освітніх школах дисципліни «Основи інформатики та обчислювальної техніки», — фізику та інформатику.

З 1988 р. за сумісництвом працював за тематикою лабораторії електронно-променевого зварювання науково-дослідного сектора університету, тоді — Луганського машинобудівного інституту. Тематика робіт — дослідження, математичне та комп'ютерне моделювання процесів при глибокому проплавленні металів під дією висококонцентрованих потоків енергії (електронно-променеве та лазерне зварювання), визначила і напрямок дисертаційного дослідження.

З 1995 р. працює в Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля: на посаді асистента, старшого викладача, доцента. У 2009 р. призначений на посаду декана факультету математики та інформатики.

У 2004 р. захистив кандидатську дисертацію на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.002.15 в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут».

Учене звання доцента кафедри інформатики присвоєно Ю.І. Стативці в 2007 р. Опублікував понад 50 наукових та науково-методичних робіт.

Викладає дисципліни «Функціональне програмування», «Логічне програмування» та «Проектування експертних систем».

У 2007 р. ініціював створення у структурі наукової частини СНУ ім. В. Даля науково-дослідної лабораторії «Прикладна інформатика». Напрями наукової діяльності лабораторії — математичне та комп'ютерне моделювання мовних та перцептивних проявів інтелекту людини, розробка елементів систем автоматизованого проектування технологічних процесів.

До складу факультету входять кафедри: прикладної математики, інформатики, математичного аналізу, комп'ютерних систем та мереж.

Напрями підготовки: «Інформатика», «Прикладна математика», «Комп'ютерна інженерія», «Безпека інформаційних та комунікаційних систем».

На факультеті працюють 7 докторів і 35 кандидатів наук.

Аспірантура та докторантура за спеціальностями:

05.13.03 — Системи та процеси керування,

05.13.05 — Комп'ютерні системи та компоненти,

05.02.02 — Машинознавство

Витоки факультету сягають 1995 р., коли було здійснено перший набір студентів за спеціальністю «Прикладна математика» та утворено природничо-математичний факультет. Стрімка розбудова університету, відкриття спеціальностей «Інформатика» і «Соціальна інформатика» та внутрішня логіка розвитку факультету спричинили створення у 1999 р. математичного факультету, перейменованого пізніше у факультет математики та інформатики.

Сьогодні у його структурі наявні: чотири кафедри — «Прикладної математики», «Інформатики», «Математичного аналізу» та «Комп'ютерних систем та мереж», дві науково-дослідні лабораторії — «Статистика» та «Прикладна інформатика» та два центри — «Математичний науково-навчальний центр» та «Східний науково-навчальний центр інформаційної безпеки». На факультеті працюють 77 викладачів, з них 7 докторів наук та професорів і 35 кандидатів наук, які забезпечують підготовку понад 1000 студентів за чотирма напрямками підготовки: «Інформатика», «Прикладна математика», «Комп'ютерна інженерія», «Безпека інформаційних та комунікаційних систем», а також спеціальностями «Соціальна інформатика», «Комп'ютерні системи та мережі», «Системне програмування».

Науковці факультету проводять дослідження за такими основними напрямками: спектральна теорія лінійних операторів у гільбертовому просторі, теорія диференціальних рівнянь, теорія наближень функцій, абстрактна теорія міри, механіка деформованого твердого тіла, математичне моделювання складних систем, математичне моделювання ресурсоощадних технологій, інформаційні системи, штучний інтелект, технічні засоби захисту інформації.

На факультеті діє аспірантура та докторантура за спеціальностями: «Автоматизація процесів керування», «Комп'ютерні системи та компоненти», «Математичний аналіз», «Механіка деформованого твердого

**М. М. Крамар —
декан факультету
(1995–2009)**

тіла», «Машинознавство».

Визначна роль у створенні, плануванні та розвитку факультету належить беззмінному з 1995 по 2009 рр. декану — Миколі Максимовичу Крамару. Автор цих рядків, який з ініціативи Миколи Максимовича є теперішнім деканом, мав нагоду пересвідчитись у цьому впродовж всієї, майже п'ятнадцятирічної, історії факультету — і як викладач, і як заступник декана у 1999–2000 рр.

Завжди, стикаючись із різноманітними факультетськими проблемами та завданнями — поточними чи стратегічними, Микола Максимович демонстрував переваги системного підходу, помічаючи концептуальні та другорядні складові кожної з них та знаходячи оптимальний за трудомісткістю і найрезультативніший за наслідками спосіб їх вирішення. Вважаю, що Микола Максимович — найефективніший із керівників, з якими мені довелося працювати. І зараз, коли Микола Максимович повернувся до викладацької діяльності на кафедрі прикладної математики, він бере активну участь у роботі факультету в складі його Вченої ради, а також як експерт з організації вищої школи та інновацій в освіті та університеті.

Факультет математики та інформатики і за назвою, і за задумом покликаний бути осередком та провідником математичної та інформаційної культури в університеті, генератором та адептом новітніх застосувань фундаментальних знань до актуальних практичних потреб нового — інформаційного — суспільства.

Із цього випливають і завдання факультету. Поперше, це забезпечення викладання математики та інформатики як фундаментальних складових професійної освіти на факультетах гуманітарного, природничого, інженерного та економічного спрямування, а також за магістральними для факультету напрямками підготовки в галузях системних наук та кібернетики, інформатики та обчислювальної техніки, інформаційної безпеки. По-друге, відтворення наукових кадрів вищої кваліфікації у сфері фізико-математичних та технічних наук за ІТ-спрямуванням. По-третє, але не в останню чергу, створення нового наукового знання, інформаційних технологій та їх складових.

Звернімося до історії, аби окинути поглядом шляхи розвитку математичної освіти в університеті та його інформатизації, пам'ятаючи, що й сама математика простягається від світоглядно-філософських уявлень Платона та Піфагора через високу абстрактність формальних побудов до цілком прагматичних обчислювальних методів та інструментів.

Математична складова є невід'ємним компонентом сучасної освіти, тому й історія математичної освіти в університеті співзвучна з історією самого університету. Відомо, що вона була започаткована професором С.М. Холодиліним одночасно з організацією навчального закладу для підготовки інженерів. Перша власне математична кафедра в університеті, на той час Ворошиловградському вечірньому машинобудівному інституті, — кафедра вищої математики створена у 1959 р. Перші завідувачі кафедри — Анатолій Сергійович Корощенко (1959–1967 рр.), Валеріан Вікторович Зімба (1967–1969 рр.) та Василь Кузьмич Здор (1969–1971 рр.).

На зламі десятиліть, у кінці 60-х, настав час впровадження електронних обчислювальних машин — новий час вимагав нових підходів до вирішення завдань математичної та обчислювальної підтримки наукової, виробничої, навчальної та економічної діяльності. Тому в 1968 р. при кафедрі вищої математики створюється перша в інституті лабораторія обчислювальної техніки, до складу якої входили ЕОМ для інженерних розрахунків — дві машини «Промінь» та машина «Мир». Опікувалася технікою та організацією робіт у лабораторії Олександра Афанасіївна Землякова. Успішна діяльність лабораторії довела, з одного боку, надзвичайну ефективність застосування обчислювальної техніки, а з іншого — необхідність створення спеціалізованих наукових та технічних підрозділів.

Тому в 1970 р. із кафедри вищої математики виокремлюються ресурси для створення кафедри прикладної математики (тепер кафедра інформатики), яку тоді очолив доктор технічних наук, професор Ернесто Ернестович Рафалес-Ламарка, а лабораторія обчислювальної техніки поповнюється електронною обчислювальною машиною середньої продуктивності «Минск-1» і отримує статус обчислювального центру Ворошиловградського машинобудівного інституту під керівництвом кандидата технічних

наук, старшого наукового співробітника Михайла Порфирійовича Семесенка. До того вони обидва (Е.Е. Рафалес-Ламарка та С.М. Семесенко) працювали разом в УкрНДІ вуглезбагачення — потужній та заможній на той час науковій установі. І хоча їхні шляхи та уподобання в подальшому розійшлися, і значно, але і спільний, і особистий внесок у комп'ютеризацію та розвиток інституту є великим та незаперечним — нині принаймні три факультети згадують хоча б одного з них (а радше обох) у своїй історії.

Нова ж кафедра під керівництвом професора Е.Е. Рафалеса-Ламарки плідно працювала над впровадженням електронної обчислювальної техніки в практику наукових досліджень та навчальної діяльності в інституті. Було започатковано наукові дослідження в галузі планування експерименту, прикладні дослідження з формалізації, моделювання та оптимізації технологічних і економічних процесів, розробки прикладного та системного програмного забезпечення тощо. Поповнювався парк обчислювальної техніки — у 1973 р. кафедра експлуатувала вже п'ять ЕОМ «Промінь», машини «Мир-2» та «Наири». Професор Е.Е. Рафалес-Ламарка організував семінар із програмування та обчислювальних методів для викладачів інших кафедр та аспірантів, видав низку монографій і навчальних посібників.

У 1977 році кафедру очолив кандидат технічних наук, доцент, а нині професор Юрій Семенович Деордиця. Ось що він згадує про ті часи:

«Одним із перших завдань, успішно вирішених за підтримки колективу кафедри, було створення лабораторії електромеханічних перфораційних обчислювальних машин, широко застосовуваних у той час для бухгалтерського обліку та економіко-статистичних розрахунків.

У 1982 р. за активної підтримки проректора з наукової роботи В.А. Звонова вперше в інституті було створено дисплейний клас, придатний для роботи з цілою студентською групою. Він складався з 20 робочих місць на базі ЕОМ СМ-2. У 1983 р. створюється ще один — на базі ЕОМ СМ-2М.

Дисплейний клас на базі перших вітчизняних персональних комп'ютерів ІСКРА 1030 створюється у 1988 р. За сприяння ректора університету професора О.Л. Голубенка в 1998 р. було створено перший університетський Інтернет-вузол, що забезпечував вихід у всесвітню мережу з дисплейних класів кафедри інформатики та кафедри економіки підприємства...».

Загалом можна стверджувати, що впродовж 70–80-х років минулого століття кафедри вищої та прикладної математики стрімко розвивалися: нарощували технічний та технологічний потенціал, накопичували досвід використання електронної обчислювальної техніки, впроваджували та розробляли нові інформаційні технології.

Значна увага приділялася і нарощуванню кадрового складу науково-педагогічного потенціалу. Так із 1971 року на кафедрі вищої математики працювали:

кандидат технічних наук, фахівець у галузі технічної кібернетики — Віктор Мефодійович Михайленко (завідувач кафедри в 1971–1977 рр.), кандидат фізико-математичних наук, фахівець у галузі теоретичної кібернетики Валерій Іванович Ішук (завідувач кафедри в 1977–1979 рр.), кандидат фізико-математичних наук, доцент В'ячеслав Вікторович Барабаш (завідувач кафедри в 1979–1984 рр.), кандидат технічних наук Віктор Гаврилович Щетинін; захистили дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата фізико-математичних наук Лев Миколайович Пронін та випускники аспірантури Харківського університету — Тетяна Борисівна Ламзіна та Вадим Сергійович Щолоков. У 1979 році захистив дисертацію на здобуття вченого звання кандидата технічних наук Віктор Михайлович Грібанов, у 1980 р. — учень професора В.М. Михайленка В'ячеслав Вадимович Малий, у 1984 р. — Микола Максимович Крамар (завідувач кафедри в 1984–1990 роках). На кафедру прийшли кандидати фізико-математичних наук Юрій Мойсейович Арлінський, Євген Олександрович Павлов, Борис Іванович Горбачов, Володимир Григорович Мірюк та кандидат технічних наук Віталій Федорович Пожидаєв. Пізніше з філософських проблем математичної логіки захистив дисертацію Юрій Георгійович Іванов. Дисертацію на здобуття ступеня кандидата фізико-математичних наук захистив випускник заочної аспірантури Московського державного університету Анатолій Ізотович Єрмаков, із технічних наук — Володимир Якович Кучма та Олег Пантелійович Швед.

На кафедрі прикладної математики в ті часи працювали: кандидати технічних наук Юрій Михайлович Нефьодов, Анатолій Дмитрович Плотніков (тепер професор), Людвиг Васильович Гуц, Володимир Єгорович Глушенко, Олександр Степанович Петров (тепер професор), В'ячеслав Федорович Пугач, Поліна Степанівна Солодовник, асистенти Віктор Миколайович Зубов та Любов Федорівна Сичева (тепер старші викладачі кафедри інформатики), молодший науковий співробітник Марк Танкумович Тарашанський (тепер доцент), інженери з обчислювальної техніки Людмила Савеліївна Зайцева та Олександра Афанасіївна Землякова.

З усього видно, що керівництво інституту не випускало з уваги питання про якісний склад науково-педагогічних кадрів. Будучи галузевим технічним вищим навчальним закладом, машинобудівний інститут поповнював кадровий склад фахівцями математичного профілю (а тоді, до 1985 р., ще не було навіть терміна «інформатика») із трьох джерел:

Е.Е. Рафалес-Ламарка, д. т. н., професор разом з Ю.С. Деордицею

становлення працівники кафедри забезпечувала викладання математичних дисциплін на електро-механічному та природничому факультетах, а також на всіх факультетах читали курс теорії ймовірностей та математичної статистики.

Науково-дослідницька робота на той час охоплювала такі галузі: інтегральні оператори типу згортки — Є.О. Павлов, лінійні оператори та відповідні їм матриці в лінійних просторах над полем алгебраїчних функцій — В.Г. Мірюк, апроксимаційні задачі в метриці Хаусдорфа — А.І. Єрмаков. Частина досліджень із хаусдорфових наближень функцій виконувалася А.І. Єрмаковим за фінансової підтримки Російського фонду фундаментальних досліджень (РФФИ, грант № 93-01-00236, проект № 96-01-01366).

У 2001 році кафедру математичного аналізу очолює видатний математик, знаний у світі фахівець із функціонального аналізу, доктор фізико-математичних наук, член американського математичного товариства Юрій Мойсейович Арлінський.

Розширюється спектр фундаментальних досліджень та міжнародне співробітництво. Складаються такі основні напрямки наукових досліджень: спектральна теорія лінійних операторів у гільбертовому просторі та її застосування — професор Ю.М. Арлінський, асистенти Андрій Борисович Попов та Юрій Григорійович Ковальов, теорія диференціальних рівнянь та її застосування — професор Володимир Іванович Різун (дійсний член Міжнародної академії наук екології та безпеки життєдіяльності, дійсний член Української академії економічної кібернетики), теорія наближень функцій — доцент А.І. Єрмаков, абстрактна теорія

Ю. М. Арлінський, математик, д. ф.-м. н.

запрошуючи кваліфікованих фахівців з ученими ступенями та званнями, залучаючи до науково-педагогічної діяльності власних випускників з окільних наукових напрямків та випускників провідних університетів із потужними математичними традиціями та створюючи умови для їх наукового зростання.

Наслідком подальшого розвитку університету та необхідності спеціалізації підрозділів стало створення в 1995 р. теперішньої кафедри математичного аналізу під керівництвом спочатку Є.О. Павлова (1995–1998 рр.), а згодом — А.І. Єрмакова (1998–2001 рр.). На етапі

міри — доценти М.Т. Тарашанський та Н.Ю. Щес-
тюк. За останні роки професор В.І. Різун видав чоти-
ри монографії. За активну творчу діяльність він був
удостоєний таких міжнародних наукових нагород,
як «Медаль імені М.В. Ломоносова» (2006 р.), «Зірка
Вернадського III ст.» (2007 р.) та орден «За заслуги
в освіті» (2009 р.).

Дослідження Юрія Мойсейовича частково
підтримуються державним бюджетом, частково —
грантами Академії наук Фінляндії, Математичних
товариств Голландії, Німеччини та ін.

Прикладні дослідження проводять: доцент Віктор
Володимирович Букрєєв («Математичне моделюван-
ня ресурсозберігаючих технологій»), асистент Євгенія
Валентинівна Дмитрук («Фактори економічної безпе-
ки підприємств»), доцент Б.І. Горбачов («Вдоскона-
лення математичної підготовки студентів») та ін.

Викладачі кафедри беруть участь у вузівських,
республіканських та міжнародних конференціях,
укладено угоду про наукове співробітництво між ка-
федрою математичного аналізу та кафедрою матема-
тики і статистики університету Вааси (Фінляндія),
встановлено наукові зв'язки з Київським, Донець-
ким, Харківським національними університетами, з
Московським університетом, з Інститутом математи-
ки НАН України, Фізико-технічним університетом
низьких температур НАН України, Інститутом
прикладної математики та механіки НАН України,
університетами Гронінгена (Голландія), Лейпцига
(Німеччина), Хельсінкі (Фінляндія), Будапешта
(Угорщина), Ніагари (США).

О. С. Петров,
д. т. н., професор

Подальша спеціалізація
в царині інформатизації
спричинила створення
у 2000 р. кафедри
комп'ютерних систем та
мереж із метою підготовки
фахівців у сфері комп'ютер-
ної інженерії та захисту
інформації. Завідувач
кафедри, доктор технічних
наук, професор Олександр
Степанович Петров,
говорить про її діяльність
зокрема так:

«Протягом 2000–2009 рр.
кафедра виконує науково-

дослідну діяльність за темою «Захист інформації
у комп'ютерних системах та мережах». Було підго-
товлено та видано понад 500 публікацій, із них понад
350 статей, 40 тез, 20 навчальних посібників та 40 ме-
тодичних вказівок.

Упродовж 10 років існування кафедри працівники
кафедри беруть участь у міжнародних та всеукраїнсь-
ких наукових конференціях за науковим напрямом
кафедри та у конференціях, які проходять в межах
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля.

З 2003 р. на кафедрі проводиться Міжнародна
наукова конференція «Інформаційні технології та

безпека в управлінні» — на базі найкращих здрав-
ниць Криму.

З 2007 р. за підтримки Національної академії наук
України на кафедрі проводиться Міжгалузевий
регіональний семінар «Технічні засоби захисту
інформації» (Луганське відділення). У семінарі
беруть участь усі викладачі та аспіранти кафедри,
викладачі університету та фахівці в галузі захисту
інформації.

У 2009 р. на кафедрі було засноване видання
наукового журналу «Інформаційна безпека».

Доценти кафедри комп'ютерних систем та мереж
Максим Ігоревич Спірягін та Ольга Миколаївна Тка-
чук проходили наукове стажування у Ханьянському
технологічному університеті (м. Сеул, Республіка
Корея) та у Московському державному технічному
університеті ім. М.Е. Баумана відповідно.

На кафедрі комп'ютерних систем та мереж
здійснюється підготовка фахівців за напрямками
«Комп'ютерна інженерія», «Безпека інформаційних
і комунікаційних систем». У 2005–2006 рр. відбулися
перші випуски бакалаврів, спеціалістів та магістрів за
фахом «Комп'ютерні сис-
теми та мережі», а в 2008–
2009 рр. — за фахом «Сис-
темне програмування».

В. М. Грібанов,
д. т. н., професор

Із 1990 р. кафедру
прикладної математики
очолює доктор технічних
наук, професор Віктор Ми-
хайлович Грібанов. Він є
засновником та керівни-
ком наукової школи «Зуб-
часті передачі М.Л. Нови-

кова: проблеми синтезу й аналізу». Про наукову
роботу сам Віктор Михайлович розповідає так:

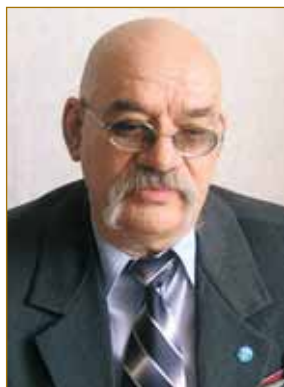
«Створена наукова школа є провідною в Україні із
зубчастих передач із зачепленням Новикова. Підго-
тував до захисту 8 аспірантів і здобувачів. Керую нау-
ково-дослідною роботою докторантів, аспірантів,
здобувачів, а також студентською науковою роботою.

Актуальний та перспективний науковий напря-
мок «Зубчасті передачі і редуктори з зачепленням
Новикова: проблеми якості та довговічності» дозво-
лив школі посісти свою «нішу» щодо синтезу та
проблем точності. Ця проблематика в Україні й
у країнах СНД є монополією школи, на рахунок якої
5 розроблених галузевих стандартів Мінстанкопрому
СРСР та низка інших керівних документів, впрова-
джених на 79 заводах і ПО країн СНД.

Кафедра підтримує традиційні багаторічні тісні
наукові зв'язки. Це Інститут машин і систем НАН
України (Харків), ХПІ (Харків), з-д ім. Малишева
(Харків), МВТУ ім. Баумана (Москва), Інститут
математики (Воронеж) та ін.»

Ще один напрямок наукових досліджень кафед-
ри — «Розробка математичних моделей та дослі-
дження на їх основі складних технічних систем».

Серед напрямків наукових досліджень кафедри: механіка деформівного твердого тіла — доцент Богдан Михайлович Дохняк, асистенти Марія Ігорівна Львова та Людмила Миколаївна Ізваріна; проблеми економіко-математичного моделювання — доцент Юрій Володимирович Кучма.

В. Ф. Пожидаєв,
д. т. н., професор

Кафедра є випускною за спеціальністю «Прикладна математика» та забезпечує викладання низки дисциплін для спеціальностей «Прикладна математика», «Інформатика», «Соціальна інформатика» та «Гідрогазодинаміка».

Кафедру інформатики з 2006 р. очолює доктор технічних наук, професор Віталій Федорович Пожидаєв. Кафедра готує спеціалістів, бакалаврів і магістрів за напрямом

«Інформатика». У 2002–2003 рр. відбулися перші випуски бакалаврів і спеціалістів. Сьогодні кафедра здійснює підготовку бакалаврів, спеціалістів та магістрів за двома спеціальностями — «Інформатика» та «Соціальна інформатика». За напрямом підготовки «Інформатика» з 2010 р. впроваджуються спеціалізації: «Корпоративні інформаційні системи», «Web-програмування», «Розробка мультимедійних систем».

На кафедрі діють дві науково-дослідні лабораторії — «Статистика» та «Прикладна інформатика». Під керівництвом Віталія Федоровича в НДЛ «Статистика» проводяться дослідження у напрямках: наукові основи надійності транспортних систем та розробка ресурсощадних технологій переробки мінеральної сировини на засадах математичного (аналітичного та числового) моделювання випадкових процесів (рівняння Колмогорова-Фоккера-Планка, Ланжевена та ін.).

Новим напрямком наукової роботи в межах дослідницьких програм науково-дослідної лабораторії «Прикладна інформатика» опікується автор цих рядків. Це напрямок, пов'язаний із вирішенням актуальних завдань комплексного дослідження механізмів функціонування природної мови з метою розробки прагматично виправданих методів та інформаційних технологій для її вивчення, опрацювання та репрезентації. В лабораторії у взаємодії з Українським мовно-інформаційним фондом НАН України ведуться відповідні роботи. Зокрема створено інформаційне забезпечення для систем автоматичного передморфологічного та морфологічного аналізу української мови, розроблено дослідницькі прототипи програмних інструментів для автоматизації термінографічних робіт та автоматичної побудови формального і змістовного образів тексту, розроблено проект створення мовленнєвої (фонографічної) бази, ведуться роботи з моделювання

когнітивних функцій інтелекту на перцептивних даних. Інший напрямок досліджень у лабораторії — розробка елементів систем автоматизованого проектування технологічних процесів. У першому з названих напрямків у лабораторії, крім доцента Стативки Ю.І., працюють старший викладач Ігор Валерійович Любов, асистент Валерій Андрійович Войтіков. Другий напрямок розробляють старший викладач Сергій Олексійович Тарасенко та аспірант Ганна Юріївна Войтікова. До роботи в лабораторії залучаються студенти спеціальностей «Інформатика» та «Соціальна інформатика».

У напрямку дослідження соціальних та економічних систем як інформаційних працюють кандидат технічних наук, доцент Тетяна Володимирівна Петрущенко, кандидат технічних наук, старший викладач Максим Костянтинів Дьомін та асистент Вадим Ігоревич Андросов під керівництвом професора, доктора економічних наук, кандидата технічних наук Віталія Миколайовича Даніча (завідувач кафедри інформатики в 2002–2006 рр.).

Активну дослідницьку роботу проводить кандидат технічних наук, доцент Михайло Олександрович Калмиков (реологія), кандидат наук державного управління, старший викладач Віталій Петрович Пархоменко (інформаційні системи в державному управлінні), асистент Сергій Олександрович Мітрохін (системний аналіз).

Цей короткий нарис дає лише поверхове уявлення про витoki, історію та сьогодення факультету. Він, не претендуючи на всебічність та вичерпність, засвідчує лише, що історія факультету — органічна складова історії розвитку університету на тлі науково-технічного поступу і що історію цю творять люди, які, незважаючи на перешкоди та негаразди непевних часів, поглиблюють наукове знання у традиційних напрямках та започатковують нові перспективні дослідження, розширюють перелік напрямів підготовки та спеціалізацій, підвищують якість навчального процесу, сприяють суспільному та професійному розвитку студентської спільноти, розбудовують інфраструктуру освітньої та наукової діяльності.

Тож автор певен, що прийдешні справи та звершення примножать історію факультету та університету!

Під час лекційного заняття

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СУХАНЦЕВА Вікторія Костянтинівна

Декан факультету
Доктор філософських
наук, професор

Суханцева Вікторія Костянтинівна народилася у 1949 р. В 1973 р. закінчила Російську музичну академію ім. Гнесіних (м. Москва) із відзнакою.

З 1975 р. працювала в ЛГПУ ім. Т. Г. Шевченка; у 1980–1994 рр. була завідувачем кафедри теорії та історії музики, у 1991–1994 рр. — деканом факультету музики цього ж інституту. З 1994 р. по 1996 р. була ректором ЛПО.

З 1997 р. працює у Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля (з 2000 р. — зав. кафедри філософії, а з 2001 р. — на посадах декана філософського факультету, завідувача кафедри світової філософії та естетики).

Кандидат філософських наук (1983 р.), доцент (1987 р.), доктор філософських наук (1991 р.), професор (1992 р.).

Володіє навчальними курсами: філософія, історія філософії, філософія культури, метафізика, естетика, історія мистецтв, історія музики, філософія музики, філософія освіти.

Голова спеціалізованої вченої ради Д.29.051.05 у Східноукраїнському національному університеті, підготувала 10 кандидатів філософських наук, має докторантуру. Професор. В. К. Суханцева — член Науково-методичної комісії з філософської освіти Міністерства освіти і науки України, головний редактор фахової збірки «Філософські дослідження». Засновник першого на Донбасі філософського факультету (2001 р.). Відмінник народної освіти України (1987 р.), відмінник освіти України (1995 р.), має Подяку Кабінету міністрів України (2001р.), Почесний знак «За розвиток регіону» (2006 р.); заслужений діяч науки і техніки України (2009 р.)

Автор 260 наукових робіт, із яких — три монографії.

Особлива заслуга професора. В. К. Суханцевої полягає в розробці методології аналізу музики як особливого виміру людського світу, виокремленні концепції музичної темпоралії як розділу філософської теорії часу, обґрунтуванні нової парадигми історичного становлення музичного процесу. Методологічні засади концепції професора В. К. Суханцевої використовуються в усіх дослідженнях, кандидатських і докторських дисертаціях із проблем філософії музики, музичної естетики в Україні, Росії, Польщі, Словаччині.

До складу факультету входять кафедри: психології, світової філософії та естетики, теології та практичної філософії, філософії культури та культурології, філософії здоров'я та проблем людини, туризму та готельного господарства. Напрями підготовки: «Філософія», «Психологія», «Документознавство та інформаційна діяльність», «Туризм», «Здоров'я людини».

На факультеті працюють 16 докторів та 55 кандидатів наук. Аспірантура та докторантура за спеціальностями: 09.00.08 — Естетика; 09.00.11 — Релігієзнавство; 19.00.05 — Соціальна психологія, психологія соціальної роботи; 09.00.04 — Філософська антропологія, філософія культури; 26.00.01 — Теорія та історія культури. Функціонують спеціалізовані вчені ради за спеціальностями: 09.00.08 — Естетика, 09.00.04 — Філософська антропологія, філософія культури, 19.00.05 — Соціальна психологія; психологія соціальної роботи.

У започаткованій ще в середньовіччі (розвивається й до нині) структурі класичного університету ключове місце посідав філософський факультет, що зумовлено системою завдань та провідних цінностей наукового, освітнього і виховного процесу як такого. Адже філософський факультет, його викладацький та студентський склад — це дуже давня модель науково-освітньої роботи, а на нинішньому етапі поєднує в собі традиційні та інноваційні елементи, а також має на меті осмислити всі ціннісно-практичні моменти життя Університету, тобто є підмурком виховної діяльності вузу.

Створено цей підрозділ Східноукраїнського національного (на той час — державного) університету в липні 2001 року (наказом № 567-01 від 16.07. 2001 р.). З того часу його очолює доктор філософських наук, професор Вікторія Костянтинівна Суханцева, яка доклала чимало зусиль та неординарної ініціативності, щоб філософський факультет запрацював на повну силу. Адже йдеться про окреслення та втілення на практиці зразка класичної університетської освіти, з її інтелектуальними, ціннісними поведінковими вимогами, а також про опрацювання певної взірцевої моделі вищої школи у специфічних умовах Донбаського регіону та Луганська. Але зусилля засновників цього підрозділу університету не були марними: за незначний відрізок часу філософський факультет досяг високої якості наукової роботи вчених, елітарного рівня навчання та культурного життя студентів.

Спочатку до його складу входило три кафедри: психології (2001 р. втретє прийняли абітурієнтів за спеціальністю «Психологія»), філософії та релігієзнавства. Дві останні у 2001 році відкрили навчання за відповідними спеціальностями.

У 2003 році до складу факультету увійшла кафедра документознавства, яка з 1998 року проводила набір на навчання за спеціальністю «Документознавство та інформаційна діяльність». У 2007 році було відкрито

нову спеціальність — «Здоров'я людини», навчальний курс якої здійснює заснована того ж року кафедра філософії здоров'я та проблем людини. У 2008 році до складу факультету включили кафедру туризму та готельного господарства, яка готує студентів за двома спеціалізаціями: «Туризм» та «Готельне господарство». Отже, зараз на факультеті діє шість кафедр, кожна з яких здійснює підготовку та випуск студентів за відповідним напрямом: кафедра світової філософії та естетики (раніше — кафедра філософії), кафедра теології та практичної філософії (раніше — кафедра релігієзнавства), кафедра психології, кафедра філософії культури та культурології (раніше — кафедра документознавства), кафедра туризму і готельного господарства, кафедра філософії здоров'я та проблем людини. На більшості кафедр працюють докторанти.

На факультеті забезпечені умови для наукової роботи студентів та можливості для післядипломної науково-педагогічної діяльності. Студенти беруть участь у круглих столах, науково-практичних конференціях, присвячених актуальним питанням сучасного суспільного, культурного, інтелектуального буття. На всіх кафедрах факультету здійснюють прийом до аспірантури, а її випускники постійно поповнюють лави молодих учених — кандидатів наук. При кафедрах світової філософії та естетики і психології були відкриті спеціалізовані вчені ради, які очолюють відповідно професор В.К. Суханцева та професор В.В. Третьяченко, безперервна робота яких забезпечує перспективи професійно-наукового зростання студентів філософського факультету.

Навчальна практика, яку проходять студенти факультету, сприяє набуттю ними професійних знань та навичок, а також специфічної світоглядно-ціннісної ідентичності, притаманної відповідним навчальним напрямам. Студенти викладають гуманітарні та світоглядно-орієнтовані дисципліни, працюють у медичних, оздоровчих закладах, органах місцевого самоврядування,

громадських організаціях, туристській та готельній індустрії. Організації та проведенню практики студентів сприяють відкриті переважною більшістю кафедр факультету зовнішні філії.

У перший рік з моменту його створення на факультеті навчалось 16 академічних груп, а загальна кількість студентів становила 257 осіб (за денною формою навчання — 103). Зараз (через дев'ять років) на факультеті навчається 107 академічних груп, тобто 1158 осіб (за денною формою навчання — 645). Із кожним роком зростає кількість охочих навчатися на філософському факультеті, що свідчить про зростання його популярності, престижу та вмотивованості здобуття відповідних спеціалізацій.

Кафедра світової філософії та естетики

Історія змінює цінності. Якщо за радянських часів офіційна філософія була своєрідним ідеологічним «муром», що не допускав жодної світоглядної альтернативи, яка була у світовій філософській думці, то нині філософська думка набула статусу фундаментального духовного керманіча, що спрямовує людину до громадянського суспільства, його свободи й відповідальності.

Кафедра філософії СНУ ім. В. Даля, як і новітня історія нашої країни, пройшла складний шлях розвитку, зазнала всіх труднощів і суперечностей. Створена вона 18 червня 1963 р. Перший завідувач кафедри — кандидат філософських наук, доцент Тимофій Петрович Касьян. У числі засновників кафедри — викладачі В.Л. Покидько, Е.П. Заброда, І.О. Хорін, Л.П. Богиня, І.Я. Пустогаров. У різні роки тут працювали кандидати наук, доценти Я.С. Буточкин, В.А. Лузан, В.В. Гнилорибов, М.М. Дзябко та ін.

Час, коли кафедру очолював кандидат філософських наук, доцент В.Д. Ісаєв (1974—1980 рр.), можна назвати яскравим періодом в її історії. За роки його керівництва на кафедрі працювало 11 кандидатів філософських наук, виконувалася комплексна тема союзнного значення, проводилася активна просвітницька діяльність.

Упродовж 1980—2000 рр. кафедру очолювали доценти М.М. Дзябко та О.С. Изварін, професори Б.І. Тарельник та А.Ф. Бондар.

Принципово новим етапом розвитку кафедри було відкриття у 2001 році спеціальностей «філософія» та «релігієзнавство» і створення у червні 2001 р. першого у Східній Україні та четвертого на теренах України (після Київського, Львівського та Одеського університетів) філософського факультету.

Кафедра змінила назву і стала називатися кафедрою світової філософії та естетики. З липня 2000 р. її очолює доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України В.К. Суханцева.

У 2001 році на кафедрі було відкрито аспірантуру й докторантуру, почав видаватися фаховий збірник наукових праць «Філософські дослідження».

З 2003 року на базі кафедри діє спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальностями «Естетика» та «Філософська

антропологія, філософія культури» (голова ради — професор В.К. Суханцева).

Нині на кафедрі працює потужний колектив викладачів-науковців, серед яких відомі вчені, провідні фахівці в своїх галузях, доктори філософських наук, професори В.К. Суханцева, Л.Б. Мізіна, В.А. Малахов.

У складі кафедри також 11 кандидатів наук, доцентів. Успішно працюють над докторськими дисертаціями В.М. Москалюк, В.М. Шелюто, А.Ю. Лустенко. Кожного року співробітники кафедри видають монографії, методичні розробки (не менше 80-90 на рік), публікують наукові статті у провідних журналах.

Кафедра по праву пишається своїми випускниками. В її аспірантурі навчаються 10 колишніх студентів, а до спеціалізованої вченої ради вже подано до захисту дисертації випускників «першого набору» — О. Ухова і О. Яценко.

Про науковий потенціал кафедри свідчить те, що на її базі склалася провідна наукова школа з теоретичної та практичної естетики, філософії культури, філософії музики, досягнення якої є широко відомими не лише в Україні, а й в СНД.

Кафедра практичної філософії та теології

Створена у 2001 році як кафедра релігієзнавства відповідно до вимог часу: відродження у країнах пострадянського простору духовності, релігійності та постання потреби у фахівцях, здатних аналізувати проблеми розвитку соціуму в обставинах швидкого становлення багатоконфесійного буття. Природно, що на кафедрі відкрили спеціальність «Релігієзнавство» саме тоді, коли країна і суспільство поверталися до своїх першооснов, що становили в усі часи та епохи альфу й омегу гідного людини життя — релігії.

Із часу її заснування кафедру очолює професор Володимир Данилович Ісаєв. За відносно невеликий період кафедра — викладачі, студенти та випускники — здобула чимало надбань у навчальній, методичній, науковій та виховній роботі. На кафедрі працюють чотири професори, п'ять доцентів, кандидатів наук. Серед них відомі вчені та видатні люди України — Високопреосвященний Іоаннікій, Митрополит Луганський та Алчевський (Іван Якович Кобзев); найвидатніші вчені з релігієзнавства — доктори філософських наук, професори Віктор Дмитрович Бондаренко та Володимир Іонович Лубський. На кафедрі діє аспірантура з релігієзнавства, під керівництвом В.Д. Ісаєва підготовлено та успішно захищено 6 кандидатських дисертацій, опубліковано 7 підручників, із них 3 — з грифом Міністерства науки та освіти. За останні роки на кафедрі сформувалася школа з практичної філософії на чолі з В.Д. Ісаєвим. Викладачі (професор В.Д. Ісаєв, доценти В.І. Ільченко, Т.В. Лугуценко, Н.С. Звонук) видали 12 монографій та опублікували понад 80 наукових та науково-методичних праць. Основний напрямок досліджень учених кафедри — вивчення шляхів становлення сучасного культурного, релігійного та цивілізаційного простору на сході України та особливостей співвідношення українського освітнього та релігійного простору. При кафедрі діє

З філії: в Луганській православній гімназії, Луганському коледжі іноземних мов, Алчевській приватній православній школі «Гармонія». Випускники — спеціалісти та викладачі з релігієзнавчих та філософських дисциплін, уже працюють на рідній кафедрі, навчаються в аспірантурі, зокрема і в далекому зарубіжжі.

Отже, кафедра вийшла на новий рівень навчальної та наукової роботи. Саме тому змінили її назву: зараз це кафедра практичної філософії та теології. Велике майбутнє за спеціальностями «релігієзнавство» та «теологія», адже ці науки та професії конче потрібні в сучасному світі значних суперечностей та пошуків майже втраченого сенсу життя.

Кафедра філософії культури та культурології

Створена 14 травня 2003 року з двох до того самостійних кафедр — «Філософії освіти та філософії культури» й «Документознавство та інформаційна діяльність». Очолює кафедру доктор філософських наук, професор Олексій Петрович Воеводін — автор близько 70 друкованих наукових праць.

Кафедра готує фахівців у галузі «Культура», з напрямку підготовки 0201 — «Документознавство та інформаційна діяльність». Освітньо-кваліфікаційні рівні підготовки — 6.020105 — бакалавр, 7.020105 — спеціаліст, 8.020105 — магістр. Первинна посада випускників — документознавець, інформаційний менеджер, референт органів управління, інформаційний аналітик, співробітник інформаційної служби підприємства, фірми, органів науково-технічної інформації. Кафедра посідає важливе місце у гуманітаризації класичної університетської освіти. Саме кафедра «Філософії культури та культурології» здійснює викладання таких нормативних гуманітарних дисциплін для студентів усіх спеціальностей як «Культурологія» та «Українська та зарубіжна культура». Крім загально-гуманітарних дисциплін, на кафедрі викладають 45 спеціальних дисциплін для студентів філософського факультету з напрямку підготовки «Філософія» та «Документознавство та інформаційна діяльність».

Нині у складі колективу кафедри працюють професори, доктори філософських наук Ю.Л. Афанасьєв, О.П. Воеводін, О.Д. Шоркін, провідні доценти й кандидати наук А.І. Атоян, відмінник освіти Л.П. Воеводіна, В.М. Даренська, О.О. Міхно, І.М. Сілютіна, Л.О. Теліс, М.М. Чурсін, О.В. Горохова, старші викладачі В.В. Арнаутова, Н.В. Махортова, С.Г. Шапошнікова й асистенти О.А. Єрьоміна, І.О. Омеляненко, Є.В. Скороварова, Л.В. Теплицька. Завдяки діяльності завідувача навчально-методичної лабораторії В.М. Ісакова на кафедрі сформований сучасний парк ПЕОМ й офісної техніки. З 2003 року кафедра підготувала близько 500 висококваліфікованих спеціалістів і магістрів із документознавства та інформаційної діяльності, які працюють на провідних посадах у державних, фінансових, освітянських, медичних, правоохоронних закладах. Філіали кафедри відкрито при Головному управлінні культури Луганської обласної державної адміністрації, обласній універсальній науковій бібліотеці ім. О.М. Горького. Плідна наукова

діяльність здійснюється в аспірантурі й докторантурі з наукових спеціальностей «Філософська антропологія. Філософія культури», «Естетика», «Теорія та історія культури». За останні роки вийшло три наукові монографії, навчальний посібник із грифом МОН, опубліковано багато наукових статей у фахових виданнях України і зарубіжжя, випускники аспірантури захистили чотири дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук. У галузі міжнародного співробітництва кафедра уклала угоду і здійснює активну роботу з кафедрою «Теорії культури, етики та естетики» Ростовського-на-Дону державного університету. Крім того, разом із колективами споріднених кафедр культурології Національного університету ім. Т.Г. Шевченка й Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського, кафедра отримала грант на участь у спільному мультинаціональному Європейському проєкті «Темпус» — «Освіта у сфері менеджменту культури в країнах східної Європи».

Кафедра психології

У грудні 1997 року Вікторія Віталіївна Третяченко в Інституті психології ім. Г.С. Костюка АПН України блискуче захистила докторську дисертацію за фахом 19.00.05 — соціальна психологія, психологія соціальної роботи. Своїм дослідженням вона «проторувала» стежку до не вивчених ще наукою теоретичних і практичних проблем у царині діяльності «колективних суб'єктів управління» (термін запроваджено В. Третяченко), управлінських команд, управлінської діяльності в цілому.

Тож за наказом ректора Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля професора О.Л. Голубенка від 3 червня 1998 р. в цьому вузі було створено кафедру психології. Для роботи на кафедрі запросили кваліфікованих викладачів та науковців, які забезпечили ведення занять із «Психології» за спеціальностями університету. А в 1999 році відбувся набір студентів за фахом «Психологія».

Науковий потенціал кафедри постійно зростає, і сьогодні її колектив налічує близько 30 висококваліфікованих викладачів, серед яких 3 доктори психологічних наук, 14 кандидатів наук, доцентів, досвідчені асистенти з базовою психологічною освітою. За понад 10 років під керівництвом Вікторії Віталіївни Третяченко підготовлено і захищено

Практичне заняття із психології

17 кандидатських дисертацій, готуються й декілька докторських. Випускники кафедри О.Г. Лосієвська, О.В. Літвінова, Н.М. Бугайова упродовж 2006—2009 рр. захистили кандидатські дисертації і нині працюють на кафедрі на посадах доцентів. У 2009 році на кафедрі відкрито Раду із захисту кандидатських дисертацій за фахом 19.00.05 — соціальна психологія; психологія соціальної роботи.

Основними напрямками наукових досліджень кафедри, в яких задіяні як викладачі, так і студенти, впродовж десятиліття є психологія організацій, соціально-психологічне забезпечення інноваційних технологій у навчально-виховному процесі вищої школи, психологія творчості, психологія гендерних відносин, політична психологія тощо, що знайшло своє відображення у друкованих працях. Лише професор В.В.Третяченко має понад 200 друкованих робіт наукової та науково-методичної спрямованості, з яких — 8 навчальних посібників, 10 монографій (зокрема із грифом МОН), близько двох десятків методичних рекомендацій. Науковці кафедри за останні роки

Студентки факультету в очікуванні свята

підготували та видали близько двадцяти монографій, а також двадцять два номери фахового збірника наукових праць «Теоретичні і прикладні проблеми психології», де друкуються статті фахівців регіону, докторантів, аспірантів вищих навчальних закладів України та вчених у галузі психології за тематиками «Соціальна психологія», «Психологія управління», «Психологія освіти».

У науковому плані кафедра співпрацює з лабораторіями Інституту психології ім.Г.С.Костюка АПН України (м. Київ), Інститутом соціальної та політичної психології та іншими науковими установами України, Росії та ближнього зарубіжжя. Проводиться робота з науково-методичної співпраці з поширення психологічних знань через філії кафедри в спеціалізованих загальноосвітніх школах м. Луганська №36, №52, №60. Психологічне знання серед студентів поширюється через психологічний клуб «Vita» і його чотири секції. Окремим напрямком роботи викладачів та студентів є розвиток волонтерського руху, робота студентського загону, який постійно здійснює різноманітні акти допомоги спільно з Луганською обласною дитячою

громадською організацією «Лугарі», з якою підписано двосторонню угоду про співпрацю.

За роки роботи кафедра випустила для роботи в гуманітарній сфері України лише в Луганську понад 350 спеціалістів і магістрів-психологів, сотнею менше — у філіях і відділеннях університету: Антрацитівському, Євпаторійському, Феодосійському.

Під керівництвом завідувача кафедри, доктора психологічних наук, професора, академіка Міжнародної академії наук та практики організації виробництва, заслуженого діяча науки і техніки України В.В. Третяченко науковці і співробітники кафедри продовжують свою роботу з виховання студентів нової генерації, підтримуючи створені в університеті традиції, досягаючи нових звершень.

Кафедра туризму і готельного господарства

Туризм на початку ХХІ століття характеризується як один із видів економічної діяльності, що стрімко і динамічно розвивається, випереджаючи за темпами зростання доходів нафтовидобуток і автомобілебудування. Ця галузь забезпечує десятку частину світового валового продукту.

Туризм — це єдина виробнича галузь, про яку майже всі згадують із задоволенням. Адже це слово асоціюється у людей із тими країнами, де вдалося побувати в минулому і які хочеться відвідати у майбутньому.

Феноменальний успіх туризму полягає ще і у тому, що в його основі лежить задоволення постійних людських потреб і потягу до пізнання навколишнього світу. Туризм охоплює широкий діапазон видів діяльності: економічної, соціальної, обслуговуючої, послуги туроператорів і тур агентів та ін.

Туристичний бізнес приваблює підприємців невеликим стартовим капіталом, швидким терміном його окупності, постійним зростанням попиту на туристичні послуги, високим рівнем рентабельності і тому знання основ туристичної діяльності має надзвичайно важливе значення при підготовці працівників туристичної сфери, підвищенні професійного рівня, вивченні світової економіки та економіки України.

Для свого подальшого розвитку туризм потребує висококваліфікованих фахівців. У березні 2004 р. у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля було відкрито напрям підготовки фахівців зі спеціальності «Туризм». Наказом ректора № 6 від 12.03.2004 р. створено кафедру «Туризм і готельне господарство». Завідувачем кафедри призначили доктора економічних наук, професора Наталію Дмитрівну Свиридову.

В університеті створено всі умови для підготовки фахівців для галузі «Туризм». Укладено угоду про співробітництво між нашим університетом і вищою школою туристичного і готельного бізнесу Австрії, яка дасть можливість проходження практики студентами на підприємствах галузі туризму і готельного господарства в Австрії. Далівський університет став членом Асоціації навчальних закладів України туристичного і готельного профілю; створено філію кафедри туризму і готельного господарства на базі готельно-туристичного

Студенти
факультету
на науково-
практичній
конференції

комплексу «Дружба». Студенти також проходять стажування у готелях і туристичних фірмах Туреччини, Румунії, США, Греції, а також у містах України та Луганської області, що дає можливість значно підвищити якість підготовки спеціалістів.

Успішно діє студентська туристична фірма, де розробляють сучасний туристичний продукт у вигляді тур-маршрутів та екскурсій по області й Україні в цілому.

Із 2009 р. університет є учасником міжнародного проекту Tempus (TASIS), основною метою якого є модернізація освіти в галузі туризму і готельного господарства на основі створення університетської мережі туристських агентств та стимулювання розвитку академічної мобільності студентів. Проект передбачає співпрацю з університетами країн ЄС із питань реструктуризації вищої освіти у межах Болонського процесу, розвитку академічної мобільності та молодіжного туризму.

Кафедра проблем людини та філософії здоров'я

Кафедра «Проблем людини та філософії здоров'я» створена у 2003 році за погодженням із Міністерством освіти і науки, відповідно до Статуту університету.

Головним завданням кафедри є підготовка згідно з договірними зобов'язаннями висококваліфікованих фахівців, зокрема з урахуванням потреб кадрових замовників: державних органів, навчальних і науково-дослідних закладів, господарських організацій, підприємницьких та інших структур у галузі валеології; викладання валеології студентам інших спеціальностей, слухачам курсів підвищення кваліфікації, спеціалізації та перепідготовки; проведення наукових досліджень; підготовка студентів до самостійної професійної, наукової, викладацької, підприємницької діяльності; надання консультаційних послуг студентам; інформування абітурієнтів та студентів про ситуацію, що склалася на ринку зайнятості; підготовка навчальних

посібників і підручників, науково-методичної та іншої літератури.

За період існування кафедри під керівництвом професора, доктора медичних наук Ю.М. Мечетного створено міжвузівську науково-дослідну лабораторію «Валеологічні технології» для реалізації Національної програми «Діти України» (затверджена Указом Президента України від 18.01.1996 р., № 63/96) відповідно до наказу Міністерства освіти України від 27.01.1997 р. Розроблено комплексну програму оздоровлення, валеоосвіти і валеопросвіти, сучасні валеологічні методи діагностики здоров'я, засоби для підвищення рівня психофізіологічного здоров'я, концепцію функціонування центру здоров'я вузу та технологію комплексних нейрофізіологічних досліджень щодо впливу валеологічних засобів на організм людини.

Разом зі студентським комітетом самоврядування кафедра проводить щорічні акції та конкурси листівок із пропаганди здорового способу життя, попередження захворюваності на СНІД, венеричні хвороби, боротьби з наркоманією, алкоголізмом та палінням. Співробітники кафедри очолюють роботу місцевого осередку Червоного хреста України.

Стало традицією проводити навчально-інформаційні семінари, тренінги зі здорового способу життя для вихователів дошкільних закладів, учителів загальноосвітніх шкіл. На базі кафедри валеології, науково-дослідної валеологічної лабораторії і Центру валеологічних знань проводяться заняття у валеологічних гуртках для школярів.

Протягом 2003–2009 рр. кафедра брала участь у проведенні міжнародних конференцій: «Валеологія: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку», «Наука, освіта, здоров'я, реабілітація», Міжнародному Конгресі «Единый мир — здоровый человек» та багатьох інших форумах фахівців із різних регіонів України, країн ближнього та далекого зарубіжжя.

ФАКУЛЬТЕТ ЛОГІСТИКИ

НЕЧАЄВ Григорій Іванович

Декан факультету
Доктор технічних
наук, професор

Народився 23 січня 1944 р. у Луганську. У 1968 р. закінчив Луганський машинобудівний інститут за фахом «інженер-механік з локомотивобудування». Кандидат технічних наук із 1979 р., доцент — з 1985 р., доктор технічних наук, професор — з 2000 р. У 1987 р. нагороджений бронзовою медаллю ВДНГ СРСР за розробку ділової гри «Диспетчер», академік Транспортної академії України 2004 р.

У 1960–1962 рр. — слюсар-електрик міськздраввідділу Луганська, 1962–1964 рр. — старший лаборант Луганського машинобудівного інституту. З 1964 по 1980 рр. працював у луганській філії Всесоюзного науково-дослідного тепловозного інституту на посадах інженера-дослідника, старшого інженера, старшого наукового співробітника.

З 1980 р. працює у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля: у 1980–1985 рр. — старший викладач кафедри «Промислового транспорту», у 1985–2000 рр. доцент кафедри «Транспортні технології», з 2000 р. — професор.

Протягом 2001–2007 рр. — директор Навчально-наукового інституту транспортних технологій, а з 2007 р. — декан факультету логістики Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, з 2004 р. і по сьогодні — завідувач кафедри «Транспортні технології». У 1993–1996 рр. учений секретар спеціалізованої ради із захисту докторських та кандидатських дисертацій у Східноукраїнському державному університеті. Зараз є членом спеціалізованої ради у Харківському автомобільно-дорожньому університеті та Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля з захисту докторських дисертацій.

Упродовж 1964–1980 рр. займався динамікою та міцністю силових і допоміжних механізмів, а також вентиляторів охолоджувальних пристроїв тепловозів, які виготовлялись на Луганському тепловозобудівному заводі. Розробив та впровадив нові методи розрахунків динамічного навантаження приводів силових та допоміжних механізмів, вентиляторів охолоджуючих пристроїв та їх конструкції підвищеної міцності і ефективності. З 1980 р. займається питаннями розвитку та вдосконалення транспортних технологій промислового, залізничного й автомобільного транспорту, розробкою технологічних процесів взаємодії різних видів транспорту, розвитком прогресивних методів обробки вантажопотоків на засадах логістики.

Крім того, Г. І. Нечаєв займається розвитком прикордонних територій, проводить дослідження утворення логістичних центрів, логопарків, оптимізації параметрів митних переходів. Цікавиться також питаннями розвитку інформаційних систем та технологій, забезпечуючи функціонування логістичних систем.

Підготував одного доктора і 5 кандидатів технічних наук, має понад 250 друкованих робіт, зокрема 20 монографій, 5 брошур, 22 авторських свідоцтва на винахід та патенти.

До складу факультету входять кафедри: транспортних технологій, підйомно-транспортної техніки, промислового і міського транспорту, охорони праці і БЖД.

Напрями підготовки: «Транспортні технології», «Прикладна механіка», «Машинобудування».

На факультеті працює 5 докторів і 35 кандидатів наук.

Аспірантура та докторантура за спеціальностями:

05.22.12 — Промисловий транспорт,

05.26.01 — Охорона праці,

05.05.05 — Підйомно-транспортні машини.

Працюють спеціальні наукові ради зі спеціальностей:

05.22.12 — Промисловий транспорт,

05.26.01 — Охорона праці.

Факультет є одним із наймолодших в університеті (створений у 2007 р.), проте його праобраз — кафедра «Промисловий транспорт» (нині — «Транспортні технології») — у 2009 році відзначила своє 40-річчя. Створена вона була в 1969 р. у зв'язку з необхідністю вирішення актуальних на той час питань обробки та переміщення вантажів у промислових районах, що розвиваються, та на підприємствах, а також розвитку транспортних систем для комплексного обслуговування вантажопотоків з використанням різних видів транспорту.

Багато уваги становленню кафедри приділяв тодішній ректор університету професор Б. П. Румянцев, першим завідувачем кафедри був доцент, кандидат технічних наук Д. К. Глібо, а першими її викладачами стали кандидати технічних наук В. В. Бабичев, Б. Ф. Брагін, Ю. Р. Голик, В. А. Закорецький, В. О. Турушин, асистент В. І. Куценко.

Через кілька років у надрах кафедри «Промисловий транспорт» почала зароджуватися нова випускна кафедра «Підйомно-транспортні машини та устаткування», що в 1972 році стала самостійною і нині входить до складу факультету логістики.

Логістика — це галузь знань, що обслуговує процес переміщення матеріалів від виробництва до постачальника до реалізації у споживача, що дозволяє оптимізувати процеси й механізувати затрати.

З 1972 року починається інтенсивний розвиток обох кафедр. Кафедру «Промисловий транспорт» переміщують у 5-й корпус. Посилюється її кадровий склад і поліпшується матеріальна база, удосконалюються навчальні плани та розробляється навчально-методична документація.

У 1975 році завідувачем кафедри обирають кандидата технічних наук, доцента В. А. Закорецького. На кафедру приходять нові викладачі, які мають досвід практичної роботи на підприємствах, НДІ, зокрема Б. І. Лісний — з вугільної промисловості, та кандидат

технічних наук М. А. Пительгузов — із тепловозобудівного заводу. Під керівництвом нового завідувача кафедри та за його безпосередньої участі активно розвиваються нові напрямки науково-дослідної роботи, встановлюються нові контакти зі спорідненими кафедрами України та Росії. Так, за участю кандидата технічних наук М. А. Пительгузова активно розвивається напрямок з розробки та вдосконалення технологічних процесів металургійних і цементно-гірничих підприємств України. Під керівництвом кандидата технічних наук Б. Ф. Брагіна розвиваються госпрозрахункові НІР і вугільними підприємствами з розвитку трубопровідного гідротранспорту твердих матеріалів.

У 1979 році з НДІ «Гіпромашвуглезбагачення» на кафедру приходять кандидат технічних наук О. С. Коломієць, а в 1980 р. — із Всесоюзного науково-дослідного тепловозного інституту (Луганської філії ЛФВНІТІ) кандидат технічних наук Г. І. Нечаєв. На цей час склалися творчі працездатні колективи з обох наукових напрямків. Так колективом у складі кандидатів технічних наук В. А. Закорецького, М. А. Пительгузова, Г. І. Нечаєва, старшого наукового співробітника М. Є. Занімонця, інженера О. М. Гайдюкова (випускна кафедра) у 80-х роках минулого століття були розроблені Єдині техпроцеси роботи промтранспорту практично для всіх цементних заводів України, Алчевського, Єнакіївського, Краматорського металургійних комбінатів, кількох коксохімів, ПТУ, ОХЖДТ, ППЖТ та інших транспортних підприємств.

Налагоджуються зв'язки з Київським, Харківським і Донецьким ПромтрансНДІ проектами, де студенти проходять переддипломні практики і виконують реальні дипломні проекти.

З приходом на кафедру кандидата технічних наук В. Є. Александрова в навчальний план запроваджується нова дисципліна «Геодезія» та вдосконалюється дисципліна «Генплан і транспорт». Згодом «Геодезію» об'єднують із дисципліною «Дослідження промтранспорту».

Полігон ділової гри «Диспетчер»

Впровадження цих дисциплін сприяло розвитку нового наукового напрямку з паспортизації та експертної оцінки технічного стану під'їзних шляхів промпідприємств. Ці роботи актуальні й нині, адже пов'язані із забезпеченням безпеки руху поїздів на підземних шляхах підприємств.

У першій половині 80-х років на кафедрі розвиваються активні методи навчання, розробляються і запроваджуються ділові ігри. За розробку представленої на ВДНГ СРСР ділової гри «Диспетчер» доцент М. А. Пительгузов був нагороджений срібною медаллю, а доценти В. А. Закорецький і Г. І. Нечаєв — бронзовими медалями ВДНГ.

У 1985 р. завідувачем кафедри «Промисловий транспорт» обирають кандидата технічних наук Б. Ф. Брагіна. У цей час спеціальність «Промисловий транспорт» видозмінюється і замість низки транспортних спеціальностей створюють одну — «Організація перевезень і управління на транспорті» (за видами). Промисловий транспорт вважається одним із видів, і кафедра продовжує готувати спеціалістів із цієї спеціальності. Змінюються навчальні плани, вводяться нові дисципліни: «Економіко-математичні методи на ПТ», «Моделювання транспортних систем», «Основи теорії транспортних процесів і систем», «Управління вантажною та комерційною роботою», «Технологія та організація складських процесів», «Основи технічної творчості» та інших, впровадженням яких успішно займається кандидат технічних наук, доцент Г. І. Нечаєв.

Науковий колектив у складі доцентів Б. Ф. Брагіна, Ф. Д. Маркутовича, Б. І. Лісного, О. С. Коломійця, В. С. Максакова активізує наукову роботу з розвитку трубопровідного гідротранспорту твердих матеріалів. Розробляється нова запірна арматура для трубопроводів, отримано багато авторських свідоцтв на винаходи та патентів провідних зарубіжних держав (США, Канади, Бразилії, Великобританії, Німеччини, Франції, Італії, Чехословаччини, Японії, Китаю, Австралії). У цей час однієї із канадських фірм продали першу в університеті ліцензію на виробництво засувки. На зароблені від продажу ліцензії кошти у 1988 р. було придбано перший в університеті комп'ютерний клас і два великих ксерокси, один з яких передали дільниці активної поліграфії університету. З цього почалася комп'ютеризація навчального процесу на кафедрі «Промисловий транспорт».

У 1988—1989 рр. кафедра бере участь у будівництві, налагодженні для пуску вуглепроводу «Белово — Новосибірськ» із трубопроводом $\phi=500$ мм на 3 млн. т вугілля на рік. Значний внесок у виконання цих робіт зробили, виїжджаючи у тривалі відрядження в Сибір, О. С. Коломієць, Г. І. Нечаєв, В. С. Максаков, О. В. Кут, В. М. Клочко (в минулому — головний інженер шахти «Суходольська» м. Краснодар).

Б. Ф. Брагін як науковий керівник працював у складі Державної приймальної комісії — в робочих групах з передпускових і приймальних випробувань та наладки пульпової арматури на об'єктах вуглепроводу «Белово — Новосибірськ». Спільно з розробками іншого обладнання під його керівництвом було розроблено схеми, інструкції і регламенти гідравлічного опресування трубопроводів з арматурою на комплексі пульпоприготування, початковій та двох проміжних насосних станціях, магістральній лінії.

У 90-х роках, в період переходу промисловості України на нові виробничо-економічні відносини, найбільш актуальними стають питання організації перевезень з використанням різних видів транспорту. У зв'язку з цим відкривається нова інтегруюча спеціальність — «Транспортні системи». У 1999 р. на базі спеціалізації «Транспортні системи вантажних перевезень» і на кафедрі «Транспортні технології» відкривається спеціальність «Транспортні системи».

Освоєнням нових дисциплін активно займаються як штатні викладачі — кандидати технічних наук Г. І. Нечаєв, О. В. Кут, Ф. Д. Маркутович, А. П. Крикунов, так і молоді, які щойно прийшли в колектив з аспірантури, і ті, що захистили кандидатські дисертації: кандидати технічних наук Ю. Г. Сьомін, А. В. Заверкін, Н. Б. Чернецька, а з 2000 р. — кандидат технічних наук О. І. Кичкіна, асистент В. В. Федорченко.

Із початку 90-х років активізується підготовка наукових кадрів для нової спеціальності на кафедрі «Промисловий транспорт», у 1993 р. відкривається спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальністю 05. 22. 12 — Промисловий транспорт. Головою ради призначили професора Б. Ф. Брагіна, заступником — професора В. О. Ульшина і вченим секретарем — доцента Г. І. Нечаєва.

Слід зазначити, що в цей же період внаслідок перебудовчих процесів в Україні різко зменшився обсяг науково-дослідних робіт і особливо госпрозрахункових. Тому потрібно було шукати заходи, спрямовані на усунення цих недоліків. Відтак у 2001 р. в університеті відбуваються структурні зміни, в результаті яких на базі транспортного факультету створюють три навчально-наукових інститути: Інститут транспортних технологій, Інститут рейкового транспорту та Інститут автомобільного транспорту. Метою їх створення є збільшення обсягів науково-дослідних робіт та залучення до них студентської молоді.

Через два місяці після створення Інституту транспортних технологій його директором призначили доктора технічних наук, професора Г. І. Нечаєва.

До складу інституту, крім базової кафедри «Транспортні технології», завідувачем якої призначають

кандидата технічних наук В. А. Закорецького, увійшла кафедра «Опір матеріалів», яку очолив доктор технічних наук Г. Є. Фрегер.

У 2003 році навчально-науковий інститут розростається за рахунок приєднання до нього інституту автомобільного транспорту у складі трьох кафедр: «Автомобільне господарство» (завідувач — кандидат технічних наук В. М. Старченко), «Будівництво» (доктор технічних наук Н. М. Руденко) та «Підйомно-транспортна техніка» (доктор технічних наук Л. Я. Будіков). Загальна кількість студентів денного відділення сягала 1500 осіб і заочного — 900. Кафедри активно розвиваються. На кафедрі «Транспортні технології» відкривають третю спеціальність — «Організація перевезень та управління на міському транспорті». Приходять нові спеціалісти: кандидати технічних наук О. Г. Блохін, О. В. Кущенко, О. П. Дзєцина, М. В. Грибиниченко, П. М. Гавриленко, В. О. Турушин, А. М. Редько, а після аспірантури — кандидат технічних наук М. І. Лучко, асистенти О. І. Банько, Г. В. Короп.

Того ж року завідувачем кафедри обрали доктора технічних наук, професора Григорія Івановича Нечаєва. На кафедрі з'являються держбюджетні науково-дослідні роботи. Зростають обсяги госпрозрахункових робіт. Активізується винахідницька та видавнича робота кафедри «Транспортні технології». Упродовж п'яти років, з 2002 по 2007 рр., отримано понад 50 патентів, видано 29 монографій та навчальних посібників. Склад кафедри налічує 32 штатних одиниці професорів та викладачів. Обсяг госпрозрахункових робіт Навчально-наукового інституту сягає 700 тис. грн.

У 2007 році на виконання вимог Міністерства освіти і науки для ВНЗ — одна кафедра — одна спеціальність, а також, щоб вирівняти розмір факультету за кількістю студентів навчально-наукові інститути ліквідують і на базі Навчально-наукового інституту транспортних технологій створюють факультет логістики і факультет автотранспортних комунікацій.

Деканом факультету логістики обирають академіка транспортної академії України, доктора технічних наук, професора Г. І. Нечаєва. До складу факультету входять: кафедра «Транспортні технології» з випускною спеціальністю «Транспортні системи» (завідувач — доктор технічних наук, професор Г. І. Нечаєв); відокремлена від неї кафедра «Промислового та міського транспорту» з випускними спеціальностями «Організація перевезень та управління на промисловому транспорті», «Організація перевезень та управління на міському транспорті» (завідувачем кафедри обирають Л. О. Губачову, яка на той час тільки-но захистила докторську дисертацію); кафедра «Підйомно-транспортної техніки» (завідувач — доктор технічних наук, професор Л. Я. Будіков) і кафедра «Охорона праці і БЖД» (завідувач — доктор технічних наук, професор М. А. Касьянов).

Із цього часу починається нова історія факультету логістики, і вона вже багата на досягнення як у навчальному процесі, так і в науці. Незважаючи на те, що різко зменшилася кількість прийому абітурієнтів, попит на спеціальності факультету залишається стабільним, у 2008 і в 2009 рр. на денне відділення було прийнято

Випробування трубопровідної арматури

по 150 осіб. Обсяг госпрозрахункових робіт у 2008 р. становив 1,0 млн. грн.

На кафедрі «Транспортні технології» під керівництвом професора Г. І. Нечаєва підготував і в 2009 р. захистив докторську дисертацію доцент ЗНТУ Г. І. Камель, а також підготовлено до захисту ще кілька кандидатських дисертацій. На кафедрі «Охорона праці і БЖД» захищено 3 кандидатських дисертацій — О. М. Друзь, О. М. Гунченко і В. А. Малов. Усі кафедри факультету мають висококваліфікований професорсько-викладацький склад і великий науковий потенціал.

Так на кафедрі «Транспортні технології» сьогодні здійснюють навчальний процес 2 професори, доктори технічних наук Г. І. Нечаєв і М. А. Пительгузов; 20 доцентів, кандидатів технічних наук, серед яких В. А. Закорецький, Ю. Г. Сьомін, В. О. Турушин, О. І. Кичкіна, Ю. О. Нікішкін, А. В. Заверкін, О. М. Редько, С. В. Кузьменко, М. В. Гребиниченко, М. І. Лічко, І. О. Тараричкін, С. П. Чередниченко, В. Є. Александров, С. С. Кроль, М. М. Каменєв, а також асистенти, що активно працюють над кандидатськими дисертаціями, — Г. В. Короп, О. І. Банько, О. О. Водолазкий, А. В. Кичкін, М. Е. Слободянюк, С. В. Леніч, С. М. Аветисян, А. І. Онучак, Н. О. Кавун, М. С. Волчкова і старший інженер А. В. Дубасов.

Із метою активізації навчального процесу і посилення зв'язку з виробництвом відкриті філіали кафедри в проектному інституті «Луганськгіпрошахт» (завідувач філіалу — найбільший спеціаліст у галузі промтранспорту і транспортних систем гірничовидобувних підприємств, заступник директора інституту А. С. Кабаков) та на Алчевському металургійному комбінаті.

Провідних спеціалістів транспортних підприємств та науково-дослідних інститутів, зокрема головного інженера НДПКІ «Укрмеханізація» м. Луганська Г. П. Колодеца, заступника директора проектного інституту «Лугансьгіпромаш» А. С. Кабакова, головного інженера об'єднання «Луганськнавантажтранс» В. М. Алексєєва запрошують очолити державні експертні комісії. У науковому плані кафедра продовжує основні напрями з удосконалення технології роботи транспорту, промпідприємств (роботи з Северодонецьким хімкомбінатом «Азот», Северодонецьким ПТУ, «Навантажтранс», Кам'янець-Подільським цементно-гірничим комбінатом та ін.), розвиває нові напрями

Колектив кафедри «Транспортні технології»

з удосконалення інфраструктури транспортних коридорів та інформаційних технологій на транспорті, а також пневмотранспорті, удосконалює гідротранспорт твердих матеріалів. На кафедрі захищено 4 докторських і 15 кандидатських дисертацій. Студенти кафедри, які активно займалися науковою роботою, за час навчання отримали авторські свідоцтва на винаходи й патенти. Серед них П. Л. Носко — 3 авторських свідоцтва, О. Я. Соколовський — 2 авторських свідоцтва, Г. І. Нечаєв — 5 авторських свідоцтв, Т. М. Костенко — 1 авторське свідоцтво та ін. М. Є. Слободянюк, працюючи за держбюджетною темою, упродовж 2005–2007 рр. отримав 9 патентів.

З 2001 р. набирають студентів до Євпаторійського та Скадовського відділень Кримського факультету на спеціальності «Транспортні системи» та «Організація перевезень та управління на промтранспорті», а навчальний процес здійснюють лише кандидати наук — Ю. Г. Сьомін, О. І. Кичкіна, А. В. Заверкін, О. М. Редько, М. І. Лучко, П. М. Гавриленко, В. І. Куценко, а згодом — С. В. Кузьменко, Ю. О. Нікішин, С. П. Чередниченко та старший викладач В. В. Федорченко. В Євпаторії також відкриті філіали кафедри в морському порту та на залізничному вузлі. На кафедрі функціонує аспірантура й докторантура.

Випускники кафедри «Транспортні технології» 1980–1990-х років

П. Л. Носко — проректор, доктор технічних наук, професор СХУ ім. В. Даля; Н. Б. Чернецька — завідувач кафедрою, доктор технічних наук, професор СХУ ім. В. Даля; Ю. Г. Сьомін, О. В. Заверкін — доценти кафедри «Транспортні технології» СХУ ім. В. Даля; О. В. Кут — доцент, кандидат технічних наук Анапського філіалу Краснодарського технічного університету; А. Радченко — доцент, кандидат технічних наук Харківського відділення МАУП; І. О. Стрельникова — доцент кафедри «Організація перевезень АТ», кандидат технічних наук СХУ ім. В. Даля; Є. Д. Бурлаченко — экс-мер м. Луганська 2002–2007 рр.; Р. В. Фоменко — начальник залізничного цеху Алчевського меткомбінату; М. І. Мірошніченко — заступник начальника Луганської регіональної митниці; Ю. Л. Севрюк — начальник паспортного столу Жовтневого району м. Луганська, майор; І. П. Скориков — начальник відділу податкової

поліції м. Луганська, полковник; В. В. Приз — начальник транспортного цеху Луганської ТЕС м. Щастя; О. О. Твердовський — начальник залізничного цеху ВАТ «Луганськтепловоз»; Р. В. Слабоспицький — начальник транспортного відділу «Юнік-Транс» м. Луганськ; Ю. О. Долженко — начальник відділу МРЕО Луганської області, майор; О. Г. Глоба — начальник транспортного відділу «Епіцентр» м. Луганськ; О. В. Донченко — начальник залізничного цеху «Метзаводу» м. Макіївка; М. О. Бабушко — заступник начальника з внутрішньокомбінатських перевезень Алчевського меткомбінату; Д. М. Кравчук — заступник начальника з УЗЦ з вантажної роботи м. Алчевськ; С. Ф. Трушик — заступник начальника УЗТ з оперативної роботи м. Алчевськ; В. В. Бичков — начальник бюро гарантійного обслуговування ВАТ «Луганськтепловоз»; І. М. Абаєв — директор підприємства «Дніпропромсинтез» м. Кривий Ріг; С. М. Чеговець — заступник начальника цеху НПЗ «Лінос» м. Лисичанськ; І. Ю. Васильєв — директор СТО м. Кривий Ріг; В. А. Набока — майор обласного управління ДАІ м. Луганська.

Кафедра підйомно-транспортної техніки (ПТТ), як уже зазначалося, відкрита в 1972 р., готує спеціалістів і магістрів за спеціальністю 8. 090214 — Підйомно-транспортні, будівельні, дорожні, меліоративні машини та устаткування. Очолює кафедру доктор технічних наук, професор Л. Я. Будіков.

Нині на кафедрі здійснюють навчальний процес 9 викладачів: один доктор технічних наук, 5 кандидатів технічних наук, доцентів; три старших викладача й 2 асистенти. Професорсько-викладацький склад кафедри

досить стабільний. На сьогодні це доценти, кандидати технічних наук О. Б. Неженцев, О. В. Карський, Г. О. Бойко, О. І. Іваненко; старші викладачі Г. М. Медведєв, О. С. Климчук, асистенти С. М. Аветисян, Т. В. Бойко.

У різні роки кафедру очолювали: кандидат технічних наук, професор Б. П. Румянцев, доктор технічних наук, професор Л. Я. Будіков.

У 1978 році наказом Мінвузу УРСР кафедру ПТТ Луганського

Л. Я. Будіков,
д. т. н., професор

машинобудівного інституту призначили базовою з підготовки спеціалістів цього профілю в Україні. За понад 30 років своєї діяльності на ній було підготовлено понад 2200 інженерів-механіків, 160 магістрів, 11 кандидатів і 2 доктори технічних наук. Випускники кафедри успішно працюють у 16 країнах світу. При кафедрі діють аспірантура й докторантура.

При кафедрі ПТТ створені: відділення Підйомно-транспортної академії наук України, академіками і членами-кореспондентами якої є 5 викладачів кафедри; експертно-діагностична науково-дослідна лабораторія вантажопідйомних машин та промислових споруд,

щорічний обсяг госпрозрахункових робіт якої становить 400-420 тис. грн.; філії у ВАТ «Луганське управління механізації» і АОЗТ «Стахановмаш»; студентська лабораторія генерування ідей.

Співробітники кафедри видали понад 200 навчальних та методичних посібників, опублікували понад 500 наукових статей, отримали 150 авторських свідоцтв на винаходи.

Кафедра «Охорони праці і БЖД» створена в 1969 р. Першим її завідувачем та організатором був кандидат технічних наук, доцент В. В. Севріков.

У 1993 р. згідно з наказом по Ворошиловградському машинобудівному інституту №3 від 05. 02. 1993 р. кафедру охорони праці об'єднали з кафедрою цивільної оборони. Новоутворена структура отримала назву «Безпеки життєдіяльності». У складі кафедри працювало 7 доцентів, які читали курс охорони праці, один старший викладач і два викладачі, які читали курс цивільної оборони.

У 1999 р. наказом по університету кафедру «Охорона праці та БЖД» виділили в самостійний структурний підрозділ.

Нині на кафедрі працюють професор, доктор технічних наук М. А. Касьянов, професори, кандидати технічних наук М. А. Пительгузов, В. П. Гуляков, В. М. Кожин, В. Є. Александров, В. О. Медяник, В. І. Сало, О. М. Гунченко, О. М. Друзь, В. В. Малов, В. М. Малеткін, старші викладачі В. Л. Нежелський, О. О. Колібабчук, В. П. Гуляєв, І. Є. Голяєв, І. М. Арнаут, викладачі Ю. П. Ревенко, В. В. Некрутенко, асистенти Д. В. Михайлов, О. О. Рибальченко, завідувач лабораторії А. С. Гага, старші лаборанти К. С. Гага, Т. А. Шинкарьова, Ю. Г. Проніна, А. О. Чугункова, аспіранти І. Ю. Левчук, О. О. Андріанова, Ю. С. Цапко.

Із самого початку функціонування кафедри викладачі й співробітники у співдружності з промисловими підприємствами й організаціями, зокрема Лисичанським нафтопереробним заводом, Северодонецькими виробничими об'єднаннями «Азот» і «Склопластик», нафтоперекачувальною станцією «Лисичанськ», шахтою «Лутугинська-Північна», Луганськими — заводом ЗБК та ВО «Луганськтепловоз», інститутами ВНІПО, ВНІПТБХП, МІСІ; Московським інститутом тонкої хімічної технології ім. Ломоносова, ВНІСПТнафта та багатьма іншими здійснювали плідну науково-дослідну роботу, у процесі якої сформувалося три наукових напрями — дослідження, розробка та впровадження автоматичних систем локального порошкового пожежогасіння на пожежонебезпечних об'єктах підприємств; дослідження, розробка та впровадження ефективних засобів очищення промислових викидів та знепилення повітряного середовища у виробничих приміщеннях; аналіз, удосконалення й управління охороною праці на машинобудівних підприємствах з урахуванням ризик-орієнтованого підходу.

М. О. Касьянов,
д. т. н., професор

Цілеспрямоване вдосконалення модульних установок пожежогасіння передбачає проведення поглиблених досліджень фізичної сутності процесів подавання ОВ з імпульсних пристроїв. Розвиток теоретичних основ робочих процесів імпульсної подачі ОВ, поряд із широкими експериментальними дослідженнями, має сприяти створенню нових способів і засобів пожежогасіння, насамперед імпульсного принципу дії, що відповідають вимогам швидкодії та високої ефективності систем протипожежного захисту транспортних засобів.

Останнім часом значно розширився спектр наукових пошуків кафедри, включаючи об'єкти та способи енергозбереження, удосконалення чинних нормативних документів з аерометричних характеристик сучасного населення України. Зокрема, витримав міністерський відбір на держбюджетне фінансування на 2010–2011 рр. проект «Дослідження методологічних аспектів енергозбереження при розрахунку промислових газових систем опалення виробничих приміщень машинобудівних підприємств».

З 1974 р. наукові розробки кафедри промислово впроваджуються на підприємствах м. Луганська, Луганської області, інших регіонів України й Росії. Результати науково-дослідних робіт представлялися на виставках в Україні та на міжнародних виставках у Росії, Німеччині, Індії, відзначені дипломами й медалями. За результатами науково-дослідних робіт викладачі, співробітники й пошукачі кафедри захистили 23 кандидатські і дві докторські дисертації та підготували до захисту одну докторську і три кандидатських дисертації.

У 2006 р. завдяки отриманим результатам із виконаних досліджень до тематики наукових питань, які розглядає спеціалізована рада Д 29. 051. 02 при СНУ ім. В. Даля, було включено спеціальність 05. 26. 01 — Охорона праці, за якою співробітники кафедри у 2007 році захистили дві кандидатські дисертації, у 2009 р. раду було переатестовано.

За останні 5 років викладацький колектив кафедри «Охорона праці та БЖД» видав понад 20 навчальних посібників із грифом МОН і монографій, присвячених актуальним проблемам розвитку системи управління охороною праці в Україні та забезпеченню ефективного пожежного захисту об'єктів машинобудування та хімічної промисловості.

Кафедра «Промисловий і міський транспорт»

У 1967 р. Міністерство вищої та середньої спеціальної освіти відкрило спеціальність «Промисловий транспорт», а у 1970 р. на транспортному факультеті організували кафедру «Промисловий транспорт», першим завідувачем якої став Д. К. Глебко. У 1973 р. кафедру очолив доцент В. А. Закорецький. У 1985 р. завідувачем кафедри обирають Б. Ф. Брагіна. Саме з його ініціативи Міністерство вищої освіти затверджує навчальний план підготовки інженерів із трубопровідного гідротранспорту твердих матеріалів у рамках виду — промислового транспорту. З 1992 р. спеціальність кафедри входить до групи спеціальностей із напрямку «Транспортні технології».

Після реорганізації транспортного факультету, до якого входило шість кафедр, на його базі створили в 2001 році три навчально-наукових інститути: автомобільного транспорту, рейкового транспорту та транспортних технологій. До навчально-наукового інституту транспортних технологій увійшла кафедра «Транспортні технології», яку очолив професор Г. І. Нечаєв. У 2007 році, як уже зазначалося, у зв'язку з реорганізацією зі складу кафедри «Транспортні технології» була виділена кафедра «Організація перевезень і управління на транспорті», яку пізніше перейменували на кафедру «Промисловий і міський транспорт». Завідувачем кафедри обрали доктора технічних наук, професора Ларису Олександрівну Губачову (автор двох навчальних посібників, а також понад 100 наукових праць і 20 патентів). На кафедрі оснащують нові стенди, розвивається науковий напрямок з удосконалення рухомого складу залізниць і промислового транспорту, а також із підвищення ефективності взаємодії різних видів транспорту промислової та міської інфраструктури, здійснюється підготовка висококваліфікованих наукових співробітників. Кафедра «Промисловий і міський транспорт» готує бакалаврів, спеціалістів і магістрів за двома спеціальностями напрямку підготовки «Транспортні технології» (за видами транспорту) — організація перевезень і управління на транспорті (промисловий транспорт); організація перевезень та управління на транспорті (міський транспорт). Крім того, кафедра випускає спеціалістів зі спеціальності «Організація міжнародних перевезень».

Навчальний процес здійснюють три професори: доктори технічних наук Л. О. Губачова, Л. Я. Будіков, кандидат технічних наук М. А. Пителгузов; 7 доцентів, кандидатів технічних наук: О. О. Андреев, В. В. Гладушин, В. В. Дзєцина, В. С. Івановський, В. С. Мокроусов, В. В. Стратілатов, В. М. Башков; 6 старших викладачів: Ю. В. Глушенко, В. В. Федорченко, Г. Л. Шенкман, О. П. Лямцев, В. П. Бугаєвський, К. І. Шерстюк та три асистенти — Н. В. Кресло, Т. Б. Івченко, С. О. Рябцева, а також навчально-допоміжний персонал у складі завідувачки лабораторії О. І. Боровик та інженерів О. Б. Власової, Д. Ю. Шевченка, Т. А. Бондара.

Викладання на кафедрі здійснюється за 44 навчальними дисциплінами професійної та практичної підготовки. На кафедрі проведена велика робота з методичного забезпечення дисциплін (видано 28 методичних вказівок і 3 навчальних посібники, 8 науково-методичних комплексів дистанційних курсів дисциплін).

Із метою вдосконалення навчального процесу і наукових досліджень, поліпшення якості підготовки випускників були створені філії кафедри «Промисловий і міський транспорт» при Луганському науково-виробничому центрі (ЛНВЦ) «Трансмаш» та міському комунальному підприємстві (МКП) «Луганськелектротранс».

**Л. О. Губачова,
д. т. н., професор**

До здійснення навчального процесу залучають провідних спеціалістів підприємств міста та області: доктора технічних наук, доцента С. Д. Мокроусова — директора ЛНВЦ «Трансмаш»; О. П. Лямцева — провідного спеціаліста ЛНВЦ «Трансмаш»; В. П. Бугаєвського і К. І. Шерстюка — провідних спеціалістів МКП «Луганськелектротранс», які працюють на кафедрі за сумісництвом.

Основні наукові напрямки кафедри — організація виробничого енергощадного комплексу транспортно-обслуговування підприємств промислової та міської інфраструктури (науковий керівник — доктор технічних наук, професор Л. О. Губачова).

На сьогодні для різного рухомого складу залізничного та промислового транспорту розроблені, виготовлені та пройшли стендові випробування вдосконалені фрикційні гасильні коливачі вагонів та локомотивів, а також розроблені нові конструкції та технології партертя для з'єднань із різних матеріалів.

Кафедра успішно виконує програму співробітництва між Східноукраїнським національним університетом ім. В. Даля та Петербурзьким державним університетом шляхів сполучення, а також за угодою про співпрацю між Сілезьким технологічним університетом (Польща) та Східноукраїнським національним університетом ім. В. Даля. Координує ці міжнародні програми в галузі транспорту й логістики професор Л. О. Губачова.

За два роки співробітники кафедри опублікували 40 наукових статей, отримали 4 патенти, зокрема спільно зі студентами — 10 статей і 3 патенти.

Викладачі кафедри беруть активну участь у роботі міжнародних науково-практичних конференцій України та країн близького і далекого зарубіжжя (Росія, Польща, Китай та ін.).

Важливе місце в активізації навчальної та науково-дослідної діяльності кафедри посідає всебічне залучення студентів до роботи в гуртках, семінарах, олімпіадах тощо. У 2008 р. при кафедрі «Промисловий і міський транспорт» була відкрита студентська наукова лабораторія «Транспортні системи промислової й міської інфраструктури» (СНЛ ТСПМІ), яку очолив доцент, кандидат технічних наук О. О. Андреев.

Колектив кафедри зробив і продовжує робити вагомий внесок у підвищення якості підготовки спеціалістів для промислового і міського транспорту з урахуванням досвіду роботи кафедр транспортного профілю з різних ВНЗ та міст, а також міжнародного співробітництва, з провідними навчальними закладами світу.

Отже, абітурієнт, який обрав одну зі спеціальностей факультету, має можливість отримати повний освітній пакет — від студента до доктора технічних наук.

ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ І ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

**ПЛАХУТА
Ганна
Андріївна**

Директор інституту
Кандидат економічних
наук, доцент

Народилася 1 жовтня 1953 р. у м. Алчевськ Луганської області.
У 1975 році закінчила економічний факультет (спеціальність «Економіка та планування матеріально-технічного постачання») Ворошиловградського машинобудівного інституту.

Ще у студентські роки Г. А. Плахута проявляла здібності до наукової роботи. Тому після захисту диплому їй запропонували працювати на кафедрі «Маркетинг» рідного вузу. Ганна Андріївна розпочала свій трудовий шлях на посаді інженера, згодом працювала асистентом, старшим викладачем цієї ж кафедри.

У 2001 р. Г. А. Плахута захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. У 2003 р. їй було присвоєне звання доцента кафедри «Маркетинг».

Того ж року Ганну Андріївну призначили заступником директора Інституту післядипломної освіти і дистанційного навчання Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля (ІПОДН СНУ ім. В. Даля). У 2005 р. Г. А. Плахута очолила цей колектив. Посаду директора Інституту післядипломної освіти і дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля Ганна Андріївна обіймає і сьогодні.

Основними видами освітньої діяльності ІПОДН є: перепідготовка фахівців, підвищення кваліфікації, короткострокове навчання, а також надання актуальних послуг за базовими спеціальностями СНУ ім. В. Даля. Основні форми навчання: денна, заочна, вечірня. Особливістю навчання в ІПОДН є поєднання базової освіти й освіти, яку слухачі одержують в інституті згідно з навчальними планами.

Перепідготовку спеціалістів із надання другої вищої освіти ІПОДН здійснює за напрямками: економіка і підприємництво; менеджмент; право; психологія; інженерна механіка; транспортні технології; комп'ютеризовані системи, автоматика і управління; комп'ютерна інженерія; екологія; політологія; комп'ютерні науки; автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології.

Серед головних завдань в освітній діяльності велика увага приділяється «навчанням впродовж життя». Виконання цього завдання в Східноукраїнському національному університеті ім. Володимира Даля покладають на Інститут післядипломної освіти і дистанційного навчання (ІПОДН), що спеціалізується на перепідготовці спеціалістів та підвищенні кваліфікації.

Енергійні, спрагли до знань люди, які вже мають диплом технікуму, коледжу чи інституту, можуть підвищити свій освітньо-кваліфікаційний рівень або пройти перепідготовку за іншим освітнім напрямом. Слухачі інституту — це особливий контингент. Більшість із них — досвідчені та професійно визначені особи, тому вимагають до себе особливо уважного ставлення і високопрофесійного навчання. Серед слухачів є керівники підприємств, службовці банківських та податкових структур, робітники правоохоронних органів.

Початок своєї освітньої діяльності Інститут післядипломної освіти і дистанційного навчання бере з 1988 року, коли створили спеціальний факультет з перепідготовки кадрів. Першим деканом цього факультету був призначений к. т. н., доц. В. Г. Федоров. Діяльність із перепідготовки кадрів починалася із однієї спеціальності — «Організація управління виробництвом».

У зв'язку з ситуацією в системі освіти, обумовленою демографічним спадом, враховуючи напрямки діяльності та розвитку університету, Інститут післядипломної освіти і дистанційного навчання поставив за мету розширення і поглиблення діяльності щодо формування контингенту слухачів перепідготовки та курсів підвищення кваліфікації. Такі послуги можуть надаватися згідно з повним переліком спеціальностей університету.

Очолює ІПОДН директор Ганна Андріївна Плахута — кандидат економічних наук, доцент, випускниця Ворошиловградського машинобудівного інституту, 1975 р., та аспірантури. Автор монографії, понад 30 наукових праць, трьох навчальних посібників.

На сьогодні перепідготовка спеціалістів здійснюється за 17 спеціальностями економічного та технічного напрямів, акредитованими в університеті, серед яких найбільш популярними у слухачів є такі:

- правознавство,
- фінанси,
- облік та аудит,
- економіка підприємства,
- банківська справа,
- міжнародна економіка,
- управління персоналом,
- маркетинг,
- менеджмент організацій,
- менеджмент зовнішньоекономічної діяльності,
- психологія,
- екологія,
- організація перевезень і управління на транспорті (залізничний і автомобільний транспорт),
- гнучкі комп'ютеризовані системи і робототехніка,
- інформаційні управляючі системи і технології,
- журналістика,
- політологія.

За час існування інституту тут пройшли перепідготовку із здобуття другої вищої освіти 1982 фахівців, підготовку з одержанням першої вищої освіти — 1315 фахівців, підвищення кваліфікації — 4401 особа.

Багато випускників вузу обіймають відповідальні посади або працюють висококваліфікованими спеціалістами у різних сферах народного господарства і освіти. Серед них С. К. Рамазанов — завідувач кафедри, декан факультету «Інноваційна економіка і кібернетика», В. М. Даніч — декан факультету «Менеджмент», М. Г. Яцура — заступник директора ІПОДН.

Навчальний процес в інституті здійснюють викладачі спеціальних та випускних кафедр університету. Відсоток викладачів із науковими ступенями досить високий — близько 80%.

Навчальний корпус ІПОДН

Стрімкий розвиток технічного прогресу та інформатизації в Україні зумовив формування попиту на робітників, які мають найсучасніші теоретичні знання й практичні навички. Тому одним із пріоритетних напрямків діяльності ІПОДН є надання освітніх послуг на замовлення Луганського обласного та міського центрів зайнятості, промислових підприємств Луганська і області, інших юридичних та фізичних осіб із підвищення кваліфікації фахівців різних кваліфікаційних рівнів. Основними перспективними напрямками в роботі з підвищення кваліфікації на сьогодні є курси за програмами: «Організація перевезень і управління на залізничному транспорті», «Перевезення небезпечних вантажів залізничним транспортом», «Основи бухгалтерського обліку», «Сучасні комп'ютерні технології в бухгалтерії», «Вивчення сучасних комп'ютерних технологій», «Новітні комп'ютерні технології», «Сучасні комп'ютерні технології в мережі Інтернет», «Правознавство на сучасному етапі», «Правові та практичні аспекти державних закупівель в Україні», «Визначення ознак справжності і платіжності банкнот національної валюти, банкнот іноземних держав та дорожніх чеків».

Згідно з концепцією забезпечення якості освіти, у Східноукраїнському національному університеті ім. Володимира Даля було створено внутрішню систему підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників університету. З метою покращення надання освітніх послуг в ІПОДН були запроваджені курси підвищення кваліфікації викладачів за програмами: «Використання мережі Інтернет в науково-педагогічній діяльності», «Сучасні методи викладання математики та інформатики у вищих навчальних закладах», «Педагогіка і психологія вищої школи».

Інститут має великий потенціал проведення курсів підвищення кваліфікації за всіма акредитованими спеціальностями університету, реалізація якого надасть змогу не лише отримати прибутки найближчим часом, а й цілком задовольнити потреби масштабних замовників та скласти передумови для подальшого плідного співробітництва.

До складу інституту входять такі відділення: Стахановське, Северодонецьке та Центр з перепідготовки управлінських кадрів для сфери підприємництва.

Стахановське відділення Інституту післядипломної і дистанційної освіти Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля (СтВ ІПОДН СТУ ім. В. Даля) створене наказом президента СУДУ від 31.12.1998 р. № 52 як філія Інституту післядипломної та дистанційної освіти СУДУ і є структурним підрозділом університету без права юридичної особи.

Стахановське відділення Інституту післядипломної освіти і дистанційного навчання має ліцензію на право освітньої діяльності за двома галузями — «Економіка і підприємництво» та «Менеджмент» — за 5-ма напрямками: «Економіка підприємства», «Облік і аудит» «Фінанси», «Управління персоналом і економіка праці», «Менеджмент». Підготовка на навчання за освітньо-професійною програмою бакалавра у Стахановському відділенні ІПОДН СТУ ім. В. Даля здійснюється за скороченим терміном підготовки на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста (термін навчання — 2,5 роки). Крім того, ведеться перепідготовка спеціалістів (друга вища освіта) за спеціальністю «Облік і аудит» (термін навчання — 2,5 роки).

Контингент студентів та слухачів нині складає понад 850 студентів та слухачів заочної форми зі скороченим терміном навчання.

Протягом десяти років існування Стахановське відділення підготувало та випустило понад 1500 фахівців, які працюють в різних установах регіону, приватних підприємствах, організаціях. А сприяли такій підготовці якісний професорсько-викладацький склад Стахановського відділення університету та провідні фахівці промислових підприємств і установ міста.

Директором Стахановського відділення ІПОДН СТУ ім. В. Даля був призначений кандидат технічних наук, доцент, академік Міжнародної академії наук педагогічної освіти Михайло Васильович Плетньов.

М. В. Плетньов є автором понад 120 наукових та науково-методичних робіт, кількох навчальних посібників, монографій та патентів України, нагороджений багатьма почесними грамотами, подяками та знаком Відмінника освіти України.

М. В. Плетньов,
директор Стахановського відділення,
к. т. н., доцент

Під керівництвом М. В. Плетньова в місті Стаханові проводяться науково-практичні конференції різного напрямку, де обговорюються питання модернізації та інтеграції вищої освіти, інтеграції науки і виробництва, вища освіта і болонський процес та ін.

М. В. Плетньов активно обговорює з адміністраціями міст регіону, приватними підприємцями, керівниками різних підприємств та установ (м. Брянки, м. Стаханова, м. Кіровська, м. Первомайська) питання подальших перспектив вищої освіти для регіону, конкурентоздатності фахівців

економічного напрямку, працевлаштування випускників відділення.

Серед випускників Стахановського відділення великим попитом на ринку праці користуються фахівці економічного напрямку, адже в цьому регіоні багато промислових та приватних підприємств, різних установ, тож їхні професійні знання та навички стають особливо необхідні в умовах ринкової економіки. Цьому сприяє поширена економічна та поглиблена математична підготовка, навички системного мислення в аналізі економічних явищ будь-якого рівня складності. Високий рівень комп'ютерної грамотності дозволяє активно застосовувати відомі програмні засоби та самостійно створювати нові для підвищення рівня науково-дослідної і практичної роботи.

Стахановське відділення готує кваліфікованих фахівців, які можуть займатися підприємницькою та організаційно-управлінською і господарською діяльністю на ринку товарів та послуг, працювати експертами й консультантами з питань економічного моделювання та прогнозування. Заклад цілеспрямовано і поступово розвиває подальші перспективи з набуття нових спеціальностей різного напрямку, постійного підвищення рівня якісного кадрового складу, наукової та матеріально-технічної бази.

Із метою реалізації державної програми підготовки кадрів для підприємницької діяльності та задоволення потреб регіонального ринку праці Лисичансько-Рубіжансько-Северодонецького промислового вузла в кваліфікованих фахівцях у 1993 р. було створено навчальний підрозділ Інституту післядипломної освіти Східноукраїнського національного університету ім. В.Далія. В 2002 році цей підрозділ набув статусу

**Н. М. Полякова,
д. е. н., академік
Української
технологічної
академії**

самостійного структурного підрозділу — Северодонецького відділення Інституту післядипломної освіти і дистанційного навчання Східноукраїнського національного університету ім. В. Далія.

Шістнадцять років очолює керівництво відділенням талановита та мудра жінка, академік, доктор економічних наук Української технологічної академії — Ніна Макарівна Полякова. За цей період плідна праця колективу університету та відділення

не лише закріпила успіхи перших років існування, а й забезпечила своє майбутнє. Тоді, коли в суспільстві відбувалися зміни, що по-новому висвітлювали роль і місце економічної науки й економічних знань в управлінні народним господарством, відділення перетворилося на потужний осередок навчальної і наукової роботи не лише у своєму місті, а й в регіоні та області.

За багаторічну високопрофесійну діяльність Н. М. Полякова неодноразово була нагороджена грамотами Міністерства освіти і науки України, знаком відмінника освіти України, грамотою Митрополита Київського і всієї України Блаженнішого Володимира за значний внесок у розбудову України. За заслуги перед українським народом та Українською православною церквою і благодійну діяльність Ніна Макарівна має відзнаку «Почесний хрест», є лауреатом почесної

Наші випускники

нагороди «Свята Софія» за сприяння відродженню національної духовності, науки та культури, а також вносить особистий вклад у наукову діяльність, маючи понад 40 публікацій, чим забезпечує імідж відділення як наукової установи.

На сьогодні СВ ІПОДН здійснює підготовку та перепідготовку фахівців за напрямками «Економіка і підприємництво» та «Менеджмент». Відділення є єдиним ВНЗ у регіоні, що дає можливість навчатися на базі диплома молодшого спеціаліста за прискореними програмами підготовки та в короткі терміни отримати базову і вищу освіту, а також отримати другу вищу освіту на базі раніше здобутої вищої освіти.

«Золотим фондом» відділення є висококваліфіковані викладацькі кадри, адже в навчальному процесі беруть участь провідні викладачі Східноукраїнського національного університету, висококваліфіковані фахівці науково-дослідних інститутів Северодонецька, кращі керівники підприємств та установ регіону.

Для покращення кадрового забезпечення навчально-виховного процесу Северодонецьке відділення постійно проводить роботу з підвищення кваліфікації та професійної підготовки власних педагогічних кадрів, сприяє організації наукової та пошукової роботи викладачів, проведенню дисертаційних досліджень, професійному росту молодих педагогічних кадрів. Науково-дослідна робота має фундаментальний і прикладний характер, орієнтована на актуальні запити сучасного суспільства.

У рамках навчального процесу шляхом узгодження навчальних програм постійно вдосконалюється поетапна освіта «молодший спеціаліст — бакалавр — спеціаліст». У відділенні забезпечується впровадження державних, галузевих і університетських стандартів підготовки фахівців з урахуванням європейського рівня вимог до якості вищої освіти.

За роки існування тут створена сучасна матеріально-технічна база (спеціалізовані аудиторії, наукова бібліотека, комп'ютерні лабораторії, кафе для студентів) та інтенсивно розвивається навчальна база. Для інформаційного забезпечення студентів і викладачів створені та успішно функціонують електронна бібліотека, студентський інформаційний центр, удосконалюється комп'ютерна мережа з доступом до електронних баз даних різних джерел інформації, мережі Інтернет. Шляхом збільшення фонду сучасної навчальної і наукової літератури, поповнення банку даних відділення навчальними і науково-методичними матеріалами та електронними підручниками модернізується наукова фундаментальна бібліотека.

У відділенні модернізуються сучасні освітні технології, впроваджуються стандартизовані методики кількісного і якісного оцінювання знань студентів, використовуються інформаційні технології в навчальному процесі, зокрема проведення комп'ютерної психодіагностики та підсумкового тестування в програмі «Колоквіум+», поповнюється банк сучасних

Студенти на заняттях

комп'ютерних програм, широко використовуються передові технології дистанційної освіти.

Велика увага приділяється оптимізації та індивідуалізації навчання студентів. У навчальний процес активно впроваджуються сучасні форми навчання, зокрема лекції-практикуми, проблемно-методологічні лекції, ділові ігри, тематичні зустрічі, обмін думками про практику роботи, аналіз і розв'язання конкретних ситуацій, ігрове моделювання, рольові ігри, тренінги, які складають близько 70% від загальної кількості занять.

Єдність загальнотеоретичної та спеціальної освіти забезпечується за рахунок удосконалення змісту, форми й ефективності навчальних та виробничих практик, орієнтації підготовки фахівців до вимог працевдавців, урахування особливостей соціально-економічного розвитку регіону і України, використання в навчальному процесі досягнень вітчизняної і зарубіжної науки та техніки, впровадження професійно спрямованих навчальних курсів, новітніх інформаційних методик, дистанційних форм навчання.

Рівень підготовки спеціалістів, яких випускає Северодонецьке відділення, підтверджується отриманими нагородами на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях «Економіка», «Технологія», «Соціально-психологічні проблеми трансформації сучасного суспільства» та ін.

Широкі зв'язки відділення із підприємствами та організаціями міста й регіону, центрами зайнятості, кадровими агентствами, участь у міських «Ярмарках вакансій» дають студентам можливість проходити стажування і успішно працевлаштовуватися.

Відповідно до вимог ринку освітніх послуг, у відділенні планується відкривати нові перспективні спеціальності і спеціалізації, розширювати номенклатуру спеціальностей заочної та дистанційної освіти.

На сьогодні Северодонецьке відділення ІПОДН — сучасний освітній і науковий центр, який динамічно розвивається, відкриває перед молоддю свою скарбницю знань, світових та національних цінностей науки й культури і надає можливість постійно підвищувати рівень фахівців шляхом поглиблення, розширення та оновлення професійних знань.

КРАСНОДОНСЬКИЙ ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ІНЖЕНЕРІЇ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

АПТЕКАРЬ Михайло Давидович

Декан факультету
Кандидат хімічних
наук, професор

Народився 2 квітня 1937 р. у Луганську в сім'ї робітника Луганського паровозобудівного заводу. Батько Давид Якович у липні 1941 р. був призваний до лав Червоної армії і загинув в серпні того ж року. Сина виховувала мати, Аптекарь Фіра Юхимівна.

У 1945 р. вступив до Луганської середньої школи № 20 ім. І. Я. Пархоменка. Закінчивши її у 1955 р., став студентом Харківського державного університету ім. О.М. Горького.

Здобувши у 1960 р. вищу освіту розпочав трудову діяльність учителем хімії в середній школі міста Монастирська Тернопільської області.

У 1964 р. М.Д. Аптекаря було прийнято до Луганського машинобудівного інституту на посаду старшого викладача кафедри загальної хімії.

За роки сумлінної праці пройшов усі етапи педагогічної роботи: старший викладач, доцент, завідувач кафедри. У 1995 р. був переведений на посаду професора до Краснодарського факультету інженерії та менеджменту і цього ж року призначений на посаду декана, яку обіймає досі.

Завдяки зусиллям очолюваного ним колективу факультет був акредитований за IV рівнем, став навчальним, науковим, культурним центром південно-східного регіону.

За плідну діяльність у сфері освіти та патріотичного виховання молоді Аптекарю М. Д. присвоєно звання «Почесний громадянин міста Краснодар», нагороджено нагрудним знаком «Відмінник освіти України» (1998 р.), почесними грамотами Луганської обласної державної адміністрації (1999 р.), СХУ імені Володимира Даля (2007 р.), Національного олімпійського комітету України (2007 р.) та МОН (2007 р.).

Як науковець Михайло Давидович добре відомий в Україні та за її межами. Він є членом наукової ради «Неорганічна хімія та електрохімія» НАН України та дійсним членом Українського електрохімічного товариства.

До його наукових інтересів входять: координаційні сполуки 3d-металів із N,S,O-лігандами, біологічна активність сполук, сенсори на основі комплексів 3d-металів, корозія металів та захист металів від корозії, «зелена хімія», екологічні проблеми малих міст вугільних регіонів.

У 2005 р. Аптекарь М.Д. обраний дійсним членом Міжнародної академії наук екології та безпеки життєдіяльності (МАНЕБ). За заслуги в освіті та наукові дослідження нагороджений медаллю ім. М.В. Ломоносова та орденом Я.А. Каменського МАНЕБ.

До складу факультету входять кафедри: гуманітарних та економічних дисциплін, природничих та фундаментальних дисциплін, інженерних дисциплін та 5 секцій випускних кафедр: «Економічної кібернетики», «Менеджменту організацій», «Менеджменту зовнішньоекономічної діяльності», «Екології та охорони навколишнього середовища», «Обладнання харчової промисловості». Відкриті філії кафедр на ЗАТ «Краснодонський м'ясокомбінат», ВАТ «Юність», Свердловський автошкіль.

Напрями підготовки: «Економічна кібернетика», «Менеджмент», «Комп'ютерні науки», «Машинобудування», «Екологія та охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», «Автомобільний транспорт». У штаті факультету працюють 11 професорів та 92 кандидати наук.

Як швидко плине час... от і нашому університету виповнюється 90 років! Рівно половину з яких я пропрацював там. Спочатку старшим викладачем, потім доцентом, професором, згодом завідувачем кафедри і нарешті деканом.

Розпочався наш тернистий шлях у липні 1964 року, коли за наказом місцевої влади було створено Краснодонський загальнотехнічний факультет (ЗТФ), головною метою якого було забезпечення висококваліфікованими кадрами підприємств та організацій південно-східного регіону Луганської області та прилеглих районів Ростовської. Деканом факультету призначили А.О. Пелешка, який до цього працював головним інженером однієї з найбільших шахт міста 1-біс ім. С. Тютеніна.

Декану було доручено створити не тільки матеріальну базу факультету, а й колектив викладачів, спроможний проводити навчальний процес. Серед запрошених (Б.Ф. Недодаєв, А.К. Усачова, В.О. Скорченко, В.А. Іванов, В.П. Дворников) був і я, на той час викладач хімії в Краснодонському вечірньому гірничому технікумі.

Ми одразу взялися за плідну співпрацю: створили бібліотеку, лабораторії, кабінети, в спеціально побудованому корпусі факультету (нині споруда тресту «Краснодоншахтобуд»).

Матеріальна база факультету створювалась в основному за рахунок підприємств міста та відповідних кафедр Ворошиловградського машинобудівного інституту. Велику допомогу надавали Краснодонський міськом партії (перший секретар О.С. Руденко), також ректорат вузу на чолі з Б.П. Румянцевим. Вуз також допомагав висококваліфікованими кадрами та методичними посібниками, підручниками.

Бажаючих навчатися було багато, в основному на вечірньому і заочному відділеннях.

У жовтні 1964 року 350 першокурсників і 60 студентів другого та третього курсів розпочали заняття.

Студенти приїжджали з навколишніх міст та селищ Краснодона. На факультеті було створено три кафедри: «Загальнонаукові дисципліни», «Фізико-хімічні дисципліни» та «Інженерні дисципліни». За необхідності до викладання залучались викладачі базового вузу та висококваліфіковані працівники підприємств і організацій міста.

Незважаючи на те, що навчання здійснювалося за вечірньою та заочною формами, студентів почали залучати до художньої самодіяльності, проведення вечорів, наукової роботи, адже розуміли, як необхідно студентам, та й молоді взагалі, відповідне культурне середовище.

Більшість студентів факультету становили працівники шахт, тому для них було організовано знайомство з роботою гірників на шахті 1-біс ім. С. Тютеніна, після чого викладачі стали приділяти студентам-шахтарям особливу увагу. Вони зрозуміли, трагічний сенс слова поета-шахтаря Г. Анциферова «Я работаю как вельможа, я работаю только лёжа».

Серед гірників, що вчилися на факультеті, були і Герой Соціалістичної Праці А.Я. Колесников та члени молодіжної ланки його бригади П. Персидський,

Вручення студентських квитків: студент 1980 — студент 2008

О. Меркушев, В. Аристархов, Н. Івакін, делегати з'їздів комсомолу, кавалери орденів «Шахтарської слави», Трудового Червоного Прапора. Серед випускників ЗТФ був і бригадир робітників очисного вибою шахти «Суходільська-Східна» Герой України М.К. Дорошко, який і нині працює.

У 1966 році факультет перейшов у нове приміщення, в якому були дві лекційні аудиторії, по дві лабораторії хімії та фізики, лабораторії загальної електротехніки та ТОЕ, опору матеріалів, кабінети креслення, теоретичної механіки, технології металів, ТММ та інші.

Лабораторна база факультету дозволяла розгорнути науково-дослідну роботу з хімії координаційних сполук, композиційних матеріалів та електротехнічних матеріалів.

Зростала матеріально-технічна база факультету, зростала кількість студентів, а за ними й методичний та науковий рівень викладачів.

На початку сімдесятих років кафедри очолювали доцент, кандидат фізичних наук А.О. Лузан, доцент, кандидат технічних наук В.Г. Корольова та доцент, кандидат хімічних наук М.Д. Аптекар.

На 3-х кафедрах працювало 20 співробітників, які здійснювали наукові дослідження фундаментального та прикладного характеру за напрямками: «Хімія координаційних з'єднань 3d-металів з азометинами та їх аналогами», «Захист металоконструкцій від корозії», «Дослідження можливостей свердильних інструментів при бурінні вугілля», «Соціологічні дослідження», «Математичне моделювання систем для вимірювання температури». Роботи проводились в рамках загальносоюзних та українських наукових програм спільно з інститутами фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського та неорганічної і загальної хімії ім. В.І. Вернадського, АН України, Московським, Київським та Ростовським університетами, Новочеркаським політехнічним та Дніпропетровським гірничими інститутами. Налагоджені тісні зв'язки з кафедрами базового вузу: хімії (професор Є.П. Траїліна), обробки матеріалів тиском (професор В.М. Лещинський), ТММ, математики та кафедрами хімії Луганського сільськогосподарського і Луганського педагогічного інститутів.

Всі ці заходи дали можливість протягом 1973-1985 років співробітникам факультету опублікувати більше ніж 100 наукових робіт, одержати 18 авторських свідоцтв, зробити понад 40 доповідей на різних загальносоюзних та республіканських конференціях. Обсяг госпдоговірних досліджень щорічно становив 80-100 тисяч карбованців.

Особливу подяку хочеться висловити професору Є.П. Траїліній, яка допомогла мені стати ученим (аспірантура, а потім 2 стажування в Інституті фізичної хімії АН СРСР та Московському держуніверситеті), познайомила з видатними хіміками Союзу та України. Слід зазначити, що всі аспекти навчальної, методичної та наукової роботи Краснодонського ЗТФ завжди були в центрі уваги, за це подяка ректору (ректор — О.М. Коняєв, перший проректор —

П.В. Сергєєв, проректор з наукової роботи В.О. Звонів), навчального відділу (А.М. Тарашанський і Ю.А. Тіщенко).

Співробітники факультету багато уваги приділяли підвищенню освітнього рівня населення. За період 1973-1985 рр. вони прочитали понад 1000 лекцій з наукової тематики, вони разом із студентами брали активну участь у культурному житті міста, організації культурних та спортивних заходів.

За час існування факультету 3000 студентів перевели на другий етап навчання, більшість із них закінчили вузи, багато хто став керівниками підприємств, організацій, закладів міста, області, республіки. Дехто працює і нині: це голова правління ВАТ Завод «Автоагрегат», кандидат технічних наук Л.В. Руденко, голова правління ЗАТ «Краснодонський м'ясокомбінат» Б.Г. Хоменко, директор СП «Управління з енергозабезпечення» ВАТ «Краснодонвугілля» Н.О. Грінь, Герой України М.К. Дорошко, голова Федерації профспілок Луганської області М.Д. Гайдуков.

Захист диплому

Через обставини, що склалися в середині 80-х років, факультет було закрито. Частину обладнання і фондів бібліотеки передали до базового вузу, а решту — навчальним закладам міста. Колектив Краснодонського ЗТФ було розформовано.

Разом із доцентами Г.А. Луцаєвим та В.Г. Корольовою я перейшов на роботу до базового вузу. Працював доцентом кафедри неорганічної та загальної хімії з 1985 р. по 1995 рік.

Зв'язки, які були налагоджені з кафедрами базового вузу, особливо з проф. С.К. Рамазановим, проф. В.М. Лещинським, доц. Ю.М. Болотинським, доц. Ю.Г. Войловим, доц. В.І. Моголою, доц. М.М. Крамаром, проф. Г.Ю. Фрегером, допомогли мені швидко увійти до колективу вузу, налагодити наукову роботу. Так, за цей період разом з кафедрою ОМТ було виконано ряд робіт з тематики «Захист від корозії шахтних конструкцій», «Захист від повітряної корозії газопроводів за допомогою протекторів, виготовлених з порошків металів». Остання робота була виконана на замовлення тресту «Нижньовартівськ-нафтогаз». Робота була впроваджена на цьому підприємстві в 1991 році. Цікаво те, що коли ми і

В.М. Лещинським були в м. Нижньовартовську, то побачили, яких висококваліфікованих спеціалістів готує наш вуз. Більш як шістьдесят відсотків провідних працівників тресту «Нижньовартовськнафтогаз» на той час були випускниками Луганського машинобудівного інституту. Це було дуже приємно.

З науково-дослідним інститутом «Іскра», який очолював Ю.Г. Войлов, та відділом координаційних з'єднань ІФХ АН України (член-кореспондент АН УРСР, професор Л.І. Бударін, професор Е.Е. Сівалов) ми виконали науково-дослідну роботу «Дослідження електропровідності комплексів 3d-металів з азометинами та створення сенсорів на NH_3 , H_2S , SO_2 на їх основі».

Таким чином, десять років, які я провів на кафедрі хімії базового вузу, конференції, наукові з'їзди, відрядження дали мені можливість придбати нових друзів, колег, чітко визначити свої наукові інтереси.

Закриття в 1985 році Краснодонського ЗТФ негативно позначилося на соціальній ситуації в місті. Помітно знизився освітній, культурний, професійний рівень регіону, а закриття шахт на початку 90-х років призвело до відтоку молоді як із міста Краснодона, так і з навколишніх селищ.

Зросла соціальна напруженість.

Добре орієнтуючись у ситуації, міська рада Краснодона на чолі з головою В.І. Кулдирикаєвим звернулася до президента Східноукраїнського державного університету професора О.М. Коняєва з проханням про відкриття відділення університету в м. Краснодон. Так, у 1993 році з'явився Краснодонський факультет інженерії та менеджменту (КраФІМ). Деканом якого призначили мене.

Після створення відповідної матеріальної бази та проходження процедури ліцензування в 1995 році факультет здійснив набір зі спеціальностей «Інформаційні системи в менеджменті», «Менеджмент у виробничій сфері», «Автомобілі та автомобільне господарство». Навчання почали лише на денному відділенні. З 1996 року було відкрито і заочне навчання. Велику допомогу в ліцензуванні та відкритті факультету надав ректорат університету, особливо

Головний корпус КраФІМ

У бібліотеці факультету

професор В.А. Рач та доцент А.О. Андрющук. Штат факультету складався із доцентів, старших викладачів і асистентів, що мешкали в м. Краснодон.

Концепція «викладач до студента» дозволила залучати до роботи на факультеті на правах сумісництва професорів та доцентів базового вузу, провідних спеціалістів міста. Це відразу підвищило імідж КраФІМ у регіоні.

Велика подяка професорам Б.Г. Нагорному, Г.В. Козаченку, Г.Ю. Фрегеру, С.К. Рамазанову, Ю.М. Арлінському, А.Е. Воронковій, професорам Ю.А. Куликову, О.П. Кравченку, доцентам М.М. Крамарю, В.О. Кострубу, І.Г. Дейнеку, А.В. Яковенку та багатьом тим, хто бере активну участь у навчальному процесі, організації методичної та наукової роботи на факультеті.

Багато уваги факультету приділяє і ректорат університету, який очолює професор О.Л. Голубенко.

Сьогодні, коли КраФІМ існує 14 років, можна сміливо стверджувати, що ми досягнули своєї мети.

Факультет готує освічених спеціалістів високої кваліфікації для роботи у південно-східному регіоні Луганської області, великих містах України (Київ, Донецьк, Харків) і також за кордоном.

За денною та заочною формами навчання щорічно в середньому навчаються 1300 студентів. Це створення так званих «умовних робочих місць» для молоді, яка тепер залишається на роботі не тільки в Краснодоні, а й у прилеглих до нього містах та селищах.

Зараз факультет акредитований за IV рівнем, має все необхідне для якісного навчання бакалаврів, спеціалістів та магістрів: за напрямками та спеціальностями: «Економічна кібернетика», «Менеджмент» («Менеджмент організації», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»), «Комп'ютерні науки» (Інформаційні управляючі системи та технології), «Машинобудування» (Обладнання харчових та переробних виробництв), «Екологія і охорона навколишнього середовища», «Автомобілі та автомобільне господарство».

Факультет складається з 3 кафедр: гуманітарних та економічних дисциплін (завідувач кафедри доцент О.Л. Данік), природничих та фундаментальних дисциплін (завідувач кафедри, професор М.Д. Аптекар),

інженерних дисциплін (завідувач кафедри доцент В.О. Колесников).

На громадських засадах створено секції випускних кафедр: «Економічна кібернетика», «Менеджмент організації», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Екологія та охорона навколишнього середовища», «Обладнання харчових та переробних виробництв». Секції очолюють професор С.К. Рамазанов, Г.В. Козаченко, А.Е. Воронкова, доценти В.І. Черних та І.Г. Дейнека. Відкриті філії кафедр на ЗАТ «Краснодонський м'ясокомбінат», ВАТ «Юність», у Свердловській автошколі.

Факультет розташований у 3-х навчальних корпусах, у яких розміщено 2 лекційні аудиторії (на 100 і 80 місць), 7 комп'ютерних класів (94 сучасних комп'ютери), 24 аудиторії, лабораторії та кабінети. Для проведення занять використовуються також лабораторна база ВАТ «Юність».

Всі корпуси КраФІМ пов'язані локальною та Internet-мережами. До сайту факультету мають доступ студенти, викладачі, звичайна молодь регіону.

Бібліотека факультету налічує 25 000 примірників навчальної та наукової літератури, має електронний каталог, електронні посібники, створені співробітниками факультету, тісно співпрацює з бібліотекою базового вузу та через Internet-мережу з багатьма бібліотеками України та близького зарубіжжя. Найбільша наукова бібліотека регіону — осередок культурного і патріотичного виховання студентів.

Регулярно співробітниками бібліотеки проводяться літературні вечори, виставки, присвячені знаменним датам, виставки творів місцевих аматорів. У приміщенні бібліотеки постійно діє виставка «Твоя історія, Краснодоне», організована разом з музеєм «Молода гвардія».

У спортивному корпусі факультету (ігровий зал, тренажерний зал, зал аеробіки) працюють секції з волейболу, баскетболу, настільного тенісу, атлетичної гімнастики, армреслінгу, аеробіки. У спорт-корпусі проводяться факультетські та міські змагання з різних видів спорту.

КраФІМ постійно займає перше місце в спартакіаді вузів м. Краснодона, його спортсмени входять до складу збірних команд міста з багатьох видів

Магістри КраФІМ

спорту. Активно спортом займаються і викладачі факультету. У 2008 році команда викладачів та співробітників КраФІМ зайняла I місце в спартакіаді вузу «Бадьорість і здоров'я».

Всі спеціальності КраФІМ забезпечені базами практики згідно з договорами з підприємствами регіону та області.

Тематика дипломних та магістерських робіт випускників відповідає потребам підприємств та організацій міст Краснодон та Свердловськ, в останні роки на факультеті впроваджуються відкриті захисти робіт на підприємствах регіону.

Студенти КраФІМ залучаються і до науково-дослідної роботи.

За останні 5 років студентами одержано 14 грамот за I-III місця на наукових конференціях та олімпіадах. З допомогою студентів опубліковано понад 60 наукових робіт.

Викладачами факультету за цей період опубліковано понад 480 наукових праць, одержано 5 патентів на винаходи, захищено 3 кандидатські дисертації, зроблено більш ніж 80 доповідей на міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Плідна діяльність неможлива без співдружності з різними науковими та освітніми установами України та зарубіжжя. Тому факультет підтримує тісний зв'язок з кафедрами базового університету, укладає договори про співдружність з Інститутом загальної неорганічної хімії ім. В.І.Вернадського НАНУ, Південним федеральним університетом (м. Ростов-на-Дону, Росія), Іжевським державним університетом, підтримує наукові зв'язки з Харківським національним університетом, Київським національним університетом ім. Т.Г. Шевченка та іншими.

Найбільш плідна наукова робота здійснюється Інститутом загальної неорганічної хімії імені Вернадського НАН України. Починаючи з 2007 року, разом з ІЗНХ ім. В.І. Вернадського НАН України на факультеті виконуються роботи за комплексною програмою НАН України «Сенсорні системи для медико-екологічних та промислово-технологічних потреб». Обсяг робіт, виконаних факультетом, — 29 тис. грн.

Студенти проти викладачів

Випускники КраФІМ — 2009

Із початку своєї роботи у 1995 році факультет став ініціатором проведення сімнадцятих наукових та науково-практичних конференцій. До найбільш значущих за останні роки можна віднести такі:

- Наукова рада з проблеми «Неорганічної хімії» НАН України;
- X Ювілейні міжнародні Фадеєвські читання «Виховання молоді на героїчних та культурних традиціях»;
- Науково-технічна конференція професорсько-викладацького складу і наукових співробітників «Наука-2007»;
- Перша, Друга та Третя міжнародні науково-практичні конференції «Економічні, соціальні та екологічні проблеми вугільних регіонів СНД», які стали традиційними.

Наші веснянки — 2008

У словнику В.І. Даль писав: «Патриот — любитель Отчизны, радетель за ее блага». Ці слова взяті за основу патріотичного виховання молоді на факультеті.

Виховні заходи проводяться разом з музеєм «Молода гвардія». Традиційним стало посвячення в студенти в залі Слави музею, проведення конференцій, присвячених діяльності організації «Молода гвардія».

КраФІМ був ініціатором відродження Фадеєвських читань. Викладачі та студенти факультету брали активну участь у IX–XI Фадеєвських читаннях, конференціях, присвячених 60- і 65-річчю створення організації «Молода гвардія». У співпраці з факультетом була створена книга «Огонь памяти», автори Р.М. Аптекарь, М.Д. Аптекарь, А.Г. Нікітенко, яка витримала 2 видання (2002, 2008 рр.). Стали традиційними пробіги по місцях діяльності організації «Молода гвардія», пробіги, присвячені Дню Перемоги, в яких беруть активну участь викладачі та студенти.

У 2006 році студенти та викладачі факультету разом із студентами Києва, Мінська, Іжевська брали участь у міжнародному марафоні Мінськ — Іжевськ.

Регулярно протягом останніх п'яти років під керівництвом доцента О.Л. Данік проводяться Шевченківські вечори, «Українські вечорниці», які готують магістри факультету.

Факультет став невід'ємною значущою частиною життя регіону, створив необхідне для його сталого розвитку культурне та освітнє середовище.

Факультет сьогодні — це живий організм, який постійно змінюється та розвивається разом із своїм «батьком» — Східноукраїнським національним університетом ім. В.Далі.

Разом ми — далівці, «команда, без которой нам не жить!»

КРИМСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ДЕЙНЕКА Людмила Олександрівна

Декан факультету
Кандидат економічних
наук, доцент

Народилася 25 липня 1946 р. у м. Прилуки Чернігівської області. У 1964 р. закінчила Гірську середню школу № 12 (у Луганській області) і вступила до Луганського машинобудівного інституту на спеціальність «Технологія машинобудування, металорізальні верстати та інструменти». Після закінчення інституту у 1969 р. була направлена на роботу інженером-конструктором у конструкторський відділ «Діпроенергопром» м. Новочеркаська Ростовської області. У 1971 р. повернулася до Луганська у машинобудівний інститут як інженер, а потім — молодший науковий співробітник науково-дослідницького сектора кафедри «Економіка, організація і планування виробництва». У 1978 р. переведена на посаду асистента кафедри «Організація і планування виробництва». У 1979 р. вступила в аспірантуру Московського інституту управління ім. Серго Орджонікідзе, де у 1982 р. успішно захистила кандидатську дисертацію. З 1982 р. — робота на кафедрі «Менеджмент», спочатку на посаді асистента, потім — доцента. У 1986 р. Л. О. Дейнеки присвоєне вчене звання доцента.

У 1997 р. призначена на посаду завідувачка кафедр «Загальнонаукових дисциплін» Краснодарського факультету інженерії і менеджменту Східноукраїнського національного університету за сумісництвом. З липня 1998 р. — заступник декана Кримського факультету Східноукраїнського національного університету.

У 1998 р. обрана членом-кореспондентом Української технологічної академії (м. Київ). З 1995 р. — учений секретар ради Луганського наукового центру перспективного розвитку.

У липні 2006 р. переведена на посаду завідувачка Феодосійського відділення Кримського факультету Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля і призначена деканом Кримського факультету.

Опублікувала більш ніж 50 наукових праць.

До складу факультету входять Феодосійське, Лівадійське, Скадовське та Євпаторійське відділення.

Напрями підготовки: «Право», «Психологія», «Туризм», «Фінанси і кредит», «Економіка підприємства», «Економічна кібернетика», «Облік і аудит», «Автомобільний транспорт», «Транспортні технології», «Машинобудування», «Автоматизація і комп'ютерно-інтегровані технології».

На факультеті працюють провідні викладачі університету з 42 кафедр, 6 штатних викладачів факультету, доцентів, кандидатів наук.

Згідно з наказом ректора Східноукраїнського національного університету, з ініціативи депутатів міських рад Автономної Республіки Крим, за підтримки виконавчих комітетів міськрад та Міністерства освіти й науки АР Крим у лютому 1998 р., як структурну складову СХУ ім. В. І. Дала було створено Кримський факультет. На той час у його складі було два відділення — Лівадійське (ЛВ) та Феодосійське (ФВ). Новий структурний підрозділ Східноукраїнського університету з'явився з метою реалізації концептуальних положень діяльності цього вузу як регіонального та наближення організаційних форм навчально-виховного процесу до місць проживання студентів.

У червні 1999 р. виконавчий комітет Скадовської міської ради звернувся до керівництва університету з пропозицією щодо створення у м. Скадовську Херсонської області навчально-консультаційного пункту. Того ж року він розпочав свою роботу, а через рік — був реорганізований у Скадовське відділення Кримського факультету (СВ). У червні 2000 р. створили Євпаторійське відділення (ЄВ) Кримського факультету.

Нині Кримський факультет — це чотири відділення, що успішно вирішують освітня й соціальні завдання. Відповідно до Концепції розвитку факультету — створення сучасних центрів підготовки фахівців — визначено й основний напрямок його діяльності, що полягає в проведенні в Кримському регіоні та Херсонській області освітньої діяльності, яка включає навчальну, виховну, методичну, наукову, консультаційну й культурну роботи. При цьому пріоритетним завданням факультету залишається підготовка фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до договірних зобов'язань з юридичними та фізичними особами.

Навчання на Кримському факультеті здійснюється за заочною формою, фінансується за рахунок фізичних та юридичних осіб згідно з договором.

Структурні підрозділи Кримського факультету не є юридичними особами, але мають спеціальні

реєстраційні рахунки у відділеннях Державного казначейства міст їх розташування, що дає можливість здійснювати господарську діяльність на засадах самофінансування та самоокупності.

У відділеннях факультету навчання ведеться відповідно до закріпленого за ними ліцензійного обсягу в межах загального прийому студентів до університету за 10-ма напрямками підготовки та 13-ма спеціальностями: 6.030402 — Право; 7.0601001 — Правознавство; 6.030102 — Психологія; 7.040101 — Психологія; 6.030502 — Економічна кібернетика; 7.050102 — Економічна кібернетика; 6.030504 — Економіка підприємства; 7.050107 — Економіка підприємства; 6.030509 — Облік і аудит; 7.050106 — Облік і аудит; 6.030508 — Фінанси і кредит; 7.050104 — Фінанси; 7.050105 — Банківська справа; 6.050101 — Транспортні технології (за видами транспорту); 7.100403 — Організація перевезень і управління на транспорті; 7.100402 — Транспортні системи; 6.070106 — Автомобільний транспорт; 7.902258 — Автомобілі і автомобільне господарство; 6.050503 — Машинобудування; 7.902221 — Обладнання переробних та харчових виробництв; 7.902222 — Обладнання легкої промисловості та побутового обслуговування; 6.050202 — Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології; 7.092500 — Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва; 6.020107 — Туризм.

Першим деканом факультету була доктор економічних наук, професор, академік Міжнародної академії науки і практики організації виробництва, завідувачка кафедри «Міжнародна економіка» Ірина Романівна Бузько. Вона очолювала факультет до липня 2000 р. Заступником декана упродовж серпня 1998 — липня 2006 рр. сумлінно працювала Людмила Олександрівна Дейнека — кандидат економічних наук, доцент кафедри «Міжнародна економіка», член-кореспондент Української технологічної академії, завідувачка кафедри загальнонаукових дисциплін Краснодарського факультету інженерії та менеджменту.

Протягом липня 2000 р. — липня 2003 р. факультет очолював доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри «Машинознавство» Павло Леонідович Носко. За його участю було створено четверте відділення Кримського факультету — Євпаторійське.

Першими керівниками відділень стали: Лівадійського — Олександр Олександрович Косовський, Феодосійського — Микола Олександрович Боровков, Скадовського — Іван Васильович Шульга, Євпаторійського — Юрій Володимирович Дзюба.

Нині відділення очолюють Людмила Олександрівна Дейнека (Феодосійське), Наталія Дмитрівна Моргун (Лівадійське), Інна Аркадіївна Овсепян (Скадовське), Вікторія Миколаївна Струніна (Євпаторійське).

З липня 2003 р. деканом факультету є Людмила Олександрівна Дейнека — випускниця Луганського машинобудівного інституту за спеціальністю «Технологія машинобудування, металорізальні верстати та інструменти», аспірантури Московського інституту управління імені Серго Орджонікідзе, кандидат економічних наук, доцент.

У перші роки функціонування факультету його відділення розташовувалися на площах, орендованих у санаторію «Лівадія» (сmt Лівадія), науково-виробничої бази «Ай-Петрі» та ЗОШ № 9 (м. Феодосія), дитячої дошкільної установи «Червона Шапочка» (м. Скадовськ). Лише Євпаторійське відділення розпочало свою діяльність у власних приміщеннях, придбавши у 2000 р. будівлю колишнього готелю «Южный».

Ректор Східноукраїнського університету Олександр Леонідович Голубенко доклав значних зусиль, щоб було своє приміщення і в Лівадійського відділення. У грудні того ж року університет придбав двоповерховий особняк площею 661,8 кв. м, побудований у 1912 році у парковій зоні, недалеко від всесвітньо відомого Лівадійського палацу. Раніше це

була дитяча дошкільна установа № 36. Тому до реконструкції будівлі заняття зі студентами проводилися в колишніх дитячих спальнях, ігрових кімнатах, стіни яких були розмальовані барвистими сюжетами з дитячих казок, що створювало атмосферу тепла й затишку.

Викладачі, які приїжджали для проведення занять у Лівадійському відділенні з Луганська, селилися в готелі «Будиночок царського садівника» — нині одному з найвідоміших готелів м. Ялта. Але згодом завдяки зусиллям керівництва університету другий поверх придбаної будівлі перебудували під кімнати, в яких проживали викладачі в сесійний період. Незважаючи на те, що робилося це нашвидкоруч, в найкоротші терміни, вийшли дуже затишні і комфортні приміщення. У цей же час у викладачів з'явилася можливість користуватися

кухнею із сучасним устаткуванням та приміщенням під «гостинну», яка згодом стала для них місцем для спілкування, обміну думками і просто дружніх зустрічей.

Скадовське відділення у грудні 2002 р. з дозволу ректора СХУ та за підтримки місцевої державної адміністрації придбало за власні кошти майновий комплекс «Дитячий садок «Колосок», площа всіх приміщень якого становить 1723,7 кв. м, а земельна ділянка — 0,57 га.

Не залишилося без власної будівлі й Феодосійське відділення. На підставі рішення Феодосійської сесії міської ради у травні 2005 р. університету передали 19/100 частини (1 070,0 кв. м) комплексу Феодосійської ЗОШ № 12, яка знаходиться у затишному куточку м. Феодосія з цікавою назвою «Ближние камыши». Після проведення належного ремонту студенти стали навчатися в аудиторіях, підготовлених для здійснення освітнянських послуг відповідно до встановлених вимог.

Отже, лише за сім років університет створив для своїх відокремлених структурних підрозділів Кримського факультету всі умови для роботи на власних площах.

Кримський факультет у складних економічних умовах давав можливість молоді за відносно невисоку ціну здобути вищу освіту за обраним фахом. І тому до нього охоче вступали абітурієнти.

Так у 1998 р. в цьому вузі навчалося 114 осіб, а в 2009 — 2 213 (зростання становить 194%). Результатом освітнянської діяльності Кримського факультету за понад десять років є випуск 1605-ти багатoproфільних спеціалістів (інженерів-механіків, економістів, юристів, психологів та ін.).

Жителі причорноморського регіону повірили у серйозність освітнянських намірів університету. Свідчення тому — щорічне зростання кількості заяв на навчання у відділеннях Кримського факультету. За роки його існування динаміка зарахувань абітурієнтів на перший курс становить 400%.

Завдяки виваженій іміджевій політиці факультету на навчання до його відділень за програмою підготовки спеціаліста щорічно приходять з інших ВНЗ понад 50 бакалаврів, для отримання другої освіти — понад 50 спеціалістів та бакалаврів.

Значна віддаленість Кримського факультету від базового ВНЗ зовсім не впливає на якість навчання. Вона перебуває в діапазоні від 42,5% — на 1–3 курсах технічних спеціальностей — до 72%–85% — на 4–5 курсах економічних, правознавчої спеціальностей та з психології. Незважаючи на труднощі у керуванні дипломними роботами та проектами на відстані якість, їх захисту становить 82%. Стовідсоткову якість захисту дипломних робіт продемонстрували студенти спеціальностей «Психологія» та «Фінанси». Студенти спеціальності

Студенти — гордість факультету

«Облік і аудит» впроваджують результати дипломних робіт у діяльність підприємств АР Крим та Сکاдовська, про що свідчать відповідні документи.

Поліпшуються технічна та матеріальна бази відділень факультету. У кожному відділенні розширюються комп'ютерні класи, де встановлені понад 100 сучасних комп'ютерів, об'єднаних у локальні мережі з виходом до Інтернету, бібліотеки, фонд яких налічує понад 30 тис. примірників навчальної літератури, а забезпеченість студентів навчальною літературою становить близько 14 підручників на одного студента. Усі відділення факультету створили свої сайти.

Загальна площа територій відділень факультету дорівнює 2,4 га, а загальна навчальна площа — 3 609,3 кв. м, із якої 3 060 кв. м (84%) — власна. Загальна площа будівель налічує 6 422,8 кв. м.

У Євпаторійському відділенні заклали університетський парк (загальною площею 0,7 га.) з куточками ландшафтного дизайну. Про нього варто сказати кілька слів. Цей парк — особливий. За площею займає зовсім небагато місця, а за насиченістю та зеленими насадженнями і елементами малих архітектурних форм — дасть фору багатьом міським паркам і скверам. З любов'ю і фантазією, творчим натхненням і художнім смаком упорядковують територію парку як студенти відділення, так і викладачі університету. У вільний від навчання та роботи час вони висаджували саджанці дерев та кущів порід, притаманних природі Криму. Декоративне озеро, де лагідно дзюркоче прозорими струмочками водоспад, сприяє посиленню позитивного впливу ландшафтотерапії на відвідувачів. Є затишна альтанка, в якій проводяться творчі диспути. Тут усюди помітно турботу керівництва відділення, студентів і викладачів про улюблені місця відпочинку: біля бюсту Володимира Даля, скульптури музи історії Клію і флагштоків, декоративного озера і водоспаду, на галявинах «Інь-Янь» та «Серцева». На галявині біля альтанки з намальованою на стіні набережною налічується сім сердець кам'яних і одне металеве, тобто вісім — знак нескінченності. На цій галявині ви зрозумієте: Євпаторійське відділення університету — це територія любові — до України, рідного міста, університету, батьків, коханих. Ця любов — нескінченна і часу в неї — вічність! Залишається тільки додати, що навіть суміжні з сусіднім пансіонатом капітальні стіни огорожі не обійшла увагою творча думка далівців — на одній з них намальоване Чорне море з набережною Євпаторії, на іншій — органічно вписані барельєфи, серед яких центральний — логотип Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, який відзначає своє дев'яностоліття.

Кожне відділення факультету організовує навчальний процес в обладнаних на достатньому рівні аудиторіях. Балансова вартість встановленого у відділеннях факультету устаткування становить понад 1,0 млн. гривень. Євпаторійське відділення обладнало спортивний майданчик загальною площею 736 кв. м з європокриттям у 608 кв. м. Спортивний майданчик призначений для залучення молоді до спортивних заходів, гри у бадмінтон, баскетбол, волейбол, теніс та оздоровчої гімнастики.

Навчальний корпус Євпаторійського відділення

У навчальному процесі використовується мультимедійне обладнання, а Євпаторійське відділення має оснащену сучасною технікою поточну аудиторію на 130 місць із двома інтерактивними дошками Smart Board, що підключені до персонального комп'ютера та чотирьох моніторів у президії.

Продовжують впроваджуватися новітні інформаційні технології, елементи дистанційного навчання з використанням можливостей Інтернет (відеоконференції).

Заслужують на увагу змістовні та художньо оформлені навчально-наочні стенди за різними навчальними дисциплінами, яким пишається Євпаторійське відділення. Тематика таких стендів дуже різноманітна, а саме: «Лікувальні фактори курорту», «Релігії Малого Ієрусалима», «Моя країна — Україна», «Сини епохи», «Перехрестя цивілізацій», «Альфа і Омега», «Земля — наш дім», «Комп'ютер з середини», «United in diversity», «Alma mater», «Євпаторійський берег — берег муз», «Козак Луганський — Володимир Даль» та інші.

Ефективне використання наявного матеріально-технічного фонду факультету досягається завдяки організації навчального процесу за заочною формою в декілька потоків. Так навчальні площі використовуються протягом усього навчального року.

Специфіка організації навчального процесу в територіально віддалених відділеннях факультету сформувала складну структуру професорсько-викладацького складу. Для проведення у вересні 1998 р. першої на факультеті установчої сесії у Феодосійському та Лівадійському відділеннях сформували «десант» із викладачів та професорів університету найвищої кваліфікації. Майже героїчними зусиллями і в майже екстремальних умовах чотирнадцять викладачів університету, серед яких М. М. Крамар — декан, доцент, кандидат технічних наук, С. К. Рамазанов — декан, професор, доктор технічних наук, М. Д. Аптекар — декан, професор, кандидат хімічних наук, Е. Г. Міквабія — завідувач кафедри іноземних мов, доцент, кандидат педагогічних наук, В. П. Ткаченко — завідувач кафедри «Нарисна геометрія», професор, доктор технічних наук; В. Г. Сумцов — завідувач кафедри «Управління трудовими ресурсами

та економічна теорія», доцент, кандидат економічних наук; І. І. Банько — доцент, кандидат історичних наук, Н. О. Каліненко — доцент, кандидат фізико-математичних наук; І. Г. Дейнека — доцент, кандидат технічних наук; П. М. Нес-теров — доцент, кандидат філо-софських наук довели студентам-кримчанам, що вони вступили на навчання до найкращого навчаль-ного закладу.

З роками, поступово, зі збіль-шенням у факультеті напрямів підготовки та спеціальностей змінювались і склад та кількість викладачів. Нині у відділеннях Кримського факультету радо та з натхненням працюють майже 150 викладачів із 42 кафедр універ-ситету.

*Уж сколько лет привычны сборы,
И что б на отдых — так ведь нет!
Весна, зима ли, осень — едем к морю:
Там ждет нас Крымский факультет!*

*Уже привычна плотность расписанья,
И вряд ли думал кто о том,
Как философии окрашивает знанье
Прибоя шум извечный за окном.*

*Уж сколько лет прекрасного «завоеванья»,
Уж сколько лет, как Крым — второй наш дом.
Уж сколько лет сюда несем познания,
А он встречает светом и теплом!*

Понад десятиліття (майже з часу заснування ВНЗ) з повною віддачею працюють на факультеті професори: І. П. Житна, Л. А. Костирко, С. К. Рамазанов, В. М. Старченко, Б. Г. Нагорний, В. В. Третьяченко, А. І. Фомін, О. В. Шаповалова, доценти: А. О. Григор'єва, І. Г. Дейнека, В. В. Малий, М. А. Мельник, В. І. Чиж, Г. О. Денисенко, І. І. Шамшина, С. О. Бритік, О. І. Кічка, старші викладачі: І. П. Вітренко,

Студенти СНУ ім. В. Даля на спортивному майданчику

Випускниці факультету

О. М. Новікова, О. В. Сидорченко та ін. За це їм низький уклін і щира подяка.

Але є і складність щодо забезпе-чення навчального процесу фа-культету кваліфікованими кадрами. Адже практично неможливо, щоб у відділеннях працювали лише вик-ладачі університету, або лише штатні викладачі із числа місцевих. У цьому полягає і проблема зі ство-ренням на факультеті кафедр. Але кадрова політика щодо залучення до роботи у відділеннях високо-кваліфікованих кадрів дає певні результати.

Так значною подією у Кримсь-кому факультеті стало створення на базі Євпаторійського відділення у серпні 2008 року кафедри загаль-нонаукових дисциплін, яку очолила

кандидат психологічних наук В. М. Струніна.

Слід відзначити і зростання професіоналізму керівників підрозділів факультету. Так успішно прово-дять дисертаційні дослідження завідувачі відділень: Феодосійського — Л. О. Дейнека — кандидат еконо-мічних наук, доцент; Євпаторійського — В. М. Стру-ніна — кандидат психологічних наук; Лівадійського — Н. Д. Моргун та Скадовського — І. А. Овсепян — магістри.

Завідувачі відділень факультету за досягнуті високі результати в роботі, сумлінну працю і високий про-фесіоналізм неодноразово нагороджувалися почесними грамотами, були занесені на Дошку пошани університе-ту. Вікторія Миколаївна Струніна у 2008 р. у конкурсі «Успішна жінка» визнана найуспішнішою жінкою міста Євпаторія та отримала диплом, була нагороджена Подякою Ради Міністрів Автономної Республіки Крим.

Набуває поступового розвитку й наукова робота. Насамперед завдяки появі викладачів, що працюють на постійній основі, та активному залученню до творчої роботи студентів.

Викладачі Кримського факультету опублікували понад 150 наукових статей.

Студенти Скадовського відділення (спеціальність «Економічна кібернетика») за розробку та впровад-ження комп'ютерного програмного забезпечення на підприємствах та в організаціях міста отримали по-чесні дипломи МОН України, Академії педагогічних наук України та виставки «Сучасна освіта в Україні-2007». Під керівництвом доцента кафедри «Економічна кібернетика» Н. О. Каліненко студенти опублікували тези доповідей на всеукраїнській і міжнародній конференціях та наукові статті. За кращі доповіді і активну участь у наукових заходах студенти Феодосійського та Євпаторійського відділень нагород-жені дипломами та грамотами.

У Лівадійському та Євпаторійському відділеннях ство-рені умови для проведення на дуже високому організацій-ному рівні науково-практичних конференцій, семінарів.

Лише за 2008—2009 навчальний рік на базі Євпаторійського відділення проводились конференції:

- Міжнародна науково-практична конференція «Інституціональні аспекти функціонування трудового потенціалу» (СНУ ім. В. Даля);
- XXVI Міжнародні наукові читання «Культура народів Причорномор'я с древнейших времен до наших дней» (ТНУ ім. В. І. Вернадського та Далівський університет у м. Євпаторії);
- V Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології і безпека в управлінні» (СНУ ім. В. Даля);
- Міжнародна конференція «Євроінтеграційні процеси у сфері освіти і науки: від співробітництва міст до інтеграції держав»;
- семінар із проекту Євросоюзу «Tempus» «Міжнародна мережа для модернізації освіти в галузі туризму і розвитку академічної мобільності».

Другою складовою концепції розвитку Кримського факультету (майже головною) — є створення комфортних умов для оздоровлення та відпочинку працівників університету та студентів. Можна констатувати, що таке завдання успішно виконується. За короткий строк на базі Євпаторійського відділення створена матеріальна база, що дозволяє щорічно оздоровлювати по 700—750 викладачів та співробітників університету. І це не лише у літній період. Автономне опалювання дає можливість експлуатувати будівлю цілий рік. Затишні кімнати з усіма зручностями, з гарним смаком та любов'ю сплановані на території клумби та газони, куточки відпочинку на свіжому повітрі в оточенні квітів, соснових дерев та чудових кущів — це відпочинок на базі Євпаторійського відділення. Найкращий у Євпаторії спортивний майданчик приваблює своєю багатофункціональністю та якістю покриття.

Тричі на рік ще майже 150 викладачів з університету завдяки Кримському факультету мають змогу після напружених занять зі студентами вдихати морське повітря, милуватися красою Лівадії, захоплюватися багатоміліардною історією та культурними здобутками Феодосії та Євпаторії, дивуватися неймовірній за цілющими властивостями воді акваторії Скадовська.

Робота у Кримському факультеті надихає викладачів на творчість: поетичну, живописну та пісенну. Тут склали вірші професори І. В. Малков, Б. М. Локотош, доцент М. М. Чурсін, старший викладач О. С. Павлова; писали картини професор О. П. Кравченко, доцент М. М. Чурсін. Зачарований красою природи Скадовська професор І. В. Малков написав:

*Люблю скадовские рассветы,
В особенности те, что на исходе лета.
В них легкая печаль про уходящее,
В них нежность и тоска, и сердце -
вновь щемящее.
Люблю прекрасный остров Джарылгач,
Где августовский день особенно горяч,
А море голубое, словно небо,
И ощущение южных стран,
в которых не был.*

О.П. Кравченко «Лівадія» (акварель)

Мальовниче узбережжя Криму та привітна навколишня атмосфера стали джерелом натхнення, викликали бажання відобразити побачене та відчуте, пробудили іскорку таланту живописця в декана факультету систем автомобільних комунікацій, доктора технічних наук, академіка Транспортної академії України Олександра Петровича Кравченка. В його акварелях знайшли своє відображення насиченість барвами кримських пейзажів весною та восени, схід та захід сонця над лазуровою поверхнею моря, незвичайні явища в природі, неймовірна архітектура, простота відтворення дійсності.

Привабливим є Кримський факультет і для студентів, що є бійцями у трудових загонах, адже у Феодосійському відділенні створені всі необхідні умови для праці, та й відпочинку. За близько десять днів перебування у Феодосії студенти встигають не лише виконати запланований обсяг роботи, але й добре відпочити. Будівля, де розташоване Феодосійське відділення, знаходиться на відстані 200 метрів до берега моря з чудовим «золотим» піском.

Такий він — Кримський факультет — різноплановий та різнобарвний. Такий, що не залишає байдужими нікого, навіть тих, хто жодного разу не побував у його відділеннях. Такий, що гостинно запрошує до творчої співпраці, зустрічей з допитливими та кмітливими студентами, набуття сил, здоров'я, гарного настрою та наснаги!

Вшанування Володимира Даля стало доброю традицією

АНТРАЦИТІВСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ ГІРНИЦТВА І ТРАНСПОРТУ

РЯБІЧЕВ Віктор Дронович

Декан факультету
Доктор технічних наук,
доцент, лауреат премії
академіка М. С. Буднікова

Народився 12 травня 1952 р. у м. Ровеньки Луганської області. Трудову діяльність розпочав підземним електрослюсарем шахтуправління ім. Ф. Е. Дзержинського комбінату «Донбасантрацит».

Після закінчення Комунарського гірничо-металургійного інституту з 1977 по 1983 рр. обіймав посаду інженера інституту «Ворошиловграддіпрошахт».

У 1983–1986 рр. працював у вугільній промисловості України на посадах, пов'язаних із вуглевидобутком.

Протягом 1986–2003 рр. виробнича діяльність Віктора Дроновича була пов'язана із шахтним та підземним будівництвом. За цей час збудовано кілька об'єктів виробничого призначення, у тому числі на шахтах ім. М. В. Фрунзе, «Комсомольська», «Краснокутська» у містах Ровенькі, Красний Луч, Антрацит Луганської області.

Під час будівництва цих об'єктів з ініціативи В. Д. Рябічева були впроваджені нові технології спорудження вертикальних шахтних стволів, які не мали аналогів у світовому шахтобудівництві. У 2002 р. В. Д. Рябічева призначили на посаду декана Антрацитівського факультету гірництва та транспорту Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля. Під час роботи на цій посаді він сформувався як відомий науковець у галузі технології спорудження і проведення гірничих виробок у складних гірничо-геологічних умовах глибоких шахт Донбасу.

Його роботи зі створення нетрадиційних технологій кріплення і тампонування вертикальних підготовчих виробок великого перерізу не мають аналогів у світовій практиці, використовуються на шахтах України, Росії, у проектних закладах галузі.

Для розвитку цього наукового напрямку Віктор Дронович створив нові технології гірничих виробок, одна з яких підтверджена дипломом на наукове відкриття. Рябічев В. Д. є автором 64 наукових праць, зокрема 15 книг та монографій.

За вагомий внесок у підземне і шахтове будівництво Луганщини нагороджений відзнаками «За заслуги перед Луганщиною» та «Розвиток регіону».

За особистий внесок у розвиток вугільної промисловості України нагороджений знаками «Шахтарська слава» і знаком «Шахтарська доблесть» I, II і III ст., срібною медаллю ім. академіка Каліци П. Л. «Автору Наукового відкриття» та вищою інженерною нагородою Європи — орденом «Золотого орла» Європейської академії природних наук (м. Гановер, Німеччина).

Рябічев В. Д. — дійсний член Академії будівництва України, лауреат премії академіка М. С. Буднікова, доктор будівництва АС України та академік Академії гірничих наук України.

До складу факультету входять кафедри: гірництва, промислового транспорту, інженерії та загальноосвітніх дисциплін.

На факультеті здійснюється підготовка бакалаврів, спеціалістів і магістрів за спеціальностями: психологія; міжнародна економіка; фінанси; банківська справа; облік і аудит; економіка підприємства; менеджмент організацій; екологія та охорона навколишнього середовища; інформатика; двигуни внутрішнього згорання; підйомно-транспортні, будівельні, дорожні, меліоративні машини й обладнання; автомобілі та автомобільне господарство; розробка родовищ корисних копалин; шахтне та підземне будівництво; організація перевезень і управління на транспорті — автомобільний транспорт; організація перевезень і управління на транспорті — залізничний транспорт; міське будівництво і господарство; рухомий склад та спеціальна техніка залізничного транспорту. На факультеті працюють 12 докторів та 46 кандидатів наук.

XIX століття увійшло в історію як залізне. XX — називали і ядерним, і електронним, і космічним. А яким буде наше — XXI століття?

Уже задовго до його настання більшість аналітиків висловили думку про те, що це буде гуманітарне століття. Дедалі більшого значення набуватимуть грамотність, знання, загальна ерудиція особи, її вміння застосовувати набуті знання на практиці. А все це дає людині саме освіта. Тому й значно зростатиме її роль у сучасному суспільстві.

І нинішня молодь це чудово розуміє. Мабуть, тому останнім часом вона стрімко тягнеться до знань, прагне здобути справжню освіту.

Юнаки та дівчата з м. Антрацит мають чудову можливість здобути вищу освіту не виїжджаючи за межі рідного міста. Адже в нас діє факультет гірництва і транспорту одного з провідних університетів нашої країни — Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Звичайно, ми пишаємося тим, що Антрацит представляє один з найпрестижніших вузів України. Про цей вищий навчальний заклад було сказано багато гарних слів. Але найбільшим досягненням університету, показником престижності вузу є його випускники. Щорічно хлопці та дівчата з усієї України штурмують приймальну комісію університету, щоб у майбутньому гідно носити звання «спеціаліст», «магістр» найвищої проби. Викладачі, студенти поєднують освітні традиції з впровадженням у навчальний процес найновіших технологій та останніх досягнень науки. Студенти АФГТ СХУ ім. В.І. Даля мають можливість навчатися у найкращих викладачів Східноукраїнського національного університету, користуватися останніми технічними новинками в галузі освіти, отримувати практичні знання, що допоможуть їм у подальшому стати справжніми професіоналами, у них є можливість реалізувати і свій творчий потенціал, беручи участь у роботі студентського театру «Свічадо», різних спортивних змаганнях.

Антрацит — місто шахтарів. На його території працюють чотири шахти, де видобувають високоякісне вугілля, а також діють дві збагачувальні фабрики. Для стабільної та якісної роботи цих підприємств потрібні висококваліфіковані гірничі інженерні кадри. У зв'язку з реструктуризацією вугільної промисловості України нині, на жаль, утрачені виробничі показники шахт міста, дещо розгублено кадровий потенціал, бо молодь не прагне здобувати гірничі професії. Останнє пов'язано насамперед з відсутністю коштів у шахтарських сім'ях для навчання дітей у вузах. Тож саме АФТ і має вирішувати проблему щодо постійного поповнення кадрового складу шахт гірничими інженерами.

Нині вищий навчальний заклад позиціонує себе на міжнародній науковій арені, його знають далеко за межами міста, області й навіть України. Приклад цьому — участь наших викладачів у міжнародних конференціях, їх наукові публікації.

Але зробімо екскурс в історію, простежимо, звідки починаються витoki створення нашого факультету.

У 1999 р. відкрили навчально-консультаційний пункт (8 спеціальностей), який очолила талановитий

Антрацитівський факультет гірництва і транспорту

Студенти-гірники на практиці

педагог, чудовий професіонал Наталія Глібівна Потапова. Саме вона навела вагомні аргументи щодо необхідності створення для нашої молоді в місті повноцінного підрозділу СНУ з денною формою навчання. Завдяки зусиллям міського голови В. О. Саліти, за безпосередньої підтримки ректора СНУ доктора технічних наук, професора О. Л. Голубенка та проректора СНУ доктора економічних наук, професора І. Р. Бузько у місті Антрацит відкрили факультет гірництва та транспорту.

Очолив його кандидат технічних наук (а нині доктор технічних наук, професор), досвідчений керівник і організатор, керівник тресту «Антрацит-шахтобуд» Віктор Дронович Рябичев, який є відомим представником шахтобудівельної еліти Луганщини. Свій професійний підхід до виконання поставлених завдань Віктор Дронович проявив не лише під час створення матеріальної бази факультету, а й щодо кадрового забезпечення цього підрозділу СНУ ім. В. Даля. У перший же рік молодий декан зумів зібрати талановитих учених-практиків міста, залучити до роботи на факультеті докторів та кандидатів наук, професорів, доцентів.

За час роботи на посаді декана факультету Віктор Дронович зарекомендував себе також як відомий науковець у галузі технології спорудження і проведення гірничих виробок у складних гірничо-геологічних умовах глибоких шахт Донбасу. Його роботи зі створення нетрадиційних технологій кріплення і тампонування вертикальних підготовчих виробок великого перерізу не мають аналогів у світовій практиці. Їх використовують на шахтах України, Росії, а також у проектних закладах галузі. Продовжуючи розвиток цього наукового напрямку, В. Д. Рябичев створює нові технології проведення гірничих виробок. Одна з його наукових робіт у цій галузі захищена дипломом на Наукове відкриття. За вагомий внесок у підземне і шахтне будівництво на Луганщині Віктор Дронович нагороджений медалями «За заслуги перед Луганщиною» та «За розвиток регіонів». За особистий внесок у розвиток вугільної промисловості України В. Д. Рябичев нагороджений знаком «Шахтарська слава» I, II, III ст. і знаком «Шахтарська доблесть» I, II і III ст. За наукові досягнення його відзначено Срібною медаллю імені академіка П. Л. Капіци «Автору Наукового відкриття» та вищою інженерною нагородою Європи — орденом «Золотого орла» Європейської академії природничих наук (м. Ганновер, Німеччина). В. Д. Рябичев є дійсним членом Академії будівництва України, лауреатом премії академіка М. С. Буднікова, доктором будівництва АБ України та членом-кореспондентом Академії гірничих наук України.

Нині творчий колективом факультету під керівництвом доктора технічних наук Віктора Дроновича Рябичева здійснює наукову та педагогічну роботу, спрямовану на безперервне розширення методичної бази, всебічне використання прогресивних методів навчання та наукових досліджень.

Співробітники й викладачі АФГТ постійно дбають як про створення матеріальної бази, так і про вирішення проблем науково-методичного забезпечення факультету. Провінційне шахтарське містечко

Навчальні
заняття
з гірничої
справи

й науковий потенціал вищої школи. На перший погляд здається, що ці поняття є зовсім непокінченими, але іноді є й винятки. Розуміючи, що майбутні інженери мають здобути в навчальному закладі якісні знання, адже саме фундаментальна освіта є основою їхньої майбутньої кар'єри, професор В. Д. Рябичев зумів встановити тісні зв'язки, налагодити співробітництво із провідними гірничими вузами України, зокрема з Національним гірничим університетом (м. Дніпропетровськ), Шахтинським інститутом Південно-російського державного технічного університету, Донецьким національним технічним університетом, Донецьким гірничо-металургійним інститутом (м. Алчевськ), Житомирським інженерно-технологічним інститутом тощо.

Студентська наукова конференція АФГТ

Минає час. Вже й ми вписали свою сторінку в історію Східноукраїнського національного університету. Є чим пишатися, але є над чим і задуматися. Та нині ми на сто відсотків упевнені в тому, що, не зважаючи на труднощі, впевненим кроком ідемо вперед, не зупиняючись на досягнутому. І вже не 8 спеціальностей пропонуємо своїм абітурієнтам, а 18.

Наш факультет насамперед дбає про те, щоб вугільна промисловість набула колишньої величі, щоб продовжувалися шахтарські династії, а на шахти й металургійні підприємства прийшли висококласні спеціалісти. Для тих, хто також цього прагне, створені всі умови для навчання.

У нас також подбали і про тих, хто мріє панувати в царині двигунів, машин, автомобільного чи залізничного транспорту. До їхніх послуг — шість спеціальностей на будь-який смак.

Тут можуть знайти собі справу до душі й ті, хто небайдужий до екологічного стану в сучасному світі.

Якщо ви прагнете стати класними спеціалістами в галузі економіки й фінансів, є можливість обирати собі професію серед п'яти спеціальностей.

Якщо ж хтось хоче реалізувати свій розумовий потенціал, природні здібності в інженерному будівництві, то й для нього в нас створено всі умови.

Тим, хто крокує в ногу з часом і вірить, що майбутнє за комп'ютерними технологіями, не варто їхати для навчання в інші міста. Тут, у рідному Антрациті, вони зможуть стати успішними спеціалістами-програмістами.

У наш непростий час майже кожна людина стикається із постійними життєвими труднощами та негараздами. Але не кожен мріє допомагати людям знаходити в собі сили і гідно виходити із будь-яких складних ситуацій. Для тих, хто прагне стати лікарем душ людських, ми широко відкриваємо двері факультету й простягаємо руку допомоги.

Колись ми мріяли про хорошу матеріально-технічну базу факультету, його сучасне методично-наукове забезпечення. Сьогодні ж можемо впевнено заявити, що наш колектив дуже добре попрацював у цьому напрямку. Адже до послуг студентів — і сучасні комп'ютери, і ксерокопіювальні апарати і сканери, і лазерні принтери. Сучасні персональні комп'ютери розмістили у двох комп'ютерних класах факультету, режим роботи яких забезпечує необхідні потреби навчального процесу. Комп'ютери підключені до всесвітньої мережі «Інтернет», що дозволяє отримувати додаткову навчальну та наукову інформацію, відвідувати сайт базового університету.

На підприємствах ДП «Антрацит», зокрема на шахтах «Комсомольська» та «Крепінська», було відкрито дві філії кафедри гірництва, де розташовані лабораторії гірничої механіки, гірничих машин і комплексів, рудникового транспорту, електрообладнання й електропостачання шахт, випробування матеріалів. З огляду на це розроблено план комплектування лабораторій обладнанням. Базове підприємство ДП «Антрацит» надає допомогу в комплектуванні лабораторій і дає можливість проводити навчання безпосередньо на шахтах. Також факультет має змогу використовувати для навчання гірничий полігон. Практичні заняття й усі види практик проводяться тільки в навчальних кабінетах і на дільницях вугільних шахт ДП «Антрацит».

Викладач має завжди бути прикладом для студентів. І без зайвої скромності можемо сказати, що саме такі люди й працюють в АФГТ. Наші викладачі — справжній взірць неймовірної працездатності. Адже людина, закохана в науку, не може зупинитися на досягнутому. За роки, що минули з моменту створення факультету, значно зріс професійний рівень його професорсько-викладацького складу.

Викладачі АФГТ опублікували в різних наукових виданнях понад 500 наукових робіт і статей

На виставці гірничо-будівної техніки (м. Донецьк)

(17 публікацій надруковано в міжнародних журналах), із них — 42 монографії та навчальні посібники; взяли участь у 69 державних та міжнародних науково-практичних конференціях, форумах, симпозіумах.

Професорсько-викладацький склад факультету та студенти денного відділення підготували та провели 5 міжнародних конференцій. Чотири з них відбувалися за участю російських науковців, а за участю представників з Норвегії та Великобританії спільно з кафедрою всесвітньої історії базового університету було підготовлено та проведено міжнародну конференцію «Історія гендерних відносин в Україні та за кордоном». У її роботі взяли участь європейський експерт міжнародної програми «Розвиток дитини» (Великобританія) та професор, доктор філософських наук університету Нант, професор, доктор наук із французької літератури університету Сорбонна, член правління Норвезької асоціації миру, віце-президент Міжнародного бюро миру (Норвегія).

Міжнародна конференція «Історія гендерних відносин в Україні»

Заняття в аудиторії історії та права

На кафедрі гірництва АФГТ постійно працює науковий семінар із проблем гірничої справи та екології гірничого виробництва.

Уже шостий рік поспіль діють щорічні наукові професорські читання з актуальних проблем гірництва.

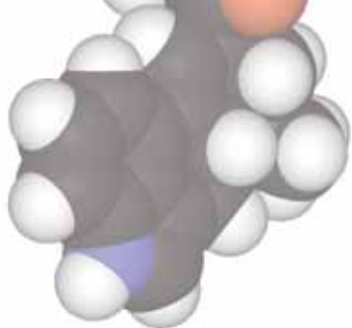
На міжнародній науково-практичній конференції «Форум гірників — 2007» наш факультет здобув диплом переможця в номінації «Провідні університети гірничого профілю», а в 2008 р. його нагороджено грамотою Луганської державної інспекції промислової безпеки і охорони праці в соціально-культурній сфері.

Попереду ще багато цікавих справ, нових досягнень. Факультет постійно окреслює перспективи свого подальшого розвитку. Головним завданням вважає створення умов щодо вдосконалення системи підготовки фахівців з вищою освітою, виховання національно свідомої інтелігенції, проведення фундаментальних наукових досліджень, вирішення соціально-економічних проблем. Отже, попереду чимало роботи, сподіваємось, що вона матимемо й нові здобутки.

Учасники науково-практичної конференції АФГТ

ІНСТИТУТ ХІМІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (м. Рубіжне)

Потапенко Едуард Володимирович народився 22 листопада 1970 р. в родині робітників у м. Рубіжне Луганської області.

З вересня 1978 р. по липень 1988 р. навчався в Рубіжанській середній школі № 3, де й одержав атестат про повну середню освіту.

Після закінчення школи у 1988 р. працював електромонтером із ремонту електроустаткування в електроцеху Рубіжанського виробничого об'єднання «Краситель».

У серпні 1989 р. вступив до Рубіжанського філіалу Східноукраїнського державного університету на хіміко-технологічний факультет за спеціальністю «Хімічна технологія органічних речовин», який закінчив у червні 1995 р., здобувши диплом спеціаліста з відзнакою за кваліфікацією інженер-хімік-технолог.

Протягом 1995–1998 рр. навчався в аспірантурі Сєвєродонецького технологічного інституту Східноукраїнського державного університету.

У грудні 1998 р. зарахований на посаду асистента кафедри «Технологія органічних речовин» Рубіжанського філіалу Східноукраїнського державного університету.

11 квітня 2001 р. у зв'язку з захистом дисертації присуджено науковий ступінь кандидата хімічних наук.

Із травня 2001 р. працює на посаді доцента цієї ж кафедри.

У жовтні 2002 р. був призначений на посаду заступника директора з навчальної та наукової роботи (за сумісництвом).

У квітні 2003 р. Е. В. Потапенку було присвоєне вчене звання доцента кафедри технології органічних речовин.

З липня 2007 р. працює директором Інституту хімічних технологій Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля (м. Рубіжне).

Одружений. Має двох синів.

ПОТАПЕНКО Едуард Володимирович

Директор інституту
Кандидат хімічних
наук, доцент

До складу інституту входять факультети: хімічних наук, хімічних та інформаційних наук; кафедри: машин та апаратів хімічного виробництва, загальної фізики та теоретичної механіки, економіки підприємства, вищої математики та комп'ютерних технологій, технології органічних речовин, технології високомолекулярних сполук, гуманітарного та фізичного виховання.

Напрями підготовки: «Економіка підприємства», «Екологія», «Охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», «Інформатика», «Машинобудування», «Хімічна технологія», «Фармація». На факультеті працюють 6 докторів і 45 кандидатів наук.

Аспірантура та докторантура за спеціальностями: 02.00.03 — Органічна хімія, 02.00.06 — Хімія високомолекулярних сполук, 05.17.04 — Технологія продуктів органічного синтезу. Функціонує спеціалізована вчена рада за спеціальністю 05.17.04 — Технологія продуктів органічного синтезу.

Щойно закінчилася громадянська війна, і молода радянська держава розпочала відновлення майже вщент зруйнованого господарства. Керівництво країни добре розуміло, що лише новітні досягнення людства і передові технології можуть вивести державу на високий рівень розвитку. А хімічна промисловість — це та галузь народного господарства, яка може бути відбудована в короткі строки і швидше за інші галузі давати нові товари, такі необхідні молодій державі. Історія свідчить, що країни світу, які набули швидкого розвитку, починали саме з розвитку машинобудування хімічної промисловості, що включає виробництво добрив, барвників, ліків, проміжних продуктів.

Розуміючи провідну роль хімічної промисловості, яка може сприяти швидкому розвитку держави, молода країна Рад починає відновлювати зруйноване господарство, зокрема і Рубіжанський хімічний завод. Починаючи з 1922 р., в Рубіжному поступово відроджується економічне життя заводу «Русско-Краска», який після закінчення громадянської війни перебував у дуже важкому стані. Рубіжанські хіміки в цей час працювали у старих цехах, та незважаючи на це, опановували нові виробництва. Із запровадженням

кожного нового виробництва дедалі більше відчувалася потреба у підвищенні кваліфікації та здобутті нових знань, бо з тими, що були на той час у працівників підприємства від апаратника до технолога, вирішити складні виробничі проблеми було неможливо. В Україні вищі навчальні заклади таких спеціалістів не готували, а спеціалісти, яких направляли з великих міст у невеличке селище Рубіжне, де на той час налічувалося всього кілька тисяч мешканців і не було ніяких культурних закладів, тут довго не затримувалися. Вони залишали завод і поверталися до своїх великих міст з усіма ознаками цивілізації: театрами, клубами, парками, про які у невеличкому селищі годі було і мріяти.

Щоб поліпшити ситуацію для спеціалістів хімічної промисловості, які були конче необхідні підприємству, що швидко набирало темпи зростання, у 1927 р. в місті Рубіжне при заводі «Красное знамя» (колишній «Русско-Краска») зусиллями Я. І. Померанчука відкривають хімічний технікум на 75 студентів, який через 2 роки рішенням Наркомпрому УРСР реорганізують у хіміко-технологічний інститут. Це був один із перших вищих навчальних закладів на Донбасі.

Першокурсниками Рубіжанського хіміко-технологічного інституту (РХТІ) стали 120 апаратників, слюсарів та лаборантів Рубіжанського хімкомбінату. Багато зусиль та енергії для становлення розвитку РХТІ доклав перший його директор — професор Я. І. Померанчук.

Із появою інституту маленьке селище стрімко змінювалося. На пісках почали створювати перші культурні заклади — з'явився парк культури та відпочинку з цікавими атракціонами, літнім кінотеатром, квітучими алеями, великим фонтаном та скульптурами левів.

У 1931 р. для організації кафедри барвників за безпосередньої наукової допомоги з Москви в Рубіжне направляють відомого радянського вченого М.М. Ворожцова, наукові праці якого на той час вже були

відомі всьому світові. Його підручник «Основи синтезу напівпродуктів і барвників», перекладений на іншими державними мовами, для підготовки спеціалістів був основним у галузі. У той час в інституті працювали видатні вчені, професори: О. Е. Кретов — з Московського державного університету, Е. Л. Цитович — фізик, який раніше працював у Пулковській обсерваторії в Петербурзі, М. М. Орлов — автор першої монографії в Радянському Союзі «Хімія і технологія бризантних і вибухових речовин», О. О. Солоніна — видатний спеціаліст у галузі вибухових речовин, Л. А. Александрович, М. П. Ковальов, М. Ф. Силін, В. Ф. Белошеін та інші.

У тому ж 1931 р. починають будівництво триповерхового корпусу інституту та засновують кафедру технології барвників, яку очолює М. М. Ворожцов.

Цікавим в історії інституту є той факт, що під час Великої Вітчизняної війни практично всі випускники РХТІ, які перед війною закінчили кафедру органічних речовин і барвників, за наказом Й. В. Сталіна були відкликані із фронтів і направлені інженерами на військові хімічні заводи. Це свідчить про те, що вже тоді Рубіжанський інститут був відомий як спроможний готувати висококваліфікованих інженерів.

У 1939 р., коли навчальний заклад очолював І. І. Колесник, рішенням ученої ради РХТІ було засновано два факультети — органічної хімії та механічний. Підготовка фахівців здійснювалася за двома спеціальностями: «Технологія барвників і напівпродуктів», «Обладнання хімічних виробництв».

Відчувалася постійна допомога Рубіжанському хіміко-технологічному інституту з боку хімічного комбінату, ключові керівні посади якого на той час уже обіймали його випускники. Комбінат надавав для навчання студентів свою наукову та виробничу базу, допомагав інституту створювати свої лабораторії, забезпечував проходження студентами практики у кращих цехах.

РХТІ підтримував тісні наукові та навчальні зв'язки з Харківським політехнічним, Московським хіміко-технологічним, Дніпропетровським хіміко-технологічним інститутами. У перші його роки існування студенти РХТІ завершували навчання і захищали дипломні проекти в Харківському політехнічному інституті. У РХТІ приїжджали вступати на навчання абітурієнти з багатьох міст країни, зокрема з Харкова, Москви. В інституті створили всі необхідні умови для навчання: оснащені лабораторії, аудиторії, кваліфіковані викладачі, самодіяльність

Викладачі 1959 року. У центрі — В. Л. Плакідін, кандидат хімічних наук, доцент

(джазовий, струнний, духовий оркестр та ін), спортивні команди, студентські організації, які вирішували всі основні питання. РХТІ став не лише освітнім, а й культурним центром регіону.

До початку Великої Вітчизняної війни інститут підготував близько 600 інженерів-хіміків.

У 1941 р. РХТІ разом із Дніпропетровським хіміко-технологічним інститутом евакуювали до міста Кемерово, де тривало навчання студентів. Це був важкий час, багато викладачів та студентів пішли захищати Батьківщину, чимало з них загинуло.

У рідне місто інститут повернувся в 1944 р. Чимало студентів поїхали навчатися до Харкова, Дніпропетровська, Москви. Також більшість студентів та викладачів ще залишалися на фронті. Почалася відбудова зруйнованого війною міста, комбінату, інституту. У роботах з відновлення навчального корпусу брали участь студенти, працюючи після занять (навчальний корпус було повністю відновлено у 1945 році). Незважаючи на всі труднощі того суворого часу, заняття почалися вже у травні 1944 р. Провели набір студентів, які становили останній випуск Рубіжанського хіміко-технологічного інституту 1949 року. Серед них — два Сталінських стипендіати — В. С. Белов та В. І. Мітякінський; С. Д. Бушнев став головою Донецької Ради народного господарства, А. Ф. Сахаров — головним інженером НДІ «Гіпроанілкраска» і лауреатом Сталінської премії 1952 р.; О. О. Павлюков працював викладачем РХТІ, брав участь у Великій Вітчизняній війні, обіймав посади першого секретаря Рубіжанського міського комітету КПРС, головного інженера Рубіжанського хімічного комбінату (РХК); Е. П. Батенчук керував будівництвом Камського автомобільного заводу; В. І. Тарасов працював заступником директора РХК із капітального будівництва; В. П. Горшунов викладав у РХТІ на кафедрі

М. М. Ворожцова, працював начальником цеху та начальником технічного відділу РХК, пройшов Велику Вітчизняну війну (танкістом, брав участь у битві на Курській дузі), був другим секретарем Тамбовського обкому КПРС, а протягом 1954–1969 рр. працював директором НДІ «Гіпрооргхім»; М. А. Сальниченко був керівником великих будівельних трестів міста Донецька, керував будівництвом промислових об'єктів в Індії та Єгипті; В. Ф. Павлюк працював секретарем Северодонецького міського комітету КПРС; В. М. Азаров — секретарем Луганського обкому КПРС; В. М. Єгоров був директором Северодонецького хімічного комбінату; А. К. Ведерников працював секретарем Ставропольського обкому КПРС; майбутніми директорами та завідувачами кафедр інституту були В. Л. Плакідін, В. М. Каут, М. С. Гаврилов. Майже всі випускники 1949 р. стали відомими в країні людьми.

Економічні труднощі післявоєнного часу і зруйнована промисловість призвели до закриття інституту. Та подальший розвиток хімічної промисловості потребував інженерні кадри у цій галузі.

На початку 1959 р. Рубіжанська міська влада та керівництво хімічних комбінатів «Краситель» та «Азот» звернулися із проханням про відкриття у Рубіжному вищого навчального закладу. І восени того ж 1959 року рішенням уряду УРСР відкривають Рубіжанський загальнотехнічний факультет Харківського політехнічного інституту ім. В. І. Леніна на чолі з деканом, а згодом — директором, кандидатом хімічних наук, доцентом В. Л. Плакідіним. У перший навчальний рік на факультеті працювало 14 викладачів і навчалось 620 студентів денної, вечірньої та заочної форм навчання. Для підсилення викладацьких кадрів з ХПІ було відряджено висококваліфікованих викладачів: Л. Н. Лембік, Л. І. Дікая, П. Є. Ярова, С. П. Комарков, Л. М. Авдеєнко, В. Я. Артеменко, В. П. Василюк, Г. П. Твердохлебова, А. Н. Дубко, В. Д. Дубко, Л. М. Шлеєнкова, Є. С. Глазова, Л. Л. Чусова.

У 1963 р. факультет було реорганізовано в Рубіжанський філіал Харківського політехнічного інституту ім. В. І. Леніна, директором якого призначили кандидата технічних наук, доцента В. О. Якобі.

В. М. Каут,
д. т. н., професор,
директор
у 1969–1978 рр.

В. З. Маслош,
д. т. н., професор,
директор
у 1978–1989 рр.

М. Я. Розкин,
д. т. н.,
професор

Л. М. Голомб,
д. х. н.,
професор

На той час на факультеті навчалось вже 2 125 студентів. У невеликий термін було збудовано 2 лабораторних і 2 навчальних корпуси, розбудовуються хімічні наукові лабораторії, збагачується бібліотека, планується будівництво гуртожитку для студентів. У ті роки інститут виходить на перше місце в СРСР за площею навчальних приміщень на одного студента. У ньому функціонує 3 факультети і працює близько 100 викладачів. У 1965 році в філіалі створили механічний факультет.

У 1969 році кількість студентів досягло 3 800 осіб. Підготовка фахівців здійснювалася за чотирма спеціальностями: технологія продуктів органічного синтезу, технологія барвників, обладнання хімічних виробництв, автоматизація хімічних виробництв.

Упродовж 1969–1978 рр. філіал очолював кандидат технічних наук, доцент В. М. Каут. У 1978–1989 рр. директором Рубіжанської філії був доктор хімічних наук, професор В. З. Маслош. У цей період Рубіжанська філія стає спочатку філіалом Луганського машинобудівного інституту, а згодом — Дніпропетровського хіміко-технологічного інституту. Протягом 1989–1993 рр. філіалом керував випускник Рубіжанської філіалу доктор хімічних наук, професор М. Ф. Тюпало.

У ці роки у філіалі розвивається науково-дослідницька робота. Так із приходом на кафедру барвників В. О. Якобі у цьому навчальному закладі відкривають аспірантуру, де кожен рік захищали кандидатські дисертації в рамках наукової школи «Каталітичне окислення органічних сполук озоном».

Такої ж активності набула наукова робота на кафедрі МАХВ з появою кандидата технічних наук М. Я. Розкіна, під керівництвом якого було захищено вісім кандидатських дисертацій.

Неможливо не визнати вклад у розвиток філіалу таких учених, як Л. М. Голомб — основоположник вітчизняної школи хіміків-колористів, якою було розроблено фізико-хімічні основи технології сучасних випускних форм органічних барвників та пігментів, та С. М. Шейн — видатний науковець, що займався фундаментальними дослідженнями в галузі реакцій нуклеофільного ароматичного заміщення.

С. М. Шейн,
д. х. н.,
професор

Б. О. Пономарьов,
к. т. н., доцент,
директор
у 1994–1998 рр.

Д. І. Белкін,
д. т. н., професор,
директор
у 1998–2007 рр.

У 1994 році в результаті поділу Рубіжанського філіалу було створено Северодонецький технологічний інститут і Рубіжанський філіал Східноукраїнського державного університету, яким упродовж 1994–1998 рр. керував кандидат технічних наук, доцент Б. О. Пономарьов. А протягом 1998–2007 рр. філіал працював під керівництвом доктора технічних наук професора Д. І. Белкіна. У цьому навчальному закладі діяло два факультети — хіміко-технологічний та інженерно-економічний і сім кафедр, п'ять з яких були випускними.

У 2007 р. філіал набув вищого статусу — став Інститутом хімічних технологій Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. З цього ж року його очолює кандидат хімічних наук, доцент Е. В. Потапенко.

Нині в інституті функціонує два факультети: хімічних наук (декан — кандидат хімічних наук, доцент А. Г. Галстян) і хімічних та інформаційних наук (декан — кандидат технічних наук, доцент В. І. Шабрацький) і дев'ять кафедр, шість із яких — випускні.

На кафедрах працюють понад 80 викладачів, із них 6 докторів і 45 кандидатів наук. Багаторічний досвід роботи зі студентами мають С. В. Семененко, В. А. Никитинський, В. К. Герасимов, Ю. С. Баранов, О. Д. Ісак, А. С. Тімошин, С. М. Соколова, Т. М. Галстян, В. В. Овчаренко, Г. М. Овчаренко та інші.

Продовжують розвиватися та утворюються нові наукові школи, очолювані докторами наук, професора-

Поєднання теорії та практики

ми Г. А. Галстяном, В. З. Маслошом, Є. В. Поповим, Д. І. Белкіним, С. О. Кондратовим. Широко відомі в наукових колах результати досліджень наших учених із напрямків:

- дослідження реакцій озону з органічними сполуками;
- модифікування карбамідоформальдегідними олігомерами органічних і неорганічних пігментів;
- одержання структурнозабарвлених полімерів;
- технологія випускних форм органічних барвників і пігментів;
- дослідження гідродинамічних процесів у технологічному обладнанні.

За останні десять років співробітники цього навчального закладу захистили дві докторські та десять кандидатських дисертацій.

В інституті навчається близько 3000 студентів за сімома спеціальностями: «Економіка підприємства», «Інформатика», «Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів», «Екологія та охорона навколишнього середовища», «Технологія фармацевтичних препаратів», «Хімічна технологія органічних речовин» та «Хімічна технологія високомолекулярних сполук», функціонує магістратура й аспірантура.

За довгі роки роботи інститут підготував понад 20 000 спеціалістів. Його викладачі та співробітники захистили 109 кандидатських та 13 докторських дисертацій, опублікували понад 1200 наукових праць, отримали понад 250 авторських свідоцтв на винаходи, кілька десятків із яких впроваджені у виробництво, внаслідок чого досягнуто значного економічного ефекту.

Інститут може пишатися такими випускниками: Є. Н. Батенчук — Герой соціалістичної праці СРСР, начальник будівництва Братської ГЕС; І. І. Гладкий — Герой соціалістичної праці СРСР, голова профспілки працівників хімічної промисловості; А. А. Чумаченко — Герой соціалістичної праці СРСР, начальник цеху; Ю. А. Бойко — Герой праці України, депутат Верховної Ради України, був директором заводів «Зоря», Лисичанського та Кременчукського НПЗ, керівником НАК «Нафтогаз»; Ю. А. Кладов — референт президента Російської федерації Б. М. Єльцина; А. П. Кунченко — президент ЗАТ «Северодонецький Азот»; А. І. Щеголев — міністр екології, директор заводу «Азот» у м. Руставі; Л. І. Рассильний — директор Армянського хімічного заводу; В. І. Колодязний — генеральний директор виробничого об'єднання «Краситель»; М. Ф. Тюпало — доктор хімічних наук, професор, директор Рубіжанського філіалу Северодонецького технологічного інституту; Г. О. Галстян — доктор хімічних наук, професор, завідувач кафедрою, Є. В. Попов — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри.

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ (м. Сєвєродонецьк)

ПОРКУЯН Ольга Вікторівна

Директор інституту
Доктор технічних наук,
доцент

Народилася у с. Борівське Лисичанського району Луганської області. Улюбленими предметами у школі були фізика та математика. Брала участь і перемогала у багатьох олімпіадах, зокрема й всеукраїнських. У 1978 році вступила на фізико-технічний факультет Дніпропетровського державного університету за спеціальністю «Виробництво літальних апаратів», який закінчила у 1984 р.

Після закінчення навчання була направлена на роботу на кафедру технічної механіки в Рубіжанський філіал Ворошиловградського машинобудівного інституту, де займалася науковими дослідженнями матеріалів із пам'яттю форми.

За деякий час Ользі Вікторівні запропонували спробувати себе в ролі викладача, тому перевелася до Сєвєродонецького філіалу. Тривалий час працювала на кафедрі фізики: спочатку асистентом, а після захисту кандидатської дисертації — старшим викладачем, доцентом. З 2000 р. очолювала цю кафедру.

Приклад видатних колег — відомих учених, наукових діячів, таких як О. Л. Голубенко, П. І. Голубничий, Й. І. Стенцель, що працювали і працюють в університетському колективі, був для неї натхненням для особистісного росту. У 2003 р. О. В. Поркуян була призначена на посаду заступника директора з наукової та виховної роботи, всі ці роки активно займалася науковою діяльністю. Тематика досліджень була на стику різних наук: поверхневі ультразвукові хвилі, теорія оптимального керування, але найбільшою мірою — математичне моделювання нелінійних динамічних об'єктів на основі формальної та нечіткої логіки. У зв'язку з цим у 2005 р. перейшла на кафедру вищої та прикладної математики й очолила її.

У 2007 р. була призначена на посаду директора Технологічного інституту СНУ ім. В. Даля у м. Сєвєродонецьку. Поєднувала адміністративну роботу з науково-дослідницькою. Результати наукових досліджень опубліковані у монографії, наукових статтях (близько 100), впроваджені в навчальний процес — видано два навчальних посібника, рекомендованих МОН України для вузів технічного профілю.

У 2009 р. захистила докторську дисертацію за спеціальністю «Автоматизація процесів керування». О. В. Поркуян неодноразово нагороджувалася грамотами університету, обласної державної адміністрації, обласного управління освіти і науки. Зараз продовжує дослідження разом зі своїми аспірантами, колегами. Основні напрями досліджень пов'язані з моделюванням складних об'єктів, прогнозуванням стану нестационарних динамічних систем.

У складі інституту: хімічний факультет, факультет прикладної механіки та факультет комп'ютерної інженерії; кафедри: технології органічних речовин та палива, технології неорганічних речовин та екології, технології полімерів, загальної та фізичної хімії, економіки підприємства, автоматизації технологічних процесів, обладнання хімічних підприємств, загальнотехнічних дисциплін, процесів і апаратів хімічної технології, вищої та прикладної математики, загальної фізики, комп'ютерної інженерії, електронних апаратів, гуманітарних наук і української мови.

Напрями підготовки: «Економіка підприємства», «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», «Комп'ютерна інженерія», «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології», «Інженерна механіка», «Радіoeлектронні апарати», «Хімічна технологія».

В інституті працюють 14 докторів та 81 кандидатів наук.

Аспірантура та докторантура за спеціальностями:

02.00.06 — Хімія високомолекулярних сполук, 05.11.13 — Прилади і методи контролю та визначення складу речовин, 05.13.03 — Системи та процеси керування, 05.13.05 — Комп'ютерні системи та компоненти, 05.13.07 — Автоматизація технологічних процесів, 05.17.14 — Технологія неорганічних речовин, 05.17.04 — Технологія продуктів органічного синтезу, 05.17.14 — Хімічний опір матеріалів та захист від корозії.

Функціонує спеціалізована вчена рада за спеціальностями: 05.17.04 — Технологія продуктів органічного синтезу, 05.11.13 — Прилади і методи контролю та визначення складу речовин.

Технічний прогрес із його нестримним темпом змінює життєві цінності, надає нові можливості та висуває нові вимоги до нас, сучасників. Щоб іти в ногу з часом, сучасній людині треба бути активною, цілеспрямованою і, насамперед, освіченою, а для цього доводиться постійно вчитися. Саме освіта є беззаперечною цінністю нашого часу, і як соціальний інститут відповідає за своєчасну й адекватну підготовку людей до повноцінного функціонування в соціумі.

Таким осередком освіти, де здобувають кваліфіковані знання, є в місті Северодонецьку Технологічний інститут Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Створений цей навчальний заклад у червні 1994 року. Але Северодонецький технологічний інститут має понад піввікову історію. У 1957 році у Северодонецьку були сформовані групи студентів-заочників Харківського політехнічного та Дніпропетровського хіміко-технологічного інститутів. На їх базі створили навчально-консультаційний пункт Українського заочного політехнічного інституту з підготовки інженерних кадрів для підприємств регіону за вечірньою формою навчання. Створення такого підрозділу мало значний вплив на розвиток хімічних та приладобудівних виробництв, формування інженерного корпусу підприємств.

Нині по всьому регіоні працюють спеціалісти, які здобули освіту в Северодонецьку.

На сьогоднішній день Технологічний інститут — найбільший структурний підрозділ Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, є його невід'ємною і повноцінною складовою частиною.

До складу інституту входять три факультети (хімічний, факультет прикладної механіки та факультет комп'ютерної інженерії), на яких навчається понад 3000 студентів.

Інститут здійснює підготовку бакалаврів, спеціалістів і магістрів за 7 напрямками: 6.030504 — Економіка підприємства; 6.040106 — Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування, 6.050102 — Комп'ютерна інженерія, 6.050202 — Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології, 6.050502 — Інженерна механіка, 6.050902 — Радіoeлектронні апарати, 6.051301 — Хімічна технологія і за 13 спеціальностями в галузі хімічної технології й інженерії, екології, машинобудування та матеріалообробки, радіотехніки, радіoeлектронних апаратів та зв'язку, автоматики та управління, інформатики й обчислювальної техніки, економіки та підприємництва.

Вони користуються найбільшим попитом на ринку праці регіону та України в цілому.

Основний пріоритет діяльності інституту — висока якість освіти, що дозволяє випускникам успішно конкурувати на ринку праці. Високий рівень освітньої діяльності забезпечує колектив професіоналів зі 170 викладачів, серед яких 14 докторів наук, професорів, понад 80 кандидатів наук, доцентів. Завдання кожного викладача — зробити лекцію не лише цікавою, актуальною, а й орієнтованою на подальше практичне застосування інформації в майбутній професійній діяльності сьогодишнього студента, бо відомо, що «освіта — це те, що залишається після того, як заучене забувається», і набуте в університетські роки, має залишатися з людиною на все життя.

В аспірантурі Технологічного інституту здобувають наукові ступені за спеціальностями: хімія високомолекулярних сполук; прилади і методи контролю та визначення складу речовин; системи та процеси керування; елементи та пристрої обчислювальної техніки та систем керування; автоматизація технологічних процесів; технологія неорганічних речовин; технологія продуктів органічного синтезу, хімічний опір матеріалів та захист від корозії; економіка підприємства й виробництва. На базі цього навчального закладу функціонує спеціалізована вчена рада із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук за спеціальністю 05.17.04 — Технологія продуктів органічного синтезу.

Останнім часом інститут щорічно випускає близько 500 фахівців. За всі роки існування цього навчального закладу підготовлено понад 12 тисяч фахівців. Серед них — керівники промислових підприємств, головні фахівці, доктори й кандидати наук.

Одним із провідних підрозділів інституту є хімічний факультет, який заснований у 1957 р. (декан — кандидат хімічних наук, доцент Р.Г. Заїка). Тут здійснюється підготовка фахівців за напрямками — 6.051301 — Хімічна технологія; 6.030504 — Економіка підприємства; 6.030509 — Облік і аудит; 6.040106 — Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування.

До складу факультету входять: кафедра технології органічних речовин та палива, кафедра технології неорганічних речовин та екології, кафедра технології

полімерів, кафедра загальної та фізичної хімії, кафедра економіки підприємства.

На факультеті діє філіал Інституту фізико-органічної хімії та вуглехімії НАН України, завданнями якого є інтеграція освіти й науки в галузі хімії і хімічної технології, а саме технології неорганічних речовин, технології органічних речовин та полімерів. Дослідження, які проводить цей підрозділ Національної Академії наук, мають всесвітнє значення, спрямовані на вирішення актуальних проблем сучасності — енергозбереження, пошук нових джерел енергії, розробку нових технологій. Основні їх напрямки:

- аерозольний нанокаталіз у синтезах органічних сполук та їх деструктивного окиснення;
- фундаментальні проблеми окиснення органічних сполук у рідкій та газовій фазі;
- високотемпературний піроліз вуглецевої сировини в рідкій фазі.

На хімічному факультеті навчається близько 1400 студентів. Здобувши освіту за кваліфікаційним рівнем бакалавр, студенти продовжують навчання і отримують дипломи спеціаліста із 7-ми спеціальностей і дипломи магістра з 4-х спеціальностей: хімічна технологія органічних речовин; хімічна технологія палива та вуглецевих матеріалів; хімічна технологія неорганічних речовин; технологія переробки полімерів; екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування; економіка підприємства; облік і аудит.

Факультет підтримує виробничі стосунки з провідними хімічними та нафтопереробними заводами, науковими установами, зокрема ЗАТ «Сєверодонецьке об'єднання Азот», АТ «Укрнафта», ЗАТ «Оргхім», Інститутом фізичної та органічної хімії та вуглехімії НАН України, ДНДП «Хімтехнологія».

Кафедри факультету (а їх п'ять) встановили й підтримують ділові та наукові зв'язки з країнами СНД — Росією, Казахстаном, Туркменістаном.

Одним із найважливіших завдань факультету є здійснення наукової діяльності, що має на меті підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу, рівня підготовки фахівців; залучення викладачів і студентів до вирішення сучасних наукових та технічних проблем. Основні напрямки наукових досліджень факультету — вдосконалення техно-

логічних процесів хімічних виробництв, розробка та поліпшення властивостей функціональних матеріалів, розробка ресурсощадних технологій та утилізація стічних вод, розробка організаційно-економічного механізму забезпечення ефективної господарської діяльності підприємства та ін.

Результати досліджень, як правило, мають фундаментально-прикладний характер і впроваджуються на підприємствах хімічної, нафтохімічної та інших галузей промисловості, а також у наукових і дослідно-конструкторських організаціях.

Великим надбанням інституту є авторські наукові школи. Їх на факультеті три — під керівництвом професорів М.Ф. Тюпала, М.А. Глікіна та Ю.П. Кудюкова. Завідувач кафедри технології органічних речовин та палива, доктор хімічних наук, професор, дійсний член Української технологічної академії М.Ф. Тюпало — один із тих учених, хто організовував інститут і керував ним. Гордістю інституту є й створена ним наукова школа «Реакції озону з гетероароматичними сполуками, вплив розчинників, каталізаторів та селективні синтези кисневомістких сполук».

Професор М.Ф. Тюпало — голова спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій СНУ ім. В. Даля та член спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій на здобуття вчених ступенів кандидата та доктора наук в Інституті фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л.М. Литвиненка НАН України.

Доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України М.А. Глікін очолює засновану ним наукову школу та новий напрямок у хімічній технології — аерозольний каталіз.

У сучасному виробництві невіддільно зростає роль та значення пластмасової продукції. Продукція переробки пластмас є найважливішим чинником модернізації практично всіх галузей промисловості. Полімерні матеріали завдяки своїм властивостям знаходять дедалі більше застосування як конструкційні матеріали, дозволяючи виготовляти різні вироби. Тому дуже актуальними є дослідження, що проводяться на кафедрі технології полімерів під керівництвом доктора технічних наук, професора Ю.П. Кудюкова. Близько чверті століття під його керівництвом ефективно діє наукова школа «Дослідження процесів синтезу й переробки полімерів і полімерних матеріалів». Лише за останні роки на її розробки отримано 15 патентів.

Хімічний напрям наукових досліджень — традиційний для Технологічного інституту. Сьогодні до відомих шкіл додаються нові напрями — на кафедрі технології неорганічних речовин та екології під керівництвом завідувача кафедри, кандидата технічних наук, доцента В.О. Суворіна активно здійснюються роботи з ресурсозбереження у технологіях каталізаторів та речовин, що містять кольорові метали, та під керівництвом доктора технічних наук, доцента І.І. Захарова — дослідження з квантової хімії.

Учені, викладачі хімічного факультету, вдосконалюючи методи навчального процесу, одночасно залучають студентську молодь до активної роботи

за актуальними науковими напрямками, розвиваючи її творчі здібності, даючи змогу їх проявити, побачити втілення своїх сміливих ідей у життя, отримати результати цілеспрямованої праці.

До складу факультету прикладної механіки (декан — кандидат технічних наук, доцент П.Й. Єлісеєв) входять шість кафедр: кафедра автоматизації технологічних процесів, кафедра обладнання хімічних підприємств, кафедра загальнотехнічних дисциплін, кафедра процесів і апаратів хімічної технології, кафедра вищої та прикладної математики, кафедра загальної фізики.

Підготовка фахівців здійснюється за напрямами 6.050202 — Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології та 6.050503 — Машинобудування за професійним спрямуванням «Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів». На факультеті навчається майже 800 студентів.

Після здобуття освіти за рівнем «бакалавр» випускники мають можливість продовжити навчання і отримати диплом спеціаліста або магістра за спеціальностями 8.092501 — Автоматизація технологічних процесів та 8.090220 — Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів.

На факультеті працює 4 доктори та 25 кандидатів наук.

Підготовлені на кафедрах факультету прикладної механіки фахівці є справжніми знавцями своєї справи. Завдяки здобутим професійним знанням, умінню використовувати сучасні комп'ютерні й інформаційні технології випускники факультету з успіхом працюють на провідних підприємствах України та зарубіжжя.

Кафедру автоматизації технологічних процесів уже майже 30 років очолює доктор технічних наук, професор, академік Української технологічної академії Й.І. Стенцель, за підручниками та посібниками якого навчається не перша генерація студентів. А деяким випускникам Технологічного інституту поталанило й запроваджувати досягнення створеної професором школи «Автоматизація технологічних процесів» на виробництві, наприклад, у Северодонецькому об'єднанні «Азот». Нині коло питань, що розглядаються на кафедрі, розширюється: це і розробка нових приладів, і дослідження в галузі застосування ультразвуку, вивчення та розрахунки перехідних процесів складних систем автоматичного регулювання. Об'єкти

діяльності випускників, які отримують диплом бакалавра за напрямом «Машинобудування» за професійним спрямуванням «Обладнання хімічних виробництв», — апаратурне оформлення технологічних процесів у хімічній і нафтопереробній промисловості.

На кафедрі обладнання хімічних підприємств, яку очолює відмінник освіти України, кандидат технічних наук, доцент О.І. Барвін, активно здійснюється науково-дослідна робота за напрямом «Апаратно-технологічне оформлення хіміко-технологічних процесів із використанням активних гідродинамічних режимів». Крім того, викладачі кафедри займаються інтенсивною науково-методичною роботою, більшість із них є авторами навчальних посібників, виданих із грифом МОН України.

Кафедру вищої та прикладної математики очолює доктор технічних наук, доцент О.В. Поркуян. Під її керівництвом досліджуються проблеми математичного моделювання та ідентифікації нелінійних динамічних об'єктів, розробляються нові методи вимірювання і контролю на основі поверхневих ультразвукових хвиль. До наукової роботи активно залучаються студенти, діє постійний науковий семінар.

Доктор технічних наук, професор З.Н. Мемедляев — завідувач кафедри процесів і апаратів хімічної технології. Головним напрямком роботи науково-дослідної лабораторії інженерної хімії на кафедрі є інтенсифікація процесів і апаратів хімічної технології. На базі лабораторії виконується НДРС з актуальних проблем хімії та хімічної технології. Розроблено високоінтенсивний спосіб добування йоду з водомістких вод. Ця розробка

стала однією з переможниць Всеукраїнського конкурсу інноваційних технологій та удостоєна золотої медалі Міжнародного салону винаходів і нових технологій «Новий час».

Співробітники кафедри загальнотехнічних дисциплін співпрацюють із провідними підприємствами хімічної і нафтохімічної промисловості. Під керівництвом завідувача кафедри — голови Регіонального відділення Асоціації корозіоністів України, доцента, кандидата технічних наук О.Г. Архипова досліджуються питання спільної дії корозії та вібрації на обладнання нафтохімічних виробництв і подовження його ресурсу. Дослідна діяльність здійснюється на базі кафедральної науково-дослідної лабораторії. Викладачі кафедри беруть активну участь у роботі студентського проектного бюро.

У XXI столітті особливого значення набуває інформація. Доступ до великих обсягів інформації неможливий без комп'ютерної техніки. У 2009 році факультет комп'ютерної інженерії (декан — кандидат технічних наук, доцент О.І. Рязанцев) перетнув

25-річний рубіж із часу створення. За ці роки значно зросла актуальність його спеціальностей. Зараз на факультеті навчається близько 1000 студентів.

До структури факультету входять три кафедри: комп'ютерної інженерії, електронних апаратів та кафедра гуманітарних наук і української мови. На факультеті готують фахівців за напрямками: 6.050102 — Комп'ютерна інженерія та 6.050902 — Радіоелектронні апарати. Викладацький склад належить до фахівців вищої кваліфікації, серед яких 3 доктори наук та 26 кандидатів наук. На факультеті впроваджуються у навчальний процес комп'ютерні і телекомунікаційні технології. Сучасні комп'ютери підключені до локальної мережі інституту і до мережі Internet. Прикладні

комп'ютерні програми, розроблені фахівцями кафедр, використовуються при вивченні фундаментальних, професійно-орієнтованих і спеціальних дисциплін. Організована й постійно розширюється електронна бібліотека навчально-методичних комплексів і віртуальних лабораторій.

На базі кафедр факультету під керівництвом кандидата технічних наук, доцента О.І. Рязанцева діє міжкафедральна навчальна науково-дослідна лабораторія «Розробка програмно-технічних комплексів і систем». У її рамках спільно з фахівцями провідних підприємств регіону студенти факультету беруть безпосередню участь у розробках сучасних технічних та програмних засобів комп'ютерних систем.

Із метою вдосконалення теоретичної та практичної підготовки студентів за напрямом 6.050902 — Радіоелектронні апарати та спеціальностями 7.091001 — Виробництво електронних засобів, 7.091003 — Електронна побутова апаратура, а також проведення спільних науково-дослідних робіт і впровадження результатів наукових досліджень у виробництво створено філії кафедр електронних апаратів та комп'ютерної інженерії у ЗАТ «СНВО «Імпульс».

Факультет постійно розвивається, шукає нові форми роботи та втілює їх у навчально-виховний процес. Його викладачі лише за останні п'ять років видали 11 навчальних підручників та посібників із грифом МОН України. По інституту цей показник сягає близько 30 найменувань.

До наукової роботи на всіх факультетах залучаються студенти. Вони беруть участь у всеукраїнських предметних та фахових олімпіадах, неодноразово були переможцями та лауреатами всеукраїнських олімпіад із хімії, екології, системного програмування. За останні п'ять років отримали близько 20 дипломів I—III ступенів.

За результатами наукових досліджень за останні 5 років захищено 17 дисертацій та підготовлено до захисту 4.

В інституті приділяється велика увага проблемам виховання молоді, формуванню інтелектуального і творчого потенціалу студентів. Студенти набувають твердих життєвих орієнтирів, організаторських навичок, високих морально-етичних якостей. Для цього метою створено органи студентського самоврядування — студентську раду, студентські клуби, редколегію газети. Цій роботі активно сприяють куратори академічних груп.

Серед студентів Технологічного інституту є чемпіони світу з підводного спорту, волейболу, призери чемпіонатів Європи, Кубків світу.

Технологічний інститут має давні навчальні та наукові традиції, основані на високому професіоналізмі відомих в Україні та поза її межами вчених, педагогів, злагодженій системі організаційного й методичного забезпечення навчального процесу, на унікальних базах виробничої практики на найпотужніших українських підприємствах хімічної та інформаційно-комп'ютерної індустрії: ЗАТ «Севєродонецьке об'єднання «Азот», Лисичанська інвестиційна нафтова компанія «ЛІНИК», Севєродонецьке науково-виробниче об'єднання «Імпульс».

Сучасна вища освіта неможлива без потужної матеріально-технічної бази, і Технологічний інститут її має. Територіально цей навчальний заклад розміщений у трьох навчально-лабораторних корпусах. Це близько 100 аудиторій, 45 лабораторних і спеціалізованих класів (зокрема 10 комп'ютерних, 7 мультимедійних аудиторій) із сучасним і навіть унікальним обладнанням, великою бібліотекою.

Колектив Технологічного інституту Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля розуміє, що попереду на нього чекають нові вершини, і шлях до них буде подолано спільними зусиллями тих, хто працює, навчається і буде навчатися, адже всіх поєднує alma mater.

КОЛЕДЖ Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля

ЛИСЕНКО Наталія Іванівна

Директор коледжу
Викладач вищої категорії,
викладач-методист,
заслужений працівник
освіти України

Народилася 19 березня 1953 р. у селищі Щекал острова Уруп Курильського району Сахалінської області в сім'ї військовослужбовця.

Після закінчення у 1970 р. Ворошиловградської школи № 8 розпочала свою трудову діяльність нянею дитячого садка № 87. Через рік Н.І. Лисенко перейшла на роботу до Ворошиловградської школи № 25, де обіймала посаду старшої піонервожатої.

У 1972 р. вона вступила на заочне відділення Ворошиловградського педагогічного інституту, який закінчила в 1977 р. Того ж року Наталію Іванівну обрали секретарем Жовтневого райкому комсомолу м. Ворошиловграда, а у вересні 1980 р. — секретарем Ворошиловградського міського комітету комсомолу.

Упродовж 1984–1997 рр. Н.І. Лисенко працювала заступником директора з навчально-виробничої діяльності Ворошиловградського технікуму громадського харчування, секретарем Жовтневого райкому Компартії України м. Ворошиловграда, секретарем Луганського міськкому Компартії України, вчителем російської мови та літератури школи № 18.

Протягом 1990–1992 рр. навчалася на заочному відділенні Київського інституту політології і соціального управління, де здобула фах політолога, викладач суспільно-політичних наук у вищих навчальних закладах.

У листопаді 1997 р. Н.І. Лисенко призначили заступником директора з навчально-методичної роботи Луганського державного коледжу економіки і торгівлі.

У січні 2003 р. Наталія Іванівна обійняла посаду директора Коледжу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Н.І. Лисенко нагороджена Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

До складу коледжу входять відділення: загальноосвітньої та гуманітарної підготовки, програмування та комп'ютерних систем, обслуговування та ремонту, економічне, заочне. У цьому навчальному закладі працюють циклові комісії: суспільних дисциплін, гуманітарних дисциплін, природничо-математичних дисциплін, фізичного виховання та допризовної підготовки, економічних дисциплін, механічних дисциплін, електромеханічних дисциплін, програмування та комп'ютерних дисциплін. Навчальний процес здійснюють 147 викладачів, з них: 3 кандидати технічних наук, 1 заслужений учитель України, 62 мають вищу категорію, 20 викладачів-методистів.

Коледж Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля є одним із найпрестижніших та найдавніших навчальних закладів України. Його слава історія сповнена величних і драматичних сторінок, у них вписали свої долі багато випускників коледжу, спеціалістів.

Навчальний заклад було створено у травні 2000 року згідно з наказом Міністерства освіти і науки України внаслідок об'єднання Луганського машинобудівного коледжу і Луганського промислово-економічного технікуму.

Машинобудівний коледж розпочав свою діяльність ще в жовтні 1920 року як Луганська індустріальна технічна профшкола. Школу було створено внаслідок реорганізації колишнього Луганського ремісничого училища, в будівлі якого вона спочатку й розташовувалася (вул. Юного Спартака, приміщення колишньої гімназії — нинішня вул. В. Даля).

1922 рік ознаменований першим випуском кваліфікованих робітників, яких було всього 9 осіб. А у травні 1923 року Луганська профшкола налічувала вже 119 учнів.

Молодій країні були потрібні кваліфіковані робітничі кадри. Саме тому в 1926 році Луганську індустріальну технічну профшколу перевели на трирічний курс навчання. Після закінчення школи її випускникам присвоювали звання техника другого розряду. У 1929 році Ухвалою Народного Комісаріату Освіти всі профтехшколи країни переводяться на чотирирічний курс навчання.

На підставі Ухвали Ради Народних Комісарів УРСР від 23 березня 1930 року «Про реалізацію ухвали ЦВК і СНК СРСР від 11 жовтня 1929 року «Про уніфікацію системи індустріально-технічної освіти» Луганську чотирирічну профтехшколу перейменовують на Луганський індустріальний технікум. 23 липня 1930 року Ухвалою ЦВК і СНК СРСР на базі механічного відділення Луганського індустріального технікуму

створюють Луганський машинобудівний технікум (з вечірнім відділенням), який готував фахівців із двох спеціальностей: «Паровозобудування» і «Холодна обробка металів різанням» переважно для паровозобудівного заводу. Відкриття вечірнього відділення дало можливість робітникам заводів, які не мали середньої технічної освіти, підвищувати рівень кваліфікації та освіти. Викладацький склад технікуму докладав усіх зусиль для підготовки висококваліфікованих кадрів народного господарства. У 1936 році було побудовано нову чудову споруду технікуму — триповерховий навчальний корпус на вулиці Фрунзе, 112. Викладачі, співробітники технікуму за участю паровозобудівного заводу імені Жовтневої революції доклали максимум зусиль, щоб у короткий термін обладнати кабінети та лабораторії наочним і навчальним приладдям, апаратурою, стендами. Авторитет технікуму на той час визначали — Абрам Рафаїлович Карлін, (директор 1939—1941), Юхим Пилипович Клименко, заступник директора з навчально-виховної роботи, викладачі Д.О. Дубінін, П.С. Попов, Є.О. Гандшмідт та інші.

На початку Великої Вітчизняної війни навчальний заклад евакуюють у м. Чкалов, де з 1 вересня 1942 р. технікум відновлює свою роботу. Згодом його переводять до м. Коломна, а в червні 1943 р. навчальний заклад повертається до Ворошиловграда і восени цього ж року розпочинає заняття. На перший курс зараховують 215 учнів. У цей час реконструюють будівлю технікуму тому вводяться обов'язкові години праці на будівництві для студентів і викладачів — по три години щоденно у вільний від навчального процесу час. Навчання студентів здійснюється за спеціальностями «Ливарне виробництво», «Паровозобудування», «Холодна обробка металів», «Обробка металів різанням».

1944 рік ознаменований першим після евакуації випуском техніків-технологів. Наказом Всесоюзного комітету у справах вищої школи при Раднаркомі СРСР від 8 липня 1944 року технікум був переданий

Ніхто не забутий, ніщо не забуте. Традиційні зустрічі з ветеранами Великої Вітчизняної війни

у відомство Міністерства транспортного машинобудування.

Життя вирує, кличе до нових звершень, набирає обертів. Справжній розквіт технікуму розпочався із 60-х років. Значно змінилася матеріальна база технікуму, вступили в експлуатацію слюсарна, механічна, ливарна майстерні.

70-ті роки позначені розвитком технічного прогресу в усіх сферах людської життєдіяльності. Система освіти теж потребує впровадження у навчальний процес технічних засобів. Тому в технікумі відкривають курси спеціальної підготовки за програмою радіотелефоністів, обладнують кабінети технічних засобів із метою посилення кінофікації навчального процесу включають до робочих планів кіноуроки, на допомогу викладачам і студентам діє фотогурток.

У 80–90 роках ХХ століття удосконалюється і зміцнюється матеріально-технічна база технікуму, поліпшується якість викладання в ньому дисциплін загальноосвітнього та спеціального курсу. З цією метою до роботи в навчальному закладі залучалися кращі виробничники заводу імені Жовтневої революції, які стали на довгі роки добрими товаришами студентів технікуму, а підприємство охоче приймало на роботу молодих фахівців. Особливо хочеться відзначити наявність у технікумі ливарної майстерні, по суті — ливарного мініцеку. Небагато навчальних закладів даного профілю в країні могли похвалитися таким досягненням!

У 1990 році технікум в складі інших семи навчальних закладів Міністерства важкої загальної електротехніки і транспортного машинобудування СРСР було реорганізовано в машинобудівний коледж, який у травні 1993 р. увійшов до складу Східноукраїнського державного університету.

У 1999–2000 навчальному році коледж здійснює підготовку молодших спеціалістів за спеціальностями: «Діловодство», «Обробка матеріалів на верстатах і автоматичних лініях», «Монтаж і експлуатація електроустановок підприємств і цивільних споруд», а також бакалаврів зі спеціальності «Менеджмент зовнішньо-

економічної діяльності».

У різні часи навчальний заклад очолювали висококваліфіковані фахівці і просто шановані люди. З початку Великої Вітчизняної війни директором технікуму був Микола Леонідович Кондо-Михайлов, який обіймав цю посаду до 1966 року. Упродовж 1966–1970 рр. на посаді директора перебував Семен Логвинович Іванов. Протягом 1970–1983 рр. —

Костянтин Олександрович Смирнов, з 1983 р. до 1997 р. — Михайло Петрович Йонга, до 2000 р. — Олександр Іванович Стрекозов.

За 80 років свого існування навчальний заклад підготував понад 40 тис. спеціалістів для потреб народного господарства країни. Багато його випускників працюють на машинобудівних підприємствах Луганська, області, України.

Не меншої уваги заслуговує історія промислово-економічного технікуму, який був створений у 1962 році за розпорядженням Ради Міністрів України. Через три роки його перевели до системи Мінвуглепрому СРСР, а в 1991 р. — до системи Мінвузу України.

Із метою виходу навчального закладу на вищий рівень і на виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 8 травня 1993 року технікум увійшов до структури Східноукраїнського університету.

Цей навчальний заклад здійснював підготовку молодших спеціалістів за сімома спеціальностями чотирьох напрямків: економіка і підприємництво, комп'ютерні науки, гірництво, комп'ютерна інженерія.

Упродовж 1962–2000 рр. технікум очолювали: Борис Григорович Шевченко, Микола Тимофійович Мироненко, а з травня 1998 року — Олександр Олександрович Кіяшко.

За 48 років у ньому підготовлено понад 15 тис. спеціалістів.

Першим директором Коледжу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля став Олександр Олександрович Кіяшко.

У 2003 році на цю посаду обрали Наталію Іванівну Лисенко.

І керівник коледжу, і його колеги — фахівці вищої категорії, особистості високої моралі, люди, які мають свої уподобання, захоплення, хобі.

Наталія Іванівна Лисенко — викладач вищої категорії, викладач-методист, за кваліфікацією — вчитель російської мови і літератури середньої школи, політолог, викладач соціально-політичних дисциплін у вищих і середніх навчальних закладах, відмінник освіти

України, має почесне звання «Заслужений працівник освіти України», голова Луганської обласної ради директорів вишів І–ІІ рівнів акредитації. За сумлінну працю, плідну науково-педагогічну діяльність її неодноразово нагороджували грамотами Міністерства освіти і науки України. За особистий внесок у розвиток освіти області Наталія Іванівна відзначалася грамотами Луганської міської ради та Луганської міської державної адміністрації, за внесок у розвиток руху студентських загонів — дирекцією КЗ «Луганський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді» та ін.

Олександр Іванович Стрекозов нині заступник директора з навчальної роботи, має шість друкованих праць та стільки ж авторських свідоцтв СРСР, що засвідчують винаходи. Він — відмінник освіти України, винахідник СРСР.

Заступник директора коледжу з навчально-методичної роботи Галина Вікторівна Можаяєва — викладач вищої категорії, викладач-методист, відмінник освіти України, учитель року — 1991, член телевізійної команди КВК вищої ліги, донор.

Заступник директора коледжу з виховної роботи Тетяна Іванівна Глінченко — інженер-педагог, викладач вищої категорії, викладач-методист. За бездоганну, сумлінну працю, вагомий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів, виховання молоді нагороджена грамотами Управління освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації, Виконавчим комітетом Луганської міської ради. У своїй роботі дотримується принципів лояльності, прозорості, доброзичливості та взаємоповаги.

Сергій Михайлович Вікторов — заступник директора з навчально-виробничої роботи, за плечима в нього життєвий і виробничий досвід: був свого часу старшим інженером дирекції з капітального будівництва виробничого об'єднання «Ворошиловградвугілля» і гірничим майстром Луганського шахтопрохідного управління. Працював під землею, але понад усе любить роботу на поверхні, а ще він — бджолар. За вагомий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів нагороджений грамотами Управління освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації.

Олексій Леонідович Босенко — заступник директора коледжу з адміністративно-господарської роботи —

Лабораторія приводів металообробного обладнання та промислових робіт

Заняття у лабораторії загальної електротехніки та ТОЕ

у житті й професійних справах керується принципом «Виконай справу так, щоб після тебе не слід було пере-робляти». За вдосконалення матеріально-технічної бази коледжу та плідну працю нагороджений грамотами Виконавчого комітету Луганської міської ради, Управління освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації.

Коледж свято шанує традиції машинобудівного і промислово-економічного технікумів та примножує їх славу.

Викладачі коледжу послідовно наповнюють навчально-виховний процес особливим змістом, виховують у студентах активність та самостійність, потяг до самовдосконалення.

Провідні викладачі коледжу використовують на заняттях ділові й рольові ігри, ситуаційне та імітаційне навчання, беруть участь в освітянських виставках. На XII Міжнародній виставці «Сучасна освіта в Україні—2009» навчальний заклад нагороджено дипломом за високі творчі досягнення в інноваційному оновленні національної системи освіти. Кожного року викладачі коледжу беруть участь у традиційній Міжнародній конференції «Університет і регіон». Студенти коледжу — переможці обласного етапу Міжнародного конкурсу знавців української мови імені Петра Яцика. У 2009 році вони посіли III місце в обласному етапі XI Всеукраїнського конкурсу бізнес-планів підприємницької діяльності серед молоді в номінації «Виробництво, сфера послуг і торгівля». Цікавими є наукові роботи наших викладачів і студентів у сфері туризму, представлені на I Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи розвитку туризму та сфери послуг на міжнародному та національному рівнях». Викладачі коледжу уклали чимало електронних підручників. Довідку-сертифікат про реєстрацію навчально-методичного комплексу дистанційного курсу мають В.А. Войченко, Л.М. Гутаревич, Л.П. Антонюк, К.Р. Бадалян, І.М. Черепакіна, Г.С. Федорова, О.Г. Батлук, О.Є. Ферапонтова, Т.П. Пеплова, С.А. Сердюк, О.М. Старченко, Л.В. Кулікова, В.І. Фокіна, О.В. Сікілінда.

Як відомо, без добре організованої виховної роботи навчальний процес стає елементарним механізмом передачі інформації з одного джерела до іншого. І лише в гармонійному поєднанні цих важливих чинників навчання є бажаним та ефективним, приносить справжнє

Навчальна практика у верстатній майстерні

задоволення і педагогам, і вихованцям. У коледжі стали традиційними тематичні виховні години, тижні циклових комісій, олімпіади, конференції, заходи «Алло! Ми шукаємо таланти!», День матері, Свято автомобіліста й дорожника, вечори вшанування на честь Дня перемоги. Особливо пишається коледж діяльністю студентських загонів: волонтерського «Співдружність», сільськогосподарського «ТранзИт-999». Луганський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у 2009 р. нагородив «Співдружність» за доброчинність, чуйне ставлення до людей та з нагоди Міжнародного дня волонтера грамотою, у 2004 р. — дипломом за активну участь в обласному фестивалі «Поспішайте робити добро», у 2005 р. загін відзначено грамотою Обласної організації товариства Червоного Хреста за пропаганду здорового способу життя серед молоді. Молодіжний загін «ТранзИт-999» є неодноразовим переможцем у змаганнях різних рівнів, про що яскраво свідчать його нагороди. Ось перелік лише деяких: грамота Управління у справах молоді та спорту Луганської обласної державної адміністрації за II місце у фестивалі молодіжних трудових загонів «Ми працюємо славімо тебе, Луганщино!» (2005 р.), подяка державного сільськогосподарського підприємства «Агропромкомбінат «Виноградний» (2006), диплом Міловської районної державної адміністрації (2006), вимпел Управління у справах молоді та спорту Луганської обласної державної адміністрації (2008), грамота Луганського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (2009), диплом Управління у справах молоді і спорту Луганської обласної державної адміністрації (2009) та ін.

Коледж пишається багатьма своїми випускниками. І небезпідставно!

Олександр Леонідович Голубенко — ректор Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України у галузі науки і техніки за 2004 рік, член-кореспондент Академії педагогічних наук України, доктор технічних наук, професор кафедри залізничного транспорту, академік Міжнародної інженерної академії (випускник машинобудівного технікуму).

Валентина Григорівна Ткаченко — ректор Луганського національного аграрного університету, науковець у галузі аграрної економіки, член-кореспондент Української академії аграрних наук (2007), доктор економічних наук

(1996), заслужений працівник освіти України (випускниця промислово-економічного технікуму).

Віктор Миколайович Тихонов — голова Луганської обласної ради 1998—2006 років, народний депутат України, президент Української асоціації місцевих та регіональних рад, президент благодійного фонду «Благовіст» (випускник машинобудівного технікуму).

Георгій Семенович Петров — голова Луганського міського виконавчого комітету 1965—1984 років, почесний громадянин міста Луганська (випускник машинобудівного технікуму).

Анатолій Дмитрович Драголюнцев — Герой Соціалістичної Праці, депутат Верховної Ради України 1998—2002 років (випускник машинобудівного технікуму).

Владислав Васильович Пустогаров — майстер спорту СРСР з баскетболу, заслужений тренер України, суддя національної категорії, чемпіон України 1970 року, бронзовий призер спартакіади України 1972 року, лектор з основ баскетболу в Єгипті, Тунісі, Шрі-Ланці (випускник машинобудівного технікуму).

Ніна Олександрівна Каганова (Чернишова) — голова Луганської обласної профспілкової організації працівників споживчої кооперації (випускниця промислово-економічного технікуму).

Видатними спортсменами стали: Володимир Халецький — майстер спорту СРСР міжнародного класу з волейболу; Валерій Слепцов — майстер спорту міжнародного класу з волейболу, заслужений тренер України; Ольга Бондаренко — майстер спорту України з легкої атлетики, срібний призер чемпіонату СРСР зі стрибків у висоту; Сергій Рисенко — майстер спорту України з маутенбайку, учасник XXIII Олімпійських ігор у Сіднеї; Раїса Бєлая — майстер спорту міжнародного класу СРСР із волейболу; Юрій Смєлов — двократний чемпіон Європи серед юнаків, двократний чемпіон України, переможець багатьох міжнародних змагань; Сергій Мазуро — чемпіон світу з легкої атлетики серед спортсменів з вадами слуху, переможець Всеукраїнської спартакіади «Повір у себе», майстер спорту міжнародного класу, призер Кубка України пам'яті В'ячеслава Скоморохова.

Студенти коледжу у співпраці з викладачами мають широкі можливості для реалізації своїх уподобань, здібностей і талантів. Перші навички науково-пошукової діяльності обдарована молодь набуває у студентських наукових товариствах. Гордістю коледжу є переможці конкурсів та олімпіад: Євген Погорєлов, Олена Котова, Павло Розумний, Анатолій Гетьманов, Ганна Семенова, Ольга Волкова, Дар'я Серебрянська.

Серед студентів є іменні стипендіати: Ольга Великоцька, Ольга Волкова, Ірина Лошакова, Андрій Назаренко, Катерина Глазова, Віталій Чумаченко, Анастасія Лабєцька, Юрій Голуб, Андрій Шишов, Ганна Чернишова — стипендія фонду «Благовіст»; Інна Кривоносова, Тетяна Сухарєвська — стипендія Верховної Ради України; Максим Виговський, Віра Шрамко, Артем Гришин — стипендія обласної ради; Олексій Харченко, Ольга Шевченко, В'ячеслав Гарнагін, Денис Дуленко, Юлія Фоміна, Євген Борисовський, Роман Колосов — стипендія Президента України.

Із метою підвищення науково-методичного рівня навчально-виховного процесу, узагальнення та поширення передового досвіду, удосконалення рівня навчально-виховної роботи й інтеграції у науково-педагогічний процес університету в коледжі створені предметні циклові комісії.

Комісія суспільних дисциплін. У різні роки історії технікуму-коледжу її очолювали: Любов Степанівна Хиврич, Марина Михайлівна Корнюшина, Надія Семенівна Овчаренко, Зінаїда Григорівна Лугова, Олександр Омелянович Левченко, нині — Надія Миколаївна Ременюк. У своїй діяльності комісія сповідує педагогічне кредо: «Учителі! Виховай учня, щоб було в кого вчитися». У цьому напрямку вибудовується навчальна та виховна робота. Її заходи спрямовані на формування у студентів патріотичних почуттів, поваги до державної символіки, героїчних та знаменних подій в історії українського народу, а також — на розвиток правової орієнтації.

Комісія гуманітарних дисциплін. Спочатку її очолювали Микола Маркович Литвинов, Людмила Марківна Соснова. Нині — Тамара Леонідівна Закорчевна. Комісія працює в напрямку загальноосвітньої підготовки студентів із різних спеціальностей, фахової підготовки молодших фахівців спеціальностей «Діловодство», «Видавнича справа та редагування».

Із 1967 року комісія економічних дисциплін працювала під керівництвом Римми Михайлівни Сперанської.

На нинішньому етапі комісію очолює Каріне Рафіківна Бадалян. Викладачі готують молодших спеціалістів за спеціальностями «Фінанси та кредит», «Прикладна статистика», «Економіка підприємства», «Бухгалтерський облік». Випускники економічного відділення працюють у податкових інспекціях, фінансових органах міста й області, казначействі, на підприємствах, фірмах різних форм власності.

Комісія природничо-математичних дисциплін. Її очолює Олена Євгенівна Ферапонтова. До складу комісії входять викладачі математики, біології, хімії, географії, екології, психології. Викладачі здійснюють навчання студентів усіх спеціальностей, закладаючи науково-теоретичну основу професійних знань.

Комісія фізичного виховання та допризовної підготовки на чолі з Миколою Георгійовичем Мелешком провадить навчально-виховний процес під гаслом «Перший у спорті — перший у навчанні — перший на робочому місці». Викладачі прищеплюють своїм вихованцям працелюбність, наполегливість у досягненні поставленої мети, дух змагань. Коледж — неодноразовий переможець обласної спартакіади студентів вузів І–ІІ рівнів акредитації.

Комісію електромеханічних дисциплін очолює викладач вищої категорії, відмінник освіти України Валентина

Переможці X Ювілейних студентських наукових читань (2009 р.)

Вікторівна Белікова. Вона — керівник дослідницької роботи студентів, курсових проєктів.

Викладачі комісії **механічних дисциплін** під керівництвом Григорія Миколайовича Чепенка — спрямовують студентів на практично-наочні заняття, використовують новітні технології. Значне досягнення комісії — плідна співпраця із підприємствами міста з метою проходження студентами різних видів практики.

Історія створення **комісії програмування і комп'ютерних дисциплін** (керівник — Антоніна Олексіївна Латкова) сягає 1967 року. На той час її лабораторії були оснащені клавішними і перфораційними обчислювальними машинами, а з ЕОМ була лише одна машина — «Сетунь». Нині комісію очолює Світлана Анатоліївна Сердюк. А парк сучасних ЕОМ нараховує 96 машин.

Сьогодні коледж — це сучасний навчальний заклад І рівня акредитації, де працюють 290 викладачів та співробітників, на чотирьох денних та заочному відділеннях навчається 1500 студентів, опановуючи 14 спеціальностей.

Коледж є багатопрофільним закладом, який один з небагатьох в Україні готує фахівців у галузі прикладної статистики, видавничої справи та редагування, прикладної математики.

Наказом Міністерством освіти і науки України від 04.04.2007 р. за № 276 Коледж Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля затверджений обласним базовим навчальним закладом ВНЗ І–ІІ рівнів акредитації Луганської області.

І хай на довгі роки Коледж залишається

Колективом,
Об'єднаним,
Любов'ю,
Ентузіазмом,
Добром,
Життєлюбством!

З нагоди 90-річчя навчального закладу наші найкращі вітання всім, хто був причетний до створення коледжу, його випускникам, студентам і викладачам із надією і впевненістю у завтрашньому дні нашої незалежної України.

Наші нагороди

СЄВЄРОДОНЕЦЬКИЙ ХІМІКО-МЕХАНІЧНИЙ ТЕХНІКУМ

СКРЕБЦОВ Олександр Іванович

Директор технікуму
Викладач-методист

Олександр Іванович Скребцов народився 10 квітня 1953 р. у селищі Дробишеве Краснолиманського району Донецької області в родині сільських вчителів.

Після закінчення у 1970 р. середньої школи вступив на фізико-математичний факультет Слов'янського державного педагогічного інституту, у 1975 р. отримав кваліфікацію викладача математики та фізики і звання вчителя середньої школи.

Трудову діяльність розпочав у 1975 р. учителем фізики та математики в сільській школі. Далі була служба в лавах Радянської армії.

У 1977-1978 рр. працював викладачем фізики та математики Невинномисського хіміко-механічного технікуму (Ставропольський край, Росія).

З 1978 р. працює у Сєвєродонецькому хіміко-механічному технікумі. Обіймав посади викладача фізики та математики, завідувача відділення, завідувача практики та лабораторій.

Протягом 1998-2002 рр. працював на посаді заступника директора технікуму з навчальної роботи. У 2003-2008 рр. — методист, заступник декана Сєвєродонецького факультету економіки та менеджменту Київського економічного інституту менеджменту (ЕКОМЕН).

З 1 липня 2008 р. обраний за конкурсом і призначений директором Сєвєродонецького хіміко-механічного технікуму Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля.

За багаторічну педагогічну роботу відзначений численними подяками, нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти України (1998 р.), знаком «Відмінник освіти України» (2001 р.).

Викладач вищої категорії, має наукові публікації з методики викладання математики та організації навчального процесу у ВНЗ I-го рівня акредитації.

Одружений. Дружина — завідувач дитячої поліклініки № 1 м. Сєвєродонецька, донька — студентка Донецької державної музичної академії, син — студент Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут».

Сєвєродонецький хіміко-механічний технікум

Технікум готує молодших спеціалістів за спеціальностями:
 5.03050401 — «Економіка підприємства»,
 5.03050801 — «Фінанси і кредит»,
 5.03050901 — «Бухгалтерський облік»,
 5.05010301 — «Розробка програмного забезпечення»,
 5.05020201 — «Монтаж, обслуговування засобів і систем автоматизації технологічного виробництва»,
 5.05050207 — «Обслуговування та ремонт обладнання підприємств хімічної та нафтогазопереробної промисловості»,
 5.05070104 — «Монтаж і експлуатація електроустаткування підприємств і цивільних споруд»,
 5.05080201 — «Конструювання, виготовлення та технічне обслуговування виробів електронної техніки»,
 5.05090201 — «Виробництво, обслуговування та ремонт електронної побутової апаратури»,
 5.05130101 — «Виробництво органічних речовин»,
 5.05130102 — «Виробництво неорганічних речовин»,
 5.07010602 — «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів».

Северодонецький хіміко-механічний технікум Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля було засновано 16 квітня 1962 р. як Северодонецький вечірній індустріальний технікум. Із часом технікум ріс, розширювалися напрямки підготовки спеціалістів для хімічної промисловості. Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 339 від 8 травня 1993 р., технікум увійшов до складу Східноукраїнського державного університету.

Першим директором технікуму був Василь Петрович Кравченко. Народився він 1917 р. у селі Привольне Луганської області в багатодітній родині шахтаря. З 16 років почав працювати на шахтах «Лисичанськвугілля» і продовжував навчання у вечірній школі. З осені 1935 р. служив у військово-морському флоті. Далі навчався у Пермському військово-морському авіаційному училищі.

Із перших днів Великої Вітчизняної війни служив техніком зі спецобладнання літаків одного з авіаполків винищувачів ВМС, що базувався під Ленінградом. Після прориву блокади продовжував службу у мінно-торпедному авіаполку, дійшов до Східної Пруссії. Нагороджений двома орденами Червоної Зірки, орденом Вітчизняної війни II ст. та медалями, серед яких — «За бойові заслуги», «За оборону Ленінграда», «За взяття Кенігсберга».

Далі була служба в Пермі та Новгород-Волинському, з якої Василь Петрович демобілізувався у 1961 році у званні підполковника, будучи старшим викладачем військового училища. Переїхавши до Северодонецька, він до 1978 р. очолював технікум.

На 1 січня 1962 р. у Северодонецькому філіалі навчалися 272 студенти. Але кваліфікованих кадрів було замало для молодого міста, яке швидко розвивалося. І вже у 1963 р. філіал виріс до вечірнього індустріального технікуму. «СВІТ» — так з гордістю і любов'ю називали свій навчальний заклад його працівники і студенти.

Протягом 1978 — 2002 рр. директором Северодонецького хіміко-механічного технікуму був В'ячеслав

Михайлович Абражаєв. У 1989 р. йому було присвоєно звання «Заслужений учитель Української РСР». Також В'ячеслав Михайлович нагороджений знаком «Відмінник освіти України», медаллю «Ветеран праці» та почесним Знаком «Відмінник хімічної промисловості». Був членом президії ради директорів Луганської області, головою ради директорів «Агрохіму», мав 17 публікацій та авторських свідоцтв.

Молодші фахівці готувались у технікумі за спеціальностями, які були потрібні хімічній галузі, та розподілялись на її підприємства.

Географія направлення випускників об'єднує більшість хімічних підприємств колишнього Радянського Союзу. Це всі підприємства виробничих об'єднань «Азот» у містах: Северодонецьк Луганської області, Новгород, Череповець Вологодської області, Горлівка Донецької області, Кемерово, Рівне. За розпорядженням Міністерства Міндобриб СРСР технікум готував молодших спеціалістів для підприємств Дагестанської АРСР, Узбекської РСР, Казахської РСР, Кримської АР, Туркменської РСР, Прибалтійських республік.

Зв'язки з підприємствами та відгуки їх керівників свідчили про якісну підготовку молодих спеціалістів. Як свідчить статистика, 20–30% випускників технікуму продовжували навчання у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації за денною та заочною формами навчання, а саме: в Східноукраїнському національному університеті ім. Володимира Даля, Северодонецькому технологічному інституті, Рубіжанському технологічному інституті.

Знання, отримані в технікумі, подальше навчання у Східноукраїнському національному університеті ім. Володимира Даля та інших навчальних закладах дали можливість випускникам зайняти керівні посади різного рівня управління виробництвом. Технікум пишається своїми випускниками.

Ольшанський Олександр Вікторович, випускник 1984 року, апаратник, слюсар, начальник зміни, начальник

цеху, директор приватної фірми, заступник міського голови м. Северодонецька. Нагороджений медалями «За заслуги» III та II ст.

Кравченко Володимир Григорович, випускник 1977 р., НВО «Імпульс», технік мікропрограмованих управляючих обчислювальних машин, інженер-електронік цеху оцтової кислоти № 2 «Азоту», голова профкому СДВП «Азот», заступник генерального директора з кадрів ЗАТ Северодонецьке об'єднання «Азот».

Хатипов Михайло Олександрович, випускник 1972 р., завідувач секції фізичного виховання Северодонецького технологічного інституту Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля.

Пуша Костянтин Іванович, випускник 1985 р., радіомеханік, керівник підприємства «Северодонецьк-радіотехніка».

Лисак Олексій Іванович, випускник 1969 р, слюсар із ремонту, майстер із ремонту цеху ПВА, заступник секретаря партійної організації СВО «Азот», заступник голови міськвиконкому м. Северодонецька, заступник генерального директора СВО «Азот», директор із загальних питань ЗАТ Северодонецьке об'єднання «Азот», перший заступник міського голови м. Северодонецька.

Склярів Костянтин Борисович, випускник 1973 р., апаратник, начальник зміни, старший інженер-технолог, заступник начальника виробництва № 1 ЗАТ «Азот», начальник цеху І-Б аміак ЗАТ «Азот».

Єршов Валерій Іванович, випускник 1973 р., директор СП «Укрзовнтрейдінвест».

Сьогодні Северодонецький хіміко-механічний технікум Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля — це сучасний вищий навчальний заклад І–ІІ рівнів акредитації, який готує студентів на чотирьох відділеннях за денною та заочною формами навчання. За роки існування технікуму тут підготовлено понад 14 тис. спеціалістів.

Лабораторне заняття

Особливого значення в цьому закладі надають роботі і впровадженню нових прогресивних методів навчання, створенню підручників та посібників. У навчальному процесі широко використовується комп'ютеризація, новітні прогресивні технології навчання. Технікум підтримує тісні зв'язки з усіма передовими підприємствами галузі та навчальними закладами. Випускники технікуму можуть продовжувати навчання у Східноукраїнському національному університеті ім. Володимира Даля за скороченими навчальними програмами. Адже глибокі знання дозволяють витримати конкуренцію на ринку праці.

Одне з найчисельніших — відділення комп'ютерної техніки, де навчають ремонту радіоелектронних та електрообчислювальних пристроїв. Знання з економіки, маркетингу, менеджменту допомагають формувати систему економічних знань і можливість створення власного підприємства. Студенти отримують такі спеціальності: технік-програміст, технік-конструктор, майстер виробничої дільниці, оператор ЕОМ, технік-електронік, консультант з продажу електронної техніки, консультант з питань техніки, менеджер.

На відділенні працюють досвідчені викладачі. А саме: І. В. Макушкіна, М. І. Карманов, В. С. Строганов, С. А. Ганжа, Г. С. Новікова.

Неодноразово посідали призові місця на конкурсах та виставках студенти відділення електроавтоматики та ремонту двигунів, на якому готують фахівців:

- монтажу та експлуатації електроустаткування підприємств і цивільних споруд;
- монтажу та обслуговування засобів і систем автоматизації технологічного виробництва;
- обслуговування та ремонту автомобілів і двигунів.

Навчальні кабінети і лабораторії відділення обладнані сучасними приладами та устаткуванням, необхідними наочними посібниками.

Підготовку фахівців на відділенні ведуть першокласні спеціалісти: такі, як І. В. Магода, А. Б. Надточій, Л. С. Зайченко, В. П. Козаков, Л. В. Кобцева, Є. О. Чумак.

Технікум готує фахівців зі спеціальностей: «Бухгалтерський облік», «Економіка підприємства», «Фінанси і кредит». Кваліфіковані викладачі, майстри своєї справи навчають високому професіоналізму, виховують якості, що відповідають сучасним вимогам обраної професії. Це — С. О. Піварова, В. В. Колеснікова, Т. М. Ємельянова, Л. М. Кукушкіна. Понад 30 років завідує фінансами технікуму, викладає на економічному відділенні головний бухгалтер — Лебедева Ніна Павлівна.

На відділенні створено умови для кращої підготовки фахівців. Кабінети оснащені сучасною технікою, працює лабораторія інформаційних систем обліку. Навчальна практика проводиться на комп'ютерах із застосуванням бухгалтерської програми 1-С «Бухгалтерія» за національними стандартами. Це дає змогу забезпечити ефективність проведення навчального процесу.

На хіміко-механічному відділенні студенти навчаються за фахом:

- виробництво органічних речовин;
- виробництво неорганічних речовин;
- обслуговування та ремонт обладнання хімічної та нафтогазопереробної промисловості.

На відділенні створені умови для формування конкурентоспроможного, творчого, висококваліфікованого майстра своєї справи. Випускники працюють за фахом

Перший директор технікуму
В. П. Кравченко

В. М. Абражаєв,
заслужений учитель
Української РСР,
директор технікуму
(1978–2002)

на підприємствах хімічної і нафтогазопереробної промисловості, у відділах технічного контролю і лабораторіях.

Навчальний процес здійснюється з урахуванням сучасних вимог та технології навчання такими педагогами, як Н. І. Ямпольська, В. М. Лякевич, Т. В. Макаренко, С. С. Бігун, А. А. Мірошніченко.

Крім денної, технікум має заочну форму навчання. Підготовка фахівців здійснюється на основі повної загальної середньої освіти із присвоєнням

кваліфікації молодшого спеціаліста.

Як структурний підрозділ технікум увійшов до складу Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля. Це забезпечило ступеневу підготовку фахівців різних рівнів акредитації.

Завдяки творчій праці викладачів, студенти стають спеціалістами. Викладач — основа технікуму, його рушійна сила. За свою творчу працю викладачі цього закладу неодноразово були нагороджені почесними грамотами різних рівнів. Так, Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України було нагороджено: М. І. Карманова, С. К. Стасів, Н. П. Лебедєву, І. І. Вацуру, Р. Д. Скоріченко, І. О. Сигнаєвську. Почесною грамотою Міністерства хімічної промисловості і ЦК профспілки робітників нафтової, хімічної та газової промисловості нагороджена Т. М. Казакова

Педагогічний колектив Северодонецького хіміко-механічного технікуму Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля — це творча співдружність 66 штатних викладачів. Із них:

- відмінники освіти України — О. І. Скребцов, В. С. Строганов, Р. Д. Скоріченко, І. О. Сигнаєвська;
- 14 викладачів-методистів: Т. Г. Науменко, Г. А. Тесленко, Р. Д. Скоріченко, Г. Г. Голуб, І. В. Магода, Л. С. Зайченко, І. В. Макушкіна, С. А. Ганжа, В. С. Строганов, В. П. Козаков, Є. О. Чумак, М. І. Карманов, І. О. Сигнаєвська.

Постійне зростання професійного рівня підготовки спеціалістів відбувається завдяки високій кваліфікації майстрів виробничого навчання: Г. П. Лякевича, С. В. Адамовича, М. Д. Кукси. Під час практики студенти навчаються працювати на слюсарних і токарних верстатах, отримують практичні навички від запуску до випуску готової продукції.

Навчання в технікумі органічно поєднується з вихованням у студентської молоді активної громадської позиції, поваги та любові до культурної спадщини свого народу, національної свідомості.

Важливою школою самоврядування, отримання досвіду роботи з людьми є студентський профком технікуму. Тут вирішується багато життєвих питань у розв'язанні соціальних проблем і організації дозвілля студентів.

Плідний навчальний процес неможливий без добре організованого відпочинку, для чого в технікумі

створені всі умови. Поруч із технікумом розташований гуртожиток, який відповідає сучасним вимогам проживання та відпочинку. Працюють клуби за інтересами, проводяться лекторії, цікаві зустрічі.

Студенти відвідують гуртки художньої самодіяльності: драматичний, танцювальний; працює вокально-інструментальний ансамбль.

Проводяться фестивалі, конкурси, огляди. Команда КВК технікуму «Піщаний кар'єр» — неодноразовий дипломант фестивалю команд КВК в місті Одесі. Класні керівники, вихователі знаходять такі форми роботи, які позитивно впливають на виховання студентів. Це конкурс на кращого студента року, огляд талантів, посвята у студенти, випускний бал тощо.

У лабораторії технікуму

У технікумі діє музей бойової слави, заснований С. Є. Кацманом. У 2007 р. була відкрита музейна кімната стародавнього українського побуту і культури. Експонати для музею та музейної кімнати дбайливо збиралися викладачами і студентами технікуму.

Велика увага приділяється розвитку фізичного виховання та спорту. Студенти технікуму традиційно посідають перші місця у міських спартакіадах.

Пробудженню духовного світу людини, потягу до літератури і мистецтва сприяє бібліотека технікуму. Завідувач Таїсія Михайлівна Казакова, яка вже 45 років на цій посаді, пригадує, що спочатку в технікумі зовсім не було бібліотечного фонду. Книги, спеціальну літературу допомагали придбати підприємства міста. Розширювався технікум, а з ним збільшувалася бібліотека, змінювався її естетичний вигляд. Нині фонд бібліотеки складає більше 60 тис. примірників навчальної та методичної літератури. У розпорядженні студентів та викладачів читальний зал на 90 місць.

За роки існування у Северодонецькому хіміко-механічному технікумі Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля створено потужний педагогічний колектив, здатний вирішувати найсерйозніші проблеми навчання та виховання майбутніх фахівців не лише для хімічної промисловості, а й для інших галузей народного господарства. Ці досягнення — свідчення добрих традицій і великого творчого потенціалу колективу технікуму, які дають надію на подальшу успішну працю у Східноукраїнському національному університеті ім. Володимира Даля.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

ЄПІФАНОВА Ольга Вікторівна

Директор бібліотеки
Кандидат технічних наук,
доцент

*Якщо ви хочете, щоб молодь тягнулася
до знань, турбуйтеся про головні,
найважливіші джерела духовної
культури — бібліотеки»*
Василь Сухомлинський

Наукова бібліотека є одним із основних підрозділів університету, адже вона повною мірою розділила його долю, пройшовши непростий, але досить успішний шлях становлення, розвитку і модернізації.

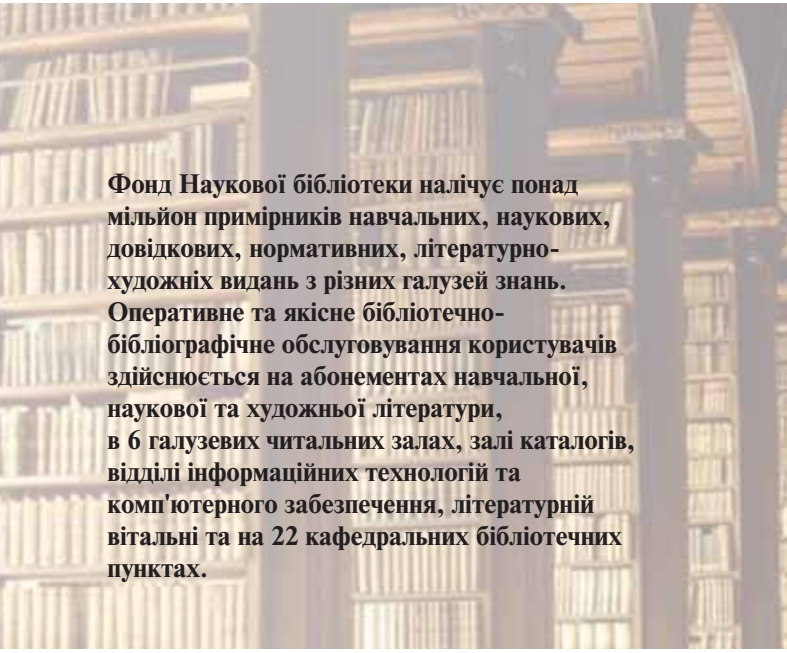
Бібліотека завжди жила повноцінним життям, чутливо реагувала на все, що відбувалося в стінах університету, забезпечувала професорсько-викладацький склад і студентів необхідним обсягом сучасної інформації. За роки своєї діяльності вона не раз доводила, що працює для читача і разом з ним. Багатьом аспірантам, науковцям саме бібліотека допомагала знайти необхідні джерела інформації для наукової роботи. І сьогодні в науковій бібліотеці до послуг викладачів університету — література відповідно до тематики їх наукових та дослідних робіт, з питань вищої освіти тощо. Тут же творчий доробок науковців університету заносять до певного бібліографічного покажчика та популяризують його.

Дивлячись на величну будівлю, в якій нині розміщено бібліотеку, важко уявити, що колись книжковий фонд, і читальна зала розміщувались в одній кімнаті. Але вже тоді керівництво інституту розуміло, що без повноцінного бібліотечного фонду, належного бібліотечно-бібліографічного обслуговування не буде успішного навчального процесу. Тому керівництво вузу взяло на себе відповідальність щодо успішного комплектування фонду, виділення приміщення та обладнання для своєї книгозбірні.

А починалося все навесні 1923 року, коли вечірній робітничий технікум (предтеча сучасного вузу) одержав перші книжки: 30 — з інженерних наук, 7 — з математичних і 25 книг із загальноосвітніх дисциплін. Спеціального приміщення і штату працівників бібліотеки не було. Штатним розкладом передбачалася лише одна одиниця — бібліотекар. З 1926 року на посаді «бібліотечного рахівника» працювала Катерина Львівна Акулова.

У липні 1945 року було створено Ворошиловградську філію Харківського механіко-машинобудівного інституту. У цей час фонд бібліотеки формують за рахунок надходжень літератури з фондів бібліотеки основного навчального закладу. Штатним керівником бібліотеки призначають Антоніну Яківну Голяєву.

В умовах розрухи, відсутності підручників, коштів, інвентарю, освічених фахівців бібліотекарі дбали про фонд, каталоги, займалися

Фонд Наукової бібліотеки налічує понад мільйон примірників навчальних, наукових, довідкових, нормативних, літературно-художніх видань з різних галузей знань. Оперативне та якісне бібліотечно-бібліографічне обслуговування користувачів здійснюється на абонементних навчальній, науковій та художній літературі, в 6 галузевих читальних залах, залі каталогів, відділі інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення, літературній вітальні та на 22 кафедральних бібліотечних пунктах.

бібліографічною, агітаційно-пропагандистською та виховною роботою.

У 1947 році книжковий фонд налічує 3867 примірників. З них навчальної літератури — 1515, наукової — 2207, художньої — 135, також надходять довідково-бібліографічні та інформаційні видання. У штаті бібліотеки працюють сім чоловік. До її структури було введено довідково-бібліографічний відділ.

Значний внесок у розвиток бібліотеки зробила Таїсія Григорівна Смирнова (директор з упровадження 1961–1979 років). Книгозбірні надали окреме приміщення з читальним залом площею 132 м². За цей період значно зріс штат бібліотеки (понад 20 чоловік), почав працювати міжбібліотечний абонемент. Започаткована картотека праць учених інституту. Бібліотечний фонд становив уже понад 43000 примірників, обслуговувалось понад 2000 читачів, серед них — 160 викладачів і співробітників вузу. Видавали користувачам бібліотеки понад 57000 примірників книг.

У 1979 році бібліотеку очолила Віра Дмитрівна Холод. У цей час значно зростає бібліотечний фонд, поживаються робота з вітчизняними та іноземними студентами, науково-дослідницька діяльність вузу, що вимагає додаткових приміщень для бібліотеки.

Так в 1984 році Вчена рада Ворошиловградського машинобудівельного інституту на чолі з ректором, професором О.М.Коняєвим прийняла рішення про будівництво нової споруди для розташування в ній бібліотеки. Керівництво інституту розуміло, що без окремої будівлі, що дозволила б розмістити численні фонди і створити умови для належного бібліотечно-бібліографічного обслуговування користувачів, неможливо організувати гідного навчального, виховного та наукового процесів. На спеціальне замовлення інституту архітектори І.Д. Овсянніков та Н.Н. Букіна у філії Харківського ПКІ «Гіпровуз» розробили проект майбутнього будинку. Координатором будівництва було призначено декана механічного факультету Олега Григоровича

Ігнатенка. Ніякими коштами не оцінити ентузіазм молодих будівельників та спільного бажання звести храм науки.

Для вирішення питань будівництва створили оперативний штаб, до складу якого ввійшли представники ректорату, партійного, профспілкового та комсомольського комітетів. Керував ним ректор інституту. Протягом усього періоду будівництва штаб здійснював і координував безперебійність робіт, забезпечення їх технікою, інструментом і матеріалами. Організаційною ж основою будівництва стала добра народна мудрість — тому хто будує, допомагає вся родина. Ми пам'ятаємо це.

Піднімаючись сьогодні мармуровими сходами бібліотеки, неможливо уявити собі, що це приміщення було збудовано за лише 2 роки (1985–1986) ударними темпами і зусиллями всього вузу: студентами, викладачами, співробітниками структурних підрозділів.

У новій споруді почалося нове життя. Штат бібліотеки поповнився 20 співробітниками, відкрились 6 читальних залів на 450 місць, 3 абонементи — навчальної, наукової та художньої літератури. Розгорнув роботу новий відділ культурно-просвітницької роботи. Фонд поповнювався новою літературою, почав надходити обов'язковий примірник авторефератів дисертацій вчених вузів України. Для пошуку й добору джерел відкрили зал каталогів та картотек, де завжди був черговий співробітник бібліотеки.

З 1993 р. бібліотека стає методичним центром бібліотек ВНЗ Луганської області. Нині до складу методичного об'єднання входять 7 бібліотек.

З 24 вересня 2001 року бібліотека працює в статусі Наукової. Першим почесним читачем Наукової бібліотеки став ректор Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Олександр Леонідович Голубенко — доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України. Без його допомоги й підтримки успішна робота бібліотеки була б неможливою.

Приміщення бібліотеки машинобудівельного інституту

У цьому ж році директором Наукової бібліотеки було призначено Ольгу Вікторівну Єпіфанову — кандидата технічних наук, доцента. Почався етап комп'ютеризації всіх напрямків роботи, входження у світовий інформаційний простір. До сьогоднішнього у своїй роботі співробітники бібліотеки дотримуються добрих, старих традицій, закладеними попередніми директорами, але сучасний етап розвитку науки й освіти потребує зміни основних пріоритетів діяльності бібліотеки. До традиційних завдань, що полягають у збереженні й примноженні літературних зібрань, додалася функція бібліотеки як інформаційного центру.

Наша бібліотека сьогодні — це 4 абонементи (зокрема МБА), шість галузевих читальних залів і сім відділів, літературна вітальня. Гордістю кожної бібліотеки є її фонди. Універсальні за змістом фонди нашої бібліотеки становлять зібрання наукової, навчальної та художньої літератури. Це — понад мільйон примірників. Щороку бібліотека обслуговує близько 40 тисяч читачів, яким видає близько мільйона книг та інших видань. Її по праву можна назвати однією з кращих на Луганщині (перша категорія, титул наукової установи і статус методичного центру вузівських бібліотек Луганської обл.).

Користуватися фондами Наукової бібліотеки дає право читачий квиток. Читачі можуть отримувати в тимчасове користування наукову, навчальну, художню, довідкову, методичну літературу на абонементах, у читальних залах та бібліотечних пунктах на кафедрах; користуватись усіма видами довідково-бібліографічного обслуговування, іншими послугами, що надаються бібліотекою; брати участь у читальних конференціях, літературно-музичних вечорах, диспутах та інших заходах, які проводить літературна вітальня бібліотеки.

Знайомство з бібліотекою ми пропонуємо починати з першого поверху. Там розміщується центральне книгосховище і відділ комплектування та наукової обробки документів. На другому поверсі — абонементи навчальної, наукової та художньої літератури, а також літературна вітальня. Третій та четвертий поверхи — це зона галузевих читальних залів: гуманітарної, економічної, науково-технічної, юридичної, спеціальної літератури та періодичних видань. На третьому поверсі розташовані методичний та довідково-бібліографічний відділи. Методичний взаємодіє з бібліотеками вищих навчаль-

них закладів Луганської області, бібліотеками структурних підрозділів університету, іншими бібліотеками різних систем і відомств, а також проводить роботу з підвищення фахового рівня бібліотечних працівників. Довідково-бібліографічний відділ забезпечує довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування користувачів. Співробітники цього відділу щорічно проводять дні інформації та дні кафедр, складають для вузу списки літератури і бібліографічних покажчиків, виконують бібліографічні довідки, консультують з питань використання довідково-пошукового апарату. Вони ж здійснюють пошук бібліографічної і повнотекстової інформації в бібліотеках і базах даних у мережі Інтернет.

Одним з пріоритетних напрямків діяльності Наукової бібліотеки є бібліографування та популяризація творчої спадщини професорсько-викладацького складу університету, підготовка методичних матеріалів на допомогу різним категоріям читачів.

Довідкову інформацію про літературу розміщено в системі читачьких каталогів, які теж розташовані на третьому поверсі бібліотеки.

У приміщенні бібліотеки постійно експонуються виставки художньої, декоративно-прикладної та літературної творчості студентів і викладачів СЛУ ім. В.Далі. Підвищенню духовного та культурного рівня студентської молоді, збереженню національних традицій сприяє проведення просвітницьких заходів у літературній вітальні: літературознавчі читання, літературно-мистецькі вечори, вікторини, вечори поезії.

Бібліотека постійно поповнюється новими цікавими виданнями з різних галузей знань, а також літературою з особистих колекцій наших читачів. Бібліотека з задоволенням приймає цей щирий дар. У читальному залі юридичної літератури кожен користувач може ознайомитися з фондом рідкісної книги та виставками книг наших почесних дарувальників — професорів М.Ф.Смирного, В.А.Слащова, Г.В.Козаченко, А.Е.Воронкової, В.М. Гончарова та інших.

В університеті готують фахівців з природничих наук, економіки, техніки, права, історії, філології тощо. З кожним роком збільшується кількість спеціалізацій та спеціальностей, з'являються нові факультети і кафедри. Таким чином, можна говорити про постійну зміну галузевого спектра інформаційних запитів користувачів, що

Будівництво бібліотеки

веде до зміни профілю комплектування та пошуку нових джерел придбання інформації.

Для удосконалення інформаційного забезпечення науково-освітньої діяльності університету потрібно розвивати бібліотечно-інформаційне обслуговування. А це неможливо без запровадження новітніх технологій.

За минуле десятиліття діяльності нашої бібліотеки, незважаючи на всю складність економічної ситуації, ми зробили значний крок — від локальних автоматизованих робочих місць до функціонування автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи (АБІС). Цьому передувала велика підготовча робота: вивчали досвід бібліотек України і зарубіжжя. Важлива також думка читачів. Опитування підтвердило наші наміри — відвідувачі схвалили такі інновації.

Як відомо, метою автоматизації бібліотечно-інформаційних процесів є підвищення продуктивності праці працівників бібліотеки, поліпшення якості бібліотечно-інформаційних послуг, підвищення оперативності обслуговування користувачів. Ефективність цих процесів залежить від правильно обраної програми.

У 2001 році університет придбав АБІС «УФД/Бібліотека» (розробник — ЗАТ «Український фондний дім»), що дозволяла автоматизувати майже всі бібліотечні процеси.

У 2002 році завдяки введенню до структури Наукової бібліотеки нового відділу — з автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів (згодом — відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення) було створено локальну бібліотечну мережу. З 2003 року працює розроблений співробітниками цього відділу web-сайт бібліотеки (<http://www.library.snu.ua>). В експериментальному порядку, методом проб і помилок, впроваджувалися нові технології, створювалася база для подальшої роботи з їхнього вдосконалення.

Сьогодні вже можна говорити про роботу бібліотеки в автоматизованому режимі. Це замовлення й комплектування фонду документів; систематизація і наукова обробка документів; створення і ведення електронних каталогів та баз даних; ведення електронної картотеки періодичних видань з аналітичним описом; багатофункціональний пошук за будь-яким критерієм; автоматизоване обслуговування читачів; довідково-інформаційне обслуговування; облік бібліотечних фондів.

Нині до складу бібліотечної мережі входять: сервер і 18 персональних комп'ютерів, 5 принтерів, 5 ноутбуків — для обслуговування читачів у залі каталогів та пошуку в електронному каталозі. В бібліотеці організовано доступ до Wi-Fi мережі. Тепер кожен читач може безкоштовно користуватися безпроводним інтернетом.

Університетська корпоративна універсальна мережа дозволяє користувачам (викладачам, співробітникам, студентам) незалежно від свого місцезнаходження (бібліотека, кафедра, лабораторія) швидко одержати інформацію з електронного каталогу чи інших баз даних про наявність документів, що знаходяться в бібліотеці. Широке використання в бібліотечній практиці комп'ютерів, нових інформаційних технологій докорінно змінило нашу роботу, підняло на новий рівень обслуговування читачів, відкрило необмежений доступ

Наукова бібліотека СНУ ім. В.Даля сьогодні

до світових інформаційних джерел. Працівники бібліотеки нині не лише оволодівають сучасними технологіями, а й створюють інші інформаційні продукти.

За останні п'ять років вже декілька разів змінився інтерфейс сайту, його структура, розширився його зміст. Нині він є одним з інструментів бібліотечно-інформаційного обслуговування нашої бібліотеки. Забезпечення вільного доступу до інформаційних ресурсів, інформування користувачів про всі аспекти діяльності, цілі, завдання, роботу, структуру Наукової бібліотеки університету — ось головні завдання, які ми ставили перед собою при його створенні.

Крім того, сайт виконує й інші завдання: представлення Наукової бібліотеки Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля в Україні й за кордоном українською й російською мовами з використанням глобальної мережі Інтернет; публікація інформації про нові надходження в бібліотеку; публікація інформації про передплату університетом періодичних видань; надання можливості користування електронним каталогом бібліотеки; організація доступу до електронної бази повнотекстових ресурсів.

Відповідно структура web-сайту має декілька рівнів, а інформаційні ресурси розділені по видах діяльності. Насамперед, максимально повно наданий доступ до власних інформаційних ресурсів бібліотеки: електронного каталогу, електронних версій навчально-методичних матеріалів, нових надходжень, матеріалів конференцій і семінарів, що проводяться бібліотекою.

Для зручності доступу не лише до власних, але й зовнішніх інтернет-ресурсів, у відповідних розділах web-сайту створені посилання, прив'язані до інформаційних потреб користувачів, приділяється увага ресурсам Інтернету. Щоб зробити наш сайт «живим» і цікавим, ми дуже уважно ставимося до сторіночок «Новини», «Інформація для читачів», «Віртуальні виставки». На них можна дізнатися про цікаві події в бібліотеці; вернісажі, книжкові виставки, комплексні заходи, що проводяться бібліотекою або в приміщенні бібліотеки; можливість зробити замовлення на нову літературу у відділі комплектування; отримати вітання зі святами тощо. Звичайно, найбільший інтерес для наших користувачів представляє електронний каталог (далі ЕК), який налічує сьогодні понад 110 000 записів

Робота з читачами

документів та бібліографічні бази даних, що генеруються бібліотекою. З 2004 року доступ до ЕК для користувачів організований в онлайн-режимі через сайт бібліотеки.

Однією з особливостей роботи з нашим ЕК є зв'язок з повнотекстовою базою даних «Електронна бібліотека навчально-методичних матеріалів», яка сьогодні налічує близько 2250 матеріалів і має свій пошуковий апарат. Робота з повнотекстовими електронними ресурсами бібліотеки можлива в локальній мережі університету, а також у приміщенні бібліотеки.

У середньому на місяць сайт відвідують близько 1000 користувачів. Сьогодні www-сервер Наукової бібліотеки є найважливішим інструментом інформаційного комплексу університету. Це — віртуальна бібліотека, що доступна всі 24 години, що робить його цікавим і корисним для наших користувачів.

Створення повнотекстових ресурсів, подання їх в ЕК, вільний доступ до них в університетській мережі також сприяє розвитку бібліотеки як ресурсного центру дистанційної освіти, що співвідноситься з тенденціями і стратегіями розвитку університету.

Наше перспективне завдання — інтеграція електронних освітньо-інформаційних ресурсів, забезпечення ефективної навігації в їх межах і доступу до них незалежно від місця знаходження користувача. Під інтеграцією освітньо-інформаційних ресурсів ми розуміємо їх об'єднання з метою використання за допомогою зручних для користувача уніфікованих інтерфейсів.

Сьогодні наша бібліотека шукає нові підходи до процесу обслуговування, вдосконалює свою діяльність, розширюючи при цьому спектр бібліотечно-інформаційних послуг, форми й зміст роботи з метою забезпечення повноти, доступності та оперативності інформації. Нові технології дозволили змінити зміст процесу обслуговування, відносини з користувачами, запропонувати їм принципово нові послуги.

Так з 2009 року бібліотека запровадила службу електронної доставки документів (ЕДД), віртуальну довідково-інформаційну службу, віртуальну гостьову книгу. Нині користувачі мають можливість замовити через сайт і отримати на електронну пошту деякі матеріали в електронному вигляді, отримати професійну бібліографічну довідку віртуально, залишити свої побажання,

відгуки і пропозиції щодо роботи сайту та обслуговування в нашій бібліотеці.

Усе це поліпшує сервіс для користувачів, впливає на відвідування сайту. Віртуальна довідка стає найпопулярнішою з послуг, які надає бібліотека, повільно замінюючи традиційну — з використанням карткових каталогів та картотек.

Інновацією стала організація з 1 вересня 2009 року в читальному залі юридичної літератури відкритого доступу до літератури іноземними мовами. До послуг читачів — наукова, довідкова література з різних галузей знань (історії, права, політики, економіки, філософії, техніки). На наш погляд, це ще один успішний результат нашої праці. Новий метод обслуговування відразу ж позитивно оцінили читачі. Завдяки вільному доступу до фондів, вони звикають самостійно працювати з масивами документів, орієнтуватися в них. Це не чинить тиск на світогляд читача, отже, зберігається демократичність в обслуговуванні.

Колектив бібліотеки живе цікавим, насиченим життям. Зустрічі Нового року, святкування 8 березня, Всеукраїнського дня бібліотек, що проводяться зусиллями профбюро і творчої групи співробітників бібліотеки, перетворюються в яскраві, веселі спектаклі з музикою, гумором, конкурсами.

Пам'ятним для нас залишиться святкування ювілею Наукової бібліотеки. Колектив довго і ретельно готувався до цієї дати. Було видано буклет про Наукову бібліотеку, підготовлено й проведено Науково-практичну конференцію «Бібліотеки — центри науково-інформаційних ресурсів ХХІ століття», створено фільм, випущено ювілейний номер газети «Університетський вестник», оформлено стенди й стінгазети, книжкові виставки, проведено анкетування читачів, організовано урочисту зустріч «Ми приймаємо вітання», на якій було сказано багато теплих слів на адресу наших співробітників, бібліотека одержала вітання і пам'ятні подарунки.

Сучасна Наукова бібліотека університету — це гордість нашого закладу. Мається на увазі не лише її унікальний фонд, а й співробітники, які так віддано служать справі освіти та науки. Сьогодні в бібліотеці працюють високопрофесійні фахівці, люди, які відповідають рівню завдань, що стоять перед вищою школою, серед них: В.Д. Холод, В.М. Сліпухіна, Р.П. Ляшенко, Л.П. Горошко., Т.П. Курдюмова, С.В. Рябова та багато інших. Це вони — ентузіасти своєї справи, модернізують бібліотеку, проводять наукові дослідження, пишуть історію і не втрачають оптимізму. Саме завдяки їм — бібліотекарям, чия копітка праця не завжди помітна, формується інтелект та духовна культура нації нашої країни — її успішного майбутнього.

З викладеного вище можна зробити висновок: змінився світ і разом із ним змінюються бібліотеки. Ми не боїмося цих змін, не стоїмо на місці. Наукова бібліотека Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля буде вдосконалюватися й виконувати свою високу місію, що полягає в сприянні переходу від інформаційного суспільства до відкритої бібліотеки та суспільства, побудованого на знаннях.

АЛЬОХІН Сергій Олексійович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту
за спеціальністю «Двигуни
внутрішнього згорання» (1983 р.)

**Генеральний конструктор
Казенного підприємства
КП ХКБД.
Кандидат технічних наук**

До Луганського машинобудівного інституту я вступив у 1978 році.

Під час мого навчання на кафедрі «Двигуни внутрішнього згорання» працювали відомі вчені: О. Г. Рибальченко, О. І. Крайнюк, Л. В. Станіславський, В. В. Фурса, В. Ф. Ніколаєнко та інші. Вони створили для студентів справжню школу професіоналізму та творчості.

Після закінчення інституту мене направили до м. Харкова на виробниче об'єднання «Завод імені В. О. Малишева», де працював інженером-технологом.

На той час швидкими темпами будували заводські корпуси, закуповували обладнання для виробництва, завершували розробку двигунів 6ТД та 6ТД-2 для танків нового покоління Т80 УД, Т84 та інших.

Після демобілізації з лав Радянської армії я повернувся до Харкова і влаштувався на роботу на Казенне підприємство «Харківське конструкторське бюро з двигунобудування», де працював інженером-конструктором, згодом — заступником начальника КП ХКБД. Займався доведенням робочого процесу танкових двигунів, розробляв системи газообміну та паливоподачі, двигуни для бронетехніки, а також цивільного призначення.

Моє становлення як конструктора, вченого, керівника відбувалося під керівництвом легендарного конструктора, доктора технічних наук, професора Миколи Карповича Рязанцева, який понад 30 років очолював ХКБД і створив цілу низку виробів світового рівня, а також вітчизняну наукову школу танкового двигунобудування.

З 2004 року я обіймаю посаду генерального конструктора КП ХКБД.

Наш колектив займається розробками, метою яких є забезпечення високого рівня обороноздатності України та експортного потенціалу вітчизняних підприємств оборонно-промислового комплексу. Серед них — двигун 6ТД-1 потужністю 1000 к. с. для танка Т80 УД; двигуни 6ТД-2 потужністю 1 200 к. с. для вітчизняних танків Т84, а також пакистанських танків «Аль-Халід» та китайських танків МВТ-2000; двигун 6ТД-2Е потужністю 1 200 к. с. та енергоагрегат ЕА10-1 потужністю 10 кВт для нового вітчизняного танка БМ «Оплот»; двигун 5ТДФМ потужністю 850 к. с. для модернізації танків Т64 до виду БМ «Булат»; установка енергоагрегата ЕА10М для пакистанських танків «Аль-Халід»; двигун 5ТДФМА потужністю 1 050 к. с. для модернізації танків Т72 на зовнішньому ринку; двигун 6ТД-3 потужністю 1 400 к. с. для перспективних танків; родина двигунів 3ТД, 3ТД-2, 3ТД-3А, 3ТД-4 потужністю 280–600 к. с. для легкоброньованої техніки типу БТР-4 та модернізацій БТР-70, БТР-80, БТР-50, БМП-1, БМП-2, БМП-3 та інших.

Для високофорсованих двигунів були створені вітчизняні види спеціальних моторних і моторно-трансмисійних олив: Галол М4042 БТ, Азмол-Гарант М4042 ВТ, Аріан ЄМТ-8.

Крім спеціальних виробів, у КП ХКБД були розроблені конверсійні двигуни залізничного, морського та промислового призначення, електростанції.

В останні роки наше підприємство активно займається створенням малолітражних дизелів та обладнання й засобів з їх використанням. Так, створили родину тракторних двигунів типу ДТ потужністю від 14 до 60 к. с. ДП «Завод імені В. О. Малишева» зараз здійснює підготовку виробництва цих двигунів згідно з Державною програмою.

Ведуться роботи з розробки малогабаритних дизелів подвійного призначення типу ДТМ потужністю до 180 к. с. для автомобільного транспорту, а 250...330 к. с. — для військового використання.

У 2004 році я захистив кандидатську дисертацію. Маю 30 наукових праць, зокрема патенти України. Працюю над докторською дисертацією. Передаю свій досвід студентам та молодим фахівцям у рамках роботи філіалу кафедри «Двигуни внутрішнього згорання» НТУ «Харківський політехнічний інститут», який діє в КП ХКБД.

Завжди з почуттям подяки згадую роки навчання. З 90-річчям, рідний Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля.

У житті кожного з нас є багато знаменних дат, подій, свят. Одним із таких днів для мене став день вступу до машинобудівного інституту, де я здобув фах інженера-механіка з локомотивобудування. Я не помилився у виборі вищого навчального закладу, що допомогло в моєму становленні як фахівця і як людини, за це й досі вдячний долі.

Далекий 1963 рік — початок мого навчання на вечірньому відділенні інституту за профільною спеціальністю — локомотивобудування. У студентські роки я познайомився зі своєю дружиною, яка також обрала спеціальність локомотивобудування. Під час навчання нас постійно підтримували професіонали своєї справи та практики — О. К. Дубина, Б. В. Пищехуха, О. Л. Голубенко, О. В. Кондратов та ін.

Але чи стали б ми висококваліфікованими фахівцями, якби не було в студентські роки з нами поруч авторитетних спеціалістів, викладачів технічних наук, які давали нам можливість думати, порівнювати, передбачати шляхи удосконалення в розвитку локомотивобудування. Це О. М. Коняєва, М. О. Турика, П. І. Гороневича, Ю. Г. Кирилова, В. О. Звонова.

У ті роки кафедра розташовувалася навпроти тепловозобудівного заводу імені Жовтневої революції. Місця для проведення занять було мало, особливо для лабораторних робіт. Тому викладачі та співробітники кафедри разом зі студентами облаштували підвал, встановили там стенди для наукових досліджень і з навчальною метою проводили на них заміри. Так реальна наукова робота поєднувалася з навчальною, що, на мою думку, давало позитивний результат. Ми набули потрібних конкретних знань і навиків, які згодом нам дуже знадобилися.

Наша кафедра завжди вирізнялася з-поміж інших тісним поєднанням навчальної роботи, наукових досліджень і виробничої діяльності. Згодом на базі кафедри та заводу створили Навчально-науковий центр із підготовки спеціалістів для галузі тепловозобудування. Це одне з перших в Україні Навчально-науково-виробничих об'єднань, що стало широко відомим у країні. У рамках роботи центру навчальний процес частково здійснювався у виробничих цехах та лабораторіях, що не лише підвищувало рівень підготовки інженерів-локомотивобудівників, а й вирішувало доволі важливу проблему адаптації молодих спеціалістів на заводі. Ми працювали на підприємстві ще під час навчання, знали його і вважалися там своїми, а ось тим, хто, отримавши диплом, уперше ступив на прохідну заводу, часом нелегко було відразу влитися у виробничий колектив, відчутти ритм заводського життя, стати корисним підприємству. У числі призерів щорічного заводського конкурсу серед молодих спеціалістів завжди були випускники кафедри локомотивобудування.

Нині кафедра і в прямому, і в переносному значенні цього слова залишила той давній підвал, де ми досліджували коливання приводу тепловозного компресора, піднялась на вищий щабель наукової та навчальної роботи. У її розпорядженні — великий лабораторний зал, де встановлені унікальні дослідні стенди та інше лабораторне устаткування, а студенти, як і раніше, вчаться проводити заміри та набувають спеціальних знань і навичок.

Ще хотілося б відзначити професіоналів найвищого рівня, котрі вирішують питання розвитку рухомого складу залізничного транспорту і з якими я мав честь працювати. Це Михайло Наумович Найша, Наум Михайлович Найша, Ігор Миколайович Сухов та багато інших.

І на завершення хочу наголосити — всі, хто обрав спеціальність локомотивобудування, наш факультет, наш вуз — це наше майбутнє!

АНТІПОВ Валентин Олексійович

Випускник Луганського машинобудівного інституту за спеціальністю «Локомотивобудування» (1969 р.) та Східноукраїнського національного університету за спеціальністю «Правознавство» (2000 р.)

Голова Жовтневої районної у м. Луганську ради.
Член-кореспондент Луганського відділення Української інженерної академії

АРЕФ'ЄВ Юрій Євгенович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту за
спеціальністю «Економіка та
організація машинобудування»
(1977 р.)

Перший заступник голови
Луганської обласної державної
адміністрації.
Нагороджений орденом
преподобного Нестора Літописця
III ст., медаллю «За заслуги перед
Луганщиною» III ст., нагрудним
знаком «За заслуги» Державного
комітету України з питань
технічного регулювання і
споживчої політики, Почесною
грамотою Кабінету Міністрів
України

Навчався я у Ворошиловградському машинобудівному інституті упродовж 1972–1977 рр. за однією з перших в інституті економічних спеціальностей «Економіка й організація машинобудування».

Після закінчення вузу працював на різних посадах промислових підприємств, служив у лавах Радянської армії, обіймав посаду начальника планово-економічного відділу Ворошиловградського обласного об'єднання «Побут-радіотехніка», згодом — у міських та обласних партійних органах області.

Із 1991 р. працював в економічній службі Луганського трубного заводу, спочатку начальником планово-економічного відділу, а незабаром — заступником директора з економіки. Початок 90-х років минулого століття — це час суттєвих змін і в суспільстві, і в політичному устрої держави, і в діяльності кожного окремого підприємства. Тому довелося вирішувати принципово нові економічні завдання. Найскладнішим із них була організація на базі заводу орендного підприємства. Наприкінці 1991 р. було створено орендне підприємство «Луганський трубний завод імені Якубовського». Із часу його заснування я був фахівцем Ради орендного підприємства, а у квітні 1992-го став членом правління Ради орендарів.

Але зміни в економіці країни тривали, реформування економіки України, перехід її до ринкових відносин винесли на порядок денний нову проблему — роздержавлення власності. Довелося вирішувати нове економічне завдання — займатися перетворенням власності і, відповідно, зміною організаційно-правової форми діяльності нашого орендного підприємства. Розпочалося акціонування, і в грудні 1993 року шляхом викупу цілісного майнового комплексу орендне підприємство «Луганський трубний завод імені Якубовського» було реорганізовано в закрите акціонерне товариство «Луганський трубний завод». Мені довелося займатися підготовкою всіх засновницьких документів. Засновницькі збори акціонерного товариства «Луганський трубний завод» відбулися 17 листопада 1993 року. Мене обрали членом Правління товариства, згодом — заступником голови, а у 2003–2006 рр. — головою правління.

Обіймав посаду заступника директора з економіки і зовнішньоекономічних зв'язків. Згодом продукція заводу стала конкурентоспроможною не тільки в Україні, але й за кордоном, про що свідчать нагороди, отримані заводом у 1995 році: Міжнародний приз «Факел Бірмінгама», виданий за успіхи в економічному виживанні Міжнародним інститутом фінансів, м. Бірмінгам, Алабама; XXV Міжнародний приз за комерційний престиж, виданий Клубом торгових лідерів «Видавничий Дім», м. Париж.

1997–2000 рр. виявилися несприятливими як для України, так і для ЗАТ «Луганський трубний завод». Але підприємство працювало, і вже в першому півріччі 2001 р. реалізація продукції, порівняно з 2000 роком, збільшилася втричі.

Розпорядженням голови облдержадміністрації 1 грудня 2006 року мене призначили на посаду першого заступника голови Луганської облдержадміністрації, яку я обіймаю й нині.

Усі роки, що минули після закінчення інституту, я підтримую зв'язок із alma mater. За роки роботи на трубному заводі допомагав в організації виробничої та переддипломної практики студентів, організовував філіали кафедр Східноукраїнського національного університету, тривалий час був головою Державної екзаменаційної комісії із захисту дипломних і магістерських робіт за економічними спеціальностями.

Майже все моє життя пов'язане з нашим містом: тут я навчався, тут працюю вже понад тридцять років, тут моя родина. Із дружиною ми вже відзначили срібне весілля, виховали двох синів. Старший пішов шляхом батька, закінчивши Східноукраїнський національний університет за тією ж кафедрою, що і я, і здобув спеціальність менеджера-економіста.

У мене щаслива доля: я все життя займався справою, яка була мені до вподоби, яку міг і хотів виконувати, від якої отримував задоволення. Дорога до такого життєвого результату була непростою, на ній були не лише досягнення й перемоги, й труднощі, багато-багато роботи. А починалося все у стінах Ворошиловградського машинобудівного інституту...

Народився я в тихому невеликому містечку Орджонікідзе на Дніпропетровщині. Після закінчення школи із золотою медаллю майнув я широкими просторами у пошуках свого майбутнього. Випадком долі опинився у сонячній Одесі. Склав вступний іспит і вступив до Інституту народного господарства. Студентські роки — найкращі в житті кожного з нас! Театр естрадних мініатюр, КВК, студентське братство... Майже як у Гоголя: «І чого тільки не було на тому ярмарку! Якби навіть було у кармані рублів із тридцять, і тоді б, мабуть, не купив усього!»

Але всьому хорошому врешті-решт приходить край, навіть якщо це студентські роки. Після закінчення інституту Міністерство фінансів колишнього СРСР направило мене на роботу в Луганськ. Це місто стало мені рідним, адже тут я розпочав свою трудову діяльність, став спеціалістом, пройшов шлях від економіста державних доходів до начальника головного управління обласної державної адміністрації.

Працював спочатку економістом Ленінського райфінвідділу. Згодом мене призвали до лав Радянської армії. Після демобілізації продовжував працювати в обласному контрольно-ревізійному управлінні. Далі знову служив у армії і знову працював у КРУ, потім — у фінансовому відділі Луганського міськвиконкому. Через деякий час мене призначили начальником фінансового відділу Ленінського району.

А потім почалася «перестройка». Змінювалася система управління, погляди, стосунки, ламалися стереотипи і створювалися нові відносини господарювання. Планова економіка намагалася стати на рейки конкуренції та ринкових відносин: постали нові, незвичні інститути влади та контролю, вибудовувалася нова система оподаткування, взаємин суб'єктів господарювання із державою. Часи нагадували чимось в 1920-ті роки та неп. Фінансові органи розділилися на фінансові та податкові. І мене призначили начальником податкової інспекції в Ленінському районі, був свідком та безпосереднім учасником створення, становлення та розвитку податкової служби України.

Після 9 років роботи в податковій службі мені запропонували обійняти посаду начальника фінансового управління Луганської облдержадміністрації, на якій я перебуваю й до сьогодні. За час роботи у фінансовому управлінні брав участь у розробці Бюджетного кодексу України, озробці концепції та механізму формульного підходу у визначенні міжбюджетних трансфертів, за що мені присвоїли почесне звання «Заслужений економіст України». Також нагороджений медалями «За заслуги перед Луганщиною» II та III ст.

Але змінюються час, вимоги, нормативна база та кваліфікаційні стандарти. Україна приєдналася до Болонської системи вищої освіти, що вимагало підвищення рівня знань відповідно до сучасних вимог. І тому я вирішив здобути ступінь магістра у кращому вузі Луганщини — Східноукраїнському університеті. Про фаховий рівень його викладачів мав повне уявлення, адже більшість працівників фінансового управління закінчили саме цей вуз. До того ж студентська молодь давно розповідає про своїх викладачів легенди, зокрема про їхню принциповість, безкорисливість, готовність працювати зі студентами навіть уночі.

Найтепліші спогади залишилися в мене про завідувачку кафедри фінансів, доктора економічних наук, професора Лідію Андріївну Костирко. Під її керівництвом колектив кафедри на високому рівні здійснює роботу, спрямовану на безперервне розширення методичної бази, всебічне використання новітніх методів навчання, а також наукові дослідження з актуальних питань фінансової науки.

Високого рівня підготовки фахівців досягають на кафедрі завдяки удосконаленню навчальних планів і програм дисциплін методичного забезпечення, виданню підручників, посібників, використанню обчислювальної техніки, змінам в організації навчального процесу, спрямованим на розвиток творчої активності студентів.

Хочеться побажати, щоб здобуті випускниками університету знання дозволили їм успішно працювати керівниками та провідними спеціалістами на підприємствах різних галузей економіки, у фінансово-кредитних закладах та інших сферах фінансової діяльності.

БАЛКОВИЙ Юрій Іванович

Випускник магістратури
Східноукраїнського
національного університету імені
Володимира Даля за
спеціальністю «Фінанси» (2007 р.)

**Начальник Головного фінансового
управління Луганської обласної
державної адміністрації.
Заслужений економіст України.
Нагороджений медалями
«За заслуги перед Луганщиною»
II, III ст. та почесними грамотами
Міністерства фінансів України**

БАКЛИЦЬКИЙ Сергій Іванович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту
за спеціальністю «Двигуни
внутрішнього згорання» (1976 р.)

Представник Асоціації
міжнародних автомобільних
перевезень у Центральному
федеративному окрузі Російської
Федерації

В детстве я, как и подавляющее большинство мальчишек нашего шахтёрского посёлка, мечтал стать лётчиком, к тому же наша улица носила имя лётчика Леваневского. Однако сложилось всё по иному. Из-за близорукости, даже небольшой, от мечты пришлось отказаться.

Окончив школу, в 1971 году я решил поступать на автодорожный факультет Новочеркасского политехнического института. С этой мыслью приехал на автовокзал, но билетов в Новочеркасск не было, за полдня, не раз отстояв в огромной очереди, я всё время получал ответ от кассирши, что билетов нет.

Пока стоял в очереди, несколько раз по громкоговорителю объявляли о свободной продаже билетов на автобус в Луганск.

Накануне отъезда, вечером, мой сосед, приятель, учившийся в Ворошиловградском машиностроительном институте на вечернем отделении, увлеченно рассказывал мне, какой прекрасный город Луганск, расхваливал свой институт и убеждал меня не ехать в Новочеркасск, а поступать в Луганский машинститут. Там, дескать, и специальность есть для меня подходящая — двигатели внутреннего сгорания (ДВС).

В очередной раз, услышав объявление о свободных билетах в Луганск, подумав, что, может быть, такая моя судьба, я купил билет и поехал в Луганск поступать в машинститут на специальность ДВС. Кафедра «Двигатели внутреннего сгорания» была организована в апреле 1967 года для подготовки инженеров-механиков с целью удовлетворения спроса на специалистов тепловозостроительного завода имени Октябрьской революции и автотранспортных предприятий города. Преподавательский состав кафедры объединил научные направления сразу нескольких важных с точки зрения подготовки специалистов регионов страны, включая московские вузы энергетического профиля, ведущего научно-исследовательского института по дизельным двигателям (включая судовые) Ленинграда и ведущего вуза по созданию двигателей для железнодорожного транспорта и речного флота. Став студентом, осваивая семестр за семестром, изучая свою специальность, открывая для себя всё новое и новое, я сравнивал двигатель с живым организмом, которому нужно глубоко дышать, своевременно охлаждаться, питаться и самое главное — работать. Причём работать надёжно и долго, экономично и при этом быть как можно мощнее. Эти мысли постоянно меня преследовали, и действительно, думал я, куда не посмотри — везде двигатели.

Закончив институт и отслужив в армии, я всё-таки, как и хотел, пошёл работать в автотранспортное предприятие. Работал на Ворошиловградской автобазе «Минтяжстрой» инженером, механиком, мастером по ремонту автомобилей, начальником автоколонны, главным инженером, а затем — главным инженером областного автоуправления «Минтяжстрой».

Каждый автомобилист автохозяйства, где я работал, не зависимо от должности, будь ты шофер, механик или начальник автоколонны, изо дня в день выполняя рутинную хозяйственную работу, мечтал работать в системе «Совтрансавто». Особенно сильно эти мечты бередили душу, когда мимо проезжал автопоезд Вольво или Мерседес с эмблемой «Совтрансавто».

Это потом, работая техническим директором в «Совтрансавто-Луганск», в «Транс Кинг», генеральным директором в «Совтрансавто-Москва», когда уже давно развеялся розовый туман, пришло осознание того, что нет ничего совершенного, всё в конце-концов изнашивается и приходит в негодность.

Вместе с тем, вспоминая всю свою работу за последние 35 лет, невольно прослеживаешь прошедшую у меня на глазах весьма динамичную эволюцию грузовика. Между ГАЗ-51 и ЗиЛ-150, рекордсменов по долголетию, примитивных и удивительно простых по конструкции, до современных грузовиков Вольво, Мерседес, МАН и другой современной автомобильной техники, напичканной сложнейшей электроникой, — огромная пропасть. Как известно, лучшее — враг хорошего, и этот принцип стал великим и надёжнейшим двигателем прогресса. В связи с 90-летием со дня основания Восточно-украинского национального университета им. В. Даля желаю коллективу дальнейших успехов, новых достижений!

У 1965 р. я став студентом вечірнього відділення Ворошиловградського машинобудівного інституту. На той час я працював робітником експериментального цеху тепловозобудівного заводу, тому моє бажання здобути вищу освіту було цілком зрозумілим. Після навчання на підготовчих курсах я вступив на спеціальність «Електричні машини та апарати».

Праця на заводі вдень і навчання у вузі ввечері — випробування не для слабких. Особливо важкими для мене були перші три курси. Нарисна геометрія, креслення, вища математика, фізика, теоретична механіка — на вивчення цих предметів я витрачав увесь свій вільний час не лише вечорами, а інколи і вночі. Щоб не пропускати занять в інституті, доводилося працювати один тиждень у першу зміну і два тижні — у третю. Відчуваючи турботливе ставлення до студентів-вечірників із боку викладачів інституту, ми прагнули їх не розчаровувати і намагалися регулярно відвідувати всі лекції та практичні заняття.

Я цілком згоден із висловом про те, що студенти живуть від сесії до сесії, а сесія всього двічі на рік. Екзаменаційна сесія — це особливий етап студентського життя. Скільки безсонних ночей, стоси книг. Філіал заводської технічної бібліотеки вважали своєю домівкою. А згодом, коли почали працювати над курсовими проектами, кресленнями, робити розрахунки, відчували, що навчальний процес наближається до завершення і скоро настане та щаслива мить, коли нам вручать дипломи спеціалістів.

Нині ж шість років навчання в інституті згадуються світло й легко. Адже це — молодість! Та й викладачі вузу прагнули, щоб виробничники не лише отримували спеціальні знання, а й були різнобічно освіченими, цікавими особистостями. До речі, більшість викладачів на той час за віком були не набагато старшими від нас, тому на заняттях панувала справжня творча й ділова атмосфера.

Нині ті роки називають початком застою. Але для тепловозобудівників — це був час піднесення виробництва, створення нових потужних локомотивів, виходу на міжнародний ринок.

Для залізничних доріг СРСР стали базовими магістральні тепловози із маркою «ВЗОР» типу 2ТЕ-10Л потужністю 6000 кінських сил. Паралельно здійснювалися роботи зі створення локомотиву М-62, призначеного для експортних поставок. У 1967 р., будучи інструктором заводського комітету комсомолу, я очолив штаб із виготовлення експортних тепловозів. Молодь була в центрі всіх подій. Комсомольсько-молодіжні бригади, соціалістичне змагання, штаби з виготовлення нових машин — все це приклади роботи того часу, яка вимагала постійного напруження сил і поживавленого спілкування з людьми. Результатом цієї роботи стала потужна й надійна продукція заводу.

Значною мірою успіхи заводу були пов'язані з діяльністю головного конструктора О. М. Коняєва, головного інженера М. М. Найші та директорів тих років П. О. Сороки, а згодом — М. О. Турика. Ерудовані, творчі, енергійні спеціалісти, вони задавали темп роботи, сприяли реалізації здібностей своїх підлеглих і тим самим вирішенню найскладніших завдань. Для мене спілкування з ними стало школою керівництва, їхні уроки незабутні.

У листопаді 1967 р. на московській виставці залізничного транспорту центральне місце посів тепловоз ТЕ-109 потужністю 3000 кінських сил, у секції поруч із ним — надійний М-62 та нова машина для експорту, пристосована для роботи в тропіках, — ТЕ-114 потужністю 2800 кінських сил. Це була велика перемога нашого колективу, тріумф конструкторів, технологів і робітників, зокрема Кирилова, Коняєва, Бершачевського, Степанова, Білоножка, Курила, Ревунова, Тітова та багатьох інших.

Усього у виробництві тоді перебувало 10 типів модифікацій магістральних і маневрових тепловозів. На заводі створювали плаваючий гусеничний транспортер. В освоєнні цієї машини брав участь і я, коли працював у спеціальному конструкторському відділі.

Згодом я, вже як конструктор-електрик відділу головного конструктора з локомотивобудування, брав участь у створенні локомотива нового покоління, проектуванні тепловоза для МПС 2ТЕ-116 потужністю 6000 кінських сил і ТЕ-114 — для Сирії та Єгипту.

БАСОВ Геннадій Григорович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту за
спеціальністю «Електричні
машини та апарати» (1970 р.)

**Технічний директор
ВАТ «Холдингова компанія
«Луганськтепловоз».
Професор кафедри залізничного
транспорту Східноукраїнського
національного університету імені
Володимира Даля.
Доктор технічних наук, почесний
залізничник України, заслужений
машинобудівник України, дійсний
член Транспортної академії України,
лауреат Державної премії України**

Роботи було багато, адже на цих тепловозах практично всі механізми оснащені електричними приводами. У кінці 1971 р., напередодні чергового партійного з'їзду, до Москви прибув «червоний ешелон», навантажений понадплановим луганським вугіллям із новим тепловозом 2ТЕ-116 на чолі потягу, як реальне підтвердження виконання трудових зобов'язань луганців.

Ось уже понад тридцять років тепловози цієї серії експлуатуються на залізницях країн колишнього Радянського Союзу, вирізняючись своїми основними якостями — надійністю, довговічністю, можливістю працювати і в умовах сибірських морозів, і в середньо-азійську спеку.

У 1973 р. мене обрали секретарем заводської комсомольської організації. Мабуть, нинішній молоді важко уявити, яку роль відігравав у житті суспільства комсомол і як почесно, складно й відповідально було працювати комсоргом великого підприємства. Із цієї життєвої школи я виніс безцінний досвід спілкування з людьми, керування багаточисельною організацією, проведення різних заходів або, як зараз кажуть, акцій.

У 1976 р. з приходом на завод нового директора І. М. Сухова відбулася масштабна реконструкція виробництва, виникли нові величезні заводські корпуси, з'явилося сучасне верстатне обладнання. У цей час я починаю працювати на виробництві, обіймаючи спочатку посаду заступника начальника інструментального цеху, а через два роки — начальника механо-складального виробництва. У 32 роки керував шеститисячним колективом виробничників, що об'єднував шість основних заводських цехів. Це було дуже непросто. Допомігав авторитет, якого я набув за час роботи. Особливо важко було в перший рік. Приходив на роботу о шостій ранку, а йшов — о десятій вечора. Разом наводили лад у цехах, забезпечували виконання змінних завдань, намагалися, щоб комплектуючі деталі, вузли й агрегати вчасно надходили для складання. Тоді завод випускав до 120 тепловозів на місяць — це величезний обсяг виробництва. До того ж постійно з'являлися нові моделі: потужні 2ТЕ-126 і ТЕ-136, експортний ТЕ-127, тепловози для Байкало-Амурської магістралі, газодизельні тепловози.

Про науку тоді ще не мріяв. Головними були план, дисципліна праці, культура виробництва, якість продукції. Магістральний шлях розвитку заводу й галузі я вбачав у підвищенні цих показників та у запровадженні у виробництво високих технологій. За багатьма показниками наші тепловози відповідали західним аналогам, а то й перевершували їх, але в царині комп'ютеризації управління локомотивом, у діагностиці його роботи були прогалини.

Відставання у розвитку техніки допомагають усунути навчання і наука. Усвідомлюючи це, у 1981 р. я закінчив у Московському інституті управління імені Орджонікідзе піврічні курси підвищення кваліфікації. Після повернення з Москви мене призначили заступником директора механо-складального виробництва. А його директором на той час був

досвідчений спеціаліст та організатор В. Я. Носевич.

У системі жорсткого централізованого планування, про недоліки якої так багато писали під час перебудови, були й суто позитивні моменти, які допомагали виробництву вдосконалюватися, розвиватися, виходити на нові рубежі. Я запропонував реконструювати цехи, звести естакаду, поновити верстатне устаткування, механізувати подачу на дільниці заготовок. Завод став долею і для керівників, і для його рядових працівників. Разом відзначали свята, нагороджували переможців соціалістичного змагання. Усе це стимулювало продуктивність нашої праці.

Саме в той час я почав співпрацювати з науковцями машинобудівного інституту, зокрема з майбутнім ректором О. Л. Голубенком, який розробив перспективний проект колісної пари з пружними елементами. Я брав безпосередню участь у виготовленні перших таких колпарів. Також разом із завідувачами низки випускових кафедр інституту освоювали випуск вузлів для системи централізованого повітропостачання, яку запровадили на нових тепловозах, удосконалювали редукторне виробництво.

Перебудова нібито проголосила правильні лозунги, закликала розвивати машинобудування, поліпшувати якість продукції. В часи перебудови я почав займатися питаннями поліпшення якості продукції, працюючи в системі Держприймання, що покликана жорстко й суворо контролювати рівень машин, які сходять із конвеєра. У 1990 р. я повертаюся на виробництво, спочатку обіймаю посаду заступника начальника виробничого управління, а з 1993 р. — заступника генерального директора з виробництва.

Кілька років ми, хоч і енергійно, але все-таки тупцювали на місці. Директори, які очолювали підприємство в період кризи (В. І. Квасов та Є. Я. Свиридов), намагалися зробити все можливе й неможливе, щоб підприємство вижило. Але створювалося таке враження, що ми виявилися нікому не потрібні зі своїми тепловозами. Політики не знали, куди їде країна, а на чому — це їх на той час зовсім не хвилювало. Рудничні мотовози, трамваї, обертальні круги — ми бралися за будь-яку роботу. Ще в середині 90-х почали проектувати приміський дизель-поїзд із вітчизняною силовою установкою. Пам'ятаю приїзд першого Президента України, який спрямовував нас на те, щоб продукція була лише українського виробництва. Навряд чи це було доцільним та обумовленим. Адже завод із початку його створення орієнтувався на кооперацію з багатьма підприємствами колишнього СРСР.

У 1995 році наше об'єднання набуло статусу холдингової компанії, що спрощувало схему керівництва окремими колективами. Але замовлень у нас все ще не було. Хто міг ще кілька років тому передбачити, що добова норма — п'ять тепловозокомплектів — скоро стане ледь не річною, що майже в чотири рази зменшиться кількість працівників підприємства, що період нестабільності, невпевненості в завтрашньому дні, і що найстрашніше — незатребуваність, триватиме майже десять років. Багато хороших

спеціалістів не стали випробовувати долю, змінили професію і місце роботи. Немало з них пішли торгувати на ближній ринок, адже треба було хоч якось утримувати сім'ю.

Тимчасовий злам на краще настав у 1999 р., коли генеральним директором «Укрзалізниці» призначили Георгія Кирпу, з ініціативи якого залізничне відомство замовило луганцям перші електропоїзди приміського сполучення. Саме тоді мене призначили технічним директором холдингу. Те, що замовлення таких поїздів було мудрим та виправданим рішенням у ситуації, що склалася на той час, підтвердилося в майбутньому. Нині перевозять пасажирів понад двісті вагонів електричок, а Державна премія за розробку та виготовлення нової продукції є свідченням високого рівня вітчизняної залізничної техніки. Рейковий транспорт — це індустрія, що орієнтується і прагне досягти ще більшої привабливості, зручності, безпеки, конкурентоспроможності й надійності.

Щоб крокувати в ногу з часом, у 53 роки я вступив до аспірантури. В компанії у цей час активно проектували та готували до виробництва вагонів електропоїздів. Обіймаючи посаду технічного директора, відчував, що мені просто необхідна фундаментальна основа знань. У конструкцію уніфікованого пасажирського причіпного вагона для приміських перевезень і технологію його виробництва було закладено понад 200 інновацій. Конструктори компанії спільно зі співробітниками кафедр університету розробили оригінальні технічні рішення та оформили понад 40 заявок, на базі яких отримали патенти, опублікували цілу низку науково-технічних праць.

Виправдало себе тісне співробітництво з університетською наукою, особливо з ученими Навчально-наукового інституту рейкового транспорту, що входив до складу Східноукраїнського національного університету імені В. Даля. Ректор та завідувач кафедри залізничного транспорту О. Л. Голубенко, В. І. Могила, Ю. О. Куликов, Ю. І. Осенін, Г. С. Носко та їхні колеги зробили вагомий внесок у створення нового рухомого складу.

Формуванню технічної політики холдингу присвячена комплексна програма розвитку рейкового транспорту, розроблена спільно з ученими та спеціалістами галузі. Серед її основних завдань — розробка та створення нових видів магістральних локомотивів та приміських поїздів, їх нових технологій та технологічного обладнання.

У цьому аспекті важливою і цікавою є робота над створенням блоку охолоджувального пристрою дизеля з осушувальними секціями високошвидкісного тепловоза. Цим займається колектив під керівництвом знаного ученого, доктора наук, професора Ю. О. Куликова. Привертає увагу розробка триосового візка для пасажирського тепловоза та двоосового візка для моторвагонного приміського рухомого складу, яку здійснює група, очолювана професором В. О. Слашовим.

На засіданні технічної ради за участю керівників та головних спеціалістів компанії і представників

кафедр університету розглядаються нові напрямки науково-технічного прогресу в галузі розвитку залізничного транспорту, виробляються рекомендації для правління компанії і рішення передаються на виконання в конструкторські та технологічні відділи з метою впровадження їх у виробництво.

Під моїм керівництвом навчалися й навчаються нині в аспірантурі 7 інженерів, що представляють компанію «Луганськтепловоз». Серед них — головний технолог Є. Якименко, директор зовнішньоторговельної фірми «Контакт» Ю. Зиборов, заступник головного конструктора М. Фалалаєв, начальник бюро ЦКБ В. Несторенко, технолог ВГТ І. Бурова, директор науково-виробничого центру «Трансмаш» С. Мокроусов, керівник центру «Лугтранс» В. Кашуба. Аспіранти В. І. Несторенко, В. І. Кашуба, О. М. Кирєєв та М. І. Фалалаєв успішно захистили дисертації та стали кандидатами технічних наук.

Згідно з відгуками генерального директора холдингової компанії «Луганськтепловоз» В. П. Бикадорова, дисертаційні роботи заводчан вигідно вирізняються спрямованістю на практичну значущість отриманих результатів. Усі вони виконані на основі нової техніки, яку випускають у компанії. А про те, що вона за своїми характеристиками відповідає світовому рівню, свідчать оцінки спеціалістів та відгуки пасажирів. Дизель-поїзд ДЕЛ-02 з електропередачею перемінного струму та підкузовним розташуванням силової установки, перший український пасажирський тепловоз ТЕП-150, новий варіант тепловоза для експорту ТЕ-114, маневровий тепловоз ТЕМ-103, вантажний електровоз 2ЕЛ-5 нового покоління — в їхній конструкції гармонійно поєдналася робота вчених, інженерів, усіх працівників заводу.

З ініціативи керівництва холдингової компанії та університету відтворено Навчально-науковий виробничий центр, який я очолив. Науковий центр, що готує спеціалістів для рейкового транспорту, є однією з організаційних форм зв'язку вищої школи із промисловим підприємством та науково-дослідними установами. У центрі вже працює шість філіалів кафедр університету, один із яких — «Рейковий транспорт» — я очолюю. Також відбуваються показові захисти дипломних проектів, організовано проведення стажування молодих спеціалістів, а також надають практичну допомогу керівникам і спеціалістам компанії щодо їх навчання в аспірантурі.

У перспективі співпраці холдингової компанії «Луганськтепловоз» зі Східноукраїнським університетом розглядаються питання укладання господарських договорів на виконання науково-дослідних робіт співробітниками університету спільно із працівниками компанії з актуальних напрямів удосконалення її діяльності та впровадження отриманих результатів у виробництво, а також щодо необхідності відкриття в університеті нових спеціальностей та спеціалізацій.

З ювілеєм, рідний університете!

Накопичений поколіннями спільний досвід — це справжнє багатство, а, як відомо, якщо є багатство, завжди знайдуться спадкоємці

БЕЛОУСОВА Любов Іванівна

Випускниця
Ворошиловградського
машинобудівного інституту за
спеціальністю «Бухгалтерський
облік і аналіз господарської
діяльності» (1978 р.)

Головний бухгалтер
Східноукраїнського національного
університету імені Володимира
Дала.
Кандидат економічних наук,
доцент.
Відмінник освіти України

Що поєднує всіх бухгалтерів? Високий рівень відповідальності. Фах бухгалтера, фінансиста посідає перші позиції в рейтингах більшості держав світу. У західних країнах, та й в Україні, і професії ці престижні, і здобути їх не просто. Хороший бухгалтер повинен бути всебічно освіченим. Він має володіти знаннями юриста, економіста, психолога, не зі слів інших знати, що таке математика, логіка і ще багато, на перший погляд, не пов'язаних із бухгалтерією знань, до того ж обсяги бухгалтерської роботи неможливо виміряти.

Від порад і рішень бухгалтера залежить якість роботи закладу, рівень майнових і немайнових взаємин, саме бухгалтер оцінює стабільність економіки, визначає інтереси вчених, авторів і винахідників, формує інвестиційні портфелі. І, нарешті, хто, як не бухгалтер, зменшує ризики від неминучих взаємин із підприємствами, організаціями, багатьма інстанціями, що здійснюють різні перевірки, а також пом'якшує наслідки взаємодії з ними та іншими подразниками.

Якщо йдеться про головного бухгалтера, то саме цей посадовець працює в колективі, де сконцентровані професіонали. У такому колективі не може бути розбіжності думок. Всі дії співробітників установи підпорядковані законам України. Головним бухгалтерам і рядовим бухгалтерам щодня доводиться приймати відповідальні та жорсткі рішення, а іноді — непопулярні, це неминуче, вони не мають права на помилки, адже від їхніх рішень залежить робота установи.

Чи усвідомлюєш це, коли вступаєш до вищого навчального закладу і тобі лише сімнадцять? Мабуть, що ні.

У молоді роки я, звичайно, і не мріяла про посаду головного бухгалтера. Але її обіймав мій дідусь, який рахував на рахівниках і ходив у наукавниках, і в родині про його роботу говорили мої батьки. Для мене на той час дивиною був арифмометр. На ньому працювали бухгалтери сімдесятих років. Я залишила арифмометр собі на спомин як щось антикварне. Інколи дістаю цей прилад із шухляди і милуюся ним. Дідусь мій не знав, що мине багато років і слово «бухгалтер» його онука вимовлятиме з гордістю.

Отримавши у 1973 році атестат зрілості в невеликому шахтарському місті Стаханові, я вступила на економічний факультет Луганського машинобудівного інституту. Обрала спеціальність «Бухгалтерський облік і аналіз господарської діяльності». Не знаю, чи стала б я професіоналом своєї справи, якби на моєму життєвому шляху не зустрілися хороші викладачі, справжні фахівці, люди не байдужі до життя студентів. Думаю, що ці зустрічі були доленосними. Кожен із них залишив свій слід у моїй пам'яті. Це — викладачі кафедри бухгалтерського обліку С. Т. Махно, А. Н. Санжаревський, І. П. Житна, Л. А. Костирко. Мені пощастило, що я навчалася на сильній кафедрі, а потім ще й багато років викладала на ній. Нині на кафедрі працює великий викладацький колектив. Це справжня родина, фахівці високого рівня. Чи потрібно говорити зараз, що навчання, а згодом робота на кафедрі, стали невід'ємною частиною мого життя. З огляду на минуле хочу сказати слова подяки своїм викладачам і старшим колегам за формування мене як професіонала й особистості, за те, що допомогли мені правильно обрати спеціальність — бухгалтерський облік.

Особлива вдячність Інні Павлівні Житник — завідувачці кафедри, видатному вченому й просто цікавій людині, вродливій жінці. Вона уособлювала для мене і багатьох студентів захисника від усіх негараздів і неприємностей, знала всі недоліки своїх чад, їхні промахи та не могла їх не любити. Нині Інна Павлівна також знає своїх студентів за прізвищами, опікується ними, живе їхнім життям, допомагає молодим викладачам, приходять на допомогу своїм колегам, аспірантам. За порадою до неї звертаються фахівці, керівники підприємств міста, батьки студентів.

Сьогодні економічний факультет, як і на той час, дуже популярний серед абітурієнтів. Із часу створення у 1972 р. він дуже змінився. На факультеті набули розвитку кілька нових напрямів, що дало змогу створити новий фінансовий факультет, ліцензовані нові спеціальності, такі необхідні сучасному народному господарству України та нашого регіону. З'явилися молоді талановиті вчені і викладачі, значно зросла кількість студентів.

Свого часу я закінчила музичну школу по класу фортепіано і мені хотілося грати на цьому інструменті, хоча займатися музикою в інституті не було де і коли. Та все-таки я приходила до актовій зали, де можна було посидіти за піаніно. Відчувала якусь ностальгію, ніби побувала вдома, де з сестрою ми грали у чотири руки. Зараз засмучує те, що втратила майстерність, яку набувала роками, навчаючись у музичній школі, та не знайшла згодом часу на відновлення втраченого. В молодому віці якось не думаєш про такі речі, але згодом сумуєш. Батьки ще довго зберігали піаніно, а до нього справжній концертний, поворотний стілець, і коли ми приїжджали додому, на прохання мами грали. Батьки пишалися своїми дітьми.

В інституті була можливість займатися у гуртках. Деякий час я співала в хорі. Але згодом надала перевагу спорту: дуже любила плавання, багато займалася, брала участь у змаганнях. Майже до останнього курсу займалася легкою атлетикою. Викладач фізичного виховання Галина Костянтинівна Санжарова, така відкрита для спілкування, молода, спортивна, приділяла увагу кожному, хто прагнув досягти результатів у спорті.

У мене було ще одне цікаве заняття. В школі я вивчала іспанську мову, дуже нею захоплювалася. Цю мову викладали надзвичайні вчителі, люди, зовні чимось схожі на іспанців, і ми з дитячою безпосередністю такими їх вважали. Це було подружжя. Першу книгу іспанською, «Старий і море» Хемінгуей, прочитала ще у школі. Словник із цієї мови лежить у мене на полиці й нині. Надалі іспанською я займалася самостійно. В університеті мені довелося вивчати німецьку мову, було важко, але мені допомогла викладач Рита Миколаївна Гетьман — справжній майстер своєї справи, терпляча, добра людина. З її допомогою за рік я наздогнала за знанням німецької тих, хто вивчав цю мову зі шкільної лави. Згодом мені довелося вивчати ще й англійську.

Навчання в інституті — це не лише лекції, семінари, сесії, бібліотека, книги. А ще й трудові загони, клуби художньої самодіяльності, гуртожиток, співи в хорі... кохання. Студентські роки — особлива пора в житті кожного, і водночас — це дуже відповідальний період для молодої людини, час натхнення і розвитку, а з іншого боку — він безтурботний, необачний.

Студенти люблять відзначати свята в гуртожитку, проводити канікули десь у горах або на березі річки чи моря, погуляти, брати участь у змаганнях, восени виїхати на збори врожаїв. Так було завжди, так є сьогодні. Ми брали з собою гітари, серед нас були талановиті студенти, вони складали пісні, співали. Колгоспи, де ми працювали восени, переймалися нами, розважали як могли, готували обіди для студентів. У таких поїздках без веселунів, артистів співочого жанру неможливо обійтися. Навіть прізвища в них були якісь смачні: Тарелочкін, Буханець.

Доля розпорядилася так, що мій зв'язок з інститутом, а сьогодні — це потужний університет, який став рідним домом, не переривався ніколи. Я працюю в ньому з 1978 р. Робота дала мені натхнення на те, щоб займатися науковою і педагогічною діяльністю. Я захистила кандидатську дисертацію з економіки. Надрукувала кілька десятків наукових праць. Це дуже цікава робота, вона захоплює, бо працюєш із талановитими людьми,

науковцями, тобі є з кого брати приклад, із ким порадитись, на кого рівнятися.

Згодом до нашого університету вступили мій син Ярослав і донька Ксенія. Родин, у яких батьки, а потім і діти навчалися та згодом працювали в нашому університеті, багато. Зміна поколінь — це запорука сталості вузу, показник його надійності й величчя.

Причетність до чогось фундаментального, значного, великого робить людину щасливою. Така причетність до університету відчувається в кожного, хто прожив із ним роки становлення, перебудови, розвитку, хто не був байдужим до його негараздів і проблем та підставляв своє плече у години, коли університет цього потребував. Я пишаюся тим, що закінчила саме цей вуз. Щаслива, що причетна до яскравих історичних подій у житті університету, його злетів, досягнень, знайома з багатьма талановитими керівниками, викладачами, які спільними зусиллями на базі технічного провінційного інституту побудували міцний, розвинутий, великий за обсягами класичний університет, відтворили храм науки, започаткували на Луганщині сучасне місто студентства для багатьох поколінь.

На сьогодні Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля є університетом із багатотисячним контингентом студентів, не однією тисячею співробітників та багатьма відокремленими територіально навчальними закладами, які розташовані не лише в Луганській області, регіоні, а й на Херсонщині, у Криму. В його складі — коледжі, інститути, науково-дослідні лабораторії.

Очолоє університет мужня, талановита, освічена людина із сучасними поглядами, молодим завзяттям і, якщо хочете, запальністю, — ректор університету Олександр Леонідович Голубенко. В нього є вміння використати час так, щоб зробити настільки багато, скільки іноді не здатні цілі колективи; в Олександра Леонідовича є талант передбачення (властивий насамперед ученим), який дозволив йому створити колектив професійних викладачів, сформувавши здоровий корпоративний дух та забезпечити потужну матеріальну, технічну, інформаційну базу в університеті.

З огляду на досягнення нашого вищого навчального закладу останніх десяти років, можна сказати, що це роки динамічного розвитку всіх напрямів його діяльності з орієнтацією на міжнародні стандарти сучасної вищої освіти, роки визнання.

Університет сягнув майже століття. Тобто залишилися ще трохи часу для неабияких досягнень, творчості, щоб гідно відзначити віковий ювілей. Це, звичайно, багато. Але чомусь наш університет із кожним роком молодшає і красивішає. Окрасою його є студенти. Всі ті, хто зараз займається розвитком університету, буде причетний до урочистої, значної події в житті нашого вузу — ювілейної дати з часу його заснування. Хочу побажати всім нам, і співробітникам університету, й випускникам різних років, усім тим, хто ще тільки мріє прийти в цей храм навчатися, здобувати професію і розвивати свої таланти, зробити все необхідне, щоб наш заклад був найкращим класичним університетом не лише в Україні, а й у Європі, щоб через багато років нам і нашим дітям хотілося назвати його нашою alma mater.

БЕР Рюдигер

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту за
спеціальністю «Машини та
технологія ливарного
виробництва» (1982 р.)

Доктор технічних наук,
професор, завідувач кафедри
ливарного виробництва
та обробки металів тиском
Магдебурзького університету
імені Отто-фон-Гюріке

Я народився в 1957 г. в місті Магдебург, бившій Германській Демократичній Республіці. Так як я з дитинства цікавився технікою, то після закінчення загальноосвітньої школи поступив в професійну школу при заводі важкого машинобудування імені К. Лібкнехта. Навчання в цій школі давало професію і право вступу в вищі навчальні заклади. З заводу мене направили на подальше навчання для отримання вищої освіти.

Після закінчення підготовчих курсів в Галле (бывша ГДР), де ми вивчали російську мову і готувалися до вступних іспитів, в 1977 г. я поступив в Ворошиловградський машинобудівний інститут на спеціальність «Машини і технологія литого виробництва». В 1982 г. закінчив навчання по данній спеціальності і в тому ж році повернувся на батьківщину, в Германську Демократичну Республіку, де продовжив роботу на заводі важкого машинобудування в місті Магдебург. В 1985 г. почав паралельно вчитися в аспірантурі Вищої технічної школи імені Отто-фон-Гюріке (Магдебург).

Завершив аспірантуру, захистив кандидатську дисертацію по литю і пристав до роботи в Магдебурзькому університеті імені Отто-фон-Гюріке асистентом, а потім — старшим науковим співробітником. В 1991 г. захистив докторську дисертацію, а з 2003 г. став керівником відділу литих технологій і обробки металів тиском. В 2004 г. мені було присвоєно звання професора університету. Сьогодні я одружений, маю двох синів — Александра і Тобіаса.

Навчання в Ворошиловградському машинобудівному інституті стало першою ступінню в моєму науковому житті, а знання, отримані тут, стали надійним фундаментом. Тому я дуже радий, що після закінчення вузу у нас склалися дружні стосунки з кафедрою промислового і художнього лиття ВДУ імені Володимира Дала. Приємно усвідомлювати і той факт, що кафедра впевнено переживає всі кризові періоди, стає сильнішою, динамічно розвивається і успішним науковим центром. Могу з впевненістю сказати, що цій кафедрі є що запропонувати своїм студентам як в плані якості і різноманітності отримуваних ними знань, так і в відношенні можливостей проведення наукових досліджень і подальшого професійного становлення і кар'єрного зростання.

Немало сприяє цьому і активне взаємодія наших університетів.

Так, ключовими моментами співпраці стали питання удосконалення підготовки наших університетами інженерних і науково-педагогічних кадрів, узгодження навчальних планів, підготовки спільних навчальних посібників, проведення наукових досліджень колективами литих кафедр обох вузів.

На даний момент силами двох колективів підготовлено пакет документів на проведення спільної науково-дослідницької роботи в області литих технологій, яка рекомендована відповідними державними структурами Німеччини і України і знаходиться на стадії узгодження.

В кінці 2009 г. відбулася перша офіційна зустріч ректора Східноукраїнського національного університету імені Володимира Дала А. Л. Голубенко з ректором Магдебурзького університету імені

Перший міжнародний
учебник ВДУ ім. В. Дала і
Магдебурзького
університету імені
Отто-фон-Гюріке, 2009 г.

Випуск 1982 г. спеціальності «Машини і технологія
литого виробництва»

Отто-фон-Гюрике Клаусом Польманом. На этой встрече обсуждалось заключение договора о сотрудничестве между двумя университетами.

В 2009 г. был издан первый совместный международный учебник Восточноукраинского национального университета имени Владимира Даля и Магдебургского университета имени Отто-фон-Гюрике «Производство отливок», утверждённый Министерством образования Украины как учебник для студентов высших учебных заведений.

Трое выпускников Восточноукраинского национального университета продолжили обучение в аспирантуре на кафедре литейного производства и ОМД Магдебургского университета. Первый аспирант из Луганска — Станислав Сидоренко — в апреле 2009 г. уже успешно защитил кандидатскую диссертацию в Магдебургском университете. Его исследования были направлены на применение метода обработки алюминиевых сплавов электромагнитным полем для улучшения качества отливок. Эта работа проводилась совместно с несколькими предприятиями и имеет большую практическую ценность для немецкого автомобилестроения. В будущем планируются еще две защиты кандидатских диссертаций выпускниками ВНУ. Ольга Полянская в рамках своей диссертации работает совместно с одним из ведущих автопроизводителей Германии — фирмой «Ауди» над разработкой новых литейных технологий для производства тонкостенных деталей из алюминиевых сплавов. Тучкова Наталия занимается активно развивающимся междисциплинарным направлением — компьютерным моделированием литейных процессов. Результаты своих исследований аспиранты публикуют в специальных журналах, а также докладывают

Посвящение в PhD выпускника ВНУ им. В. Даля С. Сидоренко. Магдебург, апрель 2009 г.

на национальных и международных конференциях, например World Foundry Days (июнь 2009 г.), Брно, Чехия, и Дни машиностроения в Магдебурге (октябрь 2009 г.).

Но не только украинские студенты продолжают свое образование в Германии, подготовка кадров идёт и в другом направлении. В недавнем времени Райнер Бергер стал студентом Восточноукраинского национального университета, кафедры промышленного и художественного литья.

Сотрудничество с Восточноукраинским национальным университетом имени Владимира Даля является одним из приоритетов работы нашего отдела. Я очень рад, что имею возможность внести скромный вклад в дальнейшее развитие моей alma mater. В будущем мы планируем расширение сотрудничества между кафедрами и университетами в сферах науки и образования. Планируются совместные научно-исследовательские проекты, проведение лекций, практика студентов, подготовка учебных пособий, совместные публикации и выступления на конференциях. Я уверен, что наше сотрудничество будет плодотворным и взаимовыгодным для кафедр, университетов, а также будет способствовать укреплению научных, культурных и дружеских связей между нашими народами.

Для меня стало большой честью в марте 2009 г. в стенах моей alma mater получить звание «Почетный доктор Восточноукраинского национального университета имени Владимира Даля».

В заключение я хотел бы процитировать слова Генри Форда, который однажды сказал: «Собраться вместе — это начало, оставаться вместе — это прогресс, работать вместе — это успех». И я уверен, что наши главные успехи — впереди.

Присуждение звания «Почетный доктор ВНУ им. В. Даля» Р. Беру. Март 2009 г.

Пишаємося Далівським університетом

БИКАДОРОВ Віктор Петрович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту за
спеціальністю «Двигуни
внутрішнього згорання» (1973 р.)

Голова правління ВАТ «Холдингова
компанія «Луганськтепловоз».
Лауреат Державної премії України
в галузі науки і техніки, академік
Транспортної й Інженерної
академії України, заслужений
працівник компанії
«Луганськтепловоз», заслужений
працівник промисловості України,
почесний залізничник України.
Нагороджений орденом
«За заслуги» III ст.

Народився 15 липня 1948 р. на хуторі Середній Митякин Тарасовського району Ростовської області.

Ще у школі вирішив вступати до технічного вузу, бо техніку любив із дитинства, і до закінчення 11-го класу вже працював механізатором. До речі, таку спеціальність здобували на той час майже всі випускники сільських шкіл. Обрав я тоді Ворошиловградський машинобудівний інститут і нині, через багато років, розумію, що з вибором не помилився. І сьогодні в пам'яті живуть подробиці вступу в інститут та п'ять років навчання. Ці роки залишилися найсвітлішими в моєму житті. Коли вступав до інституту, конкурс був дуже великий — 12 осіб на місце. Мабуть, тому, що одночасно одержали атестати зрілості випускники одинадцятих і десятих класів. Але в нашій сільській школі були хороші вчителі, тому я успішно склав екзамени і став студентом транспортного факультету. Для мене це було свято.

Серед однокурсників були й такі, що вступили до технічного вузу не за власним бажанням, а за порадою батьків. Та побудована на дисципліні й відповідальності та сповнена доброзичливістю друзів і викладачів інститутська атмосфера дуже швидко змінила їхнє ставлення до навчання. Так, справді, навчатися було цікаво.

Коли мені як випускникові інституту й керівникові тепловозобудівного заводу, запропонували написати спогади до цієї книги, я насамперед подумав про тих, із ким провів п'ять щасливих років навчання, про своїх друзів із групи Т-261. Це була найдружніша група в інституті. Викладачі зізнавалися, що кращої групи до нашого випуску не пам'ятали. Щірі, теплі й дружні відносини між нами залишилися досі.

Щоп'ять років, як обіцяли в 1971 році, їдучи на роботу за розподілом у різні міста, ми збираємося в інституті, тепер уже Східноукраїнському національному університеті імені В. Даля. Проводимо разом два дні, спілкуємося, згадуємо навчання і ніби молодішаємо від цього. Приїжджають усі — із Дрогобича, Харкова, Курська, Брянська й навіть Южно-Сахалінська. Ось так і подружилися на довгі роки під час навчання в інституті. Нам є що розповісти одне одному, життя в усіх багате на спогади і події. Обов'язково запрошуємо на наші зустрічі й викладачів. Вони у нас були чудові.

Лекції і практичні заняття Василя Олексійовича Звонова, Бориса Павловича Румянцева, Леопольда Олександровича Станіславського, Миколи Олександровича Толкачова, Олександра Георгійовича Рибальченка, Віктора Олександровича Дем'янова й багатьох інших давали відчуття справжньої вищої школи. Згодом нам, випускникам інституту, дуже знадобилися отримані на лекціях і практичних заняттях знання. Мені приємно усвідомлювати, що більшість випускників групи Т-261 зробили свій внесок у розвиток дизелебудування й локомотивобудування, інші напрямки машинобудування України й Росії. Віктор Петренко й Олександр Рейзин освоювали виробництво дизелів типу ЗД70 на заводі імені Малишева в Харкові (нині Олександр Рейзин і Степан Одноволик — провідні спеціалісти нашої компанії). Гурій Ляховой розробляв судові двигуни в Хабаровську, Анатолій Габицулін, Олександр Йотка, В'ячеслав Іщенко будували судові двигуни в Токмаку. Юрій Башлаєв, Анатолій Канигін і Михайло Мазепа випробовували, доводили до високого технічного рівня двигуни потужних тракторів у Харкові. Кожен із них і багато інших наших випускників стали провідними спеціалістами у своїй галузі, що підтверджує високу репутацію нашого інституту.

Вважаю, що мені пощастило: я потрапив за розподілом до конструкторського бюро тепловозобудівного заводу імені Жовтневої революції. Звичайно, для хорошого керівника важливо бути економістом, психологом, менеджером. Але чи не найголовніше — кваліфікованим фахівцем, знати конструкцію локомотива, розбиратися в технологічному ланцюжку, бути в курсі проблем виробництва. Сьогодні в мене багато труднощів у роботі, але принаймні не в розумінні процесу створення нової конкуренто-

спроможної продукції. А проектують, випробовують, організовують виробництво локомотивів у холдинговій компанії «Луганськтепловоз» здебільшого випускники СНУ імені В. Даля. Лише за останні десять років компанія розробила, створила і впровадила у виробництво цілу низку нових локомотивів і приміських поїздів, які раніше в Україні не вироблялися. Це експортний тепловоз ТЕ-114І, пасажирський тепловоз ТЕП-150, електропоїзди постійного і змінного струму ЕПЛ-2Т і ЕПЛ-9Т, дизель-поїзд нового покоління ДЕЛ-02, маневровий тепловоз ТЕМ-103, вантажний електровоз 2ІВ-5, магістральний тепловоз 2ТЕ-116У. Велика заслуга у їх створенні й освоєнні — випускників нашого, тепер уже, університету.

Серед них — директор виробництва П. М. Корпов, комерційний директор С. О. Михеєв, заступник головного конструктора В. О. Догадін, начальник центрального технологічного бюро Є. О. Якименко, начальник відділу механізації й автоматизації Д. А. Рекунчак, начальник відділу ЦКБ С. В. Антонов, керівники конструкторських бюро В. І. Нестеренко, В. С. Лисянський, С. В. Севостьянов, І. В. Рубаник, Б. В. Болоцький, В. А. Березницький... Організують виробництво нової техніки начальники цехів Ю. Є. Григоренко, А. В. Шевченко, В. П. Склярів, В. Д. Зеньков, В. Є. Клейменов...

Завдяки їм та багатьом іншим талановитим інженерам, фахівцям і організаторам високого рівня змогла вистояти в нелегкі часи й наша компанія, і вся галузь транспортного машинобудування в Україні. Щороку, незважаючи на економічні труднощі, наш завод приймає молодих фахівців — випускників СНУ імені В. Даля різних спеціальностей. Вони з першого дня стають рівноправними, а, що найголовніше, завдяки своїм знанням — активними членами колективу творців складної наукомісткої техніки, якою є сучасні локомотиви.

Мені завжди не подобалася інтермедія, де молодому спеціалісту кажуть: «Забудь дедукцію, давай продукцію». Мені і моїм колегам-виробникам, знадобилося все, чому нас навчали в інституті. Навпаки, увесь час прагнув здобути ще більше знань. І мені б дуже хотілося, щоб нинішні й майбутні студенти СНУ знали, що зайвих знань не буває. Їх може лише не вистачати. Це правда. Як правда й те, що всі ми, випускники Далівського університету, вдячні йому за чудові роки навчання, за міцні знання, за дружбу з однокурсниками і спілкування із чудовими викладачами. І ми пишаємося своїми дипломами, які дали нам путівку у велике й цікаве життя, наповнене захопливою роботою зі створення вітчизняної машинобудівної продукції високого рівня.

Тісна взаємодія науки й виробництва завжди сприяє створенню конкурентоспроможної сучасної машинобудівної продукції.

На тлі ДЕЛ-02 (зліва направо): ректор СНУ ім. В. Даля О. Л. Голубенко, технічний директор ВАТ «ХК «Луганськтепловоз» Г. Г. Басов, заступник технічного директора з нової техніки й модернізації М. М. Найш, Президент НАН України Б. Є. Патон, генеральний директор ВАТ «ХК «Луганськтепловоз» В. П. Бикадоров

БОГОМОЛОВ Анатолій Григорович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту
за спеціальністю «Обладнання
і технологія зварювального
виробництва» (1973 р.)

Заступник Міністра культури
і туризму України.
Заслужений працівник освіти
України.

Нагороджений орденом «Дружба
народів», медалями «1500 років
Києву» і «За заслуги» III ст.

До вступу в інститут я недовго працював автослюсарем воєнізованої пожежної частини. Можливо, саме тому деканат металургійного факультету, на одну із спеціальностей якого вступив у 1968 р., призначив мене старостою групи. А згодом, під час навчання в інституті я активно займався громадською роботою на факультеті, у студентському деканаті та комсомольській організації. Мені пощастило навчатися під керівництвом, на мою думку, найяскравішої особистості, педагога і наставника — декана факультету, професора Євгенії Петрівни Траїліної.

Зустрівся з нею на першому курсі. Пам'ятаю, мене тоді вразив її лагідний і водночас суворий погляд добрих материнських очей, приємний, трохи хрипливатий, приглушений, ніби він долинає десь із глибини душі, спокійний голос і разом із тим уміння так дзвінко і широко сміятися. Євгенія Петрівна відразу запропонувала мені зайнятися громадською роботою — допомогти студентам, які відстають у навчанні, та в організації навчального процесу на факультеті. Парадоксальність цієї пропозиції полягала в тому, що Євгенія Петрівна фактично не мала підстав її робити. Мені й досі незрозумілі мотиви тодішнього рішення декана. На той час наш металургійний факультет впевнено лідирував в інституті за всіма показниками (навчання, студентські будагони, самодіяльність, побут студентів та ін.), а мені, першокурсникові, пропонують цю добре налагоджену справу ще якось удосконалювати. З чого ж починати? Як підійти до своїх товаришів-студентів? Що їм запропонувати? А потрібно ж ще й зі своїми власними навчальними справами справлятися. Ці та інші схожі питання не давали мені спокою кілька днів. І ось, мабуть, відчувши мої сумніви, Євгенія Петрівна дуже дохідливо і просто запропонувала почати роботу з групи, в якій я навчався. Саме так усе й розпочалося.

Наш декан знала про своїх студентів усе, зокрема про навчання, побут, стосунки між студентами, студентами й викладачами, вміла перейнятися будь-якою проблемою та адекватно реагувати на будь-яку ситуацію. Але це зовсім не означало, що Євгенія Петрівна все робила сама. Варто наголосити, що вона ще й очолювала кафедру хімії, керувала аспірантами та займалася науковою роботою. Лише тепер я розумію, що підібрати працездатний колектив однодумців, організувати його на вирішення проблем і постійно підтримувати в колективі творчу атмосферу — це тільки деякі із граней таланту Євгенії Петрівни. Приклад тому — робота секретарів деканату та її заступників — доцентів Б. В. Маринчинка та В. В. Ліщинського.

Старости та звичайні студенти, не соромлячись, ішли в деканат зі своїми проблемами і завжди знаходили там добре ставлення, пораду та допомогу. І, якщо якесь питання можна було вирішити на рівні секретарів, то вони брали на себе цю відповідальність, знаючи, що декан схвалить прийняте рішення своїх підлеглих.

У взаєминах із підлеглими та студентами Євгенія Петрівна завжди була вимогливою, справедливою і принциповою. Визначальною рисою її вдачі, на мою думку, була така ж висока вимогливість до себе, як і тих, хто з нею працював.

Водночас Євгенія Петрівна вміла довіряти людям, і ця довіра змушувала нас робити свою справу не зі страху, а на совість. Хороша оцінка роботи, що прозвучала з вуст декана, також була своєрідним авансом на майбутнє. І це стимулювало відповідальність її підлеглих.

Євгенія Петрівна — людина щедрої, чуйної душі, і цю якість організатора, працюючи поряд із деканом, ми постійно відчували. Вона завжди домагалася в ректораті виділення додаткових коштів на стипендії та матеріальну допомогу малозабезпеченим студентам, пугівок в інститутський табір «Старт» та ін. Ми завжди знали, що декан за своїх студентів стоятиме горою. Так воно й було.

Ми також дуже цінували ще одну рису характеру нашого шанованого декана — вміння поважати в підлеглих особистість. За весь час мого навчання в інституті Євгенія Петрівна ніколи не ставилася ні до кого зневажливо, навіть до студентів, які в чомусь провинилися.

Я й нині пам'ятаю її добру посмішку та суворий погляд, які допомагають мені у вирішенні сьогоднішніх моїх проблем. Велика дяка їй за науку та школу життя!

Колектив студентської академічної групи — складний організм. Велику роль у його згуртуванні та самоорганізації відіграє кожний окремо взятий студент. У становленні академічної групи важливі також стосунки між студентами, що склалися поза інститутом. Академічна група, в якій я навчався, одного разу вийшла переможцем загальноінститутського змагання з успішності. Звичайно, ніхто з нас не ставив собі цього за мету, просто допомагати одне одному в усьому було для нас нормою. Студентська профспілкова організація інституту преміювала нашу групу поїздкою на зимових канікулах на екскурсію до Москви. Було дуже весело, цікаво, просто чудово!

Після закінчення інституту мене як молодого спеціаліста направили на роботу на Луганський тепловозобудівний завод. Але скоро, після демобілізації з лав Радянської армії, я знову повернувся у стіни рідного інституту, де недовго працював старшим інженером, обирався секретарем комітету комсомолу.

Обіймаючи цю громадську посаду, мені часто доводилося вирішувати багато питань із ректором Олексієм Миколайовичем Коняєвим. Людина гострого розуму, він своєю вимогливістю, дисципліною змушував нас, молодих комсомольських працівників, активно працювати, зокрема займатися буденними, але корисними справами — навчанням, дисципліною, будівництвом гуртожитків та навчальних корпусів, дозвіллям студентів. Ця робота давала хороші результати, і комітет комсомолу користувався повагою та авторитетом серед студентської молоді. Олексій Миколайович Коняєв став для мене прикладом ділового спілкування, шанобливого ставлення до підлеглих, справжнього керівника.

Зараз я можу з упевненістю сказати, що уроки, які отримав в інституті, досвід роботи зі студентською молоддю, розуміння її проблем дуже згодилися мені

в житті. І під час роботи в ЦК ЛКСМУ, і у Відділі з питань освіти, культури і охорони здоров'я Кабінету Міністрів України, і особливо на посаді заступника Міністра освіти і науки України.

Під час роботи в Міністерстві освіти і науки мені доводилося брати безпосередню участь у розвитку нормативно-правової бази вищої школи, її переході на багатоступеневу систему підготовки спеціалістів. Я дуже часто консультувався з певних питань з керівництвом університету, бував у своєму рідному вузі, не лише як представник Міністерства, а й як бажаний гість, відчував там підтримку і надавав йому посильну допомогу. Відчуваю себе корисним університету до сьогодні.

Дуже добре пам'ятаю святкування 80-річчя університету, де мав честь разом із ректором та керівниками області закласти перший камінь у будівництво нового корпусу. Дуже радий, що зусиллями ректорату та всього колективу університету збудували цю гарну споруду і вона нині є окрасою університету та мого рідного міста.

Останнім часом у роботі університету відбулися значні зміни. Створені нові кафедри, з'явилося багато нових спеціальностей, університет став справді класичним, відомим у багатьох країнах Європи та світу. Велика заслуга в цьому його ректора Олександра Леонідовича Голубенка. Статус національного, ім'я Даля — в цьому велика заслуга дуже енергійної, працездатної людини, чудового менеджера з організації вищої освіти професора О. Л. Голубенка.

За 90 років свого існування університет підготував сотні тисяч спеціалістів. Тисячі стали видатними вченими, організаторами виробництва, громадськими діячами. І всі ми, випускники, пишаємося своєю alma mater, яка пройшла за короткий період часу славний і нелегкий шлях — від машинобудівного інституту до Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля і стала одним із найбільших вищих навчальних закладів України.

БОЙКО Юрій Анатолійович

Випускник Рубіжанської філії Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля за спеціальністю «Економіка підприємства» (2001 р.)

**Міністр палива та енергетики України.
Народний депутат України.
Герой України із врученням ордена «Держава», нагороджений орденом Туркменістану, неодноразово визнавався кращим менеджером, кращим антикризовим менеджером, бізнесменом року України**

В інтерв'ю з нагоди 90-річчя Інституту хімічних технологій СХУ імені Володимира Даля Юрій Анатолійович сказав:

— Я маю дві вищі освіти. У 1981 р. закінчив Московський хіміко-технологічний інститут ім. Д. Менделєєва за спеціальністю «Хімія та технологія органічних сполук азоту» (інженер, хімік-технолог), а у 2001 р. — Рубіжанський філіал Східноукраїнського національного університету за спеціальністю «Економіка підприємства» (інженер-економіст).

Здобував другу вищу освіту, вже перебуваючи на посаді директора Лисичанського нафтопереробного заводу. Хоча й мав певний теоретичний і практичний досвід як хімік-технолог та практичний економічний досвід як керівник великого підприємства, але відчував, що мені бракує фундаментальних знань з економіки.

І завдяки професорсько-викладацькому складу кафедри «Економіка підприємства» Рубіжанського філіалу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля я їх отримав. Викладачі кафедри — це висококваліфіковані спеціалісти, які постійно підвищують свій професійний рівень, адже економіка, як і будь-яка наука, не стоїть на місці і без постійного вдосконалення своїх знань не можна навчити студентів реаліям сьогодення. Треба зазначити, що викладачі кафедри працюють зі студентами (особливо заочної форми навчання) за принципом зворотного зв'язку — вони завжди готові не лише передати їм свої знання з дисципліни, а й отримати цікаву практичну інформацію від студентів і застосувати її в подальшій роботі над дисципліною.

Чітко пам'ятаю складання іспиту зі спеціальності «Розподіл трудових ресурсів і практична економіка». Це був, можна сказати, не іспит, а радше обмін думками — ми вільно спілкувалися з викладачами, деканом факультету; вони розповідали мені, як усе повинно бути за підручниками, а я як директор, ознайомлений і з розподілом трудових ресурсів, і з практичною економікою з власного досвіду, розповідав їм, як усе це реалізується на практиці, в житті. Ця жива дискусія була корисною для обох сторін: я отримував академічні знання, а екзаменатори — прикладні, які вони надалі мали змогу використовувати у навчальному процесі, передаючи ці знання студентам.

Уже обіймаючи посаду міністра, виступав у стінах СХУ імені В. Даля перед науково-педагогічним колективом і студентами з лекцією на тему «Глобальна енергетика». Мені дуже сподобалась аудиторія — було багато цікавих запитань із боку студентів; це свідчить про те, що вони не байдужі до життя і цікавляться новими віяннями в науці, тобто студенти є зацікавленими в житті люди, які перебувають у пошуку нових можливостей, найкращих перспектив та шляхів їх реалізації.

Бажаю добробуту й процвітання alma mater!

Нелегке це завдання — згадати й оцінити прожиті роки. І справа навіть не в особливостях пам'яті, а, швидше за все, в остраху вибрати не ту «інтонацію»: оцінити давно минулі події і свої вчинки з висоти сьогодення розуміння життя. Обмежитися хронологією не можна, тому ще і ще раз доведеться перевіряти, наскільки професійний досвід і дуже необхідна кожній людині життєва мудрість здатні витримати перевірку часом — але це перевірка з її зворотним відліком.

Історія розвитку Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля останні тридцять шість років — це історія мого життя, зокрема й професійного зростання. Сьогодні вже складно відповісти на запитання: «Що це, щаслива випадковість або все-таки закономірність?». Якщо брати до уваги, що чотири покоління моїх рідних у різні роки робили вибір на користь невеликого промислового міста Луганська, а три покоління — на користь Луганського машинобудівного інституту, а згодом — університету, то говорити лише про ланцюжок випадковостей якось нелогічно.

Всі найважливіші сімейні події відбувалися й відбуваються саме в рідному місті, а університет колись став і багато років продовжує бути «центром притягання» для багатьох близьких і дорогих мені людей. І те, що мої онуки народилися в Росії, а живуть нині на далекому Сахаліні, для мене — лише підтвердження того, що земна куля, у принципі, не дуже й велика і «глобалізація» — це поняття абсолютно реальне, а для моєї родини й дуже конкретне. І при цьому я все-таки вірю в закономірність, а, отже, і в те, що мої онуки обов'язково навчатимуться в Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля.

У 1973 році із «золотою медаллю» закінчила середню школу № 1. Шкільні роки згадую з величезною теплотою. Уже давно зрозуміла, що саме в школі, завдяки досвідченим і мудрим учителям, численним друзям (з найближчими, до речі, спілкуюся дотепер) я набула першого важливого життєвого досвіду — досвіду «навчання» і спілкування. Спасибі Вам, наша чудова Антоніно Василівно, і за жваві класні години, і за довготерпіння, і за Ваші уроки французької (яку я старанно вчила лише тому, що захоплювалася Вашою елегантністю, даром спілкування й дуже боялася не виправдати Ваших сподівань). Світла Вам пам'ять і простіть за те, що ці слова подяки звучать уже тоді, коли Вас немає з нами.

«Комплекс відмінниці» — це справа серйозна: завдання мають бути лише складні й вирішувати їх потрібно тільки добре. Потай від батьків здала документи на економічний факультет тоді ще Луганського (Ворошиловградського) машинобудівного інституту — факультет наймолодший, створений усього рік тому, та ще й спеціальність обрала із найвищим конкурсом. Уперше, вирішуючи принципово важливе питання, зважилася не послухати батьків, які настійно радили здати документи на механічний факультет. Питання про вибір вузу не розглядалося взагалі (напевно, зіграв роль авторитет батька, що закінчив у 1961 р. саме цей інститут). Та і як могло бути інакше: тато за освітою інженер, мама — інженер-технолог. І лише дідусь, що пропрацював 35 років економістом на машинобудівному заводі, не поділяв думку батьків. Математику здала на «відмінно» і за умовами прийому мене відразу ж зарахували в студенти на спеціальність «Економіка й організація промислових підприємств». Мій серйозний самостійний вибір батьки все-таки підтримали.

Перша зустріч із першим деканом економічного факультету — Ніною Григорівною Курс — закінчилася тим, що я отримала першу в житті відповідальну посаду старости групи й усвідомила важливість усього, що відбувається. У Ніни Григорівни я навчилася багато чому: цілеспрямованості, відповідальності, вимогливості до себе й навколишніх. Без цих якостей керувати студентською групою будучи «рівною з рівних» дуже складно.

Група І-231 була єдиною групою на спеціальності, студенти витримали складні вступні іспити, перемогли при високому конкурсі, тому були готові відповідати «званню» майбутніх інженерів-економістів. Група була дуже сильною, навчатися погано було неможливо, а прогулювати заняття соромно.

БУЗЬКО Ірина Романівна

Випускниця
Ворошиловградського
машинобудівного інституту
за спеціальністю «Економіка
та організація промислових
підприємств» (1978 р.)

Проректор із науково-педагогічної
роботи Східноукраїнського
національного університету імені
Володимира Даля.
Доктор економічних наук,
професор, академік Академії
економічних наук України,
заслужений діяч науки і техніки
України

Це всі розуміли. Навчальний план спеціальності складали таким чином, що більша частина часу приділялася інженерним дисциплінам. Нарисна геометрія, опір матеріалів, теоретична механіка, деталі машин, технологія машинобудування, електротехніка — це далеко не повний перелік того, що потрібно було освоїти, і «боролися» зі складними науками, в основному, дівчата (сильна половина людства нашої І-231 була представлена п'ятьма хлопцями). Це нині я розумію, що серйозна інженерна підготовка — це надійний фундамент незалежно від того, яким буде подальший професійний вибір, це вміння логічно й творчо мислити. А тоді, терплячі викладачі, чий професіоналізм (зокрема й чудові загальнолюдські якості) не допускав «суєти», наполегливо й послідовно вкладали в наші голови те, що стало основою кваліфікації «інженер-економіст».

За підсумками змагання між студентськими групами інституту група І-231 протягом двох років була першою. Я теж намагалася відповідати рівню групи — була лєнінським стипендіатом інституту. Переможці змагання мали можливість чудового відпочинку. Два роки зимові канікули ми проводили в горах. Незабутні враження: це й сходження на вершини, і справжні нагороди туристам, і тривалі лижні прогулянки, різні змагання й веселі вечори.

Треба сказати, що й протягом навчального року наше студентське життя було дуже насиченим. Тематичні «капусники» залишилися в пам'яті дотепер: намагалися освоїти те, що не передбачалося жодними програмами (ні шкільними, ні інститутськими). Це були вечори поезії (наприклад, справжнім відкриттям стала для нас тоді «любовна лірика» В. В. Маяковського), обговорення робіт знаменитих (і не дуже відомих) художників. Збиралися у когось із однокласників вдома, причому повним складом, нашвидку робили бутерброди, й мудрі батьки (тому, що лише мудрі батьки в змозі витримати такі навали) підтримували нас і навіть самі брали участь у тому, що відбувається. Теж удома відбулися наші два спектаклі, особливо запам'ятався «А поутру они проснулись». В. М. Шукшин захоплював і стилем, і правдивістю характерів, і вмінням незло глузувати з людських пороків. У нас все було по-справжньому: ролі вчили напам'ять, готували костюми, намагалися підібрати декорації, проводили величезну кількість репетицій. І ніколи не скаржилися на те, що мало грошей (у студентів їх дуже рідко буває багато, і це нормально, якщо дорослі люди розраховують, в основному, на свої сили); на те, що загублено сенс життя; на те, що дорослі дядьки й тітки недостатньо приділяють увагу молоді й не хочуть її розважати. Коли сьогодні я бачу нудні обличчя молодих людей з виразом абсолютної байдужості й вікової втоми, мені стає сумно. Як добре, що таких осіб небагато!

Закінчення насиченого подіями студентського життя ознаменувалося в 1978 р. одержанням диплома з відзнакою, почесного диплома за активну науково-дослідну роботу й рекомендацією для вступу в аспірантуру. Доля подбала про те, щоб зв'язок

з інститутом, що став мені рідним, не переривався.

Так уже склалося в моєму житті, що майже не ходила второваними стежками. На випускній кафедрі відкрили аспірантуру, й у 1978 р. я стала її першою аспіранткою — і на кафедрі, і в свого наукового керівника — Валентина Миколайовича Гончарова. Із професором Гончаровим ми й нині підтримуємо професійні й дружні стосунки. Я дуже вдячна цій енергійній, життєлюбній людині, яка не впадає у відчай за жодних життєвих обставин, а підтримку; за те, що сьогодні в мене є щаслива можливість спілкуватися не лише зі своїми учнями, але й учителями також.

Дуже цікавою й актуальною була тема моєї кандидатської дисертації: «Механізм створення й розподіл єдиного фонду розвитку науки й техніки» (на прикладі підприємств ВПО «Союзтракторозапчасти»). У 1980 р. мені було складно уявити, що перші боязкі спроби позначити в дисертаційній роботі ризикові ситуації в економіці підприємств дозволять у 2000 році вже говорити про свою причетність як ученого до формування нової науки — ризикології.

Захист дисертації відбувся саме у запланований час — у жовтні 1982 р. у спеціалізованій ученій раді Воронезького політехнічного інституту. До перших, як відомо, завжди особлива увага. Не виправдати довіри тих, хто був поруч, просто не можна. Захищатися так далеко й у чужих стінах зовсім непросто. Тоді виникла думка: «Як добре було б захищатися вдома, в своєму інституті, у своїй спеціалізованій вченій раді». Але знадобилися ще довгих 13 років напруженої й цілеспрямованої роботи, перш ніж була відкрита своя рада, у якій я спочатку була вченим секретарем, а згодом — і головою.

Особливим у моєму житті був 1982 рік. Саме цього року я стала викладачем-асистентом кафедри організації й управління в машинобудуванні. В 1986 р. комісія із заміщення посад професорсько-викладацького складу економічного факультету інституту рекомендувала мене — молодого асистента — для обрання на вакантну посаду доцента кафедри організації й планування виробництва. А вже в 1987 р. у видавництві «Фінанси й статистика» вийшла перша монографія з моєю участю, у якій уже більш чітко були означені питання, пов'язані з характеристикою невизначеності в економічному середовищі й можливими методами її обмеження.

Довгий час я намагалася систематизувати окремі, уривчасті знання про проблеми економічного ризику, з якими зіштовхуються господарюючі суб'єкти в ринковій економіці. У вітчизняній економічній літературі того часу проблеми, пов'язані з виникненням і обмеженням ризикових ситуацій, практично не розглядалися, перекладні ж джерела були великою рідкістю, і доступ до них був обмежений.

До моменту присвоєння наукового звання доцента (в 1990 році) я вже мала кілька публікацій з питань аналізу й можливих методів оцінки економічного ризику. Перші результати досліджень були реалізовані відповідно до господарських договорів на

проведення науково-дослідних робіт із цільових комплексних програм «Організація машинобудівного виробництва» (1986—1990 рр.), «Розробка й впровадження багаторівневих інтегрованих автоматизованих систем управління в народному господарстві» (1988—1990 рр.). Але розширити дослідження в об'єктовому напрямку через відсутність необхідних матеріалів було дуже складно.

Можливість продовжити роботу випала в 1993 р. Уряд Франції заявив про свою готовність допомогти українським викладачам у вирішенні їхніх наукових проблем і оголосив конкурс для молодих кандидатів економічних наук, що займаються викладацькою роботою у вузах України і мають базовий рівень знань з французької мови. Формально всі вимоги були дотримані, і я вирішила спробувати свої сили. Складний конкурс пройшла успішно, і в числі 14 українських викладачів мене запросили для участі в програмі, яку організував уряд Франції, а керував нею безпосередньо посол Франції в Україні. Програма передбачала поглиблену підготовку з французької мови протягом 6-ти місяців, практично з усіх основних економічних дисциплін (лекції читали викладачі з Парижа) на базі Київського національного економічного університету й стажування протягом 2-х місяців у Франції.

Важливість участі в цій програмі мені й зараз важко переоцінити: я змогла ознайомитися з величезною кількістю літератури із проблем економічного ризику. Як же все змінилося! Сьогодні студенти нашого університету мають можливість брати участь у багатьох міжнародних освітніх програмах, навчатися й проходити стажування в інших країнах; можуть, не залишаючи стін рідного вузу, ознайомитися з необхідними й вітчизняними й перекладними закордонними науковими виданнями. Якщо говорити про економічний ризик, то студенти вже пишуть курсові й дипломні роботи, оцінюючи рівень економічного ризику в діяльності підприємств регіону й України, і пропонують власні механізми обмеження ризикових ситуацій. Тоді ж, в 1993 р., займаючись проблемами економічного ризику, я могла про це лише мріяти.

Отримавши сертифікат про успішне закінчення програми підготовки українських викладачів, я отримала й запевнення французьких колег у необхідності продовжити свої дослідження в об'єктовому напрямку. Розширення кола розглянутих питань і узагальнення накопиченого матеріалу дозволили перейти до безпосередньої підготовки докторської дисертації, тема якої була, звичайно ж, присвячена економічному ризику — «Методологія аналізу й оцінки економічного ризику в інноваційних процесах». Незадовго до захисту докторської дисертації, в 1996 р., вийшла моя монографія «Економічний ризик (методи аналізу, оцінки й обмеження)» — перше вітчизняне видання, в якому був систематизований досвід багатьох країн з управління економічним ризиком і дані рекомендації українським підприємствам з щодо обмеження ризикових ситуацій у їхній діяльності. Монографія була визнана ВАК України кращим науковим виданням

року й дотепер вона є настільною книгою для студентів, що вивчають проблеми економічного ризику. У цьому ж 1996 р. у спеціалізованій вченій раді Інституту економіки промисловості НАН України я захистила докторську дисертацію.

Неоціненний досвід набула я, працюючи упродовж 1994—1998 рр. під безпосереднім керівництвом професіонала й мудрої людини Володимира Трохимовича Савченка — декана економічного факультету. Як заступник декана, відповідала за заочне відділення. В 1998 р. мене призначили на посаду завідувача кафедри міжнародної економіки (було виділено одну зі спеціальностей кафедри менеджменту). В створенні й становленні кафедри є багато особливостей, які характерні й сьогодні для створення структурних підрозділів університету. Дозволю собі спрямувати увагу шановних читачів на чотири брошури — «Сторінки історії кафедри менеджменту», які побачили світ під керівництвом беззмінного протягом багатьох років завідувача кафедри професора В. М. Гончарова. Чому ж все-таки міжнародна економіка?

Міжнародна економіка цікавила мене завжди, тому що вивчати особливості, аналізувати тенденції й прогнозувати перспективи розвитку національної економіки неможливо без обліку інтеграційних процесів. До того ж саме в рік відкриття в нашій університеті спеціальності «Міжнародна економіка» я мала можливість пройти підготовку в найпрестижнішому «економічному» навчальному закладі Франції — Вищій комерційній школі Парижа. Дуже важливим було для мене у Франції й стажування у відділі маркетингу міжнародної фірми з торгівлі металом. Ось і зараз захоплено згадую наставляння дуже експресивного (за походженням італійця) керівника одного з філіалів цієї фірми — «Ірина, я не розумію, чому Ви вживаєте слово «проблема», про що йдеться? Запам'ятайте, проблем немає, є лише питання, а питання потрібно вирішувати». Ось як просто і як правильно! Скільки б часу й нервів ми заощадили, якби лише вирішували питання, а не боролися із проблемами.

Кафедру міжнародної економіки я очолила в рік випуску перших наших студентів, які навчалися за фахом «Міжнародна економіка» (1993 рік прийому). Однойменну дисципліну читала студентам чотири семестри й думаю, що це було правильно: встигали все — і розібрати матеріал, і перевірити його засвоєння, і посперечатися, і провести ділову гру, і поговорити про професійні перспективи хлопців у сфері міжнародної економіки.

Нинішнім студентам і майбутнім фахівцям — «міжнародникам» можу сказати, що для того, щоб почувати себе впевнено із професійної точки зору, необхідно, насамперед: уміти орієнтуватися в міжнародних економічних відносинах (безпосередньо в найтиповіших для конкретних рівнів взаємодії національних економік у рамках світового господарства), брати безпосередню участь у формуванні й розвитку економічних взаємин між вітчизняними й закордонними підприємствами.

У Міжнародний день економіки 31 жовтня (2008 рік) журналісти нашого «Університетського вісника» звернулися до мене з питанням: «Ви постійно спілкуєтесь із молоддю. Якщо порівняти нинішніх студентів і тих, що навчалися п'ять-десять років тому, що змінилося? Якими стали студенти? Що б Ви порадили молоді?». Я хотіла б відповісти на ці питання цитатою, до того ж вона відповідає тому, про що написала вище.

«Студенти в нас чудові, навіть і ті, що не дуже старанно навчаються. По-перше, вони вже прийняли рішення навчатися — і це саме по собі заслуговує на повагу. По-друге, життя не стає легшим, нинішні студенти дуже серйозно замислюються над забезпеченням свого майбутнього, зовсім невеликий відсоток молодих людей сподіваються лише на підтримку батьків. По-третє, наші нинішні студенти вже знають, чого вони хочуть, на що можуть розраховувати в майбутньому, якщо докладуть необхідних зусиль під час навчання в університеті. Здоровий прагматизм сьогодні стає в нагоді тим, хто відповідально ставиться до свого життя, життя тих, хто поруч. Що б порадила молодим людям? Порадила б приймати зважені рішення, розуміти, що саме вони будують своє життя, своє майбутнє, де не буде достойного місця некомпетентним фахівцям, випадковим керівникам, інфантильним особам. Бережіть себе, але не дуже жалійте, бо зараз ваш час, і вам треба все встигнути!».

У травні 2008 р. кафедра міжнародної економіки відзначила дві найважливіші події — 10 років з часу заснування кафедри й 15 — спеціальності. Свята зустріли, як і належить, виробничими успіхами. У вирішенні дуже важливого питання — забезпечення мобільності студентів спеціальності «Міжнародна економіка» і адаптації освітніх програм за спеціальністю з метою приведення їх у відповідність із європейськими стандартами — колектив кафедри досяг конкретних результатів.

Упродовж 2003–2005 рр. кафедра брала участь у міжнародному проекті, що передбачає розвиток спеціалізації «Європейські студії», у рамках програми Європейського Союзу Tempus TACIS. Проект реалізовувався разом з українськими (Донецький державний технічний університет, Харківський політехнічний інститут) і європейськими (Політехніка Савонія, Фінляндія; Університет Помпеа Фабра, Іспанія; Університет Франс-Комте, Франція; Університет Льежа, Бельгія) університетами. У рамках проекту студенти кафедри рік навчалися в Європейських університетах. Відбір студентів проводився на конкурсній основі за поточними результатами навчання, ступенем мотивації, рівнем володіння іноземною мовою. У цих же університетах підвищували кваліфікацію й викладачі кафедри міжнародної економіки. Кафедра підготувала й опублікувала навчально-методичні матеріали з нової спеціалізації «Європейські студії», викладачі взяли участь у підготовці навчального посібника в трьох томах з дисциплін цієї спеціалізації. Проект був успішно завершений — всі його цілі досягнуті.

У міжнародному співробітництві істотну роль відіграє спадкоємність, і, продовжуючи й розвиваючи досягнуті успіхи, кафедра міжнародної економіки в цей час бере участь у проекті Європейського Союзу «Міжнародна мережа для модернізації освіти в галузі туризму й розвиток академічної мобільності (INTOUR)». Метою проекту є модернізація освіти в галузі туризму й готельного господарства на основі створення університетської мережі туристичних агентств. У рамках проекту передбачено оновлення й узгодження навчальних планів бакалаврів і магістрів; розробка спеціалізованих навчальних модулів; організація дистанційного навчання. Важливим завданням проекту є створення мережі навчальних туристичних агентств, основна мета яких — практичне навчання в галузі туризму й гостинності, розвиток молодіжного туризму й академічної мобільності. Передбачена також організація виробничої практики студентів українських і російських університетів у туристичних регіонах і університетах країн ЄС; організація літніх таборів для студентів із країн ЄС на базі українських і російських університетів-партнерів. Завдання серйозні й дуже трудомісткі, кафедра має докласти багато зусиль, щоб виконати всі умови проекту, зберегти імідж високопрофесійного й надійного партнера, партнера, з яким європейські колеги могли б співробітничати й у майбутньому.

1998 рік у моєму житті був багатим на події — мене призначили деканом Кримського факультету нашого університету (на цій посаді пропрацювала три роки, нині ж до моїх функціональних обов'язків входять організація й контроль за діяльністю факультету). Історія створення Кримського факультету могла б бути дуже цікавою темою для окремого розгляду, і, оскільки я була найбезпосереднішим учасником всього, що відбувалося, то в декількох рядках описати незвичайно складний процес створення факультету за сотні кілометрів від університету не зможу й намагатися не буду. Досить тільки сказати, що ми були першими, хто звернувся в Кабінет Міністрів Криму за офіційним дозволом на створення й діяльність на території Криму нашого структурного підрозділу. Я навіть не перелічуватиму (через страх когось забути) прізвища моїх колег, які доклали багато зусиль до вирішення цього важливого завдання — створення Кримського факультету.

Учене звання професора кафедри міжнародної економіки мені присвоєно в 1999 р., цього ж року рішенням ВАК України мене призначили головою спеціалізованої вченої ради К 29.051.01 у Східно-українському національному університеті із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Сьогодні це вже «докторська» рада, рада затребувана (відбулося 152 захисти дисертацій). Звичайно ж, наша рада — це насамперед колектив висококваліфікованих фахівців (13 докторів наук), кожний із яких є творчою особистістю. Впевнена, що в ради буде довге життя, вона розширюватиметься, зміцнюватиме свої професійні й дружні зв'язки, і запорукою тому завжди буде найвищий

імідж нашого університету — Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Отже... 36 років в університеті. З 1973 р. — студента. Після закінчення в 1978 р. Ворошиловградського машинобудівного інституту за фахом «Економіка й організація промислових підприємств» я працювала в інституті на посадах молодшого наукового співробітника, асистента, доцента, заступника декана економічного факультету, професора кафедри, декана Кримського факультету, завідувача кафедри міжнародної економіки. З березня 2003 р. — проректор з науково-педагогічної роботи. І можу сказати абсолютно чесно, що ніколи й ні за яких умов я не пошкодувала про те, що все в моєму житті склалося саме так, як склалося. Розвиток університету — це етапи мого життя, а його благополуччя — це заповіт моєї впевненості в майбутньому.

А в нижченаведеному, щоб уникнути деякої незручності, що завжди з'являється в тому випадку, якщо потрібно писати про себе як про вченого, я хотіла б навести (курсивом) окремі уривки з науково-популярного видання «Гордість і надія Східноукраїнського національного університету» (2001), скоротивши текст і, звичайно ж, змінивши деякі цифри.

«Професор І. Р. Бузько створила й у цей час керує науковою школою «Проблеми й перспективи вдосконалення управління економічним ризиком: країна, регіон, підприємство». Отримані наукові результати доповідалися й одержали схвалення на багатьох міжнародних симпозиумах і конференціях. У 1997 р. Ірині Романівні присуджено другу премію Міжнародної академії науки й практики організації виробництва за науково-дослідну роботу «Формування механізму стійкого розвитку великих виробничих систем» і в цьому ж році її обрали академіком Міжнародної академії науки й практики організації виробництва.

Наукова школа із проблем економічного ризику за результатами її діяльності була визнана в Україні як така, що найефективніше працює на Сході країни. Під керівництвом Ірини Романівни захищено 19 кандидатських і 2 докторські дисертації, вона є автором 160 наукових публікацій, з яких 12 — монографії.

Нині і професор І. Р. Бузько — одна із засновників нового напрямку в економічній науці України — ризикології. Її роботи в галузі управління зовнішньоекономічними ризиками були відзначені науковою громадськістю України — Ірина Романівна одержала диплом академіка Академії економічних наук України за фахом «Міжнародна економіка».

Професор І. Р. Бузько — відомий фахівець із методів ідентифікації економічного ризику, її розробки пройшли апробацію як в Україні, так і далеко за її межами. Особлива заслуга Ірини Романівни полягає в розробці методології аналізу й оцінки економічного ризику в інноваційних процесах. Вона розробила теоретичні основи формування стратегії й тактики підприємства з урахуванням факторів ризику, концепцію реалізації ризик-менеджменту в діяльності українських підприємств, механізм попереджального управління економічним ризиком; запропонувала принципово нові

методи розрахунку коефіцієнту економічного ризику й розподілу фонду ризику на підприємствах. Отримані результати використовуються нині як наукова база для розвитку ризикології».

Нині університет у своїй освітній діяльності приділяє особливу увагу «навчанню протягом життя». Це безумовна вимога часу й зовсім необхідна реакція системи вищої освіти на запити суспільства. Я пишаюся тим, що маю можливість брати участь як у формуванні концепції післядипломної освіти, так і безпосередньо в організації навчального процесу тих, хто сьогодні вже вирішив підвищити свій освітній і кваліфікаційний рівень.

Понад 20 років Інститут післядипломної освіти й дистанційного навчання нашого університету займається перепідготовкою фахівців і підвищенням їхньої кваліфікації. Досвідчені, професійно підготовлені слухачі — керівники підприємств, що служать у банківських і податкових структурах, працівники правоохоронних органів, викладачі вузів, робітники, які мають найсучасніші теоретичні знання й практичні навички, — вимагають особливої уваги: реалізації нестандартних освітніх програм і специфічних навчальних планів. І Інститут успішно справляється з поставленими завданнями — понад 7,5 тисячі слухачів пройшли навчання в університеті в системі післядипломної освіти. Перспективи розвитку Інституту післядипломної освіти й дистанційного навчання чітко визначені, є всі необхідні умови для подальшого вдосконалення його роботи, сформовані передумови для розширення сфери освітньої діяльності, проводиться цілеспрямована й довгострокова робота з поглиблення контактів з підприємствами й організаціями міста Луганська й області.

Теза про необхідність «навчання протягом життя» для мене — це не лише питання постійного поновлення знань, розширення світогляду, відповідності постійно зростаючим вимогам до фахівців і керівників, але й підтвердження важливості особистісного зростання.

Мені й сьогодні є в кого вчитися — це й ректор нашого університету Олександр Леонідович Голубенко, професіонал найвищого рівня, масштабний керівник і неабияка людина; і мої колеги, чий багаторічний досвід і особливі особистісні якості заслуговують поваги і, щоб з них брали приклад; і наші чудові студенти, які не дають «нудьгувати» і змушують увесь час бути у формі. Побажання молодим людям я б сформулювала коротко: «Бережіть те, що у вас є; не витрачайте свої життєві сили так, щоб потім не довелося шкодувати про це; будьте уважними до тих, хто поруч, тому що це, найчастіше, розумні й гідні люди, і вам є чому в них повчитися; чітко формулюйте життєві цілі й завжди знайте, що у вас усе вийде».

БОЛДБААТАР Халтархуу

Випусник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту
за спеціальністю «Технологія
машинобудування» (1980 р.)

Генеральний консул Монголії
у м. Брест (Республіка Білорусь)

Родился в 1955 году в интеллигентной семье. Отец был чиновником, а мама работала экономистом. Детские годы были и лёгкие, и грустные одновременно. Я рано потерял маму. С её смертью стал взрослее и серьёзнее не по годам. Согласно мудрым монгольским поговоркам — «Любовь внутри, строгость снаружи», «Пожалеешь розгу — испортишь ребёнка» — отец был со мной строг.

В школе учился с переменными успехами: в младших классах был отличником, а став постарше — проказником и хорошистом. В шестом классе увлёкся авиамоделизмом, и попав в Болгарию на соревнования (где занял третье место), я полностью изменил своё отношение к учёбе. Посмотрев на тот уровень жизни, я дал себе слово получить высшее образование.

В 1975 г. меня и других монгольских ребят распределили в город Ворошиловград (ныне Луганск), в машиностроительный институт. Услышав окончание «град», я подумал, что буду учиться в огромном городе, как Ленинград или Волгоград. Но когда ехали по городу, очень удивились, увидев частные дома с цветущими палисадниками и фруктовые деревья с яблоками, грушами, абрикосами. Мне очень понравился чистый и зелёный город.

Поселили нас с ребятами в общежитии № 3 по четыре человека в комнате. Соседями у меня и моего товарища-земляка были ребята-старшекурсники. Потом мы поняли, что сделали это для лучшего усвоения нами русского языка. В общежитии всегда было весело: танцы, дискотеки, совместные посиделки по вечерам. В честь национальных праздников проводились тематические вечера, где студенты рассказывали о своих странах, жизни, обычаях. В спортзале проводились соревнования по баскетболу и волейболу. Мы всегда показывали неплохие результаты. Я подружился со многими иностранцами и местными ребятами. До сих пор мы поддерживаем связь друг с другом.

В 1975 году здесь же, в общежитии, познакомился со своей женой. С тех пор мы вместе, уже более тридцати лет. Свадьба у нас длилась почти неделю и была чисто студенческой: с борщом, салом и самогоном на столе. Свадебный наряд моей жены состоял из монгольской национальной одежды (дээл), которую мы взяли у моей землячки (жена до сих пор любит и носит национальную монгольскую одежду). Денег хватило только на одно обручальное кольцо — жене, а свое я «одолжил» у товарища. Но я не переживал по этому поводу, так как по монгольским обычаям на свадьбах не принято надевать обручальные кольца, просто перстни с символами, обозначающими мужское и женское начало.

Старшая дочь у нас родилась в 1977 г., она очень похожа на мою маму. Решили дать ей монгольское имя Оюун, которое в переводе на русский означает «бирюза». Сейчас она психолог высшей категории, с широкой клиентурой.

На первом курсе я учился хорошо, моё фото висело на Доске почёта. Охотнее ходил на практические и лабораторные занятия, где надо было чертить — очень уж любил это дело.

Удивительно: прошло уже много лет с тех пор, как я закончил родную кафедру технологии машиностроения, а она сохранила своё первоначальное название. Конечно, с приходом компьютеров в нашу жизнь многое изменилось, и в первую очередь расширился спектр специальностей кафедры. Теперь студенты — не инженеры-механики, как я, их профиль значительно шире и возможностей для выбора значительно больше: от инженера-технолога и конструктора до программиста. И это хорошо — значит, им легче будет найти себя в жизни...

Я с удовольствием вспоминаю, как нас с ребятами отправили отрабатывать практику в Тольятти и Мелитополь. Но в Мелитополе мне понравилось больше, потому что уставшие после работы на заводе, мы бежали отдыхать на пляж к морю. После практики все разъезжались по домам. А мы с женой ехали к её бабушке.

Летом, чтобы заработать денег, я устроился работать в стройцах, а мое первое рабочее утро началось с... изготовления гроба. Позже смастерил

добротную крепкую будку для нашей овчарки. До сих пор, наверное, цела.

Однажды разгружал вагоны и получил 15 рублей. Если сравнить с моей стипендией (60 руб.), то целая четверть получается! До сих пор помню чувство усталости и радость от заработка.

О молодости всегда хорошо и радостно вспоминать. Жизнь у нас была интересной. После окончания учёбы мы уехали в Монголию, меня назначили главным инженером дизельной электростанции в городе Сайн-Шанде. Было очень тяжело. Я всё же столичный житель, учился в большом европейском городе, а попал в маленький город, рядом с пустыней Гоби и недалеко от китайской границы. Жил в гостинице, квартиры мне не дали. Жене пришлось уехать на учёбу. Но привыкаешь ко всему. Что такое болеть — я тогда не знал: механик на работу не вышел — станция без присмотра осталась. Приходилось идти и дежурить самому. Ругался со слесарями, монтерами, руководством. Где-то что-то объяснял, где-то требовал, но своего добивался. Спустя два года с шестого места по производственным показателям моя станция заняла первое место по Аймаку (по области), даже обогнала по показателям совместное советско-монгольское предприятие. Из-за этой работы не попал в армию. Мне и сейчас кажется, что служба в армии была бы гораздо легче, чем моя работа главным инженером. Зато были очень интересные встречи. К нам в Сайн-Шанд приезжали монгольский космонавт Гуррачча и советский космонавт Джанибеков.

Меня хотели продвигать по партийной линии, предлагали учиться в ВППШ (высшая партийная школа) в Москве, но я отказался. Меня всегда тянуло в Улан-Батор, где были мои друзья, родственники, и ещё я понимал: если мне, монголу, тяжело в этих условиях, то каково же будет моей семье? Когда мне предложили работу начальника по эксплуатации на автобазе, я сразу согласился. Жена работала русской машинисткой в НИИ, дочь училась, стало легче. Потом перешёл в Министерство энергетики в отдел снабжения.

Началась перестройка, стало проще решать вопросы с выездом из страны, и мы уехали в Ворошиловград. Стали работать на автосборочном заводе.

В 1988 г. родилась наша вторая дочь Санчир (Сатурн). Сейчас она студентка, замужем.

А в 1990 г. уехали в Брест. Союз распался. Стало как-то легче и тяжелее одновременно.

Граждане Монголии начали рваться на Запад. Но не зная правил пересечения границы, многие попадали в неприятные ситуации. Поднимались непростые вопросы, которые не могли решиться из-за языкового барьера и незнания Закона, стали обращаться ко мне. Так и превратился наш дом в своеобразный пункт Монголии. На протяжении многих лет у нас в доме постоянно были люди. Мы никому не отказывали. Моя жена никогда

не спрашивала: чего надо, кто вы такие. Кормила, поила, устраивала, потом разбиралась, как помочь. Это всегда выручало всех, потому что люди знали, что нет меня в Бресте — есть моя жена, которая поможет. А потом, повзрослев, помогали и дочери. То есть тыл у меня всегда был надёжный.

Спустя годы по телевизору мы иногда видели людей, которые были у нас. Это и правительственные чиновники, и сотрудники телевидения и радио, артисты, певцы, бизнесмены. Многие обустроились на Западе и всегда рады принять нас у себя. Мне приятно слышать, когда молодёжь говорит: «Дядя Болд, Вы помогали моей маме/сестре/брату в таком-то году». Я не помню, а люди помнят. Многие благодарили не только лично, но шли в МИД Монголии и рассказывали, что в Бресте есть монгол, который всем помогает. Поэтому было принято решение создать Консульский пункт. Так в 1997 г. я стал сотрудником Посольства Монголии в Москве, затем атташе. И только в 2004 году Консульский пункт Монголии в Бресте был открыт официально. И хотя сам Пункт находился в Бресте, вопросы по гражданам Монголии я решал и решаю не только по всей Беларуси, но и в приграничье Польши, Украины, России, Литвы. Должность моя называется консульский агент, но для монголов я — народный дипломат, без ограниченного срока, до пенсии. В 2006 г. по приказу Президента Монголии в Посольстве Монголии в Варшаве мне вручили медаль «Трудовая Слава».

Каждый год, 26 ноября, отмечается День провозглашения Монголии. Наши луганские выпускники собираются вместе, мы вспоминаем студенческие годы, преподавателей, однокурсников, друзей по учёбе, делимся радостью и горем, стараемся помочь друг другу. Вот и получается своеобразная «диаспора дальевцев» в Монголии.

Мои друзья смеются надо мной, когда вспоминают экзамен по русскому языку, который я сдал на «тройку». Говорят, у тебя жена, тесть, дочь и бабушка жены — русские, а ты экзамен почти на «неуд» сдаёшь. Дело в том, что мне на занятия было лень ходить, вот и заслужил за незнания правил русского языка такую отметку.

В 2007 г. у нас появился внук, которому мы все очень рады и которого мы очень любим. У него двойное имя Кирилл-Мандшир.

Годы идут, и мне жалеть не о чем. Я благодарен людям, которые встречались на моем пути. Это и учителя в моей школе, преподаватели в институте, которые многому нас научили и обучили. Многие из нас достигли успеха в жизни, и я надеюсь, что нашим наставникам не приходится стыдиться за нас.

Я бесконечно благодарен им и желаю всего самого доброго.

С огромным уважением к педагогическому коллективу Далеvского университета, ваш выпускник Болдбаатар Халтархуу.

БОЛДИР Геннадій Миколайович

Випускник Інституту
післядипломної освіти
і дистанційного навчання
за спеціальністю «Менеджмент»
(1996 р.)

**Президент Луганської регіональної
торгово-промислової палати**

Моє кредо — навчатися протягом усього життя. Нині я, менеджер за фахом, обіймаю посаду президента Луганської торговельно-промислової палати. Це багатопрофільна неурядова міжнародна організація, яка стабільно працює. Створена вона з метою сприяння розвитку підприємництва з допомогою вживання ефективних заходів в економічних та правових сферах зі стимулювання торгівлі, інвестицій, вільного переміщення капіталів, відкритих ринків. Реалізуючи поставлені завдання, спеціалісти палати використовують індивідуальний підхід до кожного підприємця, орієнтуючись на довгострокову співпрацю, формуючи репутацію надійного партнера серед підприємств Луганської області. Я пишаюся роботою своїх співробітників і вважаю, що певна заслуга в успіхах торгово-промислової палати, яку очолюю, належить певною мірою і мені.

Мій життєвий шлях свідчить про те, як, зважаючи на соціально-економічні умови, що змінилися за останні 20 років, змінювалося й моє уявлення про роль особистості й цінності, які необхідні людині для виживання в сучасному глобалізованому світі. Здобувши першу базову освіту в Донецькому державному університеті за спеціальністю «Німецька мова й література» і відчувши на собі віяння нового часу, я усвідомив, що в сучасному суспільстві саме навчання протягом усього життя й набуття в результаті цього нових знань є основним ресурсом кожної людини, що необхідно постійно розширювати свій світогляд, підвищувати рівень своєї майстерності, навички, розвивати якості лідера.

Щоб утілити все це в життя, вирішив отримати другу вищу освіту на базі ІПДО Східноукраїнського університету імені В. Даля за спеціальністю «Менеджмент».

З великою вдячністю згадую тогочасного директора Інституту післядипломної освіти О. П. Осика та своїх висококваліфікованих викладачів Т. І. Титову, О. В. Козаченко, А. Е. Воронкову та ін., які дали мені путівку в сучасне, сповнене несподіванок життя.

Хочу висловити особливу подяку своєму науковому керівнику дипломної роботи професору А. Е. Воронковій. Тема моєї дипломної роботи «Розробка бізнес-проекту — проекту нових організаційних форм роботи підприємств». Саме отримані в ході її виконання результати пробудили в мені інтерес до науково-дослідної роботи, що згодом вилилося в наукові публікації та виступи на багатьох науково-практичних конференціях.

Отриманий диплом менеджера та відповідні знання, набуті практичні навички дозволили мені стати керівником Луганської ТПП. Я й нині не втрачаю творчих зв'язків з університетом та кафедрою менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, яким я багато в чому зобов'язаний і з якими мене пов'язують виробничі, наукові, творчі і навіть особистісні взаємовідносини. За роки моєї роботи в палаті був відкритий та успішно діє філіал кафедри «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Завдяки створенню філіалу студенти цієї спеціальності отримали можливість проходити на базі ЛТПП різні види практик, виконувати дипломні та магістерські роботи, брати участь у семінарах і виставках, які організовує Торгово-промислова палата. На базі палати було створено «Клуб молодого підприємця», в роботі якого, поряд зі співробітниками ЛТПП і представниками вітчизняного та міжнародного бізнесу, беруть участь і студенти спеціальності МЗЕД. Також ЛТПП відшукала можливість виділяти щорічно три іменні стипендії кращим студентам спеціальностей «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Міжнародна економіка», «Переклади».

Приймаючи як кредо концепцію «Навчання протягом усього життя» з метою набуття знань, маючи певні наукові напрацювання, я прийняв рішення отримати диплом спеціаліста вищої кваліфікації через навчання в аспірантурі при кафедрі МЗЕД. Нині є аспірантом цієї кафедри і працюю над кандидатською дисертацією, науковим керівником якої є професор, доктор економічних наук, завідувача кафедри МЗЕД Алла Єженівна Воронкова.

Слід зазначити, що попри доволі невеликий термін з часу її створення, кафедра МЗЕД нині досягла значних результатів: висококваліфікований викладацький персонал, достатня матеріальна база, наявність необхідного програмно-методичного забезпечення для організації навчального процесу. Кафедра постійно й успішно співпрацює з вітчизняними промисловими підприємствами, а також з інститутами й університетами України, Німеччини, Греції, Польщі, Росії. Викладачі та співробітники кафедри МЗЕД виконали науково-дослідні роботи, результати яких були впроваджені в практичну діяльність підприємств України та Росії. Протягом кількох років Луганська ТПП спільно з кафедрою МЗЕД виконують науково-дослідну роботу на тему «Організаційно-інформаційний механізм взаємодії торгово-промислових палат і промислових підприємств», у рамках якої були досліджені теоретичні й практичні аспекти співпраці торгових палат і підприємств-суб'єктів ЗЕД. За результатами виконання цієї роботи були підготовлені спільні публікації співробітників кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності й Луганської ТПП, розроблені рекомендації впроваджені в практичну

діяльність низки промислових підприємств Луганської області. Основні наукові результати доповідалися на різних регіональних та міжнародних науково-практичних конференціях. Зокрема проведені дослідження отримали схвалення і викликали широкий інтерес на міжнародній науково-практичній конференції «Інституціоналістика: теорія, методологія, прикладні аспекти — 2009», що проходила у м. Брест (Республіка Білорусь), у якій я брав участь спільно зі своїми колегами.

Користуючись нагодою, хочу побажати університету з нагоди його 90-ліття — отримати статус дослідницького, увійти в число найбільш привабливих і престижних університетів світу; кафедрі менеджменту зовнішньоекономічної діяльності готувати спеціалістів, знання яких відповідатимуть вимогам роботодавців, а випускники кафедри за своїми професійними якостями — ніколи не потрапити до лав безробітних; студентам-випускникам — завжди пам'ятати своїх викладачів, які, віддаючи всі свої знання і досвід, дають вам путівку в життя, надавати посильну допомогу кафедрі й пишатися тим, що ви здобули чудову спеціальність і кваліфікацію менеджера зовнішньоекономічної діяльності, менеджера-економіста.

ГЛАДКИЙ Іван Іванович

Випускник факультету технології неорганічних речовин (1963 р.)

**Герой Соціалістичної Праці.
Відмінник хімічної
промисловості СРСР**

За роки існування Северодонецького технологічного інституту його закінчило 12 тисяч фахівців. Серед них є багато відомих учених і талановитих керівників. Одним зі студентів першого випуску 1963 р. був Іван Іванович Гладкий.

Народився Іван Гладкий у с. Маринівка Старобільського району Луганської області. Після закінчення середньої школи навчався на курсах бригадирів Донецького сільськогосподарського технікуму. Повернувшись із армії у грудні 1954 р., працював на Лисичанському хімічному комбінаті учнем слюсаря бази устаткування особливого постачання, слюсарем виробництва метанолу. Згодом Іван Іванович освоює спеціальність апаратника і вже у 1957 р. обіймає посаду старшого апаратника цеху ректифікації метанолу.

Саме у 50–60-х роках, у період прогресивних темпів розвитку промислового комплексу в регіоні, виникає гостра потреба у фахівцях. В результаті за ініціативи керівництва Лисичанського хімічного комбінату організуються групи студентів-заочників, і в 1957 р. у м. Северодонецьку створюють навчально-консультаційний пункт Українського заочного політехнічного інституту, який пізніше увійшов до складу Східноукраїнського національного університету імені В. Даля у статусі Северодонецького філіалу.

Як людина далекоглядна й цілеспрямована, І. І. Гладкий вчасно зрозумів, що фахівцеві одного з найбільших хімічних підприємств недостатньо середньої освіти, і прийняв важливе рішення здобути вищу освіту заочно: у 1957 р. він став одним із перших студентів новоствореного навчального закладу. На той час цей підрозділ очолював кандидат технічних наук, доцент Георгій Миколайович Твердохлебов. Його лекції з вищої математики надовго запам'ятались усім студентам, які вважали його викладачем «від Бога».

У 1959 р. Іван Гладкий одним із перших почав освоювати нове виробництво капролактаму. Його призначили начальником зміни цеху капролактаму. І. І. Гладкий завжди проявляв себе висококваліфікованим фахівцем, людиною з високим почуттям відповідальності, вимогливим до себе та до підлеглих. У травні 1960 р. на з'їзді ударників і бригад комуністичної праці за високі досягнення у роботі й успіхи в соцзмаганні Івану Гладкому присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці із врученням Золотої Зірки й ордена Леніна.

У 1963 р. двадцять п'ять северодончан, які працювали на Северодонецькому хімічному комбінаті, одержали дипломи інженера-технолога за фахом «Технологія неорганічних речовин». Серед них був Іван Іванович Гладкий. На той час він уже обіймав посаду заступника начальника цеху. Компетентність і багаторічний досвід дозволяв І. І. Гладкому оперативно вирішувати виробничі проблеми й завдання. Як одного з кращих керівників, Івана Івановича рекомендували на виборну роботу, і з 1964 р. по листопад 1967 р. він працював головою профспілкового комітету Северодонецького хімічного комбінату.

У 1967 р. Івану Гладкому присвоєно звання «Відмінник хімічної промисловості СРСР».

Роки праці, пов'язані із Северодонецьким хімічним комбінатом, стали для Івана Івановича життєвою школою і створили потужне підґрунтя для подальшого особистого розвитку і громадської діяльності. Подальша кар'єра Івана Гладкого пов'язана з роботою у Києві секретарем Укрсовпрофу, а згодом — головою комітету з праці й заробітної плати ВЦРПС.

На всіх посадах Іван Іванович проявляв компетентність, відповідальність, творчий підхід до вирішення виробничих питань — саме те, що дали йому за роки навчання в alma mater.

У шахтарській справі лише так буває

Я народився у 1949 р. у с. Горки Стародорозького району Мінської області. Після закінчення 9-го класу вступив до професійного технічного училища № 57 у м. Міусинську Луганської області, де здобув спеціальність «слюсар» та був відправлений на практику до м. Молодогвардійська. Одружився і вже у 1968 р. мене призвали до армії. У 1970 р. працював учнем ГРОЗ на ш. Талівська № 1 (ш. Горіхівська), після чого здобув спеціальність ГРОЗ і три роки працював помічником комбайнера. У 1973 р. мене нагородили орденом «Знак Пошани», що надало додаткову енергію та впевненості у подальшій праці над собою. У тому ж році мені доручили керувати шахтарською ланкою. Набутий досвід дозволив згодом очолити комсомельсько-молодіжну бригаду ім. Ів. Земнухова. У 1981 р. я вирішив продовжувати своє професійне навчання. Тому у 1981 р. вступив на загальнотехнічний факультет Машинобудівного інституту у м. Краснодон Луганської області. Навчання продовжував без відриву від виробництва і через три роки перевівся на вечірнє відділення Новочеркаського політехнічного інституту у м. Шахти на спеціальність «Розробка корисних копалин» та здобув кваліфікацію гірничого інженера. У 1983 р. я став лауреатом Державної премії УРСР, а у 1984 р. отримав орден Трудового Червоного Прапора. Бригада під моїм керівництвом неодноразово ставала переможцем соціалістичних змагань із видобутку вугілля протягом 15 років. За цей час видобуто понад 17 млн. т вугілля. У 1996 р. мене нагородили орденом «За заслуги» III ст. У ці нелегкі для вугільної галузі роки страйків переді мною та моїми соратниками поставало важке завдання — зберегти життя свого підприємства. Хоч і з малою кількістю робітників, але шахта продовжувала працювати. І все у нас вийшло. Починаючи з 2000 р., галузь поступово стала виходити з кризи. Почалися своєчасні виплати із заробітної плати шахтарям. У 2005 р. за рекомендацією керівництва ВАТ «Краснодонвугілля» мене і членів моєї бригади у кількості 67 осіб направили на ш. Суходільська-Східна для надання допомоги керівництву підприємства у стабілізації роботи. І вперше, за роки свого існування, шахта стала виконувати план із видобутку вугілля. У цьому ж році мені присвоїли звання Героя України.

У шахтарській праці буває лише так: кожен працює не лише для себе, але й заради товаришів. Успіх одного — заслуга всіх, у загальній перемозі — частина кожного. Ніхто й не відповідає лише за самого себе. Життя будь-якого гірника — водночас і його власне життя — неповторне, і частина загальної долі. Праця, що є смертельно небезпечною, покладає особливу відповідальність за життя людей, якими ти керуєш і щодня рушиш до забою. Так і в моєму випадку: я багато років присвятив своїй улюбленій професії і все своє життя веду за собою молодь, пояснюючи, яке це щастя — любити свій шахтарський край. Мене часто запрошують до навчальних закладів нашого міста, щоб розповісти про справу свого життя, дати учням та студентам уявлення про професію шахтаря, про її значущість як для міста, так і для всієї держави, допомогти відчувати складність шахтарської праці.

На Краснодонському факультеті я дуже частий гість. Сьогодні, проходячи коридорами факультету та зазираючи до навчальних аудиторій, я приємно здивований тим, що технічний прогрес не стоїть на місці не лише у вугільній галузі, а й у вищій освіті, і доказом тому є повністю обладнані комп'ютерні класи, аудиторії, лабораторії.

Я й досі у душі вважаю себе студентом.

Я — крафимовець, далівець, член великої родини — Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

ДОРОШКО Михайло Костянтинович

Випускник загальнотехнічного факультету Ворошиловградського машинобудівного інституту, м. Краснодон (1981–1984 рр.)

Герой України.
Нагороджений орденами
Трудового Червоного Прапора,
«Знак Пошани», «За заслуги» III ст.

*...Щоденно вої
Ідуть в забої
Тепла задля,
Але ні крихти
Не дасть без бою
Вона, земля...
(Леся Романчук)*

Виступ перед студентами
Краснодонського факультету
інженерії і менеджменту

ДЕРЖАК Леонід Несторович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту
за спеціальністю «Технологія
машинобудування» (1974 р.)
та Інституту післядипломної
освіти і дистанційного навчання
Східноукраїнського
національного університету
імені Володимира Даля за спе-
ціальністю «Маркетинг» (2001 р.)

**Директор Луганського
лікеро-горілчаного заводу.
Нагороджений знаком «За заслуги
перед Луганщиною» та медаллю
«За заслуги перед Луганщиною»
II ст., орденами «Знак Пошани»,
«За заслуги» III і II ст.**

Я народився і провів свої дитячі роки в містечку Стаханові. Коли закінчував школу, старший брат уже навчався в Луганському сільськогосподарському інституті. Саме він, а ще загальні збори сім'ї, і порадили мені вступати до Луганського машинобудівного інституту. Студентом цього вузу став у 1969 р. Незважаючи на те, що добре навчався у школі, на вступних іспитах, на жаль, отримав одну трійку, яка й позбавила мене права на стипендію в першому семестрі.

Це було неабияким ударом для мене, адже моя велика сім'я — три брати, мати-домогосподарка, не мала змоги матеріально допомагати мені. Тож довелося разом із товаришами по кімнаті гуртожитку у вільний від занять час розвантажувати й навантажувати вагони, автомашини тощо. Нелегко це було. Але ж потрібно було якось вистояти, отримати знання.

У зимову сесію склав усі іспити на «добре» й «відмінно» і вже у другому семестрі першого курсу отримував стипендію 30 карбованців. На той час це були немалі гроші. Хоча, звичайно, вони не на багато поліпшили моє матеріальне становище. Пригадую, як це важко навчатися і працювати фізично, але молодечі завзяття, енергія і здоров'я перемагали лінощі, втому та біль у м'язах.

На все життя запам'ятався ритуал посвячення у студенти Луганського машинобудівного інституту. Першокурсники пофакультетно колонами під мідь духового інститутського оркестру йшли до пам'ятника В. І. Леніну — покладали квіти, потім прямували в БК ім. Леніна, де відбувалися урочисті збори першокурсників, виступали представники партійних та громадських організацій, промислових підприємств, випускники 30-х років минулого століття та ін. Представник ректорату, професор В. І. Калашников будував свій виступ так, щоб сказати: «...Ось так В. І. Ленін входив до зали, де відбувалася комсомольська конференція». У цей час гасло світло і по залу йшов до сцени «Ленін» (загримований артист Луганського драматичного театру). Звичайно, це було несподівано, ефектно й емоційно. «Ленін» піднімався на сцену, проголошував коротку промову, яку закінчував словами: «...Учитись, учитись і ще раз учитись». Потім роздавали подарунки студентам, які здали вступні іспити на «відмінно», решті — залікові книжки та студентські квитки, а також нагрудні знаки інституту. Кожен факультет мав свій колір значка: механічний — сірий, транспортний — зелений, енергомашинобудівний — блакитний, металургійний — червоний і факультет АПП — білий. Ми носили їх із гордістю, особливо під час річного підбиття підсумків — це навчання і наука, спорт і художня самодіяльність, трудові семестри. Мрією кожного факультету було посісти перше чи друге місце. Ці заходи виховували в нас гордість, патріотизм і бажання досягти ще більших результатів.

Перед завершенням першого курсу ми дізналися, що в інституті проводиться ще й третій трудовий семестр, так зване трудове виховання молоді. Створюються студентські будівельні загони. Вони працювали в області, на цілих землях Казахстану, БАМі, в районах видобування нафти, в Криму та ін. Не можна сказати, що їздити у студбудзагони було модно. Їх бійцями ставали, як правило, студенти із не надто забезпечених родин, а ще, звичайно ж, хлопці, які могли тримати в руках сокиру, молоток, класти цеглу. Конкурс для роботи в будзагоні був великий. Перша вимога — успішне навчання, активна участь у громадському житті факультету й інституту, а також наявність будь-якого будівельного фаху — тесляра, зварювальника, муляра тощо. Студентські будівельні загони насамперед виховують у людини справжню дружбу, як-то кажуть, на віки, взаємодопомогу за будь-яких обставин, а ще — уміння якісно працювати й керувати. Тогочасна справедливість полягала в тому, щоб усе було по-чесному. Школа студентства тих років — сувора саме тим, що нас навчали жити за законом.

На другому році навчання мене призначили старостою групи механічного факультету, в комсомольському бюро факультету відповідав за відбір студентів до будзагону, кожну кандидатуру узгоджував із деканом, комсомольською та профспілковою організаціями. Отже, до закінчення навчального семестру формувався будзагін у кількості від 40 до 100 осіб. Ця практика багато чого мене навчила як керівника. Те, що виробив і виховав у собі в ті роки, застосовую на практиці на своєму заводі зараз.

В інституті роботою будзагонів керував студентський штаб 3-го трудового семестру, який очолював Геннадій Федорович Долганов, а його заступником

був Анатолій Петрович Конський. Отже, у 1971 р. я зі своїм студентським загonom виїхав у Тюмень на будівництво селища для нафтовиків. Запам'яталися «ленінградські білі ночі» (так ми називали ночі на місці будівництва селища). Ніде так, як у цих загонах, не зав'язується міцна чоловіча та жіноча дружба, яку ми не розірвали й нині. Багато студентів-бійців знайшли тут свою долю, закохалися й одружилися і досі дякують долі за ці зустрічі в Тюмені. Я теж знайшов своє щастя у 1972 р. в будівельному загоні, де зустрів свою майбутню дружину Людмилу Прекрасну, до цього часу ми живемо щасливо і раді, що в нас така чудова сім'я. Мій друг А. П. Конський також знайшов там свою любов, як і багато інших бійців будівельного загону.

Ми зводили будинки нафтовикам, школи, лікарні та ін. Одну із вулиць селища Світле його керівництво назвало Луганською в пам'ять про нашу сумлінну працю та громадські заходи, які проводив студентський загін.

Це була своєрідна школа життя. Як армію називають школою мужності, так студентські загони виробляють у нас навички організаційної роботи з маленьким колективом одногрупників, із якими ти разом навчаєшся, а влітку виїжджаєш до студзагону. Тут формується характер людини, її якості і здатність об'єднувати. Це школа ще й у тому розумінні, що ти відповідаєш за результат своєї праці.

Продовжуючи щороку працювати у студентських будівельних загонах, у 1974 р. за ударну працю я і ще один студент були нагороджені урядовим орденом «Знак Пошани». Для мене ця нагорода, яку я отримав у студентські роки, — найдорожча. Трудове студентське виховання я вважаю невід'ємною частиною підготовки спеціалістів, тому робота у студзагонах і названа третім трудовим семестром.

У зв'язку з усім сказаним не можу не згадати тепліми словами нашого ректора Б. П. Румянцева, в якого я багато чого навчився як керівник і як людина. Борис Павлович вважав і завжди казав, що вуз — це не лише навчальний і науковий храм, він має виховувати керівників виробництва, політичних та громадських діячів, а також культурну людину, ерудованого громадянина нашого суспільства, всебічно обізнаного спеціаліста.

Тому в інституті приділялася велика увага студентському самоуправлінню, розвивалась студентська демократія, створювалися студентські деканати, університет суспільних професій, функціонували студентська фотокіностудія, клуб культури, який керував інститутською художньою самодіяльністю, до якої входили драматичний театр, театр мініатюр, театр мім, студентський хорівий колектив, естрадний та духовий оркестри, вокалісти й танцювальні колективи (народних, бальних і сучасних танців). Крім того, були колективи художньої самодіяльності на кожному факультеті, в гуртожитках та будівельних загонах. В інституті працювало багато спортивних секцій, команди яких були переможцями багатьох спартакіад, не лише обласних, а й республіканських. Спортивний клуб підготував багатьох майстрів спорту різного класу. І, як я зрозумів, це давало свої позитивні результати: до навчання та студентської науки студенти почали ставитися сумлінніше та з

цікавістю, отже, підвищилася продуктивність студентської праці.

Навчаючись на старших курсах інституту, я захопився науковою роботою під керівництвом доцента Юрія Олександровича Харламова. Звичайно, мріяв працювати над дисертацією, але життя внесло свої корективи в мою подальшу долю. Під тиском секретаря райкому партії В. І. Квасова мене залучили до комсомольської роботи в райкомі, і я пішов іншою стежкою. Хочу згадати своїх викладачів, із якими доводилося тісно спілкуватися під час навчання у вузі, яких вважаю своїми вчителями, що дали мені путівку в життя. Це З. І. Комісарова, Б. Л. Рябошапко, М. П. Гнедов, О. Г. Ігнатенко та багато-багато інших. Велика їм дяка і низький уклін за їхню працю і прагнення зробити нас висококваліфікованими спеціалістами.

Важким випробуванням для мене були екзаме-наційні сесії, я завжди йшов складати іспити у першій п'ятірці студентів. Мені здається, що в нас в інституті була прогресивна форма визначення знань студентів — автомати. Якщо студент не пропускав занять, активно брав участь у практичних та лабораторних заняттях, вчасно виконував і складав індивідуальні завдання, курсові роботи й проекти, вважаю, що йому цілком можна виставити оцінку за екзамен автоматично. І студенти завжди прагнули отримати автомат — звідси доволі високі відвідуваність та знання. Систематична робота протягом семестру дає глибші й міцніші знання, ніж підготовка до екзамену протягом 2–3 днів. Я глибоко переконаний та перевірів як на собі, так і на своїх одногрупниках, що такі знання швидко забуваються.

Пам'ятаю, як моя дружина захищала дипломний проект, а в червні у нас народився син Дмитро (йому було всього 8 днів). Ми з дружиною під'їхали на авто до корпусу інституту, вона поклала малюка на задне сидіння і пішла захищати дипломний проект, а я дві години кружляв навколо інституту, щоб син не прокинувся. Він витримав це, ось що означає справжній чоловік! Усе це — наші молоді роки, які ми завжди згадуємо з посмішкою та добрими, теплими почуттями.

До цього часу мені вистачало технічної освіти і здібностей керівника, щоб ефективно керувати заводом. Але виникали труднощі під час роботи з товаром і особливо продажу його в сучасних умовах. Тому щоб працювати в сучасних ринкових умовах, щоб стати не лише керівником, а й грамотним продавцем, я пішов навчатися на спеціальність «маркетинг», звичайно ж, у рідному вузі. До того ж жити завжди цікаво, а навчатися — й поготів. Якби можна було прожити знову життя простого студента — я не відмовився б. Така «казка» по-своєму цікава мені, з нашим, іншим, менталітетом часу, що минув.

Звичайно, ми, випускники Луганського машинобудівного інституту, пишаємося своїм вузом, який стрімко розвивається й міцнішає. За короткий період він став стаціонарним вузом, державним університетом, а згодом — Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля.

Vivat Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля!

ДЯДИЧЕВ Валерій Владиславович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту
за спеціальністю «Автоматизація
й комплексна механізація
виробничих процесів» (1986 р.)

Проректор із науково-педагогічної
роботи Східноукраїнського
національного університету імені
Володимира Даля.
Доктор технічних наук, професор

Я вступив до Ворошиловградського машинобудівного інституту на спеціальність «Автоматизація і комплексна механізація машинобудування» в 1981 р. Випускна кафедра цієї спеціальності входила до структури електромашинобудівного факультету, деканат якого знаходився у третьому корпусі інституту. На спеціальності навчалися дві групи. Старостою однієї із груп, а саме Е-111, був я, а старостою іншої групи, Е-112, був Любчик Костянтин Володимирович, який нині є директором однієї з великих компаній у Луганську — «Заводу побутової хімії «ДОННА». У нашій академічній групі навчалось 25 осіб.

Студенти були настільки здібними, грамотними і цілеспрямованими, що вже після першої сесії група Е-111 стала найкращою в інституті і пронесла це звання до закінчення навчання. Доказом цього було те, що з 23 осіб, які закінчили інститут, 16 — із «червоним» дипломом, а троє з них — ще й із почесним дипломом інституту.

Усі п'ять років спільного студентського життя у нас проходили дуже дружно й цікаво. Це при тому, що в кожного старости у журналі був підшитий наказ ректора, де повідомлялося: якщо студент пропустив без поважної причини понад 12 годин навчальних занять, він підлягає відрахуванню з інституту. Тому ми, як і всі студенти, встигали і вчитися, і не пропускати занять, і вчасно складати сесію.

Починаючи з другого курсу, в нашій групі відокремилися спеціалісти з певних дисциплін. Якщо потрібно було складати, наприклад, колоквиум із фізики, ми знаходили вільну аудиторію, і наш спеціаліст-одногрупник виходив до дошки і проводив консультацію із цієї дисципліни з усією групою. Так само було й з іншими дисциплінами. Напевне, завдяки цій дружбі, цьому взаєморозумінню ми всі, пройшовши крізь тяжкі роки перебудови (закінчили інститут у 1986 р.), становлення ринкових відносин, не втратили себе у цій круговерті подій і посіли гідне місце у нашому суспільстві й державі.

Часто на лекціях я наводжу нинішнім студентам приклад наших взаємин у студентській групі і в сучасному житті. Це були чудові студентські роки, коли ми допомагали один одному безкоштовно, безкорисливо, просто тому, що ми — одногрупники. Я пригадую слова нашого друга Геннадія Олександровича Коржа, який на зустрічах групи Е-111 завжди казав: «Минуть роки, кожен із нас досягне певних вершин у своїй кар'єрі: хтось стане начальником і сидітиме у великому, світлому кабінеті, у його приймальні буде суворий секретар. І якщо я прийду до цього начальника, мені не доведеться чекати у черзі в приймальні, він просто вийде і скаже: «Геннадію Олександровичу, заходь, я дуже радий тебе бачити!». Це означатиме, що кожен із нас залишився людиною, другом». До сьогодні не було ще жодного випадку, коли ми, колишні одногрупники, не допомогли б один одному, адже університетська дружба — найміцніша.

Через роки, часто збираючись разом (а деякі з нас живуть і за кордоном), ми замислювалися над тим, що у важкі (1987–2000 рр.) ніхто із нас жодного дня не працював на базарі, як це довелося робити багатьом, хто закінчив інститут. Усі одногрупники працюють за спеціальністю, в державних органах, стали керівниками підприємств і організацій. Одноголосно ми дійшли висновку, що все це завдяки тим твердим знанням, які ми здобули в інституті, завдяки прагненню та бажанню їх отримати, що не властиво нинішнім студентам.

У зв'язку з цим, хотілося б згадати наших викладачів, завдяки яким ми здобули не лише якісні знання зі спеціальності, а й життєвий досвід, зрозуміли необхідність бути порядними, пунктуальними, обов'язковими і чесними. Мені запам'ятався один випадок: коли я був старостою групи, я щотижнево мав приходити у деканат на старостат. Деканом у ті роки був Шуле Гельмут Християнович. Усі збиралися на призначений час. Одного разу я запізнився рівно на одну хвилину. Гельмут Християнович подивився на годинник і промовив: «Молодий чоловіче, сьогодні Ви запізнились на одну хвилину, і я роблю висновок, що Ви не поважаєте мій час і час Ваших товаришів. Надалі прошу, якщо Ви запізнились, краще не заходьте!».

Це до того, що старостат був розписаний похвилинно і тривав усього десять хвилин. У кінці декан казав: «Я більше нікого не затримую, потрібно цінувати свій час і час інших!». Уже потім, коли я сам працював у деканаті заступником декана, а згодом і деканом, часто згадував ці слова і намагався так само застосовувати їх у житті. Багато здобутих знань і гарних спогадів пов'язано з викладачами: Л. В. Капустою, М. Ф. Смирним, Л. М. Майською, А. В. Верховодовим, В. А. Коцюбою, В. Д. Шумовим, В. В. Левіним, В. А. Анісімкіним, В. Г. Буряком та іншими. У результаті з багатьма з цих людей мені довелося працювати у стінах нашого університету.

Не можу не відзначити, що неоціненного досвіду в роботі і в житті я набув, працюючи з видатними людьми, вченими, професорами. Спочатку з Борисом Миколайовичем Локотошем, який був моїм науковим керівником. Потім — із Віталієм Олександровичем Ульшиним, який був деканом факультету. Тепер — із видатною людиною нашого університету, міста, країни — ректором Олександром Леонідовичем Голубенком. Завдяки йому я зрозумів, що не можна просто працювати, потрібно працювати в команді і лише на результат. Не можна просто прагнути поставленої мети, а потрібно тонко відчувати ситуацію і дбайливо ставитися до колег та тих, хто тебе оточує. Також я зрозумів: якщо доля зводить тебе з такими неординарними людьми, варто у них учитися, набиратися досвіду і бути вдячним, що таке стало можливим.

До того ж сьогодні, в епоху інформатизації та глобалізації суспільства, чи не найактуальнішим є вміння швидко вчитися, оперативно реагувати на всі зміни, які трапляються у системі вищої освіти. І я дуже радий, що основні напрями моєї роботи — інформатизація і міжнародна співпраця — повністю відображають динаміку сучасного життя. Озираючись у минуле, я можу з упевненістю сказати,

що ми зробили дуже багато. Якщо п'ятнадцять років тому ми й уявлення не мали про Інтернет, то тепер до послуг наших студентів — можливість виходу в Інтернет через точки доступу Wi-Fi, сучасні комп'ютерні класи, мультимедійні лекційні аудиторії.

Активно розвивається і міжнародне співробітництво: університет входить до різних асоціацій, налагоджені у нас і контакти з багатьма закордонними вищими навчальними закладами, що дає можливість збільшити мобільність наших студентів і викладачів. Окрім того, ми переходимо на європейські принципи втілення наукових дослідів: готуємо і реалізовуємо проекти, не без успіху беремо участь у конкурсах на отримання грантів. Доказом визнання нашого університету на міжнародному рівні є той факт, що у нас навчається багато студентів-іноземців із 24 країн світу. Потрібно зауважити, що кількість іноземних студентів невпинно зростає, а це, безумовно, свідчить про їхню зацікавленість у здобутті якісних знань.

Усе, що ми робимо у напрямку свого розвитку, технічного вдосконалення, міжнародного визнання університету і розвитку його як авторитетного наукового центру, ми робимо заради майбутнього Далівського університету, заради майбутнього незалежної України — заради наших студентів, які мають здобувати виняткові, якісні знання і увесь спектр можливостей для подальшої самореалізації.

Саме тому мені дуже хотілося б, аби до 90-річчя нашого університету ці невеликі спогади стали скромним, але важливим внеском у відродження історичної пам'яті, формування патріотизму в молоді, поваги до творчих справ людей, які створили і примножили авторитет нашої alma mater, і відповідальності за збереження історико-культурної спадщини нашого Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

ЄФРЕМОВ Олександр Сергійович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту
за спеціальністю «Гідравлічні
машини й засоби автоматизації»
(1978 р.)

Народний депутат України,
голова фракції Партії регіонів
у Верховній Раді України.
Нагороджений орденами
«За заслуги» I, II і III ст.
Кандидат економічних наук

Хочеш — не хочеш, а доводиться визнати: випадок у житті людини відіграє дуже важливу роль. Правду кажуть: покірного доля веде, а не-покірливого — тягне. Але, зізнаюся, ні над чим таким у свої дев'ятнадцять років особливо не замислювався, хоча вважався серйозним хлопцем. Закінчивши з «червоним» дипломом технікум транспортного будівництва, чітко розумів: освіту треба продовжувати! Втім, так само чітко уяснив і інше — у хлопчика з Камброда «волохатої лапи» немає й бути не може. Якщо вже й сподіватися на щось, то лише на свою наполегливість.

Із такими думками і йшов здавати документи до приймальної комісії машинобудівного інституту, щиро думаючи, що кращого факультету, ніж транспортний, бути не може! А вже інститут... Саме тоді з'явилося відчуття — Інститут (не даремно пишу з великої літери!) — це не поштова адреса, не територія, не будівля й споруда, це Храм науки, а право туди ввійти на рівних — щастя. І люди, що працюють у цьому храмі, не просто громадяни твоєї країни, а особистості вищого порядку, тому що служать науці й можуть робити те, чому тобі ще треба навчитися.

Це почуття не полишає мене й нині. Зовсім нещодавно один зі знайомих, який багато досягнув у житті і, справді, є людиною неординарною, зопалу дозволив собі сказати зайве стосовно своїх учителів. І багато втратив у моїх очах, тому що не можна так ставитися ні до Храму, ні до його служителів. Бог знань покарає...

А на транспортний факультет я так і не вступив. Біля приймальної комісії зіштовхнувся, у буквальному значенні слова, з деканом факультету автоматизації виробничих процесів Миколою Григоровичем Цоєм. Ви — мій студент! За якимись невідомими ознаками він визначив це і, не пошкодувавши часу на незнайомого хлопчиська, розповідав добрих півгодини про те, що це за диво — автоматизація.

Шкода, уже немає з нами Миколи Григоровича — не можна йому ще раз сказати, який я вдячний йому за знання й за науку. Роки, проведені спільно, стали школою, яка виліпила з мене спеціаліста, керівника й, напевно, багато в чому людину, яка розуміє, що не мішура головне, а внутрішня сутність, здатність вірити в себе, в обрану справу, здатність гідно зносити всі примхи долі.

До речі, перший удар отримав на початку навчання у вузі. З'ясувалося, що я, незважаючи на свій статус «першого учня», не так уже й добре знаю хімію. Не вистачало наявного багажу знань, та й легко засвоювати предмет на лекціях не виходило — не давався! Цілком ясно, світила незадовільна оцінка в сесії, а там... Перспектива страшно гнітила й не обіцяла нічого хорошого. Правда, було розуміння: ніхто не допоможе, якщо сам не зроблю! Дуже розлютившись сам на себе, взяв підручник і, витративши на підготовку більшу частину відведеного перед сесією часу, визубрив його практично напам'ять. Що й продемонстрував екзаменаторові, жваво відповівши на всі питання по білету. Але й сьогодні я вірю: запропоновані завдання я успішно вирішив із переляку. Буває й таке... «Що ж ти раніше морочив мені голову?» — здивовано мовив викладач, виводячи в заліковці «п'ятірку».

Таких забавних історій про себе будь-який студент згадає багато, також практично кожен погодиться: інститутське життя — це щось зовсім особливе, насичене і емоціями, і подіями. Це час, коли починаєш почувати себе по-справжньому дорослим і вже сприймаєш життя як відповідальність і перед собою, і перед людьми. Я дуже вдячний всьому професорсько-викладацькому складу за те, що вони створили у вузі ту особливу атмосферу, що дозволяла людині вірити й у свої можливості, і у свій безмежний розвиток. Прагнення зробити більше, краще, ефективніше, ніж інші, підтримувалося й культивувалося. Причому не лише морально.

Я знаю це по собі, тому що, як тоді писалося в характеристиках, «успіхи в навчанні й велика громадська робота» були оцінені Ленінською стипендією, а ще 40 карбованців мені платили за те, що я активно займався науковими дослідженнями. Це віталося викладачами, які придивлялися до перспективних і мислячих студентів, прагнучи прищепити їм бажання конструювати,

винаходити, здійснювати дослідження, чудово розуміючи: інститут повинен готувати не «освітянщину», не власників дипломів, а технічну еліту для країни. При цьому в наукових дослідженнях знижок не робили — сприймали як молодих колег і запитували за результат роботи як із колег. А те, на якому ти курсі — твоя справа...

У підсумку простий студент отримував на місяць 140 карбованців, чого на життя цілком вистачало. Відзначу, що коли я прийшов на завод, то дипломованому спеціалісту, повноправному інженерові й молодому «командирові виробництва» зарплату встановили значно меншу — 115 карбованців. До 140 ще треба було працювати й працювати!

Якщо почну перелічувати, за що я вдячний інституту, — доведеться витратити багато паперу. Доведеться згадати, що навіть вірші і музику навчився розуміти саме тут. Чому на мене мав такий вплив технічний, не можу пояснити. Напевно, аура в нього була особлива, й під своє крило він готовий був узяти кожного, хто прагнув до чогось високого.

І сьогодні мені щиро шкода, коли чую, що час романтиків минає, настає час раціоналістів, яких цікавлять понад усе «гроші й харчі хороші». Студентські роки вони сприймають не як можливість закласти фундамент власного інтелектуального розвитку на все життя, а як «чергу за дипломом». Його ж, розглядають як своєрідну перепустку «до годівниці» або елемент престижу. Нехай, мовляв, буде! З гіркотою доводиться визнавати, що такі факти трапляються і кількість «духовних інвалідів» доволі велика. Благодатний ґрунт для такого «інтелектуального інфантізму» — контрактна система освіти і своєрідні відносини між поколіннями у нашій країні. «Батьки» платять, думаючи, що «діти» творять собі дорогу в життя, а діти мало замислюються про майбутнє.

Втім, це не означає, що треба сприймати все як належне і нічого не робити, щоб виправити ситуацію. Ми, як і раніше, визнаємо престижність вищої освіти, пишаємося її рівнем. І навіть інтеграція

в Євросоюз, така бажана для нас, має починатися з освіти. Наші вищі навчальні заклади мають пройти атестацію на відповідність євростандарту. Робити це доведеться, якщо хочемо, щоб нас сприймали як рівних, а дипломи наші котирувалися в різних країнах. Щоправда, по-моєму, тут не можна сліпо копіювати лише західний досвід. І в нас маса чудових напрацювань і методик, від яких відмовлятися не варто. Вони ще знадобляться!

Інша справа, що й відмовлятися від знань великого світу в жодному разі не можна. І брати їх треба не малими частинами, а рішуче, повною мірою. Такого друга й помічника кожного, хто бажає здобути знання, як Інтернет, у часи мого студентства не було. І відкритих кордонів, коли навіть не столичний вуз може запросити до себе на курс лекцій справжнє вчене світило хоч із просторів Батьківщини, хоч із-за кордону — теж. Коли я сьогодні дивлюся на те, як жваво будуються нові інститутські корпуси, на облаштування яких витрачають зовсім нерядові матеріали, я радію. Адже Храм науки повинен бути гарним. Але куди більше задоволення отримав би від того, коли б дізнався, що студенти мають можливість слухати тих, чиї імена лунають у галузях знань, грані яких вони збираються гризти. Побільше б нашим нинішнім студентам ентузіазму! Запрошують же заклади культури до себе «зірок» на сезон і на тривалі гастролі, для постановки спектаклю чи диригування... А таке технічне диво, як сучасне телебачення, могло б лекції великих учених зробити надбанням і для наступних поколінь учнів.

Навряд чи варто навіть говорити, як підвищило б усе це престиж навчання. Але ж не за горами той час, коли не просто вища освіта, а саме престижна вища освіта буде ключем до успіху. «Бренд» — він у цій сфері бренд. Оксфорд, Ітон, Сорбонна, Кембридж, Гарвард — вони не завжди звучали так лунко, як нині.

І хто знає, які назви ще додадуться, якщо правильно підійти до теми.

*«Освіта — це те, що більшість отримують,
дехто передає і лише небагато хто має»
(Формула освіти за Карлом Краусом)*

ЗАБЛОДСЬКА Інна Володимирівна

Випускниця
Ворошиловградського
машинобудівного інституту за
фахом «Економіка та планування
матеріально-технічного
постачання» (1989 р.)

Директор Луганської філії
Інституту економіко-правових
досліджень НАН України.
Доктор економічних наук,
професор

Після закінчення восьми класів я вступила до Ворошиловградського технікуму громадського харчування та закінчила його у 1985 р. з відзнакою, завдяки чому мене відразу зарахували до Ворошиловградського машинобудівного інституту на спеціальність «Економіка та планування матеріально-технічного постачання».

Ворошиловградський машинобудівний інститут зіграв вирішальну роль у житті багатьох українців, зокрема й моєму.

Під час навчання в інституті я виконувала обов'язки старости групи та була Ленінським стипендіатом, очолювала студентський науковий гурток. У 1989 р. закінчила інститут з відзнакою і мене запросили обійняти посаду молодшого наукового співробітника у науковому секторі кафедри «Управління матеріальними ресурсами» Луганського машинобудівного інституту. Така подія була неочікуваною для моєї професійної спрямованості, бо у родині ніхто не займався науково-педагогічною діяльністю. Тому зробити вибір було непросто. Адже з 1993 р. я навчалася в аспірантурі за спеціальністю «Маркетинг» Східноукраїнського державного університету, а з 1996 р. працювала асистентом цієї кафедри.

Стрімкий розвиток кар'єри безпосередньо пов'язаний із динамічним розвитком Ворошиловградського машинобудівного інституту, який став справжнім передовим університетом. У 1998 р. я захистила кандидатську дисертацію у науковій раді університету за спеціальністю «Підприємство, менеджмент та маркетинг» і з 1999 р. почала працювати доцентом на кафедрі «Маркетинг». Сьогодні я продовжую активно займатися науково-дослідною діяльністю, беру участь у багатьох вітчизняних та міжнародних науково-практичних конференціях різного рівня як учений секретар або голова економічної секції. У 2002 р. мене обрали членом-кореспондентом Міжнародної академії науки й практики організації виробництва та членом Української асоціації маркетингу (УАМ).

Крім наукової, я займаюся громадською роботою: очолюю факультетську профспілкову організацію університету. Державні органи влади і безпосередньо Міністерство освіти та науки України неодноразово нагороджували мене грамотами, дипломами і похвальними листами за плідну працю та за особистий внесок у розвиток науки.

Завдяки участі СНУ ім. Даля у Президентській програмі з перепідготовки управлінських кадрів («Initiative Ukrainian») та у програмі Європейського союзу з підготовки менеджерів TACIS MTP-4 (Managers training programmer) з компоненту «Підтримка розвитку і вдосконалення діяльності українських підприємств» я отримала сертифікати міжнародного рівня і статус європейського експерта. Працюючи на підприємствах України бізнес-тренером та відчуючи нестачу знань із юриспруденції, у 2006 р. здобула другу вищу освіту, закінчивши Луганський державний університет внутрішніх справ (спеціальність «Правоохоронна діяльність», кваліфікація юриста).

Згодом мені запропонували працювати ученим секретарем Луганської обласної науково-координаційної ради Донецького наукового центру НАН і МОН України, яку очолює О. Л. Голубенко.

Сприятливі умови праці, створені в університеті та на кафедрі «Економіка підприємства», дозволили мені у 2008 р. захистити докторську дисертацію в Інституті економіко-правових досліджень НАН України за спеціальністю «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка».

Написала понад 100 наукових робіт, зокрема сім монографій та чотири навчальних посібники. Керую аспірантами і здобувачами.

Зараз працюю на посаді директора Луганської філії Інституту економіко-правових досліджень НАН України та керую фундаментальними та прикладними дослідженнями з найважливіших економічних проблем.

Університет — мій друг і наставник. Слава тобі наша alma mater!

Я народився 25 вересня 1947 р. в Луганську (тоді — Ворошиловград) в родині професійних учителів. Тому й сам, на якій би посаді не працював, не полишаю педагогічної діяльності.

Упродовж 1954—1962 рр. навчався у сш № 12 та 1962 р. вступив до машинобудівного технікуму. Паралельно з навчанням у технікумі 1964 р. екстерном закінчив заочно середню школу та 1965 р. вступив до Ворошиловградського машинобудівного інституту за спеціальністю «Електричні машини і апарати».

У роки навчання проявив свою цілеспрямованість — отримував лише відмінні оцінки та займався науковою роботою під керівництвом завідувача кафедри доцента І. А. Дидоренка та старшого викладача І. В. Дубовського.

Після закінчення у 1970 р. інституту з відзнакою працював у відділі головного конструктора Луганського тепловозобудівного заводу, після служби в армії — на кафедрі електричних машин і апаратів ЛМБІ (нині — кафедра електромеханіки Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля), де за 30 років пройшов шлях від інженера до завідувача кафедри. 1977 р. під керівництвом доцента В. О. Карташяна захистив кандидатську дисертацію, працював відповідальним секретарем приймальної комісії інституту. У 1980 р. став доцентом і пройшов навчання на факультеті підвищення кваліфікації у Московському енергетичному інституті, де під керівництвом корифеїв електромеханіки, професорів І. П. Копилова та А. В. Іванова-Смоленського, розпочав роботу над докторською дисертацією. За програмою IREX (електротехніка) стажувався в Університеті Кентуккі (1983—1984) у всесвітньо відомого американського професора С. Насара, за той період опублікував чотири статті у престижному міжнародному журналі «IEEE Transactions on Magnetics».

З 1989 р. працював на посадах проректора Луганського машинобудівного інституту (згодом — університету) з міжнародних зв'язків (1989—1990), навчальної роботи (1990—1997) і наукової роботи (1997—1998), протягом 1994—2002 рр. — паралельно із завідуванням кафедрою електромеханіки. 1993 року мені було присвоєно звання професора, а 1996-го — присуджено науковий ступінь доктора технічних наук.

Як переможець конкурсу на довгостроковий державний грант США за програмою Fulbright у сфері організації освіти 1997—1998 навчального року працював в університетах Кентуккі та Техасу.

У листопаді 2002 р. колектив Кременчуцького державного політехнічного університету (КДПУ) обрав мене ректором. На цій посаді я працюю і зараз.

Творчі та організаційні здібності завжди дозволяли мені створювати наукові й управлінські колективи з вирішення нагальних завдань як у галузі науки, так і в організації навчально-методичної роботи.

Будучи відомим фахівцем з електромеханіки, на основі розвинення та узагальнення методології проектування електромагнітних сепараторів займаюся особисто та очолюю наукову, конструкторську і практичну роботу з удосконалення і розробки цих пристроїв, упровадження цілої низки принципово нових конструкцій яких на підприємствах України і СНД дало значний економічний

ЗАГІРНЯК Михайло Васильович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту
за спеціальністю «Електричні
машини і апарати» (1970 р.)

**Ректор Кременчуцького
державного університету імені
Михайла Остроградського.
Радник голови Рахункової палати
України, доктор технічних наук,
професор, заслужений діяч науки
і техніки України.
Кавалер ордена «За заслуги»
III ст., нагороджений орденами
«За заслуги» II і III ст., Почесною
грамотою Кабінету Міністрів
України, знаками «Відмінник
освіти України», «Винахідник
СРСР»**

Студентська
наукова
конференція
(1970 р.)

Кафедра електромеханіки Східноукраїнського державного університету (1996 р.)

На урочистостях із Президентом НАН України
Б. Є. Патеном (2006 р.)

ефект і відзначено медалями ВДНГ СРСР та України. Під моїм керівництвом і за безпосередньої участі запропоновано і реалізовано на практиці напрям підвищення енергетичних характеристик асинхронних електродвигунів завдяки використанню нових конструкцій ротора, а також поліпшення масогабаритних показників вибухобезпечних електродвигунів шляхом реалізації нових високоефективних систем охолодження. Створені нові конструкції електродвигунів захищені авторськими свідоцтвами СРСР, патентами України і Росії та впроваджені у виробництво на Первомайському електромеханічному заводі.

Маю понад 300 наукових робіт, 41 авторське свідоцтво та 20 патентів на винаходи. Серед моїх публікацій чотири монографії, вісім брошур, 102 праці видано за кордоном, зокрема в таких відомих виданнях, як IEEE Transactions on Magnetics (США), COMPEL: The International Journal for Computation and Mathematics in Electrical and Electronic Engineering (Великобританія), Electromagnetic Field in Electrical Engineering. Oxford: IOS Press (Великобританія), Computer Engineering in Applied Electromagnetism. Springer (Нідерланди).

Широко відомі науковій громадськості такі монографії «Шкивные магнитные сепараторы» (Київ: Техника, 2000), «Зарубежные конструкции магнитных железоотделителей» (М.: ЦНИИТЭИтяжмаш, 1988).

Я є членом спеціалізованих учених рад із присудження докторських і кандидатських ступенів у Харківському національному технічному університеті «ХПІ» та Донецькому національному технічному університеті, головою спеціалізованої ради в Кременчуцькому державному університеті імені Михайла Остроградського. Керівник семінару «Електромагнітні та електромеханічні процеси в електричних машинах і апаратах» Наукової ради НАН

України з комплексної проблеми «Наукові основи електроенергетики». Заступник голови Експертної ради з енергетики та електроніки при Державній акредитаційній комісії України. Був керівником восьми кандидатських і консультантом двох докторських дисертацій.

Моя велика наукова робота органічно поєднується з навчально-методичною та адміністративною діяльністю. Під моїм керівництвом та за особистою участю у Східноукраїнському університеті (м. Луганськ) створено й впроваджено ефективну систему навчання іноземних громадян на контрактній основі, яка охоплює всі етапи і всі рівні навчання. Вагомий внесок зроблено у розробку методичних основ ступеневої підготовки, особливо інженерів-електромеханіків. Я опублікував два підручники і шість навчальних посібників із грифом Міністерства освіти і науки України, а також понад 50 методичних видань (у 20 — одноосібний автор).

Мої досягнення здобули визнання не лише в Україні, а й за кордоном. Я є членом почесного наукового комітету Міжнародного симпозіуму «Електромагнітні явища у нелінійних колах» (Бельгія), наукового комітету Міжнародної науково-технічної конференції «Конструювання і технологія волочіння та штампування» (Польща); керівником наукових проектів із дослідження електромагнітних систем у рамках Програми науково-технічної співпраці між Україною і Словенією (2003–2004, 2006–2008). А також — головний редактор «Вісника Кременчуцького державного політехнічного університету», член редакційних колегій журналів: «Известия вузов. Электромеханика», (Росія) «Електротехніка і електромеханіка», «Вісник Східноукраїнського національного університету», «Праці Луганського відділення Міжнародної академії інформатизації», Міждержавного збірника наукових праць «Проблеми економіки и организации производственных и социальных систем» (Росія). Обраний членом Польського

товариства застосування електромагнетизму, Транспортної академії України, Міжнародної академії інформатизації, Підйомно-транспортної академії наук України, Міжнародної академії науки і практики організації виробництва. Є членом Інституту інженерів-електриків і електронників (США), Національного географічного товариства (США).

За плідну науково-педагогічну і громадську діяльність нагороджений орденами «За заслуги» II і III ст., Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, знаками «Відмінник освіти України», «Винахідник СРСР», «За наукові досягнення» та «К. Д. Ушинський». Мені присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

З моменту обрання мене ректором КДПУ робив усе можливе, аби молодий регіональний вуз розвивався прискореними темпами. За останні чотири роки кількість програм підготовки бакалаврів і спеціалістів в університеті збільшилася майже вдвічі, а магістрів — учетверо; ліцензійне поле прийому зросло практично удвічі, а прийом за держзамовленням — утричі; створено спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій, успішно реалізуються міжнародні наукові проекти. За останні чотири роки оргкомітет Міжнародної виставки «Сучасна освіта в Україні» удостоїв КДПУ почесного звання «Лідер сучасної освіти», нагородив однією золотою і трьома бронзовими медалями.

Вершин у прямому розумінні цього слова я досяг і в альпінізмі, яким займаюся понад 40 років. Маю високе звання «Майстер спорту СРСР», є інструктором-методистом першої категорії з альпінізму, суддею національної категорії. Я здійснив більш ніж 150 сходжень, з яких

Національна експедиція «Україна-Гімалаї» (2001 р.)

понад 50 — за маршрутами вищих категорій складності (11 — першосходження та першопроходження). Є учасником багатьох Гімалайських експедицій; неодноразовим чемпіоном і призером чемпіонатів України та СНД; віце-президентом Федерації альпінізму і скелелазіння України; підготував п'ять майстрів спорту й 14 кандидатів у майстри спорту. Нагороджений Асоціацією рятувальних формувань Російської Федерації медаллю «За видаючіся восхожденья», Федерацією альпінізму і скелелазіння України знаком «Первовосходитель». Кавалер ордена альпіністів «Едельвейс» II ст.

Можливо, що саме заняття альпінізмом, де людину цінують лише за діло, а кінцеву оцінку їй виставляє сама Природа, спортом, що вимагає повної віддачі та суворого самоконтролю на кожному етапі, сприяли моїй ефективній і відповідальній роботі в інших сферах діяльності.

КІЛІНКАРОВ Спиридон Павлович

Випускник Луганського машинобудівного інституту за спеціальністю «Технологія машинобудування» (1992 р.)

Народний депутат України,
секретар Комітету Верховної Ради
України з питань європейської
інтеграції

Народився я 14 вересня 1968 р. у Луганську. У 1985 р. закінчив середню школу № 25 і вступив до Луганського машинобудівного інституту. Упродовж 1985—1987 рр., а згодом — у 1989—1992 рр. (1987—1989 рр. — служба в лавах Радянської армії) навчався на механічному факультеті цього вузу, після закінчення якого здобув кваліфікацію інженера-механіка за спеціальністю «Технологія машинобудування». У роки мого навчання машинобудівний інститут мав великий авторитет серед вищих навчальних закладів. Це був не лише навчально-науковий, а й культурний, спортивний центр. Уся молодь у місті знала, що все найцікавіше відбувалося в машинобудівному інституті. Волею долі мені довелося пізнати різнобічну діяльність нашого інституту, і залишається лише підтвердити: у ньому було цікаво не лише навчатися, а й жити. На п'ять років, які, на жаль, збігли швидко й непомітно, інститут став нашим домом. Життя у ньому цілковито захоплювало, і вільного часу практично не було. Самодіяльність, спортивні секції, наукові товариства.

Украї рідко переносилися заняття, матеріал лекцій був ущільнений. Переглядаючи конспекти тих років, навіть дивуєшся, як можна було дати такий великий обсяг матеріалу. Особливе враження на мене справили лекції професора Ю. М. Сурніна. Це був великий фахівець, учений, вихователь. Із ним можна було обговорити різні технічні питання, що виникали. Усі захоплювалися його інтелігентністю, глибоким знанням літератури, музики, театру. Ерудит у всіх питаннях, він просто й дохідливо читав лекції, пов'язуючи матеріал із практикою. Його лекції вирізнялися методичною бездоганністю й логікою.

Я виконував дипломний проект під керівництвом Олега Григоровича Ігнатенка. Це була особлива людина високої ерудиції, інженерної грамотності, великих організаторських здібностей. Він для мене є прикладом всебічно розвиненої особистості.

Інститут прищепив мені навички й уміння самостійно працювати, мислити логічно й цілеспрямовано. Навчання у вузі давалося легко, з багатьох предметів отримував заліки автоматично. Щоліта працював у студентському будівельному загоні. До речі, саме той загін протягом трьох місяців брав участь у будівництві сучасної бібліотеки університету. З великою подякою згадую колишнього декана механічного факультету О. Г. Ігнатенка. З деякими викладачами підтримую стосунки досі.

Упродовж 1997—1998 рр. навчався у магістратурі державного управління Східноукраїнського державного університету і здобув спеціальність магістра державного управління.

Свою трудову діяльність розпочав у 1989 р. вантажником зовнішньої кооперації Луганського автоскладального заводу. У 1992 р. працював на посаді начальника відділу постачання та збуту товариства «Союзавто», згодом, у 1995—1997 рр. — головою комітету у справах сім'ї та молоді Жовтневого райвиконкому м. Луганська.

Я — член КПУ із січня 2001 р. Із цього року вся моя діяльність пов'язана служінню партії та народу.

Я завжди пам'ятатиму свій рідний університет і його путівку в життя, світле майбутнє нашої країни.

На вибір майбутньої професії вплинув мій дядько, який на той час працював на Первомайському електромеханічному заводі імені Карла Маркса. Я тоді розмірковувала: здобуду освіту, повернуся в рідне місто, де мені буде забезпечено місце роботи. Подала документи на механічний факультет тоді ще Східноукраїнського державного університету на спеціальність «Обладнання для обробки металів тиском» і мене зарахували до числа студентів.

Навчалася я у великій і дуже сильній групі. Наскільки пам'ятаю, у нас було п'ять справжніх відмінників. Можливо, така кількість студентів з хорошими знаннями зумовлена наявністю на факультеті кафедри, що спеціалізувалася з художньої обробки матеріалів.

Із вдячністю і теплотою згадую своїх викладачів, зокрема Юрія Борисовича Ледньова, що вів у нас опір матеріалів (дуже цікаві доступні лекції й практичні заняття), а також Едуарда Гурійовича Маквабію. Спасибі йому за високу підготовку з англійської мови, якою я зараз вільно володію. З викладачів моєї кафедри із вдячністю згадую професора Володимира Івановича Дорошка. Його чіткі, відточені лекції, його вимогливість і, відповідно, наші добрі знання. І звичайно ж, незабутні спогади залишила в моїй пам'яті мій улюблений науковий керівник Людмила Олександрівна Рябичева. Ми познайомилися з нею під час лекцій з теорії обробки металів тиском. Нас вражало в цьому викладачеві вільне доступне володіння великим математичним апаратом. Моя магістерська робота була присвячена динамічним розміщувальним процесам. Ми за допомогою методів планування експерименту, яким нас навчав В. І. Дорошко, поставили невеликий експеримент і отримали хороші результати. Я опублікувала свою першу наукову статтю, якою пишаюся й нині.

Після закінчення університету мені запропонували вступати до аспірантури на спеціальність «Процеси й машини обробки тиском» до наукового керівника Л. О. Рябичевої. Тоді я зрозуміла, що написати кандидатську дисертацію — це велика праця, але коли настає час її захищати, тебе охоплює таке почуття перемоги, що всі труднощі швидко забуваються. На жаль, у нашій книгозбірні тоді не було хороших видань технічної літератури, а про журнали як українські, так і іноземні, годі й говорити. Тому, разом з науковим керівником, довелося їхати в Москву, у Всеросійську наукову бібліотеку. Взагалі мені пощастило. Протягом навчання в аспірантурі я була на конференціях у багатьох містах, зокрема Краматорську, Донецьку, Запоріжжі, Києві, Москві й навіть Снежинську, де познайомилася з такими професорами як І. С. Алієвим, Л. Л. Рогановим, Ю. В. Коноваловим, В. М. Варюхіним, Я. Є. Бейгельзімером, М. Б. Штерном, Г. О. Баглюком, відомими у світі фізиками-атомниками.

І досі не забуваються лекції В. К. Суханцевої, яка читала в аспірантурі СХУ ім. В. Даля філософію. Щоб послухати її, відкладала всі свої справи.

І ось, нарешті, я захистилася! Пам'ятаю, що під час захисту дисертації мені ставили дуже багато питань. Звичайно, теоретична робота, багато математики, досить складний експеримент, а захищається жінка. Але все завершилося дуже добре. Я вдячна голові ради Р. І. Рею за те, що він відгороджував мене від не зовсім коректних запитань членів ради.

У 2006 р. за запрошенням мене направили в Японію. Працювала у дослідному центрі надпластичності університету Ібаракі (Research Center for Superplasticity, Ibaraki University), що в місті Хітачі, займалася виготовленням титанових пін для біоімплантів. Нині працюю в Інституті Біоматеріалознавства, Кіото Університет (Institute for Integrated Cell-Material Sciences, Kyoto University), що входить до першої десятки інститутів світу. Працюю над створенням анізотропної культури серцевої тканини з використанням полімерних нановолокон. Робимо спроби створювати багатошарову тканину. Робота дуже цікава й усе також із прикладанням тиску. Тепер їджу у відрядження в Росію, в МДУ, з яким співробітничає наша лабораторія.

Я дуже вдячна викладачам нашого університету й радію його успіхам! З Ювілеєм, мій улюблений університете!

КРАВЦОВА Юлія Вікторівна

Випускниця Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля за спеціальністю «Обладнання для обробки металів тиском» (2001 р.)

**Співробітник Інституту
біоматеріалознавства
м. Осака (Японія).
Кандидат технічних наук**

...Із вдячністю моїм викладачам — Ірина Коваль

КОВАЛЬ Ірина Анатоліївна

Випускниця Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля за спеціальністю «Журналістика» (2007 р.)

Завідувач редакції інформації
Луганської обласної державної
телерадіокомпанії

90 років — поважна дата для людини. Чимало це і для університету. Адже за ці роки вищу освіту встигли здобути безліч людей і величезна кількість підприємств, як у нашій колишній великій батьківщині СРСР, так і в багатьох країнах світу. Про це чимало писали мої колеги й упорядники цього унікального видання, де зібрано безліч архівних матеріалів і створено портрет сьогодення. Я ж хочу неодмінно торкнутися теми існування гуманітарного напрямку Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля, а саме — кафедри журналістики факультету масових комунікацій. Студенти з теплою і вдячністю згадують навчання у виші, а ті, хто здобув саме журналістську чи редакторську освіту, переважно знайшли своє покликання у ЗМІ України. Відкриття багатьох гуманітарних напрямків освіти дало шанс багатьом жителям нашої і сусідніх областей підвищити свою кваліфікацію. За словами випускників, треба бути вдячними професорам О. Л. Голубенку і В. М. Володимирову за те, що вони відкрили кафедру журналістики. Тепер не треба їхати до Києва, Харкова або Воронежа чи Ростова-на-Дону.

Із часом кафедра почала готувати не лише бакалаврів, а й спеціалістів, магістрів журналістів денної та заочної форм навчання та спеціалістів редакторів. Крім того, кафедра навчає за скороченим терміном (екстернат), а також проводить підвищення кваліфікації журналістів за різними напрямками. З 2007 р. талановиті фахівці можуть навчатися в аспірантурі Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля за спеціальністю 10.01.08 — журналістика.

Вдало складені навчальні програми і високий фаховий рівень викладацького складу кафедри журналістики допомагають студентам якнайкраще опанувати знання й навички з профільних дисциплін. Важливо, що на факультеті масових комунікацій підібрано такий колектив однодумців, де поєдналися досвідчені і зовсім молоді, але дуже талановиті люди. Хочу процитувати кураторку багатьох груп як на денному, так і на заочному відділенні, доцента, кандидата педагогічних наук Валентину Іванівну Шпакову: «Навчальний процес для переважної більшості викладачів проходить під гаслом: «Це ми для студентів, а не студенти для нас». Подібне відчуваєш і на лекціях Т. А. Миронової, яка віддає студентам усі свої знання й досвід, але і їх спонукає з такою ж віддачею засвоювати матеріал. З особливою повагою згадують пані Тетяну Анатоліївну ті випускники, які працювали під її керівництвом над дипломними творами. Цікаві теми, нестандартний підхід і кваліфікована методична допомога тим, кому пощастило працювати з нею, набувати нових теоретичних знань, які згодом неодмінно позитивно вплинуть на практичну діяльність. Назву лише кілька тем, щоб читач зрозумів напрямок мислення і рівень поваги до студента. Адже переважна більшість дипломних творів — це нестандартні, підібрані саме для конкретного випускника напрямки першого наукового пошуку: «Інформаційні війни та їх вплив на життя суспільства (на прикладі російсько-українського «газового» конфлікту 2009 р.)», «Концепція та умови існування сучасного видання для школярів», «Составляющая коммуникативного успеха фотографий в общественно-политических СМИ на примере журнала «Корреспондент» займає В. І. Шпакова. Широкий спектр знань, високоморальні світоглядні позиції, терпіння і наполегливість допомагають їй не просто навчати молодь, а й формувати майбутню еліту суспільства.

Високий авторитет має серед студентів старший викладач І. А. Морозова, теж, до речі, наша випускниця. Глибоке знання теорії журналістики і практичний досвід роблять заняття у творчих майстернях особливими.

Навчає і сама весь час навчається асистент М. І. Одінцова. Її заняття з історії української літератури, літературно-художньої критики, літературного редагування, культури української мови та іншої чималої кількості дисциплін насичені цікавим матеріалом та відбуваються на високому творчому рівні.

Ніхто краще за старшого викладача, заслуженого журналіста України Б. О. Москалюка не розповість про газетну журналістику. Особливості комп'ютерної верстки, техніка оформлення газет та журналів, основи теорії та практики фотожурналістики, проблематика газетних виступів, газетно-журнальне редагування — ось те широке коло дисциплін, знаннями з яких ми завдячуємо саме йому.

Мені випала доля самій навчатися в нашому університеті й одночасно працювати разом з іншими випускниками у Луганській обласній державній телерадіокомпанії, яка є базовим підприємством для проходження студентами творчої та переддипломної практики. За останнє десятиліття на радіо й телебаченні працювали переважно випускники Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Особливо «постачальником кадрів» наш університет є для редакцій новин радіо і телебачення. А ті, у свою чергу, — своєрідний трамплін до подальшого розвитку в професії. Навіть сьогодні поруч зі мною на радіо працюють випускники різних років: Андрій Кузнецов, Олександр Марченко, Ярослав Замета, Алла Родигіна. Зазначу, що, обираючи майбутніх співробітників з випускників різних навчальних

закладів Луганська, наша компанія надає перевагу саме випускникам Східноукраїнського національного університету. Це об'єктивна реальність, оцінка роботи кафедри журналістики, адже підготовка молодих спеціалістів нашого вищого навчального закладу відповідає вимогам сучасної журналістики. Вони краще і швидше адаптуються до специфіки роботи редакції, мобільні, ініціативні і творчі особистості, які привносять свіжий погляд і креативне мислення, без чого неможлива робота мовних ЗМІ.

Зазначу, що наявність у Східноукраїнському національному університеті телевізійної студії високого технічного рівня надає йому перевагу над іншими регіональними університетами у підготовці майбутніх спеціалістів. Втім, у подальшому варто звернути увагу на створення радіостудії і постійно діючої студентської радіостанції. Також необхідно розвивати друковані студентські ЗМІ: газети і журнали. Це треба впровадити з огляду на світовий досвід підготовки фахівців, а головне — для підвищення престижу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, який має всі підстави претендувати на звання найкращого вишу України та Європи.

«Готуємо новини». О. Марченко та Я. Замета

А.В. Роговська. Від навчальної телестудії до праці редактора редакції суспільно-політичних програм Донецької обласної державної телерадіокомпанії

КОРОЛЕВСЬКА Наталія Юріївна

Випускниця Східноукраїнського державного університету за спеціальністю «Менеджмент у виробничій сфері» (1997 р.)

Народний депутат України V і VI скликань, голова Комітету Верховної Ради України з питань промислової і регуляторної політики та підприємництва, співголова групи з міжпарламентських зв'язків із Російською Федерацією, віцепрезидент Асоціації платників податків України, виконавчий директор Асоціації товаровиробників Луганщини «Ми»

Я народилася в м. Красний Луч Луганської області. На Луганщині минули мої дитинство та юність. Відмінне навчання у школі, інтерес до громадської діяльності, небайдужість до того, що відбувається у світі, країні, рідному місті завжди допомагали мені пізнавати нове й незвідане. У 1997 р. заочно закінчила Східноукраїнський державний університет за фахом «Менеджмент у виробничій сфері». А в 2002 р. — Донецьку державну академію управління. Навчання у Східноукраїнському державному університеті припало на роки, коли наука демократичної України розвивалася в новому напрямку з огляду на проблеми ринкових відносин, малого й середнього бізнесу й підприємництва, коли молоде покоління мало навчитися будувати нове суспільство, по-новому керувати, мислити, запроваджувати в життя свіжі ідеї, створювати нові проекти й налагоджувати партнерські зв'язки з іншими країнами. Мені довелося вирішувати поставлені завдання, поєднуючи навчання з реалізацією здобутих знань у практичній роботі.

Відразу після закінчення школи я почала важко працювати, поєднувала роботу й навчання. Упродовж 1992—1993 рр. обіймала посаду менеджера в СП «Етко», а протягом 1993—1998 рр. — фінансового директора АТЗТ «Мета». У 1998—2001 рр. була комерційним директором СП «МЕТА Компанії». Упродовж 2001—2006 рр. обіймала посаду голови наглядової ради ВАТ «Луганськхолод». За час мого керівництва підприємством було зроблено чимало: проведено повну модернізацію об'єднання, створено департаменти логістики, збуту, маркетингу, якості, стратегічного розвитку. За результатами загальнонаціональної програми «Людина року — 2004» стала лауреатом у номінації «Лідер середнього бізнесу».

У 2002 р. мене обрали депутатом Луганської обласної ради, секретарем постійної комісії з питань промисловості, будівництва, ЖКГ й торгівлі. За час виконання депутатських обов'язків брала участь у розробці й реалізації обласних програм зі створення й розвитку спеціальних (вільних) економічних зон і територій пріоритетного розвитку. Була головою комісії з питань аналізу діяльності й пошуку шляхів оздоровлення холдингу «ДонбасАнтрацит». У 2003—2005 рр. — член Ради підприємців України при Кабінеті Міністрів України, координатор Луганської регіональної комісії Ради підприємців України. З 2003 р. я є виконавчим директором Асоціації товаровиробників Луганщини «Ми» (на громадських засадах). За час існування Асоціації багато часу приділяла захисту й підтримці місцевих товаровиробників, координації їхньої діяльності, налагодженню міжгалузевої інтеграції, взаємодії органів влади й підприємців, формуванню громадської думки. Упродовж 2006—2007 рр. двічі обиралася народним депутатом України. Була секретарем Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики, членом Постійної делегації в Міжпарламентській асамблеї держав-учасниць СНД, співавтором проекту Постанови Верховної Ради України «Про створення Тимчасової спеціальної комісії ВР України з питань адміністрування ПДВ», автором законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про податок на додану вартість», автором Закону «Про мораторії на закриття шахт, які не виробили свої ресурси». З 2007 р. — голова Комітету Верховної Ради України з питань промислової і регуляторної політики й підприємства; співавтор Закону «Про підвищення престижності шахтарської праці», автор Закону «Про внесення змін у де-

Виступ у Верховній Раді України

Під час офіційного візиту делегації Верховної Ради України до Брюсселю. Зустріч з Хав'єром Соланою

які закони України щодо мінімізації впливу фінансової кризи на розвиток вітчизняної промисловості», Закону «Про внесення змін до Закону України зі спрощення умов ведення бізнесу в Україні». Загалом — автор близько 40 законопроектів. Крім того, я виконую обов'язки співголови групи з Міжпарламентських зв'язків із Російською Федерацією і віцепрезидента Асоціації платників податків України.

Працюючи на різних посадах, я розумію, яке величезне значення має набуття знань і яку роль у цьому плані відіграють вузи (а я мала можливість пройти вузівську підготовку в кількох навчальних закладах). Хочу особливо відзначити Східноукраїнський університет. Викладачі цього вузу дали мені системні й підкріплені теорією навички менеджменту, привчили постійно вдосконалювати й поглиблювати свої знання, прищепили необхідність займатися науковими дослідженнями з економічних питань як на рівні підприємств, так і на рівні питань державної важливості, навчили постійно навчатися.

Особливо хотілося б відзначити трьох наставників, Педагогів з великої літери, які, не шкодуючи свого власного часу, навчали й виховували нас бути патріотами Університету, Луганщини й України. Це О. М. Коняєв — перший президент університету, з теплотою згадую його настанови (у зв'язку з виробничою діяльністю мені доводилося звертатися за порадою до цієї мудрої людини); С. І. Радомський — доцент кафедри менеджменту, керівник моєї дипломної роботи (пригадую, як довго ми з ним дискутували із приводу теми моєї дипломної роботи й, треба сказати, я переконала суворого

керівника — тему ми все-таки змінили), — фахівець із величезним стажем виробничої діяльності, дуже вимогливий викладач і небайдужа людина; І. Р. Бузько — доцент кафедри менеджменту, нині — доктор економічних наук, професор. Саме до Ірини Романівни через три роки після закінчення університету (в 2000 р.) я принесла на рецензію свою першу наукову статтю, присвячену питанням реорганізації системи керування підприємством. І в цей час, як і протягом усіх цих 10 років, наші наукові й творчі стосунки із професором І. Р. Бузько не перериваються. На жаль, я не завжди можу приділити науковій праці стільки часу, скільки це необхідно, але одного разу обрана тема досліджень — питання організаційного й економічного забезпечення трансформаційних процесів на підприємстві — актуальна для мене й сьогодні.

Я продовжую дослідження, свої наукові розробки, думки й пропозиції виклала вже в 20 наукових працях із питань реструктуризації підприємств, підвищення їхньої конкурентоспроможності, удосконалювання системи управління.

Здобуті в університеті знання допомагають мені в моїй діяльності протягом усього життя. Від усієї душі бажаю процвітання й подальшого розвитку моєї alma mater і хочу, щоб Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля став флагманом освіти й науки в Європі й світі. Університет для цього має всі можливості!

Перед спуском до вугільної шахти. Луганщина

КУКСА Дмитро Геннадійович

Випускник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля за спеціальністю «Журналістика» (2005 р.)

Редактор і ведучий програм
Національної телерадіокомпанії
ІРТА

Мрії збуваються, або Навчання — світло

Сліпуче світло прожекторів, пронизливий погляд телекамери, команда «мотор»... Все це в дитинстві здавалося мені таким далеким і незбагненим... Із захватом і величезною увагою стежив за кожним жестом, кожним рухом телеведучих. Слухав їхні голоси, але вслухувався в інтонацію, дивився в обличчя, але вдивлявся в міміку. Так хотілося опинитися по той бік теле-екрана! Хотілося говорити на всю країну, доносити людям правдиву, цікаву, значиму інформацію. Мені хотілося, щоб батьки, дивлячись яку-небудь передачу, з гордістю говорили: «Але ж цей ведучий — наш Син!»

Та це були лише мрії... А в дійсності я навчався у школі й навіть якось неохоче писав твори. Всесвітні лінощі сиділи в мені доти, доки я не відчув свою значимість. Це відбулося після того, як переміг у конкурсі на краший твір за темою «Іду з дитинства до Тараса». Нагородою стала поїздка в Канів — на батьківщину великого українського поета, письменника й художника Тараса Григоровича Шевченка. Ця подорож перевернула мій світогляд і повернула мене до дитячих мрій. Я зрозумів, що спілкуватися з людьми, пізнавати їх характер, світ — це моє. Але коли довелося обирати професію, що вирішила б і визначила б мою подальшу долю, засумнівався. На чашу терезів стала медицина. Мені подобалося допомагати людям, робив це безкорисливо й від душі, але... все ж відчутний був і потяг до другої найдавнішої професії.

Отже, я зважився. Чи то долі було так завгодно, чи все-таки внутрішнє бажання перемогло, але у 1996 р. подав документи до Східноукраїнського національного університету на спеціальність «Журналістика». Та, на жаль, не набрав потрібної кількості балів. Було неприємно, боляче, але я не впав у відчай. Природно, що до мене підкрадалася й хотіла збити з пуття думка про те, що «виходить, це не моє». Але у пам'яті весь час спливали рядки з відомої пісні: «Если я упаду, пытаюсь достать звезду, то я поднимуь ровно столько раз, сколько я упаду», які додавали мені сил. Я не став підлаштовуватися під мінливий світ, втрачати безцінний час і вирішив почати відразу діяти: піти працювати на Рівеньківське телебачення. Зрозуміло, що мені не вистачало знань, але я щосили намагався перейняти досвід у мудрих колег. Звичайно, довелося кілька разів наступати на ті самі граблі, червоніти від сорому або не знати відповіді на поставлене запитання. У мене підкошувалися ноги й пітіли долоні, коли вперше виходив в ефір. А те, що я ворухив бровами, махав руками й репетував, як різаний, досі лишилося в моїй пам'яті і викликає іронічну усмішку.

Не помиляється той, хто нічого не робить, — я завжди це знав. Тому стійко терпів дрібні й великі невдачі в роботі і ставав сильнішим.

Незважаючи на чотирирічний досвід роботи на телебаченні, я все одно відчував гостру нестачу теоретичних знань. Тому у 2000 р. знову вирішив вступити до СХУ, але вже на заочне відділення, адже мав постійне місце роботи.

Отут уже в моїй душі відбувалася внутрішня суперечка з розряду «нехай кажуть»: нехай кажуть, що заочникам диплом потрібний просто як папірець; нехай кажуть, що заочники нічого не вчать і нехай кажуть, що їм не дають ніяких знань. Нехай кажуть! А я вирішив: «хочу й буду!» Чужа думка мені ні до чого. І якщо вже викладачі справді байдуже ставляться до студентів-заочників, то я буду стукати, і мені відчинять двері! Із цією святою впевненістю я й переступив поріг Східноукраїнського університету. Але, на мій подив, переді мною не просто відчинили двері до знань, а й «годували» ними буквально з ложечки. Підготовка до практичних занять мене окрилювала, давала можливість розкритися. На лекціях зовсім не здавалося, що секундна стрілка годинника застигла або він зовсім перестав «цокати». Навпаки, лекції пролітали стрімко, я намагався запам'ятати кожен фразу, кожне слово викладача.

Поради, які давали нам сіячі знань, запам'ятав на все життя й не раз застосовував їх на практиці. Вони воістину безцінні. Я ніколи не забуду пари Валентини Іванівни Шпакової. Вона надзвичайно цікаво викладала світову літературу. Студенти її, чесно сказати, заслуховувалися. Як тільки

Валентина Іванівна входила в аудиторію, ми відразу ж всідалися зручніше й застигали, передчуваючи новий матеріал.

Ще б відзначив радіожурналістику, яку вів Олександр Михайлович Кошак. Він ділився своїм професійним досвідом і якимось по-особливому підходив до навчального процесу: для нього головним був не переказ студентом тексту з підручника, а щоб студент розумів, про що говорить, уявляв собі сказане. Іноді могло здатися, що в нас із цим викладачем не лекція відбувається, а задушевна бесіда.

Багато дисциплін за фахом читала в нас Ірина Анатоліївна Морозова — молода викладачка. Але всі студенти її поважали. Суворі, але справедливі, Ірина Анатоліївна намагалася дати нам якнайбільше інформації, показати, яка ж вона багатогранна й багатоліка, ця журналістика.

Разом із викладачами ми брали участь у цікавих проектах, що дозволяють здобувати професійні знання за межами аудиторій. Так коли кафедра виграла грант Посольства США із програми «Стажист», ми проходили майстер-класи у кращих журналістів України і придбали власну навчальну телестудію. У тому ж р. разом із професорами України, США, Росії й у тісному співробітництві з Академією української преси (президент — професор, доктор філологічних наук В. Ф. Іванов) брали участь у I Міжнародній науково-практичній конференції «Комунікативні аспекти журналістики й книговидання регіону: теорія й практика», за результатами якої був надрукований перший випуск збірника наукових праць «Курсив — Луганськ», у якому вміщено публікації не лише вчених, а й студентів.

Я намагався усмоктувати в себе, як губка, все, що чув на парах. І зараз, сидючи за столом під час ефіру з ким-небудь із видатних політиків, не відчуваю дискомфорту, різниці в соціальному становищі. Адже в університеті нам повторювали багато разів: «Не можна прагнути виглядати зіркою поряд із робітником або розгублюватися в розмові з депутатом, міністром, навіть президентом». І це справді так. Фраза, сказана викладачами, інтерпретує вірш Кіплінга «Оставайся прост, бесідує з царями, оставайся чесний, говорячи з толпою». На перший погляд, це твердження видається простим, але поводитися відповідно до цього правила не так уже й просто. Адже всі ми люди, і можемо бентежитися, переживати, боятися. Але телеведучому ці слова потрібно викреслити не лише з лексикону (стосовно себе), а й із серця.

На роботі мені доводилося потрапляти в різні непередбачувані ситуації, коли здавалося, що з них не можна гідно вийти. Але й тут допомагав Університет. Мене навчили багато чого, і я щиро вдячний викладачам.

Запам'ятався випадок, коли у студію прийшов гість, який не відповідав на жодне моє запитання. Я вже починав нервувати, адже розумів, що ми ходимо по колу. Переходив від одного запитання до іншого, але однаково мій співрозмовник наполегливо уникав відповіді. Наприкінці передачі мене осінило (насправді пригадалися золоті слова викладача з тележурналістики

Медведевої): «Підбиваючи підсумок, слід зазначити, що наш гість не дав жодної відповіді на поставлені питання...». Ця фраза на перший погляд може здатися доволі банальною. Але вона є своєрідним містком між ведучим і телеглядачем. Адже глядач завжди бачить, коли ведучий підіграє гостеві або лукавить. А це, звісно, виставляє журналіста в невідгідному світлі. Тому слід завжди бути гранично чесним в ефірі, неупереджено підсумовувати сказане.

В університеті нам повторювали, що потрібно любити не себе на телебаченні, а телебачення в собі. Зараз я відчуваю, що настільки з ним злився, що вже не уявляю себе без телебачення. Навіть у вихідні дні думаю про роботу. Причому аж ніяк не негативно, типу: «ох-ах, незабаром понеділок, день набридливо насуплений...», а навпаки, я чекаю початку трудового тижня, придумую цікаві теми для передач.

Буває важко після відпустки: виходиш на роботу й забуваєш, як говорити в камеру «здрасуйте». Це як у піаністів, які давно не сідали за інструмент. Вони забувають, як грати, але варто їм лише торкнутися клавіш — все, вони розігралися.

Звичайно, тележурналістика має і свої недоліки. Так доводиться цілими днями сидіти перед комп'ютером, втомлюються очі, а під час ефіру засліплюють яскраві софіти. До цього звикаєш, але іноді вдома хочеться просто побути в тиші, темряві й гордій самотності.

Я не обмежую себе лише тележурналістикою. Хоч у моїй добі стільки ж годин, як і в інших, але мене вистачає на все. Як-то кажуть, «що більше ти робиш, то більше ти встигаєш». У 2006 р. мені запропонували спробувати себе на радіо «Європа плюс». І з першого червня цього року я веду «Новини». Замолоду працював позаштатним кореспондентом у газеті. Це був мій дебют у журналістиці.

Будучи студентом, я не міг припустити, що мені запропонують роботу в рідному університеті. Це було для мене дуже почесно! Тепер я заходжу в аудиторію не як студент, а як викладач. І мені приємно, що зараз і я можу поділитися своїми знаннями з іншими, прищепити студентам любов до предмета, професії.

Як викладач намагаюся бути справедливим, враховую знання, завзятість студентів, їхнє бажання вивчити дисципліну. Якщо бачу вогник в очах, прагнення — цій людині я завжди піду назустріч. Звичайно, розумію й тих, хто потрапив у групу не з власної волі, а просто приплив за течією. У житті буває всяке. І я до всіх ставлюся з розумінням.

Сліпуче світло прожекторів, пронизливий погляд телекамери, команда «мотор»... Все це в дитинстві здавалося мені таким далеким і незбагненим...

А зараз... що це? «Мрії збулися» чи наполегливість, непохитність, терпимість і сила волі при досягненні своєї мети? Так чи так, але все, що я зараз маю: робота, знання, навички, досвід, репутація є не лише моєю заслугою. Значна частка досягнутого мною належить моїм викладачам. Правду кажуть: навчання — світло, зелене світло. І воно дало мені дорогу в життя.

КУНЧЕНКО Олексій Петрович

Випускник Рубіжанського філіалу Ворошиловградського машинобудівного інституту за спеціальністю «Машини й апарати хімічних підприємств» (1976 р.)

Президент ЗАТ «Сєверодонецьке об'єднання «Азот».

Народний депутат України V скликання.

Нагороджений орденами «За заслуги» III та II ст., медалями «За заслуги перед Луганщиною» III та II ст., Почесною грамотою Міністерства освіти України

Народився я 23 грудня 1952 р. в м. Сєверодонецьку. Закінчив у рідному місті середню школу № 10. У 1971 р. вступив на механічний факультет Рубіжанського філіалу Ворошиловградського машинобудівного інституту.

Важливу роль у моєму становленні як фахівця й особистості відіграли викладачі університету, зокрема професор, завідувач кафедри «Машини й апарати хімічних підприємств» М. Я. Розкін, доцент, засновник спеціальності «Машини й апарати хімічних підприємств» М. С. Гаврилов, доцент, один з організаторів системи вищої освіти в м. Сєверодонецьку, доцент В. Я. Стороженко, який згодом очолив Інститут дистанційного навчання Сумського державного університету, та багато інших. Ще студентом я почав займатися науковими дослідженнями. Брав участь у науково-технічних конференціях різного рівня. Протягом трьох років навчання очолював студентський профком.

У 1976 р. отримав диплом про вищу освіту за спеціальністю «інженер-механік». Після демобілізації з лав Радянської армії, у грудні 1977 р., вирішив працювати на Сєверодонецькому виробничому об'єднанні «Азот» — одному з найбільших підприємств хімічної галузі України.

Спочатку обіймав посаду майстра з ремонту цеху похідних вінілацетату, згодом — механіка цеху ацетальдегіду. У 1982 р. мене обрали головою профспілкового комітету колективу хіміків виробництва ацетилену-вінілацетату.

З'ясувалося, що робота з людьми є моїм другим покликанням. Упродовж 1984—1988 рр. працював секретарем Ворошиловградського обласного комітету профспілки працівників хімічної і нафтохімічної промисловості, начальником цеху централізованого ремонту заводу товарів народного споживання, головою профспілкового комітету об'єднання «Азот», директором заводу товарів народного споживання.

Протягом 1997—2000 рр. обіймав посаду директора з комерційних і загальних питань Сєверодонецького державного виробничого об'єднання «Азот». У травні 2000 р. мене призначили генеральним директором цього підприємства. 2000 р. підприємство завершило з хорошими показниками.

Упродовж 2002—2006 рр. був депутатом обласної Ради народних депутатів. Із травня 2005 р. по травень 2006 р. працював головою наглядової ради ЗАТ «Сєверодонецьке об'єднання «Азот». У травні 2006 р. мене обрали депутатом Верховної Ради України V скликання. З квітня 2008 р. обіймаю посаду президента ЗАТ «Сєверодонецьке об'єднання «Азот».

Я упевнений, що сєверодонецькі хіміки й надалі будуть вносити гідний вклад у розвиток економіки області, всієї України, а лави фахівців підприємства поповнюватимуться висококваліфікованими спеціалістами-далівцями.

Кожна людина з часом згадує своє минуле. А досягнувши зрілого віку, починає підбивати підсумки зробленого та, спираючись на накопичений досвід і глибокі знання, намічає нові етапи свого життя. До таких людей належу і я. Тому в своїх спогадах хочу зупинитися більше на певних моментах, на які, на жаль, останнім часом молодь мало звертає увагу. З великим задоволенням погодився продовжити розповідь, розпочату в книзі «Ми — далівці», надто напередодні 90-літнього ювілею Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, в якому я мав честь здобувати вищу освіту.

Коротко про себе. Народився 1927 р. в с. Ободівка Тростянецького району Вінницької області в робітничій родині. Як і інші хлопчиська тих років, виховувався на кінофільмах про Чапаєва, трьох танкістів, Щорса, у дворах ми грали у війну, всі хотіли бути військовими, командирами. Але настав час, і замість дитячих ігор у війну, почалася жорстока, нещадна Велика Вітчизняна війна.

У дні воєнного лихоліття ще підлітком розпочав свій трудовий шлях учнем теслі на місцевому нафтопереробному заводі. В 17 років мене зарахували вихованцем, а через півроку — курсантом Одеського Червонопрапорного піхотного училища, яке на той час знаходилося в місті Уральську. Після закінчення училища командував взводом, згодом — артилерійською батареєю в одній із військових частин Прикарпатського військового округу.

Демобілізувавшись у 1953 р., вступив до Дніпропетровського автодорожнього технікуму, що й вирішило мою подальшу долю. Вся моя наступна діяльність була пов'язана з автотранспортом. У 1955 р. отримав диплом техника-механіка з ремонту й експлуатації автомобільного транспорту з відзнакою. Мене направили на роботу в м. Ворошиловград (нині — Луганськ), де я працював у відділі експлуатації автобусно-таксомоторного парку, а з 1958 р. — заступником директора, згодом — директором АТП-12661.

Відчувши, що мені не вистачає здобутих у технікумі знань, у 36 років вступив до Ворошиловградського машинобудівного інституту на спеціальність «Автомобільний транспорт».

Навчатися у вузі й працювати, та ще й на керівній посаді, було, звичайно, дуже важко. Пригадую, як сидів на лекції, а думав про роботу: що ще не зроблено, з ким потрібно переговорити, що вирішити та ін. Але викладачі вечірнього відділення розуміли студентів, намагалися весь час підбадьорити нас, вміло переводили лекційний матеріал на приклади з виробничої практики, розповідали жартівливі історії зі студентського життя або просто анекдоти.

На все життя запам'ятав керівника свого дипломного проекту Леоніда Івановича Короткова — ученого, чудового лектора й методиста. Він завжди вирізнявся добротою, поважністю і порядністю. З ним завжди було цікаво. Леонід Іванович приділяв багато уваги моему дипломному проекту, детально розглядав питання, що стосуються теми, пропонував вирішення низки цікавих проблем, аналізував їх. Я вважаю, що саме Л. І. Коротков під час моєї роботи над дипломним проектом навчив мене практичному вирішенню багатьох складних ситуацій.

Згадую дуже енергійного, освіченого, такого, що розуміє проблеми автотранспортної галузі, доцента Анатолія Володимировича Гойгайзеля. Він був справжнім інтелектом, всебічно розвиненою особистістю. З Анатолієм Володимировичем цікаво було розмовляти на різні теми автомобільного господарства, як із гранично уважним, ерудованим професіоналом-ученим.

Багато чого хорошого можна сказати і про В. Г. Комісарова та Л. Г. Яницького, у них завжди було цікаво консультуватися під час виконання курсових та індивідуальних робіт.

Викладачі зі спеціальних, загальноінженерних та загальноосвітніх дисциплін були уважними до нас, студентів-вечірників, намагаючись дати нам необхідні знання, за що їм величезна подяка від випускників і велике спасибі їм за їхню копітку й нелегку працю.

ЛЕСНІЧЕВСЬКИЙ Аркадій Олексійович

Випускник Луганського машинобудівного інституту за фахом «Автомобільний транспорт» (1969 р.)

Керівник АТП «Радтрансавто-Луганськ», генеральний директор міжнародних автотранспортних ВАТ «Транскінг», «Транспеле» і «Лаатранс».

Заслужений працівник автотранспорту України, почесний громадянин міста Луганська, почесний доктор Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани», Вітчизняної війни II і I ст., «За мужність», «Святого Костянтина Великого», «Ярослава Мудрого» V і IV ст., Почесним дипломом і Золотим знаком, Почесною нагородою «Золотий Меркурій»

Дипломний проект захистив на «відмінно». Здобута в інституті кваліфікація інженера-механіка з автотранспорту допомогла мені в подальшій виробничій діяльності.

Під моїм керівництвом у Луганську 1985 р. було створено найбільше в Україні й у колишньому СРСР автотранспортне підприємство міжнародних перевезень. У 1990 р. його було визнано одним із кращих у Радянському Союзі й на Україні, а 2000 р. — кращим у Європі. Згодом я організував ТОВ «Транспеле», що здійснює перевезення у 26 країнах Європи.

Із рухомого складу зробив ставку на фірму «Вольво», яка під моє «слово честі» виділила підприємству лізинг без банківських гарантій на 435 (!) нових великовантажних автомобілів. А як тільки фірма «Вольво» випустила новий автомобіль-тягач, ми першими придбали його, випробували в себе і дійшли висновку: це машина майбутнього. І одержали 210 сучасних автомобілів «Євро-2», які відповідали найвищим технічним та екологічним вимогам. Згодом придбали ще 50 автомобілів «Євро-3» (також власним коштом із подальшою своєчасною виплатою всіх лізингових платежів).

Із часом наші підприємства розширили свою діяльність — збудували нові виробничі площі й митний термінал. Створили одну з перших в Україні сучасну сервісну станцію з обслуговування автомобілів «Вольво» і «Мерседес» із новітнім технологічним устаткуванням. Це дуже зручно для наших співвітчизників. Адже вони могли поставити до нас на сервісну станцію як нові, так і такі, що вже були у користуванні, автомобілі, і мати цілковиту впевненість — заберуть своє авто як новеньке. Адже тут працюють фахівці з обслуговування й ремонту, які навчалися у провідних фірмах Західної Європи — «Вольво», «Мерседес», «Бош», «Шмітц»... І що дуже важливо, у нас на складі можна знайти більшість необхідних запчастин для цих автомобілів.

Відчутну економію для підприємства дає нова лінія з нарізання автомобільних шин італійської фірми «Марангони». А ще ми шиємо тенти на напівпричепа для себе й замовників, ремонтуємо всю електро- й паливну апаратуру фірми «Бош». Збудували в місті й власну автозаправну станцію.

Підприємство постійно купує й оновляє техніку, поповнюється новими сучасними, зокрема «Вольво», «Мерседес», освоємо «МАНи». І не збираємося зупинятися на досягнутому. Потрібно думати про енергоощадні технології, і ми їх уже освоємо, про молоді кадри, які закріплюють у нас на практиці здобуті в університеті знання. Я особисто приймаю на роботу спеціалістів, довго спілкуючись із кожною людиною. Сам багато працюю і підлеглим розслаблятися не дозволяю.

Наш колектив створив та облаштував територію підприємства необхідною інфраструктурою, що відповідає всім європейським вимогам. Побудовано чудовий центр здоров'я з басейном і сауною, спортивним та атлетичним залами, більярдною. Працюють обладнані найсучаснішим устаткуванням фізіотера-

певтичний і стоматологічний кабінети, де послугами висококласних фахівців безкоштовно можуть скористатися не лише автотранспортники, а й члени їхніх родин.

Я пишаюся тим, що в нашому стабільному колективі практично немає плінності кадрів. Водієм тут стати зовсім непросто. Спочатку необхідно пройти комплексне навчання за 320-годинною програмою, до якої входить і вивчення міжнародних транспортних конвенцій, і ознайомлення з митними, шляховими документами, і вивченням іноземних мов, систем технічного обслуговування й багато іншого. Після закінчення курсів — суворий іспит, який приймає спеціальна комісія.

Тільки-но водії повертаються з поїздки, відразу йдуть додому, до родини, відпочивати. Такі в нас правила. А їхньою машиною займаються автомеханіки: мийють, діагностують, усувають негаразди, виконують і серйозніші роботи. Як результат — у ремонтному цеху щодня перебувають не більше 10 авто (а їх у нас 400 одиниць). Про ремонт за кордоном взагалі не йдеться (це економія у 5–7 разів). Нині наше підприємство добре знають в усьому світі, воно має бездоганну репутацію.

Я чимало поїздив по світу, побував у більшості наших партнерів. Вони часто також приїждять у Луганськ і не шкодують про це. Гостей і раніше вражав архітектурний комплекс підприємства — добротні будинки у західному стилі під модним, вкритим черепицею дахом. Скажу відверто, приємно чути захоплені відгуки і про нашу високоякісну роботу. Багато років співпрацюю із 35 найбільшими експедиторськими фірмами — Австрії, Бельгії, Німеччини, Італії, Франції, Данії, Іспанії, але ніколи не «прогинався» перед іноземцями, завжди був із ними на рівних. Не боюся конкуренції, з усіма партнерами у нас склалися хороші стосунки. Спочатку сам пропонував послуги АТП, сьогодні ж без удаваної скромності можу сказати, що всі партнери шукають можливості з нами працювати.

Хочу звернутися до нинішніх і майбутніх студентів. У житті дуже часто трапляються «ями й вибоїни» — виробничі і громадські проблеми, вирішити їх позитивно можна, лише маючи міцні знання, велику ерудицію і професіоналізм. Глибокі знання — це просування службовими сходинками, добробут у родині, цікаве життя. Пам'ятайте про це і не марнуйте студентських років, адже саме під час навчання у вузі ви здобуваєте нові знання і розширюєте свій світогляд — навчайтеся і навчайтеся.

Кілька слів про наш вуз, витоки якого сягають перших років проголошення Радянської влади. У 20-х роках відкрили Луганський вечірній робітничий технікум, що готував кадри для цього міста. Згодом нинішній університет ім. Даля перебував у статусі філіалу Харківського інституту. І лише у 60-х роках минулого століття вуз почав інтенсивно розвиватися як самостійний заклад. Перший його ректор Б. П. Румянцев вдало вибрав площу під будівництво студентського містечка. Високими темпами зводили

корпуси інституту. З 1975 р. під керівництвом ректора О. М. Конява тривало будівництво студентського містечка, і в 1993 р. інститут набув нового статусу — державного. А в 2000 р., коли вуз очолював ректор О. Л. Голубенко, йому було надано статус національного університету і присвоєно ім'я нашого знаменитого земляка — Володимира Даля. В університеті вводяться в експлуатацію нові корпуси, комп'ютерні класи й лабораторії. Нині колектив університету бореться за показники дослідницького закладу.

З огляду на зростання ролі автомобільного транспорту, в основі якого лежать логістичні принципи, у 2007 р. ректор Олександр Леонідович Голубенко прийняв дуже правильне рішення — відкрити в університеті факультет автомобільного транспорту й ще одну кафедру автотранспортного напрямку — організації перевезень і управління на автомобільному транспорті. На сьогодні важливим є питання не лише підготовки фахівців із забезпечення працездатності автомобілів в експлуатації, чим уже понад сорок років займається кафедра автомобілів, а й організація транспортного процесу, транспортного маркетингу і менеджменту, управління оптимальними рішеннями, організація безпеки дорожнього руху й інші організаційні й управлінські питання.

Деканом факультету й завідувачем кафедри «Організація перевезень і управління на автомобільному транспорті» призначено відомого в Україні,

першого і на сьогодні єдиного в Луганській області доктора технічних наук автомобільного напрямку — Олександра Петровича Кравченка. Його наукова праця була пов'язана із проблемами забезпечення надійності автомобільних поїздів, підвищення ефективності їх роботи, на чому ми з ним і зійшлися. Він також закінчив наш університет за фахом «Автомобільний транспорт». Щоб підтримати молоду кафедру в забезпеченні навчального процесу на високому рівні, я без вагань прийняв рішення про відкриття на нашому підприємстві її філії. Надав приміщення для навчального класу. Допомогаємо студентам у проходженні виробничих практик, забезпечуємо проведення захистів реальних дипломних проектів на виробництві, часто зустрічаємося й обговорюємо актуальні питання автотранспортної галузі, ділимося науковими й виробничими успіхами. Те, що має взаємний інтерес, намагаємося впроваджувати на виробництві й публікувати у пресі.

Я щасливий, що й мій син Вадим, онучки Марина й Тетяна також є випускниками, а Вікторія — студенткою другого курсу СНУ ім. В. Даля. Це вже сімейна династія.

Ми, колишні студенти, пишаємося нашим чудовим вузом, допомагали й допомагатимемо йому розвиватися й удосконалюватися.

Успіху й подальшого розвитку, Далівський університете!

ЛОКОТОШ Борис Миколайович

Випускник Луганського машинобудівного інституту за спеціальністю «Металорізальні верстати та інструменти» (1954 р.)

Ректор Івано-Франківського інституту нафти і газу (1970–1977 рр.).

Професор кафедри комп'ютерних наук Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Автор поетичних збірок, а також історичних хронік «Нариси історії Луганська» і «Записки штабс-капітана».

Член Міжнародного товариства письменницьких союзів і Міжрегіональної організації письменників України. Почесний громадянин Луганська. Нагороджений орденами та медалями СРСР

Факультет комп'ютерних наук можна назвати цілим науково-технічним комплексом із сучасними досягненнями технічної кібернетики й обчислювальної техніки. Де ж витoki цього передового науково-освітнього напрямку на Луганщині? Все-таки спробую перегорнути деякі сторінки власної біографії, повернутися думкою до своїх студентських років (1948–1954 рр.) і вигукнути: «І що була тоді кібернетика?».

У 1948 р. у США вийшла книга Норберта Вінера «Кібернетика, або Управління й зв'язок у живих організмах і машинах». Уперше був поставлений знак рівності у принципах управління різними системами живої і неживої природи. Не розібравшись у суті справи, «горе-ідеологи» з ЦК КПРС поспішили оголосити кібернетику «буржуазною лженаукою». Ось так нас студентів «ознайомили» із цією наукою.

Однак уже в 1958 р. про кібернетику вийшла книга академіка В. В. Солодовникова, а в 1959 р. у СРСР з'явилася в перекладі з англійської монографія Роберта У. Ешбі «Введення в кібернетику», що стала моєю настільною книгою. Згодом почали публікувати праці з кібернетики професора МІІ В. О. Венікова, В. В. Ляпунова і нарешті фундаментальні праці з кібернетики українських учених О. Г. Івахненка, В. І. Скурихіна і, звичайно, академіка В. М. Глушкова, засновника Інституту кібернетики НАН України.

Мене заворожували такі нові поняття, як «чорний ящик», «гомеостазис», «штучний інтелект» та ін. Згодом я ознайомився з роботами з теорії інформації Клода Шеннона, з його імовірнісним підходом до визначення кількості інформації, а пізніше — з алгоритмічними поданнями з цього питання академіка Колмогорова. Ось на цій «кібернетичній хвилі» почали бурхливо розвиватися прикладна автоматика й системи автоматичного управління в Україні. У 1959 р. було створено Луганський філіал Інституту автоматики Держплану УРСР. Одну з лабораторій цього НДІ, згідно з рішенням Луганського СНХ, довелося очолювати мені.

Колектив був винятково молодіжний, без комплексу старих понять у техніці, тому протягом 1959–1963 рр. ми розробили кілька доволі значимих проєктів відповідно до найпередовіших на той час передових наукових напрямків. Створили макет фрезерного верстата із числовим програмним управлінням, із записом програми на магнітній стрічці та на виконавчих крокових електродвигунах (ЕКД).

До речі, позаяк ще тоді з ЕКД ми були попереду всієї планети, то лекції з ЕКД я читав у 5-ти університетах США ще у 1968–1969 рр. Інший тогочасний авангардний проєкт — тема «Автомашиніст тепловоза». Першим етапом його було створення автоматизованого пристрою авторозгону. Ідея випереджала свій час, адже тоді не було відповідної бази елементів автоматики й обчислювальної техніки. Цю розробку я передав до ЛІЖДТ. Ми знаємо, що різні модифікації «Автомашиніста» у цей час працюють на метрополітені й на швидкісних електричках у Росії. Інший проєкт на рівні «ноу-хау» ми повністю реалізували на заводі ім. Леніна. Це була автоматична лінія для виробництва ножівкових полотен. Продуктивність лінії — 60 шт/хв., що підтверджувалося зовсім новою технологією у вигляді двох винаходів. Лінія пропрацювала на заводі тривалий час. Цю розробку я поклав в основу своєї кандидатської дисертації, яку я захистив у Львівському політехнічному інституті в 1963 р., будучи аспірантом КІА.

У 1964 р. на прохання тодішнього ректора Ворошиловградського машинобудівного інституту Б. П. Румянцева, я перейшов на роботу до рідного вузу, де мене обрали завідувачем кафедри Автоматизації виробничих процесів (АВП). Цей підрозділ інституту було тільки-но створено. До 1964 р. кафедрою завідував доцент П. С. Стехін.

Мені вдалося залучити до роботи на кафедрі АВП одразу кількох кандидатів технічних наук, моїх колег із ЛФІА, зокрема В. В. Глушка, Ю. Г. Євтухова, А. Г. Харитонova, Г. І. Скрипника. Кафедра стала найуспішнішою в інституті. Згодом на неї прийшли з ЛФІА В. Д. Шумов, В. В. Левін, Л. В. Капуста.

Це був справжній «десант автоматників», із якого почали розвиватися в нашому інституті автоматика, інформаційні системи, АСУ й САУ. Значну допомогу в навчально-методичному плані надав молодій кафедрі провідний

на той час учений з автоматизованих виробничих процесів, професор Львівського політехнічного інституту А. Н. Рабинович, який був головним опонентом під час захисту моєї кандидатської дисертації і ставився до мене як до сина.

Із самого початку моя команда у навчальних і наукових розробках взяла курс на електроавтоматику й електроніку. Тому незабаром кафедра АВП стала випускати не інженерів-механіків, а інженерів-електромеханіків.

У НІР ми почали розробляти новий напрямок — електромагнітні перетворювачі. Спочатку мій перший аспірант В. В. Яковенко створив магнітно-модуляційну голівку для нанесення сигналів на рейки. Ця робота дозволила йому успішно захистити кандидатську дисертацію. Ю. Г. Євтухов, Л. В. Капуста, О. І. Плєскачевський, М. Г. Чирков працювали над створенням засобів неруйнуючого контролю армованих виробів. За результатами цих робіт Ю. Г. Євтухов та М. Г. Чирков захистили кандидатські дисертації.

Уже в 1990-х роках минулого століття в цьому ключі захистив докторську дисертацію М. Ф. Смирний, нині — перший проректор СНУ ім. В. Даля. Розробив і впровадив пристрій для контролю шахтових гумотросових стрічок В. П. Довженко, нинішній директор інституту «НІПІ вуглеавтоматизації». Цей інститут був заснований на базі того ж ЛФІА. Туди, крім В. П. Довженка, перейшли працювати В. І. Бардамід, В. О. Ульшин, який згодом обійняв посаду заступника директора з науки. Нині ми знаємо професора, доктора технічних наук В. О. Ульшина як провідного вченого СНУ ім. В. Даля, завідувача кафедри системної інженерії.

У 1970 р. після служби в армії на кафедру прийшов Л. В. Капуста й продовжив дослідження в галузі неруйнівного контролю, навчаючись в аспірантурі. За результатами цієї роботи він підготував і захистив кандидатську дисертацію. Нині Л. В. Капуста — провідний доцент кафедри комп'ютерних наук, заступник декана факультету КН.

Цікавим напрямком на кафедрі АВП була розробка різних пристроїв автоматики на базі елементів струмінної пневмоніки. На системи управління із цих елементів не впливали магнітними полями та радіацією.

Згодом, уже в Івано-Франківську, мені з моїм аспірантом В. П. Петренком вдалося створити ще й пневматичний кроковий двигун. Інші мої івано-франківські аспіранти стали докторами, професорами й навіть проректорами Івано-Франківського національного технічного університету нафти й газу.

Підсумком моєї науково-педагогічної діяльності в ІФНТІНГ став підручник для вузів «Автоматизація процесів буровлення глибоких свердловин».

За пневмоніку, до речі, мені довелося взятися під час мого наукового стажування в США у 1967–1968 рр. Але головне там полягало в іншому. Моїм науковим керівником у Каліфорнійському університеті (м. Берклі) був найвідоміший у США фахівець із теорії управління професор Ясундо Такахаші, японець за походженням, він же ознайомив мене із працями засновника сучасної теорії інформації Клода Шеннона, який працює в МТІ (Масачусетський технологічний інститут).

Відтоді завжди і скрізь я намагався проводити курси лекцій із теорії інформації і теорії управління в єдиному комплексі, як основу сучасної кібернетики.

Незабаром після повернення зі США у серпні 1968 року мене призначили проректором із науки Ворошиловградського машинобудівного інституту. В цьому вузі відкрили аспірантуру, згодом ми створили обчислювальний центр, начальником якого був М. П. Семисенко. Варто сказати, що у всіх цих починаннях у царині розвитку автоматики й обчислювальної техніки нам, автоматникам, дуже допомагав ректор ВМІ Борис Павлович Румянцев.

Повертаючись до «кузні кадрів» автоматики, тобто кафедри АВП, слід насамперед зупинитися на діяльності мого колишнього аспіранта Ю. Г. Войлова. Він став керівником створеного при кафедрі АВП СКБ.

Розробки СКБ належали до створення спеціалізованих інформаційно-вимірювальних систем, призначених працювати й під водою, і в космосі.

Пізніше, в 1992 р., на базі зазначеного СКБ було створено НДІ «Іскра», директором якого став Ю. Г. Войлов. А згодом доктор технічних наук, професор Ю. Г. Войлов ще й очолив кафедру АСУ СНУ ім. В. Даля.

У колективі кафедри АВП відбулося наукове становлення і доктора технічних наук, професора В. М. Михайличенка, якого згодом призначили завідувачем кафедри математики Ворошиловградського машинобудівного інституту, а потім — проректором у КІБІ (м. Київ).

Після роботи в Івано-Франківську мені довелося упродовж 1977–1984 рр. очолювати кафедру «Автоматизованих інформаційно-вимірювальних систем» у Севастопольському приладобудівному інституті. Найважливішими темами НІР були хемотроніка, тобто електроніка в рідкому середовищі, та гідроакустика на базі п'єзоелектричних перетворювачів. Робота над цією темою передбачала спостереження за розумними «приматами моря» — дельфінами, які мене дуже зацікавили. Упродовж 1984–1987 рр. працював у Братському індустріальному інституті, розташованому поруч із Братською ГЕС. Тут на основі «Теорії ігор», базуючись на працях Дж. фон Неймана, академіка В. М. Глушкова і знаменитого шахіста, доктора технічних наук М. М. Ботвинника, я займався питаннями прогнозування поведінки й оптимального управління великих енергетичних систем.

У 1987 р. повернувся в Луганськ і знову очолив свою «рідну» кафедру АВП. Відразу ж згідно з наказом Міністерства вищої освіти ми організували підготовку інженерів за єдиною в Україні спеціалізацією «Автоматичні роторні лінії» і з цієї метою вперше в інституті застосували модульний принцип формування спецгрупи зі студентів старших курсів п'яти різних спеціальностей.

Для узгодження робочої програми за цією спеціалізацією я з'їздив у Москву до знаменитого автора роторної технології академіка Л. М. Кошкіна, якого вважаю одним зі своїх учителів. Із Львом Миколайовичем я познайомився ще під час моєї роботи на заводі імені В. І. Леніна.

У 1997 р. ми відкрили при кафедрі АВП ще одну спеціальність «Системи управління й автоматика» і почали готувати інженерів-системотехніків.

Наприкінці 90-х років захистили докторські дисертації доценти кафедри АВП М. Ф. Смирний і Ю. П. Коробецький.

У 2003 р. кафедру АСУ (колишню АВП) очолив відомий учений, мій колишній аспірант Ю. Г. Войлов. Зберігаючи свою посаду директора НДІ «Іскра», Юрій Григорович захопив колектив кафедри багатьма своїми науковими ідеями. Під його керівництвом незабаром захистили кандидатські дисертації А. В. Войцев та С. О. Львов. Великою втратою для кафедри, університету й НДІ «Іскра» був занадто ранній відхід із життя Ю. Г. Войлова.

У 1900-х — на початку 2000-х років, обіймаючи посаду керівника Луганського наукового центру перспективного розвитку при обласній державній адміністрації, у рамках державної програми «Тара» я зі своїми учнями розробив інноваційну тему «Автоматизація процесів соекструзії полімерів». У результаті знайдених рішень двоє моїх аспірантів, В. В. Дядичев і В. В. Леванічев, захистили кандидатські дисертації. Надалі, уже суто в рамках кафедри КІТ, створеної в 2004 р., В. В. Дядичев захистив докторську дисертацію. Згодом, наслідуючи традиції моїх колишніх аспірантів з Івано-Франківська, професор В. В. Дядичев не лише став завідувачем кафедри КІТ, а й проректором СНУ ім. В. Даля. Продовжуючи дослідження із соекструзійної технології полімерів під керівництвом В. В. Дядичева, його аспіранти А. В. Колесников та Т. М. Терещенко захистили кандидатські дисертації й успішно працюють доцентами кафедри КН. По суті, вони стали моїми «науковими онуками», учнями мого учня.

У рамках плану роботи ЛНЦПР я керував частиною програми «Видобуток і використання попутного газу метану з вугільних шарів Донбасу». Розроблений був план буріння дегазаційних свердловин, що мало дати два ефекти: 1) зниження рівня загазованості вугільних шарів і зниження вибухонебезпечності в шахтах, тобто запобігання людським жертвам; 2) використання попутного газу метану в енергетичних цілях прямо на шахтах. На жаль, дотепер виконання цієї програми залишається в зародковому стані.

Одночасно із цим завданням я порушив питання про використання метану як автомобільного палива. Хоча централізовано це завдання вирішити не вдалося, але завдяки популяризації цієї ідеї, підкріпленої економічними розрахунками й підбором рекомендацій із використання українських газокompресорних станцій, ми сьогодні спостерігаємо на Луганщині (і не лише тут) багато приватних АЗГНС.

Упродовж 1999–2001 рр. разом із доцентом М. В. Фроловим ми опублікували низку статей про нашу гіпотезу небіологічного походження вуглецевого палива на Землі, що мала резонанс у пресі.

У 2000-х роках, працюючи вже у складі кафедри КІТ-КН, я повернувся до ідеї створення автомашиніста тепловоза. Зі своїми студентами, О. О. Кильдейчиком, В. В. Ситником, В. В. Ханенком та ін. ми розробили

структурну схему автомашиніста, визначивши чимало оригінальних рішень. Крім того, в основу силового агрегату запропонували асинхронний тяговий двигун. Ці ідеї лежать в основі вже працюючих зразків закордонних тепловозів у ФРН, Росії тощо. На жаль, реалізувати їх на Луганському тепловозобудівному заводі, незважаючи на зацікавленість керівництва заводу, дуже важко через відсутність належного фінансування.

Наш університет у 2010 р. відзначає своє 90-річчя від дня заснування. А у 2001 р. світ відзначав 200-літній ювілей Володимира Івановича Даля. І ось практично з того часу СНУ ім. В. Даля є єдиним в усьому світі університетом, який носить це ім'я. І СНУ тепер має всесвітній бренд — «Ми — далівці!». Це багато означає!

Непросто нам далось це ім'я. Почалося все з того, що на засіданні Наукового центру (ЛНЦПР) розглядалися заходи до ювілею В. Даля, чий літературний псевдонім — «Козак Луганський». І ректор СНУ, професор О. Л. Голубенко і я запропонували присвоїти ім'я В. Даля нашому університету. І відразу почалися суперечки непорозуміння. Спочатку на це ім'я претендував і Луганський медичний університет. Згодом чиновники в Києві всіляко гальмували рішення щодо присвоєння нашому університету імені Даля. Дійшло до того, що Національний банк спершу відмовився випускати ювілейну монету до 200-річчя В. Даля. Мотивували це всі «національно стурбовані» в Києві тим, що Володимир Іванович Даль, м'яко кажучи, «не українець». Однак із самого початку нашу ідею підтримало тодішнє керівництво Луганської області — насамперед В. М. Іванов, а згодом — і В. М. Тихонов, і О. С. Єфремов. Наполегливо домагався від Києва позитивного вирішення нашого питання ректор О. Л. Голубенко. Нарешті крапку над «і» поставив тодішній прем'єр-міністр А. К. Кінах. Він особисто приїхав у Луганськ привітати всіх нас із присвоєнням університетові славного імені В. І. Даля, «Козака Луганського».

Нинішнє покоління студентів-«далівців», звичайно, не лише доживе до 100-річного ювілею нашого університету, а й переживе його. Це нинішня молодь має будувати нову, благополучну Україну, а праця в цьому напрямку буде нелегкою. Тому мені хочеться звернутися до неї зі словами, з якими колись звернувся до свого старшого сина Володимира:

*Усатый сын безусого отца!
Довольно корчить из себя юнца!
Жизнь протрубила для тебя тревогу,
Пора тебе торить свою дорогу!
Пусть поколений не сойдутся версты,
Но в свой черед ты будешь в бой поверстан!
Длинней теперь ваш рост, акселераты —
Окопы глубже надо рыть солдатам!
Пахать и рыть, дробить и грызть гранит!
И ты поймешь, усталостью убит
В проложенной тобою борозде,
Что мудрость вся — отнюдь не в бороде!*

Б. М. Локотш

Щаслива та людина, яка протягом свого життєвого шляху зустрічає справжніх учителів, керівників і наставників. Ними можуть бути батько, мати, старший брат, перший шкільний учитель та інші люди, яким не байдужа твоя доля. Тоді ти надійно захищений аурою позитивних зарядів, які передаються тобі і вселяють сили, надію й упевненість у завтрашньому дні.

Доля. «Нашу долю визначає наш вибір, а не наша удача» (на жаль, автор невідомий).

Після закінчення школи на сімейній раді вирішили, що я маю вступати до машинобудівного інституту.

Вибір спеціальності — завжди тяжке і складне завдання. Важко передбачати, як усе далі складеться. Але я був переконаний: якщо любиш навчатися, доля тобі допоможе знайти свою справу. Так сталося й зі мною.

Мене привела в інститут мама. Перед входом у перший корпус біля приймальної комісії ми випадково зустрілися з деканом транспортного факультету «Промисловий транспорт» Борисом Федоровичем Брагіним. Він повів нас до себе на кафедру, показав навчальні аудиторії, лабораторії, стенди, розповів про перспективи тоді ще нової спеціальності — трубопровідний транспорт. Закінчив Борис Федорович свою розповідь словами: «Транспорт — це рух, а рух — життя». Ці слова вченого й викладача і визначили мій вибір, а надалі й наукову долю.

Учитель. «Щоб бути хорошим учителем, потрібно любити свій предмет, і любити тих, кому викладаєш». (В. Ключевський).

Звичайно, першорядну роль у вихованні професійної особистості відіграє вчитель. Характерною рисою вчителя є удосконалене знання предмета й уміння не лише зацікавити студента, але й змусити його полюбити цей предмет. Такими вчителями були й назавжди залишаються в моїй пам'яті: А. О. Григор'єва — хімія; Е. В. Александров — інженерна геодезія; Г. Г. Потапенко — політекономія; М. Ф. Смирний — електротехніка; Н. А. Пительгузов — організація перевезень на промисловому транспорті; В. І. Куценко — автомобільні дороги й автотранспорт; В. О. Закорецький — залізничні колії й рухомий склад; Н. П. Костюков — складське господарство; Б. І. Лісовий — комплексна механізація й автоматизація вантажно-розвантажувальних робіт і багато інших.

Заняття у вузі різко відрізнялися від шкільних, адже викладачі ставилися до нас як до дорослих людей, вимогливо.

Але не лише навчання «зігрівало» наші серця. Ми активно займалися спортом. Із задоволенням відвідували футбольну секцію, яку й зараз веде Володимир Миколайович Гордієнко. Пригадуються змагання з волейболу, баскетболу й футболу за збірну транспортного факультету, інституту, змагання на першість області з хокею.

Студентські роки запам'яталися не лише аудиторними заняттями, роботою із книгами вдома й у бібліотеці. Це також веселі вечірки й суботники. Це й радісні зустрічі із друзями, поїздки на сільгоспроботи в колгоспи й радгоспи. І як буває серед студентів, там я познайомився зі своєю майбутньою дружиною, тоді ще студенткою групи Т-583 транспортного факультету.

Наставник. «Довгий шлях настанов, короткий і переконливий шлях прикладів». (Листи Луцилію).

Наставник — мудра, справедлива й безкорислива людина, поради й допомога якої дозволяють сміливо йти по життю, уникаючи доленосних помилок.

Моїм першим наставником в інституті став куратор нашої студентської групи Віталій Павлович Литовченко. Це людина найвищого професіоналізму й принциповості. Він був не лише неперевершеним методистом, а й добрим радником, старшим товаришем. Назавжди залишаться в пам'яті його слова, звернені до молодих викладачів: «Щоб навчитися вчити студентів, потрібно мінімум п'ять років. У перші два роки ти допускаєш багато помилок. У наступні три — навчаєшся разом з ними. І лише потім починаєш навчати їх». Його вже немає з нами, але дотепер його конспекти й методичні вказівки служать багатьом із нас наочним

НОСКО Павло Леонідович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту
за спеціальністю «Промисловий
транспорт» (1982 р.)

Проректор із науково-педагогічної
роботи Східноукраїнського
національного університету імені
Володимира Даля.

Доктор технічних наук, професор.
Відмінник освіти України

прикладом, уроком акуратності й методичного професіоналізму.

Геннадій Павлович Жарков — людина виняткової порядності. Його любов до предмета «Теоретична механіка» передавалася й нам. Завдяки йому я брав участь і посів третє місце на загальноінститутській олімпіаді з теоретичної механіки. Разом із ним підготував першу в житті наукову доповідь на тему «Відцентрові кульові млини», з якою виступив на студентській науково-технічній конференції.

Азів науково-технічної творчості на старших курсах навчав нас Григорій Іванович Нечаєв — тоді ще доцент кафедри, дослідник і винахідник. Він читав дисципліну «Основи технічної творчості», навчав нас наукових підходів і прийняттю творчих наукових рішень.

Під керівництвом і у співавторстві з Г. І. Нечаєвим я вперше оформив і одержав перші два авторські свідоцтва на винаходи.

Мої наставники й учителі прищепили мені любов до механіки й допомогли розкритися моїм здібностям до творчості. Наслідуючи їхній приклад, я захопився дослідницькою роботою і разом із червоним дипломом спеціаліста промислового транспорту отримав почесний диплом «За виявлену схильність до науково-дослідної роботи, за активну й плідну участь в інститутському студентському науково-технічному товаристві». На той час (а я вірю, що він ще повернеться) почесний диплом давав переважне право в розподілі молодих спеціалістів при вступі в аспірантуру і враховувався як рекомендація для роботи в науково-дослідних лабораторіях заводу, інституту, конструкторських і технологічних бюро.

Не можу не згадати людину, яка зіграла ключову роль у моїй науковій долі й долі мого старшого брата. Це — Валентин Миколайович Гончаров, колосальна енергія й цілеспрямованість якого не знають меж. Він уміє вирішувати будь-які питання, і в кожному з них бачить далі, ширше й глибше за інших. Завдяки його мудрим порадам і діям мій старший брат і я змогли присвятити себе науково-дослідній діяльності. З легкої руки наставника В. М. Гончарова мій брат Носко Андрій Леонідович і досі живе в Москві, працює провідним доцентом кафедри «Підйомно-транспортні машини» МВТУ ім. М. Е. Баумана й готує до захисту докторську дисертацію.

Керівник. «Хороше керівництво полягає в тому, щоб стимулювати людей до досягнення найвищого рівня, пропонуючи їм можливості, а не обставини». (Д. Хейдер).

Здобута в інституті освіта дозволила мені поїхати за цільовим направленням вузу спочатку на стажування, а згодом і в аспірантуру до Москви й там, у МВТУ ім. М. Е. Баумана, захистити кандидатську дисертацію «Автомобілі й трактори». Навчання в аспірантурі одного з найвідоміших вузів колишнього Радянського Союзу дозволили остаточно визначити мою подальшу долю, пов'язавши її з наукою і викладацькою діяльністю. Робота над дисертацією під керівництвом професора Миколи Федоровича

Бочарова залишила незабутні враження про нього як про наукового керівника й дослідника. Отримані за роки навчання знання знадобилися й на стажуванні в Японії у лабораторії прикладної математики Інституту індустріальних наук Токійського університету. Під мудрим керівництвом професора Накагіри я займався розробкою нових методів і підходів до вирішення завдань оптимального проектування в галузі механіки деформувальних твердих тіл.

Дослідження, проведені в галузі синтезу раціональних конструкцій машин і механізмів, лягли в основу моєї докторської дисертації, виконаної на кафедрі «Машинознавство» під керівництвом професора Олександра Леонідовича Голубенка, талановитого вченого, вимогливого педагога. Завдяки його енергії, широті мислення й далекоглядності наш університет міцно завоював провідні позиції не лише серед вузів регіону, а й усієї України. Я глибоко вдячний Олександру Леонідовичу за виявлену мені довіру й можливість реалізації накопиченого наукового та творчого потенціалу в нашому рідному Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля. Працюючи завідувачем кафедри, проректором із науково-педагогічної роботи й вирішуючи навчальні, наукові та організаційні питання, розумієш всю відповідальність за долю наших студентів, випускників і весь рідний університет.

Не можу в переддень 90-річчя університету не сказати кілька добрих і теплих слів про свою кафедру, на якій працюю вже 23 роки, — «Машинознавство», до складу якої увійшли дві найстаріші кафедри університету «Теорія механізмів і машин» і «Деталі машин». Очолювали їх у різний час відомі вчені й методисти: професори О. П. Павленко, В. М. Севрюк, В. П. Шишов, доценти О. О. Хлус, П. В. Сергєєв, О. М. Ахтямов, Д. Г. Станько, С. З. Шевченко. За всі ці роки на кафедрі була створена потужна лабораторна база, оснащена сучасними технічними засобами навчання, склалися наукові напрямки з теоретико-експериментального дослідження деталей і вузлів машин і механізмів.

За період із 1962 р. кафедра підготувала понад 40 тис. студентів, які опанували сучасні методи розрахунку й конструювання механізмів і деталей машин. В її аспірантурі й докторантурі навчалося понад 35 кандидатів і 7 докторів технічних наук. Опубліковано більш ніж 900 статей і 18 монографій, видано 19 навчальних посібників і 149 методичних розробок, отримано 160 авторських свідоцтв СРСР і патентів України на винаходи. Були виконані госпдоговірні роботи обсягом понад 4,5 млн грн. з економічним ефектом понад 10 млн грн.

Зараз на кафедрі працюють 4 доктори технічних наук, професори, 12 кандидатів технічних наук, 2 асистенти. На ній створені й функціонують 8 спеціалізованих аудиторій, комп'ютерний клас, 2 навчально-наукові лабораторії, музей інноваційних розробок, наукові школи з багатопараметричного синтезу передач зчепленням (професори В. П. Шишов, М. Л. Утутов), надійності й довговічності техно-

логічних машин і механізмів (професори П. Л. Носко, В. О. Белодедов). Працює науковий семінар із захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальністю «Машинознавство».

Кафедра підтримує і розвиває міжнародні зв'язки з навчальними й науковими центрами: Токійський університет (Токіо, Японія); Каліфорнійський університет (Мерсед, США); університет ім. А. Насера (Конакрі, Гвінея); національний університет легкої промисловості (Бумердес, Алжир). Викладачі кафедри: доктор технічних наук, професор В. О. Белодедов, кандидат технічних наук, доцент В. Е. Брешев, кандидат технічних наук, доцент В. В. Бурко, кандидат технічних наук, доцент М. І. Величко, кандидат технічних наук, доцент А. М. Каплун, доктор технічних наук, доцент О. П. Коропов, асистент В. М. Мальков, кандидат технічних наук, доцент О. О. Муховатий, доктор технічних наук, професор П. Л. Носко, кандидат технічних наук, доцент С. Ю. Сапронова, кандидат технічних наук, доцент В. В. Ставицький, кандидат технічних наук, доцент П. М. Ткач, доктор технічних наук, професор М. Л. Утугов, кандидат технічних наук, доцент П. В. Філь, асистент Л. М. Чокнадій, кандидат технічних наук, доцент С. В. Шевченко, доктор технічних наук, професор В. П. Шишов, кандидат технічних наук, доцент В. Е. Шисман беруть активну участь у спільних міжнародних науково-практичних конференціях і симпозіумах (Україна, Чехія, Польща, США, Алжир, Японія).

Велике бачиться здалеку. І, звичайно, посада проректора з науково-педагогічної роботи відкриває зовсім інші горизонти й ставить завдання вищого рівня. Це — координація робіт з організації навчального процесу студентів магістратури (другий цикл) університету, відповідно до вимог Болонської декларації; вдосконалення системи керування розвитком освіти в університеті; впровадження системного підходу до формування спектра освітніх програм. Ці й інші завдання, що випливають із головної стратегічної мети, сформульованої ректором О. Л. Голубенком (підготовка високоосвічених фахівців, здатних працювати в умовах конкуренції при входженні України до світового співтовариства), мають стратегічну спрямованість, викликану змінами умов функціонування вузів в епоху світової економічної кризи, політичної нестабільності на тлі демографічного спаду.

Вирішення поставлених завдань вимагає системного підходу. Для цього необхідно:

1. Забезпечити розвиток і вдосконалення інноваційних освітніх технологій із використанням принципів багаторівневої освіти: це довузівська підготовка, базова вища освіта (бакалавр, фахівець, магістр), післявузівська освіта (аспірант, докторант), додаткова освіта (друга вища освіта, підвищення кваліфікації, професійна перепідготовка, додаткова кваліфікація). Це дозволяє створити гнучку систему узгодження освітніх програм різного рівня, що забезпечує розширення доступу до різних рівнів освіти.

2. Розширити спектр освітніх програм, які найповніше відповідають сучасним вимогам ринку освітніх послуг і ринку праці. Здійснення моніторингу потреб і визначення пріоритетних напрямків і рівнів підготовки й перепідготовки кадрів, дозволяє забезпечити 100% працевлаштування бакалаврів, магістрів і фахівців на підприємствах, в установах і організаціях; сприяти відкриттю нових напрямків підготовки бакалаврів, фахівців і магістрів, затребуваних у регіоні на ринку праці; підготувати й підвищити відсоток магістрів від загальної кількості випускників.

3. Впроваджувати інноваційні форми й методи навчання, що дозволить підсилити роль самостійної роботи студентів і вдосконалити контроль знань студентів на всіх етапах навчання на основі інформаційно-комунікаційних технологій, скоротити в навчальних планах обсяг аудиторних занять.

4. Впроваджувати систему освітнього маркетингу й реклам PR-політики університету, що дозволить підсилити позиції й підвищити статус університету в галузі освітньої діяльності на регіональному, республіканському і міжнародному рівнях; продовжити роботу з удосконалювання освітнього бренду університету.

5. Розвивати й удосконалювати системи керівництва якістю освіти. Забезпечити проведення регулярних внутрішніх і зовнішніх аудитів якості освітніх програм і навчальних дисциплін із можливістю подальшого аналізу результатів.

Це дозволить:

- суттєво вдосконалити механізм забезпечення якості навчання й контролю знань студентів відповідно до вимог Болонської декларації й концепції забезпечення якості освіти;
- вчасно аналізувати фактичний рівень освітньої діяльності й вносити пропозиції з її вдосконалення;
- забезпечити абсолютну успішність і якість навчання студентів на рівні вимог ГАК України.

Таке комплексне вирішення поставлених завдань дасть можливість Східноукраїнському національному університету імені Володимира Даля динамічно розвиватися і залишатися провідним центром освіти, науки й культури як в Україні, так і за її межами.

Післямова

Сьогодні, з позиції прожитих років, якби все почати спочатку, я із задоволенням пройшов би цей цікавий творчий шлях — шлях навчання через усе своє життя.

Я — патріот нашого Далівського університету. У ньому навчалися й отримали дипломи з відзнакою за спеціальністю «Підйомно-транспортні машини» мій брат О. Л. Носко і моя дружина О. М. Носко, працювали й працюють мої наставники, друзі й колеги, у ньому навчалися і навчаються мої діти і, сподіваюся, навчатимуться онуки.

Слава тобі, мій рідний університете!

Слава тобі, наша alma mater!

НГУСН Хак Тхань

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту
за спеціальністю «Гідравлічні
машини і гідропневмо-
автоматика» (1982 р.)

Помічник Прем'єр-
міністра В'єтнаму.
Кандидат технічних наук

Я приїхав в Ворошиловград в 1977 г. после окончания средней школы в моей родной деревне во Вьетнаме и курсов русского языка в Киеве. Я и сейчас часто посещаю свою деревню, где похоронены мои родители, построил там дорогу, школу.

Вообще приезд в Советский Союз произвёл на меня огромное впечатление. Вы можете себе представить Вьетнам после многих лет войны. Экономика разрушена, население практически голодает. Здесь же мы почувствовали себя защищёнными, в безопасности. Все окружавшие нас люди различных национальностей относились к нам доброжелательно, старались помочь во всём.

В 1977 г. я поступил на первый курс тогда ещё Ворошиловградского машиностроительного института на одну из лучших специальностей — «Гидравлические машины и гидропневмоавтоматика». Уже тогда институт располагал несколькими учебными корпусами, профилакторием (о котором я тепло вспоминаю), спортивным корпусом. Наша кафедра была оборудована современными лабораторными стендами, приборами, установками. Это было очень важно, так как Вьетнам остро нуждался в квалифицированных специалистах в области гидравлических машин, автоматики.

Вспоминаю первые курсы, где я получил фундаментальные знания по математике, физике, химии, которые пригодились мне в дальнейшей учёбе и работе. Сейчас я хорошо понимаю, что лишнего знания не бывает, и этому учу своих детей. Их у меня трое — две дочери и сын. Дочери учатся в Лондоне (экономика и туризм), а сын (ему 12 лет) ещё не факт, что он не приедет в мою alma mater получать хорошие знания и перспективную специальность в моём университете.

Куратором группы, где я учился, был молодой доцент Ж. Г. Туровский. Он уделял много внимания созданию хорошего коллектива и отношений в группе.

Жили мы (нас училось трое на кафедре) в общежитии, по меркам Вьетнама это было очень хорошее общежитие. Кухня, душ, комнаты на двоих, работающий лифт, комната для занятий, чисто, тепло, рядом студенческая столовая. Что ещё нужно студенту? Я недавно был в Луганске, зашёл в общежитие, нашёл свою комнату, где прожил 5 лет студентом и три года аспирантом. Ведь хорошее, особенно в молодости, помнится долго.

Помню поездки в колхоз. Мы собирали помидоры. Их было так много, и стоили они так дёшево, и я думал: вот если бы все это ко мне на родину... Было много курьёзных случаев, шуток. По вечерам ходили в кино, в клуб на танцы. Там я научился, вернее, девушки меня научили немного танцевать, что тоже позже пригодилось. Руководителем в колхозе был доц. Б. В. Рожнов. Он старался улучшить наш быт и отдых, и я до сих пор помню вкус борща, каши с мясом.

Научной работой я стал заниматься с начала 3-го курса, когда начались занятия на кафедре гидропневмоавтоматики. Заведующим был доцент Василий Иосифович Сулига, пользовавшийся непререкаемым авторитетом среди преподавателей и студентов. Конспекты его лекций до сих пор хранятся в моём архиве. Моим бессменным научным руководителем был доц. А. А. Коваленко, под руководством которого я научился планировать эксперименты, проводить их, участвовал во Всесоюзных студенческих научных олимпиадах (занимал 2 и 3 места по специальности), писал научные статьи. Я понимал, и это оказалось справедливым, что моей стране нужны и учёные.

Эксплуатационную практику проходил в городе Одессе на специализированном предприятии по проектированию гидравлических приводов. Саму практику помню плохо. Но зато город, море, девушки... Там я впервые побывал в опере, оперетте, увидел отличную от нашей архитектуру. И везде встречал только доброжелательное отношение.

К дипломному проектированию подошёл, имея несколько опубликованных статей по актуальным для Вьетнама вопросам — моделированию рабочих процессов гидромашин. По этой тематике работала моя кафедра совместно с НПО «Баррикада», г. Волгоград, ВНИИ «Гидропривод»,

г. Харьков, ЦНИИКА, г. Москва. Это дало мне возможность посетить многие города Советского Союза, познакомиться с научными работами.

Защитил диплом с отличием, вернулся на родину. Получил назначение инженером в Советско-Вьетнамское объединение по добыче нефти. Там прошёл путь от рядового инженера до главного инженера объединения. Но меня все время тянуло к научной работе. Поэтому в 1983 году вернулся в Союз, поступил в аспирантуру на свою родную кафедру. Три года в аспирантуре пролетели очень быстро — эксперименты, статьи, командировки. Как я говорил, во всём чувствовал помощь преподавателей кафедры и своего научного руководителя А. А. Коваленко. К окончанию аспирантуры имел 9 научных статей, был исполнителем нескольких научных работ.

Защита была в Ленинграде, Ленинградском ордена Ленина Политехническом институте имени М. И. Калинина. Тема посвящена совершенствованию рабочего процесса поршневого бурового насоса — как продолжение моей практической деятельности.

Сдачу кандидатского экзамена помню до сих пор. Это была зима. В Ленинграде $-2...+2^{\circ}\text{C}$ — сыро, холодно. Я простыл, высокая температура, а завтра экзамен. Мой руководитель заставил меня проглотить три таблетки аспирина, запить стаканом тёплого красного сухого вина с мёдом, и в постель. Утром всё было в порядке, экзамен на «отлично». Не могу всем рекомендовать это средство, но мне оно до сих пор помогает.

После защиты вернулся на родину, работал директором филиала Академии наук Вьетнама, где продолжал научные исследования. Одновременно занимался бизнесом. В нашей стране частный бизнес

был разрешён гораздо раньше. Организовал фирму по производству компьютеров, сейчас возглавляю предприятие по строительству и инвестированию.

Несколько раз приезжал в Луганск, на родную кафедру, которая дала мне путёвку в жизнь. И каждый раз приятно удивляло то, как менялось лицо кафедры, насколько возрастал научный потенциал коллектива, как расширялся спектр направлений подготовки студентов и преподаваемых дисциплин. Теперь кафедра гидрогазодинамики, (хотя для меня более привычное название — «кафедра гидравлики и гидромашин»), может предложить абитуриентам не только специальность «гидравлические и пневматические машины» (как в моём случае), но и такие интересные специальности, как «Гидроаэродинамика», к примеру.

Я по-прежнему поддерживаю связь со своими однокурсниками, преподавателями кафедры. В прошлом году по моему приглашению некоторые преподаватели и декан факультета посетили Вьетнам, больше узнали об истории, традициях, системе обучения нашей страны.

Их отзывы свидетельствовали о том, что поездка была очень полезной, (несмотря на десятичасовой перелёт). И знаете, что их больше всего поразило? Многие ведущие профессора наших университетов — выпускники высшей школы СССР. Так что почва для нашего сотрудничества — самая благоприятная.

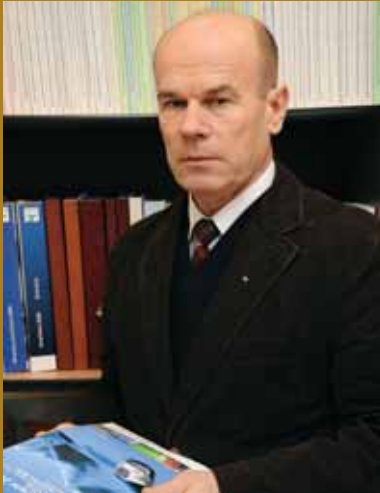
Уважаемые преподаватели, сотрудники, студенты!

Поздравляю всех вас с юбилеем — 90-летием Ворошиловградского машиностроительного института — ныне Восточнотурецкого национального университета имени Владимира Даля! Желаю успеха!

*Я был, есть и
буду Вашим учени-
ком.*

*Студент гр. Н261
Игрен Хак Тхонь*

1984 г. Июнь.

ОСЕНІН Юрій Іванович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту
за спеціальністю «Локомотиво-
будування» (1977 р.)

Доктор технічних наук, професор,
старший науковий співробітник за
спеціальністю «Тертя та
зношування в машинах»,
проректор із науки
Східноукраїнського національного
університету імені Володимира
Дала

Думки з приводу і без, або Твір на задану тему

Замість передмови. Одного разу Антон Павлович Чехов, розмірковуючи про роль університетів у формуванні особистості, сказав: «Університет розвиває всі здібності людини, зокрема й дурість». Звичайно, із цим твердженням можна посперечатися. Але чи варто?

Ювілеї, ювілеї, ювілеї! Якби проводився конкурс на найбезглуздішу традицію, запроваджену людством, то ювілеї, безумовно, посідали б призові місця. Мабуть, тому, як зізнаються всі ювіляри, найбільшою цінністю ювілеїв є те, що вони коли-небудь закінчуються.

Схоже, араби нас добряче «підставили», придумавши числа. Ще більша «підстава» полягала в циклічності чисел, що визначило появу круглих чисел і, відповідно, круглих дат. Згідно з логікою, круглих чисел не повинно бути. Коли ми рахуємо зірки, то зовсім не вважаємо, що кожна десята зірка чимось краща від дев'ятої чи одинадцятої. Але як тільки йдеться про вік, то тут усе навпаки. Усі знають, що, наприклад, п'ятдесят років — це не сорок дев'ять і не п'ятдесят один, це кругла дата, ювілей, а отже — квіти, подарунки, заздравниці тощо. Чому так? Адже у випадку із зірками було все таким зрозумілим.

До речі, про вік і про час. Колись комусь спало на думку пов'язати числа із часом, сподіваючись зробити час підконтрольним. Схема проста: Земля обернулася навколо осі — ставимо цифру один, ще обернулася — два, один оберт навколо Сонця — рік і так далі. Встигай лише рахувати.

Згідно з логікою, єдине місце, де час зупинився, — Сонце. Втім, на Сонці існувати не можна, а це означає, що ми приречені жити на Землі один на один зі своїм безжалісним винаходом. На жаль (або на щастя). Але те, що ми називаємо часом, не є об'єктивною реальністю й існує лише у свідомості людини, і лише свідомість може вповільнювати чи прискорювати його. А все, що пов'язане з обертанням Землі навколо своєї осі й навколо Сонця, — арифметика або, якщо хочете, статистика. Хоча про що це я? Ах, так — ювілей університету. Усього дев'яносто.

Університети в усі часи мали свою неповторну ауру й особливу привабливість. Освіта, освіченість — про це мріяли, цього прагнули й раніше, і тепер. Поняття «освічена людина» завжди означало більше, ніж просте уявлення про людину з дипломом або про людину, що володіє певним набором знань.

Освіченість — тонка матерія, і щодо неї неможливо придумати вичерпне визначення. Колись давно, для того щоб тебе вважали освіченою людиною, достатньо було вміти читати, писати й рахувати. Ну й, звісно, говорити — зрозуміло, в інтелектуальному значенні цього слова. Хоча критерію «говорити» краще не брати до уваги, тому що тоді в наш час важко буде знайти освічену людину.

Значно пізніше освіченість стали пов'язувати із професією. Мало вміти читати й писати, потрібно ще розумітися у професії, тобто потрібно мати знання на обрану тему. Уявлення це збереглося дотепер. Щоправда, за великої кількості професій, і особливо напрямків навчання, стереотип освіченості втратив свою однозначність. Почали накопичуватися суперечності між представниками різних галузей знань, насамперед між гуманітарними й технічними.

У представників технічних знань викликає обурення те, що на гуманітарних спеціальностях студенти всі п'ять років вивчають переважно гуманітарні дисципліни, а студенти технічних спеціальностей вивчають, крім технічних дисциплін, ще й гуманітарні. Причому частка гуманітарних постійно зростає.

Не вдаючись у суть суперечки, скажу, що я на боці гуманітаріїв, особливо філософів, хоча б із тієї простої причини, що вони є представниками вічних знань. Хоча б тому, що для будь-якого вченого дуже важливо подивитися на свою проблему дослідження збоку, у взаємозв'язку її з іншими проблемами,

з вигаданим і справжнім, реальним і нереальним і, нарешті, з живим і неживим.

На жаль, спеціальні, прикладні знання швидко старіють і стають незатребуваними. Простий приклад: якщо залізничці зникнуть, кому потрібні будуть, наприклад, дослідження динамічної взаємодії рухомого складу й колії? А зникнуть вони безсумнівно. Згідно із прогнозами, головне відкриття, яке має зробити людство в майбутньому, — це оволодіти гравітацією, що дасть можливість отримати невичерпне джерело чистої енергії і вирішити величезну кількість проблем, від яких сьогодні людство в буквальному значенні задихається. Сюди, звичайно, відноситься і проблема транспорту, як наземного, так і будь-якого іншого.

До речі, про живе й неживе. Спостерігаючи за розквітом життя на Землі, розмаїттям усього живого, за видами, підвидами, класами й іншою живністю, важко повірити, що десь у Всесвіті життя взагалі немає. Мені здається, що настав час споконвічне питання «Чи є життя на Марсі?» сформулювати по-іншому — «Чому немає життя на Сонці?». Як на мене, то неживої природи немає взагалі.

А якщо це так, якщо Всесвіт сповнений життям, то цікаво, яке враження залишиться в інопланетян після відвідування нашої Землі, якою вони бачать нашу Землю? Чи такою, якою ми її зображуємо в підручниках: гарною, доброю і милою планетою? Або вона запам'ятається їм жахливою і варварською, на якій усе живе відносно один до одного є лише продуктами харчування. Можливо, тому інопланетяни так старанно уникають контакту з нами. Напевно, вони небезпідставно вважають, що цілком можуть виявитися істотними. Як тут не згадати слова з пісні Мумій Троля: «И за что тебе нравится вот эта планета?».

Втім, повернімося до освіти. За всіх часів на шляху до здобуття освіти виникало багато різних проблем і перешкод, особливо якщо йшлося про якісну освіту. Раніше певною мірою було важко знайти того, хто міг би дати знання. Таких людей не те що зовсім не існувало в природі, просто їх було мало, особливо тих, хто вбачав у цьому свою професію. Вони були носіями знань, та це аж ніяк не означало, що мали бажання з усіма поділитися ними. Мабуть, саме їх можна назвати засновниками контрактного навчання, адже такі люди найчастіше ділилися знаннями за гроші.

Ситуація мало змінилася й нині: ті самі проблеми й ті самі гроші (помножені на фантазію). За всього розмаїття вибору знайти хороше джерело знань, чи то репетитора, чи університет, доволі проблематично, а з університетами особливо. Тут простій людині розібратися складно. Так багато незрозумілих ознак. Наприклад, чи може гарантувати якісну освіту словосполучення «національний університет»? Звісно, ні. Або «дослідницький університет» — також ні. Тоді що? Мабуть, лише рейтинг. Та й тут проблема: перший — ще не означає якісний, як-то кажуть, ви ще інших не бачили.

Але це університет нібито зовні, а що ж усередині? Як не дивно, те саме, що й сто, а може, й двісті років тому. Аудиторія, викладач, дошка й крейда і, звичайно

ж, студенти. Єдиною ознакою сучасності є комп'ютер. До речі, можливості його щодо пізнання вкрай завищені.

Та цього набору мало. Потрібно, щоб викладачі й студенти один одного розуміли й були комунікабельними. Виявляється, це дуже складно. Колись Білла Гейтса запитали, яку головну рису він цінує у своїх співробітниках? Чесно кажучи, я подумав, що відповідь буде пов'язана із професіоналізмом. Але ж ні. Білл Гейтс сказав: «Найбільше я ціную в людях комунікабельність. Для мене важливо, щоб мене розуміли». Це зовсім не означає, що Білл Гейтс ігнорує професіоналізм, просто, мабуть, він знаходиться на другому місці.

Із цим можна сперечатися, а можна погодитися, але, напевно, Білл Гейтс має рацію, адже не випадково для польотів у космос космонавтів довго підбирають саме за критерієм комунікабельності, хоча всі вони — суперпрофесіонали. Сказане дуже яскраво ілюструють чотири рядки, на жаль, невідомого мені поета:

*Мы говорим с тобой на разных языках.
Все буквы те же, а слова чужие.
Живем с тобой на разных островах,
Хотя в одной квартире.*

Щоправда, зміст цих рядків набагато глибший і виходить за межі дискусії про комунікабельність. Але досить лірики, повернімося до освіти, точніше, до її якості. Недостатньо бути комунікабельними, потрібно, щоб викладач був талановитим, а студенти — здібними. Лише тоді викладач отримуватиме задоволення від своєї праці, а студенти багато що зрозуміють і багато про що довідаються. А якщо цього немає? А якщо викладач не талановитий або взагалі ніякий, що тоді...?

Втім, і це не головне. Навіть якщо викладач талановитий, студенти здібні, й усі вони разом бездоганно комунікабельні — це ще не гарантує, що їхня спільна праця буде корисною. Головне полягає в тому, що в результаті студенти дізнаються, що ж такого корисного їм розповість викладач. Інакше кажучи, йдеться про зміст освіти, її відповідність сучасному рівню або, як нині прийнято говорити, запитам ринку праці. У цьому питанні немає єдиної думки, а надто вичерпного рецепта.

Енциклопедичні знання як такі мало де можуть бути затребувані, хіба що, як виняток, у телепередачі «Що? Де? Коли?». Потрібні знання, які сприяють вирішенню актуальних завдань сьогодення, та знання, що здатні генерувати ще досконаліші нові знання.

Тому постає питання: «Чого ж ми маємо навчати студентів?». Догм, «непорушних» законів природи й інших постулатів, при цьому незграбно пояснюючи певні розбіжності між теорією та експериментом погіршністю дослідження? Чи все-таки слід акцентувати увагу студентів на тому, що в так званих «погіршностях» приховані справжні відкриття й наукові сенсації?

На жаль, у науці й освіті ми захопилися догматизмом і прагнемо першій встановленій залежності легковажно присвоїти статус закону. Ми не залишаємо студентам можливості поставити під сумнів ці «закони».

Тоді в чому ж полягають знання? У тому, що ми повинні приймати на віру прописні (і не дуже) істини? Чи в тому, щоб знати й розуміти недосконалість цих істин, причому незалежно від того, до якої галузі знань вони належать?

У цьому зв'язку важко не погодитися із твердженням Альберта Ейнштейна: «Фантазія важливіша від знань». Тому що, на його думку, знання мають свої межі, а фантазія — ні. Лише фантазія здатна створювати передумови для досягнення нових знань. Чи не тому фантастичні фільми дуже скоро втілюються в реальність? (Сподіваюся, що фільму «2012» це нестосуватиметься).

Чи відповідають цим уявленням наші навчальні плани? Чи не є знання, які ми старанно і не дуже вкладаємо в голови студентів, застарілими або, мало того, шкідливими? Чи не є вони ускладненими й, образно кажучи, неістинними? Чи не вийшло так, що, складаючи наші плани, ми підмінили поняття «зрозуміле» поняттям «складне»? І чому студенти дедалі частіше називають наші підручники «дебільниками»?

Якщо це справді так, то чи не може скластися враження, що наша освіта переслідує дві мети: прищепити студентам комплекс неповноцінності й відбити в них усяке бажання навчатися і займатися наукою? А якщо додати сюди ще й наш репресивний стиль навчання, то цілком можливо, що незабаром наша освіта (як і багато що у нас) повністю потрапить під визначення «безглузда й нещадна».

Де ж вихід із ситуації, що склалася? На жаль, у рідній Вітчизні виходу не шукають і розумом Україну (як і Росію) не зрозуміти. Але рецепти є. Болонська система! Я не іронізую з цього приводу, і знак оклику поставив не випадково. Справді, це — вихід. Це можливість скористатися колективним розумом, повчитися в інших, не прогледіти очевидне і врахувати погано помітне.

Безперечно, як і будь-яка інша система, вона має свої мінуси, які одразу й не помітиш. Насамперед ідеться про уніфікацію процесу навчання і програм навчання. Кажучи по-простому, якщо студенти не дізнаються про рівняння Бернуллі в Україні, то вони про нього не довідаються ні в Німеччині, ні, скажімо, в Іспанії. На жаль, існує ризик, що університети втраять свій фірмовий стиль, своє обличчя, але при цьому буде збережено головне — гарантію від фатальних помилок.

До безумовних плюсів Болонської системи належить єдиний стандарт освіти, що в цьому випадку очевидний. Насправді, що поганого в тому, що рівень фахівців буде приблизно однаковий, хай де вони закінчуватимуть університет?

Але й тут не все так просто. Відповідати стандарту — це означає бути рівним серед рівних. А треба бути кращим. Простий приклад. Припустімо на мить

існування стандарту в живописі. Наприклад, таке його формулювання: шедевром називається зображення жінки 25 років, яка загадково посміхається на фоні гірської гряди. Погодьтеся, це — безглуздя. За наявності такого стандарту Малевич зі своїм «Чорним квадратом» виглядав би просто нездарою. Та й не лише він. Стандарти нівелюють особистість. За великими мірками, стандарти — це зрівнялівка, якої ми, як нам здавалося, позбулися.

Стандарти не є вигадкою новітньої історії людства, цим поняттям користувалися й раніше. Пригадайте, ще зовсім недавно, вільно трактуючи стандарти, ми були попереду всієї планети.

Не відставала й наука. Від спокуси бути «першим» складно утриматися. Причому порівнюючи наш рівень науки зі світовим, переважаючий ступінь був обов'язковим. Навіть була шаблонна фраза, яка була заїзжена в дисертаціях. Звучала вона приблизно так: «Розроблена система (методика, техпроцес, пристрій тощо) не поступається кращим світовим аналогам, а за деякими параметрами перевершує їх». Як-то кажуть, і скромно й зі смаком. Це була безпрограшна позиція — ніхто поняття не мав про світові аналоги, і тим більше не бачив їх.

Нині, коли нас усюди оточують світові аналоги, стало трохи незручно говорити про безумовну перевагу, навіть хоча б за окремими параметрами. Проте стійка звичка залишилася. Не можемо порівнювати реальне, будемо порівнювати віртуальне. Наприклад, освіту.

І знову є підстава продовжувати шоу. Ніхто (або майже ніхто) поняття не має про рівень випускників західних вузів, мало хто розуміє, якою є світова система освіти, зрештою, ніхто не порівнював знань наших і зарубіжних випускників, але це не заважає нам заявляти: «Наша система освіти — найкраща в світі. Наші фахівці високо цінуються за кордоном».

Або якось по телебаченню прозвучало: «Наші студенти — найкращі у світі, тільки вони не можуть про це сказати — мови не знають». Хотілося заперечити: як же можуть бути студенти найкращими, якщо вони мови не знають і нічого сказати не можуть? Це вже не кваліфікація, а військова таємниця якась, і треба віддати належне студентам — вони можуть цю таємницю зберігати.

До речі, коли говорять, що фахівці цінуються за кордоном — про ціну ані слова. Про те, що наші спеціалісти отримують там у кілька разів меншу зарплатню, говорити не заведено. Воно й зрозуміло — тема делікатна. Я, звичайно, не беру до уваги щасливі винятки, пов'язані з небувалим успіхом за кордоном наших співвітчизників. Ці винятки в жодному разі не ілюструють ефективність нашої системи освіти і не є закономірністю. Кожна країна чи то Республіка Чад, чи Гондурас — може похвалитися такими винятками. І, скоріше за все, система освіти тут ні до чого. Як-то кажуть: якщо хворий дуже хоче жити, медицина безсила.

І все-таки часто доводиться чути: ми кращі та й годі. Наша система освіти — найкраща в світі.

Залишається тільки крикнути, майже як у фільмі «Кавказька полонянка»: наша парадигма освіти — найгуманніша парадигма у світі.

Особисто я покладав і покладаю великі надії на те, що ми вилікуємося від хвороби, яка має назву «завищена самооцінка». І допоможе цьому приєднання до Болонського процесу. Але, на жаль, немає такого процесу, який не можна було б спотворити. Із усього розмаїття принципів і ознак Болонського процесу ми вподобали насамперед контролюючі функції, апофеозом яких стала кредитно-модульна система. У нашому виконанні ця система набула потворних ознак і стала ледь не каральним мечем правосуддя. Зрозуміло, правосуддя треба брати в лапки.

Навіщо нам викладатися на повну силу на лекціях і практичних заняттях? Як читали лекції із книжки (як правило, однієї) до вступу в Болонський процес, так і нині читатимемо. Як змушували раніше студентів на практичних заняттях перемальовувати картинки з тієї ж книжки — так і зараз будемо. А ось щодо контролю: тут ми свого не упустимо. Двох разів мало, будемо контролювати чотири. Треба буде — запровадимо ще й проміжний, так би мовити, поточний контроль. Власне, вже запровадили.

Далі — більше, як кажуть, не контролем єдиним. Чим не тема обговорення на ректораті проблеми «Чи варто давати студентові можливість перездати екзамен із п'яти на шість балів? І чому ні». Забуваючи про те, що це просто право студента. Забуваючи про те, що, забороняючи студенту скористатися цим правом, ми просто позбавляємо його будь-якої мотивації до навчання і якраз порушуємо один із головних принципів — демократизації освіти.

Ні, хай би що там казали, а, мабуть, настав час усерйоз взятися за питання якості навчання, а не контролю якості. Це різні речі. За словами ректора КПП професора М. З. Згуровського, сьогодні ми розуміємо, за якими принципами створені високі технології на Заході, але відтворити їх у себе з різних причин не можемо, а от якщо різко не поліпшити якість освіти, то через п'ять-сім років ми не будемо навіть розуміти.

Я свідомо перебільшую ситуацію і, власне, сказане мною стосується далеко не всіх. Це, скажімо так, для наочності. Багато університетів, зокрема й наш, у цей непростий час гідно справляються зі своїми завданнями. Але проблема серйозна, від її вирішення якраз і залежить якість освіти. Схоже, ми її в черговий раз не помітимо, захоплені оплесками з приводу і без. І якщо точніше охарактеризувати ситуацію із впровадженням у нас Болонської системи, то її найкраще ілюструє вислів «Хочемо змінюватися, нічого не змінюючи».

У цій ситуації нерозумно й рано рапортувати про здобутки й підбивати хоч якісь підсумки болонського експерименту. Мені здається, що цей сумний підсумок уже підбили за нас батьки студентів. За словами декого з них, раніше їм доводилося готувати гроші двічі на рік, зараз — чотири. А й справді, цілком передбачувана розв'язка?

От ми й підійшли плавно до теми, про яку нам часто нагадують ЗМІ. Звучить вона зловісно — «корупція». Знову-таки, як запевняють ЗМІ, це одна з головних перешкод на шляху до якісної освіти (із чим важко не погодитися).

То є чи немає корупції в університетах? Тут думки розділилися. Студенти — і «за», і «проти». Викладачі мудро витримують паузу. Декани одногласно — «ні», принаймні на людях, а що там кажуть у кулуарах — одному Богові відомо.

Мабуть, вимагання у нас немає. Із цим покінчено, сподіваюся, раз і назавжди. Відзначу, вимагання — це найогидніша форма хабара, хоча, чесно кажучи, й інші форми не кращі. Принаймні результат — такий самий. Як очікувалося, подолати вимагання було непросто, на щастя, студенти допомогли (один телефон довіри чого вартий) і адміністрація попрацювала, та й колективи кафедр не стояли осторонь.

Але як же бути з так званою договірною корупцією, коли студент і викладач добровільно, без усякого примусу входять у змову (як правило, з ініціативи студента) і вершать свою темну справу. Зруйнувати цей «союз» надзвичайно складно, тому що потерпілих тут немає. Студент задоволений — ціни прийнятні. Викладач теж — усього за розчерк пера отримав, хоч і не бажану суму, але без жодного ризику.

Як бути із цією формою хабара? Який механізм розробити, щоб можна було з нею ефективно боротися? Звичайно, простіше відмахнутися, мовляв, що там казати, явище це трапляється рідко, та й то не в нас а, так би мовити, в сусідньому районі.

І не треба робити вигляд, що ми вийшли на завершальну стадію битви, адже корупція — не суто український винахід, і навіть не проклята спадщина союзного минулого. Корупція — явище інтернаціональне.

Приклади новітньої історії, зокрема пов'язані з вищими державними чиновниками як у нашій країні, так і за кордоном, свідчать, що ані гідна зарплатня, ані чудові житлові умови чи повноцінне харчування не можуть вплинути на згубну людську пристрасть отримати нетрудову матеріальну винагороду.

На щастя, людство накопичило багатий досвід боротьби з корупцією, і скористатися ним зовсім не гріх. Методичний аспект цього досвіду полягає в тому, що потрібно боротися не з наслідком, а з причиною.

Наведемо приклад із нашого недавнього минулого. Пам'ятаєте, за часів Союзу сфера торгівлі лідирувала у всіх рейтингах і табелях про ранги найкорумпованіших сфер людської діяльності? Зараз про корупцію в торгівлі просто безглуздо говорити, принаймні на рівні «покупець — продавець». У наш час продавець не те що вимагає хабара, він, навпаки, знижки пропонує. А все тому, що в торгівлі зникло саме поняття «дефіцит».

На жаль, цей метод прямо не прийнятний у сфері освіти, занадто вона специфічна. Але й тут є варіанти. Як відомо, джерело корупції зароджується на рівні

відносин «викладач — студент», і зрозуміло чому. У викладача є важіль тиску — контроль і оцінка. А якщо спробувати позбавити його цього важеля? На перший погляд це видається абсурдним. Як же так, адже так було завжди?

Безумовно, так було, але зараз усе може бути інакше. І ознаки пробудження від гіпнозу вже є. Наприклад, як на Заході, так і в нас починає широко впроваджуватися дистанційна форма навчання, що значно меншою мірою допускає очний контроль знань. Саме цей принцип мінімізації очного контролю знань і є ноу-хау в боротьбі з корупцією в університетах, і саме його потрібно запозичити з дистанційної форми навчання й поширити на всі інші.

Зрозуміло, зазначений принцип має свої недоліки. Так, згодний, будуть випадки несумлінного навчання й незаслуженого отримання дипломів (нібито зараз мало таких випадків). Але постає питання: «Куди із цим дипломом можна буде потім податися?». Адже в перший же день практичної роботи таємне стане явним.

Взагалі, на мою думку, університет має не боротися з корупцією (хай здійснюють цю боротьбу компетентні органи), а створювати такі умови навчання, за яких корупція просто неможлива як така.

Що це я все про сумне? Адже ювілей. Хочеться закінчити свої роздуми на мажорній ноті. Хочеться у всьому побачити те, що хочеться побачити, а побачити хочеться майбутнє. І не за Нострадамусом.

Що чекає на університети в майбутньому? Якими вони будуть? Не хочу ворожити, а надто пророкувати. Невдячна й не угодна Богу ця справа (тільки в Бога монополія на майбутнє). Хочу помріяти про майбутнє, так би мовити, на основі наявних у справі фактів.

Хотілося б побачити університети майбутнього без бутафорних прикрас, нагород і звань на зразок «двічі національний» або «тричі червонопрапорний». Не в цьому суть. Рано чи пізно на зміну численним критеріям і показникам прийде здоровий глузд і зрозуміла логіка, і тоді основними показниками діяльності університету будуть досягнення його професорів і випускників. І якщо в активі університету таких немає, то варто засумніватися в його «червонопрапорності».

Дуже хотілося б, щоб у науці (ще більшою мірою, ніж у медицині) першою заповіддю стало «Не нашкодь», а вже потім показники наукової новизни й наукової цінності. Вся історія (на жаль, здебільшого трагічна) спільного існування людства й науки засвідчує, що на одного «доброго» генія припадає щонайменше п'ять «злих», які із закладеною в них енергією руйнування здатні не лише реалізувати глобальний проект під назвою «Армагедон», а й забезпечити високі техніко-економічні показники його ефективності.

Дуже хотілося б, щоб у майбутньому на законодавчому рівні заборонили втілювати в життя результати будь-яких «доленосних» наукових досліджень (чи то клонування живих організмів, чи то колайдер), без їх

усебічного обговорення із представниками інших наукових напрямків, а із такою церквою. Тому що саме в цих питаннях надзвичайно важливо «квапитися не поспішаючи».

Говорячи про майбутнє, не можу обійти мовчанкою наш Далівський університет, який уже нині став одним із провідних університетів України, а в майбутньому йому під силу і світовий рівень. Звичайно, я не настільки наївний, щоб у майбутньому порівнювати наш університет із Сорбонною чи Оксфордом. І знаєте чому? Тому що Далівський університет заслуговуватиме тоді гідніших об'єктів порівняння (сподіваюся, що це не звучить як жарт). Майбутнє — за новими ідеями, новими підходами й рішеннями, а цього всього у нас із надлишком.

На чому базується доволі сміливий прогноз і чи не є він фантастичним сценарієм? Далівський університет структурно і змістовно вже сьогодні сформувався як дослідницький університет з усією необхідною інфраструктурою. Майже двісті докторів і сімсот кандидатів наук, три науково-дослідних інститути, сорок лабораторій, дванадцять спеціалізованих учених рад, десятків філій НАН України, чудовий дослідницький корпус (№ 7) на три тисячі квадратних метрів, 17 наукових видань, що входять до переліку ВАК України, техноцентр і дослідне виробництво, вісім десятків спеціальностей із підготовки спеціалістів вищої кваліфікації і чотири сотні аспірантів і докторантів. Про інтенсивність наукового життя далівців можна судити за таким фактом: у середньому щотижня університет проводить одну наукову конференцію міжнародного або всеукраїнського рівня. Хіба не є все перераховане заявкою на високі міжнародні перспективи й наукові результати в майбутньому?

Що ще можна сказати про університети майбутнього? Немає сумнівів (згідно з тенденцією), що в майбутньому цивілізація зробить свою справу, і технічні, комп'ютерні засоби навчання лавиною накрийть відносини на траєкторії «викладач-студент». Інформація (навчальна) не буде дефіцитом, і викладач неминуче виконуватиме роль навігатора в незліченних лабіринтах знань, а навчання дедалі більше виноситиметься за межі аудиторій. І нарешті здійсниться вічна мрія усіх викладачів, яку так яскраво ілюструє вислів: «Робота в університеті — чудова робота, от тільки не було б студентів».

Але в усьому цьому вбачаються смутні ноти. А як же бути з магією викладача? Невже безповоротно залишиться в минулому той чудовий час, коли на лекцію відомого професора ходили як на спектакль у хорошому розумінні цього слова. Коли на лекції можна довідатися і зрозуміти більше, ніж із тисячі комп'ютерних, безжиттєвих файлів. Ні, цього не станеться. Навпаки, для талановитого викладача почнеться золоте століття. Його талант буде затребуваний у підготовці магістрів і фахівців вищої кваліфікації, яка (підготовка) не втратить своєї публічності й не загубиться в океані всесвітньої павутини.

— Ну а що ж буде з ювілеєм?

— Він мине.

*«Хочешь быть личностью — много трудись,
Большим терпением обзаведись, с зорькой ранней всегда вставай
и народу свой труд отдавай»*

Лідія Лазор

Я народився 28 серпня 1951 р. у с. Сушки Козельщинського району Полтавської області в сім'ї Сергія Митрофановича й Лідії Ігнатівни Отрешків, де й минуло моє дитинство.

З юних літ захоплювався математикою, у школі найбільше любив саме цей предмет, тому й вирішив продовжити навчання в цьому напрямку. Після закінчення середньої школи у 1969 р. вступив на механіко-математичний факультет Одеського державного університету, а в 1973 р. перевівся на фізико-математичний факультет (спеціальність — «математика») Черкаського державного педагогічного інституту. Студентське життя мені завжди дуже подобалося. Звичайно ж, запам'яталися сесії, творчі вистави студентського театру мініатюр, святкування Дня факультету. Часто згадую своїх викладачів, дуже вдячний їм за батьківське ставлення до студентів. За активну участь у роботі студентських будівельних загонів мене відзначили Грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Здобувши вищу освіту, працював лаборантом, старшим лаборантом, асистентом кафедри геометрії в цьому ж інституті. З 1979 р. перебував на військовій службі в органах Державної безпеки України. На оперативних і керівних посадах пройшов шлях від лейтенанта до генерал-майора. Після виходу у відставку працював заступником голови правління корпорації «Лотуре». Зараз обіймаю посаду головного радника голови правління НАК «Нафтогаз України».

У 1988 р. закінчив Вищу школу КДБ СРСР. Але й на цьому моє навчання не завершилося. У 1999 р. вступив на юридичний факультет Східноукраїнського національного університету. В ті роки юридичний факультет активно розвивався під керівництвом декана — доктора юридичних наук, професора Лідії Іванівни Лазор. Із вдячністю згадую своїх викладачів — доцентів І. І. Шамшину, Б. С. Політюка, А. О. Мезерю, старшого викладача Л. О. Времб'як та багатьох інших. Я й зараз намагаюся підтримувати зв'язок із юридичним факультетом, його деканом і викладачами, іноді зустрічаюся зі своїми одногрупниками, хоча, на жаль, через велику завантаженість на роботі, вільного часу майже не маю. У 2004 р. я закінчив юридичний факультет за спеціальністю «Правознавство» Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля і отримав диплом магістра.

Захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Маю 14 наукових праць. Нагороджений 18-ма медалями й відомчими грамотами.

Завжди був і залишаюся небайдужим до проблем громадського життя, тому мене не раз обирали депутатом Соснівської районної ради в місті Черкаси, Черкаської міської й обласної рад.

У мене чудова родина — двоє дітей і троє онуків. Моя дружина Алла Антонівна завжди й у всьому підтримує й допомагає мені — в будь-яких справах і починаннях. Вільний час присвячую своїм давнім захопленням — полюванню й риболовлі. Вони допомагають мені відволіктися від роботи, відпочити й набратися сил під час відпустки й у вихідні дні.

Хотілося б поділитися з іншими і своїм життєвим кредо. Вважаю — все, що відбувається — на краще, в чому давно переконався. І позаяк завжди залишаюся вірним своїй улюбленій науці — математиці, то впевнений, що у всьому має бути порядок і краса, як у математиці.

Свій рідний alma mater — Східноукраїнському національному університету імені Володимира Даля — бажаю процвітання, а його викладачам і співробітникам — добра, щастя і творчих успіхів.

Завжди ваш В. С. Отрешко.

ОТРЕШКО Володимир Сергійович

Випускник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля за спеціальністю «Правознавство» (2004 р.)

**Головний радник голови правління
НАК «Нафтогаз України».
Генерал-майор.
Кандидат педагогічних наук**

Как молоды мы были...!

ПЕТРОВ Сергій Юрійович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту за
спеціальністю «Устаткування і
технологія зварювального
виробництва» (1982 р.)

Начальник Науково-технічного
центру транспортних технологій
Московського державного
університету шляхів
сполучення (МІІТ).
Доктор технічних наук, професор.
Кращий винахідник МПС Росії,
почесний залізничник Росії.
Нагороджений медалями ВДНГ

Время течет, и все меняется: мы, окружающий мир. В жизни каждого человека есть этапы: школа, институт и т. п., но жизнь и история института складываются из судеб людей, прошедших через него. Поэтому хочется поделиться своими воспоминаниями, которые, надеюсь, будут одним из штрихов в многообразной палитре большой картины жизни Ворошиловградского машиностроительного института.

Мой путь в машиностроительный институт не был прямым и гладким. В школе у меня проявлялись способности к точным наукам — физике и математике, на что оказала огромное влияние мама, работавшая учителем математики. Поэтому после окончания средней школы № 56 города Счастье в 1976 г. без раздумий подал документы на физмат педагогического института.

Август. Вступительные экзамены сдал успешно, но среди зачисленных моей кандидатуры нет. И вот тогда произошло событие, предопределившее мою дальнейшую судьбу. Вернувшись понурым домой, рассказал родителям о сложившейся ситуации. Стали думать, что же делать дальше. Отец говорит: «Не расстраивайся, иди в профтехучилище и будь, как и я, сварщиком — на кусок хлеба себе всегда заработаешь». Таким образом, в ПТУ № 96 г. Счастье появился еще один учащийся на специальности электросварщик, которого на отчетно-избирательном собрании комсомольцы училища избрали своим комсоргом.

Характер воспитывается в борьбе. А боролся я с собой. Желание поступить в вуз усиливалось. Дома везде лежали формулы, при прохождении практики на ГРЭС и на песчаном карьере стены тоже исписал формулами по математике и физике с целью их усвоения, доведенного до автоматизма. Кроме того, учащимся, закончившим с отличием училище, областное управление профтехобразования давало направление в Стахановский институт для подготовки преподавателей в своей системе, а я хотел быть инженером-сварщиком. Пришлось приложить немало усилий, чтобы получить направление в Ворошиловградский машиностроительный институт.

С теплотой в душе вспоминаю все свои студенческие годы, группу Л-371. В первые дни учебы в институте нам представили нашего куратора Дарью Петровну Михайлову — преподавателя кафедры физвоспитания. Куратор вместе со старостой группы В. Литовкой провели первое собрание, где необходимо было избрать комсорга и профорга группы. Интересно было наблюдать, как никто явно не хотел быть избранным на одну из этих должностей. Ситуация складывалась патовая, помогли ребята, прошедшие подготовительное отделение (ПО), которые предложили — профорг — за ПОшниками, а комсорг — за молодыми. В итоге избрали для начала профорга — Володю Минаева, а затем комсорга — Александра Веденева.

По сравнению со школой необычно поначалу было то, что с нами в группе учились иностранцы: О. Зитуни, Т. Хусейн. М. Тонгов, Б. Баев.

В конце октября состоялся первый субботник, когда группе была поставлена задача — прорыть ров под кабель на тепловозостроительном заводе. Здесь наиболее активными были наши спортсмены: С. Делас, А. Складаров, С. Алтухов, у которых заводилой был В. Коробко.

Необходимо отметить, что институт старался разнообразить студенческую жизнь, вовлекая нас в различные кружки, секции. В переходе между первым и вторым корпусами на стендах висели различные объявления, комсомольский прожектор и другая информация. Как-то мое внимание привлекло объявление о наборе студентов в школу партийного строительства. Это была первая в СССР школа, организованная для студентов. В результате состоялась первая встреча студента первокурсника с секретарем парткома института Владимиром Константиновичем Варецким, честным и справедливым человеком. После собеседования с ним и с руководителем школы партийного строительства Виктором Федоровичем Гайдуковым мне назначили испытательный срок и временно допустили к занятиям, так как в школу набирали членов и кандидатов в члены КПСС и отличников (я не соответствовал ни одному из данных условий — комсомолец, первая сессия была впереди).

После сдачи первой сессии мы почувствовали себя настоящими студентами. Однако в группе в начале второго семестра сложилась печальная ситуация — после первой аттестации группа была одной из худших не только на факультете, но и в институте (из 25 человек процент аттестации составил 4%). Спустя несколько дней пришел В. Литовка, передает мне журнал группы и говорит: «Ты назначен старостой». А я отвечаю: «Мне никто из руководства об этом ничего не говорил и старостой группы быть не хочу». В группе наступил «вольный» период, который закончился через неделю после того, как меня вызвал декан Филипп Иванович Гречишкин.

Студенческая жизнь в группе потекла своим чередом. О себе могу сказать, что участвовал в стройотрядовском движении вначале в качестве бойца стройотряда «Гренада-78», а затем — комиссаром стройотряда «Молодогвардеец-79» (отряд занял второе место среди стройотрядов Украины). Группа не только училась, но и отдыхала; например, на «Чистом» озере в г. Счастье, где играли в футбол под луной, пели под гитару, на которой играл А. Кашкарев. Готовили ужин на костре наши девушки — Белова, Кравцова и Калашникова, Н. Толстая, Л. Щербакова. На втором курсе избрали, бессменного затем, комсорга группы Игоря Иноземцева. На третьем курсе в группу пришли новые студенты: В. Кривцун, Т. Печенова, В. Лузунова, И. Лапшина и др. В начале пятого курса состоялась первая свадьба в группе — А. Шатрова с Н. Шаталовой.

Интересным, с моей точки зрения, является аспект, связанный с изучением программирования и вычислительной техники. На старших курсах весь наш поток машиностроительного факультета знал, что Юрий Петров за неделю использовал на работе с вычислительной техникой месячный лимит времени всего факультета. Напомню, что персональных компьютеров с 1977-го по 1982 год не было, и работа на ЭВМ осуществлялась на машинах «НАИРИ», «МИР», а затем БЭСМ-4 и ЕС-1022. И затем, почти никто не верил, что Петров на первом курсе еле-еле сдал зачет по программированию на ФОРТРАНе Сергею Григорьевичу Пелыху. Но после этого мне очень хотелось освоить вычислительную технику и научиться программировать. Помог случай. Как-то весной 1978 г., в курилке, поделился своим желанием с комсоргом факультета, а он пообещал со мной позаниматься, но выдвинул условие: «Я учу тебя азам программирования, а ты не возражаешь против избрания в комитет комсомола». Павел выполнил свое обещание, и я научился тогда писать простейшие программы. Тогда, наверное, я и заинтересовался наукой, которой потом я посвятил свою жизнь. Важен итог этого урока жизни — наличие желания, самоподготовка и хороший наставник способствуют достижению поставленной цели.

Совершенствование в программировании и познание различных аспектов ФОРТРАНа помогало в изучении предметов и выполнении курсовых проектов. Так, например, по предмету «Электротехника»

выдавались задания по расчету электрических цепей. Для всех схема цепи была одной и той же, но в зависимости от номера зачетки изменялись численные значения сопротивления, индуктивности и емкости конденсатора. Написав соответствующую программу, получил результаты всех возможных вариантов и раздал одногруппникам. В конечном итоге, вся группа в срок выполнила данное задание. Аналогичная ситуация повторялась и при расчете крюка по «Подъемно-транспортным машинам» у В. Н. Старченко и при расчете температурных полей по «Теории сварочных процессов» у Н. М. Приходько.

По всем предметам расчеты выполнялись по аналитическим зависимостям. В конце второго — начале третьего курса мое отношение к науке начало изменяться от простого интереса к более серьезному. Этому способствовало появление в 1979 г. книги Л. Сегерлинда «Применение метода конечных элементов», которая на несколько десятилетий вперед стала моей настольной книгой. Эта книга качественно изменила мое отношение к расчетам, так как численные методы требовали более глубоких знаний в программировании и математике. Для описания тепловых процессов в сварке требовалось решать нестационарные задачи теплопроводности, а в книге Л. Сегерлинда были только математические формулы и алгоритмы, а программы были только для плоских тел и только для стационарной теплопроводности. Приходилось, кроме изучения предметов, выполнять общественные поручения и еще самостоятельно восполнять пробелы в матричном исчислении и программировании. На первых этапах помощь в изучении метода конечных элементов оказал А. Н. Голофаев — на тот момент аспирант кафедры «Литейного производства». Однако, начиная с четвертого курса, помощи ждать было не от кого. Времени катастрофически не хватало. Надо было сделать выбор между общественной деятельностью и наукой.

В начале четвертого курса продолжила работу школа партийного строительства. Для очередного набора слушателей должно было состояться первое занятие, на котором первому старосте этой школы должны были за многолетнюю активную работу вручить грамоту обкома. Однако я принял решение заняться наукой, и на занятиях школы больше не появлялся и грамоту мне не вручили. В парткоме был конфуз. Но благодаря мудрости В. К. Варецкого и В. Ф. Гайдукова для студента Петрова это почти не имело последствий, кроме одного — он не стал ленинским стипендиатом.

Жизнь кипела не только в институте, но и на факультете. С 1978 г. активно работала учебно-воспитательная комиссия (УВК) — студдеканат факультета, который я возглавлял до мая 1981 г. Таким образом, к концу четвертого курса общественных нагрузок у меня почти не осталось, и больше времени я уделял науке. Группа Л-371 к тому времени по успеваемости стала одной из лучших в институте.

В 1981 г. я поехал в Москву и впервые встретился в МВТУ им. Н. Э. Баумана с профессором

В. А. Винокуровым — будущим руководителем работы над кандидатской диссертацией (с 1984 по 1987 гг.), который студенту поставил задачу — разработать программу для решения объемных задач методом конечных элементов. В конце сентября начала работать программа по дискретизации сложных объемных тел, а в ноябре получено решение нестационарной задачи теплопроводности. Упорный и тяжелый труд закончился тем, что во всем машинституте таких программ в то время никто из преподавателей и аспирантов не имел и такого уровня задач решать не мог. В конечном итоге в 1982 г. я защитил диплом на тему «Исследование напряженно-деформированного состояния при сварке методом конечных элементов».

После окончания аспирантуры в МВТУ им. Н. Э. Баумана и защиты кандидатской диссертации в 1988 г. я вернулся в родной вуз и начал работать старшим научным сотрудником. И опять, с точки зрения истории, произошел уникальный случай не только для института, но и для технических ВУЗов СССР. Читая лекции по «математическим методам моделирования» студентам-сварщикам третьего курса, я обратил внимание на целеустремленного парня, который хотел заниматься наукой. Это был Гена Плис. Индивидуальная подготовка, проведенные теоретические и экспериментальные исследования привели к тому, что после преддипломной практики и до защиты диплома он свои результаты доложил на заседании кафедры сварки МВТУ им. Н. Э. Баумана. Результат был следующим: ректор МВТУ академик Г. А. Николаев подписал студенту Ворошиловградского машиностроительного института выписку из протокола заседания кафедры и ученого совета о том, что состоялась предзащита, и кафедра рекомендует представленные материалы к защите кандидатской

диссертации. В настоящее время кандидат технических наук Г. В. Плис занимает высокую должность в администрации г. Киева.

Можно сказать, что мне повезло с УЧИТЕЛЯМИ. В институте нас по различным предметам обучали высококвалифицированные преподаватели. Так, например, по сварке мы получили очень хорошую подготовку. В то время заведующим кафедрой сварки был А. И. Гёдрович, который кандидатскую диссертацию защитил в Институте им. Патона, а И. М. Лобасов, В. А. Шевченко, Л. А. Бояршина, А. И. Серебряков защитили кандидатские диссертации в МВТУ им. Н. Э. Баумана.

Докторскую диссертацию я защитил, работая в Московском государственном университете путей сообщения (МИИТе) в 2002 году. Моим научным консультантом был член-корреспондент РАН В. Г. Иноземцев.

Сотрудничество с alma mater продолжается. В настоящее время, подписан Договор о научно-техническом сотрудничестве между МИИТом и ВНУ им. В. Даля. Наиболее активно идет работа между научно-техническим центром «Транспортных технологий» МИИТа и школой А. Л. Голубенко ВНУ им. В. Даля по актуальной для железнодорожников тематике — снижение износа трибосистемы колесо-рельс (руководитель работ от ВНУ — А. И. Костюкевич).

Спасибо преподавателям машиностроительного института за профессиональные знания, одноклассникам и друзьям — за ту ауру, которая позволила самосовершенствоваться и развиваться в науке. По-прежнему ПРОДОЛЖАЕТСЯ БОЙ... за будущее страны, за воспитание студентов, аспирантов и докторантов, за внедрение научных разработок в производство на пользу людям.

*«Живи для всіх. Не думай про себе.
І жереб твій блисне, як вища нагорода»*
Абу Муїн Насир Хосров

Народився я 29 серпня 1957 р. у Чернігові. Там же провів своє дитинство і юність, а навчатися поїхав до Луганська (тоді ще Ворошиловград). Відразу після закінчення школи вступив до Ворошиловградського педагогічного інституту імені Т. Г. Шевченка.

У 1982 р., коли здобув вищу педагогічну освіту, мене направили на службу в органи Міністерства внутрішніх справ. Специфіка служби вимагала поглиблення і розширення знань, тому вирішив здобути юридичну освіту. І в 1993 р. вступив на юридичний факультет Луганського машинобудівного інституту. Саме цього року було видано наказ «Про відкриття спеціальності правознавство в Луганському машинобудівному інституті» і створено юридичний факультет. Очолила його доктор юридичних наук, професор Лідія Іванівна Лазор.

Пам'ятаю роки навчання, як дружно й весело ми освоювали нову будівлю вузу, брали участь у ремонтних роботах у корпусі № 8. У 1998 р. я закінчив Східноукраїнський державний університет за фахом «Правознавство». Випускною кафедрою з однойменною назвою керувала тоді, як і зараз, Л. І. Лазор. Ми, колишні студенти, з вдячністю згадуємо її суворість і турботу, яку Лідія Іванівна виявляла до студентів. Вона ніколи не випускає з поля зору випускників вузу, цікавиться їхньою роботою, успіхами, а за потреби й допомагає їм. У ті роки на кафедрі працювали, навчаючи студентів і здійснюючи наукові дослідження, кандидат юридичних наук О. О. Мезеря, кандидат юридичних наук Б. С. Політюк, Ю. К. Івчук, І. І. Шамшина, Т. В. Усенк, доктор юридичних наук О. В. Шаповалова. Всі вони — чудові вчителі з великої літери й хороші люди.

Незважаючи на зайнятість, я намагаюся підтримувати зв'язок із рідним факультетом, беру участь у багатьох факультетських заходах, надаю матеріальну допомогу факультету. Мене цікавлять наукові й культурні новини. Крім того, намагаюся допомагати в наданні місць для стажування студентів і в їх працевлаштуванні після закінчення університету. В 2001 р. мені було присвоєно почесне звання «Заслужений юрист України».

У 1999 р. для подальшого проходження служби мене направили до ДПА України. Проходив службу в податковій міліції. Одержав звання «Генерал-майор міліції».

Але життя і робота вимагали розширити коло знань, тому продовжив навчання в Луганському національному аграрному університеті за спеціальністю «Менеджмент організації». У 2000 р. закінчив університет. Весь цей час продовжував займатися науковими дослідженнями, і у 2004 р. захистив дисертацію, здобув учений ступінь кандидата економічних наук.

Працював першим заступником голови Державної податкової адміністрації в Луганській області. У 2008 р. вийшов у відставку за вислугою років, але намагаюся брати активну участь у житті нашого суспільства.

Ми, далівці, пишаємося своїм рідним університетом, який дав нам путівку в життя.

З 90-річчям, alma mater!

ПОЛЬСЬКОЙ Євген Миколайович

Випускник Східноукраїнського державного університету за спеціальністю «Правознавство» (1998 р.)

**Генерал-майор.
Кандидат економічних наук.
Заслужений юрист України.
Депутат обласної ради V
скликання.
Має державні нагороди й почесні
відзнаки МВС та ДПА України**

ПЛІС Геннадій Володимирович

Випускник Луганського машинобудівного інституту за спеціальністю «Машини та технологія зварювального виробництва» (1991 р.)

Начальник Головного управління внутрішнього фінансового контролю та аудиту Київської міської державної адміністрації.
Кандидат технічних наук

Чи можу я назвати Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля своєю alma mater у широкому й шляхетному розумінні цього слова?

Через 20 років після закінчення вузу, не вдаючись у деталі і не замислюючись, відповім «так» і поясню чому!

Необхідно зрозуміти, що означає це слово. У буквальному значенні — «мати-годувальниця, благодійна мати», а у ширшому — давню неформальну студентську назву навчальних закладів як організацій, що насичують духовно.

Тому як справжня і турботлива alma mater цей заклад прихистив мене у новому, великому, чужому для мене місті на 5 років і забезпечив усім необхідним — житлом, харчуванням, духовним хлібом, видовищами, розвагами, доглядом за моєю поведінкою, книгами й іншим, про що важко висловити словами. Причому давали всі ці блага мені безкорисливо на найвищому рівні.

Зізнаюся відверто, до сьогодні я не зустрічав кращого вищого навчального закладу, ніж СХУ ім. В. Даля. І це при тому, що мені довелося навчатися у кількох вузах як в Україні, так і за кордоном, здобути чотири вищі освіти і стати кандидатом технічних наук. Серед вищих навчальних закладів, у яких я навчався і з якими співпрацював — Харківська юридична академія ім. Я. Мудрого, Московський державний технічний університет ім. М. Е. Баумана та не менш відомі інші. Але всі вони не зустріли мене так тепло й турботливо, як alma mater. І все, що я здобув у цих вузах, було лише доповненням до того, що дав мені мій перший і рідний навчальний заклад.

Насамперед у СХУ ім. В. Даля я зустрів друзів, з якими йду по життю до сьогоднішнього дня. Один із них — в т. ч. Павло Іванович Мархайчук. Зараз він мій заступник. У житті завжди можна розраховувати саме на тих людей, із ким тебе поєднала alma mater. Тут я здобув ще й чудових учителів, яких ніколи не забуваю і на яких рівняюся й донині. Саме вони прищепили мені любов до пізнання, зацікавили своїми предметами й наситили духовно. Ці надбання стають мені в нагоді й досі. Саме викладачі СХУ ім. Володимира Даля виявили мій творчий потенціал, навчили поважати себе і ставити перед собою великі цілі.

Просто не можу не згадати про Володимира Георгійовича Мірюка, викладача вищої математики, який просив мене дати відповідь на поставлене ним на лекції питання лише після того, як ніхто з присутніх не міг на нього відповісти. Після цього я зрозумів, що лідерам завжди найважче в житті, і саме здатність витримати труднощі робить нас лідерами. Декан Володимир Степанович Бутузов і його заступник Анатолій Олексійович Андрющук завжди з розумінням (навіть за не зовсім неприємних обставин) ставилися до мене терпляче і зважено реагували на багато моїх витівок. Саме вони навчили мене працювати з людьми й відповідати за результати роботи всього колективу. З їхньою допомогою та за сприяння тодішнього секретаря партбюро факультету Сергія Юрійовича Петрова й нашого ідейного натхненника Людмили Олександрівни Бояршиної, пригадую, як під час мого перебування секретарем комітету комсомолу факультету вивели машинобудівний факультет у щорічному конкурсі художньої самодіяльності з останнього місця на перше.

Саме ректор О. М. Коняєв сформував мою думку про те, яким має бути керівник високого рангу. Він був одним із небагатьох, хто ще в часи комуністичної ідеології допускав критику на свою адресу з боку студентів і конструктивно на неї реагував. Що ж до Володимира Олексійовича Шевченка, хочу зазначити, що саме на нього я рівняюся, коли читаю лекцію або роблю презентацію якоїсь ідеї.

І звичайно, найважливішим педагогом у стінах alma mater для мене назавжди залишиться Сергій Юрійович Петров, якому я зобов'язаний сміливістю своїх планів і здатністю їх реалізувати. Лише під керівництвом такого, педагога, друга й наставника, можна було підготувати дисертацію ще в студентські роки і за два місяці до захисту диплома зважитися й успішно пройти її попередній захист у Московському державному технічному університеті імені М. Е. Баумана. Там же я й захищав дисертацію, причому протягом року після закінчення alma mater і навчання в аспірантурі Московського інституту інженерів залізничного транспорту, знову ж таки, у С. Ю. Петрова. Таке відчуття, що він на третьому курсі узяв мене за руку, відклав усі свої справи й вивів мене коротким шляхом через усі заплутані, довгі й темні лабіринти безпосередньо до виходу і, злегка підштовхнувши в потрібному напрямку, побажав щасливого шляху.

Завдяки згаданим та всім іншим викладачам я зі своїми однокашниками можемо пишатися навчальним закладом, в якому минули наші кращі роки, а значить, і всією системою освіти того часу. Лише викладачі тих років могли захищати вітчизняну систему освіти, підтримувати на належному рівні й забезпечувати її унікальну ефективність і монументальність. Освіта, яку ми здобули в своїй alma mater, і через двадцять років дозволяє нам не відчувати «подиху у спину золотої молоді», яка навчається вже за Болонською системою в нас, в Україні, а то й в Оксфорді чи Кембріджі. За нашого студентського минулого назви останніх закладів сприймалися без особливого пієтету.

У студентські роки, мабуть, не усвідомлюєш, що навчальний вуз можна порівняти з храмом. І проведені в його стінах роки згадуватимуться як найщасливіші в житті, рідний навчальний заклад викликає лише теплі спогади, почуття й емоції.

*«Чтобы убеждения свои отстоять,
В себя мужества много надо вобрать,
И смело идти только вперед,
И делом своим возвышать народ»*

Лідія Лазор

Народився 27 жовтня 1973 р. у Луганську в робітничій родині.

У 1990 р. закінчив середню школу № 50 у рідному місті. Упродовж 1991–1992 рр. проходив військову службу в лавах Збройних сил СРСР і України.

Протягом березня 1993 р. — грудня 1996 р. працював юристом на промислових підприємствах і в юридичних компаніях Луганщини й водночас навчався на заочному відділенні юридичного факультету Східноукраїнського державного університету.

Упродовж січня 1997 р. — грудня 2001 р. працював у Державній комісії з цінних паперів і фондового ринку на посадах: головного спеціаліста, заступника начальника контрольно-правового управління — начальника відділу правозастосування, помічника голови комісії, керівника групи помічників і радників голови комісії, начальника управління корпоративних фінансів.

У 2001 р. в Київському національному економічному університеті захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук «Діяльність іноземних інвесторів на фондовому ринку України (мотивація й регулювання)».

Протягом 2002–2003 рр. займався адвокатською діяльністю, а з червня 2003 р. по липень 2005 р. працював на посаді першого заступника керівника центрального апарату й члена Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку.

У 2004 р. Указом Президента України присвоєно почесне звання «Заслужений юрист України».

Упродовж липня 2005 р. — квітня 2006 р. знову займався адвокатською діяльністю, а в березні 2006 р. був обраний народним депутатом Верховної Ради України V скликання.

Під час здійснення депутатських повноважень обіймав посаду заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань правосуддя та входив до складу Спеціальної контрольної комісії з питань приватизації.

3 листопада 2007 р. — народний депутат України VI скликання, член Комітету Верховної Ради України з питань правосуддя.

У 2008 р. мене обрали заступником керівника парламентської фракції «Блок Юлії Тимошенко».

30 травня 2009 р. за квотою юридичних вищих навчальних закладів, рішенням III Всеукраїнського з'їзду представників вищих навчальних закладів і наукових установ обраний на шестирічний строк членом Вищої ради юстиції.

У вересні 2009 р. захистив дисертацію «Становлення й розвиток конституційного судочинства в Україні: проблеми теорії й практики», а у жовтні 2009 р. мені присвоїли науковий ступінь доктора юридичних наук.

3 листопада 2009 р. — професор кафедри конституційного й адміністративного права юридичного факультету Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка.

Є автором двох наукових монографій і понад 30 наукових праць, присвячених дослідженню проблем правового регулювання конституційного судочинства й теорії конституційного процесу. За час депутатської діяльності у Верховній Раді України V і VI скликань вніс понад 90 законопроектів, десятки з яких уже стали частиною законодавства України.

Про студентські роки у Східноукраїнському державному університеті залишилися лише найкращі спогади.

Бажаю Східноукраїнському національному університету зберегти чудовий колектив, теплу й дружню атмосферу серед викладацького і студентського складу, зберегти й примножити науковий і кадровий потенціал, а також чільні позиції в науці й освіті.

ПОРТНОВ Андрій Володимирович

Випускник Східноукраїнського державного університету за спеціальністю «Правознавство» (1999 р.)

Професор кафедри конституційного та адміністративного права Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Доктор юридичних наук, кандидат економічних наук. Заслужений юрист України, член Вищої ради юстиції. Народний депутат України, член Комітету Верховної Ради України з питань правосуддя, заступник керівника парламентської фракції «Блок Юлії Тимошенко»

РАЗУМЦЕВ Володимир Володимирович

Випускник Східноукраїнського державного університету за спеціальністю «Облік і аудит» (1997 р.)

**Начальник Контрольно-ревізійного управління в Луганській області.
Кандидат економічних наук**

Те, що я здобув освіту в Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля, є для мене величезною життєвою удачею.

Із цілковитою упевненістю можу підтвердити: наш університет — один із кращих вузів у всій Східній Україні, про що свідчить і його назва.

Безперечно, студентські роки — це час, який кожен згадує як один із найщасливіших періодів життя. Саме в цей час людина формується як особистість, як член громадянського суспільства. Лише через багато років з особливою ясністю усвідомлюєш, що саме вища школа допомогла розкритися твоїм можливостям і, без перебільшення, дала «путівку в життя».

Щодо вибору життєвого шляху я особливо не вагався. Ще в старших класах школи чітко орієнтував себе на професію економіста. У 1988 р. вступив до Луганського машинобудівного коледжу. Згодом продовжив освіту в СНУ імені Володимира Даля.

Це був цікавий і щасливий, хоча й нелегкий час. Мені, як і багатьом іншим студентам, доводилося підробляти, щоб «вистачало на життя»: працював вантажником на «Луганськтепловозі». Але вважав своїм головним завданням здобути освіту і намагався ніколи не відставати у навчанні.

Навчання у вузі — це напружена спільна праця студентів і викладачів, що базується на взаємоповазі, захопленості наукою, прагненні до найвищих результатів. Із упевненістю можу сказати, що всі викладачі були Вчителями з великої літери! Багато з них — учені «від Бога». Найчастіше наші заняття й семінари проходили в невеликих групах, що дозволяло викладачам приділити достатньо часу кожному студентові. Підготовка спеціалістів базувалася на досвіді як вітчизняної, так і закордонної економічної науки й практики фінансового управління, що давало змогу студентам опанувати професійні знання й нові технології управління у сфері фінансів.

Дуже приємно згадати й подякувати тим людям, які формували світогляд студентів мого покоління. Це Лідія Андріївна Костирко, Інна Павлівна Житна, Віра Іванівна Чиж, Тетяна Василівна Калинську, Лариса Володимирівна Харківська, а також багато інших найсильніших педагогів. У 2001 р. я успішно закінчив аспірантуру, в чому, безумовно, заслуга й моїх викладачів та наставників, які допомагали мені стати не лише висококваліфікованим фахівцем, а й всебічно розвиненою людиною. Неперевершений фахівець своєї справи Лідія Андріївна Костирко зацікавила мене наукою і навчила слідувати твердому життєвому правилу — ніколи не зупинятися на досягнутому.

У 2007 р. я вступив до аспірантури на кафедру фінансів Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, де продовжилося наше співробітництво з Лідією Андріївною. Вона стала керівником моєї дисертаційної роботи з дуже актуальної для нашого регіону теми «Фінансовий контроль цільового використання бюджетних коштів підприємствами вугільної галузі». Завдяки високому професіоналізму й мудрості наукового керівника мені вдалося успішно захистити дисертацію.

Слід зазначити, що кафедра фінансів активно співпрацює із центральними й місцевими органами влади щодо надання інформації про розвиток окремих секторів економіки, змін в організаційній і функціональній структурі управління. Формування ринкових відносин вимагає інтеграції науки, навчального процесу та виробництва, що сприяє підвищенню якості підготовки фахівців. Однією з форм такої інтеграції є створення філіалів кафедри в науково-дослідних інститутах та провідних підприємствах.

Підтримку практичної підготовки фахівців із фінансів забезпечує наявність філіалу кафедри при Луганському обласному КРУ. Провідні спеціалісти й керівники зазначених установ беруть безпосередню участь у підготовці студентів кафедри фінансів.

Минуло трохи більше, ніж 10 років, зараз я очолюю великий колектив — Контрольно-ревізійне управління в Луганській області.

Я дуже вдячний долі за те, що присвятив своє життя улюбленій справі, а університету — за відкриті переді мною можливості. Бажаю Східноукраїнському національному університету ім. В. Даля подальшого процвітання.

Президент Української асоціації місцевих та регіональних влад, співголова Конгресу місцевих та регіональних влад України, голова Національної ради Співки лідерів місцевих та регіональних влад України.

Кандидат юридичних наук, доктор філософії, почесний професор, доцент кафедри конституційного та міжнародного права Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. Дідоренка

Заслужений економіст України.

Нагороджений орденами «За заслуги» I–III ст., медалями «За трудову відзнаку» та «За заслуги» III ст., почесними грамотами Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, орденами Української православної церкви «Святого рівноапостольного Великого князя Володимира» I–III ст., орденом Дружби Російської Федерації, іншими відзнаками. Почесний громадянин Луганщини.

Давно не було в мене таких почуттів, які охопили мене, коли взяв до рук перший збірник спогадів студентів Ворошиловградського машинобудівного інституту, нині — Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Напевно, щось подібне відчуває людина, коли після довгої розлуки приїжджає до рідного краю, де пам'ятає кожну стежинку, кожний горбок і травинку. Природно, що мене не залишило байдужим оголошення на останній сторінці книги про те, що готуються нові її випуски, і всі охочі можуть взяти в них участь. Адже мені теж є що сказати і про свій інститут, і про студентські роки, і про людей, які залишили незабутній слід у моєму житті, адже вони дали мені не лише капітальний запас професійних знань, й те людське загартування, що допомогло вистояти в різних ситуаціях і за різних обставин. У кого з нас не буває «чорних періодів» і в кар'єрі, і в особистому житті?

Напевно, це видасться трохи смішним, але хлопчиськом я мріяв стати розвідником. Мабуть, давався вплив тієї ідеології, що панувала тоді в нашому суспільстві. І нічого поганого в тому не вбачаю — пацани готувалися не в джеймси бонди з усіма принадами гарного життя, а до вірної служби Батьківщині, коли свої інтереси ставляться значно нижче за суспільні. Нам і зараз не завадило б це вміння — вселяти молоді подібні установки, тому що не може нормально існувати суспільство повних індивідуалістів — про що свідчить світова практика.

Мені довелося рано «йти на свої хліби», адже матеріальне становище в родині було не блискучим, і тому ще хлопчиськом почав працювати. Про те, щоб закінчувати десятирічку, а потім і денне відділення вузу, навіть не мріяв. Які отут розвідники! Прохарчуватися б.

Втім, я покритив би душею, якби сказав, що в цей період життя було до мене жорстоким, адже я влаштувався на роботу на величезне підприємство, яким тоді було виробниче об'єднання «Луганськтепловоз», відчув, що таке згуртований трудовий колектив, взаємодопомога, а ще відчув нестачу знань. Швидко зрозумів: щоб крокувати в ногу із часом, обов'язково потрібно вчитися. Добре, що через дорогу від головної прохідної підприємства був вечірній технікум, де я здобув професію техника-спеціаліста з холодної обробки металів тиском. Це, до речі, на мою думку, і визначило весь подальший розвиток подій — якщо вже пов'язав свою долю з машинобудуванням, іншого шукати нема чого!

Потім армія. До її лав мене призвали вже чоловіком і батьком. І як тут знову не згадати головну ідею: хочеш посідати поважне місце в суспільстві — навчайся! У перший рік служби солдат освоює спочатку солдатську премудрість, згодом із нього готують фахівця військової професії, далі він підвищує кваліфікацію. А якщо солдат здібний — починають навантажувати так, щоб у разі чого він міг замінити й офіцера. Хіба це не правильно? Так диктує логіка армійського життя, що в цьому випадку чудово проектується й на цивільне життя.

Тож коли новоспечений «дембель» у всій своїй красі — груди в значках, чоботи зі скрипом — повернувся в Луганськ, він абсолютно точно знав: треба вступати в інститут! Що я й зробив улітку 1972 р. Почав енергійно штурмувати Ворошиловградський машинобудівний інститут. Однак запасу старих знань явно не вистачало...

ТИХОНОВ Віктор Миколайович

Випускник
Ворошиловградського
машинобудівного інституту за
спеціальністю «Бухгалтерський
облік, контроль та аналіз госпо-
дарської діяльності» (1978 р.)

**Віце-прем'єр-міністр України
з питань регіональної політики.
Народний депутат України I, V, VI
скликань, заступник голови
фракції Партії регіонів
у Верховній Раді України.
Голова наглядової ради Східно-
українського національного
університету ім. В. Даля**

Я отримав поразку, але натомість у мене з'явилося непереборне прагнення довести своє право на перемогу! Весь наступний рік у маленькій кімнатці, де жив із родиною, на письмовому столі весь час лежали підручники, я їх перегортав не час від часу, а постійно вдумливо й ґрунтовно.

Наступний, 1973-й рік, був ознаменований для мене двома справді найважливішими подіями в житті: дружина подарувала двійню, а я став студентом економічного факультету. Не буду лукавити, чудово розумів: якщо вже став головою родини — її треба утримувати! І чоловік зобов'язаний заробляти так, щоб близькі не бідували. Щоб досягти хорошого рівня життя, треба зробити управлінську кар'єру, а для цього найліпше було мати саме економічну освіту. Чи не тому, до речі, економічний факультет завжди був найпрестижнішим у нашому інституті!

Не подумайте, що своїм успіхам під час навчання в інституті я завдячую лише собі, хочу розповісти якусь «легенду» про «тільки свою виняткову наполегливість». Як не визнати — був у мене інститутський янгол-охоронець. Це Інна Павлівна Житна, людина справді виняткової душі, безспірної доброти в поєднанні з характером і наполегливістю, що вона могла довести при нагоді з граничною твердістю. Був у мене під час навчання випадок: з усіх боків обсіли мене неприємності — і в побуті, і на виробництві, і в інституті, навіть подумував кинути навчання! Адже простим робітником біля верстата теж можна чудово заробляти, і жодної відповідальності... Зовсім уже був готовий зробити необачний, нерозумний крок, але вкотре зустрів у коридорі Інну Павлівну. Заговорила вона до мене сама, як відчула, що її підтримка не завадить: «Як кинути інститут?! Чи ти при своєму розумі?» І таких чортів дала, що донині пам'ятаю, як і те, що найдорожче в житті нам обходиться дурість. Це теж тоді почерпнув з монологу улюбленого викладача.

Може, для когось вона — доктор економічних наук і професор, учений з таким ім'ям, що багато означає не лише в нашій країні, але й за її межами, а для мене, справді, янгол-охоронець, який допоміг мені стати і економістом, і людиною.

Ось тут доречно згадати, що мені взагалі щастило на хороших людей, які навчали, допомагали, наставляли, контролювали. Як там у поета? «У советских собственная гордость» — вірші хоч і гранично політичні, але відображають ще й суть характеру моїх учителів, в основу якого покладено високе розуміння почуття обов'язку — і перед країною, і перед майбутніми поколіннями. Якщо ти взяв у народу знання, здобув освіту — віддай сторицею!

Ось тут, виходячи із приємних і від цього якихось благосних спогадів, я б і хотів зосередитися на двох речах, що стають доволі актуальними.

Перше — де ділася школа лідерства? У нашому рідному інституті, де не було ніякої спеціалізованої кафедри, та й бути її не могло, з року в рік двадцять чотири години на добу й без вихідних працювала справжня кузня кадрів. Причому не маміїв і не татусевих протеже — звичайні хлопці й дівчата, і справді — «вышли мы все из народа», розуміли прості речі — служи чесно, вдосконалюйся, і ти зійдеш на керівну вершину. Цей збірник спогадів підтверджує мої слова! Тут кожна біографія є подякою саме цьому почуттю лідерства, що надихало нас і змушувало «не відставати від людей». Чому нинішні покоління інші? Тільки давайте не будемо списувати це на «старече бурчання» — як би не так! Причину бачу радше в іншому: тоді кожен із нас знав — він і його диплом потрібні, країна чекає зусиль, а народ правий у своєму прислів'ї: «Хто не працює — той не їсть». Сьогодні час іншої ідеології. Я б навіть сказав — час без ідеології, у якому запанувала переконаність: можливий легкий заробіток, коли одним ривком — на все життя. Але ж ми, старше покоління, маємо пояснити юнацтву — багатство за годину може з'явитися лише під час розтягайлівки. За економічної стабільності, якої ми всі прагнемо, щоб жити в достатку, треба віддати еквівалент — свої знання, зусилля, авторитет... Приходить все це, звичайно, з роками. Та іншого шляху в цивілізованому житті немає!

Із усього вищесказаного випливає ще й інший аспект: комерціалізація вищої освіти призвела, хоча як це парадоксально, до знецінення її. Людина в багатьох випадках вступає до вузу за гроші, навчається за гроші й за гроші отримує диплом, ціна якого нижча, ніж у поштової листівки, адже використовувати його ніхто не збирається. Чи не тому наші банки не прагнуть, як на Заході, давати позички «на освіту», тому що... Думаю, зрозуміло. Мало того, доводилося стикатися з керівниками, які відкрито визнають: якщо диплом «комерційний», то мені такий «фахівець» не потрібний.

От і виходить: говоримо про безробіття в регіоні і про те, що молоді немає де влаштуватися на роботу, а самі латаємо й латаємо кадрові діри, задихаючись від нестачі тих, хто розумів: і генеральські погони, і гарний заробіток, і почесні минають із роками копівкою праці.

Багато й відразу можна украсти або в карти виграти! Лише легкі гроші легко приходять і легко відходять...

Мені дуже хотілося б, щоб фірмова марка «Східноукраїнський національний», що є наступницею фірмової марки «Луганський машинобудівний», була престижною і знаменитою. Щоб усі недоліки й усе погане, що є зараз, кануло в Лету, а залишилося лише те, що справді завжди в ціні. Щоб на випускників полювали роботодавці. Щоб...

Щоб усе було добре! І — завжди...

Так склалося, що все моє життя пов'язане з Рубіжанським інститутом. Після закінчення Рубіжанського хіміко-механічного технікуму я мріяв продовжити свою освіту, і саме в цей час у Рубіжному відкрився загально-технічний факультет ХПІ ім. В. І. Леніна.

Я був одним із перших абітурієнтів. Успішно склавши вступні іспити (хімія, математика, фізика, російська мова — 18 балів), 1 вересня 1959 р. став студентом факультету «Хімічна технологія органічних барвників та проміжних продуктів». Студентський квиток № 3 вручав мені декан факультету к. т. н. Плакідін Валентин Леонідович, чудовий вчений і великий ентузіаст створення та розвитку Рубіжанського інституту.

Перша лекція була з вищої математики. Читала її Людмила Михайлівна Авдеєнко. Незважаючи на молодий вік, вона чудово знала предмет і дохідливо, із захопленням викладала основи математичного аналізу студентам.

Запам'яталося мені також, як викладали на I курсі Лідія Іллівна Дика (нарисна геометрія) і Віра Яківна Артеменко (німецька мова).

Гуртожитку на той час інститут не мав і знімав для студентів 3-кімнатну квартиру, де ми з однокурсниками проводили кращі роки свого життя: готувалися до екзаменаційних сесій, виконували розрахункові завдання, писали реферати і перекладали російською незрозумілі нинішнім студентам «тисячі знаків».

Служба в армії перервала моє навчання, але через 3 роки я повернувся до рідного інституту, який на той час став Рубіжанським філіалом ХПІ. У цей час у цьому навчальному закладі зміцнився викладацький склад, прийшли працювати кандидати наук: Віктор Олександрович Якобі, Михайло Якович Розкін, Леонід Афанович Козорез.

Своєму становленню як фахівця дуже завдячую викладачам — хіміку від Бога Олександрові Дем'яновичу Ісаку та молодому кандидату наук, який прибув із Новосибірська, Леоніду Афановичу Козорезу. Навчаючи органічної хімії та технології барвників, вони водночас прищеплювали мені інтерес до наукової роботи. В ті роки завдяки турботам Рубіжанського хімкомбінату, філіал мав у своєму розпорядженні дуже хорошу матеріальну базу. У лабораторіях не бракувало реактивів, а кваліфіковані лаборанти завжди були готові допомогти студентам при отриманні синтезів та проведенні аналізів.

Природно, що моя дипломна науково-дослідна робота була на тему окислення метілантрахінонів озоном, керівник якої був Віктор Олександрович Якобі, який заснував відому у всьому світі школу «Каталітичне окислення ароматичних сполук озоном».

У 1968 р. я закінчив інститут і отримав диплом із відзнакою.

Після цього вступив до аспірантури і захистив кандидатську, а згодом і докторську дисертацію. Мої наукові інтереси не змінилися — зі студентської лави по сьогоднішній день займаюся каталітичним окисленням органічних сполук озоном. Під моїм керівництвом захистили кандидатські дисертації 15 осіб. У період із 1989 по 1994 рр. мені довелося бути директором Рубіжанського філіалу.

Нині волею долі Рубіжанський філіал розділився на два окремі інститути: Східнодонецький технологічний інститут, у якому я працюю, та Інститут хімічних технологій (м. Рубіжне). Однак серцем я завжди із моєю alma mater — Рубіжанським філіалом.

ТЮПАЛО Микола Федорович

Випускник Рубіжанського інституту (1968 р.)

Директор Рубіжанського філіалу Східноукраїнського державного університету (1989–1994 рр.).
Директор Східнодонецького технологічного інституту Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (1994–2002 рр.).
Доктор хімічних наук, професор.
Відмінник освіти України

